

พลตรี นวীর - เสริมสุข ปัทมสถาน

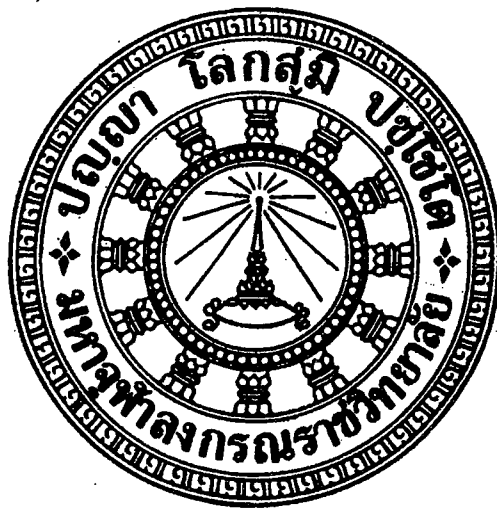

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สู่ตตนุตปิฏเก ขุททกนิกาย

อปทานปาฐ

(ปจฺมภาค)

ไทย - ธรรมะ

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปกาสิตา

อนุสรณ์

พุทธวสุ ๒๕๐๐

นิทานพจน์

คำว่า เตปิฎก หรือเรียกในภาษาไทยว่า พระไตรปิฎก นั้น หมายถึงเอาคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เรียกว่า พระพุทธพจน์

พระพุทธพจน์นั้น ท่านนับเป็น ๓ ตอน คือ ปฐมพุทธพจน์ ๑ มัชฌิมพุทธพจน์ ๑ ปัจฉิมพุทธพจน์ ๑

พระอุทานที่พระพุทธเจ้าตรัสเปล่งออกครั้งแรก ขณะที่พระองค์ตรัสรู้ใหม่ๆ ณ มหาโพธิบัลลังก์ว่า “ยथा หเว ปาตุภวนติ ธมฺมา ฯ เปฯ สุริโยว โสภาสยมนตฺติกข” ดังนี้ จัดเป็นปฐมพุทธพจน์

คำสอนที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนครั้งสุดท้าย เมื่อทรงบรรทมอยู่ระหว่างคันรำงทั้งคู่ สมัยจะเสด็จปรินิพพานว่า “หนุตทานิ ภิกฺขเว อามนฺตยา มิโว วชธมฺมา สงฺขารรา อปฺปมาเทน สมฺปาเทถ” ดังนี้ จัดเป็น ปัจฉิมพุทธพจน์

พระสังฆกรรมอันประกาศอมตธรรม ที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้ตลอดเวลา ๔๕ พระวัสสา ซึ่งอยู่ในระหว่างกลางปฐมพุทธพจน์และปัจฉิมพุทธพจน์ทั้ง ๒ นั้น จัดเป็น มัชฌิมพุทธพจน์

พระพุทธพจน์ทั้งหมดนี้นั้น เมื่อว่าโดย ปิฎก ท่านจัดเป็น ๓ ปิฎก คือ วินยปิฎก ๑ สุตตันตปิฎก ๑ อภิธรรมปิฎก ๑ เมื่อว่าโดย นิกาย ท่านจัดเป็น ๕ นิกาย คือทีฆนิกาย ๑ มัชฌิมนิกาย ๑ สังยุตตนิกาย ๑ อังคุตตรนิกาย ๑ ขุททกนิกาย ๑ เมื่อว่าโดย องค์ ท่านจัดเป็น ๔ องค์ คือ สุตตะ ๑ เกยยะ ๑ เวยยาकरणะ ๑ กาคา ๑ อุทานะ ๑ อิติวุตตกะ ๑ ชาตกะ ๑ อัပ္พกัสมมะ ๑ เวทลละ ๑ เมื่อว่าโดย ธรรมชั้น ท่านจัดเป็น ๘๔,๐๐๐ ธรรมชั้น

พระพุทธพจน์นั้น แม้จะได้บัญญัติให้มีชื่อต่าง ๆ เช่นนั้น ก็เป็นเพียงสมมติไปตามโลกโวหารเพื่อประโยชน์และสะดวกในการเรียกขานตามความประสงค์ของชาวโลกเท่านั้น ส่วนอรรถสาระแห่งพระพุทธพจน์นั้นยังคงความยืนยงประกาศอมตธรรมอันหนึ่ง

(๒)

อันเดียวกัน มิได้เปลี่ยนแปลงไปตามสมมติโวหารนั้น ๆ ในนามเหล่านั้น ที่นิยมใช้เรียกกันเป็นส่วนมากจนรู้จักกันดีอย่างแพร่หลายในวงพุทธศาสนิกทั่วไปนั้นในนามว่า เตปิฎก หรือ พระไตรปิฎก ที่หมายความว่า ปิฎก ๓ คือ วินัยปิฎก สุตตันตปิฎก อภิธรรมปิฎก

วินัยปิฎก เป็นที่รวบรวมไว้ซึ่งพระพุทธรูปที่ทรงบัญญัติแต่งตั้งขึ้นไว้ด้วยให้เป็นพุทธอาณัติ คือ กฎข้อบังคับสำหรับเป็นเครื่องรักษาพุทธบริษัทให้ประพฤติเป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ทำตนและหมู่คณะให้เกิดความวิปริสารเดือดร้อน สุตตันตปิฎก เป็นที่รวบรวมไว้ซึ่งพระพุทธรูปที่ทรงแสดงไว้โดยโวหารเทศนาเป็นส่วนมาก คือ ทรงแสดงธรรมอนุโลมตามสมมติบัญญัติของโลก อภิธรรมปิฎก เป็นที่รวบรวมไว้ซึ่งพระพุทธรูปที่ทรงแสดงไว้ โดยปรมัตตเทศนาเป็นส่วนมาก โดยทรงแสดงธรรมมุ่งชี้สถานะ คือ ความจริงเป็นใหญ่ ใจความก็คือ วินัยปิฎก ได้แก่ พระพุทธรูปที่ทรงสอนให้มีศีลสมบัติ สุตตันตปิฎก ได้แก่ พระพุทธรูปที่ทรงสอนให้มีสมาธิสมบัติ อภิธรรมปิฎก ได้แก่ พระพุทธรูปที่ทรงสอนให้มีปัญญาสมบัติ บุคคลผู้มีศีลสมบัตีย่อมละความชั่วอย่างหยาบทางกายวาจาได้ เป็นตทกปหาน บุคคลผู้มีสมาธิสมบัตีย่อมละความชั่วอย่างกลาง ที่กลุ้มรุมทำให้เศร้าหมองได้ เป็น วิกขัมภนปหาน บุคคลผู้มีปัญญาสมบัตีย่อมละความชั่วอย่างละเอียด คืออนุสัยกิเลสที่นอนนิ่งอยู่ในสันดานได้ เป็น สมุจเฉทปหาน

การเรียนรู้พระพุทธรูป คือ พระไตรปิฎกนั้นเรียกว่า ปริยัติธรรม การปฏิบัติตามที่รู้ คือ เจริญสมณภาวนา และ วิปัสสนาภาวนา เรียกว่า ปฏิบัติธรรม การได้บรรลุดังผลแห่งการปฏิบัติ คือ มรรค ผล นิพพาน อันเป็นที่พ้นจากทุกข์ทั้งปวงเรียกว่า ปฏิเวธธรรม

พระพุทธรูป คือ พระไตรปิฎก มีคุณค่ายิ่งกว่าสิ่งอื่นใดด้วยเป็นเหตุปัจจัยให้ได้บรรลุดังผลอันสุดยอดคือพระนิพพานดังกล่าวมา ชาวพุทธจึงได้ช่วยกันเกื้อหนุนและรักษาไว้เป็นอย่างดีด้วยการศึกษาให้รู้ที่เรียกว่า คันถธุระ และการปฏิบัติตามให้ได้ผลที่เรียกว่า วิปัสสนาธุระ เป็นมรรคตกทอดสืบ ๆ กันมาจนถึงปัจจุบัน อันเป็นเวลา นานถึง ๒๕๐๐ ปีแล้ว

มรรค ผล นิพพาน จะปรากฏมีขึ้นได้ก็ด้วยการปฏิบัติถูกปฏิบัติชอบ การปฏิบัติถูกปฏิบัติชอบจะเป็นไปได้ก็ด้วยอาศัยการเรียนพระพุทธรูปคือ พระไตรปิฎก

(ค)

ด้วยเหตุนี้ พระไตรปิฎกจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยแท้ ที่นักศึกษาพระพุทธศาสนาชั้นสูงจะพึงศึกษาเล่าเรียนให้รู้แจ้งจัดเจน เพื่อเป็นมูลฐานแห่งสัมมาปฏิบัติและมรรค ผล นิพพาน

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ได้ปรารภถึงเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อันเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ได้สถาปนาขึ้นไว้ให้เป็นสถานที่ศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาชั้นสูงของคณะสงฆ์ฝ่ายมหานิกาย ณ วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ ตั้งแต่เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ ถึงมีรายละเอียดปรากฏอยู่ในพระราชปรารภ เรื่องประกาศสร้างสังฆิกเสนาสน์ราชวิทยาลัย ลงวันที่ ๑๓ กันยายน พ.ศ. ๒๔๓๔ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยได้ถาวรและพัฒนามาโดยลำดับสมพระราชประสงค์ ถึงปรากฏเห็นเป็นประจักษ์ในปัจจุบัน ก็การศึกษาวิชาพระพุทธศาสนาชั้นสูงนั้น โดยตรงก็คือศึกษาพระไตรปิฎกภาษาบาลีอันเป็นพุทธวจนะจากพระโอษฐ์เป็นส่วนใหญ่ แต่ขณะนี้ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยไม่มีพระไตรปิฎกภาษาบาลี สำหรับเป็นหลักสูตรของนักศึกษาเป็นส่วนของตนโดยเฉพาะ และถึงเวลาจำเป็นที่จะต้องใช้หนังสือพระไตรปิฎกภาษาบาลี เป็นหลักสูตรของนักศึกษาชั้นสูงของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยแล้ว

๒. หนังสือพระไตรปิฎกภาษาบาลีของไทยเรานั้น ครั้งโบราณใช้จารลงในใบลานด้วยอักษรขอมบ้าง ด้วยอักษรไทยพม่าและไทยอีสานบ้าง ต่อมาได้ตีพิมพ์เป็นเล่มสมุดด้วยตัวอักษรไทย ๒ ครั้ง ครั้งแรกพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์ในมณฑลสมัยทรงดำรงสิริราชสมบัติครบ ๒๕ ปี เมื่อพุทธศักราช ๒๔๓๑ ครั้งที่ ๒ พุทธศาสนิกชนชาวไทยมีพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นพระประมุขให้พิมพ์อุทิศถวายพระราชกุศลแก่ พระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราวุธ พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้เริ่มทำตั้งแต่พุทธศักราช ๒๔๖๔ ปัจจุบันพระไตรปิฎกเล่มสมุดอักษรไทยทั้ง ๒ สมัยนั้น สมัยแรกได้หมดสิ้นไปไม่มีจำหน่าย ที่เหลืออยู่กระเถิบก็เสื่อมคุณภาพไม่สามารถที่จะนำมาศึกษาเล่าเรียน สมัยที่ ๒ ยังเหลืออยู่ แต่มีจำนวนน้อย

(๓)

ไม่พอที่จะจำหน่ายแจกและนำมาศึกษาเล่าเรียน ในมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ให้เพียงพอกแก่ความประสงค์

๓. ประจวบมหามงคลสมัย ๒๕ แห่งพุทธศตวรรษ ซึ่งมาบรรจบครบปีโดย ศาสนจักรนิยมในเดือนพฤษภาคม (วันเพ็ญเดือน ๖) พ.ศ. ๒๕๐๐ พุทธศาสนิกชนชาวไทยทั้งมวล อันมีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและคณะรัฐบาลเป็นประมุข ได้ร่วมกุศลจิตพร้อมใจกันประกอบพิธีการเฉลิมฉลองเป็นการเอิกเกริกมหิพาหาร ซึ่งยังไม่เคยมีมาในส่วนอดีตกาลภาคไหนหลัง ทั้งที่ทางราชการประกาศให้ทราบและเชิญชวนให้ร่วมบำเพ็ญกุศลอยู่แล้วนั้น เนื่องในงานมหามงคลสมัยอันหาได้ยากยิ่งครั้งนี้ มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในฐานะเป็นมหาวิทยาลัยฝ่ายพระพุทธศาสนา มีกุศลเจตนาอันแรงกล้าในอันที่จะสร้างสิ่งอันเป็นมงคลไว้เป็นอนุสรณ์สำหรับอนุชนสักอย่างหนึ่ง และให้เป็นสิ่งที่เหมาะสมกับเหตุการณ์อันสำคัญครั้งนี้ด้วย จึงเห็นว่าสิ่งอันเป็นมิ่งมงคลและเหมาะสมที่สุดนั้นคือ หนังสือพระไตรปิฎกภาษาบาลี

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงตกลงให้ชำระและตีพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลีขึ้นเป็นอนุสรณ์ในโอกาสครบ ๒๕ พุทธศตวรรษ โดยให้ชื่อว่า มหาจุฬาเตปิฎก หรือเรียกในภาษาไทยว่า พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จำนวน ๒๕๐๐ จบ เท่ากับจำนวนพุทธศักราช ๒๕๐๐ จบหนึ่งจักเป็นเล่มสมุดจำนวน ๔๕ เล่ม เท่ากับระยะเวลาประกาศพระศาสนาของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า คือพระวินัยปิฎก ๘ เล่ม พระสุตตันตปิฎก ๒๕ เล่ม พระอภิธรรมปิฎก ๑๒ เล่ม เมื่อพิมพ์ ๒๕๐๐ จบ จึงเป็นหนังสือทั้งสิ้น ๑๑๒,๕๐๐ เล่ม

การชำระและตีพิมพ์พระไตรปิฎกนั้น ได้ตั้งศาสนบัณฑิตทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์เป็นกรรมการตรวจทานชำระสรรพปัญหาขึ้นให้บริสุทธิ์บริบูรณ์ถูกต้องที่สุด โดยตรวจสอบเทียบเคียงกับฉบับต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ประมัตถ์วางรูปแบบลักษณะอักษรงดงามและดูง่าย โดยพิจารณาย่อหน้าให้มากและยกชื่อวรรค, ชื่อสูตร, เป็นต้น ขึ้นตั้งให้ปรากฏชัด ตีพิมพ์และเย็บเล่มอย่างประณีตสวยงามตามแบบสากลนิยม โดยเลือกใช้กระดาษตีพิมพ์และกระดาษปกอย่างประณีตและถาวร ทั้งนี้เพื่อให้เหมาะสมกับหนังสือที่มีคุณค่าและเป็นที่ยกการบูชาของมวลพุทธบริษัท

ทุนในการชำระและการพิมพ์ ได้ตั้งคณะกรรมการจัดหาทุนสร้างพระไตรปิฎกขึ้น ประกอบด้วยบรรพชิตและคฤหัสถ์ตามสมควร ประกาศแจ้งวัตถุประสงค์และเจริญศรัทธาไปยังพุทธศาสนิกชน นับตั้งแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก พระบรมวงศานุวงศ์และคณะรัฐบาล ข้าราชการ พ่อค้า กบฏี ตลอดจนประชาชนเป็นที่สุด ตามแต่จะเจริญศรัทธาบริจาคเงินสมทบทุนเป็นจำนวนเท่าไร

ส่วนการตีพิมพ์จะสำเร็จบริบูรณ์ครบทั้ง ๔๕ เล่มเมื่อไรนั้น ขึ้นอยู่ที่กำลังทุนทรัพย์ค่าตีพิมพ์เป็นประการสำคัญ ถือหลักค่อยทำค่อยไปตามควรแก่วิสัยสามารถ โดยมีความหวังอยู่ว่าจักสำเร็จลงในเวลาอันสมควร

นับว่าเป็นมหากุศลอันประเสริฐยิ่งของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เมื่อโครงการสร้างพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยนี้ ได้ทราบถึงพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช องค์เอกอัครศาสนูปถัมภก สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทั้ง ๓ พระองค์ ได้ทรงเจริญพระราชศรัทธา มีพระราชประสงค์จะทรงอุปถัมภ์การสร้างพระไตรปิฎกให้สำเร็จตามความมุ่งหมายของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานการอุปถัมภ์เป็นมูลฐาน โดยทรงพระกรุณาโปรดพระราชทานทุนสำหรับพิมพ์พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พระองค์ละ ๗๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน ๒๑๐,๐๐๐ บาท มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณอันประเสริฐ ทั้งนี้อย่างหาสิ่งเปรียบมิได้ พร้อมทั้งเป็นที่หวังได้ว่า พระบรมราชูปถัมภ์ธรรมวิทยาทานทั้งนี้จักสำเร็จเป็นมหาสิริมงคลกลั่นตาลให้ประชาชนชาวพุทธเจริญศรัทธา โดยเสด็จตามพระราชจริยาวัตรส่วนธรรมวิทยาทาน เป็นมูลฐานให้การสร้างพระไตรปิฎกฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ในเวลาอันสมควรโดยแท้

บัดนี้ พุทธศาสนิกชนจำนวนมากด้วยกัน โดยคำชักชวนของพระครูประกาศสมาธิคุณ (สังเวียน ญาณเสวี) วัดมหาธาตุยุวราชรังสฤษฎิ์ และโดยความร่วมมือของสถานวิทยุกระจายเสียงกรมการรักษาดินแดน มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์เพื่อสมทบทุนสร้างพระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย รวมได้จำนวน ๖๒๕,๑๕๒ บาท นำขึ้นทูลเกล้า ฯ ถวายโดยเสด็จพระราชกุศลในการนี้ ทรงพระมหากรุณาพระราชทาน

(จ)

แก่มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามความประสงค์ของผู้บริจาค
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงได้จัดเป็นทุนสร้างพระไตรปิฎก ๑๐ เล่ม คือ วินัยปิฎก
๗ เล่ม สุตตันตปิฎก ๒ เล่ม และอภิธรรมปิฎก ๑ เล่ม สำเร็จแล้ว สำหรับอภิธรรมปิฎก
อปทานปาลิ (ปฐมภาค) นี้ นางเจริญศรี ชื่นประสิทธิ์ ได้บริจาคทรัพย์สร้างถวายไว้ใน
พระพุทธศาสนา เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ พล. ต. พระยาสรกิจพิศาล (ตำรวจ อมาตยกุล)
และ คุณหญิงสรกิจพิศาล (ชลอ อมาตยกุล) ผู้เป็นบิดามารดา ซึ่งได้ล่วงลับไปแล้ว
ขออานุภาพพระศรีรัตนตรัยและมหากุศลส่วนธรรมวิद्याทานทั้งนี้ จงสำเร็จเป็น
พลวบัจจยอำนาจวิบากสมบัติคลบ้นตาลให้นางเจริญศรี ชื่นประสิทธิ์ ที่มีส่วนในการ
สร้างพระไตรปิฎกนี้ปราศจากสรรพภัยพิบัติอุปัทวันตราย มีความประสงค์จำนงหมายสิ่ง
ใดในทางที่ชอบ ขอให้สำเร็จสมมโนเรศทุกประการ และมีความเกษมสำราญขึ้นบานภาย
ใต้ร่มพระสัทธรรม ในกาลทุกเมื่อ เทอญ

“จิรํ ตัญญตุ สทฺธมฺโม”

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ในพระบรมราชูปถัมภ์

วัดมหาธาตุ พระนคร

Transliteration of the Thai Alphabet and Signs

as used in the Pali text of

MAHĀCULĀ TEPITAKA

VOWELS

ก a กา ā อี i อี ī อุ u อุ ū เอ e โอ o

CONSONANTS

ก ka	ข kha	ง ga	จ gha	ง ṅa
จ ca	ฉ cha	ช cha	ฉ jha	ฌ ṇa
ฎ ṭa	ฏ ṭha	ด da	ฒ dha	ณ ṇa
ต ta	ถ tha	ด da	ธ dha	น na
ป pa	ผ pha	บ ba	ภ bha	ม ma
ย ya	ร ra	ล la	ว va	ศ sa
			ห ha	ฬ ḷa
				ม ṃ

COMBINATIONS

ก ka	กา kā	กิ ki	กี kī	กู ku	กู kū	เก ke	โก ko
ข kha	ขา khā	ขิ khi	ขี khī	ขุ khu	ขุ khū	เข khe	โข kho

CONJUNCT-CONSONANTS

The Pali conjunct-consonants are printed in their full forms but marked by either sign [.] or [] under them. The sign [.] is used to denote unsounded consonant; [] is used to join two sounded consonants

For example :

กตมํ ทสฺมี สมเย โสมนสฺสอินฺทริยํ โหติ ?

katamaṃ tasmī samaye somanassindriyaṃ hoti ?

FIGURES

๑	๒	๓	๔	๕	๖	๗	๘	๙	๐
1	2	3	4	5	6	7	8	9	0

อปทานปาถีย์

สงฺเกตวิญญานปณิ

-
ก.	=	เกตุจิ สยามโปตฺตเกตุ	ทิสฺสมานปาโจ
กม.	=	กมุโพชโปตฺตเก	ทิสฺสมานปาโจ
จ.	=	จฏฺฐสงฺคีติปิฏเก	ทิสฺสมานปาโจ
ม.	=	มรุมโปตฺตเก	ทิสฺสมานปาโจ
ส.	=	สัพโปตฺตเก	ทิสฺสมานปาโจ
อ.	=	อังกุสโปตฺตเก	ทิสฺสมานปาโจ

ชุดทกนิกายสุส อปทานปาติย์

กิตฺตฺนปตฺตํ

ภาคที่ ๑		องศา
๑. พุทธวาท		
๑. พุทธปาฐาน		๑
๒. ปุจฉาพุทธปาฐาน		๑๐
เถราปาฐาน		๒๒
๑. สาริปุตตเถราปาฐาน		๒๒
๒. มหาโมคคัลลานเถราปาฐาน		๔๕
๓. มหากัสสปเถราปาฐาน		๔๘
๔. อนนันทเถราปาฐาน		๕๑
๕. ปุณณมณฑลปุตตเถราปาฐาน		๕๒
๖. อุปาลิตเถราปาฐาน		๕๓
๗. อมรโกณฑมณฑลเถราปาฐาน		๖๕
๘. ปิณฑโกณฑมณฑลเถราปาฐาน		๗๑
๙. ขทิตวินยเรวตเถราปาฐาน		๗๓
๑๐. อานนทเถราปาฐาน		๗๕
๒. สัททนิยวาท		
๑. สัททนิยวาทเถราปาฐาน		๗๗
๒. เอกตมมกเถราปาฐาน		๗๙
๓. นนทเถราปาฐาน		๘๐
๔. จุฬพนธเถราปาฐาน		๘๑
๕. บิณฑกเถราปาฐาน		๘๔
๖. ราชคฤห์เถราปาฐาน		๘๕
๗. อุปเสนวณฺณตปุตตเถราปาฐาน		๘๗

มาตรา

ဝံ့ကေ

[illegible]

៣. ឥរិយាបថ

[illegible]

๔. กุณฺหะรานวคฺค

[illegible]

[illegible]

๑.	วิธีปูนทาสยกตุเถราปทาน							๑๔๘
๒.	สตรียุตุเถราปทาน							๑๔๙
๓.	สนทนทาสยกตุเถราปทาน							๑๕๐
๔.	คณโฑทกทาสยกตุเถราปทาน							๑๕๑
๕.	โอปปะยัตถุเถราปทาน							๑๕๒
๖.	สปริวาราสนตฺเถราปทาน							๑๕๓
๗.	ปมจทีปกตฺเถราปทาน							๑๕๔
๘.	ธรรมาภยกตฺเถราปทาน							๑๕๕
๙.	ปทุมตฺเถราปทาน							๑๕๖
๑๐.	อสนโพธิยตฺเถราปทาน							๑๕๗

๑. สกจิจตุนิยตุเถราปทาน		๑๖๑
๒. อาโปปุပ္ผียตุเถราปทาน		๑๖๒

มาตรา

องเก

๓. ปจฺจกมณียตฺเถรปทาน	๑๖๒
๔. พรฺปฺปสาทกตฺเถรปทาน	๑๖๓
๕. ภิสทหายกตฺเถรปทาน	๑๖๔
๖. สฺจินฺติตตฺเถรปทาน	๑๖๕
๗. วตฺถทหายกตฺเถรปทาน	๑๖๖
๘. อมฺพทหายกตฺเถรปทาน	๑๖๗
๙. สฺมณตฺเถรปทาน	๑๖๘
๑๐. ปุพฺพจฺงโกฏฺฐิตฺเถรปทาน	๑๖๘

๘. นาคสมาลวคฺค

๑. นาคสมาลตฺเถรปทาน	๑๗๐
๒. ปทสณฺณกตฺเถรปทาน	๑๗๐
๓. สฺสณฺณกตฺเถรปทาน	๑๗๑
๔. ภิสาลฺลทหายกตฺเถรปทาน	๑๗๑
๕. เอกสณฺณกตฺเถรปทาน	๑๗๒
๖. ทินฺนสนฺถาทหายกตฺเถรปทาน	๑๗๒
๗. สฺฐิตายกตฺเถรปทาน	๑๗๓
๘. ปาฏฺฐลิปฺปผิยตฺเถรปทาน	๑๗๔
๙. จิตฺตวฺชฺลิตตฺเถรปทาน	๑๗๕
๑๐. ทิปฺทุมิยตฺเถรปทาน	๑๗๕

๙. ติมิริปฺปผิยวคฺค

๑. ติมิริปฺปผิยตฺเถรปทาน	๑๗๙
๒. คตสณฺณกตฺเถรปทาน	๑๘๐
๓. นิปนฺนณฺชฺลิตตฺเถรปทาน	๑๘๐
๔. อโรปฺปผิยตฺเถรปทาน	๑๘๑

มาตรา	องเก
๕. วิธีสนมกตฺเถราปทาน	๑๘๒
๖. ทุติยวิธีสนมกตฺเถราปทาน	๑๘๓
๗. ผลทายกตฺเถราปทาน	๑๘๓
๘. สทฺทสนมกตฺเถราปทาน	๑๘๔
๙. โพธิสนมกตฺเถราปทาน	๑๘๔
๑๐. ปทุมปุเปยตฺเถราปทาน	๑๘๕

๑๐. สุธาวกฺก

๑. สุธาวกฺกตฺเถราปทาน	๑๘๖
๒. สุปฺปิจิตตฺเถราปทาน	๑๘๗
๓. อทุคฺคเจลกตฺเถราปทาน	๑๘๗
๔. สุตฺตทายกตฺเถราปทาน	๑๘๘
๕. กนฺธมถิตตฺเถราปทาน	๑๘๙
๖. ทิปฺปเปยตฺเถราปทาน	๑๘๙
๗. มรฺตฺตตฺเถราปทาน	๑๙๐
๘. เสนาสนทายกตฺเถราปทาน	๑๙๑
๙. เวยฺยวจฺจกตฺเถราปทาน	๑๙๒
๑๐. พุทฺธปฏฺจกตฺเถราปทาน	๑๙๒

๑๑. ภิกฺขทายิก

๑. ภิกฺขทายิกตฺเถราปทาน	๑๙๔
๒. ฌานสนมกตฺเถราปทาน	๑๙๕
๓. อุปฺพลตฺเถราปทาน	๑๙๕
๔. ปทปฺปชกตฺเถราปทาน	๑๙๖
๕. มุฏฺฐิปปุเปยตฺเถราปทาน	๑๙๗
๖. อุทกปฺปชกตฺเถราปทาน	๑๙๗
๗. นพมถิตตฺเถราปทาน	๑๙๘

๘.	อาสาสมัครกตกรรณ							๑๙๙
๙.	พิพาทวิทยากตกรรณ							๒๐๐
๑๐.	เรณูพืชกตกรรณ							๒๐๑

๑.	มหาปริวารตเถราปทาน							
๒.	สมุทฺถกตเถราปทาน							
๓.	สรณคมนียตเถราปทาน							
๔.	เอกาสนียตเถราปทาน							
๕.	สุวณฺณปุပ္ผิยตเถราปทาน							
๖.	จิตกกุปฺพชกตเถราปทาน							
๗.	พุทธสยมมกตเถราปทาน							
๘.	มกุฏสยมมกตเถราปทาน							
๙.	ปัจจุปปจฺจนสยมมกตเถราปทาน							
๑๐.	ชาติปิณฑกตเถราปทาน							

[illegible]

[illegible]

១៥. ធម្មតាភក

๑.	อธิบดีตัญญูเตวราปทาน							๒๓๓
๒.	ธมฺมาโรปกตฺเตวราปทาน							๒๓๓
๓.	เวทิกการตฺเตวราปทาน							๒๓๔
๔.	สปริวารียตฺเตวราปทาน							๒๓๕
๕.	อุมฺมาปฺปุผิยตฺเตวราปทาน							๒๓๕
๖.	อนฺุโลมทหายกตฺเตวราปทาน							๒๓๖
๗.	มคฺคทหายกตฺเตวราปทาน							๒๓๗
๘.	ผลกทหายกตฺเตวราปทาน							๒๓๗
๙.	วฏฺฐิสกียตฺเตวราปทาน							๒๓๘
๑๐.	ปลลงกทหายกตฺเตวราปทาน							๒๓๘

๑๖. **พณฺธุชวากุค**

[illegible]

๑๖๕

๓.	วิธีสมมุขชกตุเถราปทาน							๒๔๑
๔.	กถการุญปุณฺณชกตุเถราปทาน							๒๔๒
๕.	มนุทวารุญฺปิณฺณชกตุเถราปทาน							๒๔๓
๖.	กถมพบุปฺผิยตเถราปทาน							๒๔๓
๗.	ติณฺสูลชกตุเถราปทาน							๒๔๔
๘.	นาคบุปฺผิยตเถราปทาน							๒๔๔
๙.	ปูนํนาคบุปฺผิยตเถราปทาน							๒๔๕
๑๐.	กุมภทายกตเถราปทาน							๒๔๖

๑๗. สรุปาริยวคฺค

[illegible]

๑๘. กุมทวคค

[illegible]

มาตีกา

ဝံ့ကေ

[illegible]

១៥. កុណ្ឌប្បវត្តិ

๑.	กฎชุปุ่ผียตุเถรอปทาน							๒๖๒
๒.	พนรุฐีวักตุเถรอปทาน							๒๖๒
๓.	โกฏุมุ่พริยตุเถรอปทาน							๒๖๓
๔.	ปมจหตุถียตุเถรอปทาน							๒๖๔
๕.	อิสิมุกคทายกตุเถรอปทาน							๒๖๕
๖.	โพธิอุปฏจายกตุเถรอปทาน							๒๖๕
๗.	เอกจินตกตุเถรอปทาน							๒๖๖
๘.	ติกณณุปุ่ผียตุเถรอปทาน							๒๖๗
๙.	เอกจารียตุเถรอปทาน							๒๖๘
๑๐.	ทิวณฎุปุ่ผียตุเถรอปทาน							๒๖๙

๒๐. ตมทปปพิษวคค

๑. ตมารถปูผิยตุเถรอปทาน	๒๗๐
๒. ทินสนถารทายกตุเถรอปทาน	๒๗๑
๓. ขณทพสุถุติยตุเถรอปทาน	๒๗๑
๔. อโสภปชกตุเถรอปทาน	๒๗๒
๕. องโกลกตุเถรอปทาน	๒๗๓
๖. กิสถยปชกตุเถรอปทาน	๒๗๓
๗. ทินทกทายกตุเถรอปทาน	๒๗๔
๘. กิริเนลมฏจิปชกตุเถรอปทาน	๒๗๕

มาตรา

ចងកេ

๘. ทัศนคติปฏิกิริยาตอบทาน ๒๗๕

๑๐. ยุติกรุปปุณณิยตุเถราปทาน ๒๓๗

๒๑. กณิการปฺปฬิยวคฺค

๑. กติการปฏินิยตฺเถราปทาน ๒๗๘

๒. มิเนลปุปฺปิยตุเถราปทาน ๒๗๘

๓. กิจฉินกูปุณยิตเถราปทาน ๒๗๙

๔. ทรัพย์สินที่โอนไป ๒๘๐

๕. นิกคณทิปปผิยตเถราปทาน ๒๘๐

๖. อทกทหายกตเถราปทาน ๒๘๑

๗. สลพมาลียตุเถราปทาน ๒๘๑

๘. โครงการพัฒนาศูนย์ข้อมูลสารสนเทศ ๒๘๒

๘. อาหารทยกตเถราปทาน ๒๘๓

๐. ปาปนิवारิตเถราปทาน ๒๘๓

๒๒. หตถิวกค

๑. หตุติหายกตุเถราปทาน ๒๘๕

๒. ปานธิทายกตุเถราปทาน ๒๘๕

ก. สัจจสมุทฺตมกตฺเตราปทาน ๒๘๖

๕. เอกสอญกศุเถรปทาน ๒๘๗

๕. วิธีสนธิยกเลิกเรปทาน ๒๘๗

๖. สนธิสัญญาทศพราน ๒๔๘

๗. ศาลฎีกายกฟ้อง ๒๔๘

๔. ออกกฏตมฉกตมเรวปทาน ๒๕๕

๙. สืบพยานกตฤตราปทาน ๒๕๐

๐. ปาปนวารยตุเถราปทาน ๒๕๑

๑.	อาศรมพจนทนายกตุเถราปทาน							๒๙๒
๒.	อชินทนายกตุเถราปทาน							๒๙๓
๓.	เทวรัตนียกตุเถราปทาน							๒๙๔
๔.	อารกษทนายกตุเถราปทาน							๒๙๕
๕.	อพยฐิกกตุเถราปทาน							๒๙๖
๖.	วกุลปุณณีกตเถราปทาน							๒๙๗
๗.	โสวณณวฏฐิกตเถราปทาน							๒๙๘
๘.	มิณชวฏฐิกตเถราปทาน							๒๙๙
๙.	สุกตาเวพิยตเถราปทาน							๓๐๐
๑๐.	เอกวนทนียกตเถราปทาน							๓๐๑

๒๔. อุทกาสนทาทายกวคฺค

[illegible]

๒๕. ตูรทายีวคฺค

๑. ทูรภูมิจิตหายกตุเถราปทาน		๓๐๕
๒. นาคเกสรียตเถราปทาน		๓๐๖

มาตุกา

စံနမူနာ

[illegible]

๒๘. สุวรรณพิพ โพนาคุด

๑.	สวนเทพีพื้โพหนียุทธะราปทาน							๓๒๓
๒.	คิลมัญญิยยุทธะราปทาน							๓๒๓
๓.	จงโกฏกัณฐะราปทาน							๓๒๔
๔.	อพัภวชนทายกัณฐะราปทาน							๓๒๕
๕.	เอกลชลิยยุทธะราปทาน							๓๒๕
๖.	โปตุถทายกัณฐะราปทาน							๓๒๖
๗.	จิตกပ္พกัณฐะราปทาน							๓๒๖
๘.	อาลวทายกัณฐะราปทาน							๓๒๗
๙.	ปัญทุทธิกัณฐะราปทาน							๓๒๗
๑๐.	ครณียะยุทธะราปทาน							๓๒๘

๒๕. ปณฺณทนายกวกฺค

[illegible]

มัตถิกา

องฺเก

๓๒. อารกฺขทหายกฺวคฺค

๑. อารกฺขทหายกฺตฺเถรอปทาน	๓๔๙
๒. โภชนทหายกฺตฺเถรอปทาน	๓๔๙
๓. คตสณฺณกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๐
๔. สกฺตฺตปฺพุมฺมียกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๐
๕. ปุပ္ผาสนทหายกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๑
๖. อาสนสนฺถวิกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๒
๗. สทฺทสณฺณกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๓
๘. ทิรฺสียกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๓
๙. นาลิปฺพุมฺมียกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๔
๑๐. กุมฺทมาลียกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๕

๓๓. อุมายฺพุมฺมียกฺค

๑. อุมายฺพุมฺมียกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๖
๒. ปุพฺพินฺนุชกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๖
๓. หาสชนกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๗
๔. ยณฺณสํมิกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๘
๕. นิมิตฺตสณฺณกฺตฺเถรอปทาน	๓๕๙
๖. อนฺนสํสํวากฺตฺเถรอปทาน	๓๕๙
๗. นิกฺคณฺฑทฺธิปฺพุมฺมียกฺตฺเถรอปทาน	๓๖๐
๘. สุมฺนาเวฬียกฺตฺเถรอปทาน	๓๖๒
๙. ปุပ္ผจฺจกฺตฺเถรอปทาน	๓๖๓
๑๐. สปริวารจฺจกฺตฺเถรอปทาน	๓๖๔

๓๔. กนฺโธทกฺค

๑. กนฺธฐปฺมียกฺตฺเถรอปทาน	๓๖๘
๒. อุทกปฺนุชกฺตฺเถรอปทาน	๓๖๘

ចុងកេ

๓.	ปูนาคบปุผียตเถราปทาน							๓๖๕
๔.	เอกทุสสทายกตเถราปทาน							๓๗๐
๕.	มุสติกมมียตเถราปทาน							๓๗๒
๖.	ปภงกรตเถราปทาน							๓๗๓
๗.	คินกุกุทายกตเถราปทาน							๓๗๕
๘.	อุตุตเรยยทายกตเถราปทาน							๓๗๗
๙.	ธมมสฺสวนียตเถราปทาน							๓๗๙
๑๐.	อุกขิตตปทุมียตเถราปทาน							๓๘๑

๓๕. เอกปทุมวาท

[illegible]

๓๖. สหุสณิกวคค

๑. สหุทธสมณิกขุเตราปทาน	๓๙๑
๒. ยวกลาปิยขุเตราปทาน	๓๙๑
๓. กีสุกปุชกขุเตราปทาน	๓๙๒
๔. สโกสโกโรณททายกขุเตราปทาน	๓๙๒
๕. ทนททายกขุเตราปทาน	๓๙๓

มาติกา

องฺเก

๔. สุนทามียตุเถราปทาน	๔๐๘
๑๐. กาสุมาริผลทายกตุเถราปทาน	๔๐๙

๓๕. อมฺพญผลวคฺค

๑. อมฺพญผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๐
๒. ถพฺรทายกตุเถราปทาน	๔๑๐
๓. อุทุมฺพรผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๑
๔. ปิณฺณผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๒
๕. ฆารุสผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๓
๖. วลฺลิสผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๓
๗. กทลิสผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๔
๘. ปนสผลทายกตุเถราปทาน	๔๑๔
๙. โสณโกฏิวิสตุเถราปทาน	๔๑๕
๑๐. ปุพฺพกมฺมปิไลติ นาม พุทฺธาปทาน	๔๑๕

๔๐. ปิณฺนทวจฺจวคฺค

๑. ปิณฺนทวจฺจตุเถราปทาน	๔๒๒
๒. เสตฺตเถราปทาน	๔๔๓
๓. สพฺพกิตฺติกตุเถราปทาน	๔๕๒
๔. มรฺทายกตุเถราปทาน	๔๕๕
๕. ปทุมฺภูฏาการิกตุเถราปทาน	๔๕๘
๖. พกฺกตุเถราปทาน	๔๖๑
๗. คิริมานนฺทตุเถราปทาน	๔๖๔
๘. สพลมณฺฑปียตุเถราปทาน	๔๖๗
๙. สพฺพทายกตุเถราปทาน	๔๖๘
๑๐. อธิตฺตเถราปทาน	๔๗๐

สุตตตันตปิฎก ขุททกนิกาย อปทานปาติ (ปจฺมภาค)

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส

๑. พุทฺธวคฺค

๑. พุทฺธอปทาน

[๑] ตถาคคํ เขตฺวเน วสนตํ
อปฺปจฺฉิ เวเทหมฺนี นตฺถโค
สพฺพพญฺพทฺธา กิร นาม โหนฺติ
ภวนฺติ เต เหตุํ เกหิ ธีรา.

[๒] ตทาท สพฺพพญฺวโร มเหสี
อานนฺทภทฺทํ มธฺรสฺสเรณ
เย สพฺพพทฺธเรสุ กตาริการํ
อลทฺธโมกฺขา ชินฺสาสนฺสุ.

[๓] เตเนว สมฺโพธิมฺเขน ธีรา
อชฺฉาสเยนาปี มหาพเลน
ปญฺฉาย เตเชน สุกฺขปญฺฉา
สพฺพพญฺภาวํ อนุปาปฺพนฺติ.

[๔] อหัมปี ปุพพพุทเธสุ มนสาเยว หุตวาน	พุทธตัม อภิปัตถยิ ธมฺมราชา อสงฺขิยา.
[๕] อถ พุทฺธาปทานานิ ทีสปรามิสฺมปณฺณา	สุณาท สุตฺธมานสา ธมฺมราชา อสงฺขิยา.
[๖] สมโพธิ พุทฺธเสฏฺฐานิ ทสงฺคฺคฺสิ นมสฺสสิทฺวา	สสฺสเม โลกนายเก สิรสา อภิวาทเย. ^๑
[๗] ยาวทา พุทฺธเชตฺเตสฺสุ อากาสฏฺฐจา จ ภูมฺมฏฺฐจา ^๒	รตนา วิชฺชนฺตฺติสงฺขิยา มนสา สพฺพมาหเร. ^๓
[๘] ทตฺถ รุปฺปิยภุมฺมิมิ เนกภุมฺมํ รตนํมยํ	ปาสาทํ มาปเย ^๔ อหํ อุพฺพิทฺธํ นภมฺมกฺคตํ.
[๙] วิจิตฺตถมฺมํ สุกตํ กนกามยสงฺฆมาภุ	สฺวีกตฺตํ มหารทํ โกนฺตจฺจตฺเตหิ มณฺฑิตํ.
[๑๐] ปจฺมา เวพฺพริยา ภูมิ นพฺพินชฺลชาภินฺณา ^๕	วิมลพภสฺมา สุภา วรกณฺจณภุมฺมียา.
[๑๑] ปหฏฺฐสาชาปวาท ^๖ อินฺทโคปกวณฺณาภา	วณฺณา ^๗ โลหิตกา สุภา ภุมิ โอบาสตี ทิสา.
[๑๒] สฺวีกตฺตา ฆรมฺฆา จตุโร เวทิกา ชาลา	นียฺยุหา ^๘ สีสฺสพฺพชรา กนฺธาเวพา มโนรมา.
[๑๓] นีลา ปีตา โลหิตกา กุฏฏาคารวรุเปตา	โอทาทา สุตฺธกาพกา สทฺตตรตนภฺฐิตา.
[๑๔] โอโลกมยา ปทุมมา นภฺขตฺตตารกาภินฺณา	วาวพฺพิทฺธกโสภิตา จหนฺตฺสฺวเรหิมณฺฑิตา. ^๙

๑ ฉ.ม. อภิวาทยิ

๒ ฉ.ม. ภูมฺมฏฺฐา

๓ ฉ.ม. สพฺพมาหริ

๔ ฉ.ม. มาปยิ

๕ ฉ.ม. นพฺพินชฺลชาภินฺณา

๖ ฉ.ม. ปวาทสา

๗ ฉ.ม. กาจิ

๘ ฉ.ม. นียฺยุหา

๙ ฉ.ม. จหนฺตฺสฺวเรหิมณฺฑิตา.

- [๑๕] เหมชาเลน สมณนา โสณณกีกิณิกายตา
 วาตเวเคน กุชุนตี^๑ โสณณชาลา มโนรมา.
- [๑๖] มณเชฏฐกัม โลหิตถัม ปิตกัม หริปิณฺฑรํ
 นานารุงเกหิ สงจิตฺตํ^๒ อุตฺตสัททุชฌมาลินี.
- [๑๗] นานา^๓ พหุเนกสตา ผลิกา^๔ รัชตามยา
 มณิมยา โลหิตุงคา มसारกตฺตมยา ตถา
 นานาสนนจิตฺติตา สณฺหกาสิกสนฺนตทา.
- [๑๘] กมฺพลา ทุกฺกุลา จีนา ปตฺตฺตณฺณา ปณฺฑปาวุรา
 วิวิธตฺถรณํ สพฺพํ มนสา ปณฺณเปมฺหิ.
- [๑๙] ทาสฺ ทาสฺว ภูมฺิสฺ รัตนกฺกุลงกตา^๕
 มณิเวโรจนา อุกฺกา ธารยนฺตา สุตฺติฏฺจเร.
- [๒๐] โสภนฺติ เอสิกา ฌมฺภา สุภา กณฺจนโตรณา
 ชมฺโพนทา สารมยา อโถ รัชตมยาปิจ.
- [๒๑] เนกาสนฺธิ์ สุวิภตฺตา กวาณฺณคฺคฺลจิตฺติตา
 อุกฺโต ปุณฺณณฺณนาเนกา ปทุมฺปปลสฺสยฺตา.
- [๒๒] อตฺตเต สพฺพพฺพุเร จ สสฺเม โลกนายนเก
 ปกฺทิวณฺณรูปน นิมนฺนิตฺวา สสาวเก.
- [๒๓] เทน ทฺวาเรน ปวีสิตฺวา สพฺพพฺพุธา สสาวกา
 สพฺพโสวณฺณมเย ปิเจะ นิสินฺนา อริยมณฺฑลตา.
- [๒๔] เย จ เอตฺรหิ อตฺถิ พุทฺธา โลเก อนฺตฺตฺตรา

๑ ก กุชุนตี ๒ จ.ม. สมปิตํ ๓ จ.ม. นนํ ๔ ก. ผลิกา ๕ จ.ม. ลงกตํ

- อตีตา^๑ วตตมานา จ ภวัน^๒ สพเพ สมารุ^๒
 [๒๕] ปจฺเจกพุทฺธเนกสฺเต สยมภู อปราชิตะ
 อตีตา วตตมานา จ ภวัน^๒ สพเพ สมารุ^๒.
 [๒๖] กปปรุกฺขา พหุ อตฺถิ เย ทิพฺพา เย จ มานุสา
 สพฺพิ ทุสฺส^๓ สมหนฺตฺวา^๓ อจฺฉาเทมิ ติจีวร^๒.
 [๒๗] ขชฺชโกชฺช^๓ สายนีย^๓ สมฺปนฺน^๓ ปานโกชน^๓
 มณฺนิมเย สฺสเภ ปตฺเต สมฺปุเรตฺวา อทาสห^๓.
 [๒๘] ทิพฺพวตฺถา สมหุตฺตฺวา มญฺจจา จีวรสํยฺตา
 มธฺรา สกฺขรา เจว เตลา จ มธฺผาณิตา.
 [๒๙] ตปปีตา ปรมนฺเนน สพฺเพ เต อริยมณฑลา
 รตนกพฺภ^๓ ปวีสิตฺวา เกสรีว^๓ กุหาสเย.
 [๓๐] มหารหมฺหิ สยเน สีหเสยฺยมกปฺปยุ^๓
 สมฺปชานา สมฺมฺจาย เสยฺเย^๔ ปลฺลงกฺมาภุ^๓.
 [๓๑] โคจรั สพฺพพุทฺธาน^๓ ฌานวตฺติสมปปีตา
 อณฺเวย รมฺมานิ เทเสนฺติ อณฺเวย กิพฺพนฺติ อิทฺธิยา.
 [๓๒] อปฺปนายปี กิพฺพนฺติ^๕ อภิญฺจาวสฺสกาวิตา
 วิกุพฺพนา วิกุพฺพนฺติ อเนกสทฺสสฺสีย^๖.
 [๓๓] พุทฺธาปี พุทฺธะ ปุจฺฉนฺติ วิสย^๓ สพฺพพณฺณมัลล^๓
 คมฺภีร^๓ นิปฺปณฺ จาน^๓ ปณฺณาย วินิพฺพชฺฌเร.
 [๓๔] สวากา พุทฺธะ ปุจฺฉนฺติ พุทฺธา ปุจฺฉนฺติ สวาก

๑ จ.ม. อตีเต ๒ จ.ม. สมารุ ๓ จ.ม. สมหนฺตา ๔ จ.ม. สยเน ปลฺลงกฺมาภุ^๓
 ๕ จ.ม. อณฺเวยอภิญฺจาว อปฺปนฺติ ๖ จ.ม. อณฺเวยเนกสทฺสสฺสีย

	อณวมณณจ ปุจฺจนติ ^๑	อณวมณณํ พฺยากโรนฺติ เต
[๓๕]	พุทฺธา ปจฺเจกพุทฺธา จ	สวากา ปริจฺจารกา
	เอวํ รัตติสฺส รมมานา ^๒	ปาสาทะภิรมฺณติ เต.
[๓๖]	ฉตฺตาทิฉตฺตาทา ติฏฺฐจฺนติ	รตนาเวพฺสสนฺนิภา ^๓
	สฺวณฺณชาลสฺสยฺยตํ	รชฺชชาลขจิตฺ. ^๔
	มุตฺตาทาชาลปรีกขิตฺตํ ^๕	สพฺเพ ธาเรนฺตุ มตฺถเก.
[๓๗]	ภวณฺติ ^๖ เจลฺวิทานา ^๗	โสณฺณตารกจิตฺติทา
	วิจิตฺตา มลยวิททา ^๘	สพฺเพ ธาเรนฺตุ มตฺถเก.
[๓๘]	วิตทา มลยทาเมหิ	กนฺธทาเมหิ โสภิตา
	ทสฺสทาเมหิ ปรีกขิตฺตา	รตนาทามภิสฺสทา.
[๓๙]	ปุปฺผาภิกขิตฺตา สฺวจิตฺตา ^๙	สฺรภิกนฺธฐปิตา ^{๑๐}
	กนฺธปณฺจางคฺคฺลิกทา ^{๑๑}	เหมจฺจนฺตนาทิตา.
[๔๐]	จตฺตทิสฺสา ปกฺขรณฺโณ	ปทุมปฺปลดสฺนตทา
	โสวณฺณรูป ^{๑๒} ขายนฺตุ	ปทุมเรณฺดรชฺคฺคทา. ^{๑๓}
[๔๑]	ปุปฺผนฺตุ ปาทปา สพฺเพ	ปาสาทสฺส สมฺนตโต
	สยฺยจ ปุปฺผา มุณฺจิตฺวา	กนฺตฺวา ภวณฺโมกิริ.
[๔๒]	สิขิโน ทตฺถ นจฺจนฺตุ	ทิพฺพา หํสา ปกฺขเร ^{๑๔}
	กรวิกา จ กายนฺตุ	ทิชฺสงฺฆา สมฺนตโต.
[๔๓]	ภเวโย สพฺพา วชฺชนฺตุ	วิณฺา สพฺพา รวณฺตุ ^{๑๕} ทา
	สพฺพา สงฺกิตฺติ วตฺถนฺตุ	ปาสาทสฺส สมฺนตโต.

- ๑ จ.ม. ปุจฺจิตฺวา ๒ จ.ม. สกาย รัตติยา ๓ จ.ม. ฉตฺตา ติฏฺฐจฺนตฺ รตนา,
กณฺจนาเวพฺพนฺติกา ๔ อิทํ จ.ม. ปกฺคตเก นตฺติ ๕ จ.ม.—จิตฺตา ๖ จ.ม. ภวณฺตุ
๗ จ.ม. เจฬวิทานา, ๘ จ.ม. วิจิตฺตมลยวิททา ๙ จ.ม. สฺวจิตฺตา ๑๐ จ.ม.—ภุสิตา
๑๑ จ.ม. กนฺธปณฺจางคฺคฺลิกทา ๑๒ จ.ม. โสวณฺณรูปา ๑๓ จ.ม. ปทุม.
๑๔ ก. ทิพฺพหํสา ปกฺขเร ๑๕ จ.ม. รสนฺตุ

- [๔๔] ยาวตา พุทฺธเขตตมฺหิ จกฺกวาเพ ตโตปเร^๑
 มหนฺตา ไซตฺติสมฺปนฺนา อจฺฉิพุทฺธา^๒ รตนามยา.
- [๔๕] ติฏฺฐจฺนตฺถุ โสณฺณเปตฺตลฺงกา ที่ปรุกฺขา ชลนฺตฺถุ เต
 ภวนฺตฺถุ เอกปชฺชโรตา ทสฺสทสฺสปรมฺปรา.^๓
- [๔๖] คณฺณิกา ลลสิกา เจว นจฺจจฺนตฺถุ อจฺจวราคณา
 นานารงฺกา ปทิสฺสนตฺถุ ปาสาทสฺส สมฺนตฺโต.
- [๔๗] ทุมฺภุเก ปพฺพตฺถุเก วา สีนฺเรวฺคิริมฺพุทฺธเน^๔
 อสฺสาเปมิ ธมฺมํ สพฺพํ วิจิตฺตํ ปณฺจวณฺณิกํ.
- [๔๘] นรฺวา นาคา จ คณฺธพฺพา สพฺเพ เทวา อุเปนฺตฺถุ เต
 นมฺสฺสนฺตา ปณฺชลิกา ปาสาทํ ปรีวารยฺ.
- [๔๙] ยํ กิณฺณจิ กุสฺลํ กมฺมํ กตฺถพฺพํ กิริยํ มม
 กาเยน วาจาเมสนา ติทฺเท สุกตํ กณฺ.
- [๕๐] เย สตฺถา สยฺยนิโน อตฺถิ เย จ สตฺถา อสยฺยนิโน
 กตฺถํ ปุณฺณผลํ มยฺหิ สพฺเพ ภากิ ภวนฺตฺถุ เต.
- [๕๑] เย ตํ^๕ กตฺถํ สุวิทฺตํ ทินฺนํ ปุณฺณผลํ มยา
 เย จ ตตฺถ น ชานนฺติ เทวา คณฺธวา นิเวทยฺ.
- [๕๒] สพฺเพ โลกมฺหิ^๖ เย สตฺถา ชีวนฺตาทารเหตฺถกา
 มนฺณณฺโณ โภชนํ สพฺเพ^๗ ลภนฺตฺถุ มม เจตฺสา.
- [๕๓] มนฺสา ทานํ มยา ทินฺนํ มนฺสา ปสาทมาทยฺ^๘
 ปุชฺชิตา สพฺพสมฺพุทฺธา ปจฺเจกา ชินฺสาวนํ.^๙

๑ ก. จกฺกวาพา จมฺปรี ๒ ฉ.ม. อจฺฉินฺนา ๓ ฉ.ม. ทสฺสทสฺสปรมฺปรา

๔ ฉ.ม. สีนฺเรวฺคิริมฺพุทฺธนิ ๕ ฉ.ม. เยสํ ๖ ฉ.ม. สพฺพโลกมฺหิ ๗ ฉ.ม. สพฺพ

๘ ฉ.ม. ปาสาทมาทยฺ. ๙ ก. ปุชฺชิตฺวา สพฺพสมฺพุทฺธํ ปจฺเจกานนฺจ ปุชฺชีย

- [๕๔] เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณิธิ^๑ จ
 ขเหตุว^๑ มาณสํ เทหํ ทาวตีสํ อคณฺหํ.
- [๕๕] ทเว ภเว ปชานามิ เทวตํ อถ มาณส^๒
 อณฺเฏ คตํ น ชานามิ มนสา ปตฺถนาผล:
- [๕๖] เทวานํ อธิโก โหมิ ภวามิ มนุชาธิโป
 รุปลกฺขณสมฺปนฺโน ปณฺณาย อสโม ภเว.
- [๕๗] โกชนํ วิวิธํ เสฏฺฐํ รตนญจ อนุปปกั
 นานาวิธานิ วตฺถานิ นภส^๓ ขิปปํ อุเปนฺติ มํ.
- [๕๘] ปจฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเก วเน
 ยตฺถ^๔ หตฺถํ ปสาเรมิ ทิพฺพา ภกฺขา อุเปนฺติ มํ.
- [๕๙] ปจฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเก วเน
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ รตนา สพฺเพ อุเปนฺติ เม^๕
- [๖๐] ปจฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเก วเน
 ยตฺถ^๖ หตฺถํ ปสาเรมิ สพฺเพ กนฺธา อุเปนฺติ เม.^๕
- [๖๑] ปจฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเก วเน
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ สพฺเพ ยานา อุเปนฺติ เม.^๕
- [๖๒] ปจฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเก วเน
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ สพฺเพ มาตา อุเปนฺติ เม.^๕
- [๖๓] ปจฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุทเก วเน
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ อลงฺการา อุเปนฺติ เม.^๕

๑ จ.ม. ขทิตฺวา

๒ จ.ม. เทวตฺเต อถ มาณเส

๓ จ.ม. นภา

๔ จ.ม. ยํยํเอวามฺปริปี

๕ จ.ม. มํ

๖ จ. ยํยํ

- [๖๔] ปจพฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุตฺเท วเน
 ยตฺถ^๑ หตฺถํ ปสาเรมิ สพฺพา กณฺเฒา อุเปนฺติ เม.^๒
- [๖๕] ปจพฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุตฺเท วเน
 ยตฺถ หตฺถํ ปสาเรมิ มรฺตฺตฺตฺตา อุเปนฺติ เม.^๒
- [๖๖] ปจพฺพยา ปพฺพเต เจว อากาเส อุตฺเท วเน
 ยตฺถ^๑ หตฺถํ ปสาเรมิ สพฺเพ ชชฺชา อุเปนฺติ เม.^๒
- [๖๗] อธเน อทฺธิเก^๓ ชเน ยาจเก จ ปถาวิโน
 ททามิ ตํ^๔ ทานวรี สมโพธิรรปตฺติยา.
- [๖๘] นาเทนโต ปพฺพตํ เสลํ กชฺเชนโต พหุลํ กิริ
 สเทวํ หาสยนโต พุทฺโธ โลเก ภวามหิ.
- [๖๙] ทิสสา ทสฺวิธา โลเก ยายโต นตฺติ อนตฺถํ
 ทสมิณฺจ ทิสากามฺหิ พุทฺธเชตฺตา อสงฺขิยา.
- [๗๐] ปภา ปกิตฺติตา มยฺหํ ยมกา รัสสีวาหนา
 เอตฺถนฺตเร รัสสีชาลํ อาโลโก วิปฺโล ภเว.
- [๗๑] เอตฺตเก โลกธาทมฺหิ สพฺเพ ปสฺสณฺตุ มํ ชนา
 สพฺเพว สมนฺนา โหนฺตุ^๕ สพฺเพ มํ อนนฺตฺตเร.
- [๗๒] วิสิฏฺฐมรฺรนาเทน อมตํ เภริมาทเร^๖
 เอตฺถนฺตเร ชนา สพฺเพ สฺสนฺตุ มรฺรํ กิริ.
- [๗๓] ธมฺมเมวเนน วสฺสณฺเต สพฺเพ โหนฺตุ อนาสวา
 เย ตตฺถ^๗ ปจฺฉิมกา สตฺตา สิตาปนฺนา ภวนฺตุ เต.

๑ จ.ม. ยํยิ ๒ จ.ม. มํ ๓ จ.ม. อทฺธิก ๔ จ.ม. ททามิหํ ส ททามิ

๕ จ.ม. สพฺเพมํ อนนฺตฺตณฺตุ, ยาว พุทฺธมฺหิเวสนํ ๖ จ.ม. เภริมาหิ ๗ จ.ม. เยตฺถ

- [๗๔] ททฺวา ทาทพฺพกํ ทานํ สีสํ ปุเรทฺวา^๑ อเสสโต
 เนกขมฺมปารมี กนฺทฺวา ปตฺโต สมโพธิมุตฺตมํ.
- [๗๕] ปณฺทิตฺเต ปริปฺจฺฉิตฺวา กทฺวา วิริยมุตฺตมํ
 ขนฺติยา ปารมี กนฺทฺวา ปตฺโต สมโพธิมุตฺตมํ.
- [๗๖] กทฺวา ทพฺพหฺมธฺมฺจํ สจฺจปารมี ปุเร^๒
 เมตฺตาย ปารมี กนฺทฺวา ปตฺโต สมโพธิมุตฺตมํ.
- [๗๗] ลาภาลาภํ สุขํ ทุกฺขํ สมฺมานเน วิมานเน^๓
 สพฺพทฺถํ สมโก หุตฺวา ปตฺโต สมโพธิมุตฺตมํ.
- [๗๘] โกสขฺชํ ภัยโต ทิสฺวา วิริยจาปี เขมโต
 อารทฺธวิริยา โทถ เอสา พุทฺธานุสาสนี.
- [๗๙] วิวาทํ ภัยโต ทิสฺวา อวิวาทญฺจ เขมโต
 สมกฺกา สขิลา โทถ เอสา พุทฺธานุสาสนี.
- [๘๐] ปมาทํ ภัยโต ทิสฺวา อปฺปมาทญฺจ เขมโต
 ภาเวตฺถจฺจกิกํ มกฺกํ เอสา พุทฺธานุสาสนี.
- [๘๑] สมากฺกา พนฺธุ พุทฺธา อรหนโต^๔ จ สพฺพโส.
 สมฺพทุเร อรหนเต จ วนฺทฺมานา นมสฺสตุ.
- [๘๒] เอวํ อจินฺติยา พุทฺธา พุทฺธธฺมมา อจินฺติยา
 อจินฺติเยสุ^๕ ปสนฺนํ วิปาโก โทคฺยจฺินฺติโยติ^๖
 อิตฺถํ สุทํ ภควา อตฺตโน พุทฺธจวิตฺ^๗ สมโพธิมุตฺตมํ
 พุทฺธาปทานิ นาม ธมฺมปริยายํ อภาสิตถาติ.

พุทฺธาปทานํ สมตฺตํ.

สุดตฺต ๒๔/๒ • ก. ปุเร ๒ จ.ม. ปุริย ๓ จ.ม. สมฺมานเน จาวฺมานเน
 ๔ จ.ม. อรหนตา ๕ จ.ม. อจินฺติเย ๖ จ.ม. อิตฺสทฺโท นกฺติ. ๗ จ.ม. พุทฺธจวิ
 ๘ จ.ม. สมภาวายมาโน.

๒. ปัจเจกพุทธานุปทาน

อถ ปัจเจกพุทธานุปทานิ สุตฺวา.

[๘๓] ตถาคคํ เขตฺวเน วสนคํ
 อปฺปจฺฉิ เวเทหมฺนี นตฺถโก
 ปัจเจกพุทฺธว กิร นาม โหนฺติ
 ภวฺนฺติ เท เหตุํ เกหิ ธีรํ^๑

[๘๔] ททาห สพฺพพญฺวโร มเหสี
 อานนฺตฺยทฺทํ มรฺตฺตฺสเวน
 เย สพฺพพุทฺเธสุ^๒ กตาริการํ
 อลฺลทฺธโมกฺขา ชินฺสาสเนสุ.

[๘๕] เทเนว สํเวกฺขมฺเชน ธีรํ
 วินาปี พุทฺเธหิ สุกฺกิขฺยปญฺญา
 อารมฺมณฺเณนาปี ปริตฺตเตเคน
 ปัจเจกไฟริ อนฺุปาปฺพนฺติ.

[๘๖] สพฺพมฺหิ โลกมฺหิ มมํ จเปตฺวา
 ปัจเจกพุทฺธาน^๓ สโมว นตฺถิ
 เตสํ อิมํ วณฺณปเทสมกฺคํ
 วกฺขามหิ สาธุ มหามฺหิโน.

[๘๗] สยเมว พทุธาน มหาอิสฺสี
 สาธุณี วากฺยานิ มธฺว^๑ ชุทฺท^๒
 อนฺตุตฺร^๒ เกสชฺช^๒ ปตฺตยนฺตา
 สุนฺดาต สพฺเพ สุปฺสนฺนจิตฺตา^๓

[๘๘] ปจฺเจกพทุธาน สมากทํานํ
 ปรมฺปรํ พฺยากรณานิ ยานิ
 อาทึนโว ยถา วิราควตฺถุ
 ยถา จ โฟธิ อนฺปาปฺณิสฺสุ.

[๘๙] สราควตฺถุสฺส วิราควตฺถุสฺส
 รตฺตมฺหิ โลกมฺหิ วิรตฺตจิตฺตา
 หิตฺวา ปปฺปจํ ชิตฺตมฺหิตานิ
 ตตฺถเวย โฟธิ อนฺปาปฺณิสฺสุ.

[๙๐] สพฺเพสฺส ภูเตสฺส นิธาย ทณฺทํ
 อวิหะจยํ อณฺณตฺรุมฺปิ เทสํ
 เมตฺเตน จิตฺเตน หิตานฺนํมฺปิ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกฺกโป.

[๙๑] สพฺเพสฺส ภูเตสฺส นิธาย ทณฺทํ
 อวิหะจยํ อณฺณตฺรุมฺปิ เทสํ
 น ปตฺตมิจฺเจยฺย กุโต สหํ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกฺกโป.

[๔๒] สัมภุชชิตสส ภวนฺติ เสนหา
 เสนหนวํ ทุกฺขมิตํ ปโหติ
 อาทึนํ เสนหํ เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๔๓] มิตฺเต สหฺชเช อนุกมฺปมาโน
 หาเปติ อตฺถํ ปฏิพฺนฺจิจฺจโต^๑
 เอตํ ภยํ สนฺถเว เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๔๔] วโส วิสาโลว ยถา วิสฺสโต
 ปุตุเตสฺส ทาเรสฺส จ ยา อเปกฺखा
 วสฺสกพฺปีโรว^๒ อสฺสชฺชมาโน
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๔๕] มิโค อรณฺณมฺหิ ยถา อพฺนุโร^๓
 เยนิจฺฉกํ กจฺฉติ โคจราย
 วิญฺญู นโร เสริตํ เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๔๖] อามนฺตนา โหติ สหายนฺชฺฉเณ
 วาเส^๔ จาเน กมฺเน จาริกาย
 อนภิฉฺฉิตํ เสริตํ เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

๑ ฉ.ม. ปฏิพฺนฺจิจฺจโต. ๒ ฉ.ม. วโส กพฺปีโรว ๓ ฉ.ม. อพฺนุโร ๔ ฉ.ม. วาเส จ

[๙๗] ขิททา รติ โหติ สหามชฌ
 ปุตุเตสุ เปม วิปลนจ โหติ
 ปิยวิปโยคํ วิชิตฺตมาโน
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป.

[๙๘] จาตุทฺทิสเ อปปฏิโม จ โหติ
 สนฺตฺตสมาโน อิตฺตเรณ
 ปริสฺตยานํ สหิตา อณฺภี
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป.

[๙๙] ทุสฺสงฺกหา ปพฺพชิตาปี เอเก
 อโต กหฺนฺจา ฆรมาสนฺตา
 อปโปสฺสโก ปฺรปฺตฺเตสุ หุตฺวา
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป.

[๑๐๐] โอโรปยิตฺวา คิหิพฺพนฺนานิ
 สณฺนิทฺตปฺตโต ยถา โกวิฬาโร
 เจตฺวาน วิโร คิหิพฺพนฺนานิ
 เอโก จเร ขคฺควิสาณกปโป.

[๑๐๑] สเจ ลภถ นิปํ สหายํ
 สทฺธิณฺจํ สารฺทวาทิธี
 อภิภุชฺช สทฺธานิ ปริสฺตยานิ
 จเรยฺย เตนฺตฺตมโน สติมา.

[๑๐๒] โน เจ ลเภถ นิปกั สหายั
 สหุณฺณจรั สาทุวิหารีธี
 ราชาว รฏฺจ วิธิตํ ปหาย
 เอโก จเร มาตงฺกณฺณเวย นาโค.

[๑๐๓] อทฺธา ปสํสาม สหายสมฺปทํ
 เสฏฺฐา สมา เสวิตพฺพา สหายา
 เอเต อลทฺธา อนวชฺชโกธี
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกฺกโป.

[๑๐๔] ทิสฺวา สุวณฺณสุตฺต ปภสฺสรานิ
 กมฺมารปฺกฺเตน สุนฺนิฏฺฐิตานิ
 สมฺมฏฺฐมานานิ ทฺว เว ภูชฺสมิ
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกฺกโป.

[๑๐๕] เอวํ ทฺติเยน สทา มมฺสุส
 วาจาภิตาโป อภิสชฺชนา วา
 เอตํ ภยํ อายติ เปกฺขมาโน
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกฺกโป.

[๑๐๖] กามา ทิ จิตฺรา มรฺฐรา มโนรมา
 วิรูปฺรฺเปน มเถนฺติ จิตฺตํ
 อาทึนํว กามคฺคฺเคนสุ ทิสฺวา
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกฺกโป.

[๑๐๗] อิติ จ กณฺโฑ จ อุปทฺทโว จ
โรโค จ สลฺลณฺจ ภยณฺจ เมตฺ
เอตฺ ภยํ กามกฺขณฺสุ ทิสฺวา
เอโก จเร ชฺชกฺขิสฺสานกฺกโป.

[๑๐๘] สิตฺถณฺจ อุณฺหนณฺจ ชฺชํ ปิปาสํ
วาทาตเป ทสฺสโรสเป^๑ จ
สพฺพานิเปตานิ อภิภวฺติว
เอโก จเร ชฺชกฺขิสฺสานกฺกโป.

[๑๐๙] นาโศว ยฺยถานิ วิชฺชชยฺติว
สยฺชาตชนฺโร ปทฺมํ อุพาโร
ยถาภินฺทํ วิหฺรํ อรณฺเณ
เอโก จเร ชฺชกฺขิสฺสานกฺกโป.

[๑๑๐] อญฺจานํ สงฺกณฺนิการทสฺส
ยํ ผุสฺสเย^๒ สามยิกํ วิมฺบุตฺติ
อาทิจฺจพนฺธุสฺส วโจ นิสฺสม
เอโก จเร ชฺชกฺขิสฺสานกฺกโป.

[๑๑๑] ทิกฺขจฺวิสุทฺธานิ อุปาทิตฺวโต
ปตฺโต นียามํ ปฏฺฐิตทฺธมฺมโก
อุปฺปนฺนณฺวาณมฺหิ อนณฺณนฺนโย
เอโก จเร ชฺชกฺขิสฺสานกฺกโป.

[๑๑๒] นิลุตโธโป นิกุกุโห นิปปีปาโส
 นิมมกโช^๑ นันทนตทสวโมโห
 นีราสโย สพฺพโลเก ภวิตฺวา
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๑๑๓] ปาปํ สหายํ ปริวชชเยถ
 อนตฺถทสฺสี วิสเม นิวิฏฺฐํ
 สยํ น เสเว ปสฺสํ ปมตฺตํ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๑๑๔] พหุสฺสทํ ธมฺมธโร ภเชถ
 มิตฺตํ อุพารํ ปฏฺิภาณวนตํ
 อณฺณาย อตฺถาณิ วิเนยฺย กงฺขํ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๑๑๕] ชิทฺทํ รตฺติ กามสฺสขมฺจ โลกเ
 อนนฺถกิริตฺวา อนเปกฺขมาโน
 วิภูสณฺณจํ วิรโต สจฺจวาที
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๑๑๖] ปตฺตตฺตจํ ทารํ ปิตฺรตฺตจํ มาตฺรํ
 ธนานิ ธณฺยานิ จ พนฺธุวานิ
 หิตฺวาน กามานิ ยโตธิกานิ
 เอโก จเร ชคฺควิสาณกปโป.

[๑๑๗] สงฺโก เอโส ปริตฺตเมตฺถ สฺโข
 อปฺปสฺสาโท ทฺกฺขเมเวตฺถ ภฺยโย
 กณฺโฑ เอโส อิติ ฅตฺวา มติมา
 เอโก จเร ชฺชกฺวิสาณกปโป.

[๑๑๘] สนฺทาลยิตฺวาน สํโยชนานิ
 ชาลํ ภิกฺขวา^๒ สลิลมฺพจาริ
 อกฺกัฏฺฐํ ททํ อนิวดตฺตมาโน
 เอโก จเร ชฺชกฺวิสาณกปโป.

[๑๑๙] โยกฺขิตฺตจกฺขุ น จ ปาทโลโล
 กุตฺตินทฺริโย รกฺขิตฺมานสาโน
 อนวสฺสโต อปฺปปริทฺยหฺมาโน
 เอโก จเร ชฺชกฺวิสาณกปโป.

[๑๒๐] โยหารยิตฺวา คิทธิพฺยญฺชนานิ
 สณฺณนฺนปฺตโต ยถา ปาริฉฺชโต
 กาสายวตฺโต อภินิภฺขมิตฺวา
 เอโก จเร ชฺชกฺวิสาณกปโป.

[๑๒๑] รเสสฺส เกรํ อกรํ อโลโล
 อนนฺนปโปสี สปทานจาริ
 กุเล กุเล อปฺปปฏิพฺพทฺธจิตฺโต
 เอโก จเร ชฺชกฺวิสาณกปโป.

[๑๒๒] ปหาย ปณจาวรรณานิ เจตโส
 อุกกิลเส พยุปนุชช สพเพ
 อนิสสิโต เจชช สีนะโทส
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกปโป.

[๑๒๓] วิปฺปิจิกิตฺวาน สุขญจ ทุกฺขํ
 ปุพฺเพว โสมนสฺสโทมนสฺสํ
 ลทฺธานุเปกฺขํ สมถํ วิสุทฺธํ
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกปโป.

[๑๒๔] อารทฺธวีริโย ปรมตฺตปคฺติยา
 อลฺลนจิตฺโต อกฺขิณฺณคฺติ
 ทพฺพนิกกโม ตามพฺลุปฺปนโน
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกปโป.

[๑๒๕] ปฏิสลฺลนํ ฌานมริณฺจมาโน
 ธมฺเมสุ นิจํ อนุธมฺมจาวี
 อาทีนํว สมฺมสฺสिता ภเวสุ
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกปโป.

[๑๒๖] ทณฺหกฺขํ ปคฺคยมนุปมคฺคโต
 อเนพฺมุโก สุตฺวา สตีมา
 สงฺฆาตธมฺโม นียโต ปธานวา
 เอโก จเร ขกฺขวิสาดกปโป.

[๑๒๗] สีโหว สหุเทศุ อสนฺตสนฺโต
 วาโหว ชาลมฺหิ อสชฺชมาโน
 ปทุมฺว โทเยน อลิมฺปมาโน
 เอโก จเร ชกฺควิสาณกปโป.

[๑๒๘] สีโห ยถา ทาจพลี ปสยฺห
 ราชา มิกานํ อภิภุชฺช จารี
 เสเวถ ปนฺตานิ เสนาสนานิ
 เอโก จเร ชกฺควิสาณกปโป.

[๑๒๙] เมตฺถํ อุเปกฺขํ กรณํ วิมุตฺติ
 อาเสวมาโน มุทิตญฺจ กาเล
 สพุเพน โลเกน อวิรุชฺฌมาโน
 เอโก จเร ชกฺควิสาณกปโป.

[๑๓๐] ราคญฺจ โทสญฺจ ปหาย โมหํ
 สนฺทาลยิตฺวาน สโยชนานิ
 อสนฺตสํ ชีวิทสงฺขยมฺหิ
 เอโก จเร ชกฺควิสาณกปโป.

[๑๓๑] ภขนฺติ เสวนฺติ จ การณฺตถา
 นิฏการณา ทุลลภา อชฺช มิตฺตา
 อตฺตกตฺตปณฺณา อสฺสจี มนฺตฺสา
 เอโก จเร ชกฺควิสาณกปโป.

[๑๓๒] วิสุทธสสีลา สุวิสุทธปณฺญา
 สมาหิตา ชาลวียนนุตฺตา
 วิปสฺสกา ฐมฺมวิเสสทสฺสี
 มกฺกนฺคโพชฌนฺคเต วิชฌณา.

[๑๓๓] สฺสญฺจปฺปณฺธิริณฺจ ตถานิมิตฺตํ^๑
 อาเสวยิตฺวา ชินสาสนมฺหิ
 เย สวากคฺคํ น วรณฺติ ธีรา
 ภวณฺติ ปจฺเจกชินา สยมฺภู.

[๑๓๔] มหฺนตฺธมฺมา พุทฺธมฺมกายา
 จิตฺติสฺสรา สพฺพทกฺโขมฺมคิณฺณา
 อุกฺกจฺจิตฺตา ปรมฺมตฺทสฺสี
 สีโหปมา ชกฺกวิสาณกปฺปา.

[๑๓๕] สนฺตินทฺริยา สนฺตมฺนา สมาริ
 ปจฺจนตสฺสเทสฺส ปติปฺปจฺจารา^๒
 ทิปา ปรรตฺถ อธิ วิชฺชณฺตา
 ปจฺเจกพุทฺธา สตถํ หิตาเม.

[๑๓๖] ปหีนสพฺพาวรรณา ชนินฺทา
 โลกปฺปทีปา มนฺกญฺจนภา
 นิสฺสํสํ โลกสฺสทกฺขิณฺเยยา
 ปจฺเจกพุทฺธา สตถปฺปิตาเม.

๑ ส. สฺสญฺจปฺปณฺธิทิตฺถจานิมิตฺตํ

๒ ส. ปจฺจตฺตกมฺภีรมตฺตปจฺจารา

[๑๓๗] ปจฺเจกพุทฺธาน สุภาสิตานิ
 จรณฺติ โลกมฺหิ สเทวกมฺหิ
 สุตฺวา ตถา เย น กโรนฺติ พาลา
 จรณฺติ^๑ ทุกฺเขสุ ปนปฺปนฺนเต.

[๑๓๘] ปจฺเจกพุทฺธาน สุภาสิตานิ
 มรฺถึ ยถา ชุทฺทมวสฺสวณฺตํ
 สุตฺวา ตถา ये ปฏิปตฺติยฺชฺชตา
 ภวณฺติ เต สจฺจทสฺสา สปิณฺณา.

[๑๓๙] ปจฺเจกพุทฺเธหิ ชินฺเหิ ภาสิตา
 คาคา^๒ อุพารว อภินิภฺชมิทฺวา
 ทา สกฺยสึเฬน นรุตฺตเมน
 ปกาสิตา ธมฺมวิชานนฺตถ.

[๑๔๐] โลกานุกมฺปาย อิมานิ เตสํ
 ปจฺเจกพุทฺธาน วิภุพฺพิทานิ
 สํเวกสฺสํกมฺติวทฺถนฺตถ
 สยมฺภุสึเฬน ปกาสิตานีติ.
 ปจฺเจกพุทฺธาปทานํ สมตฺถํ.

เถราปทาน

๑. สาริปุตตเถราปทาน

อตฺถ เถราปทานํ สุณาท:-

[๑๔๑]	หิมวันตสฺส อวิทุเร
อสุสโม สุกโต มยฺหิ	ลมฺพโก นาม ปพฺพโต
ปณฺณสาลา สุมาปิตา.
[๑๔๒]	อุตุตฺตานกฺขลา นทิกกา
สุสฺสทฺธปฺพินาภินฺณนา	สุปฺปิตฺตภา มโนรมา
อวิทุเร มมฺมสฺสม.
[๑๔๓]	อสฺสทฺทชฺรา อปฺพทฺทชฺรา
สนฺทนต์ นทิกกา ทตฺถ	สทฺท อปฺปฏิกนฺธิกา
โสภณฺตา มมฺมสฺสม.
[๑๔๔]	กุมฺภีลา มกรรา เจตฺถ
จรฺนติ นทียา ทตฺถ	สฺสุมาร ^๑ จ กจฺนปา
โสภณฺตา มมฺมสฺสม.
[๑๔๕]	ปาจีนา ปาวุสา มจฺจนา
วคฺคพา ^๓ ปปฺตายนฺติ ^๔	วลฺลา ^๒ มุณฺชโรหิตา
โสภณฺติ มมฺมสฺสม.
[๑๔๖]	อุโฏฏเสฺส นทียา
อุกฺโก อภิลมฺพนฺตา	ปฺปผิโน ผลิโน ทุมฺมา
โสภณฺติ มมฺมสฺสม.
[๑๔๗]	อมฺพา สาลา จ ทิลกา
ทพฺพา กนฺธา ^๖ สมฺปวนฺติ	ปาฏลี สินฺทฺวาริกา ^๕
ปฺปผิตา มมฺม อสฺสเม.
[๑๔๘]	จมฺปกา สลฺพา นีปา ^๗
ทพฺพา กนฺธา สมฺปวนฺติ	นาคปฺนฺนาคเกตฺตา
ปฺปผิตา มมฺม อสฺสเม.

๑ น.ม. สฺสุมาร ๒ น.ม. พลฺลา, อิ.ชลฺลา, ๓ น.ม. วคฺคพา ๔ น. ปปฺตายนฺตา

๕ น.ม. สินฺทฺวาริกา ๖ น.ม. ทพฺพกนฺธา. เอวมฺปรีปี ๗ น. นิมฺพา

- [๑๔๙] อติมฤตกา อโสกา จ ภกีนีมาลา จ ปุปฺพิตา
องฺโกลา พิมฺพิชาลา^๑ จ ปุปฺพิตา มม อสฺสเม.
- [๑๕๐] เกตกา กทล^๒ เจว โครฺฐกา ตินฺสฺสุติกา
ทิพฺพา กนฺธา^๓ สมฺปวฺนติ โสภยฺนติ มมสฺสม.
- [๑๕๑] กณฺณิกา กณฺณิกาวา จ^๔ อสนา อชฺชนา^๕ พฺหุ
ทิพฺพา กนฺธา^๓ สมฺปวฺนตา โสภยฺนติ มมสฺสม.
- [๑๕๒] ปุณฺณากา คิริปุณฺณากา โกวิฬาราวา จ ปุปฺพิตา
ทิพฺพา กนฺธา^๓ สมฺปวฺนตา โสภยฺนติ มมสฺสม.
- [๑๕๓] อุทฺทาลกา จ กุฏฺฐา กทฺมฺพา วฏฺฐา พฺหุ
ทิพฺพา กนฺธา^๓ สมฺปวฺนตา โสภยฺนติ มมสฺสม.
- [๑๕๔] อาพกา อีสิมฺภุคฺคา จ กทล^๒ มาตฺตฺลฺลฺกฺโย
กนฺโธเทเคน สํวทฺธมา ผลานิ ธารยฺนติ เท.
- [๑๕๕] อณฺเฏ ปุปฺพนฺติ ปทฺมา อณฺเฏ ชายฺนติ เกสรี
อณฺเฏ โอบุปฺผา ปทฺมา ปุปฺพิตา ทฬากเ ททา.
- [๑๕๖] กพฺภํ กณฺหนฺติ ปทฺมา นิทฺฐาวฺนติ มุฬาลโย
สิงฺฆาฏิปฺตฺตมาภินฺณา โสภยฺนติ ทฬากเ ททา.
- [๑๕๗] นยิตา อมฺพกณฺธี จ^๖ อุตฺตรว^๗ หิ พนฺธุชฺชวกา
ทิพฺพา กนฺธา สมฺปวฺนติ ปุปฺพิตา ทฬากเ ททา.
- [๑๕๘] ปาจีนา ปาวุสา มจฺฉา วลฺลา มุณฺชโรหิตา
สงฺกฺลา^๘ มกฺคุรา^๙ เจว วสนฺติ ทฬากเ ททา.

๑ ม. พิมพิชาลา ๒ ฉ.ม. กนฺทล ๓ ฉ.ม. ทิพฺพกนฺธ ๔ ฉ.ม. กณฺณิกาวา กณฺณิกา จ
๕ ฉ.ม. อชฺชนา ๖ ฉ.ม. อมฺพกณฺธี ๗ ฉ.ม. อุตฺตล ๘ ฉ.ม. สงฺกฺลา
๙ ม.ส. มจฺฉุรา

[๑๕๕] กุมภีลา สัมมารา จ
โศกาหา ^๑ อชครา จ	ทนฺตिकाหา จ รกฺขสา
วสนฺติ ทฬาทเก ททา.
[๑๖๐] ปาเรวทา รวิหฺสา
โกกิลลา สุวสาธิกา ^๒	จกฺกวากา นทิจฺรา
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๑] กุกฺกุตฺตกา กุฬีรกา
ทินฺทิกา สุวโปทา จ	วเน โปกฺขรสาทกา
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๒] หฺสา โภณฺจา มยุรา จ
ปมฺปกา ชีวชีวา จ	โกกิลลา ทมฺพจฺจุพฺภา ^๓
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๓] โกธิกา โปฏฺจสีสา จ
มหากาพา จ สกฺกนา	กฺรฺรา เสนกา พฺหุ
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๔] ปสทา จ วราหา จ
โรหิจฺจา สุตฺตโปทา ^๔ จ	วกา ภรณฺทกา พฺหุ ^๕
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๕] สีสพฺยคุมา จ ทิปฺปี จ
ติธปฺปนิฺนนา มาตงฺกา ^๖	อจฺฉโกกตรจฺจกา
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๖] กิณฺนรา วานรา เจว
เจตา จ ลุทฺทกา เจว	อโถปี วณกมฺมิกา
อุปชีวนฺติ ทํ สรฺ.
[๑๖๗] ทินฺทุทานิ ปิยาลานิ
ธฺวํ ฝลานิ ธาเรนฺติ	มธฺกา กาสมาริโย ^๗
อวิทุเร มมฺสฺสมํ.
[๑๖๘] โกสมฺภา ^๘ สลพา นีปา
ธฺวํ ฝลานิ ธาเรนฺติ	สาทุผลสมายฺตา
อวิทุเร มมฺสฺสมํ.

๑ ฉ.ม. โศกหา

๒ ฉ.ม. สุกสาพิกา

๓ ส. ทมฺพจฺจุพฺภา

๔ ฉ.ม. จมฺรา คณฺทกา พฺหุ

๕ ฉ.ม. สุกโปทา

๖ ฉ.ม. ทิธา ปนิฺนนาตงฺกา.

๗ ฉ.ม. กาสุมาริโย

๘ ฉ.ม. โกสมฺพา

[๑๖๔]	หรีตกา อามลกา โกลา ภลลตกา พิลลา	อมพา ชมพู วิภทกา ^๑ ผลานิ ธารยนิติ เท.
[๑๗๐]	ฮาลูวา จ กลมพา ^๒ จ ชีวกา สมพกา ^๓ เจว	พิพาสีตกุกพานิ จ พหูกา มม อสฺสเม.
[๑๗๑]	อสฺสสมสฺสวาทูรมหิ อจุโณทกา สีสชลา	ตพากาสี ^๔ สุนิมมิตา สฺปตฺติคฺคา มโนรมา.
[๑๗๒]	ปทุมปปลสยฉนฺนา มนฺทาลเกหิ สยฉนฺนา	ปฺนุทวีกสมายุกา ทิกฺขุโพ กนฺโธ ปวายติ.
[๑๗๓]	เอวํ สพฺพวงฺกสมปฺนเน สูกเต อสฺสเม รุมเม	ปฺปฺพิเต ผลิเต วเน วิหฺรามิ อหํ ททา.
[๑๗๔]	สีลวา วตฺตสมปฺนโน ^๕ ปญฺจาภิณฺณาพลปฺปฺโต	ฌายี ฌานรโต สทา สุรฺจุ นาม ทาปโส.
[๑๗๕]	จตุพฺพิสฺสทสฺसानิ สพฺเพว พฺรหฺมาณฺดา เอเต	สิสฺสา มยฺหํ อฺปฺภฺจหํ ชาติมนฺโต ยสฺสสิโน.
[๑๗๖]	ลกฺขณฺเ อิตฺติหาเส จ ปทกา เวยฺยากรณา	สนิมฺมณฺฑุ สเกฏฺฏเก สทฺธมฺเม ปารมฺมี กทา.
[๑๗๗]	อฺปฺปาเตสฺสู นิมิตฺเตสฺสู ปจฺพฺยา ภูมฺมณฺตลิกฺเข ^๖	ลกฺขณฺเตสฺสู จ โกวิทา มม สิสฺสา สฺสสิกฺขิตา.
[๑๗๘]	อปฺปิจฺฉา นิปกา เอเต ลาภาลาภณ สนฺตฺตฺวจา	อปฺปํหารา อโกลฺลปา ปรีวาเรนฺติ มํ สทา.

สฺตฺตฺตฺต ๒๔/๔

๑ จ.ม. อมฺพชมฺพวิภิตฺตา

๒ จ.ม. กพฺมพา

๓ จ.ม. สฺตฺตกา

๔ จ.ม. ตพากาสี

๕ จ.ม. วตฺตสมปฺนโน.

๖ จ.ม. ภูมฺมณฺตลิกฺเข

- [๑๗๙] ฉายี ฉานรตา ธีรา สนฺตจิตฺตา สมาหิตา
 อาภิญฺจณฺณํ ปตฺถยนฺตา ปรีวาเรณฺติ มํ สทา.
- [๑๘๐] อภิญฺญาปารมิปตฺตา เปตฺติเก โภจเร รตา
 อนฺตลิกฺขจรา ธีรา ปรีวาเรณฺติ มํ สทา.
- [๑๘๑] สํวฺตา นฺสฺ ทฺวาเรสฺ อเนนฺชา^๑ รกฺขิตินฺทฺริยา
 อสฺสํฐจา จ เท ธีรา มม สิสฺสา ทฺราสทา.
- [๑๘๒] ปตฺถงฺเกน นิสฺสชาย จานา จงฺกมเนน^๒ จ
 วิตฺตินาเมณฺติ เท รกฺขี มม สิสฺสา ทฺราสทา.
- [๑๘๓] รชฺนีเย น รชฺชนฺติ โทสนฺนีเย^๓ น ทฺสฺสเว
 โมหนฺนีเย น มฺยฺหนฺติ มม สิสฺสา ทฺราสทา.
- [๑๘๔] อิทฺธี วิมฺสฺมานา เท วตฺตณฺติ นิจฺจกาลิกํ
 ปจฺวี เท ปกฺมเปณฺติ สारมฺเกน ทฺราสทา.
- [๑๘๕] กิพฺมานาว เท สิสฺสา กิพฺนฺติ ฉานกิพฺตี
 ชมฺพุโต ผลมาเนณฺติ มม สิสฺสา ทฺราสทา.
- [๑๘๖] อณฺเวย กจฺจนฺติ โภยานํ อณฺเวย ปุพฺพวิเททฺหนํ^๔
 อณฺเวย จ อุตฺตรกรู มม สิสฺสา^๕ ทฺราสทา.
- [๑๘๗] ปฺรโต เปเสนฺติ เท^๖ ขาริ ปจฺจโต จ วชนฺติ เท
 จตฺตพฺพิสฺสทฺสเสหิ ฉาทิกํ โหติ อมฺพร.
- [๑๘๘] อคฺคิปากํ อนคฺคิ^๗ จ ทนฺโตทฺตฺทฺขลิกาปิ
 อมฺพนา โภฏิกากิ^๘ เกจิ ปวตฺตผลโภชนา.

๑ จ.ม. อเนชา

๒ จ.ม. จานจงกมเนน

๓ จ.ม. ทฺสฺสนีเย

๔ จ.ม. ปุพฺพวิเททกํ

๕ จ.ม. เอสนาย

๖ จ.ม. เทติ ปกํ นตฺติ

๗ จ.ม. อคฺคิปากํ อนคฺคิ

๘ จ.ม. อมฺเภนโภฏิกากิ

[๑๘๙] อุทโกโรหกา ^๑ เกจิ โตยาภิเสกจรรณา ^๒	สายํ ปาโต สุจีรตา มม สิสฺสา ทุราสทา.
[๑๙๐] ปรุพฺพหจฺจนฺชโลมา คณฺธิตา สีสฺสคณฺเธน	ปงฺกทนฺตา รชฺสฺสิรา มม สิสฺสา ทุราสทา.
[๑๙๑] ปาโตว สนนฺนิปาเตตฺวา ^๓ ลาภาลาภํ ปกิตฺเตตฺวา	ชฎิลา อุกฺกตาปนา คจฺจนฺติ อมฺพเร ตทา.
[๑๙๒] เอเตสํ ปกฺกมณฺถานํ อชินจมฺมสทฺเทน	มหาสทฺโท ปวตฺตติ โมทิตา โหนฺติ เทวตา.
[๑๙๓] ทิสฺสทิสํ ปกฺกมณฺติ สทฺทเพลนฺปตฺตทฺธา ^๔	อนฺตลิกฺขจฺรา อีสํ เต คจฺจนฺติ ยถิจฺฉกํ.
[๑๙๔] ปจฺวีกมฺปกา เอเต อุกฺกเตชา ทุปฺปสหา	สพฺเพว นภจฺริโน สาคโรว อโฆภฺยา.
[๑๙๕] จานจฺงกมฺมฺยา ^๕ เกจิ ปวตฺตโกชนา เกจิ	เกจิ เนสฺชชฺิกา อีสํ มม สิสฺสา ทุราสทา.
[๑๙๖] เมตฺตาวิหริโน เอเต อนตฺตกฺกสฺสกา สพฺเพ	ทิสฺสํ สทฺทปณฺธินํ น เต วมฺเภนฺติ กสฺสจฺจิ.
[๑๙๗] สีสฺสราชาวสมฺภีตา ตุราสทา พฺยคฺขมาวิว	คชราชาว ฅามวา อาคจฺจนฺติ มมณฺติเก.
[๑๙๘] วิชฺชาธฺรา เทวตา จ กมฺภณฺตา ทานวา กรุพา	นาคคณฺธพฺพรกฺขสา อปฺชีวนฺติ ทํ สฺवं.

๑ จ.ม. อุทโกโรหณา

๒ จ.ม. โตยาภิเสกจนกรา

๓ จ.ม. สนนฺนิปคิตฺวา

๔ จ.ม. สกเ พเลนฺปตฺตทฺธา

๕ จ.ม. จานจฺงกมฺมิโน.

- [๑๙๙] เท ขฎฐาจาริภริตา
อนุตถิกขจรา สพเพ
[๒๐๐] ททานุจจวิกา^๒ เอเต
จตุพพิสสทสุสานิ^๓
[๒๐๑] ปาเท ปาทำ นิกขิปปนตา
อุปสงกมม สพเพ เท^๔
[๒๐๒] เทหิ สิสเสหิ ปริวุโต
วสามิ อสสเม ทตถ
[๒๐๓] อีสัน สิลกนฺเรน
ผลัน ผลกนฺเรน
[๒๐๔] รกฺขินทิว น ชานามิ
สเก สิสเส โอวทนฺโต
[๒๐๕] ปุปฺผานํ ปุปฺผมานานํ
ทิพฺพา กนฺธา ปวายนฺติ
[๒๐๖] สมามิมฺหา วุฏฺฐทิตฺวา
ขาริภาริ กเหตุวาน
[๒๐๗] อุปฺปาเต สุปิเน จาปี
ปวตฺตมานํ มนฺตปทํ
[๒๐๘] อนมทสฺสี ภควา
วิเวกกาโม สมพฺพุโร
- อชินุตฺตรวาสิน^๑
อุปชีวนฺติ ทํ สรํ.
อณฺณมณฺณํ สคารวา
ชิตฺตสทฺโท^๓ น วิชฺชติ.
อุปฺปสทฺทา สุตฺตฺตา
สิรสา วนฺทเร มมํ.
สนฺเตหิ จ ทปฺปสฺสิภิ
ณายี ฌานรโต อหํ.
ปุปฺผกนฺเรน จุกฺกํ
กนฺธิโต โหติ อสฺสโม.
อวติ เม น วิชฺชติ
ภิกฺขุโย หาสํ ลภามหํ
ผลานณฺจ วิปฺจุจํ
โสภยนฺตา มมสฺสมํ.
อาทาปี นิปโก อหํ
วนํ อชฺโฆคฺคิ อหํ.
ลกฺขณฺเตสุ สุตฺตฺกฺขิโต
ธารยามิ อหํ ททา.
โลกเชฏฺโง นราสโก
หิมวณฺทํ อุปากมิ.

๑ ฉ.ม. อชินุตฺตรวาสนา

๒ ฉ.ม. สทานุจจวิกา

๓ ฉ.ม. ชิตฺตสทฺโท

๔ ฉ.ม. สพเพ

- [๒๐๙] อชฺโฌคาเหทฺวา หิมวันตํ อकुโค การุณิโก มุนิ
 ปลงฺกํ อวฺชิตฺวาน นิสีทิ ปริสฺสุตโม.
- [๒๑๐] ตมทฺทสํ สมนุทฺธํ สปปภาสํ มโนรมํ
 อินฺทิวรํ ชลิตํ อาทิตฺตํ หุตาสนํ.
- [๒๑๑] ชลนํ ที่ปรุกฺขํ วิชฺขวํ^๑ กคณํ ยถา
 สฺมุปลํ สาลราชํ อทฺทสํ โลกนายกํ.
- [๒๑๒] ยํ นาโค มหาวีโร ทุขสฺสสทฺทโร มุนิ
 อิมํ ทสฺสนมํกมฺม สพฺพทฺทฺชา ปมฺจุจเร.
- [๒๑๓] ทิสฺวานาหํ เทวเทวํ ลกฺขณํ อุปธารยํ
 พุทฺโธ นุ โข น วา พุทฺโธ หนท ปสฺสวมิ จกฺขมํ.
- [๒๑๔] สหสฺสสารานิ จกฺกานิ ทิสฺสนฺติ จรณฺตฺตเม
 ลกฺขณานิสฺส ทิสฺวาน นิฏฺฐํ คณฺณี ทถาคเต.
- [๒๑๕] สมฺมชฺชณี กเหทฺวาน สมฺมชฺชิตฺวานหํ ททา
 อฏฺฐ^๒ ปุเป สมนาทฺวา พุทฺธเสฏฺฐํ อปฺปชยํ.
- [๒๑๖] ปุชฺยิตฺวาน ทํ พุทฺธํ โอมกิตฺตมณฺนาสวํ
 เอกํ อชินํ กทฺวา นมสฺสี โลกนายกํ.
- [๒๑๗] เยน ฌาเณน สมนุทฺธโร วิหริติ อนาสโว
 ทํ ฌาณํ กิตฺติยสฺสวมิ สฺสณฺณมม ภาสโต.
- [๒๑๘] สมฺพุทฺธจริมํ^๓ โลกํ สยมฺภู อมิโตทย
 ทว ทสฺสนมํกมฺม กงฺขาโสทํ ทรณฺติ เท.

- [๒๑๙] ทูม สตุถา จ เกตุ จ
 ปรายโน^๑ ปติฏฐา จ
 ธโช ยูปา จ ปาณินิ
 ทีโป จ ทิปทุตโม.^๒
- [๒๒๐] สกกา สมุทเท อุกกั
 น เทว ทว สัพพณฺณ
 ปเมตฺ อพฺพเคน วา
 ณานิ สกกา ปเมตเว.
- [๒๒๑] ธาเรตฺ ปจวี สกกา
 น เทว ทว สัพพณฺณ
 จเปตฺวา ตุลมณฺทเล
 ณานิ สกกา ปเมตเว.^๓
- [๒๒๒] อากาสํ มินิํ สกกา
 น เทว ทว สัพพณฺณ
 รชชฺชา^๔ องฺกุลเณ วา
 ณานิ สกกา ปเมตเว.
- [๒๒๓] มหาสมุทเท อุกกั
 พุทฺธณานิ อูปาทาย
 ปจวี จาขิลาชฺฌิ
 อุปมาโต น ยุชฺชเร.
- [๒๒๔] สเทวสฺส โลกสฺส
 อนฺโตชาลิกฺคา เอเต
 จิตฺถิ เยสํ ปวตฺตติ
 ทว ณาณมฺหิ จกฺขุม.
- [๒๒๕] เยน ณาณน ปตฺโตสิ
 เทน ณาณน สัพพณฺณ
 เกวลํ โพรธมฺมํ
 มทฺทสึ ปตฺติถฺติเย.
- [๒๒๖] อีมา คาคา ปเรตฺวาน^๕
 อชินิ ปตฺตริทฺวาน
 สุรฺจิ นาม ทาปโส
 ปจฺวิยํ นิสฺสีติ โส.
- [๒๒๗] จุลลาสฺสิตฺตสฺสทานิ
 อจฺจุกฺโกโต ทาวเทว
 อชฺโฆคาไพฺห มหณฺณเว
 กิริราชา ปวฺจจติ.
- [๒๒๘] ทาว อจฺจุกฺโกโต เนรฺ
 จณฺณโต สํชฺยเกเทน^๖
 อวยโต วิทฺถโต จ โส
 โกฏิสทสฺสโย.^๗

๑ จ.ม. ปรายโน ๒ จ.ม. ทวิปทุตโม ๓ จ.ม. ธเรทเว ๔ จ.ม. รชชฺชา

๕ จ.ม. ปตฺตริทฺวาน ๖ จ.ม. อนฺนเกเทน. ๗ จ.ม. โกฏิสทสฺสโย

[๒๒๙] ลกเช จปิยามานมฺหิ น เทวฺว ทว สัพพะพณฺณ	ปริกฺขยมกฺจจณ ฉาณํ สกฺกา ปเมตเว.
[๒๓๐] สุขุมจฺฉินเณ ชาเลน เย เกจิ อุกฺเก ปาณา	อุทกํ โย ปริกฺขิเป อนฺโตชาลํคทา สียํ.
[๒๓๑] ทเถว หิ มหาวีร ทิจฺฉิกฺคหณฺนปฺกฺขนฺทา ^๑	เย เกจิ. ปุฏฺติคฺคิยา ปรามาเสนฺ โมหิตา.
[๒๓๒] ทว สฺสุทฺเธน ฉาเนน อนฺโตชาลํคทา เอเต	อนาวรณทสฺสึนา ฉาณฺนเต นาทิวฤทฺเท.
[๒๓๓] ภควา จ ทมฺหิ สมเย วฺจุจฺฉิตฺวา สมาริมา	อโนมทสฺสึ มหายโส ทิสํ โอโลกยํ ชิน.
[๒๓๔] อโนมทสฺสึนิโน ปริวฺโต สทฺสทฺสเสหิ	นิสโก นาม สวโก สนฺตจิตฺเตหิ ทาทิภิ.
[๒๓๕] ชีณาสเวหิ สฺสุทฺเธหิ จิตฺตมณฺณาย พุทฺธสฺส	ฉพฺภิณฺณเวหิ ทาทิภิ ^๒ อุเปสิ โลกนายกํ.
[๒๓๖] อนฺตลิกฺเข จิตฺตา ทตฺถ นมฺสฺสนฺตา ปณฺชลิกา	ปทกฺขิณมกํสุ เต โอวฺรุ ^๓ พุทฺธสนฺติเก.
[๒๓๗] อโนมทสฺสึ ภควา ภิกฺขุ สฺสเม นิสฺสึทฺวา	โลกเชฏฺโง นราสโก สิตํ ปาทํ กรํ ชิน.
[๒๓๘] วรฺุณ นามปฺภฺจาโก เอกํสํ จิวํ ทตฺวา	อโนมทสฺสึสฺส สทฺถโน อาปฺจฺฉิ ^๔ โลกนายกํ

๑ จ.ม. ทิจฺฉิกฺคหณฺนปฺกฺขนฺทา ๒ จ.ม. ฉายิภิ ๓ จ.ม. โอวฺรุ ๔ จ.ม. อาปฺจฺฉิ

[๒๓๙] โโก หนู โข ภควา เหตุ น หิ พุทฺธา อเหตุหิ	สติกมมสฺส สตฺถโน สํ ปาตุํ กโรนฺติ เต.
[๒๔๐] อโนมทสฺสี ภควา ภิกฺขุขมฺมเช นิสฺสีกิตฺวา	โลกเชฏฺโฆ นรทโก อิมํ คามํ อภาสถ.
[๒๔๑] โย มํ ปุเปเน ปุเชสิ ทมํ กิตฺติยิสฺสามิ	ฉาณณจาปี อนฺตฺตวิ สุณนถ ^๑ มม ภาสโต.
[๒๔๒] พุทฺธสฺส ภิรมณฺวาย สทฺธมฺมํ โสตุกามา เต	สพฺเพ เทวา สมากตา สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมฺ.
[๒๔๓] ทสฺสุ โลกธาทูสฺสุ สทฺธมฺมํ โสตุกามา เต	เทวกายา มหิทธิกา สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมฺ.
[๒๔๔] ทถฺถิ อสฺสา รตา ปตฺติ ปรีวาเรสฺสนตฺมํ นิจฺจํ	เสนา จ จตฺรฺงคฺฉิ พุทฺธปุชายิํ ผลํ.
[๒๔๕] สญฺจี ฑูริยสทฺสฺซานิ อุปฺภจิสฺสนตฺมํ นิจฺจํ	ภริโย สมลงฺกตา พุทฺธปุชายิํ ผลํ.
[๒๔๖] โสฬสฺสทฺถิสทฺสฺซานิ วิจิตฺตวตฺตภาวณฺา	นาริโย สมลงฺกตา อามุตฺตมณฺิกุณฺทลา.
[๒๔๗] อาพารมฺข ^๒ า หสฺสลา ปรีวาเรสฺสนตฺมํ นิจฺจํ	สุสณฺเฑา ฑนฺมชฺฌิมา พุทฺธปุชายิํ ผลํ.
[๒๔๘] กปฺปสทฺสทฺสฺซานิ สทฺสสทฺทฺทฺ จกฺกาวตฺติ	เทวโลเก รมิสฺสติ ราชา รฏฺเฐ ภวิสฺสติ.

- [๒๔๙] สหสฺสขทฺถํ เทวโนโต เทวราชํ ภริยสฺสตี
 ปเทสฺสราชํ วิปุลํ คณนาโต อสงฺขยํ^๑
- [๒๕๐] ปจฺฉิเม ภวสฺมปฺกเต^๒ มนุสฺสสฺสทํ คมิสฺสตี
 พฺรหฺมณี สารียา นาม ธารยิสฺสตี กุจฺฉินา
- [๒๕๑] มาตุยา นามโกตฺตเทน ปณฺณายิสฺสตี นโร
 สารีปุตฺโตติ นามเนน ติกฺขปณฺโณ ภวิสฺสตี
- [๒๕๒] อสฺสติกฺกัณฺโฏ จทฺตเทววา ปพฺพชิสฺสตีภิกฺขุจโน
 คเวสนโต สนฺติปทํ จริสฺสตี มหิ อิมํ
- [๒๕๓] อปฺปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป โยกฺกาทกฺกสฺสภโว
 โกตโม นาม โกตฺตเทน สทฺธา โลเก ภวิสฺสตี
- [๒๕๔] ทสฺส ฐมฺเมสฺสุ ทายาโท โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
 สารีปุตฺโตติ นามเนน เหลสฺสตี อกฺกสวโก
- [๒๕๕] อยํ ภากีรณิ^๓ กงฺกกา หิมนวตา ปภาวิตา
 มหาสมฺมทฺทมปฺเปติ ทปฺปยนฺตี มโหทธี
- [๒๕๖] ทเถวายํ สารีปุตฺโต สกฺโก^๔ คีสุ วิสวโร
 ปณฺณาย ปารมี กนฺตฺวา ทปฺปยิสฺสตี ปาณิน^๕
- [๒๕๗] หิมนวตํ อปาทาย สวครณฺจ มโหทธี
 เอตฺถนฺตเร ยํ ปุพฺพินํ คณนาโต อสงฺขยํ
- [๒๕๘] ทมฺปิ สกฺกา อเสเสน สงฺขยาตํ^๖ คณนา ยถา
 น เทววา สารีปุตฺตสฺส ปณฺณายนฺโต ภวิสฺสตี

สุตฺตตนฺต ๒๔/๕ ๑ จ.ม. อสงฺขยํ. เหวมฺปริปี ๒ ส. ปจฺฉิมภเว สมฺปฺกเต
 ๓ ก. ภากีรณิ ๔ จ.ม. สเก ๕ จ.ม. ปาณิน ๖ จ.ม. สงฺชาตํ

- [๒๕๙] ลกเช จปิยามนมหิ ขีเย กงฺกาย วาลูกา
น เทว สารีปุตฺตสฺส ปณฺณายนฺโต ภวิสฺสติ.
- [๒๖๐] มหาสมฺมุตฺเต อุมิโย กณฺหาโต อสงฺขยา
ตเถว สารีปุตฺตสฺส ปณฺณายนฺโต น เหสฺสติ.
- [๒๖๑] อารารยิตฺวา สมฺพุทฺธํ โคตมํ สกฺยปฺงคฺวํ
ปณฺณาย ปารมี กนฺตฺวา เหสฺสติ อกฺกสวโก.
- [๒๖๒] ปวตฺติทํ ฐมฺมจกฺกํ สกฺยปฺตฺเตน ตาทินา
อนฺวตฺติสฺสติ สมฺมา วสฺสนฺโต ฐมฺมวฏฺฏจโย.
- [๒๖๓] สพุพฺเพทํ อภินฺณาย โคตโม สกฺยปฺงคฺโว
ภิกฺขุสฺสเม นิสฺสิตฺวา อกฺกจฺจานเ จเปสฺสติ.
- [๒๖๔] อโห เม สุกตํ กมฺมํ อโนมทสฺสิสฺส สทฺถโน
ยสฺสสาธิการิ กถฺวาน สพุพฺพตฺถ ปารมี กโต.
- [๒๖๕] อปริเมยฺเย กตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺสเสสิ เม อธิ
สมฺมุตฺโต สรเวโกว กิเลเส ฉาปยิ อหํ.
- [๒๖๖] อสงฺขตํ กเวสนฺโต นิพฺพานํ อจลํ ปทํ
วิจินํ ทิตฺติเย สพุเพ เอสาหํ สํสรี ภเว.
- [๒๖๗] ยถาปี พฺยูธาโก โปโส ปรีเยเสยฺย โอสถํ
วิจินฺเนยฺย ฐนํ^๒ สพุพฺ พฺยูธาโต ปรีมฺมุตฺติยา.
- [๒๖๘] อสงฺขตํ กเวสนฺโต นิพฺพานํ อมตํ ปทํ
อพฺโพภินฺณํ ปณฺจสทํ ปพุพฺพชฺช อธิปพุพฺพชฺ.

- [๒๖๙] ขฎาย ภารภริโต^๑ อชินุตฺตรนิवासโน^๒
อภินฺวาปารมี กนฺตฺวา พุทฺหมโลกํ อคณฺณิหํ.
- [๒๗๐] นตฺถิ พาหิรเก สฺพุทฺธิ จเปตฺวา ชินฺสาสนํ
เย เกจิ พุทฺธิมา สตฺตา สฺสุชณฺณติ ชินฺสาสนเณ.
- [๒๗๑] อตฺตการมยํ เอทํ^๓ นยิทํ อิติหิตฺติหํ
อสงฺขตํ ถเวสนฺโต กุติทฺธ^๔ สณฺจวี อหํ.
- [๒๗๒] ยถา สารตฺติโก โปโส กทลํ เจตฺวาน ฆาลเย
น ตตฺถ สारํ วิญฺเญยฺย สาเรณ วิทฺตโก ทิ โส.
- [๒๗๓] ตเถว ทิตฺติยา โลเก นานาทิฏฺฐี พหุ ชนา
อสงฺขเตน วิทฺตา เท^๕ สาเรณ กทลํ ยถา.
- [๒๗๔] ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต พุทฺหมพฺพธฺ อโหสฺสํ
มหาโลกํ จทฺทชิตฺวาน ปพฺพชํ อนคาริยํ.

ปจฺมภาณวาร.

- [๒๗๕] อชฺฌายโก มนฺตรโร ทินฺนํ เวทาน ปารคฺค
พฺราหฺมโณ สณฺชโย^๖ นาม ทสฺส มฺมุเล วสามหํ.
- [๒๗๖] สาวโก เท มหาวีร อสฺสชิ นาม พฺราหฺมโณ
ทฺราสโท อุกฺกเตโช ปิณฺทาย จรตี ททา.
- [๒๗๗] ทมฺมทสาสี สบฺบญฺญํ มุนี โมเน สมหิตํ
สนฺทจิทฺตํ มหานาคํ สฺมุลฺลํ ปทุมํ ยถา.

๑ จ.ม. ขฎายาเรน ภริโต

๒ ก. อชินุตฺตรนิวาสนํ

๓ ม. อตฺตการมยํ

๔ จ.ม. กุติทฺธ

๕ จ.ม. วิทฺตาเส

๖ จ.ม. สณฺจโย

- [๒๗๘] ทิสฺวา เม จิตฺตมุปฺปชฺชํ สุกฺหนํ สุกฺขมานสํ
 อสฺมํ ปวฺรํ วีรํ อรหํ ภวิสฺสติ.
- [๒๗๙] ปาสาทิกิโก อิริยติ อภิรุโป สุกฺขโต
 อุตฺตเม ทมเถ ทนฺโต อมตทสฺสี ภวิสฺสติ.
- [๒๘๐] ยนฺนุนาหํ อุตฺตมกฺขํ ปุจฺเจยฺยํ ตุญฺจมานสํ
 โส เม ปุญฺโজ ภวิสฺสติ ปฏิปุจฺฉามหนตฺตา.
- [๒๘๑] ปิณฑจาร^๑ จรณตสฺส ปจฺจนโต อคฺมาสํ
 โอภาสํ ปฏิมาเนนฺโต ปุจฺฉิตํ อมํ ปทํ.
- [๒๘๒] วิธินฺทเร อนุปฺปตฺตํ อุกฺกนฺตฺวาน ปุจฺฉนํ
 กถํ โคตฺตสฺสี ทวํ วีร กสฺส สิสฺโสสิ มารีส.
- [๒๘๓] โส เม ปุญฺโজ วิทยาภาสิ อสมฺภีโตว เกสรี
 พุทฺโธ โลเก สมฺปฺปนฺโน ตสฺส สิสฺโสสมฺภี อาวุโส.
- [๒๘๔] กิทิสฺสนฺเต มหาวีร อนฺนชาติ มหายส
 พุทฺธสฺส สาสนํ ธมฺมํ สารุ เม กถยสฺส โภ.
- [๒๘๕] โส เม ปุญฺโজ กถิ สพฺพํ กมฺภีรํ นิปฺณํ ปทํ
 ทณฺหาสฺสทสฺส หนฺตารํ สพฺพทฺทฺชาปฺนทณฺ.
- [๒๘๖] เย ธมฺมา เหตุปฺปภวา เตสํ เหตุํ ตถาคโต อาห
 เหตุสฺยจ โย นิโรธจ เอวํวาทิ มหาสมฺโณ.
- [๒๘๗] โสหํ วิสฺสชฺชิตฺเต ปณฺเฑ ปจฺจํ ผลมชฺฌกํ
 วิโรช วิมฺโล อาสิ สุกฺขาน ชินฺสาสนํ.

- [๒๘๘] สุตวาน มุณีโน วากยํ ปสฺสิตฺวา ฐมฺมมุตฺตมํ
 ปรีโยคาพทสฺสทฺธมฺโม อิมํ กถํ อภาสทํ.
- [๒๘๙] เอเสว ฐมฺโม ยถิ ทาวเทว ปจฺจุพฺยุถิ^๑ ปทฺมโสภํ
 อทฺธิฏฺฐํ อพฺภทฺธิทํ พทฺธเกหิ กปฺปนหุเทหิ.
- [๒๙๐] โยทํ ฐมฺมํ กเวสนฺโต กุตฺติกฺเก สฉฺฉริ อทํ
 โส เม อตุโถ อนฺนปฺปตฺโต กาโล เม นปฺปมชฺชิตฺตุ.
- [๒๙๑] โสสิโตทํ อสฺสชฺชينا ปทฺวาน อจลํ ปทํ
 สหายกํ กเวสนฺโต อสฺสมํ อภาสทํ.
- [๒๙๒] ทูรโถว มมํ ทิสฺวา สหาโย เม สฺสสิกฺขิโต
 อิริยาปถสมฺปนฺโน^๒ อิทํ วจนมพฺพวิ.
- [๒๙๓] ปสฺสนมฺมชเนตฺโตสิ มุณีภาโว ทิสฺสทฺธิ
 อมตํธิตฺโต กจฺจิ นิพฺพานํ อจฺจุทํ ปทํ.
- [๒๙๔] สฺกานฺนุโรโป อายาสิ อาเนชฺชการิโต วิย
 ทนฺโตว ทนฺตทมเถ^๓ อุปสฺนโตสิ พฺรหฺมณ.
- [๒๙๕] อมทํ มยา อธิคทํ โสภสฺสวลฺลโนทฺน^๔
 ทวฺมปี ทํ อธิคจฺเจสิ^๕ กจฺฉาม พุทฺธสฺสทฺธิกํ.
- [๒๙๖] สารุทฺธิ โส ปภฺวิสฺสทฺวา สหาโย เม สฺสสิกฺขิโต
 ททฺเถน ททฺถํ กณฺเหิตฺวา อุปากมฺม^๖ ทวฺนทิกํ.
- [๒๙๗] อุกฺโกปี ปพฺพชิสฺสาม สกฺยปฺปุตฺต ทวฺนทิกเก
 ทว สาสนมาคมฺม วิหฺราม อนาสวา..

๑ ก. ปจฺจุพฺยุถา ๒ ม. อิริยาปถํ มมํ ทิสฺวา ๓ จ.ม. ทนฺตทมโต, ส. ทนฺโต-
 วุตฺตทมโต ๔ จ.ม. โสภสฺสวลฺลปฺนุทฺน ๕ ก. อธิคจฺเจหิ, ส. อธิคจฺฉาหิ
 ๖ จ.ม. อุปากมฺม, ส. อุปากมิ

- [๒๙๘] โกลิโต อิทฐิยา เสฏโจ อหิ ปณณาย ปารโค
 อุโฆว เอกโต หุตฺวา สาสนํ โสภยาม เส.
- [๒๙๙] อปริโยสิตสงฺกปโป กุติตฺเต สฉจรี อหิ
 ทว ทสฺสนมามม สงฺกปโป ปุริโต มม.
- [๓๐๐] ปจฺฉิมํ ปตฺติฏฺจาย ปุปฺพนฺติ สมเย ทฺมา
 ทิพฺพา ฅนฺธา สมฺปวณฺติ โตเสนฺติ สพฺพปาณิน.
- [๓๐๑] ทเถวาทํ มหาวีร สกฺยปฺตฺต มหายส
 สาสนเ ว ปตฺติฏฺจาย สมเยสามิ ปุปฺพิตฺ.
- [๓๐๒] วิมุตฺติปฺปผเมสนฺโต ภวสํสารโมจัน
 วิมุตฺติปฺปผลาเภณ โตเสนฺติ สพฺพปาณิน.
- [๓๐๓] ยาวทา พุทฺธเขตฺตมฺหิ จเปทฺวาน มหามุณี
 ปณณาย สทิสํ นตฺถิ ทว ปฺตฺตสฺส จกฺขม.
- [๓๐๔] สุวีนีตา จ เท สิสฺสา ปริสา จ สฺสิกฺขिता
 อุตฺตเม ทมเถ ทนฺตา ปริวาเรนฺติ ทํ สทา.
- [๓๐๕] ฌายี ฌานรตา ธีรา สนฺตจิตฺตา สมาหิตา
 มุณี โมเนยฺยสมฺปนฺนา ปริวาเรนฺติ ทํ สทา.
- [๓๐๖] อปฺปิจฺฉา นิปกา ธีรา อปฺปาหารา อโลลฺปา
 ลาภาลาเภณ สนฺตฺตฺวา ปริวาเรนฺติ ทํ สทา.
- [๓๐๗] อารณฺณิกา ฐตรตา ฌายินอ ลฺลขจิวรา
 วิเวกามิรตา ธีรา ปริวาเรนฺติ ทํ สทา.

[๓๐๘]	ปฏิปันนา ผลฐา จ อาสีสกา อุตมกถ	เสชา ผลสมงฺกิโน ปริวารเณติ ทํ สทา.
[๓๐๙]	โศตาปันนา จ วิมลา อนากามี จ อรทา	สกทาคามิโน จ เย ปริวารเณติ ทํ สทา.
[๓๑๐]	สทิปปุจฺจานกฺสลา สาวกา โว พหุ สพฺเพ	โพชฌงฺกภาวนารทา ปริวารเณติ ทํ สทา.
[๓๑๑]	อิทธิปาเทสุ กุสลา สมมปฺปธานมฺนุญฺสตา	สมาธิภาวนารทา ปริวารเณติ ทํ สทา.
[๓๑๒]	เทวัญชา ฉพฺปิณฺณา จ ปณฺณาย ปารมี ปตฺตา	อิทธิยา ปารมี กตา ปริวารเณติ ทํ สทา.
[๓๑๓]	อีทิสา โว ^๑ มหาวีร ทฺราสทา อุกฺกเตชา	ทว สิสฺสา สฺสิกฺขิตา ปริวารเณติ ทํ สทา.
[๓๑๔]	เทหิ สิสฺเสหิ ปริวฺโต มิกฺรราชวสมฺภีโต	สณฺณเตหิ ทปฺสฺสิภิ อุพฺพราชว โสภสิ.
[๓๑๕]	ปจฺฉิมํ ปติฏฺฐาย เวปฺปุลลทฺทํ ปาปฺพนฺติ	รฺหฺนฺติ ฐรณีรฺหา ผลนฺจ ทสฺสยฺนฺติ เท.
[๓๑๖]	ปจฺฉิสฺสทิสฺส ทวฺสิ สาสเน เท ปติฏฺฐาย	สกุญฺปฺตท มหายส ถนฺติ อมตํ ผลํ.
[๓๑๗]	สินฺธุ สรสฺสตี เจว กงฺกา จ ยมฺนา เจว	นทฺิโย จนฺทภาคิกกา สรภฺ จ อโถ มหี.

- [๓๒๘] ทถะว ทวฺ มหาวีร โลเก ชาโต มหามุณี
โนปลิมปสี โลเกน โตเยน ปทุมํ ยถา.
- [๓๒๙] ยถา หิ^๑ รummเก มาเส พหุ ปุပ္พนุตติ วาริชา
นาตักกมมุตติ ทํ มาสํ สมโย ปุပ္พนาย โส.
- [๓๓๐] ทถะว ทวฺ สกยปุตต ปุပ္พิโต เต วิมุตติยา
สาสนํ นาทิวตมุตติ ปทุมํ วารินา ยถา.
- [๓๓๑] สุปุပ္พิโต สาธราชา ทิพพคณฺธํ ปวายติ
อณฺณสาเลหิ ปรีวโต สาธราชาติโสภติ^๒
- [๓๓๒] ทถะว ทวฺ มหาวีร พุทฺธธามาเนน ปุပ္พิโต
ภิกขุสํเชน ปรีวโต สาธราชาว โสภสิ.
- [๓๓๓] ยถาปี เสโล หิมวา โอสโธ^๓ สพฺพปาณินํ
นากานํ อสุรานญจ เทวานํ อาลโยปิจ^๔.
- [๓๓๔] ทถะว ทวฺ มหาวีร โอสโธ^๓ วีย ปาณินํ
เทวิชฺชา จพฺปียญา จ อิทฺธิยา ปารมี กทา.
- [๓๓๕] อนฺตสิญฺจา มหาวีร ทยา การุณิเกน เต
รณฺตติ ฐว สาสนเน. วสนฺตติ ฐว สาสนเน.
- [๓๓๖] มิกราชา ยถา สีโห อภินิภฺขมม อาสยา
จตุทฺทิสสา วิโลเกทฺวา^๕ ติกฺขทฺทํ อภินาทิ.
- [๓๓๗] สพฺเพ มิกา อุตฺตสนฺติ มิกราชสฺส กชฺชโต
ตถา หิ ชาติมา เอโส ปสฺ^๖ ทาเสติ สพฺพทา.

สฺสุตฺตมต ๒๔/๖ ๑ จ.ม. ยถาปี ๒ จ.ม. สาธราชาว โสภติ ๓ จ.ม. โอสโธ
๔ จ.ม. เทวาทานญจ อาลโย ๕ จ.ม. จตุทฺทิสานวิโลเกทฺวา ๖ จ.ม. ปสฺ

- [๓๓๘] กชฺชโต เต มหาวีร พสุธายํ ปกมปติ^๑
 โพรเนยฺยา ปพฺพชฺฌนติ^๒ ตสนฺติ มารกายิกา.
- [๓๓๙] ตสนฺติ ทิตฺติยา สพฺเพ นทโต เต มหามุนี
 กากเสนาว^๓ วิพฺภนฺตา มิคฺรณฺณา ยถา มิกา.
- [๓๔๐] เย เกจิ คณฺโณ โลก สตุฏฺฐาโรติ ปวฺจฺจเร
 ปรมปราคํ ฐมํ เทเสนฺติ ปริสาย เต.
- [๓๔๑] น เหว^๔ ทุวํ มหาวีร ฐมํ เทเสนฺติ ปาณินํ
 สามํ สจฺจานิ พุชฺฌิตฺวา เกวลํ โพรปฺกขิกํ^๕.
- [๓๔๒] อาสยานุสํ ฌตฺวา อินฺทริยานํ พลาพลํ
 ภพฺพาภพฺเพ วิทิตฺวาน มหาเมโฆว กชฺชสิ.
- [๓๔๓] จกฺกวาปปริยนฺตา นิสินฺนา ปริสา ภเว
 นานาทิฏฺฐิ วิจินฺเตนฺติ^๖ วิมตฺติเจตนายํ ทํ.
- [๓๔๔] สพฺเพสํ จิตฺตมณฺเฑน โอบมมกฺสโล มุนิ
 เอกํ ปณฺหํ กเถนฺโตว วิมตฺติ จินฺทิตฺวา^๗ ปาณินํ.
- [๓๔๕] อปฺปติสฺสสทฺธิสฺสเหว^๘ วสุธา ปูริตา ภเว
 สพฺเพว เต ปณฺชติกา กิตฺตยํ โลกนายกํ.
- [๓๔๖] กปฺปํ วา เต กิตฺตยนฺตา นานาวณฺณเณหิ กิตฺตยํ
 ปริเมตฺตํ น กปฺเปยฺยํ^๙ อปฺปเมยฺโย ตถาคโต.
- [๓๔๗] ยถา สเกน ฌาเมน กิตฺติโต หิ มหา ชินฺ^{๑๐}
 กปฺปโกฏฺฐิ ปกิตฺเตนฺตา^{๑๑} เหวเมว^{๑๒} ปกิตฺตยํ.

๑ จ.ม. วสุธา สมปกมปติ ๒ จ.ม. โพรเนยฺยาวพฺพชฺฌนติ ๓ จ.ม. กา กา เสนาว
 ๔ จ.ม. เหว ๕ จ.ม. โพรปฺกขิกํ ๖ จ.ม. วิจินฺตา ๗ จ.ม. จินฺทสิ ๘ จ.ม.
 อปฺปติสฺสสทฺธิสฺสเหว ๙ จ.ม. สกฺเกยฺยํ ๑๐ จ.ม. มยา ชิน ๑๑ จ.ม. กปฺปโกฏฺฐิ
 ปกิตฺเตนฺตา ๑๒ จ.ม. เหวเมว

- [๓๔๘] สเจ หิ โกจิ เทโว วา มนุสโส วา สุกฺขิโต
ปเมตฺถํ ปริกปเปยฺย วิมาตฺถํ ลเภยฺย โส.
- [๓๔๙] สาสเน เต ปตฺธิจาย สกฺยปุตฺต มหายส
ปณฺณาย ปารมี คณฺฐวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๓๕๐] ติตฺถิเย สมฺปมทฺทามิ วทฺเทมิ ชินฺสาสนํ
ธมฺมเสนาปติ อชฺช สกฺยปุตฺตสส สาสเน.
- [๓๕๑] อปริเมยฺเย กตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺเสสิ เม อิท
สมฺมุตฺโต^๑ สรวะโกว กิเลเส ฌาปยิ มม^๒
- [๓๕๒] โย โกจิ มนุสฺสํ ภาวํ ฐาเรยฺย มตฺตเก สทา
ภาเวหิ ภริโต ตถา.
- [๓๕๓] ทยฺหมาโน ตีหคฺคิหิ ภเวสฺส สํสริ อหํ
ภริโต ภวภาเรน เนรํ อุตฺตริโต ยถา.^๓
- [๓๕๔] โอโรปิตो จ เม ภาริ ภวา อุกฺมาภูติกา มยา
กรณียํ กตํ สพฺพํ สกฺยปุตฺตสส สาสเน.
- [๓๕๕] ยาวทา พุทฺธเชตฺตมฺหิ จเปตฺวา สกฺยปฺจกฺวํ
อหํ อคฺโคมฺหิ ปณฺณาย สทิสํ เม น วิชฺชติ.
- [๓๕๖] สมาริหมฺหิ สุกฺสโล อิทฺธิยา ปารมี คโต
อิจฺจนฺมาโน อหํ อชฺช สหสฺสํ อภินิมฺมิเน.
- [๓๕๗] อนุปฺพุพฺพวิหารสฺส วสฺสํโต มหามฺหิ
กเถสิ สาสนํ มยฺหํ นิโรธํ สยนํ มม.

๑ จ.ม. สุกฺขิโต ๒ จ.ม. ฌาปยิ มม ม. ฌาปยิ อหํ ๓ จ.ม. คิริ อุกฺจาวิโต ยถา

- [๓๕๘] ทิพพจกขุ วิสุทฺธ เม สมาริกุสโล อหิ
 สมมปฺปธานมณฺญุตโต โพชฌงคภาวนารโต.
- [๓๕๙] สวากเนน ทิ ปตฺตพฺพํ สพฺพเมว กตํ มม^๑
 โลกนาถํ จเปตฺวาน สทิสฺโส เม น วิชฺชติ.
- [๓๖๐] สมาปตฺติมฺหิ^๒ กุสโล ฌานวิโมกฺขนํ ชิปปํ ปฏฺฐาภิ^๓
 โพชฌงคภาวนารโต สวากฺกณฺแปรมิ คโตสมิ.
- [๓๖๑] สวากฺกณฺณสุเสน^๔ พุทฺธิยา ปริสฺสุตฺตมการว^๕
 สทฺธาสงฺกหิตํ^๖ จิตฺตํ สทา สพฺรหมจารีสุ.
- [๓๖๒] อุตฺตฎฺฐาโฬว^๗ สปปโป จินฺนวิสาธเนว อุตฺโต
 นิภฺขิตฺตมานทปโป^๘ อูปะมิ กรุการเวณ กณฺ.
- [๓๖๓] ยถิ รูปิณี ภเวยฺย ปญฺญา เม วสุ ปตฺนิน^๙ สเมยฺย
 อโนมทสฺสิสฺส ภกฺวโต ผลเมตํ ฌานถวานาย.
- [๓๖๔] ปวตฺตติํ ฐมฺมจกฺกํ สกฺยปฺตฺเตน ตาทินา
 อนฺวตฺตเทมฺหํ สมฺมา ฌานถวานายิํ ผล.
- [๓๖๕] มา เม กทาจิ ปาปิจฺโณ กุสฺสโต หินวิริโย
 อปฺปสฺสโต อนาจาโร^{๑๐} สเมโต อหุ กตฺตจ.
- [๓๖๖] พหุสฺสโต จ เมธาวี สึเลสุ สฺสสมาหิตो
 เจโตสมณานฺญุตโต อปี มุทฺธนิ ทิฏฺฐจตุ.
- [๓๖๗] ตํ โว วทามิ ภทฺทํ โว^{๑๑} ยาวนฺเตตฺถ สมากทา
 อปฺปิจฺจา โหถ สนฺตฺฎฺฐา ทานํ ทตฺวา สทา อหุ.^{๑๒}

๑ จ.ม. มยา ๒ จ.ม. สมาปตฺตินิ ๓ จ.ม. ฌานวิโมกฺขนํ ชิปปปฏฺฐาภิ

๔ จ.ม. สวากฺกณฺณปิ สุเสน ๕ จ.ม. ปริสฺสุตฺตมการว ๖ จ.ม. ยํ สทฺธาสงฺกหิตํ

ส. สทฺธาย สงฺกหิตํ ๗ จ.ม. อุตฺตฎฺฐาโฬว ๘ จ.ม. นิภฺขิตฺตมานทปโป

๙ จ.ม. วสุตฺตปิ ๑๐ จ.ม. อนาจาโร ๑๑ จ.ม. ภทฺทนฺเต

๑๒ จ.ม. ฌายี ฌานรทา สทา.

- [๓๗๗] องคนิยคณ^๑ หิตฺวา ตูริยํ ปฏฺจเปสํ
สมพุทฺธํ ปริวเรตฺวา. วาเทสํ อจฺฉรา ตทา.
- [๓๗๘] วิชฺชมาเนสุ^๒ ตูริเยสุ เทวตฺตฺริยานิ วชฺชยุ^๒
อุภินฺนํ สทฺทํ สุตฺวาน พุทฺโธปปี สมฺปพฺพชฺฌณ.
- [๓๗๙] นิมนฺตยิตฺวา สมพุทฺธํ สกํ ภาวนมฺปาคมึ
อาสนํ ปณฺณเปตฺวาน กาลมาโรจยึ อหํ.
- [๓๘๐] ชีณาสวสทฺสเสหิ ปริวฺโต โลกนายโก
โอยาเสนฺโต ทิสฺสา สพุพา ภาวนมฺเม อุปาคมิ.
- [๓๘๑] อุปวิฏฺฐํ มหาวีรํ เทวเทวํ นราสภํ
ภิกฺขุสํฆํ สนฺตปเปสึ^๓ อนนฺปาเนนฺทํ ตทา.
- [๓๘๒] อนโมทิ มหาวีโร สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
ภิกฺขุสํฆเ นิสิตฺติวฺวา อีมา คาคา อภาสณ.
- [๓๘๓] โย โส สํฆํ อปฺุเชติ พุทฺธมฺจ โลกนายกํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน เทวโลกํ คมิสฺสติ.
- [๓๘๔] สทฺทสทฺทตฺติภฺขตฺตมฺจ เทวราชํ ภวิสฺสติ
ปจฺพยา รชฺชํ อฏฺฐสฺสํ วสฺสํ อาวสิสฺสติ.
- [๓๘๕] ปณฺจปณฺณาสกฺขตฺตํ จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
โกคา อสงฺขยา ทสฺส อุปฺปชฺชิสฺสสฺสทฺติ ทาวเท
- [๓๘๖] อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป โอฏฺกกาภกฺลสมฺภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน สทฺธา โลเก ภวิสฺสติ.

๑ จ.ม. สงฺคนิยํ คณ ๒-๒ จ.ม. วชฺชมาเนสุ ตูเรสุ, เทวา ตูรานิ วชฺชยุ.

๓ จ.ม. สภิกฺขุสํฆํ ตปเปสึ

[๓๘๗] นิริยา โส จิตฺวาน โกติโต นาม นามเน	มนุสฺสํคํ คมิสฺสํ พฺรหฺมพฺนุ ภาวิสฺสํ.
[๓๘๘] โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน โกตมสฺส ภควโต	กุสฺลมูลเณ จิตฺโต ทฺติโย หุสฺสํ สวโก.
[๓๘๙] อารทฺธวิริโย ปหิตฺตโต สพฺพาสเว ปริณาย	อิทฺธิยา ปารมี คโต นิพฺพายิสฺสคฺยนาสโว.
[๓๙๐] ปาปมิตฺโตปนิสฺสาย มาทฺร ปีตรณฺจาปี	กามราควสํ คโต มาทฺรียํ พุฏฺฐมานโส.
[๓๙๑] ยํ ยํ โยนูปปชฺชามิ ปาปกมฺมสมฺมกิตฺตํ ^๑	นิริยํ อถ มานสํ ภินฺนํสีโส มรณํ.
[๓๙๒] อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ อิธปิ อีทิสํ มยฺหํ	จริโม วตฺตเต ภาโว มรฺตกาเล ภาวิสฺสํ.
[๓๙๓] ปวิเวกมฺนุชฺชโต สพฺพาสเว ปริณาย	สมาธิภาวนารโต วิหฺรามี อนาสโว.
[๓๙๔] ฐณฺเฑปี สุกมฺภีรํ วามงฺกุญฺเณ จาเลยฺยํ	พหุลํ ทุปฺปธํ อิทฺธิยา ปารมี คโต.
[๓๙๕] อสฺมิมานํ น ปสฺสามิ สามเณเร อฺปาทาย	มาโน มยฺหํ น วิชฺชติ กรจฺจิตฺตํ กโรมํ.
[๓๙๖] อปฺริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป ตมํ ภูมिํ อนุปฺปตฺโต	ยํ กมฺมํ อภินิหฺร ^๒ ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ.

[๓๙๗] ปฏิสมภิกา จตสฺส วิโมกขาบีจ อฏฺฐิเม
 ฌพภินฺวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา มหาโมคฺคลลานโน เถโร อีมา กาถาโย
 อภาสิตฺถาติ.

มหาโมคฺคลลานตฺถเรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมทฺทํ.

๓. มหากสฺสปตฺถเรอปทาน

[๓๙๘] ปทุมุตฺตรสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
 นิพฺพุเต โลกนาถสฺมี ปุชฺชํ กุพฺพนฺติ สตฺถโน.

[๓๙๙] อุกฺกจฺจิตฺตา ชนตา อาโมทิตปฺปโมทิตา
 เทสุ สํเวกฺขาเตสุ ปีติ เม อปฺปชฺชถ.

[๔๐๐] ฌาติมิตฺเต สมานตฺวา อิทํ วจฺนมพฺรุวํ
 ปรินิพฺพุโต มหาวีโร ทนฺท ปุชฺชํ กโรมฺ เส.

[๔๐๑] สารุติ เต ปฏิสฺสุตฺวา ภียโย หาสํ ชนีสฺสุ เม
 พุทฺธสฺมี โลกนาถสฺมี กาหาม ปุณฺณสณฺจยํ.

[๔๐๒] อกฺขมียํ สุกตํ กตฺวา สทฺทตฺถํ สมกฺกตํ
 ทิยทฺธมํ หตฺถสฺตปี วิมานํ นภมฺกฺกตํ.

[๔๐๓] กตฺวาน อกฺขมียํ^๑ ทตฺถ กุสฺลปณฺตี^๒ จิตฺติทํ
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา เจตียํ ปุชฺชตฺถมํ.

๑ น.ม. หนมียํ ๒ น.ม. ทาลปณฺตี

[๔๐๔] อคฺคิกฺขนุโรว ชลติ ^๑ อินทลภูจิว อากาเส	สาธราชาว ^๒ ผุสฺสลิโต โอภาสติ จตุทฺทิสา.
[๔๐๕] ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ปฺพพกมฺมํ สริตฺวาน	กตฺวาน กุสฺลํ พหุ ติทสฺสํ อปฺปชฺชนํ.
[๔๐๖] สหสฺสยฺยตฺตํ หยวาทิ อุพฺพิทฺธํ ภาวนํ มยฺหํ	ทิพฺพยานํ อริยฺญจฺจิโต สทฺตกมฺมํ สมฺกุกฺกตํ.
[๔๐๗] ญฺญาการสทฺสฺสาณิ ชลนฺติ สกเตเชน	สพฺพโสณณมฺยา อหํ ทิสฺสา สพฺพปา ปภาสยฺ. ^๓
[๔๐๘] สนฺติ อญฺเวยปี นิยฺยหา เตปี โชตนฺติ อากาย	โลหิตงฺกมฺยา ตทา สมฺนตา จตุโร ทิสฺสา.
[๔๐๙] ปุณฺณกมฺมาภินิพฺพตฺตา มณฺเิมยาปี โชตนฺติ	ญฺญาการา สุนฺนิมิตฺตา ทิสฺสํ ทิสฺสํ สมฺนตโต. ^๔
[๔๑๐] เตสํ อุชฺชโรตฺมานานํ สพฺเพ เทเว อภิโภมิ	โอภาโส วิปฺโล อหํ ปุณฺณกมฺมสฺสทํ ผลํ.
[๔๑๑] สญฺจิกปฺปสทฺสสมฺหิ จาตุรฺนโต วิชิตาวิ	อุพฺพิทฺธโร นาม ชตฺติโย ปจฺวี อาวสึ อหํ.
[๔๑๒] ทเถว ภทฺทเก กปฺเป สกกมฺมาภิรทฺธโรมฺหิ	ตีสกชตฺตํ อโหสฺสํ จกฺกาวตฺติ มหพฺพลโล.
[๔๑๓] สทฺตตรตนสมฺปนฺโน ตตฺถาปี ภาวนํ มยฺหํ	จตุทฺทปมฺหิ อิสฺสโร อินทลภูจิว อุกฺกตํ.

สุตฺตตฺต. ๒๔/๓

๑ จ.ม. ชลิต

๓ จ.ม. ปภาสย

๒ จ.ม. กีสฺสโก อิว

๔ จ.ม. ทิสาทส สมฺนตโต

- [๔๑๔] อายามโต จตุพพีสี^๑ วิตุถาเรน จ ทวาทสา
 รมมกั^๒ นาม นคร^๓ ทพฺพปาการโตรณ^๔.
- [๔๑๕] อายามโต ปณฺจสท^๕ วิตุถาเรน ตททตฺมก^๖
 อากิณฺณ^๗ ชนกาเยหิ ติทฺธาน^๘ ปรี วีย.
- [๔๑๖] ยถา สุจิฆเร สุจิ ปกฺขิตฺตทา ปณฺณวีสติ
 อณฺวมณฺณ^๙ ปมฺภูญฺเณติ อากิณฺณา โหติ สตฺตา.^{๑๐}
- [๔๑๗] เอวมปิ นคร^{๑๑} มยฺห^{๑๒} หตฺถสฺสรวตฺสงฺกฺล^{๑๓}
 มนฺสฺเสหิ ตทากิณฺณ^{๑๔} รมมก^{๑๕} นครตฺตม.
- [๔๑๘] ตตฺถ ภูทฺวา ปวีตฺวา จ ปุณ เทวตฺตต^{๑๖} คโต
 ภเว ปจฺฉิมเก มยฺห^{๑๗} อโหสิ กุลสมฺปทา.
- [๔๑๙] พุทฺทมณฺณกุลสมฺภุโต มหารตนสณฺจโย
 อสฺสติกฺโขโย หิตฺวา หิรณฺยสฺส ปรีพฺพช^{๑๘}.
- [๔๒๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺวา สจฺฉนิกทา อกฺกํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มหากสฺสโป เถโร อีมา คาทาโย
 อภาสิคฺคาติ.

มหากสฺสปตฺเตรสฺส อปทานํ ตติยํ สมฺมตํ.

๑ จ.ม. จตุพพีสี ๒ จ.ม. รมมณ^๑ ๓ จ.ม. อากิณฺณ โหติ ลงกต^๒
 ๔ จ.ม. หตฺถสฺสรวตฺสงฺกฺล^๓ ๕ จ.ม. สทากิณฺณ^๔ ๖ จ.ม. เทวตฺตต^๕
 ๗ จ.ม. ปพฺพช^๖

๔. อนรุทตฺตเถราปทาน

[๔๒๑] สุมะธ ภาควนทาห์ วูปกฏจ วัชรนค	โลกเชฏฐจ นราสภ อทุทส โลกนาคก.
[๔๒๒] อุปกนตฺวาน สมพุทฐ อณฺชลิ ปกคเหตฺวาน	สุมะธ โลกนาคก พุทฺธเสฏฐจ อยาจห.
[๔๒๓] อนุกมฺป มหาวีร ปทีปนเต ปทสสามิ	โลกเชฏฐจ นราสภ รุกขมุลมฺหิ ฉายโต.
[๔๒๔] อธิวาเสสิ โส ธีโร ทุเมสฺ วิณิวิธิตฺวา	สยมฺภู วทํ วโร ยนค โยเชทฺวหนตทา. ^๑
[๔๒๕] สหสฺสวฏฺฐิปาทาสี ^๒ สคฺคทาห์ ปชฺชติตฺวาน	พุทฺธสฺส โลกพนฺธุโน ปทีปา วูปสมฺมิตฺ. ^๓
[๔๒๖] เตน จิตฺตปฺปสาเทน ชหิตฺวา มานุส เทห์	เจตนาปณฺธิที จ วิมานํ อุปปชฺชห.
[๔๒๗] อุปปนฺนสฺส เทวคค สมนฺคโต ปชฺชติ	พฺยุมฺโห ^๔ อาสิ สุนิมฺมิโต ทีปทานสฺสิทํ ผล.
[๔๒๘] สมนฺตา โยชนํ สพฺพ สพฺเพ เทเว อภิโกมิ	วิโรเจมิ อหํ ตทา ^๕ ทีปทานสฺสิทํ ผล.
[๔๒๙] คีสกปฺปานิ เทวินฺโท น มํ เกจจติมณฺณติ ^๖	เทเว รชฺชมการยิ ทีปทานสฺสิทํ ผล.

๑ จ.ม. โยชียหํ ตทา ๒ จ.ม. สหสฺสวฏฺฐิ ปาทาสี ๓ จ.ม. ทิปาวูปสมฺมิตฺ เม

๔ จ.ม. พฺยุมฺหํ ๕ จ.ม. สมนฺตา โยชนสค, วิโรเจสิมหํ ตเท

๖ จ.ม. เกจิจติมณฺณติ

- [๔๓๐] อฏฺฐวีสติกุชตฺตญฺจ จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ
ทิวารตฺตญฺจ ปสฺสามิ สมฺนฺตา โยชนนฺตทา.
- [๔๓๑] สหสฺสโลภํ ฌาเณน ปสฺสามิ สตฺถุสฺสเน
ทิวพฺพจฺจุ อนุปฺปตฺโต ทิปทานสฺสทํ ผลํ.
- [๔๓๒] สุมฺเหโร นาม สมฺพุทฺโธ ติสฺสํ ปสฺสสฺสโต
ตสฺส ทิปโป มยา ทินฺโน วิปฺสนฺเนน เจตฺสา.
- [๔๓๓] ปฏิสฺมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจฺจ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อนุรฺุทฺโธ เถโร อิมํ กาถาโย
อภาสิตฺถาติ.

อนุรฺุทฺธตฺถเรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมฺมตํ.

๕. ปุณฺณมนฺดาณิปุตฺตตฺถเระอปทาน

- [๔๓๔] อชฺฌายโก มนฺตโร ทินฺนํ เวทาน ปารคฺค
ปรุกฺขโตมฺหิ สิสฺเสหิ อุกฺคณฺณี นรฺุทฺตมํ.
- [๔๓๕] ปทฺมุตฺตโร โลกวินฺนํ อาหุติํ ปฏิกฺคโห
มม กมฺมํ ปกิตฺเตสิ สงฺขิตฺเตน มหามฺนิ.
- [๔๓๖] ตาหิ ฐมฺมํ สุนฺตีวฺวาน อภิวาเทวฺวาน สตฺถุโน
อณฺชลิ ปกฺคเหตฺวาน ปกฺกามิํ ทกฺขิณามฺโข.

๑ ฉ.ม. ปกฺกามิ

- [๔๓๗] สงฺขิตฺเตน สฺสณฺฑิวนํ วิตุถาเรน อเทสีย^๑
 สพฺเพ สีสฺสา อุตฺตมฺนา สฺสฺวาน มม ภาสโต
 สกํ ทิฏฺฐี วิโนเทตฺวา พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาทญฺ.
- [๔๓๘] สงฺขิตฺเตนปี้ เทเสมิ วิตุถาเรน ทเถวหิ
 อภิธมฺมณฺยณฺณวฺ^๒ กถาวตฺตวิสุทฺธิยา
 สพฺเพสํ วิญญาเปตฺวาน วิหรามิ อนาสโว.
- [๔๓๙] อิตฺโต ปณฺจสฺเต กปฺเป จตุโร สุปฺปกาสกา
 สกฺตฺตณฺสนมฺปนฺนา จตฺถิปรฺมฺหิ อิสฺสรา.
- [๔๔๐] ปฏฺฐิสฺสภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจฺจ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺญา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ.
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปุณฺโณ มนฺตานิปฺตฺโต เถโร อีมา
 คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปุณฺณสฺส มนฺตานิปฺตฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมฺมตํ.

๖. อุปาลิตเถราปทาน

- [๔๔๑] นกฺเร หํสวติยา สุชาโต นาม พฺราหฺมณ
 อสฺสึทิกฺกิสฺสนฺนิจโย^๓ ปหุตฺถนธฺมววา.
- [๔๔๒] อชฺฌายโก มนฺตรโร ติณฺณํ เวทานํ ปารคฺค
 ลกฺขณํ อิติหาเส จ สทฺธมฺเม ปารมฺมี คโต.

๑ จ.ม. อภาสีย.

๒ จ.ม. อภิธมฺมณฺยณฺณวฺ

๓ จ.ม. อสฺสึทิกฺกิสฺสนฺนิจโย

[๔๔๓] ปริพพชา ^๑ เอกสชา
จรกา ตาปสา เจว	โคตมา พุทธสาวกา
จรณฺติ มหียา ตทา.
[๔๔๔] เทปี มํ ปริวาเรนฺติ
พหุ ชนา มํ ปุเชนฺติ	พฺราหมโณ วิสสุโต อิติ
นาหํ ปุเชมิ กิณฺจณํ.
[๔๔๕] ปุชารหํ น ปสฺสามิ
พฺพุโรติ วจันํ นตฺถิ	มานตฺถุโร อหํ ตทา
ตาว นุปฺปชฺชเต ชินฺ.
[๔๔๖] อจฺจุเยน อโหฺรตฺถํ
สพฺพํ ตมํ วิโนเทตฺวา	ปทุมุตฺตรนาถโก ^๒
โลเก อปฺปชฺชิ จกฺขมา,
[๔๔๗] วิตุฏฺวาริเก พหุ ชณฺเณ ^๓
อฺปาคมิ ตทา พฺพุโร	ปฺถุกฺกุเต จ สาสเน
นกรํ หัสสวณฺ.
[๔๔๘] ปิตุ อตฺถาย โส พฺพุโร
เตน กาเลน ปริสา	ธมฺมํ เทเสสิ จกฺขมา
สมนฺตา โยชนํ ตทา.
[๔๔๙] สมฺมโต มนุชานํ โน ^๔
ยาวตา พุทฺธปริสา	สุนนฺโท นาม ตาปโส
ปฺปฺเผหิจฺฉนาถียี ^๕ ตทา.
[๔๕๐] จตฺสจฺจํ ปกาเสนฺโต ^๖
โกฏฺฐิตตสทสฺसानํ	เสฏฺฐเจ จ ปุณฺณมณฺตาเป
ธมฺมาภิสฺมโย อหุ.
[๔๕๑] สกฺกตฺตทฺธินฺทิวํ พฺพุโร
อฏฺฐমে ทิวเส ปตฺเต	วสฺสิตฺวา ธมฺมวฏฺฐิจิยา ^๗
สุนนฺทํ กิตฺตียี ชินฺ.
[๔๕๒] เทวโลเก มนุสฺเส วา
สพฺเพสํ ปวโร หุตฺวา	สัสนฺโต อยํ ภเว
ภเวสฺส สัสนฺตฺติ.

๑ น.ม. ปริพพชา ๒ น.ม. ปทุมุตตรนาถโก ๓ น.ม. พหุชณเณ ๔ น.ม. โส
๕ น.ม. ปุณฺณมณฺตาเป ๖ น.ม. ปกาเสนเต ๗ น.ม. วสฺสิตฺวา ธมฺมวฏฺฐิโย.

[๔๕๓] กปปสทสทสสมุหิ โคตโม นาม นามเน ^๑	โอภากาภกุลสมภโว สตถา โลเก ภวิสสติ.
[๔๕๔] ทสฺส ธมฺเมสุ ทายาทิ มนุทาณิปุตุโต ปุณฺณเณติ	โอโรโส ธมฺมนิมฺมิโต เหสฺสติ สตฺถุ สาวโก.
[๔๕๕] เอวํ กิตฺติยิ สมฺพุทฺโธ หาสยฺนโต ชนํ สพฺพํ	สุนนํ ทาปสํ ททา ทสฺสยฺนโต สกํ พลํ.
[๔๕๖] กตญฺชลิ นมฺสฺสนฺติ พุทฺธเช การํ กิริตฺวาน	สุนนํ ทาปสํ ททา ^๒ โสเธสิ กตฺมิตฺตโน.
[๔๕๗] ทตฺถ เม อหุ สงฺกปโป อหํ การํ กิริสฺสามิ ^๓	สฺสฺวาน มุณีโน วจํ ยถา ปสฺสามิ โคตมํ.
[๔๕๘] เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน กุยาหํ กมฺมํ อจฺจรามิ	กิริยํ จินฺตยิ มมํ ปฺปญฺญกฺเขตฺเต อนุตฺตเร.
[๔๕๙] อยฺยจ ปาจิโก ภิกฺขุ วินฺเย อคฺคณิกฺขิตฺโต	สพฺพปาจิ ^๔ สาสเน ทํ จานํ ปตฺถยิ ^๕ อหํ.
[๔๖๐] อิทํ เม อมิตํ โภกํ เทน โภเคน พุทฺธสฺส	อกุโขภํ สาครูปมํ อารามํ มาปเย อหํ.
[๔๖๑] โสภนํ นาม อารามํ กตฺวา ^๖ สทสฺสเสนา	นกรสฺส ปฺรตฺตโต สํฆารามํ อมาปยิ.
[๔๖๒] กุฎฺฐาการเ จ ปาสาทเ จกฺกเม สุกฺเต กตฺวา	มณฺฑปเป ทุมฺมิเย กุหา สํฆารามเ ^๗ อมาปยิ.

๑ จ.ม. โคตฺเตน ๒ จ.ม. ชนา ๓ จ.ม. อหฺมปี การํ กสฺสามิ
๔ จ.ม. สพฺพปาจิสฺส ๕ จ.ม. ปตฺถเย ๖ จ.ม. กิณฺติวา ๗ จ.ม. สํฆารามํ

[๔๖๓] ชนฺตาฆรํ อคฺคิสาลํ
นฺทานฆรํ มาปยิตฺวา	อโถ อุตฺกมาพกํ
ภิกฺขุสํมสฺสทาสหํ.
[๔๖๔] อาสนฺทิกโย จ ปิจฺเก
อารามิกญฺจ เกสขฺชํ	ปริโฆเก จ ภาชเน
สพฺพเมตํ อทาสหํ.
[๔๖๕] อารกฺขํ ปญฺจเปตฺวาน
มา นํ โกจิ วิเหเจสฺสิ	ปาการํ การยํ ทพฺหํ
สนฺตจิตฺตาน ตาทินํ.
[๔๖๖] อาวาเส สทฺสทสฺเส ^๑
เวปฺลุลฺลํ ^๒ มาปยิตฺวา	สํมาราเม อมาปยิ
สมฺพุทฺธํ อฺปนามยิ.
[๔๖๗] นิฏฺฐาปิโต มยาราโม
นียฺยาเทสฺสสามิ ทํ ธีร ^๓	สมฺปฏฺิจฺจ ทฺวํ มฺหิ
อริวาทฺสํ จกฺขม.
[๔๖๘] ปทฺมุตฺตรโร โลกวิฑู
มม สํกปฺปมณฺเฑน	อาหุตฺตํ ปฏฺิจฺจโกโ
อริวาทฺสํ นายโก.
[๔๖๙] อริวาทฺสนมณฺเฑน
โกชนํ ปฏฺิยาเทตฺวา	สพฺพมณฺเฑสฺส มเหสิโน
กาลมาโรจยิ อหํ.
[๔๗๐] อาโรจิตฺมฺหิ กาลมฺหิ
ชีณาสวสทฺสเสหิ	ปทฺมุตฺตรนายโก
อารามํ เม อฺปาคมิ.
[๔๗๑] นิสินฺนกาลมณฺเฑน
ภุตฺตาวิกาลมณฺเฑน ^๔	อนฺนปาเนน ตปฺปยิ
อิทํ วณฺณมพฺพวิ.
[๔๗๒] กิโต สทฺสทสฺเสน
โสภโน นาม อาราโม	ตตฺตเกเนว การิโต
สมฺปฏฺิจฺจ ทฺวํ มฺหิ.

๑ จ.ม. สทฺสทสฺเสนาวาสํ ส. อาวาสํ สทฺสทสฺเสน ๒ จ.ม. เวปฺลุลํ ทํ, ส. เวปฺลุลํ
ปาปยิตฺวา ๓ จ.ม. วีร, ส. เท วีร ๔ จ.ม. ภุตฺตาวิ กาลมณฺเฑน

[๔๗๓] อิมินารามทาน ^๑ ภเว นิพพุตมาโนหิ	เจตนาปณิธิ ^๑ จ ลภามิ มม ปตฺถิ ^๑ .
[๔๗๔] ปฏิภุคฺเหตฺวา สมพุทฺโธ ภิกฺขุสํฆे นิสิตฺติว	สํฆารามํ สุมาปิตํ อิทํ วจนมพฺพวิ.
[๔๗๕] โย โส พุทฺธสฺส ปาทาสี ทมห์ กิตฺติยิสฺสามิ	สํฆารามํ สุมาปิตํ สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๔๗๖] ทตฺถิ อสฺสา รตฺตา ปตฺติ ปริวาระณฺตีมํ นิจฺจํ	เสนา จ จตุรงฺคินี สํฆารามสฺสิทํ ผล.
[๔๗๗] สญฺจี ฐวฺยสทฺสฺถานิ ^๒ ปริวาระณฺตีมํ นิจฺจํ	ภริโย สมลงฺกตา สํฆารามสฺสิทํ ผล.
[๔๗๘] ฉพาสีตฺติสทฺสฺถานิ วิจิตฺตวตฺตภาภรณา	นารีโย สมลงฺกตา อามตฺตมณิกุณฺฑา.
[๔๗๙] อํพารมฺขา ^๓ หสฺสา ปริวาระณฺตีมํ นิจฺจํ	สุสณฺญา ทนฺนุชฺฌิมา สํฆารามสฺสิทํ ผล.
[๔๘๐] ตีตฺถกปฺปสทฺสฺถานิ สทฺสสทฺทฺทํ เทวินฺโท	เทวโลเก รมิสฺสติ เทวราชํ กริสฺสติ.
[๔๘๑] เทวราเชน ปตฺตพฺพํ อนฺนโกโก หุตฺวาน	สพฺพํ ปญฺญิภิสฺสติ เทวราชํ กริสฺสติ.
[๔๘๒] สทฺสสทฺทฺทํ จกฺกวตฺติ ปจฺพยา รชฺชํ วิปลํ	ราชา รฏฺเฐ ภวิสฺสติ กณฺนาโต อสงฺขย.

สตฺตคณฺต. ๒๔/๘ ๑ ก. อิมินา ภูมิทานเน ๒ ฉ.ม. ฐวฺยสทฺสฺถานิ ๓ ฉ.ม. อํพารมฺขา

[๔๘๓] กปปสทสทสสมุหิ โคตโม นาม โคตเตน	โอบกากกุลสมภโว สตุถา โลเก ภวิสสติ.
[๔๘๔] ทสฺส ฐมเมสุ ทายาโท อุปาลี นาม นามเนน	โอรส ฐมนิมมิโต เหสฺสติ สตุถุ สาวโก.
[๔๘๕] วินเย ปารมี ปตฺวา ชินสาสนํ ธารยนฺโต	จानาจาเน จ โกวิท วิหริสฺสทินาสโว.
[๔๘๖] สพุพเมตํ อภิณฺเวย ภิกขุสํเม นิสํหิตฺวา	โคตโม สกฺยปฺงฺกโว เอตทกฺเค จเปสฺสติ.
[๔๘๗] อปริเมยํ อุปาทาย โส เม อตฺโต อนุปตฺโต	ปตฺถेमิ ทว สาสนํ สพฺพสํโยชนกฺขโย.
[๔๘๘] ยถา สุตฺตวฺโต ปฺริโส สุเล สาทํ อวินฺทนฺโต	ราชทณฺฑเณ ทชฺชิตฺโต ปริมุตฺตีว อิจฺฉติ.
[๔๘๙] ทเถวาทํ มหาวีร กมฺมสุตฺตวฺโต สนฺโต	ภวทณฺฑเณ ทชฺชิตฺโต ปิปาสาเวทนาฏฺฐิตฺโต.
[๔๙๐] ภเว สาทํ น วินฺทามิ ปริมุตฺตี กเวสํมิ	ทชฺชิตฺโต ทิธี อกฺคิทธิ ยถา จ ราชทณฺฑิตฺโต. ^๑
[๔๙๑] ยถา วิสาโท ปฺริโส อคฺคํ โส กเวสเยย	วิเสน ปรีปฺพิโต วิสมาทายฺปายนํ. ^๒
[๔๙๒] กเวสฺมาโน ปสฺสเยย ทํ ปิวิตฺวา สุขี อสฺส	อคฺคํ วิสมาทกํ วิสมฺหา ปริมุตฺติยา.

๑ จ.ม. ราชทณฺฑิตฺโต

๒ จ. วิสมาทายฺปาลนํ

[๔๙๓] ตเถวาทํ มหาวีร สมปปีพิโต อวิชชาย	ยถา วิสทโต นโร สทฺธมฺมากทเมสํ.
[๔๙๔] ธมฺมากทํ กเวสนฺโต อภุคสพฺโพสฺถานนํ	อทุทกฺขี สกฺยสํสํ สพฺพสฺสลวิโนทน์.
[๔๙๕] ธมฺโมสธํ ^๑ ปิวิทฺวาน อชฺรามํ สํติภาวํ	วิสํ สพฺพํ สมฺภูนี นิพฺพานํ ผสฺสยํ อหํ.
[๔๙๖] ยถา ภูต ภูฏิตฺโต โปโส ภูตเวชฺชํ กเวสเยย	ภูตคฺคาเหณ ปิพิโต ภูตสฺมา ปริมฺตฺติยา.
[๔๙๗] กเวสฺมาโน ปสฺสเยย ทสฺส โส วิทฺธเว ^๒ ภูตํ	ภูตวิชฺชาสฺส โกวิทํ สมฺมุลฺลจา วิณาสเย.
[๔๙๘] ตเถวาทํ มหาวีร ฉานาโลกํ กเวสํมิ	ทมคฺคาเหณ ปิพิโต ทมโต ปริมฺตฺติยา.
[๔๙๙] อตฺตทสฺสํ สกฺยมนฺนิ โส เม ทมํ วิโนทสิ	กิลฺเลสทมโสธนํ ภูตเวชฺชโฆว ภูตกํ. ^๓
[๕๐๐] สํสํวโรสํ สญฺจินฺที ภวํ อภุคฺฆาตยํ สพฺพํ	ตณฺหาโรสํ นินฺวํรยํ ภูตเวชฺชโฆว มฺมฺลโต.
[๕๐๑] กรุโฬ ยถา โอบตฺติ สมนฺตํ โยชนสํ	ปณฺนคํ ภกฺขมตฺตโน วิกฺโขภตฺติ มหาสวํ.
[๕๐๒] ปณฺนคํ โส กเหทฺวาน อาทาย โส ปกฺกมตฺติ	อโรสํสํ วิเทจยํ เยน กามํ วิทฺธกโม.

[๕๐๓] ตเถวาทิ มหาวีร
อสงขตํ กเวสนโต	ยถาปี กรุโฬ พลี
โทเส วิภชาลยิ อหิ.
[๕๐๔] ทิฏฺฐโจ อหิ ฐมมวรี
อาทาย วิหราเมตํ	สนติปทํ อนุตฺตารํ
กรุโฬ ปนฺนํ ยถา.
[๕๐๕] อาสาวตี นาม ลทา
ตสฺสา วสฺสสทฺสเสน	ชาตา จิตฺตลทาวเน
เอกํ นิพฺพุตเต ผลํ.
[๕๐๖] ทํ เทวา ปยิริปาสนฺติ
เทวานํ สา ปียา เอวํ	ทาวทฺธผลे สติ
อาสาวตี ลตฺตมา.
[๕๐๗] สทฺสทฺสํ อปาทาย
สายํ ปาทํ นมฺสฺสามิ	ทาหิ ปริจเร มุนี ^๑
เทวา อาสาวตี ยถา.
[๕๐๘] อวณฺณา ปาริจริยา
ทฺวารคตฺถิ มํ สนฺตํ	อโมฆา จ นมฺสฺสนา
ชโณ มํ น วิราธยิ.
[๕๐๙] ปฏิสนฺธิ น ปสฺสามิ
นิรุปริ วิปฺปมฺมโต	วิจินฺนโต ภเว อหิ
อุปสนฺโต จรามหิ.
[๕๑๐] ยถาปี ปทุม นาม
ตเถวาทิ มหาวีร	สุริยเรเสน ปุปฺผติ
พุทฺธเรเสน ปุปฺผิโต
[๕๑๑] ยถา พลาภโยนิมฺหิ
เมฆेषฺส กชฺชมาเนสฺส	น วิชฺชติ ปุมา ^๒ สทา
กพฺภํ กณฺหนฺติ ทา สทา.
[๕๑๒] จิริปี กพฺภํ ธาเรนฺติ
ภารโต ปริมุจฺจนฺติ	ยาว เมโฆ น กชฺชติ
ยทา เมโฆ ปวสฺสติ.

- [๕๒๒] นีรุตติยา จ กุสโล^๑ อตถานตฺเถ จ โกวิทโ
อนณฺวาทํ มยา นคฺถิ เอกกฺโก สตฺถุ สาสเน.
- [๕๒๓] รูปทกฺโข อหํ อชฺช สกฺยปฺตฺตสฺส สาสเน
กฺกขํ สพฺพํ วิโนเทมิ จินฺทามิ สพฺพสฺสยํ.
- [๕๒๔] ปทํ อนุปทญฺจาปี อกฺขรญฺจาปี พฺยณฺชนํ
นิทานเ ปริโยसानเ สพฺพทฺถ โกวิทโ อหํ.
- [๕๒๕] ยถาปี ราชา พลวา นิคฺคณฺหิตฺวา ปรรตเป
วิชินฺติวาน สงฺคามํ นครํ ทตฺถ มาปเย.
- [๕๒๖] ปาการํ ปริกฺขญฺจาปี เฮสิกํ ทฺวารโกฏฺฐกํ
อฏฺฐาลเก จ วิวิเร การเย นครเ พหู.
- [๕๒๗] สีมฺภกํ ปจฺจุรญฺจ^๒ สุวิกฺกตฺตทฺตราปณํ
การาเปญฺย สภํ ทตฺถ อตถานตฺถวินิจฺฉนํ.
- [๕๒๘] นิคฺขมฺภุคฺคํ อมิตฺตานํ จิตฺทานิทฺทญฺจ ชานิตุํ
พลกายสฺส รกฺขาย เสนามจฺจ จเปติ โส.
- [๕๒๙] อารกฺขตฺถาย ภาณฺทสฺส นิธานกฺสลํ นรํ
มา เม ภาณฺทํ วินสฺสีติ ภาณฺทกรกฺขํ จเปติ โส.
- [๕๓๐] สมกฺโก^๓ ไทติ โส รณฺโณ วุฑฺธิ ยสฺส จ อิจฺฉติ
ตสฺสธริกรณํ เทติ มิตฺตสฺส ปฏฺิปปชฺชิตุํ.
- [๕๓๑] อุปฺปาเทสุ นิमितฺเตสุ ลกฺขณฺเตสุ จ โกวิทํ
อชฺฌายกํ มนุสฺสรวํ ไปโรหิจฺเจ จเปติ โส.

[๕๓๒] เอเตหังเกหิ สมปนโน สทา รกฺขนฺติ ราชนํ	ขตฺติโยติ ปวฺจจติ จกฺกวาโกว ทุกฺขินํ ^๑
[๕๓๓] ทเถว ทวํ มหาวีร สเทวสฺส โลกสฺส	หตฺตามิตฺโตว ขตฺติโย ธมฺมราชาติ วุจฺจติ.
[๕๓๔] ทิตฺติเย นีหริทฺวาน ทมนุสฺสการํ วิธฺเสทฺวา	มารณฺจาปี สเสนกํ ธมฺมนครํ อมาปยี.
[๕๓๕] สีสํ ปาการิกํ ทตฺถ สทฺธา เต เอสิกา วีร	ฉจฺฉนฺเต ทฺวารโกฏฺฐกํ ทฺวารปาโล จ สํวโร.
[๕๓๖] สติปญฺจานมฺมฏฺฐาถํ อิทฺธิปาทญฺจ สิงฺฆาญํ	ปณฺณวา เต จจฺจํ มุเน ธมฺมวีกิ สุมปิทา.
[๕๓๗] สุตฺตทนต์ อภิธมฺมญฺจ นวงฺกํ พุทฺธวจนํ	วินยํ จาปี เกวลํ เอสา ธมฺมสฺภา ทว.
[๕๓๘] สุณฺณตํ อนิมิตฺตญฺจ อเนไซ จ นิโรธโร จ	วิหารณฺจาปณฺธิหิตํ เอสา ธมฺมกฺฎฺฐี ทว.
[๕๓๙] ปณฺณาย อคฺโค นิกฺขิตฺโต ^๒ สวรีปฺตฺโตติ นามเน	ปฏฺฐิภาณโร จ โกวิโท ธมฺมเสนาปตี ทว.
[๕๔๐] จุฑฺฒปาตกฺกุสโล โกลิโต นาม นามเน	อิทฺธิยา ปารมี คโต โปโรหิตฺโต จ ทว ^๓ มุเน.
[๕๔๑] ปิรณณกฺวสฺสโร ธฺตวาทิกฺกุณฺโณ อคฺโค	อคฺคเตโช ทฺวารสโท อภฺยทสฺโส ทว ^๓ มุเน.

- [๕๔๒] พหุสสุโต ฐมมโร
อานนุโท นาม นามเน
สพฺพปาจิ จ สาสเน
ฐมฺมรฺกฺโข^๑ ตวฺ มุเน.
- [๕๔๓] เอเต สพฺเพ อติกกมฺม
วินิจฺฉนํ เม ปาทาสี
มเหสี ภควา มม
วินเย วิญญฺเทสิตํ.
- [๕๔๔] โย โกจิ วินเย ปณฺหํ
ตถฺถ เม จินฺตนา นตฺถิ
ปฺจุณฺติ พุทฺธสวโก
ตณฺเฑวตฺถํ กถเมหํ.
- [๕๔๕] ยาวทา พุทฺธเขตฺตมฺหิ
วินเย มาทิสํ นตฺถิ
จเปตฺวา ตํ มหามฺนึ^๒
กฺุโต ภิชฺโช ภวิสฺสตี.
- [๕๔๖] ภิกฺขุสํเฆ นิสิตฺติวาท
อฺปาลิสฺส สโม นตฺถิ
เอวํ กชฺชตี โคตโม
วินเย ขนฺธเกสฺ จ.
- [๕๔๗] ยาวทา พุทฺธภณฺติ
วินเย กถิตํ^๓ สพฺพํ
นวงฺคํ สตฺถุสฺสํ
วินยมฺลปฺสฺสโน.^๔
- [๕๔๘] มม กมฺมํ สริตฺวาน
ภิกฺขุสํเฆ นิสิตฺติวาท
โคตโม สกฺยปฺงฺกโว
เอตทกฺเค จเปสิ มํ.
- [๕๔๙] สทฺสทฺสํ อฺปาทาย
โส เม อตฺถโต อณฺุปฺตโต
อิมํ จานํ อปฺตถึ
วินเย ปารมี คโต.
- [๕๕๐] สกฺยานํ นนฺทิกฺชนโก
วิชิตฺวาน ตํ ชาตี
กปฺปโก อาสิหํ ปฺเร
ปฺตฺโต ชาโต มเหสิโน.
- [๕๕๑] อิตฺโต ทฺตฺติเก กปฺเป
อนนฺตเตโช อมิตฺยโส
อณฺุชโส นาม ขตฺติโย
ภุมฺปิลาโล มหทฺธโน.

๑ จ.ม. ฐมฺมรฺกฺโข

๒ ก. ตํ มหามฺนึ

๓ จ.ม. วินโยกมํ ตํ, ส. วินโยกมิตํ

๔ ส. วินยํ มฺลนฺติ ปฺสฺสโต

[๕๕๒] ทสฺส รณฺโณ อหํ ปฺุตฺโต ชาตีมเทน ปตฺถทฺโร	จนฺทโน นาม ชตฺติโย ยโสโภกมเทน จ.
[๕๕๓] นาคสทสฺสสุสานิ ติธา ปภินฺนํ มาตงฺกา	สพฺพาลงฺการภูสิตา ปรีวาเรนฺติ มํ สทา.
[๕๕๔] สพฺเพติ ปเรโตหํ อารุญฺห สิริกํ นาคํ	อูญฺยานํ กนฺตูกามโก นคฺรา นิฏฺขมํ ททา.
[๕๕๕] จรณฺเน จ สมฺปนฺโน เทวโล นาม สมฺพุทฺโธ	กุกฺกทฺทวโร สฺสํวฺโต อากจฺฉิ ปฺรโต มม.
[๕๕๖] เปสฺเสทฺวา สิริกํ นาคํ ทโต สวฺชชาตโกโป	พุทฺธํ อาสาทายิ ททา นาโต นุทฺตรโก ^๒ ปทํ.
[๕๕๗] นาคํ รุณฺณมนํ ทิสฺวา วิหฺเรยฺยิตฺวา สมฺพุทฺธํ	พุทฺเธ โกปํ โอกาสํ อูญฺยานํ อคฺมาสํ.
[๕๕๘] สาทํ ทตฺถ น วินฺทามิ ปรีพาเทน ทายฺหามิ	สิโร ปชฺชลิโต ยถา มจฺฉเฉว พฺลิสาทโก.
[๕๕๙] สสาครนฺตา ปจฺวี ปีตุ สนฺติกุปฺปกมฺม	อาทิตฺตา วิย โหติ เม อิทํ วจฺนมพฺรวิ.
[๕๖๐] อาสีวีสํ กุปฺปีทํ มตฺถํว กุณฺธํว ทนฺติ	อภฺกิกฺขนฺธํว อากตํ ยํ สยฺมกํ อสาทายิ.
[๕๖๑] อาสาทิโต มยา พุทฺโธ ปฺรา สพฺเพ วินฺตฺสาม	โฆโร อุกฺกตโป ชินฺ ขมาเปสฺสาม ทํ มฺหิ.

[๕๖๒] โน เจ ทํ นิชฌาเปสสาม
โอรณ สตุตเม ทิวเส ^๑	อตุตทหนตํ สมานิตํ
รฏฺฐมฺเม วิธมิตฺตติ.
[๕๖๓] สุมะขโล โกสิโย จ
อาสาทิยิตฺวา อีสโย	สิคฺคโว จาปี สตุตโก ^๒
ทุกฺกตา เท สเสนกา. ^๓
[๕๖๔] ยทา กุปฺพนฺติ อีสโย
สเทวกํ วินาเสนฺติ	สณฺณตา พุรฺหมจาริโน
สสาครํ สปปพฺพตํ.
[๕๖๕] ทิโยชนสทฺธสมฺมทึ
อจฺจยํ เทสนตฺถาย	ปฺริเส สนนฺนิปาตยึ
สยมฺภุํ อุปสงกมึ.
[๕๖๖] อลฺลวตฺถา อลฺลสิรา
พุทฺธสฺส ปาเท นิปฺติตฺวา	สพฺเพว ปณฺชสิคฺกตา
อิทํ จจนมพฺพวํ.
[๕๖๗] ขมสฺส ทฺวํ มหาวีร
ปริพาหํ วินิเทหิ	อภฺยาจติ ทํ ชโน
มา จ รฏฺฐํ วินาสย.
[๕๖๘] สเทวมานุสา สพฺเพ
อโยมเยน กุญฺเณ	สทฺธานวา สรกฺขสา
สิริํ ภินฺททยฺ เม สทา.
[๕๖๙] อุกเก ^๔ อุกฺคิ น สณฺจาทิ
อุกเท กิมี น สณฺจาทิ	วีรํ เสเล น รุหติ
โกโป พุทฺธเช น ชายติ.
[๕๗๐] ยถา จ ภูมि อจฺลา
อนนฺตโก จ อากาโส	อปปเมยฺโย จ สาคโร
เอวํ พุทฺธา อชฺชภฺยา.
[๕๗๑] อตุตทหนตา ^๕ มหาวีร
ชนฺตานํ ขมิตานํ จ	ขมิตา จ ตปสฺสีโน
กมนํ วา ^๖ น วิชฺชติ.

๑ จ.ม. สตุตทิวสา ๒ สึ สตุตโก ๓ จ.ม. สรฏฺฐจกา ๔ จ.ม. ทเก
๕ จ.ม. สทาชนตา ๖ จ.ม. ทํ

[๕๗๒] อิทํ วุตวาน สมพุทฺธโร มหาชนสฺส ปุโรโต	ปริพาหํ วิโนทยิ ^๑ นภํ อพฺภุคฺคมี ททา.
[๕๗๓] เทน กมฺเมนหิ วีร สมตฺถิกมฺมํ ทํ ชาตี	หีนํทํ อชฺฌปาโกโต ปาวิสี อภยํ ปุริ.
[๕๗๔] ททาปิ มํ มหาวีร ปริพาหํ วิโนทสิ	ททยุทฺธานํ สุตฺตจกฺกํ สยมนํ จ ชมาปยิ.
[๕๗๕] อชฺชาปิ มํ มหาวีร นิพฺพาเปสิ ทโย อคฺคิ	ททยุทฺธานํ ตฺถิกคฺคิ สตีภาวณฺจ ปาปยิ.
[๕๗๖] เยสํ โสทาวธานตฺถิ อชฺฌํ ทฺยํ ปวฺกฺขามิ	สฺสณฺณวต มม ภาสโต ยถา ทิฏฺฐํ ปทํ มม.
[๕๗๗] สยมนํ ทํ วิมาเนทฺวา เทน กมฺเมนหิ อชฺช	สนฺตจกฺกํ สสมาทิตํ ชาโตมฺหิ นิจโยนีย.
[๕๗๘] มา โว ชณฺโณ วิราเธถ สทฺตฺเต วายเมยฺยถ	ชณฺณาทิตา ทิ โสจเร ชโณ โว ปฏฺฐิปาทิโก.
[๕๗๙] เอกจฺจานณฺจ วมนํ วิสํ หลาหลํ เอเก	เอกจฺจานํ วิเรจฺนํ เอกจฺจานณฺจ โอสถ ^๒ .
[๕๘๐] วมนํ ปฏฺฐิปนฺนํ โอสถ ^๒ ผลลาภินํ	ผลจฺจานํ วิเรจฺนํ ปฏฺฐณฺณกฺเขตฺตํ กเวสินํ.
[๕๘๑] สาสเนน วิรุตฺธานํ อาสีวิโส ทฺวญฺจวิโส ^๓	วิสํ หลาหลํ ยถา เอภ ^๔ ฉาเปติ ทํ นร.

[๕๘๒] สกิ ปิถํ หลาหลํ
สาสเนน วิรุชณฺติ๑	อุปรุทฺเธติ๑ ชีวิตํ
กปฺปโกฏฺฐิมฺหิ ทยฺนฺติ.
[๕๘๓] ขนฺติยา อวิหีสาย
สเทวํ โส ทารฺติ๒	เมตฺตจิตฺตวตาย จ
ตสฺมา เท อวิโรธฺยา.
[๕๘๔] ลาภาลาภ น สฺซุชฺชนฺติ
ปจฺจวิสฺสึสา พุทฺธา	สมฺมานเน วิมานเน๓
ตสฺมา เท น วิโรธฺยา.
[๕๘๕] เทวทฺตเต จ วรเก
ราหุเล ธนฺปาเล จ	โจเร องฺกุลิมาลเก
สพฺเพสํ สมโก มฺหิ.
[๕๘๖] เอเตสํ ปฏฺฐิมํ๑ นฺตฺติ
สพฺเพสํ สมโก พุทฺโธ	ราโคเมสํ น วิชฺชติ
วธกสฺสโรสสส จ.
[๕๘๗] ปนฺเถ ทิสฺวาน กาสาวุ
สิรฺสา อณฺชลิ กตฺวา	ฉนฺตํ มิพฺพมกฺขิตํ
วนฺทิตพฺพํ อธิทฺธชฺ.
[๕๘๘] อพฺภคฺคิตา จ เย พุทฺธา
ธเชนาเนน สฺซุชฺชนฺติ	วตฺตมฺมานา อนากตา
ตสฺมา เอเต นมสฺสียา.
[๕๘๙] สกฺกตฺกปฺปํ สุวินยํ
นมสฺสฺมาโน วินยํ	ธฺาเรมิ ททฺเยนหํ
วิหริสฺสํ สพฺพทา.
[๕๙๐] วินโย อาสโย มยฺหํ
กปฺเปมิ วินเย วาสํ	วินโย จานจฺงกมํ
วินโย มยฺหํ โกจโร.
[๕๙๑] วินเย ปารมิปปฺตฺโต
อุปาสิ ตํ มหาวีร	สมเถ จาปี โกจิโท
ปาเท วนฺตฺติ สกฺกตฺโน.

๑ จ.ม. อุปรุทฺธติ ๒ จ.ม. ทารฺติ ๓ จ.ม. สมฺมานนวิมานเน ๔ จ.ม. ปฏฺฐิโม

- [๕๙๒] โส อหํ วิจริตฺตสํมิ คามาคามํ ปุราปุริ
 นมสฺสสมาโน สมฺพทฺธ ฐมฺมสฺส จ สฺฐมฺมตํ.
- [๕๙๓] กิเลสํ ฌาปิตํ มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 สพฺพาสวา ปริกฺขิณา นตฺถิ ทานิ ปุณฺณพฺภโว.
- [๕๙๔] สุวาคํ วท เม อาสิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺตฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๕๙๕] ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺเฏว สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตฺติ.
 อิตฺถํ สํ อายสฺมา อุปาลิ เตโร อีมา คาคาโย
 อภาสิตฺตภาติ.
 อุปาลิตฺตเตรสฺส อปทานํ สมกฺกตํ.

๗. อณฺเฏโกณฺทณฺตฺเตรอปทาน

- [๕๙๖] ปทฺมุตฺตรสมฺพทฺธ โลกเชฏฺฐํ วินายกํ
 พุทฺธภูมึ อนุปฺปตฺตํ ปจฺมํ อทฺทสํ อหํ.
- [๕๙๗] ยาวทา โพธิยา มุเล ยกฺขา สพฺเพ สมากตา
 สมฺพทฺธํ ปรีวาเรตฺวา วนฺทนฺตฺติ ปณฺชติกตา.
- [๕๙๘] สพฺเพ เทวา ตฺถจฺมนา อากาเส สยฺจจฺรณฺตฺติ เท
 พุทฺธโร อโย อนุปฺปตฺโต อนฺธการตโมนฺโท.

[๕๙๙] เศลฺลํ หสฺสปรตฺถนํ
กิลเลสฺส ฌาปยิสฺสาม	มหานาโท อวตฺตถ
สมฺมาสมพุทฺธสฺสเน.
[๖๐๐] เทวานํ คิริมณฺเฑน
หฺมฺโจ หฺมฺเจเน จิตฺเตน	วาจาเย สมุทฺติวํ
อาทิกฺกขมนาสหํ.
[๖๐๑] มม สกฺกปฺปมณฺเฑน
เทวสฺสเม นิสฺสิทฺวา	สตฺถา โลเก อนฺตฺตโร
อิมํ คาลา อภาสธ.
[๖๐๒] สตฺถาหํ อภินิขมฺม
อิทํ เม ปจฺมํ ภคฺตํ	โพธิ อชฺฌคมํ อหํ
พฺรหฺมจาริสฺส ยานํ.
[๖๐๓] ตฺสึตฺถาหิ อธิวคณฺเฑน
ตมํ กิตฺติยิสฺสามิ	โย เม ภิกฺขุ อุปานยิ
สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๖๐๔] ทิสฺมตฺเต กปฺปสฺสสฺเส ^๒
สพฺเพ เทเว อภิปฺภวฺตา	เทวราชํ กริสฺสตี
ทิตฺวํ อวสฺสิสฺสตี.
[๖๐๕] เทวโลกา จิวฺตฺวาน
สสฺสสฺสา จกฺกวตฺถิ	มนุสฺสสตฺถํ คมิสฺสตี
ตตฺถ รชฺชํ กริสฺสตี.
[๖๐๖] กปฺปสฺสสสฺสสมฺมํ
โคตโม นาม โคตฺเตน	โอยฺกกาณฺณสฺสสมฺภโว
สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี.
[๖๐๗] ติทฺธา โส จิวฺตฺวาน
อการา ปพฺพชิตฺวาน	มนุสฺสสตฺถํ คมิสฺสตี
ฉพฺพสฺसानิ วสฺสิสฺสตี.
[๖๐๘] ตโต สกฺกตมเก วสฺสเส
โกณฺฑนฺเฑน นาม นามเน	พฺพุโร สจฺจํ กเถสฺสตี
ปจฺมํ สจฺจนิภาหิติ.

- [๖๑๖] จากุททิสํ นมสฺสึทฺวา พุทฺธเสฏฺฐํ นรุตฺตมํ
สํกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สีนฺนาทํ นทํ ททา.^๑
- [๖๑๗] ปทุมุตฺตโร โลกวินุ อาหุติํ ปฏิกฺขโ
สกาสเน นิสฺสึทฺวา อีมา คาคา อภาสธ.
- [๖๑๘] พุทฺธสฺส คิรมณฺยาย สพฺเพ เทวา สมากทา
อาคโต วทํ เสฏฺโฐ ธมฺมํ โสสฺสามํ ตํ มยฺ.
- [๖๑๙] เตสํ หาสปเรตานิ ปุรโต โลกนายโก
มม สทฺทํ ปกิตฺเตสึ ทิมทสฺสึ มหามฺนิ.
- [๖๒๐] เยนิทํ ปทุมํ ทินฺนํ สีนฺนาโท จ นาทิตฺ
ตมทํ กิตฺตยิสฺสมิ สุณฺณาถ มม ภาสโต.
- [๖๒๑] อิตฺโ อฏฺฐมเก กปฺเป
สทฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวทฺที ภาวิสฺสทิ
จิตฺทีปมฺหิ อิสฺสโร.
- [๖๒๒] การยิสฺสทิ อิสฺสรํ^๒ มหิยา จตุสฺสฏฺฐิยา
ปทฺโม นาม นามเน จกฺกวทฺที มหาพโล.
- [๖๒๓] กปฺปสทฺตสทฺสสมฺหิ โอฏฺฐากกฺกสฺสภโว
โกตโม นาม โกตฺเตน สทฺธา โลเก ภาวิสฺสทิ.
- [๖๒๔] ปกาสิเต ปาวจเน พรหมพฺนฺธ ภาวิสฺสทิ
พรหมณฺเฑา อภินิขมฺม ปพฺพชิสฺสทิ ทาวเท.
- [๖๒๕] ปธานํ ปทิตฺตโต^๓ โส อุปสนฺโต นิรุปฺธิ
สพฺพาสเว ปริณฺยาย นิพฺพายิสฺสคินาสโว.

- [๖๒๖] วิชฺชเน^๑ ปนฺตเสยฺยมฺหิ วาพมิกสมากุเล
 สพุพาสเว ปริณมาย นิพฺพายิสฺสตีนาสโว.
 [๖๒๗] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐิเม
 นพภินฺนมา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปิณฺโฑลภาททฺวาไซ เถโร อีมา คาคาโย
 อภาสิตถาติ.

ปิณฺโฑลภาททฺวาชตุเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. ขทรวนียเรวตตุเถรอปทาน

- [๖๒๘] กงฺคา ภาคีรฺถิ นาม หิมวันฺตา ปภาวิกา
 กุติตฺถเถ นาวิโก อาสี โอริมํ จ ทเร^๒ อหํ.
 [๖๒๙] ปทุมุตฺตรนายโก สมพุทฺโธ ทิปทุตฺตโม
 วสี สทสฺสเสหิ กงฺคาโสถํ ทริสฺสตี.^๓
 [๖๓๐] พหุ นาวา สมานนฺทฺวา วทฺธมฺเกหิ^๔ สฺสสงฺขตํ
 นาวาย^๕ จทฺถํ กทฺวา ปฏิมานํ นราสภํ.
 [๖๓๑] อากนฺตฺวาน จ สมพุทฺโธ อารุหิ ตณฺจ นาวกํ
 วาริมชฺเฌ จิตฺโต สทฺธา อีมา คาคา อภาสถ.
 [๖๓๒] โย โส ทาเรสิ สมพุทฺธํ สํมํ จาปี อนาสวํ
 เถน จิตฺตปฺปสาเทน เทวโลเก รมิสฺสตี.
 [๖๓๓] นิพฺพตฺติสฺสตี เต พฺยมฺหํ สุกตํ นาวสณฺจิจํ
 อากาเส ปุณฺณจทฺถนํ ธารยิสฺสตี สพุพทา.

สตฺตฺตฺนตฺ. ๒๔/๑๐ ๑ จ. ม. วิชเน

๒ จ. ม. โอริเม จ ทริ

๓ จ. ม. กงฺคาตีรมฺปากโต

๔ ก. จมฺมเกหิ ๕ ม. นาวานํ

- [๖๓๔] อฏฺฐปณฺณาสกปฺปมฺหิ ๑ ทารโณ^๑ นาม ขตฺติโย
 จาตุรฺนโต วิชิตาวิ จกฺกวตฺตี ภาวิสฺสตี.
 [๖๓๕] สกฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ ๒ จมฺพโก^๒ นาม ขตฺติโย
 อุกฺกจฺจนฺโตว สุริโย โขตฺติสฺสตี มหพฺพลโ.
 [๖๓๖] กปฺปสฺสทสฺสสมฺหิ โอยกฺกาทกฺกสฺสมภโว
 โคตโม นาม โคตเตน สกฺตธา โลเก ภาวิสฺสตี.
 [๖๓๗] ติทฺธา โส จิตฺวาน มนฺตฺสสฺสทํ คมฺิสฺสตี
 เรวโต นาม นามเนน พฺรหฺมพฺนฺธ ภาวิสฺสตี.
 [๖๓๘] อคารา นิภฺขมิตฺวาน สุกฺกมฺูเลน จิตฺโต
 โคตมฺสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชฺิสฺสตี.
 [๖๓๙] โส ปจฺจนา ปพฺพชฺิตฺวาน ยุตฺตโยโก วิปสฺสโก
 สพฺพาสเว ปรีณฺณาย นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว.
 [๖๔๐] วิริยํ เม ฐุโรธฺยํ โยคฺกฺเขมาธิวาทนํ
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
 [๖๔๑] สกฺตสฺสเส กตํ กมฺมํ ผลํ ทสฺเสสิ เม อธิ
 สุมฺมตฺโต สรเวโก กิเลเส ฌาปยิ มม.
 [๖๔๒] ตโต มํ วณฺนิรํทํ ทิสฺวา โลกนฺตฺกฺ มุนิ
 วณฺวสฺสิภิกฺขุณฺคํ ปณฺณเปสิ มหามตี.
 [๖๔๓] ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิจฺจ อฏฺฐจิเม
 จปฺปณฺณยา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี.
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ขทฺิรวนฺนิโย เรวตฺตฺเถโร อีมา กาทาโย
 อภาสิตฺถาติ.
 ขทฺิรวนฺนียเรวตฺตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมฺมตํ.

๑๐. อานนทตเถราปทาน

[๖๔๔] อารามทวารวรา นิกขมม วสฺสเนโต อมตวฺภูจี ^๑	ปทุมุตฺตโร มหามุณี นิพฺพาเปสิ มหาชน.
[๖๔๕] สกตสฺส ^๒ เท ธีรา ปรีวาเรณฺติ สมฺพทุ	ฉพฺภิณฺญา มหิทุธิกา ฉายาว อนฺนปายินี ^๓
[๖๔๖] หตฺถิกฺขนฺธคโต อาสี สุจารุรูปํ ทิสฺวาน	เสตฺถจฺฉตฺตํ วรุตฺตมํ ปีติ ^๔ เม อุตฺปชฺชถ.
[๖๔๗] โอริยุหฺ หตฺถิกฺขนฺธมฺหา รตนมฺยํ จตฺตํ ^๕ เม	อุปกณฺณี นราสภํ พทุทฺสเสฏฺจสฺส ธารยิ.
[๖๔๘] มม สงฺกปฺปมณฺเฑ ทํ กถํ จปยิตฺวาน	ปทุมุตฺตโร มหาอิสิ อิมา คาคา อภาสถ.
[๖๔๙] โย โส จตฺตํ อธารยิ ทมฺหํ กิตฺติยิสฺสามิ	โสณฺณาลงฺการภูสิตํ สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๖๕๐] อิตฺโต กนฺตฺวา ยมํ โปโส อนฺุโกสฺสติ สมฺปตฺติ	ตฺถิสฺสํ อวสฺสิสฺสติ อจฺฉราหิ ปฺรกุชฺชโต.
[๖๕๑] จตฺตํทิสฺสติกฺขตฺตํ จ นราธิโป ^๖ อฏฺฐสฺสํ	เทวราชํ กริสฺสติ วสุธํ อวสฺสิสฺสติ.
[๖๕๒] อฏฺฐปณฺเฑาสกฺขตฺตํ จ ปเทสฺสราชํ วิปุลํ	จกฺกวตฺตํ ภาวิสฺสติ มหายา การยิสฺสติ.

๑ จ. ม. อมตํ วฺภูจี ๒ จ. ม. สกตสฺส ๓ จ. อนนปายินี ๔ จ. ม. วิตฺติ
๕ จ. ม. รตนามยจตฺตํ ๖ จ. ม. พลาริโป

- [๖๕๓] กปฺปสทสทสสมฺหิ โยกฺกาทกฺกสุมภโว
โคตโม นาม โคตฺเตน สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ.
- [๖๕๔] สกฺขยานํ กุสฺสเกตุสฺส ฌาติพนฺธุ ภวิสฺสติ
อาณนฺโท นาม นามเนน อฺปฺภฺจาทโก มหฺสิโน.
- [๖๕๕] อาทาทปํ นิปโก จาปี พาทุสฺสเจ สุกฺโกวิท
นิวาทวฺตฺติ อตฺถทฺโร สพฺพปาจิ ภวิสฺสติ.
- [๖๕๖] ปธานํ ปทิตฺตโต โส อฺปฺสนฺโต นิรุปฺริ
สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสทฺยนาสโว.
- [๖๕๗] สนฺติ อารณฺณกา นาคา กุณฺธวรา สญฺจิชายนา
ติรปฺปณฺนา^๑ มาตฺตฺกา อีสาทนฺตา อรุพฺพวา.
- [๖๕๘] อนนฺทสทสทสสา ปณฺทิตาทปํ มหิทธิกา
สพฺเพ เท พุทฺธนาถสฺส น โหนฺตุ ปณฺธิมฺหิ เท.^๒
- [๖๕๙] อาทียาเม นมฺสฺสามิ มชฺฌิเม อถ ปจฺฉิเม
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธสฺสเจ อฺปฺภฺจาทิ.
- [๖๖๐] อาทาทปํ นิปโก จาปี สมฺปชาโน ปฏิสฺสโต
โสตาปตฺติผลํ ปตฺโต เสขณฺมึสุ โกวิท.
- [๖๖๑] กปฺเปโต สทสทสเส^๓ ยํ กมฺมมณฺเฑนํ
ทาทํ ภูมึ อนฺนปฺปตฺโต จิตฺตา สทฺธา มหฺปฺผลา.^๔
- [๖๖๒] สุวาทํ วต เม อาสิ พุทฺธสฺสเจ สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

๑ น. ม. ทิธา ปณฺนา ๒ ก. น โหนฺติ ปริวิมฺภิตา ๓ น. ม. สทสทสฺสโต กปฺเป,
๔ น. ม. สทฺธมฺมมาจลา ส. จิตฺตทฺธมฺมมาจโล

[๖๖๓] ปฏิสมภิกขา จตฺสโต วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพภิกฺขณา สจฺฉิกขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อานนฺโท เตโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถาคิ.
 อานนฺตทฺถเดวสฺส อปทานํ ทสมํ สมกฺกํ.

ตสฺสทฺททานํ

พุทฺโธ ปจฺเจกสมพุทฺโธ^๑ สารีปฺตฺโต จ โกลิโธ
 กสฺสโป อนุรุทฺโธ จ ปุณฺณคฺเตโร อฺปาสิ จ
 โกลนฺทวฺโธ จาปี^๒ ปิณฺโฑโล เรวโตนนฺทปณฺฑิโธ
 จ สทานิ จ ปณฺณาส คาคาโย สพฺพปิณฺฑิคา.

อปทานเน พุทฺธวคฺโค ปธโม.

๒. สัทสนนิยวคก

๑. สัทสนทากฤตเดวปทาน

[๑] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิทฺธตฺเต ทิปทฺทตฺเต
 วิทฺถาริเก^๓ ปาวจเน พาทุชฺฌณฺมฺหิ สาสเน.
 [๒] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน สัทสนมกาสทํ
 สัทสนํ กวิทฺวาน ปาทปิจฺจมกาสทํ.
 [๓] สัทสนเน จ วสฺสเนทฺธ มรํ ทตฺถ อกาสทํ
 เทน จิตฺตปฺปสาเทน ทฺสิตํ อปฺปชฺชทํ.

๑ ฉ. ม. ปจฺเจกพุทฺโธ จ ๒ ฉ. ม. อณฺณาสสิโกลนฺทวฺโธ ๓ ก. วิทฺถาริเต

- [๔] อายาเมน จตุพพีสา^๑ โยชนาสี^๒ ทาวเท
 วิมานํ สุกตํ มยฺหํ วิตุถาเรน จตุทฺทส.
- [๕] สตุต^๓ กณฺณาสทฺทฺธานิ ปริวารนฺติ มํ สทา
 โสณณมยฺวจ ปลฺลงกํ พฺยเมหฺ อาสี สุนิมมิตํ.
- [๖] หตฺถิยานํ อสฺสยานํ ทิพฺพยานํ อปฺภุจิตํ
 ปาสาทา สีวิกา เจว นิพฺพตฺตุนฺติ ยทิจฺจนํ.
- [๗] มณฺนิมยา จ ปลฺลงกา อญฺเฆ สารมยา พหุ
 นิพฺพตฺตุนฺติ มมํ สพฺเพ สีหาสนฺตฺสึทํ ผลํ.
- [๘] โสณณมยา ฐปฺปมยา ผลิกา เวฬุริยามยา
 ปาทุกา อภิรฺยุหามิ ปาทปฺปิจฺตฺสึทํ ผลํ.
- [๙] จตุทฺทเต อิตฺ^๔ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ททา
 ทฺตุคฺคิ นากิขานามิ ปุณฺณกมฺมสฺสึทํ ผลํ.
- [๑๐] เทสตุตฺติ อิตฺ^๕ กปฺเป อินฺทนามา ตโย ชนา
 เทวสตุตฺติ อิตฺ^๖ กปฺเป ตโย สุมณฺนามกา.
- [๑๑] สมสตุตฺติโต กปฺเป ตโย วรฺุณนามกา
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา จตุทฺทปฺมฺหิ อิสฺสรา.
- [๑๒] ปฏิสมฺภิตา จตฺตฺสโ วิโมกฺขาปิจ อญฺฺจิเม
 ฉพฺภิยฺวสา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สีหาสนฺทายโก เถโร อีมา คาทาโย
 อภาสิตฺถาติ.

สีหาสนฺทายกตฺเตรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมกฺกํ.

๑ ฉ. ม, จตุพพีส ๒ ฉ. โยชนํ อาสี ๓ ฉ. ม. สกํ ๔ ฉ. ม. จตุทฺทตฺติ
 ๕ ฉ. ม. เทสตุตฺติมฺหิโต ๖ ฉ. ม. เทวสตุตฺติมฺหิโต

๒. เอกตถมฏิกตเถราปทาน

- [๑๓] สัทธตถสส ภควโต มหาปุคโคณ อหุ
สรณํ กตา จ เต พุทฺธํ สทฺทหนฺติ ตถาคตํ.
- [๑๔] สพฺเพ สงฺกมม มนฺเตตฺวา มาฬํ กุพฺพนฺติ สตฺถโน
เอกตถมฏํ อลภนฺตา วิจินฺนฺติ พฺรหฺมาเน.
- [๑๕] เทหํ อรณฺเณ ทิสฺวาน อฺปคมฺม คณํ ตทา
อณฺชลํ ปคฺคเหตฺวาน ปริปุจฺฉิ คณํ อหํ.
- [๑๖] เต เม ปุณฺณา วียากํสุ สลฺวณฺโต อฺปาสกา
มาฬํ มยํ กตฺตुकามา เอกตถมฏํ น ลพฺพติ.
- [๑๗] เอกตถมฏํ มมํ เทถ อหํ ทสฺสามิ สตฺถโน
อาทริสฺสามหํ ธมฺมํ อปฺโปสฺสูกกา ภวนฺตุ เท.^๑
- [๑๘] เต เม ธมฺมํ ปเวจฺฉิสุ ปสนฺนา ตฺถจฺมานสา
ทโต ปฏินิวัตฺติตฺวา อากมฺสิ^๒ สกํ ชฺร.
- [๑๙] อจิรํ กเต ปุคฺคณฺเ ธมฺมํ อทาสหํ ตทา
หฺมฺโจ หฺมฺเจเน จิตฺเตเน ปจฺมํ อสฺสเปสฺหํ.
- [๒๐] เทน จิตฺตปฺปสาเทน วิมานํ อฺปฺปชฺชหํ
อฺพพิทฺธํ ภวนํ มยฺหํ สตฺตทญฺม^๓ สมฺกฺกตํ.
- [๒๑] วชฺชมานาสฺส เภวีสฺส ปริจาเรมฺหํ สทา
ปณฺจปณฺณาสกปฺปมฺหิ ราชา อาสี ยโสธโร.

- [๒๙] เทว สมปตฺติ อนฺโภควา กุสลมฺมุเลหิ โจทิตโต
โกทมสฺส ภควโต กนิฏฺโจ ทวํ ภวิสฺสสฺส.
- [๓๐] รากรตฺโต สุขสฺสโล กาเมสฺส เกธมายุโต
พทุเรน โจทิตโต สนฺโต ตโต ทวํ ปพฺพชิสฺสสฺส.
- [๓๑] ปพฺพชิตฺวาน ทวํ ทตฺถ กุสลมฺมุเลน โจทิตโต
สพฺพาสเว ปริณาย นิพฺพายิสฺสสฺสสินาสโว.
- [๓๒] สตกปฺปสทฺสสมฺมุทฺติ จตุโร เจพนามกา
สญฺจิ กปฺปสทฺสสมฺมุทฺติ อุปฺเจลา จตุชฺชนา.
- [๓๓] ปณฺจกปฺปสทฺสสมฺมุทฺติ เจพาว จตุโร ชนา
สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา จตุทฺธิปมฺมุทฺติ อีสฺสรา.
- [๓๔] ปฏฺฐสมฺมุทฺติ จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา นนฺโท เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.

นนฺทกตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺถิยํ สมฺมตฺตํ.

๔. จูพปนุถกตเถราปทาน

- [๓๕] ปทุมุตฺตโร นาม ชินฺโน อาหุติํ ปฏฺฐกฺโข
กณฺณหา วูปกฺกุโจ สโต หิมวณฺเต วสฺสี ตทา.

[๓๖] อหิปี หิมวันตมฺหิ
อจิราคตํ มหาวีรํ	วสามิ อสฺสเม ททา
อุเปสี โลกนายกํ.
[๓๗] ปุปฺผจฺจนฺตํ กเหตุวาน
สมาริ สฺมาปชฺชนฺตํ	อุปกณฺธิ นราสกํ
อนฺตรายมกาสหํ.
[๓๘] อุโภทฺตเถหิ ปกฺกยฺห
ปฏิกฺกเถสิ ภกฺวา	ปุปฺผจฺจนฺตํ อทาสหํ
ปทุมฺมตฺตโร มหามฺนิ.
[๓๙] สพฺเพ เทวา อุตฺตมฺนา
สารถฺการํ ปวตฺเตสฺสุ	หิมวันตํ อุเปนฺติ เท
อนฺโมทิสฺสตี จกฺขฺมา.
[๔๐] อิํ วทฺวาน เท เทวา
อากาเส ธารยฺนตฺสส	อุปกณฺธิ นรุตฺตมํ
ปทุมฺมจฺจนฺตมฺมุตฺตมํ.
[๔๑] สทปฺตจฺจนฺตํ ปกฺกยฺห
ตมํ ภิตฺตยิสฺสสามิ	อทาสิ ทาปโส มม
สฺนฺนาถ มม ภาสโต.
[๔๒] ปณฺจวีสฺสติกปฺปานิ
จกฺกตฺตีสฺสติกฺขตฺตณฺจ	เทวเรชฺชํ ภวิสฺสตี
จกฺกาวตฺตี ภวิสฺสตี.
[๔๓] ยํ ยํ โยนิ สํสฺรตี
อพฺโปกาสเ ปตฺธิจฺจนฺตํ	เทวตฺตํ อถ มานสํ
ปทุมํ ธารยิสฺสตี.
[๔๔] กปฺปสฺสทสฺสสมฺหิ
โกตโม นาม โกตฺเตน	โอกฺกากกฺกตฺสสมฺภโว
สฺสตา โลเก ภวิสฺสตี.
[๔๕] ปกาสีเต ปาวจเน
มโนมยฺมฺหิ กายมฺหิ	มนฺตฺสฺสจฺจํ ลภิสฺสตี
อุตฺตโม โส ภวิสฺสตี.

- [๔๖] เทว ภาตโร ภวิสฺสํนํติ อุโภปี ปณฺณกวุหยา
 อนุโภทฺวา อุตฺตมตฺถํ ไชตยิสฺสํนํติ สาสนํ.
- [๔๗] โส อฏฺฐารสฺสวสฺโส^๑ ปพฺพชฺช อนุคาริยํ
 วิเสสํหํ น วินฺทามิ สกฺยปฺปุตฺตสฺส สาสเน.
- [๔๘] ทนฺธา มยฺหํ กตฺติ อาสิ^๒ ปรีญฺโต ปุเร อหํ^๒
 ภาตา จ มํ ปณฺนามสฺสิ กจฺจุทธานิ สกํ พฺร.
- [๔๙] โสหํ ปณฺนามิโต สนฺโต สํฆารามสฺส โกฏฺฐจเก
 ทมฺมโน ทตฺถ อฏฺฐาสฺสิ สามณฺณสฺมี อเปกฺขวา.
- [๕๐] อเถตฺถ สทฺธา^๓ อาภจฺนิ สีสํ มยฺหํ ปรามสฺสิ
 พหฺหสฺส มํ กเหทฺวาน สํฆารามํ ปเวสฺยิ.
- [๕๑] อนุกมฺปาย เม สทฺธา อทาสฺสิ ปาทปฺปณฺณิ
 เอวํ สุกฺขํ อธิฏฺฐเจहि เอกมฺนํตํ อธิฏฺฐจฺจิ.
- [๕๒] หตฺถเถहि ตมฺหํ กยฺหุ สรี โภกนํ อหํ
 ทตฺถ จิตฺตํ วิมฺจุจฺจิ เม อรหตฺตํ อปาปณฺเ.
- [๕๓] มโนมเยสฺส กายสฺส สพฺพทตฺถ ปารมี กโต
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย วิหฺรามี อนุสสโว.
- [๕๔] ปฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจฺิเม
 ฌพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนํติ.
- อิทฺถํ สุกฺกํ อายสฺสฺมา จูพปณฺณโก^๔ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 จูพปณฺณกตฺเตรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมนํ.

๑ ฉ.ม. โสหํ อฏฺฐารสฺสวสฺโส

๒ ฉ.ม. อหํ

๓ ฉ.ม. ภควา ทตฺถ

๔ ก. จุลปณฺณโก

๕. ปิณินทวจุจตุเถราปทาน

- [๕๕] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ สฺเมธ อคฺคปฺคฺคเล
 ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน ญฺูปฺปชฺ อกาสหํ.
- [๕๖] เย จ ชีนาสฺวา ตตฺถ จภิกฺขุณา มหิทฺธิกา
 เทหิ ตตฺถ สฺมาเนตฺวา สํภกฺคํ อกาสหํ.
- [๕๗] สฺเมธสฺส ภควโต ญฺูปฺปจฺจาโก ตทา อนุ
 สฺเมโธ นาม นามเน อนุโมทิตฺถ สฺโส ตทา.
- [๕๘] เทน จิตฺตปฺปสาเทน วิมานํ ญฺูปฺปชฺชํ
 จพาสํสํสฺสํ อจฺจุราโย รมีสุ เม.
- [๕๙] มเมว อนุวตฺตุนฺติ สพฺพกามาเหิ ตา สทา
 อญฺเฆ เทเว อภิโกมิ ปุณฺณกมฺมสุสํสิทํ ผลํ.
- [๖๐] ปณฺจวิสฺติกปฺปมฺหิ วรุโณ นาม ชตฺติโย
 วิสฺสุทฺธโกชน อาสี จกฺกวตฺติ อหํ ตทา.
- [๖๑] น เต พิชฺชํ ปวปฺปนฺติ นปี นียนฺติ นงฺคลา
 อจฺจุจฺปาภิํ สาลี ปริญฺชฺชนฺติ มานุสา.
- [๖๒] ตตฺถ รชฺชํ กวิตฺวาน เทวตฺตํ ปุณฺ คจฺจนํ
 ตทาปี เอทิสฺมา มยฺหํ นิพฺพุตฺตา โภคสมฺปทา.
- [๖๓] น มํ มิตฺตา อมิตฺตา วา หีสฺสนฺติ สพฺพปาณิน
 สพฺเพสํ จ ปิโย โหมิ ปุณฺณกมฺมสุสํสิทํ ผลํ.

- [๖๔] ทิสกปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ ทานมททํ ททา
 ทุกฺกตํ นากิขานามิ กนฺธเลปสฺสทํ ผลํ.
- [๖๕] อิมมฺหิ ภทฺทเก กปฺเป เอโก อาสี ชนาริโป
 มหานุภาโว ราชสี^๑ จกฺกวตฺถํ มหพฺพโล.
- [๖๖] โสหํ ปณฺจสฺส สึเลสฺส จเปตฺวา ชนตํ พหุ
 ปาเปตฺวา สุกตียะว เทวทานํ ปิโย อหุ.
- [๖๗] ปฐิสฺสุมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 ฉพภินฺนวา สจฺจนิคฺคา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตถํ สทํ อายสฺมา ปิณฺธุทวฺจโน เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปิณฺธุทวฺจจตฺเตรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมฺมกฺกํ.

๖. ราชลตฺเตรอปทาน

- [๖๘] ปทุมฺมุตฺตรสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
 สทฺตญฺญิมิมฺหิ ปาสาเท อาทาสํ สนฺถริ อหุ.
- [๖๙] ชีณาสวสทฺสเสหิ ปริกิณฺโณ มหามฺหิ
 อูปากมิ กนฺธกฺกุฏํ ทิปทินฺโท^๒ นราสโก.
- [๗๐] วิโรจยฺ^๓ กนฺธกฺกุฏํ เทวเทโว นราสโก
 ภิกฺขุสํฆะ จิโต สทฺธา อีมา คาคา อภาสถ.

- [๗๑] เยนายํ โขติกา เสยฺยา อาทาโสว สฺสณฺณโต
 ทมห์ กิตฺตยิสฺสํ สฺสณฺณ มม ภาสโต.
- [๗๒] โสณฺณมยา รุปีมยา อโต เวฬุริยามยา
 นิพฺพตฺติสฺสณฺติ ปาสาทา เยเกจิ มนโส ปียา.
- [๗๓] จตฺตสฺสจฺจิกฺขตฺตํ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสติ
 สหสฺสจฺจิกฺขตฺตํ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ อนนฺตรา.
- [๗๔] เอกวิสฺติกปฺปมฺหิ วิมโล นาม ขตฺติโย
 จาตุรฺรโต วิชิตาวิ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ.
- [๗๕] นครํ เรณฺวตี นาม อิกฺกจกาหิ สฺมาปิตํ
 อายาโม ตีณิ สํ จตฺตสฺสสมายํ.
- [๗๖] สหสฺสโน นาม ปาสาโท วิสฺสกมฺเมน มาปิตो
 กุฎาคารวรุเปโต สจฺจตฺตทณฺณสฺสโต.
- [๗๗] ทสฺสททาวิวิตฺตณฺตํ^๑ วิชฺชาธรรมาภูลํ
 สหสฺสณฺว นครํ เทวตานํ ภวิสฺสติ.
- [๗๘] ปภา นิกฺกจฺจนฺเต ทสฺส อุกฺกจฺจนฺเตว สุริเย
 วิโรจิสฺสติ ทํ นิจํ สมนฺตา อภฺจโยชนํ.
- [๗๙] กปฺปสทฺทสทฺสสมฺหิ โอฏฺฏากกฺกสทฺสภโว
 โคตโม นาม นามเน^๒ สจฺจตา โลเก ภวิสฺสติ.
- [๘๐] ทฺสสิตา^๓ จิตฺวาน สุกฺกมฺเลน จิตฺโต
 โคตมสฺส ภควโต อตฺตโร สโต ภวิสฺสติ.

๑ ส. อวิวิตฺตํ ๒ จ.ม. โคตฺเตน ๓ จ.ม. ทฺสสิตา สโต

- [๘๘] ปิณฑปาตณฺจ ปาทาสี ปรมนฺนํ สุโกชนํ
 พุทฺเธน นวเม ทตฺถ สมณเ อฏฺฐ โภชยิ.
- [๘๙] อนฺนโมทิตฺ มหาวิโร สยมญฺ อกฺกปฺกฺกโล
 อิมินา จตฺตทาเนน ปรมนฺนปเวจฺจนา.
- [๙๐] เทน จิตฺตปฺปสาเทน สมฺปตฺตี อนฺนโกสฺสสฺส
 จตฺตีสกฺขตฺตํ จ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสตี.
- [๙๑] เอกวิสฺสตี ชตฺตํ จ จกฺกวตฺตี ภวิสฺสตี
 ปเทสฺสราชํ วิปลํ กณฺนาโต อสงฺขยิ.
- [๙๒] ยํ วทนฺตี สุเมธฺวตี ภาวิปณฺณํ สุเมธสํ
 กปฺเปโต สทฺสทฺสเส โอฏฺฏากกฺกตฺตสมฺภโว.^๑
- [๙๓] โคตโม นาม โคตฺเตน เอโส พุทฺโธ ภวิสฺสตี
 สาสเน ทิพฺพมานมฺหิ มนฺตฺสสฺสทํ กมิสฺสตี.^๒
- [๙๔] อุปฺเสโนติ นามเน เหลสฺสตี สทฺธสฺสาวโก
 สมฺนตฺปาสาทิกฺกตฺตา อกฺกฏฺจาเน จเปสฺสตี.
- [๙๕] จริมํ วตฺตเต มยฺหํ ภาวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 ธาเรมิ อนฺตมิ เทหํ เชตฺวา มารํ สวานนํ.
- [๙๖] ปฏิสฺมภิกฺขา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อฏฺฐจิเม
 จพฺปิณฺณยา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี.
 อิตฺถํ สทฺธํ อายสฺมา อุปฺเสโน วณฺณตฺปตฺโต เถโร อีมา
 กถาโย อภาสิตฺถาติ.

อุปฺเสนวณฺณตฺปตฺตตฺเถรสฺส อปทานํ สทฺธมํ สมฺมตฺตํ.

ตติยภาณวารํ นิฏฺฐิตํ.

๑ จ. สทฺสทฺสสฺสโต กปฺเป โอฏฺฏากกฺกตฺตสมฺภโว โคตโม นาม โคตฺเตน สทฺธตา โลเก ภวิสฺสตี

๒ จ. สาสเน ทิพฺพมานมฺหิ มนฺตฺสสฺสทํ กมิสฺสตี ตสฺส ฐมฺเมสฺส ทายาโท โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต

๘. รกฎपालตฤราปทาน

[๙๗] ปทุมุตตรสฺส ภควโต วรรณโค มยา ทินฺโน	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน อิสาทนฺโต อรุพฺพโว. ^๑
[๙๘] เสตจฺจนฺตโต ปโสภิตो ^๒ อภฺมาเปตฺวาน ตํ สพฺพํ	สาธพฺพโน ^๓ สหฺตฺติโป สํวารมํ อการยิ.
[๙๙] จตฺปณฺณาสสฺสสุตฺตานิ มโหฆทานิ ^๔ กวิตฺวาน	ปาสาเท การยิ อหํ นียฺยาเทสสิ มहेสิโน.
[๑๐๐] อนฺโมทิ มหาวิโร สพฺเพ ชเน หาสยฺนฺโต	สยฺมญฺ อคฺคปฺกฺกโล เทเสสิ อมตํ ปทํ.
[๑๐๑] ตํ เม พุทฺโธ วียากาสิ ภิกฺขุสํฆे นิสิตฺวา	ชลชฺชุตฺตมนายโก ^๕ อิมา คาทา อภาสฺส.
[๑๐๒] จตฺปณฺณาสสฺสสุตฺตานิ กตฺยิสฺสามิ วิปากํ	ปาสาเท การยิ อยํ สุณฺณถ มม ภาสฺสโต.
[๑๐๓] อญฺจารสสฺสสุตฺตานิ พฺยุมฺหุตฺตมมฺหิ นินฺพตฺตา	ญฺญาการา ภวิสฺสเร สพฺพโสณฺณมฺยา จ เท.
[๑๐๔] ปณฺณาสกฺขชฺชุตฺตํ เทวินฺโท อญฺจปณฺณาสกฺขชฺชุตฺตํ จ	เทวเรชฺชํ ภวิสฺสติ จกฺกวตฺตี ภวิสฺสติ.
[๑๐๕] กปฺปสฺสสสฺสสมฺหิ โคตโม นาม โคตเตน	โอยฺกกากกฺกสฺสมฺภโว สฺสคฺคา โลเก ภวิสฺสติ.

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๑๒

๑ จ. ม. อรุพฺพวา

๒ ก. เสตจฺจนฺตปเสริโต

๓ จ. ม. สกปฺปโน

๔ ส. มหาภตฺตํ ม. มโหฆจ

๕ จ. ม. ชลชฺชุตฺตรนามโก

- [๑๐๖] เทวโลกา จิตฺวาน สุกกมุเลน โจทิตโต
 ฌีเต^๑ กุเล มหาโกเค นิพพุตติสฺสตี ทาวเท.
- [๑๐๗] โส ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวาน สุกกมุเลน โจทิตโต
 รฏฺฐปาโลติ นามเน เหสฺสตี สตุฏฺฐาวโก.
- [๑๐๘] ปธานํ ปหิตฺตโต โส อุปสนฺโต นิรุปรี
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสทฺยนาสโว.
- [๑๐๙] อฏฺฐาย อภินิขมฺม ชหิตา^๒ โภกสมฺปทา
 เชพฺปีณฺทเว โภกมฺหิ เปมํ มยฺหํ น วิชฺชตี.
- [๑๑๐] วีริยํ เม ฐุโรธฺยํ โยคฺกฺเขมาธิวาทนํ
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนे.
- [๑๑๑] ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จภฺภินฺนวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตถํ สุกํ อายสฺมา รฏฺฐปาโล เถโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคถาติ.

รฏฺฐपालตฺถเรตฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมกฺกํ.

๕. โสปากตฺถเธรปทาน

- [๑๑๒] ปพฺพาวํ โสธฺยนฺตสฺส^๓ ปวเร^๔ ปพฺพตฺตฺตเม
 สิทฺธตฺโต นาม ภควา อากจฺฉิ มม สนนิกํ.

๑ จ. ม. อชฺฐา ๒ ก. ชหิตฺวา ๓ ส. ม. เสวณฺตสฺส ๔ จ. ม. วิปฺปเน

[๑๑๓] พุทฺธํ อุปกตํ ทิสฺวา สนฺธํ ปณฺณเปตฺวาน ^๑	โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน ปฺปฬาสนฺมทาสหิ.
[๑๑๔] ปฺปฬาสเน นิสิตฺติวาท มมณฺจ กตฺติมณฺณาย	สิทฺธชฺชโต โลกนายนโก อนิจฺจํ อุทาทริ.
[๑๑๕] อนิจฺจา วต สงฺขาราท อุปฺปชฺชติวาท นิสฺสณฺณติ	อุปฺปาทวณฺณมฺหิโน เตสํ วุปฺสโม สุโข.
[๑๑๖] อิทํ วทฺวาน สพฺพณฺณ นเก ^๒ อพฺภุคฺคมิ ธีโร	โลกเชฏฺฐโ จ นราสโก หิสรราชว อมฺพเร.
[๑๑๗] สกํ ภิณฺฑํ ชหิตฺวาน เอกาหิ ภาวียิตฺวาน	ภาวยานิจฺจสณฺณหิ ตตฺถ กาลกโต อหิ.
[๑๑๘] เทว สมฺปตฺตี อนฺโภทฺวา ปจฺฉิมพฺภวสมฺปตฺโต	สุกฺกมฺULEน จิตฺโต สปากโยนฺุปาคมิ. ^๓
[๑๑๙] อการาท อภินิฏฺขมฺม ชาตียา สทฺธวสฺสโสหิ	ปพฺพชฺช อนคารียํ อรรหตฺถํ อปาปณิ.
[๑๒๐] อารทฺธวโร ปทิตฺตโต โตเสทฺวาน มหานาคํ	สีเลสุ สุตฺมาหิตโต อลตฺถํ อุปสมฺปทํ.
[๑๒๑] จตฺตุนฺนตฺติโต กปฺเป ทฺถกตฺตี นาภิชานามิ	ยํ กมฺมมกฺกํ ททา ปฺปฬทานสฺสทํ ผล.
[๑๒๒] จตฺตุนฺนตฺติโต กปฺเป ทํ สณฺณํ ภาวณฺนตฺตสฺส	ยํ สณฺณํ ภาวณฺนํ ททา ปตฺโต เม อาสวกฺขโย.

๑ จ. ม. สนฺธริทฺวาน

๒ จ. ม. นภ

๓ ก. สปากโยนฺุปาคมิ

[๑๓๐] ทนฺโต ทนฺตปรีวาโร ปาสาทํ อภิรุหิตฺวา	ตฺธิณฺโณ ทารยํ วโร นีสํติ ปวราสเน.
[๑๓๑] ยํ เม อตฺถิ สเก เกเห ตาหํ พุทฺธสฺส ปาทาสี	อามิสํ ปจฺจุปฺภุจํ ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ.
[๑๓๒] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธเสฏฺฐํ นมสฺสามิ	เวทชาโต กตฺตชฺฉี อโห พุทฺธสฺสพารทา.
[๑๓๓] อฏฺฐนํ ปยิริปาสํ ตฺยเยหฺวโส อานุกาโว	ภุญฺชํ ชีณาสวา พหุ สฺรณนํ อูปเมหํ.
[๑๓๔] ปิยทสฺสี จ ภควา ภิกฺขุสํเม นีสํติทฺวา	โลกเชฏฺโง นราสโก อิมํ คาคา อภาสถ.
[๑๓๕] โย โส สํมํ อโกเชสิ ตถาคตฺตจ สมนุทฺธ	อชฺชุกํ สมหิตํ สฺสนาถ มม ภาสโต.
[๑๓๖] สตฺตทวิสฺติกฺขตฺตํ โส สกกมฺมาภิรทฺโธ โส	เทวราชํ กริสฺสติ เทจโลเก รมิสฺสติ.
[๑๓๗] ทส จ อฏฺฐกฺขตฺตํ โส ปจฺพยา รชฺชํ ปณฺจสํ	จกฺกวตฺตี ภวิสฺสติ วสฺสํ อาวสฺสติ.
[๑๓๘] อรณฺณํ วนโมกฺคยฺห ปธานํ ปทหิตฺวาน	กานนํ พยฺยุมเสวํ กิลเลสา ฉาปีตา มยา.
[๑๓๙] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ทฺถกฺกํ นาภิขานามิ	ยํ ทานมทํ ททา ภทฺตทานสฺสํ ฝลํ.

[๑๔๐] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปී จ อญฺจิเม
 จพฺปญฺญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ. (๘๐๓)

อิทฺถํ สํกํ อายสฺมา สุมงฺคโล เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.

สุมงฺคตฺถเตรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

คตฺตํ

สีหาสนี เอกตฺถมภี นนฺโท จ จุลฺลปณฺธโก
 ปิณฺธุรราหุโล เจว วงฺกนฺโต รฆฺจปาลโก
 โสปาโก มงฺคโล เจว ทเสว ทฺติเย วฤเค
 สทณฺจ อญฺจติสา จ คาทา เจตฺถ ปกาสิตา.

สีหาสนียวฺกุโค ทฺติโย.

๓. สุกฺกตฺวิภกฺก

๑. สุกฺกตฺติเตรอปทาน

[๑] หิมวณฺทสฺส อวิทุเร นิสฺสโก นาม ปพฺพโต
 อสฺสโม สุกฺโก มยฺหํ ปณฺณสาลา สุมาปิตา.
 [๒] โกสิโย นาม นามเนน ชฺหิโต อุกฺกตาปโน
 เอกาภิโย^๑ อทฺติโย วสามิ นิสฺสเก ททา.
 [๓] ผลํ มุลญฺจ ปณฺณญฺจ น ภุญฺชามิ อหํ ททา
 ปวตฺตํว สุปาทาหํ^๒ อุปชีวามิ ทาวเท.

๑ ม. เอกาภิโก

๒ ส. ปวตฺตปณฺทปตฺตานิ

[๔] นาทิ โกเปมิ อาชีว์ อาราธมิ สก จิตฺ	จขมาโนปี ชีว์ วิวชฺเชมิ อนนสนิ.
[๕] วาคุปสฺหิตํ จิตฺ สยํ ปจฺจเวกฺขามิ	ยทา อปฺปชฺชเต มม เอกโก ทํ ทเมมทํ.
[๖] รชฺชเส รชฺชนีเย จ มฺยุหเส โมหนีเย จ	โทสนีเย จ ทฺสฺสเส นิกฺขมสฺส วนา ทฺวํ.
[๗] วิสุทฺธานํ อโย วาโส มา โข วิสุทฺธํ ทฺสเส	นิมฺมลानํ ทปฺสสินํ นิกฺขมสฺส วนา ทฺวํ.
[๘] อาการิโก ภวิตฺวาน อุโปปี มา วิราธเส	ยทา ยุตฺตํ ^๑ ลภิสฺสสิ นิกฺขมสฺส วนา ทฺวํ.
[๙] ฉวาลาตํ ยถา กฏฺฐํ เนว คาเม อรณฺเณ วา	น กฺวจิ กิจจการกํ น ทิ ทํ กฏฺฐสมฺมทํ.
[๑๐] ฉวาลาตุปโม ทฺวสิ อุกโต มุตฺตโก อชฺช	น ทิ นปี สยฺยโต นิกฺขมสฺส วนา ทฺวํ.
[๑๑] สียา นุโข ทว เอตํ สยํ ฐวํ วทิสฺส ^๒ เม	โก ปชานาติ เต อิทํ โกสชฺชพฺพลาเย จ.
[๑๒] ชิกฺขุณิสฺสนฺติ ทํ วิณฺญ อากทฺตมิตฺวาน อสโย	อสุจํ นาคริโก ยถา โจทยิสฺสนฺติ ทํ สทา.
[๑๓] ทํ วิณฺญ ปวทิสฺสนฺติ สวาสํ อลภนฺโต ทิ	สมตฺติกนฺตสฺสสนํ กถํ ชีวทิสฺส ^๓ ทฺวํ.

๑ ฉ. ม. ยทา ปุตฺตํ, สย. สทายุตฺตํ
๓ สย. ชีวทิสฺส

๒ ฉ. ม. สทฺธาธวํ วทิสฺส, สย. สทฺธาธวํ ชทสิ

- [๑๔] ทิธปฺปณฺโณ มาตงฺคํ กุญฺชวํ สุกฺกัหาณํ
 พลินาโก^๑ อฺปนฺนทฺวา ยฺธตา นีหฺรเต อชํ.
- [๑๕] ยฺธตา วินิสฺสํ โส สนฺโต สุขํ สาทํ น วินฺทติ
 ทฺกฺขิตฺโต วิมโน โหติ ปชฺฌายนฺโต ปเวรฺตติ.
- [๑๖] ทเถว ชฺฌิตฺตา ทํปี นีหฺริสฺสนฺติ ทุมฺมตี
 เทหิ ทฺวํ นิสฺสํ โส สนฺโต สุขํ สาทํ น ลฺลจฺจสฺส.
- [๑๗] ทิชา วา ยทิ วา รตฺตํ โสกลสฺสสฺสพฺปีโต
 ทยฺหสิ ปริพาเหณ อชฺชํ ยฺธตว นิสฺสํ โส.
- [๑๘] ชาตฺรํ ยฺธตา กุญฺญํ เหนว ยายติ^๒ กตฺถจิ
 ทถา สิลวิหิโน ทฺวํ น ยายิสฺสสฺส^๓ กตฺถจิ.
- [๑๙] อการวสฺมาโนปี^๔ กถํ ชีวิทฺสึ ทฺวํ
 มตฺตํ ปะตฺตํ กญฺจาปี นตฺถิ เต นีหิตํ ฐนํ.
- [๒๐] สกํ กมฺมํ กริตฺวาน กตฺเต เสทํ ปโมจยํ
 เอวํ ชีวิทฺสึ เกเห สาธุ เต ทํ น รุจฺจติ.
- [๒๑] เอวาทํ ทตฺถ วาเรมิ สงฺกิลฺลสฺสคํ มนํ
 นานาธมฺมกถํ กตฺวา ปาปา จิตฺตํ นีวารยํ.
- [๒๒] เอวํ เม จิหฺรนฺตสฺส อปฺปมาทวิหริโน
 ทิสฺวสฺสสฺสสฺสทานิ ปวเน^๕ เม อตฺตํ กมฺมํ.
- [๒๓] อปฺปมาทฺรํ^๖ ทิสฺวา อตฺตมตฺตํ กเวสํ
 ปทุมฺมตฺตรสฺสพฺพุโร อากมฺมํ มม สนฺตํ.

๑ จ. ม. พลีนาคโค ๒ จ. ม. ฌายติ ๓ จ. ม. ฌายิสฺสสฺส ๔ จ. ม. อการวสฺมาโนปี
 ๕ จ. ม. วิปีเน ๖ ก. อปฺปมาเทณ มม

[๒๔] คิมพุสทกวนณาโก รูปเนาสทิส พุทฺโธ	อปปเมโย อนุโปโม อากาเส จงกมึ ตทา.
[๒๕] สุกุโล สาลราชว ฉาเนนาสทิส พุทฺโธ	วิชฺชวพภฆนฺนุเต อากาเส จงกมึ ตทา.
[๒๖] สึหราชวสมฺภีโต อภีโต ^๒ พยฺยุมราชว	คชราชว ทปฺปิโต ^๑ อากาเส จงกมึ ตทา.
[๒๗] สิงฺกนิทฺทสฺสวณฺณาโก มณิ ยถา ไชตริส	ชทริทฺถการสฺสนฺนิโก อากาเส จงกมึ ตทา.
[๒๘] วิสฺสทฺทเกลาสสฺสนฺนิโก ^๓ มชฺฌณฺทิกเว ^๔ สฺริโย	ปฺพณฺณมาเยว จนฺทิมมา อากาเส จงกมึ ตทา.
[๒๙] ทิสฺวา นภ จงกมณฺทํ เทโว นุชฺช อยํ สฺสโต	เอวํ จินฺเตสฺสํ ตทา อุทาทุ มนุชฺช อยํ.
[๓๐] น เม สฺสโต วา ทิฏฺฐโง วา อปี มนฺตปทํ อตฺถิ	มหิยา เอทิสฺส นโร อยํ สฺสตา ภาวิสฺสติ.
[๓๑] เอวาทิ จินฺตยิตฺวาน นानาปฺปผณฺจ ฅนฺธณฺจ	สกํ จิตฺตํ ปสาทยี สฺสนฺนิปาเตสฺส ^๕ ตทา.
[๓๒] ปุปฺผาสนํ ปณฺญาเปตฺวา นรสารณิํ อกฺกํ	สาธฺจิจฺจํ มโนรมํ อิทํ วจนมพฺรวิ.
[๓๓] อิทํ เม อาสนํ วีร หาสยนฺโต มม จิตฺตํ	ปณฺณตฺตํ ทวนฺจจวํ นิสฺสิท กุสฺมาสเน.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๑๓ ๑ ม. ทมฺมิโต ๒ จ. ม. ลาสฺสโต ๓ จ. ม. วิสฺสทฺทเกลาสฺสนฺนิโก

๔ จ. ม. มชฺฌณฺทิกเว ๕ ส. สฺสนฺนิปาเตตฺวาทิ

๒. อุปวาณตฺเถราปทาน

- [๕๒] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน สพฺพธมฺมาน ปารกฺข
ชฺลิตฺวา อคฺคิกฺขณโร สมฺพทฺธโร ปรีนิพฺพุโต.
- [๕๓] มหาชนา สมาคมฺม ปุชฺชิตฺวา ทถาคํ
จิตํ กตฺวาน สุกตํ สรีรํ อภิโรปยํ.
- [๕๔] สรีรกีจํ กตฺวาน ธาตุํ ทตฺถ สมานยํ
สเทวมนุสฺสา สพฺเพ พุทฺธญฺปิ อภิสุ เต.
- [๕๕] ปจฺมา กณฺจนมฺยา ทุตฺติยาปํ มณฺนิมฺยา
ทตฺติยา รุปฺปมฺยา จตุตฺถา^๑ ผลิกามฺยา.
- [๕๖] ทตฺถ^๒ ปณฺจมิ ยํ ภูมิตฺ^๓ โลहितงฺกมฺยา อหุ
ณฺฏจา มสฺวารกฺลลสฺส สพฺพรตนมฺยุปรี.
- [๕๗] ชงฺขมา มณฺนิมฺยา อาสิ เวทิกา รตนมฺยา
สพฺพโสณณฺมโย ญโป อุตฺธํ โยชนมฺกุคฺโค.
- [๕๘] เทวา ทตฺถ สมาคนฺตฺวา เอกโต มนฺตยํ ททา
มยฺปิ ญฺปิ กริสฺสาม โลกนาถสฺส ตาทิโน.
- [๕๙] ธาตุ อเวณิกา นตฺถิ สรีรํ เอกปีณฺทิตํ
อิมมฺหิ พุทฺธญฺปิสมิ^๔ กริสฺสาม กณฺจกํ มยํ.
- [๖๐] เทวา สตฺตรตเนหิ อณฺณํ วทฺสเมสฺสุ โยชนํ
ญโป ทฺวิโยชนพฺเพโร ติมิรํ พยฺยปหนฺติ โย^๕.

- [๖๑] นาคา ทตถ สมากนฺตฺวา เอกโต มนฺตยฺ ททา
มนฺตฺสา เจว เทวา จ พุทฺธณฺปิ อภิสุ เท.
- [๖๒] มา โน ปมตฺตา อสฺสุมหา^๑ อปฺปมตฺตา สเทวกา
มยฺมปี ญฺปิ กริสฺสาม โลกนาถสฺส ตาทิโน.
- [๖๓] อินฺทนีลํ มหานีลํ อโถ ชฺชิตฺรํ มณี
เอกโต สนนฺิปาเตตฺวา พุทฺธณฺปิ อฉาทยฺ.
- [๖๔] สพฺพํ มณฺนิมยฺ อาสิ ทาวทา พุทฺธเจตฺย
ติโยชนสมฺพุพฺพิทฺธํ อาโลกกรณํ ตทา.
- [๖๕] กรุพา จ สมากนฺตฺวา เอกโต มนฺตยฺ ททา
มนฺตฺสา เทวนาคา จ พุทฺธณฺปิ อภิสุ เท.
- [๖๖] มา โน ปมตฺตา อสฺสุมหา^๑ อปฺปมตฺตา สเทวกา
มยฺมปี ญฺปิ กริสฺสาม โลกนาถสฺส ตาทิโน.
- [๖๗] สพฺพํ มณฺนิมยฺ ญฺปิ อกรุ ทาว^๒ กณฺจกํ
โยชนํ เตปี วาฑเฆสฺสํ อายตํ พุทฺธเจตฺย.
- [๖๘] จตฺตโยชนมฺพุเพโร พุทฺธณฺปิ วิโรจติ
โอภาเสติ ทิสฺสา สพฺพา สตรึสฺส อุกฺคโต.
- [๖๙] กุมฺภณฺทา จ สมากนฺตฺวา เอกโต มนฺตยฺ ททา
มนฺตฺสา เจว เทวา จ นาคา จ กรุพา ตถา
ปจฺเจกํ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส อภิสุ ญฺปมตฺตมํ.
- [๗๐] มา โน ปมตฺตา อสฺสุมหา^๑ อปฺปมตฺตา สเทวกา

มยมุปี ฎุปี กริสสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน
รตเนหิ จาทยิสสาม	อายตํ พุทฺธเจตียํ.
[๗๑] โยชนนฺเตปี วฑฺฒสํ	อายตํ พุทฺธเจตียํ
ปณฺจโยชนมฺพเพโร	ฎุโป โอบาสตี ตทา.
[๗๒] ยกุขา ตตฺถ สมากนฺตฺวา	เอกโต มนฺตยํ ตทา
มนฺชา ^๑ เทวตา นาคา	กุมฺภณฺทา กรุพา ตทา.
[๗๓] ปจฺเจกํ พุทฺธเสฏฺฐสฺส	อภิสฺส ฎุปฺมตฺตมํ
มา โน ปมตฺตา อสฺสสมฺหา	อปฺปมตฺตา สเทวกา.
[๗๔] มยมุปี ฎุปี กริสสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน
ผลิกาทิ จาทยิสสาม	อายตํ พุทฺธเจตียํ.
[๗๕] โยชนนฺเตปี วฑฺฒสํ	อายตํ พุทฺธเจตียํ
จโยชนานิ อฺพพิทฺโร	ฎุโป โอบาสตี ตทว.
[๗๖] กนฺธพฺพา จ สมากนฺตฺวา	เอกโต มนฺตยํ ตทา
มนฺชา เทวตา นาคา	กรุพา กุมฺภยกุขกา.
[๗๗] สพฺเพกํ ^๒ พุทฺธฎุปี	มยฺเมตฺถ อการกา
มยมุปี ฎุปี กริสสาม	โลกนาถสฺส ตาทิโน.
[๗๘] เวทีย สตฺถ กตฺวาน	ยาว ชงฺฆา อภิสฺส เต ^๓
สพฺพโสณณมยํ ฎุปี	กนฺธพฺพา การยํ ตทา.
[๗๙] สตฺถโยชนมฺพเพโร	ฎุโป โอบาสเต ตทา
รตฺตินฺทิวา น ฌายนฺติ	อาโลโก โหติ ^๔ สพฺพทา.

๑ จ. ม. มนุสฺสา ๒ ก. สพฺเพ กตา ๓ จ. ม. จตฺตมาโรปยีสฺส เต

๔ ก. อาโลกา โหนติ

[๘๐] อภิโกนฺติ น ตสฺสภา สมนฺตา โยชนสฺเต	จนฺทสุวรา สตารกา ปทีโปปฺป็น ปชฺชลิ ^๑
[๘๑] เตน กาเลนฺน เย เกจิ น เต ญฺปิ อารุหนฺติ	ญฺปิ ปุเชนฺติ มานุสา อมฺพเร อุกฺขิปนฺติ เต.
[๘๒] เทเวหิ จปีโต ยกุโข ธชฺชํ วา ปุပ္ผทามํ วา	อภิสมฺมตนามโก อภิโรเปติ อุตฺตริ.
[๘๓] น เต ปสฺสนฺติ ตํ ยกุขํ เอตํ ปสฺสิตฺวา กจฺจนฺติ ^๒	ทามํ ปสฺสนฺติ กจฺจนฺโต สพฺเพ กจฺจนฺติ สุกฺกตี.
[๘๔] วิรฺกฺธา ^๓ เย ปาวจเน ปาฎิหิรํ ทฏฺฐกามา	ปสฺสนฺนา เย จ สาสเน ญฺปิ ปุเชนฺติ มานุสา.
[๘๕] นกเร หํสวติยา อาโมทิตํ ชนํ ทิสฺวา	อโหสิ ภาตโก ตทา เอวํ จินฺตสฺสํ ททา.
[๘๖] โอพาโร ^๔ ภควา เอโส อิมา จ ชนตา ตฏฺฐจา	ยสฺส ธาตุขเรทิสํ การํ กุพฺพํ น ตปฺปเร.
[๘๗] อหฺมปี การํ กริสฺสามิ ตสฺส รมฺเมสฺสุ ทายาโท	โลกนาถสฺส ตาทิโน ภวิสฺสามิ อนนาคเต.
[๘๘] สุโรตํ รชเกนาหํ เวพฺพุกฺเค อาลคฺเคตฺวาน	อุตฺตเรยฺยปฏฺฐํ มม ธชฺชํ อุกฺขิปี อมฺพเร.
[๘๙] อภิสมฺมตโก กยฺห วาเทริตํ ธชฺชํ ทิสฺวา	อมฺพเรหาสิ เม ธชฺชํ ภียโย หาสํ ชนสฺสํ.

๑ จ. ปทีโป ปน ปชฺชลิ. ๒ จ. ม. เอวํ ปสฺสิตฺวา กจฺจนฺตา ๓ ส. วิสฺกฺธา

๔ จ.ม. อุปาโร

- [๔๐] ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สมณํ อุปสงฺกมํ
 ตํ ภิกฺขุํ อภิเวทิตฺวา วิปากํ ปุจฺจนํ ฐเช.
- [๔๑] โส เม กเถสิ อานนฺท ปิติสณฺชนํ มม
 ตสฺส ฐสฺส วิปากํ อนฺุโกสฺสสิ สพุพทา.
- [๔๒] หตฺถิ อสฺสา รถา ปตฺติ เสนา จ จตุรงฺคินี
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ ฐชทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๔๓] สฺฐจฺจิ ตูริยสทฺสฺสานิ เกริโย สมลงฺกตา
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ ฐชทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๔๔] ฉพาสีติสทฺสฺสานิ นาริโย สมลงฺกตา
 วิจิตฺตวตฺตภาภรณา อามตฺตมณิกฺกณฺฑลา.
- [๔๕] อพารปฺมุหา หสฺสุลา สฺสณฺณา ตนฺนชฺฌิมา
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ ฐชทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๔๖] ทิสกปฺปสทฺสฺสานิ เทวโลเก รมิสฺสสิ
 อสฺติภฺยชฺชตฺถํ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสสิ.
- [๔๗] สทฺสสฺสภฺยชฺชตฺถํ ราชาปํ จกฺกวตฺถิ ภาวิสฺสสิ
 ปเทสฺสราชํ วิปลํ กณฺนาโต อสงฺขิยํ.
- [๔๘] กปฺปสทฺสทฺสสมฺมฺหิ โอภฺยกาภฺยสฺมภโว
 โคตโม นาม นามเน สทฺธา โลเก ภาวิสฺสสิ.
- [๔๙] เทวโลกา จวิตฺวาน สุกฺกมฺมเลน จิตฺโต
 ปญฺญมกฺกเมเน สยฺยตฺโต พุทฺทมพฺนรํ ภาวิสฺสสิ.

- [๑๐๗] รโหคโต นิสฺสํกิตฺวา
 โปเสนฺโต มาตาปิตโร
 เอวํ จินฺเตสฺสํ ททา
 ปพฺพชฺชํ น ลภามหํ.
- [๑๐๘] มหฺนุชการปิตฺตา^๑
 เอตาทิสฺส ภาเว^๒ ชาเต
 ทิวริชฺคฺคิหิ ทยฺหเว
 นตฺถิ โกจิ วินายโก.
- [๑๐๙] พุทฺโธ โลเก สมฺบุตฺตโน
 สกฺกา อุตฺตรวิคฺคํ อุตฺตา
 ทิปเปตฺติ^๓ ทานิ สาสนํ^๔
 ปญฺญกาเมน ชนฺตนา.
- [๑๑๐] อุกฺกยฺห ตินฺนิ สรณฺ
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 ปรีปฺพณฺณานิ โคปยิ
 ปฏฺธิมุกฺขามิ^๕ ทฺถกฺคิ.
- [๑๑๑] นิสฺสโก นาม สมฺโณ
 ทํ อหํ อุปกฺกนฺตฺวาน
 พุทฺธสฺส อคฺคสาวโก
 สรณกมฺนํ คหิ.
- [๑๑๒] วสฺสสทฺสทฺสทานิ
 ทาวทา สรณากมฺนํ
 อายํ วิชฺชติ ทาวเท
 ปรีปฺพณฺณํ อโคปยิ.
- [๑๑๓] จริเม วุตฺตมานมฺหิ
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน
 สรณนฺตมฺนฺสฺสรํ
 ทาวทิสํ อคฺคจฺจนํ.
- [๑๑๔] เทวโลกคโต สนฺโต
 ยํ ยํ เทสํ^๖ อุปปชฺชามิ^๗
 ปญฺญกมฺมสมฺมาทิตฺโต
 อฏฺฐ เหตุ ลภามหํ.
- [๑๑๕] ทิสาสฺส ปุชฺชิตฺโต โหมิ
 สพฺเพ เทวานฺวตฺตุนฺติ
 ติกฺขปญฺญไวย ภาวามหํ
 อมิตฺโสกํ ลภามหํ.
- [๑๑๖] สฺวณฺณวณฺโณ สพฺพทฺถ
 มิตฺถานํ อจฺจโ โหมิ
 ปฏฺธิภาณฺเ^๘ ภาวามหํ
 ยโส อจฺจกฺคโต มม.

๑ ก. ทมฺนุชการปิตฺตา

๒ ส. ภาเย

๓ จ. ทิปฺปติ, ม. ทิพฺพติ

๔ ส. ชินฺสาสนํ

๕ จ. ม. ปฏฺธิมุกฺขามิ

๖ จ. ม. ยํ เทสํ

๗ ส. อุปคฺคจฺจนามิ

๘ จ. ม. ปฏฺธิกนฺโต

[๑๑๗] อสติกุชตฺถุ เทวินโท ทิพฺพสุขํ อนุภาวี	เทวราชชมการยี่ อจฺจนราหิ ปฺรกุชฺโธ.
[๑๑๘] ปณฺจสทฺตติกุชฺคตฺตฺตฺตฺต ปเทสฺรชฺช วิปุลํ	จกฺกวตฺตํ อโหสํ กณฺหาโต อสงฺขิยํ.
[๑๑๙] ปจฺฉิเม ภวสฺมปฺตฺเต ปฺเร สวตฺตฺติยํ ชาโต	ปฺญณฺณกมฺมสฺมาหิโต มหาสาเล สฺสอทุทฺเท.
[๑๒๐] นครา นิกุชฺมิทฺวาน สํยํ ชิทฺทาสมงฺคิหํ ^๑	ทารเกหิ ปฺรกุชฺโธ สงฺฆารามํ อปาคมํ.
[๑๒๑] ตตฺตฺตฺตฺตสํ ^๒ สมนํ โส เม ฐมฺมมเทเสสิ	วิปฺปมฺตํ นิรุปฺปํ สฺรณญจ อทาสิ เม.
[๑๒๒] โสหํ สุตฺวาน สฺรณํ เอกาสเน นิสิตฺตฺวา	สฺรณํ เม อนุสฺสวํ อรหตฺตํ อปาปณํ.
[๑๒๓] ชาตฺติยา สตฺตวสฺสเสนํ ^๓ อุปสฺมปาทยิ พุทฺโธ	อรหตฺตํ อปาปณํ กฺุณฺณมญฺฉาย จกฺขมา.
[๑๒๔] อปฺริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป ทาว ^๔ เม สฺสทํ กมฺมํ	สฺรณานิ อคจฺจนํ ผลํ ทสฺสเสสิ เม อิท.
[๑๒๕] สฺสโกปิตํ เม สฺรณํ อนุโกทฺวา ยสํ สพฺพํ	มานสํ สฺสปปณํ ^๕ หิตํ ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ.
[๑๒๖] เยสํ โสทาวธานตฺติ อจฺจ ^๕ โว กถยิสฺสามิ	สุณฺหาถ มม ภาสโต สามํ ทิฏฺฐจํ ปทํ มม.

๑ จ. ม. หสฺวิทฺทาสมงฺคิหํ

๒ ม. ตตฺตฺตฺตฺตสํ

๓ จ. ม. สฺสทเม วสฺสเส

๔ จ. ม. ตโต

๕ จ. ม. อหํ

- [๑๒๗] พุทฺโธ โลเก สมบุปฺโน วุตฺตเต ชินฺสาสนํ
อมตา วาทิตา เภรี โสภสฺสวลฺลโนทนา.
- [๑๒๘] ยถาสเกน ถาเมเน ปุณฺณกฺเขตฺเต อนฺนุตฺตเร
อริการํ กเรยฺยาถ ปสฺสยิสฺสธ นินฺพพฺตี.
- [๑๒๙] ปกฺกยฺหุ ทิณฺนิ สรณฺ ปณฺจสํสาณิ โกปีย
พุทฺเธ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา ทกฺขสฺสสนฺตํ กริสฺสธ.
- [๑๓๐] มโมปมํ กริตฺวาน^๑ สํสาณิ ปริโกปีย
อจิริ อรหฺตํ ไว สพฺเพปิ ปาปณฺิสฺสธ.
- [๑๓๑] เทวฺชฺโช อธิปฺตฺโตมฺหิ เจโตปริยโกวิโท
สวโก เท มหาวีร จรณฺ วณฺทามิ^๒ สฺสทฺธโน.
- [๑๓๒] อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป สรณํ พุทฺธมกฺขณฺทํ
ทกฺกตํ นาภิขานามิ สรณกฺมเน^๓ ผล.
- [๑๓๓] ปฏิสฺสมภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ทิสฺรณกฺมณฺิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ทิสฺรณกฺมณฺิยตฺถสฺส อปทานํ ททียํ สมทฺทํ.

๔. ปณฺจสํสาทานิขตฺเตราปทาน

- [๑๓๔] นกฺเร จนฺทวทียา ภตฺโก^๔ อาสํ ททา
ปรกฺกมฺมายเน ยุตฺโต ปพฺพชฺชํ น ลกามํ.

๑ จ. ม. สมฺมา ธมฺมํ ภาเวตฺวาน

๓ จ. ม. สรณํ กฺมเน

๒ จ. ม. สรณฺ วณฺทามิ

๔ ก. ภตฺโก อาสํ

[๑๓๕] มหฺนุการปิตฺตา เกน นุ โข อุปาเยน	ทิวริกฺคิหิ ทฺยฺหเร วิสยฺกฺโข ภเว อหํ.
[๑๓๖] เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ ยนฺนุนาหํ ปณฺจสีลํ	วราโก ภทฺธิโก อหํ รทฺเทยฺยํ ปริปุรยํ.
[๑๓๗] อโนมทสฺสิสฺส มฺหิโน ทมฺหํ อุปสงกมฺม	นิสฺสโก นาม สวโก ปณฺจสิกฺขาปทกฺคหิ.
[๑๓๘] วสฺสสทฺสทสฺसानิ ทาวทา ปณฺจสีลานิ	อายุ วิชฺชติ ทาวเท ปริปฺนฺณานิ โภปยิ.
[๑๓๙] มจฺจุกาเล จ สมฺปทฺเต รโถ สหสฺสยฺกฺโข เต	เทวา อสฺสาสนฺนุติ มํ มาริสายํ ^๑ อุปฺภุจฺจิโต.
[๑๔๐] วฤกฺกเต ^๒ จริเม จิตฺเต เตน กมฺเมเน สุกเตน	มม สีลํ อนุสฺสริ ทาวทิสํ อคฺคจฺหนํ.
[๑๔๑] ทิสฺสทฺทกฺกญฺจ เทวินฺโท ทัพฺพสฺสขํ อนฺภวํ	เทวเรชฺชมการยิ อจฺจรวทฺธิ ปฺรทฺทฺชโต.
[๑๔๒] ปณฺจสทฺทกฺกิตฺทกฺกญฺจ ปเทสฺสรชฺชํ วิปฺลํ	จกฺกาวตฺถิ อโหสํ กณฺนาโต อสงฺขยิ.
[๑๔๓] เทวโลกา จวิตฺวาน ปุเร เวสาลิยํ ชาโต	สูกมฺมฺเลน จิตฺติโต มหาสาเล สุตฺทเก.
[๑๔๔] วสฺสฺสนายิกเ กาเล มาทา จ เม ปิตา เจว	ทิปฺปนฺเต ^๓ ชินฺสาสเน ปณฺจสิกฺขาปทกฺคหํ.

[๑๔๕] สห สุตวาน्हํ สัลลํ
เอกาสเน นิสิตฺติวาทา	มม สัลลํ อนฺนุสฺสริ
อรรหตุํ อปาปญฺเญ.
[๑๔๖] ชาตียา ปณฺจวสฺสเสน
อุปสมฺมปาทยิ พุทฺโธ	อรรหตุํ อปาปญฺเญ
คุณมณฺเฑน จกฺขมา.
[๑๔๗] ปริปฺพณฺณานิ โคเปตฺวา
อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป	ปณฺจสิกฺขาปทาน्हํ
วินิปาตํ น กจฺจน्हํ.
[๑๔๘] โสหํ ^๑ ยสฺ อณฺภวี
กปฺปโกฏฺฐิ ปกิตฺเตนฺโต ^๒	เตสํ สีสาน วาหสา
กิตฺตเย เอกเทสํ.
[๑๔๙] ปณฺจสีลานิ โคเปตฺวา
ทีฆายโก มหาโกโค	ตโย เหตุ ลภาม्हํ
ติกฺขปณฺโณ ภวาม्हํ.
[๑๕๐] ปกิตฺเตนฺเต จ ^๓ สพฺเพสํ
ภวามเว สํสริตฺวา	อริมฺมตฺตจ โปริสํ
เอเต จาเน ลภาม्हํ.
[๑๕๑] อปริเมยฺเยสฺส สัลลสฺส
ภเวสฺส ยถิ ราชฺเชยฺยํ	วตฺตณฺทา ชินฺสาวกา
วิปาโก กิฺติโส ภเว.
[๑๕๒] สฺวจินฺณํ เม ปณฺจสีลํ
เตน สีสฺเสนหํ อชฺช	ภตฺเตน ตปฺสฺสินา ^๔
โมจยิ สพฺพพฺพณฺณนา.
[๑๕๓] อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺกตํ นามิขานามิ	ปณฺจสีลานิ โคปยิ
ปณฺจสีลานิหํ ผลํ.
[๑๕๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺเฑน สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปี จ อภฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

๑ ฉ. ม. สุวาท

๒ ฉ. ม. กปฺปโกฏฺฐิมปี กิตฺเตนฺโต

๓ ฉ. ม. สงฺกิตฺเตนฺโต จ, ส. ปกิตฺเตนฺโต

๔ ส. วิปฺสฺสินา

อิตุถิ สุกฺโก อายสฺมา ปณฺจสึลสมาทานิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุถาติ.

ปณฺจสึลสมาทานียตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตถิ สมตฺต.

๕. อนนสสาวกตฺเถรปทาน

[๑๕๕] สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ
กณฺจนคฺขมียสงฺกาสํ	กจฺจนฺตํ อนฺตรปาณเ
ทฺวตฺตํสฺวรวกฺขณํ.
[๑๕๖] สิทฺธตฺถํ โลกปชฺโชตํ
อลตฺถํ ปรมํ ปิตี	อปฺปเมยฺยํ อโนปมํ
ทิสฺวา ทนฺตํ ชุตินฺธโร.
[๑๕๗] สมฺพุทฺธํ อภินาเมทฺวา
มุนิ การุณิกโ โลเก ^๑	โกชยิณฺตํ มหามุนี
อนฺโมทิจิ มมํ ททา.
[๑๕๘] ตฺวสฺมี มหาการุณิกเ
พุทฺธเช จิตฺตํ ปสาเททฺวา	ปรมสฺสาสการเก
กปฺปํ สกคฺคมฺหิ โมหท.
[๑๕๙] จตฺตุนฺวเต อิตฺโต ^๒ กปฺเป
ทฺถคฺคตฺติ นากิขานามิ	ยํ ทานมททิจิ ททา
ภิกฺขาทานสฺสทิจิ ผล.
[๑๖๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส
ฉพฺภิกฺขณฺวา สจฺฉนิกิตา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ.

อิตุถิ สุกฺโก อายสฺมา อนนสสาวโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุถาติ.

อนนสสาวกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺต.

๑ ส. นาโถ,จ. ม. มหาการุณิกโ โลเก

๒ จ. ม. จตฺตุนฺวตฺติโต

๖. รุปทายกตฺเถราปทาน

- [๑๖๑] สิทฺธกตฺตส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
 กุญฺฐิรูปํ มยา ทิณฺณํ วิปฺปสนฺเนน เจตสา.
- [๑๖๒] ยํ ยํ โยนูปปชฺชามิ เทวตํ อถ มานสํ
 สพฺเพสฺสมี ปีโย โหมิ รูปทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๑๖๓] จตฺตุนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ยํ รูปมทฺธี ตทา
 ทุกฺกตี นาริขานามิ รูปทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๑๖๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
- อิทฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา รุปทายโก เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.

รูปทายกตฺเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมกฺตํ.

๗. ปุพฺพินปุชกตฺเถราปทาน

- [๑๖๕] วิปสฺสิตฺตส ภควโต โพธิยา ปาถมุตฺตเม
 ปุราณํ ปุพฺพินํ จตฺตเตตฺวา สุกฺกํ ปุพฺพินมากริ.
- [๑๖๖] เอกนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺพินมทาสทํ
 ทุกฺกตี นาริขานามิ ปุพฺพินทานสฺสิทํ ผลํ.

๑ จ. ม. ปุราณปุณฺณํ ทิกฺกวา

- [๑๖๗] ทิปณฺณาส๑ อิตฺถ กปฺเป ราชชา อาสี ฌนาภิกุ
มหาปฺพิโน นามเณ จกฺกวตฺตี มหพฺพลโ.
- [๑๖๘] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนยา สจฺจิกตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา ปุฬินปฺชโก เถโร อิมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ปุฬินปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สุตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. อุตติยตเถราปทาน

- [๑๖๙] จนฺทภากานทิตฺธีเร สุตฺตมาโร^๒ อหํ ททา
สโกจฺชนปฺสฺสทา^๓ นทิตฺตํ อคณฺณํ.
- [๑๗๐] สิทฺธตฺถอ ตมฺหิ สมเย สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
นทิตฺตํ อปาคมิ. นทิตฺตํ อปาคมิ.
- [๑๗๑] โอปาคเต จ สมพฺพุเร อหํปี ตตฺถปาคมิ
อุปคณฺณวฺวาน สมพฺพุธํ อิมํ วาจํ อุตฺตริย.
- [๑๗๒] อภิรฺยุทฺ มหาวีร ทาวิสฺสามิ อหํ ทวํ
เปตฺติกํ วิสยํ มยฺหํ อนุกมฺป มหามนิ.
- [๑๗๓] มม อคฺคชฺชนํ สุตฺวา อภิรฺยุทฺ มหามนิ
หฺนฺนโจ หฺนฺนเจณ จิตฺเตน ทาเรสี โลกนายก.

- [๑๘๑] อทนต์ทมนัน ทาทิ มหาวาที มหามติ
ทิสฺวา ปสนฺโน สุมโน เอกณฺชลิ อภาสํ.
- [๑๘๒] เอกนวุเต อิตฺ^๑ กปฺเป ยํ อณฺชลิมกริ ททา
ทุกฺคที นาภิขานามิ อณฺชลิสฺส อิทํ ผลํ.
- [๑๘๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
อิตฺถํ สํ ายสฺมา เอกณฺชลิโก เตโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
เอกณฺชลิกตฤทธสฺส อปทานํ นวมํ สมฺกตํ.

๑๐. โขมท่ายกตฤทธาปทาน

- [๑๘๔] นกเร พนฺธุมติยา อโหสิ วาณิโช ททา
เตเนว ทารํ โปเสมิ โรเปมิ พิชฺสมปทํ.
- [๑๘๕] วิถิย^๒ ปฏิปนฺนสฺส วิปฺสฺสสฺส มหฺสิโน
เอกํ โขมํ มยา ทินฺนํ กุสฺลตฺถาย สกฺกโน.
- [๑๘๖] เอกนวุเต อิตฺ กปฺเป ยํ โขมํ อททิ ททา
ทุกฺคที นาภิขานามิ โขมทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๑๘๗] สกฺกตวิเส^๓ อิตฺ กปฺเป เอโก สินฺธุวสนฺทโน
สกฺกตรตนสมฺปนฺโน จาทุกฺกทีปมฺหิ อิตฺสโร.

- [๑๔๘] ปฏิสมุภิกา จตฺสโส วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
 จปภินฺนวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โขมทายโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 โขมทายกตฺถเรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

ตสฺสขุทฺธานํ

- สุภฺติ อปฺวาเน จ สรโณ สีสกาทโก
 อนฺนสํสาวโก ฐโป ปุฬิโน อุตฺติเยน จ
 อณฺชลี โขมทายี จ ทเสว ตติเย กณเ
 ปณฺจาสีตีสกํ วุตฺตา คาถาโย สพุพฺปิณฺฑิตา.
 สุภฺติวกฺโก ตติโย.
 จตฺตถํ ภาณวารํ.

๔. กุณฑชานวกฺก

๑. กุณฑชานตฺถเรอปทาน

- [๑] สตฺถาหํ ปฏิสฺลฺลนํ สยมํ อคฺคปฺกคฺคํ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธเสฏฺฐํ อปฺภุจฺหิ.
 [๒] วุฏฺฐิตํ กาลมณฺเฑน ปทุมุตฺตรํ มหามฺนี
 มหนฺตี กทลิกณฺเฑน กเหตุวา อฺปกณฺเฑน.

[๓] ปฏิภกเหตุวา ^๑ ภควา
มม จิตฺตํ ปสาเทนโต	สหพพณฺญ โลกนายโก
ปริภุญฺชิ มหามฺนิ.
[๔] ปริภุญฺชิตฺวา สมพฺพุโร
สกาสนเน นิสฺสํทิตฺวา	สตถฺวาโท อนฺตุตโร
อิมา คาคา อภาสธ.
[๕] เย จ สนฺติ สมิตาโร ^๒
อรวณฺเณ ภูตคณา สหฺพเพ ^๓	ยกุขา อิมมฺหิ ปพฺพเต
สุณฺนํ วจนํ มม.
[๖] โย โส พุทฺธํ อปฺภุจาสี
ตมํ ภิคฺคตฺยิสฺสามิ	มิกฺราชวํ เกสรี
สุณฺนาถ มม ภาสโต.
[๗] เอกาทสจฺจขตฺตํ โส
จตฺตํ สติภฺยตฺตญฺจ	เทวราชา ภวิสฺสตี
จกฺกวตฺตี ภวิสฺสตี.
[๘] กปฺปสทฺสสฺสสมฺหิ
โคตโม นาม โคตฺเตน	โอยฺกกา กุลสมฺภโว
สตฺถา โลเก ภวิสฺสตี.
[๙] อกฺโกสิตฺวาน สมณเ
ปาปกมฺมวิปาเคน	สีลวณฺเต อนาสเว
นามธฺเรยฺยํ ลภิสฺสตี. ^๔
[๑๐] ทสฺส ฐมฺเม สุทฺยาโท
กุณฑธานนฺติ นามเน	โอรโส ฐมฺมนิมฺมิตฺโต
สาวโก โส ภวิสฺสตี.
[๑๑] ปวิเวกํ อนฺตุตฺโต
โตสยิตฺวาน สตฺถารํ	ณายี ฌานรโต อหํ
วิหฺรามิ อนาสโว.
[๑๒] สาวเกหิ ^๕ ปรีวฺโต
ภิกฺขุสํเฆ นิสฺสํทิตฺวา	ภิกฺขุสํปฺรภุชโต
สลาภํ คากฺขี ชินฺ.

๑ ก. ปฏิภกเหตุ

๒ ส. เย วสนฺติ สมิตาโร

๓ จ. ม. ภูตภพฺยานิ

๔ ม. ภวิสฺสตี

๕ ส. สาวกฺคเกหิ

- [๑๓] เอกัส จีวร กตฺวา วนฺทิตฺวา โลกนายกั
 วทํ วรรณสฺส ปฺรโต ปจมนํ อคฺคเหสหิ.
- [๑๔] เตน กมฺเมน ภควา ทสฺสทสฺสสิกมฺปโก
 ภิกฺขุสฺสเม นิสฺสิทิตฺวา อคฺคกฺขจฺจาเน จเปสสิ มํ.
- [๑๕] วีริยํ เม ธฺรโรธฺยหํ โยคกฺเขมาธิวาทนํ
 ธฺาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
- [๑๖] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สวสนฺนํ.

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา กุณฑธานโน เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กุณฑธานตฺเถรสฺส อปทานํ ปจมนํ สมฺมตํ.

๒. สาคตตฺเถรอปทาน

- [๑๗] ไสภิตฺวา นาม นามเนน อโหสิ พฺราหฺมณเณ ททา
 ปรกฺขโต สติสฺสเสหิ อารามํ อคฺมาสหิ.
- [๑๘] ภควา ตมฺหิ สมเย ภิกฺขุสฺสปรกฺขโต
 อารามทวารานํ นิภฺขมฺม อฏฺฐจาสิ ปฺริสฺสทตฺตโม.
- [๑๙] ตมฺพุทฺธสฺสํ สมพุทฺธํ ทนฺตํ ทนฺตปรกฺขตํ
 สกํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา สนฺถวี โลกนายกั.

[๒๐] เย เกจิ ปาทปา สพุเพ
พุทฺธิมนุโต ตถา สตุตา	มหิยา เต วิรุหเร
รุหนติ ชินสาสนเน.
[๒๑] สตุถวาหิปี สพุพณฺณ ^๑
วิปถา อุตฺตริตฺวาน	มเหสี พุทฺเฏ ชเน
ปถิ อัจจุเส ตฺว.
[๒๒] ทนฺโต ทนฺตปรุชฺชโต ^๒
อาตปปี ปหิตตฺเตหิ	ณายี ฌานรเตหิ จ
อุปสนฺเตหิ ตาทิกิ.
[๒๓] อลงฺกโต ปริสาหิ ^๓
ปภา นิทฺธาวเต ตฺยหิ	ปฺณณวณฺเณหิ โสภสิ ^๔
สุริโยทยเน ^๕ ยถา.
[๒๔] ปสนฺนจิตฺตํ ทิสฺวาน
ภิกฺขุสํเม จิตฺเต สตุถา	มเหสี ปทุมุตฺตโร
อิมา คถา อภาสธ.
[๒๕] โย โส หาสํ ชเนตฺวาน
กปฺปานิ สตสทฺสสํ	มมํ กิตฺเตสิ พฺราหฺมโณ
เทวโลเก รमितฺติ.
[๒๖] ตฺสึท หิ จวิตฺวาน
โคทมสฺส ภควโต	สุกฺกมฺเลน จิตฺโต
สาสนเน ปพฺพชิสฺสติ.
[๒๗] ตฺยฺจฺจุหฺนฺจํ ลภิสฺสติ
สาคโต นาม นามเน	ปพฺพชิตฺวาน สาสนเ ^๖
เหสฺสติ สตุตฺสาวโก.
[๒๘] ปพฺพชิตฺวาน กาเยน
วชิทฺตฺจฺจริตํ หิตฺวา	ปาปกมฺมํ วิวชฺชยิ
อาชีวํ ปริโสธยิ.
[๒๙] เอวํ วิหารมาโนหิ
สพุพาสเว ปริณฺวาย	เตโชธาตฺส โกวิท
วิหรามิ อนาสโว.

-
๑ จ. ม. สປณໂ	๒ จ. ม. ทนฺตปรິคฺคิณໂ	๓ ก. ปริสโต
๔ จ. ม. โสภติ	๕ ก. สุริโยทยโน	
๖ จ. ม. เทน กมฺเมน	สุกฺเตน	อรรถกถา ลภิสฺสติ

- [๓๐] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺชาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพภินฺนยา สจฺจิกทา กํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สากโต เตโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 สากถํเตรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๓. มหาจุจายนตฺเตราปทาน

- [๓๑] ปทุมุตฺตรนาถสฺส ปทุมํ นาม เจตฺยํ
 สิลาปฏฺิ การยิตฺวาน สุวณฺเฒนาภิลेषี.
 [๓๒] รตนามยจตุตฺตยาจ ปกฺกยฺห วาลวีชนี
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี โลกพนฺธสฺส ทาทิโน.
 [๓๓] ยาวตา เทวตา ภูมฺมา^๒ สพฺเพ สนนฺิปตํ ททา
 รตนามยจตุทานํ วิปากํ กถยิสฺสติ.
 [๓๔] ตมฺหา สพฺพํ สุนฺธิสฺสาม กถยนฺตสฺส สตุตฺตโน
 ภิชฺชโย หาสํ ชเนยฺยาม สมฺมาสมฺพุทฺธสาสนเ.
 [๓๕] เหมาสเน นิสีทิตฺวา สยมฺภู อกฺกปฺกฺกโล
 ภิกฺขุสํปริพฺพุโพท อีมา กาถา อภาสถ.
 [๓๖] เยนิทํ อาสนํ ทินฺนํ โสวณฺณํ รตนามยํ
 ทมํ ภิกฺขุยิสฺสามิ สุนาถ มม ภาสโต.

[๓๗] ทิสกปฺปานิ เทวินโท สมนฺตา โยชนสํ	เทวราชํ กริสฺสติ อาภายาภิวิสฺสติ.
[๓๘] มนุสฺสโลกมาคนฺตฺวา ปภสฺสโรติ นามเน	จกฺกวตฺถิ ภวิสฺสติ อฺกฺกเตโช ภวิสฺสติ.
[๓๙] ทิวา วา ยทิ วา รตฺถิ สมนฺตา อฏฺฐจรณํ	สทฺรสีว อฺกฺกโต อฺชฺชโรติสฺสติ ชตฺถิโย.
[๔๐] กปฺปสทฺตสทฺสสมฺหิ โคตโม นาม โคตฺเตน ^๑	โอยฺกกาภกฺกสมฺภโว สทฺธา โลเก ภวิสฺสติ.
[๔๑] ตุสฺสิทา หิ จวิตฺวาน กจฺจาโน นาม นามเน	สูกฺกมฺมเลน จิตฺโต พฺรหมพฺนฺธุ ภวิสฺสติ.
[๔๒] โส ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวาน โคตโม โลกปฺชฺชโรติ	อรหา ^๒ เหสฺสตฺยนาสโว อฺกฺกญฺจาเน จเปสฺสติ.
[๔๓] สงฺฆิตฺถํ ปุจฺฉิตฺถิ ^๓ ปณฺหํ กถยนฺโต จ ทํ ปณฺหํ	วิตฺถาเรน กเถสฺสติ อชฺฉณาสยิ ^๔ ปฺรยิสฺสติ.
[๔๔] อทฺธมฺกฺเก อภิชาโต โอหาย ธนฺธณฺยานิ	พฺรหฺมโณ มนฺตปารกฺข ปพฺพชฺช อนุคาริ.
[๔๕] สงฺฆิตฺเตนํ ปุจฺฉนฺเต อชฺฉณาสยฺนเตสํ ปฺรเอมิ	วิตฺถาเรน กเถมฺหิ โตเสมิ ทิปฺพุตฺถมฺ ^๖ .
[๔๖] โตสิโต เม มหาวิโร ภิกฺขุสํเม นิสฺสิทฺวา	สยฺมญฺ อฺกฺกปฺกฺกโล เอตฺถกฺเก จเปสิ มํ.

สตฺตฺต. ๒๔/๑๖ ๑ ก. นามเน

๒ ก. พุทฺโธ

๓ ฉ. สงฺฆิตฺตปุจฺฉิตฺถํ

๔ ส. อชฺฉณาสํ

๕ ก. ปฺเรสฺสติ

๖ ฉ. ม. ทวิปฺพุตฺถมํ

- [๔๗] ปฏิสมภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภินฺวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตถํ สํ ายสฺมา มหากจฺจายโน เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 มหากจฺจายนฺตฺเถรสฺส อปทานํ ตติยํ สมฺมุตฺตํ.

๔. กาฬทายิตฺเถราปทาน

- [๔๘] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
 อทฺธานํ ปฏิปนฺนสฺส จรโต จาริกํ ททา.
 [๔๙] สฺสฬลฺลํ ปทุมํ กยฺห อูปปลํ มลฺลิกฉจฺหํ
 ปรมนฺนํ กเหตุวาน อทาสี สตฺถโน อหํ.
 [๕๐] ปริภุชฺชิ มหาวีโร ปรมนฺนํ สุโกชนํ
 ตณฺจ ปุปฺผํ กเหตุวาน ชินสฺส สมฺปทสฺสยิ.
 [๕๑] อิกฺขจํ กนฺตยิทํ^๑ โลเก ชลฺลํ ปุปฺผมุตฺตมํ
 สุกฺกกรํ กตํ เตน ๒ ยํ เม ปุปฺผํ อทาสี โส.^๒
 [๕๒] โย ปุปฺผํ อภิโรเปสิ ปรมนฺนฉจฺทาสี เม
 ตมทํ กิตฺติยิสฺสามิ สฺสณฺถ มม ภาสโต.
 [๕๓] ทสมฺมจฺจกฺขตฺตณฺจ^๓ โส เทวเรชฺชํ กริสฺสติ
 อูปปลํ ปทุมฉจฺจาปี มลฺลิกฉจฺ ททฺทฺทริ.

๑ น. ม. กนฺทํ ปิยํ ๒-๒ น. ม. โย เม ปุปฺผํ อทาสี ๓ น. ม. ทส อฏฺฐจ จกฺขตฺตํ

[๕๔] อสส ปุณณวิปาเกน อากาเส จทนํ กตฺวา	ทิพฺพคนฺธสมายุตํ ธารยิสฺสตี ทาวเท.
[๕๕] ปณฺจวิสฺตีกตฺตญฺจ ปจฺพยา รชฺชํ ปณฺจสฺสํ	จกฺกาวตฺตี ภวิสฺสตี วสฺสํ อาวสิสฺสตี.
[๕๖] กปฺปสฺสทสฺสสมฺมุติ โคตโม นาม โคตฺเตน ^๑	โอยฺกกาภกฺกสฺสภโว สฺสตา โลเก ภวิสฺสตี.
[๕๗] สกกมฺมาภิริทฺโธ โส สกุญฺยานํ นนฺทิกชนโน	สกุญฺมูเลน โจทิตो ฉาติพนฺธํ ภวิสฺสตี.
[๕๘] โส จ ^๒ ปจฺณา ปพฺพชิตฺวา สพฺพาสเว ปริณฺฉาย	สกุญฺมูเลน โจทิตो นิพฺพายิสฺสคฺคยฺนาสโว.
[๕๙] ปฏิสมฺภิทมนุปฺปตฺตํ โคตโม โลกพนฺธํ ตํ ^๓	กตฺทิจจํ อนาสวํ เอตทกฺเค จเปสฺสตี.
[๖๐] ปธานปหิตฺตโต โส อุทายี นาม นามเน	อุปฺสนฺโต นิรุปริ เหสฺสตี สฺสคฺคสวโก
[๖๑] ราโค ทิสฺโส จ โมโห จ สพฺพาสเว ปริณฺฉาย	มาโน มกฺโข จ ธีสิโต วิหฺรามิ อนาสโว.
[๖๒] ไตฺสยฺยจาปี สมฺพทฺธํ ปสาทิตो ^๔ จ สมฺพทฺธโร	อาตาปี นิปโก อหํ เอตทกฺเค จเปสิ มํ.
[๖๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส ฉพฺพิณฺฉา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

๑ ก. ม. สී. นามเน ๒ จ. ม. จสฺสโท นตฺถิ ๓ สී. โส

๔ สී. ปโมทิตอ

อิตถํ สุกฺกํ อายสฺมา กาฬุทายี เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตุตฺตํ.

กาฬุทายิตฺตเถรสฺส อปทานํ จตุตฺถํ สมฺมตํ.

๕. โฆนราชตฺตเถราปทาน

[๖๔] อคฺคตทสฺสี ฑุ ภควา	สยฺมญฺญ อปฺราณีโต
ภิกฺขุสํฆปริณฺญโพนฺ	รณฺธิยํ ปฏฺธิปชฺชต.
[๖๕] สิสฺสเสหิ สมฺปรีวฺโต	ขรมฺหา อภินิฏฺขมฺมี
นิฏฺขมิตฺวานํ ทตฺต	อทุทสํ โลกนายกํ.
[๖๖] อภิวาเทตฺวาน ^๑ สมฺพุทฺธํ	สิเร กตฺวาน อณฺชลิ
สํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	สนฺตวี โลกนายกํ.
[๖๗] ยาวทา รูปีโน สกฺกา	อรูปี วา อสณฺณวิโน
สพฺเพ เต ทว ฌาณมฺหิ	อนฺโต โหนฺติ สโมกฺธา.
[๖๘] สขฺมจฺฉิกฺขาเลน	อุทกํ โย ปรีกฺขิเป
เย เกจิ อุทเก ปาณา	อนฺโตชาเล ภวนฺติ เต.
[๖๙] เยสณฺจ เจตนา อตฺถิ	รูปีโน จ อรูปีโน
สพฺเพ เต ทว ฌาณมฺหิ	อนฺโต โหนฺติ สโมกฺธา.
[๗๐] สมฺพุทฺธสฺสํ โลกํ	อนฺธการสฺมากุลํ
ทว ธมฺมํ สุนฺตีตฺวาน	กงฺขาโสทํ ทรณฺติ เต.
[๗๑] ^๒ อวิชฺชานีวฺโต โลโก	อนฺธกาเรน โอฺกตฺถุ ^๒
ทว ฌาณมฺหิ โชตนฺเต	อนฺธการา ปธฺสีทา.

[๗๒] ทูว จกขุสิ สพุเพสั ทว ฐมัม สุตติวาน	มหาตมปนฺทโน นิพฺพายิสฺสติ พหุชฺชโน.
[๗๓] ปุฏฺก ^๑ ปุริยิตฺวาน อุโก หตฺถเหติ ปกฺคยฺห	มธฺ ชุทฺทํ อเนลกํ อุปนฺสี มเหสีโน.
[๗๔] ปฏิกฺคณฺหิ มหาวีโร ภุชิตฺวา ทณฺจ สพุพณฺณ	สทฺตฺเถน มหาอิสฺสิ เวหาสํ นภมฺภุคฺมิ.
[๗๕] อนฺตลิกฺเข จิโต สตุถา มม จิตฺตํ ปสาเทนฺโต	อตุถทสฺสี นราสโก อิมํ คาคา อภาสท.
[๗๖] เยนิทํ ถวิทํ ฌาณํ เตน จิตฺตปฺปสาเทน	พุทฺธเสฏฺโฐ จ โถมิโต ทฺฤคฺคิ โส น กจฺจติ.
[๗๗] จกฺขุจฺฉิณฺจ ^๒ ชฺชตฺถํ โส ปเทสฺสชฺชจฺจสฺส ^๓	เทวราชํ กริสฺสติ วสฺสํ อวสฺสิสฺสติ.
[๗๘] ปณฺเฑจ สทฺทชฺชตฺถจ ปเทสฺสชฺชํ อสงฺเขยฺย	จกฺกทฺทํ ภาวิสฺสติ มทฺธิยา การยิสฺสติ.
[๗๙] อชฺฌายโก มนฺตรโร โกตมสฺส ภกฺวโต	คินฺณํ เวทาน ปารกฺข สาสเน ปพฺพชิสฺสติ.
[๘๐] กมฺภีรํ นิปฺณํ อตฺถํ โมฆราชาติ นามเน	ฌาณเน วิจฺจิสฺสติ เหสฺสติ สตุถฺสาวโก.
[๘๑] ตีหิ วิชฺชาหิ ^๔ สมฺปนฺโน โกตโม สตุถฺวาทฺคโค	กตฺทิจฺโจ อนาสโว ^๕ เอตทฺทเก จเปสฺสติ.

๑.ภ. ปุตร

๒.น. ม. จกฺขุจฺฉิณฺจ

๓.น. ม. ปณฺเฑจ รชฺชํ อจฺจสฺส

๔-๕.น. ม. สมฺปนฺโน กตฺทิจฺจมนาสโว

[๘๒] หิตฺวา มาณสํ โยคํ เจตฺวาน ภวพฺพณํ
สพฺพาสวํ ปริณฺวาย วิหฺรามิ อนาสวํ.

[๘๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺวา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิถํ สํ อายสฺมา โฆรฺราโช เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
โฆรฺราชตฺถเรตฺส อปทานํ ปญฺจํ สมฺมตํ.

๖. อธิมุตฺตตฺถเรปทาน

[๘๔] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ อตฺถทสฺสึนฺรตฺถเม
อุปฺภุจฺหิ^๑ ภิกฺขุสํฆํ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.

[๘๕] นิมนฺเตตฺวา สํวรตฺน^๒ อชฺชุกํ สมหิตํ
อุจฺจุณา มณฺฑปํ กตฺวา โภเชสฺสึ สํมมุตฺตมํ.

[๘๖] ยํ ยํ โยนฺอุปฺชฺชามิ เทวตํ อถ มาณสํ
สพฺเพ สตฺเต อภิโภมิ^๓ ปญฺญกมฺมสฺสึทํ ผลํ.

[๘๗] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต
ทฺถกฺกํ นาภิชานามิ ยํ ทานมทํ ททา
อุจฺจุทานสฺสึทํ ผลํ.

[๘๘] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺวา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

๑ ก. นิมนฺเตตฺวา ๒ จ. ม. ภิกฺขุสํฆํ ๓ ส. ม. อติโภมิ

ចិត្តព័ សុភំ យាយស្នា ឧទិមុតុតៃ ពេរៃ ឱរា កាតាយៃ ឧរាសិតុតាតិ.
 ឧទិមុតុតុពេរសុស ឧបហានំ ឡាត្ថំ សមតុតំ

๗. ดสุณทากตุเดร่าปทาน

[๘๙] หิมาวันตสฺส อวิทุเร ทาปโส อาสหํ จทา
ลสฺสนํ อุปชีวามิ ลสฺสนํ มยฺหุโกชนํ.

[๙๐] ขาริโย ปุริยิตฺวาน สัมมารามํ อภณฺหนํ
หฺมฺโจ หฺมฺเจน จิตฺเตน สัมสฺสํ ลลฺลํ อทํ.

[๙๑] วิปัสสิสฺส นรคฺคสฺส ศาสเน นิรทสฺสํ
 สํมสฺส ลฺลสนํ ททฺวา กปฺปิ สกฺคมฺหิ โมทํ.

[๙๒] เอกนวุเต อิติ กปเป ลสนํ ยํ อทํ ททา
 ทุกฺกที นานิกานามิ ลสณนํ^๒ อิทํ ผลํ.

[๙๓] ปฐิสมภิกขา จตสฺสโธ วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพภินฺนยา สจฺจนิคฺคตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตถํ สุกฺกํ อายสฺมา ลสฺสนททยโก เตโร อิมํ คาทาโย อภาสิตฺถาติ.

ลสฺสนททยกตฺเตรสฺส อปทานํ สกฺกตมํ สมตฺตํ.

๘. อายาทายกตุเธรอปทาน

- [๙๔] นิพพุเต โลกนาถมฺหิ สิริมฺหิ วทกํ วเร
 หนฺนุโจ หนฺนุเจน จิตฺเตน อวณฺหิ ญฺมมุตฺตมํ.
- [๙๕] วทณฺกัถิ กถาเปตฺวา มฺลํ ททฺวานหํ ตทา
 หนฺนุโจ หนฺนุเจน จิตฺเตน อายาคํ การเปสํ.^๑
- [๙๖] อญฺจ กปฺปานิ เทเวสุ อโวภินฺณํ^๒ วสํ อหํ
 อวเสสฺสุ กปฺเปสุ โวภินฺณํ สํสรี อหํ.
- [๙๗] กาเย วิสํ น กมฺมิ สกฺกานิ น จ หนฺติ เม
 อุกฺกัณฺโณ น มียํยามิ^๓ อายากสฺส อิทํ ผลํ.
- [๙๘] ยทิจฺฉามิ อหํ วสฺสํ มหาเมโฆ ปวสฺสติ
 เทวาปิ เม วสํ เอนฺติ ปญฺญกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
- [๙๙] สกฺกตรตนสมฺปนฺโน ทิสฺสกุชฺชํ อโหสํ
 น มํ เกจฺวชานนฺติ ปญฺญกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
- [๑๐๐] เอกกฺกัเส อิทํ กปฺเป อายาคํ ยํ อการยํ
 ทุกฺกัถิ นวภิชานามิ อายากสฺส อิทํ ผลํ.
- [๑๐๑] ปฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อญฺจเม
 จพฺปิณฺวา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตฺถํ สํ อายสฺมา อายาทายโก เถโร อีมา คธาโย อภาสิตฺถาติ.
 อายาทายกตุเธรสฺส อปทานํ อญฺจมํ สมกฺกํ.

๑ ก. อายาคํ การเปสํ ๒ ส. อพฺโพจฺฉินฺนํ. ม. อพฺโพภินฺณํ ๓ ก. มเรยฺยามิ

[๑๐๙] ยํ ยํ โยนูปปชฺชามิ เทวตํ อถ มานุสํ
โสภณฺโต มม ทฺวาวเร^๑ กปฺปรุกฺโข ปตฺติฏฺจติ.

[๑๑๐] อหฺมจฺ ปริสา เจว เย เกจิ สมวสฺสิกา^๒
ตุมหา ทุสฺสํ กเหตุวาน นิวาเสม มยฺ ตทา.^๓

[๑๑๑] จตฺตุนฺนเต อิทฺธ^๔ กปฺเป ยํ รุกฺขํ จปยิ อหํ
ทกฺคตฺติ นาภิขานามิ กปฺปรุกฺขสฺสทํ ผลํ.

[๑๑๒] อิทฺธ จ สตฺตเม กปฺเป สุเจลา อฏฺฐ ชตฺติยา
สตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.

[๑๑๓] ปฏฺธิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจิเม
ฉพฺภินฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา กปฺปรุกฺขิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

กปฺปรุกฺขิชยตฺเตรสฺส อปทานํ ทสมํ สมกฺตํ.

กฺคฺชฺชานวคฺโค จตฺตโก.

ตสฺสทฺธานํ

กฺคฺชฺชาคคกจฺจานา	อุทายี ราชสฺวทโย ^๕
อริมฺมฺตโต ลสฺสนฺโต	อายาติ ^๖ ฐมฺมจกฺกิกโก
กปฺปรุกฺขี จ ทสโม	คาคาทวฺยํ ทสสตฺปิจ.

๑ ฉ. ม. ทวาร

๒ ฉ. ม. มวสฺสิกา

๓ ฉ. ม. สทา

๔ ฉ. ม. จตฺตุนฺนติโต

๕ ฉ. ม. โมฆราชโก

๖ ฉ. ม. อายาติ

๕. อุปาลิวคฺค

๑. อุปาลิตฺตเถราปทาน^๑

[๑] ชีณาสวสทสเสหิ วิเวกมณฺญศฺโต โส	ปรีวโต ^๒ โลกนายโก คจฺจนเต ปฏิสลฺลิตฺตํ.
[๒] อชินน นินฺวตฺโตหํ ภิกฺขุสํปรีพฺยุพฺพหํ	ติทณฺฑาปริจารโณ ^๓ อทุทสํ โลกนายกํ.
[๓] เอกํสํ อชินํ กตฺวา สมฺพุทฺธํ อภิวาทกตฺวา	สีเส กตฺวาน อณฺชลิ สนฺถวี โลกนายกํ.
[๔] ยถาณฺฑชา จ สํเสทา ภากาทีปภฺชิโน สพุเพ	โอปปาทิ ชลาพฺชา อนฺตลิกฺเข สทา จรา.
[๕] เย เกจิ ปาณญฺตตฺถิ สพุเพ เต ทว ฌาณมฺหิ	สณฺณิโน วา อสณฺณิโน อนฺโต โหนฺติ สโมคธา.
[๖] กนฺธา จ ปพฺพเตยฺยา เย สพุเพ เต ทว สิลมฺหิ	หิมวฺนเต นกฺขตฺตเม กลาโยปี ^๔ น ยฺชฺชเร.
[๗] โมหนฺธการปภฺชนโน ^๕ ทว ฌาณมฺหิ ไซทนฺเต	อโย โลโก สเทวโก อนฺธการา วิธฺสีตา.
[๘] ยถา อตฺถกฺกเต สุริเย เอวํ พุทฺเธ อนฺุปฺปนฺเน	โหนฺติ สตฺตา ตโมคธา โหติ โลโก ตโมคโต.
[๙] ยโตทยนฺโต อาทิจฺโจ ตเถว ญฺวํ พุทฺธเสฏฺฐจ	วิโนเทติ ตมํ สทา วิทฺธเสสิ ตมํ สทา.

๑ น. ม. ภากิเนยฺยอุปาลิตฺตเถรอปทาน ๒ ม. ปเลโต ๓ น. ม. ติทณฺฑาปริจารโก

๔ น. ม. กลาโยปี

๕ น. ม.ชนฺโท

[๑๐] ปธานํ ปหิตตโตสิ
ทว กมฺมาภिरุเชน	พทุโธ โลเก สเทวเก
โตเสสิ ชนตํ พหุ.
[๑๑] ทํ สุตวา ^๑ อนฺโมทิตฺวา
นเก ^๒ อพฺภุคฺคมี ธีโร	ปทุมุตฺตโร มหามฺนิ
หังสราชาว อมฺพเร.
[๑๒] อพฺภุคฺคณฺทฺวาน สมฺพทุโธ
อนฺตลิกฺเข จิโต สตุถา	มเหสิ ปทุมุตฺตโร
อิมา คาคา อภาสธ.
[๑๓] เยนํ ติวํ ฌานํ
ตมํ ภิตฺตยิสฺสามิ	โอปมฺเมหิ สมายฺตํ
สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๑๔] อฏฺฐารสณฺจ ขตฺตํ โส
ปจฺพฺยา รชฺชํ ติสฺสํ	เทวราชา ภวิสฺสติ
วสุํ อาวสิสฺสติ.
[๑๕] ปณฺจวิสฺสติขตฺตณฺจ
ปเทสฺสรชฺชํ วิปลํ	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
คณฺหาโต อสงฺขิยํ.
[๑๖] กปฺปสฺสทสฺสสมฺมฺหิ
โคตโม นาม โคตฺเตน	โอกฺกากกฺลสมฺภโว
สตุถา โลเก ภวิสฺสติ.
[๑๗] ทฺวสฺสทาหิ จิตฺวาน
หิโนว ชาตียา สนฺโต	สูกฺกมฺเลน จิตฺโต
อุปาลิ นาม เหสฺสติ.
[๑๘] โส จ ปจฺฉา ปพฺพชิตฺวา
สพฺพาสเว ปริณฺวาย	วิราชิตฺวาน ปาปกํ
นิพฺพายิสฺสทฺยนาสโว.
[๑๙] ทฺวโจ จ โคตโม พทุโธ
วินยาริกํ ทสฺส	สกฺยปฺคุโต มหายโส
เอตทฺคเค จเปสฺสติ.

- [๒๐] สทุธายาห์ ปพฺพชฺโติ กตทิจฺโจ อนาสโว
สพฺพาสเว ปรีณวาย วิหรามิ อนาสโว.
- [๒๑] ภควา จานุกมฺปิ มํ วินยหํ วิสารโท
สกกมฺมาภิตฺโต จ วิหรามิ อนาสโว.
- [๒๒] สํวโต ปาติโมกฺขมฺหิ อินฺทฺริเยสุ จ ปณฺจสุ
ธำเรมิ วินยํ สพฺพํ เกวลํ รตนากรํ.
- [๒๓] มมมจฺ จุณฺณมณฺวาย สตุฏฺธา โลเก อนฺตฺตโร
ภิกฺขุสํเม นิสฺสิทฺฐวา เขตฺตทฺถเก จเปสิ มํ.
- [๒๔] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาเป จ อญฺฺจิเม
จพฺปณฺวยา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุปาติ เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
อุปาติตฺตเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมฺมตํ.

๒. โสณโกฬวิสตฺตเถราปทาน

- [๒๕] อโนมทสฺสิสฺส มฺหิโน โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
สุธาย เลปนํ กตฺวา จงฺกมํ การยิ อหํ.
- [๒๖] นานาเวณฺณเหติ ปุปฺเปหิ จงฺกมํ สนฺถวี อหํ
อาภาเส วิทานํ กตฺวา โภชยิ พุทฺธมฺมกฺกมํ.

[๒๗] อณฺชลิ ปกฺกเหตุวาน
ทิมฺสาลํ ภควโต	อภิวาทเหตุวาน สุพฺพตํ ^๑
นียฺยาเทสิมหนฺตทา.
[๒๘] มม สงฺกปฺปมณฺยา
ปฏิกฺกเหสิ ภควา	สตฺถา โลเก อนฺตฺตโร
อนฺกมฺปาย จกฺขฺมา.
[๒๙] ปฏิกฺกเหตุวาน สมฺพทุโร
ภิกฺขุสํฆे นิสิตฺวา	ทกฺขิณฺเอยฺย สเทวเก
อิมา คาคา อภาสธ.
[๓๐] โย โส หญฺเจน จิตฺเตน
ตมํ กิตฺติยิสฺสามิ	ทิมฺสาลํ อทาสี ^๒ เม
สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๓๑] อิมสฺส มจฺจุกาลมฺหิ
สทฺสสฺสยฺยตฺตสฺสรโถ	ปฺปณฺณกมฺมสมฺภวโน
อฺปฺภวจิสฺสติ ทาวฺเท.
[๓๒] เตน ยานฺนํ โปโส
อนฺโมทิสฺสเร เทวา	เทวโลเก คมิสฺสติ
สมฺปตฺเต กุสฺเล ภเว. ^๓
[๓๓] มหารทํ พฺยมฺหํ เสฏฺฐํ
กุฏาคารวรุเปตํ	รตนมคฺคิกเลปนํ
พฺยมฺหํ อชฺฌาวสิสฺสติ.
[๓๔] ทิสฺสกปฺปสทฺสฺสานิ
ปณฺจวิสฺติกปฺปานิ	เทวโลเก รมิสฺสติ
เทวราชา ภวิสฺสติ.
[๓๕] สทฺตสทฺตติชฺชตฺตญฺจ
ยโสธฺรสนามายฺเต	จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
สพฺเพปิ เอกนามกา.
[๓๖] เทว สมฺปตฺติ อนฺโปกฺตฺวา
อฏฺฐวิสฺติกปฺปมฺหิ	จินิตฺวา ^๔ ปฺปณฺณสณฺจยํ
จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ.

๑ ม. ปุฬง

๒ ส. อกาสี

๓ จ. ม. กุสสพฺภเว

๔ ส. ยโสธฺรา สมานา

๕ จ. ม. วาทุเมตฺวา

[๓๗] ตตถาปี พุยมหํ ปวรํ ทสสททาวิวิตฺตุนํ	วิสฺสกมฺเมน ^๑ มาปิตํ ปฺรํ อชฺฌาวสฺสสฺสตี.
[๓๘] อปริเมยเย อิตฺโต กปฺเป โอยฺกกาโก นาม นามเน	ภุมฺปิลาโล มหิตฺธิโก ราชา รฏฺเฐ ภาวิสฺสตี.
[๓๙] โสฬสฺสตีตฺตสฺสสถานํ อภิชาตา ชตฺตียานี	สพฺพาสํ ปวราวา ^๒ นว ปฺตฺเต ชเนสฺสตี.
[๔๐] นว ปฺตฺเต ชเนตฺวาน ตฺรณี จ ปิยา กณฺเฒา	ชตฺตียานี มริสฺสตี มเหสฺสตี กวิสฺสตี.
[๔๑] โอยฺกากํ โตสยิตฺวาน วรํ ^๓ ลฺหฺธา จ ^๓ สา กณฺเฒา	วรํ กณฺเฒา ลภิสฺสตี ปฺตฺเต ปพฺพาชยิสฺสตี.
[๔๒] ปพฺพาชิตา จ เท สพฺเพ ชาติเกทภยา สพฺเพ	กมฺิสฺสนฺตี นกฺตฺตมํ ภคินี วิสฺสสเร ^๔
[๔๓] เอกา จ กณฺเฒา พฺยาธีหิ มา โน ชาติ ปภิชฺชิตี	ภวิสฺสตี ปฺรภุชทา ^๕ นิชฺฌิสฺสนฺตี ชตฺตียา.
[๔๔] ชตฺติโย นีหริตฺวาน ภวิสฺสตี ตทา เกโท	ตาย สทฺธิ วิสฺสสตี โอยฺกากกฺลสมฺภโว.
[๔๕] เตสํ ปชา ภวิสฺสนฺตี ตตฺถ มานุสสํ โภกํ	โกเลีย นาม ชาติยา อนฺโภสฺสตี นปฺปกํ.
[๔๖] ตุมหา กายา จิตฺวาน ตตฺธาปี ปวรํ พุยมหํ	เทวโลกํ กมฺิสฺสตี ลภิสฺสตี มโนรม.

๑ ฉ. ม. วิสฺสกมฺเมน

๒ ฉ. ม. ปวร่า จ สา

๓-๓ ฉ. ม. ลฺหฺธาน

๔ ส. ส่วสฺสสเร

๕ ฉ. ม. ปฺรภุชทา

[๔๗] เทวโลกา จิตฺวาน สุกุมฺเลน จิตฺโต
 อาคนฺตฺวาน มนุสฺสํ โสโณ นาม ภวิสฺสตี.

[๔๘] อารทฺธวโร ปทิตฺโต ปทํ สทฺธํ สาสเน
 สพฺพาสเว ปริณาย นิพฺพายิสฺสทฺยนาสโว.

[๔๙] อนนฺตทสฺสี ภควา โคตโม สกฺยปฺงกโว
 วิเสสญฺญ มหาวีโร อคฺคญฺจาเน จเปสฺสตี.

[๕๐] วุฏฺฐจฺมฺหิ เทเว จตฺตฺรํกุลฺมฺหิ
 ติเณ อนิเลริตฺตองฺกุลฺมฺหิ^๑
 จเปตฺวาน โยคสฺส ปยุตฺตตาทิโน
 ตโตตฺตฺริ^๒ ปารมตา น วิชฺชตี.

[๕๑] อุตฺตเม ทมเถ ทนฺโต จิตฺตํ เม สุปฺปณฺหิตํ
 ภวโร เม โอหิตो สพฺโพ นิพฺพุตฺตมฺหิ อนาสโว.

[๕๒] องฺคิรโส มหاناโก อภิชาโตว เกสรี
 ภิกฺขุสํเม นิสิตฺตฺวา เขตฺตทกฺเค จเปสิ มํ.

[๕๓] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
 ฉปฺปิณฺดา สจฺฉนิคฺคา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตี.

อิตถํ สํ อายสฺมา โสโณ โกฬิวิโส^๓ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺวาติ.

โสณโกฬิวิสฺสทฺเถรสฺส อปทานํ ทุติยํ สมฺมุตฺตํ.

๑ น. ม.องฺคณฺเมหิ.

๒ น. ม. ตโตตฺตฺริ

๓ ก. โกฏฺยเวสฺโส ส. โกฬิยเวสฺโส ม. โกฏฺยณฺโณ

๓. ภาททิยกาฬิโกธายปุตตตฤเถรอปทาน

[๕๔]	ปทุมุตตรสมพุทฺธ อุเปติ ชนตา สพุพา	เมตฺตจิตฺตํ มหามุนี สพุพโลกกณนากํ.
[๕๕]	สตุทฺทกฺกญฺจ ปวากญฺจ ^๑ ททนต์ สตุทฺทโน สพุเพ	อามิสฺมปานโกชนํ ปฺญญกฺกเขตฺเต อนุตฺตเร.
[๕๖]	อหฺมปี ทานํ ทสฺสามิ พุทฺธเสฏฺฐํ นิมนฺเตตฺวา	เทวเทวสฺส ทาทิโน สํมปี จ อนุตฺตรํ.
[๕๗]	อฺยุโยชิตา มยา เจเต เกวลํ ภิกฺขุสํมญฺจ	นิมนฺเตสฺสํ ตถากตํ ปฺญญกฺกเขตฺตํ อนุตฺตรํ.
[๕๘]	สทสฺสสฺสปลฺลงกํ คฺคฺคิการปฏฺฐิกาย มหารทํ ปญฺญาปยี	โสวณฺณํ โคนกตฺตํ โชมกปฺปาสิเกหิ จ อาสนํ พุทฺธยฺยตฺตํ.
[๕๙]	ปทุมุตฺตรโร โลกวิทู ภิกฺขุสํปริพฺยุโพู	เทวเทโว นรําสโก มม ทฺวารํ อฺปากมิ.
[๖๐]	ปจฺจุกฺกนตฺวาน สมพุทฺธํ ปสฺนณจิตฺโต สฺมโน	โลกนาถํ ยสฺสสินํ อทินามยิ สฺมรํ. ^๒
[๖๑]	ภิกฺขุณํ สทสฺสสฺสํ ปสฺนณจิตฺโต สฺมโน	พุทฺธกฺกญฺจ โลกนากํ ปรมนนฺเนน ทปฺปยี.
[๖๒]	ปทุมุตฺตรโร โลกวิทู ภิกฺขุสํเม นิสิตฺตฺวา	อาหุตฺตํ ปฏฺฐิกุทโ อิมา คากา อภาสธ.

สตฺตฺตณต. ๒๔/๑๘ ๑ จ. ม. สตุทฺทกฺกญฺจ พุทฺธกฺกญฺจ, ส. วตฺถํ เสนาสนญฺจ

๒ จ. ม. อทินามยิ สํมรํ, ส. สกํ มรํ

- [๖๓] เยนีหิ อาสนัน ทินัน
 ทมห์ กิทยิสฺสามิ
 ไสวณฺณํ โคนกตฺถกํ
 สุนาถ มม ภาสโต.
- [๖๔] จตุสฺสทฺทิกขตฺถํ โส
 อนฺโณสฺสติ สมฺปตฺติ
 เทวราชํ กริสฺสติ
 อจฺจราหิ ปฺรกุขโต.
- [๖๕] ปเทสฺราชํ สหสฺสํ
 เอกปณฺณาสกฺขตฺถุญจ
 วสุธํ อวสิสฺสติ
 จกฺกวตฺถิ ภาวิสฺสติ.
- [๖๖] สพฺพาสฺส ภาโยนีสุ
 โส จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา
 อจฺจจากุลลํ ภาวิสฺสติ
 สุกกมฺมเลน จาติโต
 ภาทฺธิโย นาม นามเน
 เหสฺสติ สทฺถุสฺวาโก.
- [๖๗] วิเวกมฺนุญฺสโตมฺหิ
 ผลํ วาธิตํ^๒ สพฺพํ
 ปนฺตเสนฺนิวาสหํ
 จิตฺตฺถุเกฺลโสมฺหิ อชฺชหํ.
- [๖๘] มม สพฺพํ อภินฺนํ
 ภิกฺขุสฺสเม นิสฺสิตฺวา
 สพฺพพณฺณํ โลกนํโย
 เอตทกฺกุเก จเปสสิ มํ.
- [๖๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จพฺปภินฺนํ สจฺฉนิกตา
 วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ภาทฺธิโย กาฬิโกธายปฺตฺโต เถโร อิมํ คาคาโย
 อภัสสิตฺถาติ.

ภาทฺธิยสฺส กาฬิโกธายปฺตฺตฺถุเกฺลสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมฺมตฺ.

๔. สันนิฎฐาปกตฺเถราปทาน

- [๗๐] อรณเณ กุฎิกิ กตฺวา วสามิ ปพฺพตฺนฺตเร
ลาภาลาเภณ สันตุญฺโจ ยเสน อยเสน จ.
- [๗๑] ปทุมตฺตโร โลกวิทู อาหุติํ ปฏิกุโห
ภิกฺขุสฺสทสฺสเสหิ อากณฺชิ มม สันติกิ.
- [๗๒] อุปาคํ มหานาค^๒ ชลชุตฺตมนามกิ
คิณฺสนฺธว^๓ ปณฺญาเปตฺวา อทาสี สตฺถโน อหิ.
- [๗๓] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน อามณฺทํ ปาณียณฺจหิ
อทาสี อชฺชวตฺส วิปฺปสนฺเนน เจตสา.
- [๗๔] กปฺเป อิตฺโต สทฺสทสฺเส^๔ ยํ ทานมททิ ททา
ทุกฺคทิ นาวิชานามิ อามณฺทสฺส อิทํ ผลิ.
- [๗๕] เอกทาสีสกปฺปมฺหิ เอโก อาสี^๕ อรินฺทโม
สทฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
- [๗๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
นพภิณฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สันนิฎฐาปกโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
สันนิฎฐาปกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตถํ สมตฺถํ.

๑ น. ม. วสีสทสฺสเสหิ

๒ สี่ มหาวิริ

๓ ม. คิณฺสนฺธว

๔ น. ม. สทฺสทสฺสิตฺโต กปฺเป

๕ น. ม. อาสี

๕. ปณจหตฺถิยตุเถราปทาน

- [๗๗] สุเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ กจฺจนเต อนฺตรปาณเ
โองฺฆิตฺตจกฺข มิตฺถาณิ สติมา สํวตฺนฺทริโย.
- [๗๘] ปณฺจ อปฺปฬหฺตฺถาณิ อาเวตฺตมฺภาสฺ เม^๑
เตน พุทฺธํ อปฺปเชสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ.
- [๗๙] อาโรปีทา จ เท ปุปฺผา จทนฺมสฺส สทฺธโน
สมาริสุ^๒ มหฺนาคํ สิสฺโส^๓ อาจวียํ ยถา.
- [๘๐] ทิสฺสภฺปสฺสสฺสมฺหิ ยํ ปุปฺผมฺภิโรปยิ
ทฺฤกฺกํ นามิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.
- [๘๑] อิทอ วิสฺสภฺปสฺสเท อเหสุํ ปณฺจ ขตฺติยา
หตฺติยา นาม นามเณ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
- [๘๒] ปฏิสฺมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺวา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สุกํ อายสฺมา ปณฺจหตฺติโย เตโร อีมา กาทาโย อภาสิตฺถาติ.
ปณฺจหตฺติยตุเถรสฺส อปทานํ ปณฺจํ สมฺมตํ.

๖. ปทุมจฺจนนฺิยตุเถราปทาน

- [๘๓] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ วิปฺสฺสิมฺหคฺคปฺกฺกเล
สุผฺลลํ ปทุมํ กยฺห จิกฺมาโรปยิ อหํ.

๑ จ. ม. อาเวตฺถกํ อหํสุ เม ๒ ส. สํวตฺติ, จ. ม. สมาริสุ ๓ จ. ม. สิสฺสา

[๘๔] อาโรปีเต จ จิตฺเต
อากาสจฺจนํ กตฺวา	เวหาสํ นภมฺฤคมิ
จิตกมฺหิ อธารยิ.
[๘๕] เขกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นาภิชานามิ	ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ
พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๘๖] สทฺตทาฬฺสีโต กปฺเป
จาตุรฺนฺโต วิชิตาวี	ปทุมิสฺสรนํโก
จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
[๘๗] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
ฉพภินฺวา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐจิเม
กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปทุมจฺจนินฺโธ เถโร อิมํ คาทาโย อภาสิทฺถาติ.
ปทุมจฺจนินฺยตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐํ สมทฺทํ.

๘. สยันทายกตฺเถรอปทาน

[๘๘] สิทฺธตฺถสฺส ภกฺวโต
สยนํคํ มया ทินฺนํ	เมตฺตจิตฺตสฺส ทาทิโน
ทฺฐสฺสภณฺแทนิ ^๑ อตฺถกตํ.
[๘๙] ปฏิกฺกเทสิ ภกฺวา
อฏฺฐาย สยนา ^๒ ทมฺหา	กปฺปิยสยนาสนํ
เวหาสํ อฏฺฐมฺหิ ชิน.
[๙๐] จตฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นาภิชานามิ	ยํ สยนฺมทาสทํ
สยนสฺส อิทํ ผลํ.

๑ ฉ. ม. ทฺฐสฺสภณฺแทนิ

๒ ส. อาสนา

- [๙๑] เอกปณฺณาสิตो กปฺเป วรุโณ เทวสวฺหโย
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตี มหพฺพโล.
- [๙๒] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนุติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สยนทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สยนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สตุตฺตํ สมตฺตํ.

๘. จงกมทายกตฺเถราปทาน

- [๙๓] อตฺถตสฺสิสฺส มุณีโน โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
 อธิจฺจกาหิ จินิตฺวาน จงกมํ การยํ อหํ.
- [๙๔] อุจฺจโต ปณฺจจรทนต์ จงกมํ สารุ มาปิตํ
 อายามโต หตฺถสทนต์ ภาวเนยฺยํ มโนรมํ.
- [๙๕] ปฏิกฺกเหสิ ภกฺวา อตฺถตสฺสึ นรุตฺตโม
 หตฺถเถน ปุพฺพิณํ กยฺหุ อีมา คาคา อภาสถ.
- [๙๖] อิมินา ปุพฺพิณฑาเนน จงกมํ สุกเตน จ
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺนํ ปุพฺพิณํ อนฺนโกสฺสติ.
- [๙๗] ตีณิ กปฺปานิ เทเวสุ เทวราชํ กริสฺสติ
 อนฺนโกสฺสติ สมปตฺติ อจฺจราหิ ปฺรภุชโต.

- [๙๘] มนุสฺสโลกิ อากนฺตฺวา ราชา รฏฺเฐ ภวิสฺสติ
 ติกฺขตฺตํ จกฺกวตฺติ จ มหิยา โส ภวิสฺสติ.
- [๙๙] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
 ทฺถกฺคํ นาภิชานามิ จกฺกมสฺส อิทํ ผลํ.
- [๑๐๐] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนยา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา จกฺกมทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 จกฺกมทายกตฺเตรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๙. สุกตฤเตรปทาน

- [๑๐๑] ปทุมุตฺตโร โลกวิทุ อาหุติํ ปฏิกฺคโ
 ชนตํ อุตฺตรวิทฺวาน นิพฺพายติ มหายโส.
- [๑๐๒] นิพฺพายนฺเต จ สมฺพุทฺธะ ทสฺสทสฺสิ กมฺปถ
 ชนกาโย มหา อาสิ เทวา สนนฺิปตฺติ ตทา.
- [๑๐๓] จนฺทนํ ปุริยิตฺวาน ตคฺรามลฺลิกาทิ จ
 หฏฺฐโจ หฏฺฐเจน จิตฺเตน อาโรเปสฺสิ นรฺกตมํ.
- [๑๐๔] มม สงฺกปฺปมณฺเฑาย สตฺถา โลเก อนฺตฺตโร
 นิปนฺนโกว สมฺพุทฺธโร อีมา คาคา อภาสถ.

- [๑๐๕] โย เม ปจฺฉิมเก กาเล กนฺธมฺลเณ^๑ ฉาทยิ
 ทมห์ กิตุตฺติสฺสามิ สฺฆาถ มม ภาสโต.
- [๑๐๖] อิทอ จุโธ ยํ โปโส ตุสฺสิทากายํ คมิสฺสติ
 ตตฺถ รชฺชํ กริตฺวาน นิมฺมานํ โส คมิสฺสติ.
- [๑๐๗] เอเตเนว อุปาเยน ททฺวา มลฺล^๒ วรฺกฺทมํ
 สกกมฺมาภิรฺทฺโร โส สมฺปตฺตี อนฺโถสฺสติ.
- [๑๐๘] ปุณฺาปี ตุสฺสิตะ กาเย นิพฺพุตฺติสฺสทฺธิยํ นโร
 ทมฺหา กายา จิตฺวาน มนุสฺสสฺสทํ คมิสฺสติ.
- [๑๐๙] สกฺยปฺกุโธ มหานาโโค อकुโธ โลเก สเทวเก
 โพรยิตฺวา พฺหุ สตุเต นิพฺพายิสฺสติ จกฺขฺมา.
- [๑๑๐] ททา โสปกโต สนฺโต สุกกมฺเณ จิตฺโต
 อุปสงกมฺม สมฺพุทฺธํ ปณฺหํ ปุจฺฉิสฺสติ ททา.
- [๑๑๑] หาสยิตฺวาน สมฺพุทฺธโร สพุพฺพณฺเญ โลกนายโก
 ปุพฺพกมฺมมภิณฺเวย^๓ สจฺจานิ วิวริสฺสติ.
- [๑๑๒] อารทฺโร จ ยํ ปโยห ตฺถุโจ เอกกฺกมานโส
 สตุถาวํ อภิเวทฺทฺวา ปพฺพชฺชํ ยาจยิสฺสติ.
- [๑๑๓] ปสนฺนมานสํ ทิสฺวา สกกมฺเมน โตสิต
 ปพฺพาเชสฺสติ โส พุทฺธโร อคฺคธมฺมสฺส^๔ โกวิท.
- [๑๑๔] วายมิตฺวานํ โปโส สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน
 สพุพาสเว ปริณฺเวย นิพฺพายิสฺสทฺยนาสโว.
- ปณฺจมํ ภาณวารํ.

๑ ฉ. กนฺธมาเณ

๒ ฉ. มาลี

๓ ฉ. ม. ปุณฺณกมฺมํ ปริณฺเวย

๔ ฉ. ม. อคฺคกฺกสฺส

- [๑๑๕] ปุพฺพกมฺเมน สยฺยตุโธ
 พุทฺธสฺส โอโรโส ปุตุโธ
 เอกกฺโข สุตฺตมาหิโต
 ฐมฺมโฆมฺหิ^๑ สุนิมฺมิโต.
- [๑๑๖] ฐมฺมราชํ อปฺกมฺม
 กถยนฺโต จ เม ปณฺหิ
 อาปฺจุณี ปณฺหุทฺตมํ
 ฐมฺมโสทํ อฺปานยิ.
- [๑๑๗] ทสฺสสาคํ ฐมฺมมณฺเฑน
 สพฺพาสเว ปรีณฺเฑน
 วิหาสี สาสเน รโต
 วิหฺรามี อนาสโว.
- [๑๑๘] สทฺธสฺสสฺสโต กปฺเป
 นิพฺพายิ อนฺนปาทาโน
 ชลชฺชุตฺตมนายโก
 ทิโปว เทลสงฺขยา.
- [๑๑๙] สทฺธโยชนิกํ อาสิ
 ธชฺชํ ททฺธ อปฺเชสี
 อฺนุปณฺจ รตนามยํ
 สพฺพภทฺทํ มโนรมํ.
- [๑๒๐] กสฺสปฺสฺส จ พุทฺธสฺส
 ปุตุโธ เม โอโรโส อาสิ
 ทิสฺโส นามกฺกสวโก
 ทายาโท ชินฺสาสเน.
- [๑๒๑] ทสฺส ทิเนน มนฺสา
 เตน กมฺมวิปาเกน
 วาจํ ภาสี อภทฺทกํ
 ปจฺจนา เม อาสิ ภทฺทกํ.^๒
- [๑๒๒] อฺปวตฺตเน สาลวเน
 ปพฺพาเชสี มหาวีโร
 ปจฺจิเม สยเน มุนิ
 ทิโต การุณิกโก ชิน.
- [๑๒๓] อชฺเชว ทานิ ปพฺพชฺชา
 อชฺเชว ปรีณิพฺพานํ
 อชฺเชว อฺปสมฺปทา
 สมฺมุชา ทิปปทฺตเม.^๓
- [๑๒๔] ปฏฺฐิสฺสภิกา จตฺสฺโส
 จพฺปณฺเฑน สจฺฉิกตา
 วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
 กทํ พุทฺธสฺส สาสนฺนทิ.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๑๕ ๑ ก. ฐมฺมโฆมฺหิ

๒ ส. ปจฺจิเม อภทฺทสํ ชินํ

๓ จ. ม. ทวิปปทฺตเม

อิติถิ สุกฺ อายสฺมา สุกฺทโท เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

สุกฺททตฺเตรสฺส อปทานิ นวมิ สมฺมุตฺติ.

๑๐. จุนฺทตฺเตรอปทาน

[๑๒๕] สิทฺธตฺตสฺส ภควโต
อภฺมิยํ การยิตฺวาน	โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
ชาติปฺปฺเผหิ จาทยิ.
[๑๒๖] นิฏฺฐาเปตฺวาน ทํ ปุฬฺมํ
ปฺปฺผาวเสสํ ปกฺกยฺห	พฺพุทธสฺส อุปนามยิ
พฺพุทธสฺส อภิโรปยิ.
[๑๒๗] กณฺจนภฺมิยสงฺกาสํ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	พฺพุทธํ โลกคฺคณายกํ
ปฺปฺผภฺมิยมฺปานยิ.
[๑๒๘] วิติณฺณงฺโข สมฺพทฺธโร
ภิกฺขุสฺสเม นิสฺสิทฺฐวา	ติณฺโณเมหิ ปฺรกุชฺชโต
อีมา คาคา อภาสถ.
[๑๒๙] ทิพฺพทณฺฐํ ปวายนฺตํ
ตมฺหํ กิตฺติยิสฺสามิ	โย เม ปุฬฺมภฺมิยํ อทา
สฺสณาด มม ภาสโต.
[๑๓๐] อิตฺโต จุฑฺโธ อโย โปโส
ชาติปฺปฺเผหิ ปฺริกิณฺโณ	เทวสฺสํปฺรกุชฺชโต
เทวโลกํ คมฺมิตฺตติ.
[๑๓๑] อุพฺพิทฺธํ ภาวนํ ทสฺส
พฺยุมฺมํ ปาตุภวิสฺสติ	โสวณฺณณฺจ มณฺเฑมยํ
ปฺญญกมฺมปภาวิทํ.

[๑๓๒] จตุสตุตติชตุตฺ โส อนุโกสสุติ สมปตฺติ	เทวราชํ ภวิสฺสติ อจฺจราหิ ปฺรภุชโต.
[๑๓๓] ปจฺพยา ราชํ ทิสํ ปณฺจสตุตติชตุตฺตจ	วสุํ อาวสฺสสุติ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ.
[๑๓๔] ทุชฺชโย นาม นามเน อนุโกตฺวานํ ตํ ปณฺณํ	เหสฺสติ มนุชาธิโป สกกมฺมุปสฺสํโต. ^๑
[๑๓๕] วินิปาตํ อณฺทฺวาน หิรณฺณํ ทสฺส ^๒ นิจิตํ	มนุสฺสตุตํ คมิสฺสติ โกฏิสฺสํปี อนปฺปกํ.
[๑๓๖] นิพฺพตฺติสฺสติ โยนิมฺหิ วงฺคนทสฺส สฺสโต ธีมา	พฺรหฺมณเ ^๓ โส ภวิสฺสติ สํริยา โอโรโส ปิโย.
[๑๓๗] โส จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา จฺพจฺนโทติ นามเน	องฺคิรฺสสฺส สาสเน เหสฺสติ สกฺกสฺสวโก.
[๑๓๘] สามณโรว โส สนฺโต สพฺพาสเว ปริณฺณาย	ชีณาสโว ภวิสฺสติ นิพฺพายิสฺสตุยฺยนาสโว.
[๑๓๙] อฺปฺภฺจที มหาวิรํ ภาทํ เม จฺปฺภฺจาสี	อณฺเณ จ เปสฺเส พหุ อฺตฺตมตฺตสฺส ปตฺติยา.
[๑๔๐] ภาทํ เม อฺปฺภฺจทิตฺวา สมพฺพุทฺธํ อฺปนาเมสี	ธาทํ ปตฺตมฺหิ โอหิย ^๔ โลกเชฏฺฐํ นรทสภ.
[๑๔๑] อฺโก หตฺถเทหิ ปกฺกยฺห สนฺทสฺสยฺนโต ตํ ธาทํ	พฺพุโร โลเก สเทวเก กิตฺติยิ อกฺกสฺสวภ.

๑ น. ม. สกกมฺมํ อปสฺสํโต

๒ ส. หิรณฺณสฺส

๓ น. ม. พฺรหฺมณเ

๔ ก. โอหิย

[๑๔๒] จิตฺตมฺหา สุวิมุตฺตํ เม สทฺธา มยฺหํ ปตฺถิจิตฺตา
สพฺพาสเว ปรีชณาย วิหรามิ อนาสโว.

[๑๔๓] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา จุนฺทตฺเถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาคิ.

จุนฺทตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

อุปาลิวคฺโค ปณฺจโม.

ตสฺสทฺธานํ

อุปาลิ โสโณ ภทฺธิโย สนนฺนิฐาปภทฺธิโย
ฉทฺธํ เสยฺยจฺงมํ สุกทฺโท จุนฺทสฺวหโย
คาคาสกํ จ ทาฬีส^๑ จตฺสฺโส จ ททฺทฺทริ.

๖. วัชณีวคฺค

๑. วิฐปนทายกตฺเถราปทาน

[๑] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
วัชณิกา^๒ มยา ทินฺนา ทิปฺทินทสฺส^๓ ทาทิโน.

[๒] สกํ จิตฺตํ ปสาเทควา ปกฺกเหตุวาน อชฺชลี
สมพุทฺธํ อภิวัตฺติควา ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข.

๑ ฉ. ม. ...สตาสีส์ ๒ ฉ. ม. วัชณิกา ๓ ฉ. ม. ทวิปฺทินทสฺส

[๓] วีชนี ปกุกเหตฺวาน
ภิกฺขุสฺสเม จิโต สนฺโต	สตฺถา โลกกฺคนายโก ^๑
อิมมา คาคา อภาสธ.
[๔] อิมินา วีชนีทาเนน
กปฺปานิ สตสฺสสฺ	จิตฺตสฺส ปณฺธิ ^๒ จ
วินิปาตํ น กจฺจติ.
[๕] อารทฺธวโร ปหิตฺตโต
ชาตียา สตฺตวสฺสโส	เจโตกฺคนสมาธิโต
อรรหตฺถํ อปาปณฺ.
[๖] สฏฺฐจิกปฺปสฺสสฺสมฺหิ
โสฬสสสิสุ ราชาน	พិฆฺมานสนามกา ^๒
จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
[๗] ปฏฺฐิสฺมกฺกิทา จตฺสโส
ฉพฺภินฺนวา สจฺฉนิกทา	วิโมกฺขาเป ^๑ จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วิรฺูปนทายโก เตโร อิมมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
วิรฺูปนทายกตฺถเรตฺส อปทานํ ปจฺมํ สมกฺตํ.

๒. สตรียัตถุเถราปทาน

[๘] อุกฺกพิทฺธํ เสถมารุญฺ	นิสฺสีทิ ปุริสฺสฺสฺสโม
ปพฺพตฺสสวาทุมฺหิ	พฺรหฺมโณ มนฺตปารกฺ.
[๙] อุกฺกวิญฺญํ มหาวีรํ	เทวเทวํ นรารสํ
อชฺชลิ ปกุกเหตฺวาน	สนฺตวิ โลกนายกํ.

[๑๐] เอส พุทฺโธ มหาวีโร
ชลฺลิตํ อคฺคิชนฺโรว	วธมฺมปฺปกาสะโก
ภิกฺขุสํฆปฺรภุชโต.
[๑๑] มหาสมฺมุทโทวภุชฺโฬโก ^๑
มิกฺรราชวสมฺภีโต	อนฺณโณว ทฺรุตฺตโร
ธมฺมํ เทเสติ จกฺขมา.
[๑๒] มม สงฺกปฺปมณฺเวย
ภิกฺขุสํฆํ จิตฺตํ สตุถา	ปทุมุตฺตรนาถโก
อิมํ คาลา อภาสธ.
[๑๓] เยนาย ^๒ อณฺชลิ ทินฺโน
ตีสกปฺปสทฺธานิ	พุทฺธเสฏฺโฐ จ โถมิโต
เทวราชํ กริสฺสตี.
[๑๔] กปฺปสทฺทสทฺสมฺหิ
วิวญฺญจฺฉโต สมฺพุทฺโธ	อญฺจีสสสนามโก
อุปฺปชฺชิสฺสตี ทาวเท.
[๑๕] ทสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท
สทฺธสฺสตี นามเน	โอรโส ธมฺมนิมฺมิโต
อรทา โส ภวิสฺสตี.
[๑๖] ชาตฺถิยา สตุทฺตวสฺสโหํ
สทฺธสฺสตี นามเน	ปพฺพชฺชี อนคาริยํ
ปภา นิทฺฐาวเต มม.
[๑๗] มณฺฑาเป รุกฺขมฺลฺเล วา
ธาวะมิ อนฺติมํ เทหํ	ณายี ฌานโรโต อหํ
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
[๑๘] สญฺจิกปฺปสทฺธานิ ^๓
สตุทฺตรตนสมฺปนฺนา	จตุโร รามนามกา ^๔
จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
[๑๙] ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส
นพฺภินฺเวยา สจฺฉนิกทา	วิโมกฺขาปปี จ อญฺจิเม
กถํ พุทฺธสฺสณฺนตี.

๑ ฉ. ม. ...วภุชฺโฬโก

๒ ก. เยนานํ

๓ ฉ. ม. สญฺจิกปฺปสทฺทสทฺสมฺหิ

๔ ก. โรมนามกา

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สตรฺสียโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.

สตรฺสียกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๓. สยันทายกตฺเถรปาทาน

[๒๐] ปทุมุตฺตรพฺพุตฺสสฺส สพฺพโลกานุกมฺปิโน
สยน์ ทสฺส ปาทาสี วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.

[๒๑] เตน สยันทาเนน สุเขตฺเต วิชสมฺปทา
โกโก นิพฺพุตฺเต^๑ ทสฺส สยนสฺส อิทํ ผลํ.

[๒๒] อากาเส เสยฺยํ กปฺเปมิ ธาเรมิ ปจวี อิมํ
ปาณฺสฺส เม อิสฺสรียํ สยนสฺส อิทํ ผลํ.

[๒๓] ปณฺจกปฺปสทฺสสมฺหิ อญฺจ อาสํ มหาวีร^๒
จตุตฺถีเส กปฺปสเท จตุโร จ^๓ มหพฺพลา.

[๒๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
จพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พฺพุตฺสสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สยันทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.

สยันทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๕. โอปวยฺหตุเถราปทาน

[๓๓] ปทุมุตตรพทุสส นียยาเททฺวาน สมพุทฺธ ^๑	อาชานีโย อทาสหิ อคมาสี สกั ฆริ.
[๓๔] เทวโล ^๒ นาม นามเน วธรรมมุตฺต ทายาโท	สตฺถุโน อกฺขสวโก อาคณฺณิ มม สนฺติกิ.
[๓๕] สพุทฺถทาโร ^๓ ภควา ทว สงฺกปฺปมณฺาย	อาชานเญโย น กมฺปติ ^๔ อิธิวาเสสิ จกฺขมา.
[๓๖] อกฺขปาเปตฺวา วาตชวํ ปทุมุตตรพทุสส	สินฺธวํ สีฆวาทนํ ขมนีโย อทาสหิ.
[๓๗] ยํ ยํ โยนฺนุปฺชฺชามิ อาชานียา วาตชวา	เทวตฺถํ อถ มานุสฺ ^๕ วิทฺติ นิพฺพุตฺเตเร มม. ^๖
[๓๘] ลาภา ^๗ เทสํ สุตฺตํ วา ^๘ ปฺนปฺปิรฺรฺปาเสยฺย ^๙	เย ลภนฺตฺปสมฺปทํ พุทฺโธ โลเก สเจ ภเว.
[๓๙] อฏฺฐจวีตฺติกฺขตฺตาหิ ^{๑๐} จาตฺรณฺโต วิชิตาวิ	ราชา อาสี มหฺพฺพลो ขมฺพุทฺธิปสฺส ^{๑๑} อิตฺสโร.
[๔๐] อิมํ ^{๑๒} ปจฺฉิมกํ มยฺหิ ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	จริโม วตฺตเต ภโว หิตฺวา ชยปฺราชา.
[๔๑] จตฺตฺติเส สหสฺสมฺหิ สตฺถรณฺตสมฺปนฺโน	มหาเตโชสิ ขตฺติโย จกฺกวตฺติ มหฺพฺพลอ.

สตฺตฺตนต. ๒๔/๒๐ ๑ ส.ม. สมพุทฺธ ๒ จ. ม. เทวโล ๓ จ. ม. สพุทฺถทาโร
๔ จ. ม. กมฺปติ ๕ ส. ม. เทวา จ มานุส ภเว ๖-๖ จ. ม. ขมนีโย วาตชวํ, จิตฺตํ
นิพฺพุตฺเตเร มม, ส. ขมนียา วาตชวา, จิตฺตา นิพฺพุตฺเตเร มม. ๗ จ. ม. ลาภํ
๘ จ. ม. ว ๙ จ. ม. ปฺนปฺปิ ปิรฺรฺปาเสยฺย ๑๐ จ. ม. อฏฺฐจวีตฺติกฺขตฺตาหิ
๑๑ จ. ขมฺพุทฺธปสฺส ม. ขมฺพุทฺธปสฺส ๑๒ จ. ม. อิมํ

[๔๒] ปฏิสมภิทา จตสฺส วิโมกฺชาปํ จ อฏฺฐจิเม
 จฬภินฺดวาทา สจฺฉนิกิตตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนนํ.

อธิติ สุกุมารย์ อายสุมา โอบุโยท เตโร อิม่า คากาโย อภาสิตุถาติ.
 โอบุโยทเตโรสุส อปทานิ ปณจมนิ สมตฺตํ.

๖. สปร๊วราสนตุเถราปทาน

[๔๓] ปทุมุตตรพทุธสฺส ปิณฺหาปาทํ อทาสหํ
 กนฺตฺวา กิตฺติจกฏฺฐานํ มลฺลิกาหิ ปริกขิตฺ^๑

[๔๔] ทมฺหาสนมฺหิ อสฺสีโน พุทฺโธ โลกคุคนายโก
อภิกตฺถยิ ปิณฺฑปาตํ อชฺฐภูโต สสมาธิโต.

[๔๕] ยถาปี ภทฺทเก เขตฺเต พิชํ อปฺปมฺปิ โรเปตํ
สมฺมา ชารํ ปเวจฺจนโต ผลํ โทเสติ กสสกํ.

[๔๖] ตเถวายํ ปิณฑปาโต สุขเขตเต โรปีโต ทยา
ภเว นิพพุตมานนฺหิ ผลนเต โทสยิสสติ.

[๔๗] อิทํ วตฺวาน สมฺพุทฺโธ
 ปิณฺฑปาตํ คเหตฺวาน
 ชลชุตฺตมนามโก
 ปกฺกามิ อุตฺตตรามโข.

[๕๘] สํวโต ปาฏิโมกขสุมิ
ปวิเวกมณฺญตฺโต

อินทริยสฺ จ ปณฺจสฺ
วิหรามิ อนาสโว.

- [๔๙] ปฏิสมุภิตา จตสโส วิโมกฺชาปี จ อฏฺฐิเม
 นพภินฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สปริวาราสโน เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 สปริวาราสนฺตเถรสฺส อปทานํ ญฺญจํ สมตฺตํ.

๘. ปณจที่ปกตเถราปทาน

- [๕๐] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส สพุทฺฐทานุกมฺปิโน
 สุตฺตทหิตฺวา^๑ สทฺธมฺเม อชฺชทฺธิจฺจิ อโหสทํ.
 [๕๑] ปทีปทานปาทาสี^๒ ปริวาริตฺวาน โพธิยํ
 สทฺทหนฺโต ปทีปานิ อกริ ทาวเทวทํ.^๓
 [๕๒] ยํ ยํ โยนฺนปชฺชามิ เทวตํ อถ มานุสํ
 อากาเส อุกกํ ธาเรนฺติ ทิปทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๕๓] ทิโรกฺฏี^๔ ทิโรเสถ สมตฺติคฺคยฺห ปพฺพทํ
 สมฺนตา โยชนสฺสํ ทสฺสนํ อนฺโณมทํ.
 [๕๔] เตน กมฺมาวเสเสน ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ ทิปทินฺทสฺส สาสนเน.
 [๕๕] จตฺตติเส กปฺปสฺเต สตจกฺขุสฺนามกา
 ราชานฺเตสุ มหาเตชา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.

๑ จ. ม. สทฺททิตฺวาน ส. สุตฺตทหิตฺวา

๓ จ. ม. ทาวเท อท

๒ จ. ม. ปทีปทาน ปาทาสี

๔ จ. ม. ทิโรกฺฏี

[๕๖] ปฐิสฺสภิกขา จตฺตสฺส วิโมกฺขาเปี จ อญฺฺจิเม
 ฌพภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทฺถํ สํทํ อายสฺมา ปณฺจทีปโก เตโร อิมํ คถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปณฺจทีปกตฺตเถรสฺส อปทานํ สุตฺตมํ สมกฺกํ.

๘. รัชทายกตฺตเถราปทาน

[๕๗] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส โพธิยา ปาทุมุตฺตเม
 ฃญฺโใจ ฃญฺเจเน จิตฺเตเน รัชมาโรปยี อหํ.

[๕๘] ปตฺตปฏฺตานี ฃณฺหิตฺวา พหิทฺธา ฃทฺทายี อหํ
 อนฺโตสฺสทฺธํ พหิสฺสทฺธํ สฺวิมุตฺตํ อนาสวํ.

[๕๙] สมมฺชา วีย สมพฺพทฺธํ อวณฺที โพธิมุตฺตมํ
 ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อาหฺตึนํ ปฏฺิภุคฺโท.

[๖๐] ภิกฺขุสํเฆ จิโต สุตฺถา อิมํ คถา อภาสธ
 อิมินา รัชทาเนน อูปฺภจาเนน จูภยํ.

[๖๑] กปฺปานํ สตสทฺธสํ ทฺฤกฺที โส น ฃจฺฉติ
 เทเวสฺส เทวโสภณฺยํ อนฺุโกสฺสทฺธยนฺฺปภํ.

[๖๒] อเนกสทฺกฺขตฺตญฺจ ราชา รฏฺเฐ ภาวิสฺสติ
 อุกฺกโต นาม นามเนน จกฺกทฺที ภาวิสฺสติ.

- [๗๐] กรเสฏฺฐเจณ ปกฺกยฺห ชลชํ ปุปฺพลมุตฺตมํ
ภิกฺขุสํเฆ จิโต สตุถา อีมา คาคา อภาสถ.
- [๗๑] เยนิทํ ปทฺมํ ชิตฺตํ สพฺพพณฺณตฺตมนายเก^๑
ตมทํ กิตฺตยิสฺสํ สุนาถ มม ภาสโต.
- [๗๒] ทิสฺสกปฺปานิ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสติ
ปจฺจุยา รชชํ สตุตฺสํ วสุธํ อาวสิสฺสติ.
- [๗๓] ตตฺถ ปตฺตํ คเหตุวาน จกฺกวตฺถิ ภาวิสฺสติ
อากาสโต ปุปฺพลมุตฺตมํ อภาวสฺสิสฺสติ ททา.
- [๗๔] กปฺเป สตฺสทสฺสสมฺหิ โอฏฺถากกฺกสมฺภโว
โคตโม นาม นามเน สตุถา โลเก ภาวิสฺสติ.
- [๗๕] ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท โอโรโส ธมฺมนิมิโต
สพฺพาสเว ปริณาย นิพฺพายิสฺสตุยฺนสโว.
- [๗๖] นิภฺมิตฺวาน กุจฺฉิมฺหา สมฺปชาโน ปฏิสฺสโต
ชาติยา ปณฺจวสุโส อรหตฺตํ อปาปณิ.
- [๗๗] ปฏิสฺสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
ฉพฺปิณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตฺถํ สทํ อายสฺมา ปทฺโม เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ปทฺมตฺถเรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺตํ.

๑๐. อสนโพธิยตฺเถราปทาน

- [๗๘] ขาติยา สตฺตวสุโสหํ อทุทสํ โลกนายกํ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน อุกณฺณิ นรุตฺตมํ.
- [๗๙] ทิสฺสสฺสหาํ ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
 ภูโจ ภูเจณ จิตฺเตน โรปยิ โพธิมุตฺตมํ.
- [๘๐] อสโน นามธฺยเยน ธรณิรूपาทโป
 ปณฺจ วสุเส ปริจรี อสนํ โพธิมุตฺตมํ.
- [๘๑] ปุปฺพิทํ ปาทปํ ทิสฺวา อพฺภูตํ โดมทสนํ
 สกํ กมฺมํ ปกิตฺเตนโต พุทฺธเสฏฺฐํ อฺปากมํ.
- [๘๒] ทิสฺโส ททา โส สมฺพุทฺโธ สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโล
 ภิกฺขุสํเม นิสฺสิทฺฐวา อีมา คาคา อภาสถ.
- [๘๓] เยนายํ โรปีตา โพธิ พุทฺธปฺปชา จ สกฺกตา
 ตมทํ กิตฺตยิสฺสามิ สุนาถ มม ภาสโต.
- [๘๔] ทิสฺสอปฺปานิ เทเวสุ เทวราชํ กริสฺสติ
 จตฺตสฺสจฺฉิณฺจกฺขตฺตํ โส จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ.
- [๘๕] ตฺสึทาหิ จวิตฺวาน สุกฺกมฺมฺเลน จิตฺโต
 เทว สมฺปตฺติ อานุโกตฺวา มนฺตฺสสฺสเถ รมิสฺสติ.
- [๘๖] ปธานํ ปหิตฺตโต โส อฺปสนฺโต นิรूपิ
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย นิพฺพายิสฺสตฺยนาสโว.

- [๘๗] วิเวกมณฺฑิตุโทหํ อุปสนฺโต นิรูปติ
 นาโถว พนฺธํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
- [๘๘] เทวฺนวุเต อิตฺโ กปฺเป โพรฺธิ โรเปสํ ททา
 ทกฺกตํ นวฺชานามิ โพรฺธิโรปสฺสํ ฝลํ.
- [๘๙] จตฺตสฺสทฺตติโต กปฺเป ทนฺทเสโนติ วิสฺสโต
 สทฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกทฺตํ ททา อหํ.
- [๙๐] เทสฺสทฺตติ อิตฺโ กปฺเป สทฺตาหฺสํ มหิปปตี
 สมนฺตเนมิ นามเนน ราชานํ จกฺกทฺตโน.
- [๙๑] ปณฺณวีสฺสติโต กปฺเป ปณฺณโก นาม ชฺชติโย
 สทฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกทฺตํ มหพฺพลํ.
- [๙๒] ปฏิสฺสภิกา จตฺสฺสโต วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนํ สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตถํ สํ ายสฺมา อสนโพรฺธิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

อสนโพรฺธิยฺกฺเครฺสฺส อปทานํ ทสมํ สมฺมตํ.

วิชนีวฺกโก จญฺโ.

ตสฺสทฺทานํ

วิชนี สทฺวสี จ	สยโนทกิ วาหิโส ^๒
ปริวารो ปทํปญจ	ธโร ปทุมปฺชโก
โพรฺธิ จ ทสโม วุฑฺโ	คาคา เทวฺนวุติ คคา.

๗. สกจิตฺตนิยวคฺค

๑. สกจิตฺตนิยตฺเตรอปทาน

[๑] ปวนํ กานนํ ทิสฺวา
อิสฺสํ อนฺจฺฉณํ	อปฺปสทฺทํ อนาวิลํ
อาหุตฺตํ ปฏิกุทฺทํ.
[๒] ญูปํ กทฺวาน เวฬุณฺี
สมฺมุขํ วิย สมฺพุทฺธํ	นํนาปฺปฬํ สโมกิริ
นิมฺมิทํ อภิวนฺททํ.
[๓] สกฺตรตนสมฺปนฺโน
สกกมฺมาภิริทฺธทํ	ราชา รฏฺฐสฺมิ อิสฺสโร
ปฺปฬปุชฺชัยิ ^๒ ผลํ.
[๔] เอกนฺวเต อิตฺโถ กปฺเป
ทฺถกฺคํ นภิชานามิ	ยํ ปฺปฬมฺภิโรปฺปิ
พฺพุทฺธปุชฺชัยิ ^๓ ผลํ.
[๕] อสฺสติกปฺเปนฺนทฺยโส
สกฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวทฺธิ อโหสทํ
จกฺทฺธิปมฺภูติ อิสฺสโร.
[๖] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส
จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกฺกา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กทํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สฺทํ อายสฺมา สกจิตฺตนิโย เตโร อีมา คทาโย อภาสิตฺตาติ.

สกจิตฺตนิยตฺเตรสฺส อปทานํ ปจฺมํ.

๒. อาโปปุปฺผิยตุเถราปทาน

[๗] วิหารา อภินิภูชมม
จตุสจฺจํ ปกาเสนฺโต	อพฺภุจาสี ^๑ จ จงฺกเม
เทเสนฺโต ^๒ อมตํ ปทํ.
[๘] สิริสฺส กิริมณฺณาย
นํนาปุปฺผํ กเหตุวาน	พฺพุทธสฺสจฺจสฺส ทาทิโน
อากาสมฺหิ สโมกิริ.
[๙] เทน กมฺเมเน ทิปทินฺท
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	โลเกชฺชว จ นรารสภ
หิตฺวา ชยปราชย์.
[๑๐] เอกทีเส อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺกที นามิขานามิ	ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ
ปุปฺผปฺชายิทํ ผลํ.
[๑๑] อิตฺโต วีตฺติกปฺปมฺหิ
สจฺจตฺตารทณสมฺปนฺโน	สุมฺเห นาม ชตฺติโย
จกฺกวตฺตํ มหพฺพล.
[๑๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส
ณพภินฺนยา สจฺจกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
กตํ พฺพุทธสฺส สาสนฺนติ.
- อิทฺถํ สํกํ อายสฺมา อาโปปุปฺผิโย เตโร อีมา กถาโย อภาสิตฺตาทิ.
อาโปปุปฺผิยตุเถรสฺส อปทานํ ทฺธิย.

๓. ปจฺจาคมฺนิยตุเถราปทาน

[๑๓] สินฺธฺยา นทียา ทีเร
สฺสทฺธเสวาลภฺกฺโขหํ	จกฺกวาโก อหํ ททา
ปาเปสฺส จ สฺสณฺณโต.
[๑๔] อทฺทสํ วิรชํ พฺพุทธํ
ทฺถนฺเตเน สาลํ ปกฺกยฺห	กจฺจนฺตํ อนิลณฺนุชเส
วิปสฺสิสฺสสาภิโรปยิ.
[๑๕] ยสฺส สทฺธธา ทถาคเต
เตเน จิตฺตปสาเทเน	อจลา สุปฺพิฏฺฐจิตฺตา
ทฺถกฺกที โส น กจฺจติ.

[๑๖]	สุวากถํ วท เม อาสิ
วิหงฺกเมณ สนฺเทน	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส สนฺติเก
สฺพีหํ โรปีตํ มยา.
[๑๗]	เอกนฺวเต อิทฺถ กปฺเป
ทฺถกฺกํ นาภิชานามิ	ยํ ปุพฺพมภิโรปยิ
พฺพุทฺธปุชฺชัยิ ^๑ ผลํ.
[๑๘]	สุจารุทสฺสนา นาม
กปฺเป สทฺตฺรเส อาสุ	อญฺเจเต เอกนามกา
จกฺกาทฺถํ มหพฺพลา.
[๑๙]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
จพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
กถํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺตํ.

อิทํ สํ อยสฺมา ปจฺจกมฺนิโย เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตาทิ.
ปจฺจกมฺนิตฺตเตรสฺส อปทานํ ททียํ สมฺมตํ.

๔. ปรปฺปสาทกตฺเตราปทาน

[๒๐]	อุสฺสํ ปวโร วีโร
สุวณฺณวณฺณํ สมฺพทฺธํ	มเหสี วิชิตาวัน
โก ทิสฺวา นปฺปสึทติ.
[๒๑]	ทิมวาวาปริเมยฺโย
ตเถว ฌานํ พฺพุทฺธสฺส	สาคโรว ทฺรุตฺตโร
โก ทิสฺวา นปฺปสึทติ.
[๒๒]	วสุธา ยถาปฺปเมยฺยา
ตเถว สีลํ พฺพุทฺธสฺส	จิตฺตา วณฺณํสกา
โก ทิสฺวา นปฺปสึทติ.
[๒๓]	อนิลฉฺชสาสงฺขพฺโ ^๒
ตเถว ฌานํ พฺพุทฺธสฺส	ยถากาโส อสงฺขโย
โก ทิสฺวา นปฺปสึทติ.
[๒๔]	อีมาหิ จตฺุทฺธิ คาทาหิ
พฺพุทฺธเสฏฺฐํ ฌวิตฺวาน	พฺรหฺมโณ โสณสฺวหฺโย ^๓
สิทฺตํมปฺราจิตํ.

๑ ส. ปุพฺพปุชฺชัยิ ๒ ส. อนิลโฆว อสงฺโฆโก

๓ จ.ม. เสนสฺวหฺโย

- [๓๔] สโมธานา จ ราชานโน โสฬส มนุชาธิปา
 กปฺปมฺหิ เทวเส^๑ อาสุ^๒ จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
 [๓๕] ปฏิสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปึ จ อญฺจิเม
 ฉพฺภณฺวา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ภิสทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ภิสทายกตฺตเตรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. สัจฉินตัตตเตราปทาน

- [๓๖] กิริทฺกฺจโร อาสี อภิชาโตว เกสรี
 มิกฺสงฺฆํ วรฺธิตฺวาน ชีวามิ ปพฺพตฺตเน.
 [๓๗] อตฺถทสฺสี तु ภควา สพฺพณฺณ วทํ วโร
 มมุทฺธวริทฺกามา โส อากณฺณิ ปพฺพตฺตมํ.
 [๓๘] ปสทณฺจ มิกํ หนฺตฺวา ภกฺเชตฺต^๒ สมฺปาकมิ
 ภควา ทมฺหิ สมเย ภิกฺขามาโน^๓ อุปากมิ.
 [๓๙] วรมฺสานิ ปกฺคยฺหุ อทาสี ทสฺส สตฺถุโน
 อนฺนโมทิตฺวา มหาวิโร นิพฺพาเปณฺโต มมํ ททา.
 [๔๐] เทน จิตฺตปฺปสาเทน กิริทฺกํ ปวิสี อหํ
 ปีตํ อุปฺปาทิตฺวาน ตตฺถ กาลกโต อหํ.
 [๔๑] เอเตน มิสฺทาเนน จิตฺตสฺส ปณฺธิตี จ
 ปณฺณเรเส กปฺปสเท เทวโลเก รมี อหํ.
 [๔๒] อวเสเสสุ กปฺปเปสุ กุสฺลํ กริถิ^๔ มया
 เทเนว มิสฺทาเนน พุทฺธานุสฺสรณฺเนน จ.

๑ จ.ม. จุทฺทเส

๓ ก. ภิกฺขจาโร

๒ จ.ม. ภกฺชิตฺ

๔ จ.ม. จินฺนํ, ส. นิจฺจํ

- [๔๓] อฏฺฐติสมฺหิ กปฺปมฺหิ อฏฺฐ ทิฆายนามกา
 สฏฺฐิมฺหิโต กปฺปสฺเต ทฺเว สรณนามกา.^๑
- [๔๔] ปฏฺฐิสฺสุมฺหิ จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทํ สํ ายสฺมา สฺจฺฉินฺติโต เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สฺจฺฉินฺติตฺถเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมฺมตํ.

๗. วตฺถทหายกตฺเถรอปทาน

- [๔๕] ปฏฺฐิชาโต ตทา อาสี สฺสฺปนฺโน กรฺพาธิโป
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ กจฺจนฺตํ กณฺธมาทนนํ.
- [๔๖] ชหิตฺวา กรฺพวณฺณํ มาณวํ อธารยิ^๒
 เอกวตฺถํ มยา ทินฺนํ ทิปทินฺนสฺส ตาทิโน.
- [๔๗] ทณฺจ ทสฺสํ ปฏฺฐิกฺกยฺห พุทฺโธ โลกกฺกนายโก
 อนฺตลิกฺเข จิตฺโต สฺตฺถา อีมา คาคา อภาสถ.
- [๔๘] อิมินา วตฺถทาเนน จิตฺตสฺส ปณฺธีริทิ จ
 ปหาย กรฺพโยนี เทวโลเก รมีสฺสติ.
- [๔๙] อตฺถทสฺสี ตํ ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก
 วตฺถทานํ ปสฺสิตฺวา ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข.
- [๕๐] ภเว นิพฺพุตฺตมานมฺหิ โหนฺติ เม วตฺถสมฺปทา
 อากาเส จทนนํ โหติ วตฺถทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๕๑] อรฺุณสา^๓ สฺสทฺธ ชนา จกฺกวตฺถิ มหพฺพลา
 จตฺตีสฺสติมฺหิ อาสีสุ กปฺปมฺหิ มนฺชาธิปา.

๑ จ.ม. วรณนามกา ๒ ก. มาณวตฺถํ อธารยิ ๓ จ.ม. อรฺุณวา, ส. อรฺุณกา

[๕๒] ปฏิสมภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺวา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตฺถํ สํทํ อายสฺมา วุตฺตทายโก เถโร อีมา คถาโย อภาสิตฺถาติ.
 วุตฺตทายกตฺเตรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมนตฺตํ.

๘. อมพทายกตฺเตรอปทาน

[๕๓] อโนมทสฺสี ภควา นิสินฺโน ปพฺพทนต์เร
 เมตฺตทาย อผริ โลเก อปฺปมาเณ นิรุปฺริ.

[๕๔] กปฺปี อหํ ททา อาสี หิมวฺนฺเต นกฺขตฺเม
 ทิสฺวา อโนมมฺริกํ^๑ พุทฺธเร จิตฺตํ ปสาทยี.

[๕๕] อวิทฺฐเร หิมวฺนฺตสฺส อมฺพาสํ ผลิตฺโน ททา
 ตโต ปกุกํ คเหตุวาน อมฺพํ สมรฺกํ อหํ.

[๕๖] ตมฺเม พุทฺธโร วิทยาภาสิ อโนมทสฺสี มหามฺนิ
 อิมินา มรฺุทาเนน อมฺพปาเนน^๒ จฺญํ.

[๕๗] สตฺตปฺปฉาสกปฺปมฺหิ เทวโลเก รมิสฺสตี
 อวเสสฺส กปฺเปสฺสุ ไวกิณฺณํ สฺสริสฺสตี.

[๕๘] เขเปตฺวา ปาปํ กมฺมํ ปริปกฺกาย วุทฺธิยา
 วินิปาตมกฺขตฺวา กิเลเส ฉาปยิสฺสตี.

[๕๙] ทเมเน ยุตฺตเมนาหํ ทมิโตมฺหิ มเหฺลึนา
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชย์.

[๖๐] สตฺตสฺสทฺตคิกปฺปสฺเต อมฺพจฺชยนาเมกา^๓
 จตฺตทสฺส เท ราชานํ จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา.

๑ ฉ.ม. อโนมทสฺสี ตํ, ส. อโนมํ อมิตํ

๒ ฉ.ม. อมพทาเนน

๓ ฉ.ม. อมพจฺชยสนามกา.

- [๖๑] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตุถิํ สุกฺกํ อายสฺมา อมฺพทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อมฺพทายกตฺถเรสฺส อปทานิ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๘. สุมณฑเรวาทาน

- [๖๒] สุมโน นาม นามเนน มาลาการโ อหิ ททา
 อทุกฺทสํ วิรัชํ พุทฺธํ โลกาหฺติปฏิคฺคหํ.
 [๖๓] อุโภทฺตเถहि ปคฺคยฺห สุมนํ ปุพฺผมฺตฺถมํ
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี สิริโน โลกพนฺธฺโน.
 [๖๔] อิมาย ปุพฺผปุชฺชาย เจตนาปณฺธีหิ จ
 ทฺถกฺคิ นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ฝลํ.
 [๖๕] เอกตฺธีเส อิตฺโถ กปฺเป ยํ ปุพฺผมฺภิโรปยิ
 ทฺถกฺคิ นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชายิทํ ฝลํ.
 [๖๖] จพฺพิสฺสติมฺหิ กปฺปมฺหิ จตฺถาโรสุํ มหายสา
 สจฺจตฺถรตนสมฺปนฺนา ราชาโน จกฺกวตฺตฺติโน.
 [๖๗] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตุถิํ สุกฺกํ อายสฺมา สุมโน เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สุมณฑเรวาทสฺส อปทานิ นวมํ สมตฺถํ.

๑๐. ปุพฺผจฺจโกฏฺฐิตฺถเรวาทาน

- [๖๘] อภีทรูปํ สีหํ กรุพฺพคํว ปคฺคิณํ
 พุทฺธมฺสวํ ปวรํ อภิชาตํ เกสรี.

๑ ส. ปุพฺผปุชฺชายิทํ

[๖๙] สิจิ ทิโลกสรณิ	อเนชํ อปราชิตํ
นินฺนํ สมณานถกํ	ภิกขุสัมปรกษตํ.
[๗๐] จงโกฏเก ^๑ จเปตฺวาน	อโนชํ ปุ่ผมฺมตฺตมํ
มหาจงโกฏเกเนว ^๒	พฺพุทฺธเสฏฺฐํ สโมกิริ.
[๗๑] เทน จิตฺตปฺปสาเทน	ทปฺปทินฺท นราสภ
ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ	หิตฺวา ชยปฺราชนํ.
[๗๒] เอกทิสฺส อิตฺถ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺริ ททา
ทฺถกฺทํ นวภิธานามิ	พฺพุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ.
[๗๓] สมฺปณฺเณ ทิสฺสกปฺปมฺหิ	เทวภูตีสนามกา
สทฺตฺรตนสมฺปนฺนา	ปณฺจาสุํ จกฺกวตฺถุโน.
[๗๔] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺส	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๑๔๑๒)

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุ่ผจงโกฏโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ปุ่ผจงโกฏยตเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

สกจิตฺตนิยวโก^๓ สทฺตโม.

ทสฺสสุทฺธานํ

สกจิตฺตํ อโถ ปุ่ผ ^๔	ปจฺจจากมฺเนน จ ^๕
ปรปฺปสาทํภิสฺสโท	สฺสจฺฉินฺทิตฺติ วตฺถทหายโก.
อมฺพทายี จ สฺสมโน	ปุ่ผจงโกฏโยปี จ ^๖
คาถกสทฺตติ วตฺถา	กณฺธิตา อตฺถทสฺสิตฺติ. ^๗

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๒๒ ๑ ส. จงโกฏเก ๒ ฉ.ม. สท.... ๓ ฉ.ม. สกจิตฺตนิยวโก
 ๔ ฉ.ม. สกจิตฺติ อโวปุ่ผ^๔ ๕ ฉ.ม. สปจฺจจากมฺเนน จ. ๖ ฉ. ม. ปรปฺปสาทํ
 ๗ ฉ.ม. ปุ่ผจงโกฏโยปี จ ๘ ฉ.ม. อตฺถทสฺสิตฺติ

๘. นาคสมาลวคฺค

๑. นาคสมาลตฺเถราปทาน

[๑] อาปาฐลี อหํ ปุပ္ผุ	อุชฺฌิตํ สุมหาปเต
อุปมฺหิ อสิโรเปสึ	สิขิโน โลกพนฺธุโน.
[๒] เอกทีเส อิตฺถ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
ทุกฺคที นานิกานามิ	อุปปุชฺฌายิํ ผลิตฺ.
[๓] อิตฺถ ปณฺณเรเส กปฺเป	ปุပ္ผุโย ^๑ นาม ชตฺติโย
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตฺถิ มหพฺพล.
[๔] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺส	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
ฉฬภินฺญา สจฺฉิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา นาคสมาโล เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
นาคสมาลตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ปทสญฺญกตฺเถราปทาน

[๕] อกฺกนฺตญฺจ ปทํ ทิสฺวา	ทิสฺสสฺสํทิจฺจพนฺธุโน
หฺมฺโง หฺมฺเจเน จิตฺเตเน	ปเท จิตฺตํ ปสาทยิ.
[๖] เทวฺนวุเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ สญฺญมลภี ตทา
ทุกฺคที นานิกานามิ	ปทสญฺญายิํ ผลิตฺ.
[๗] อิตฺถ สจฺจตมเก กปฺเป	สุเมโธ นาม ชตฺติโย
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตฺถิ มหพฺพล.

[๘] ปฏิสัมภิตา จตฺสโส วิโมกฺชาปී จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺวา สจฺจณิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปทสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปทสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๓. สุตตฺถกตฺเถรอปทาน^๑

[๙] ทุมฺกเถ ปัสสฺสลิโก ลกฺกํ ทิสฺวาน สตฺถโน
 ตโตหํ อณฺชลิ^๒ กตฺวา ปัสสฺสํ อวฺนทฺทํ.^๓

[๑๐] เทวณฺวเต อิตฺถ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ททา
 ทฺถกฺติ นานิชานามิ ปัสสณฺณายิทํ^๔ ผลํ.

[๑๑] อิตฺถ จตฺตตฺถก กปฺเป ทุมฺหโร สฺส^๕ ชตฺติโย
 จกฺกทฺถกฺติ มหพฺพโล.

[๑๒] ปฏิสัมภิตา จตฺสโส วิโมกฺชาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺวา สจฺจณิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุตตฺถกโก^๖ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สุตตฺถกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๔. ภิสาลูวทายกตฺเถรอปทาน

[๑๓] กานนํ วณฺโณคฺคยฺห วสามิ ปวเน^๗ อหํ
 วิปสฺสี อทฺทสํ พุทฺธํ อาหุติํ ปฏฺฐิณฺทํ.

[๑๔] ภิสาลูวจ ปาทาสี อุตฺถํ ทตฺถโรวณํ
 วณฺทิตฺวา สิริสา ปาทา ปกฺกามิ อุตฺतरามฺโข.

๑ จ.ม. พุทฺธสณฺณกตฺเถรอปทาน ๒ จ.ม. ตโต ทมฺณชลิ ๓ จ.ม. อวฺนทฺทํ.
 ๔ จ.ม. พุทฺธสณฺณายิทํ ๕ จ.ม. ทุมฺสาโรติ ๖ จ.ม. พุทฺธสณฺณโก ๗ จ.ม. วิปฺปเน

- [๑๕] เอกนวุเต อิตโต กปะเป ภิสาลุวํ อํทํ ททา
 ทุกคฺคํ นากิขานามิ ปญฺญกมฺมสฺสํ ฝลํ.
 [๑๖] อิตโต จ ตติเย กปะเป ภิสสมฺมตชฺชติโย
 สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
 [๑๗] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขปิ จ อญฺจิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา กํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทํ สํ ายสฺมา ภิสาลุทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ภิสาลุทายกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺถํ สมกฺกํ.
 ญจํ ภาณวารํ.

๕. เอกสณฺณกตฺเถรอปทาน

- [๑๘] ชนฺโท นามาสี นามเน วิปฺสฺสิสฺสคฺคสาวโก
 เอกา ภิกฺขุชา มยา ทินฺนา โลกาหุติปฺปิกฺคโ.
 [๑๙] เตน จิตฺตปฺปสาเทน ทิปฺทินฺท นราสภ
 ทุกคฺคํ นากิขานามิ เอกภิกฺขุชายํ ฝลํ.
 [๒๐] จตฺทาฬิเส อิตโต กปะเป วรุโณ นาม ชฺชติโย
 สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
 [๒๑] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขปิ จ อญฺจิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา กํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทํ สํ ายสฺมา เอกสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 เอกสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ ปญฺจํ สมกฺกํ.

๖. ตินฺนสณฺณการทายกตฺเถรอปทาน

- [๒๒] ทิมวณฺตสฺส อวิทุเร มหาชาตฺสโร อหุ
 สทปคฺคเทหิ สณฺณนฺโน นานาสกฺกณฺมาลโย.

[๓๒]	เทเนว สุจิตาเนน
ติกุขิ ลหุญจ ฆาสุญจ	นิปฺนตฺตวิปสฺสํ
ฉาณํ เม อุปปชฺชถ. ^๑
[๓๓]	กิลเลสา ฌาบีตา มยฺหิ
ธาเรมิ อนฺติมิ เทหิ	ภวา สพุเพ สมฺมุตทา
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
[๓๔]	ทิปทาธิปตี นาม
สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา	ราชาโน จตุโร อหุ
จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา.
[๓๕]	ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส
ฉพฺภินฺวา ตจฺฉิกตา	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ.

อิทฺถิ สฺสํ อายสฺมา สุจิตายโก เตโร อิมว คาคาโย อภาสิทฺถาติ.
 สุจิตายกตฺเตรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺถํ.

๘. ปาฏลีปุณฺณิตฺเตราปทาน

[๓๖]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ
กณฺจนกฺขมฺยสงฺกาสํ	คจฺจนตํ อนฺตํราปณฺเ
ทวฺตฺตีสวรตฺถกฺขณํ.
[๓๗]	เสฏฺฐิจิปุทฺโท ททา อาสี
อุจฺจนฺเต ปาฏลีปุณฺณํ	สุขฺมาโล สุเข จิโต ^๒
กตฺวา ตํ อภิโรปยี. ^๓
[๓๘]	หฺมฺมฺโจ หฺมฺมฺเจน จิตฺเตน
ติสฺสํ โลกวิทํ นาคํ	ปฺปฺเผหิ อภิปุชฺยี
นรเทวํ นมสฺสึหํ. ^๔
[๓๙]	เทวฺนวุเต อิตฺโธ กปฺเป
ทฺถกฺตฺตี นากิขานามิ	ยํ กมฺมมกฺรี ททา
ปฺปฺผปุชฺชายิทํ ผลํ.
[๔๐]	อิตฺโธ เตสฺสฺสจิปฺปมฺหิ
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	อภิสมฺมตฺนามโก
จกฺกวัตฺตี มหพฺพโล.

๑ จ.ม. อุปปชฺชถ ๒ จ.ม. สุเขจิโต ๓ จ.ม. กตฺวาน อภิสฺสฺหรี ๔ จ.ม. นมสฺสึหํ

- [๔๑] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภิญญา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา ปาฏฺฐติปฺปฬิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาคิ.
 ปาฏฺฐติปฺปฬิยัตถะสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. จิตตฺชลิตฺตะราปทาน

- [๔๒] มิกฺกทฺโท ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเน อหํ
 ตตฺถทฺทสาสี^๑ สมพุทฺธํ พตฺธิสฺสวรลฺกขณํ.
 [๔๓] ตตฺถาหํ อณฺชลิ กตฺวา ปกฺกามี ปาจินามุโข
 อวิทฺฐเว นิสินฺนสฺส นียเต ปณฺณสฺสนฺนเร.
 [๔๔] ตโต เม อสนีปาโต มตฺถเก นิปตี ททา
 โสหํ มรณกาลมฺหิ อกาสี ปฺนรณฺชลิ.
 [๔๕] เทวฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป อณฺชลิ อกริ ททา
 ทุกฺกตี นาภิขานามิ อณฺชลิสฺส อิทํ ผลํ.
 [๔๖] จตฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ มิกฺกเกตฺตนามโก
 สตฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
 [๔๗] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภิญญา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา จิตตฺชลิตฺตโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาคิ.
 จิตตฺชลิตฺตะสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺถํ.

๑๐. ทิปทุมยัตถะราปทาน

- [๔๘] ปทุมุตฺโตโร นาม ชินฺโน สพฺพธมฺมาน ปารกฺข
 ทนฺโต ทนฺตปรีวฺโต นครา นิคุขมึ ททา.

- [๔๙] นกเร หัสวติยา อโหสี มาลิโก ททา
 ยํ ทตฺถ อุตฺตมํ ตีณิ ปทุมปุปฺผานิ อคฺคหิ.
 [๕๐] อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ ปฏิมคฺคณฺตฺราปณ
 สหิ^๑ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ เอวํ จินฺตเสหํ ททา.
 [๕๑] กิ เม อิมฺหิ ปุปฺผเหติ รณฺโฆ อปฺภุจฺเจหิ เม
 คามํ วา คามเชตฺถํ วา สหสฺสํ วา ลเภยฺยหํ.
 [๕๒] อทฺททมนํ^๒ วีรํ สพุพฺสทตฺตฺสวาทํ
 โลกนาถํ ปุเชตฺวา ลจฺฉามิ อมตฺนฺธนํ.
 [๕๓] เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน สกํ จิตฺตํ ปสทฺยิ
 ตีณิ โลหิตเก กยฺหุ อากาเส อุกฺขิเป^๓ ททา.
 [๕๔] มยา อุกฺขิตฺตมตฺตมฺหิ อากาเส ปตฺถวีสุ เท
 ธารีสุ มตฺถเก ทตฺถ อุตฺตรวณฺณฺวา อโรมฺขา.
 [๕๕] เย เกจิ มนฺธฺวา ทิสฺวา อุกฺกุฏฺจิ สมฺปวตฺตยํ
 เทวตา อนฺตลิกฺขมฺหิ สารุการํ ปวตฺตยํ.
 [๕๖] อจฺเฬรํ โลเก อปฺปนฺนํ พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺส วาหสา
 สพุเพ รมฺมํ สุณิสฺสาม ปุปฺผานํ วาหสา มยํ.
 [๕๗] ปทุมุตฺตโร โลกวิฑู อาหุตฺตํ ปฏิคฺคโห
 วิถียณฺหิ จิโต สนฺโต อีมา คาคา อภาสธ.
 [๕๘] โย โส พุทฺธํ อปฺเชติ รตฺตปทฺเมหิ มาณโว
 ทมํ กิตฺติยิสฺสามิ สุณฺณต มม ภาสโต.
 [๕๙] ตีสฺสกปฺปสฺสสฺสานิ เทวโลเก รมิสฺสติ
 ตีสฺสกขตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ^๓ เทวินฺโท เทวราชํ กริสฺสติ.

[๖๐] มหาวิตุถาริกั นาม ติโยชนสตฺถุพพิทุ	พยมุหิ์ เสดฺสติ ทาวเท ทียทุตฺตสทวิตถกั.
[๖๑] จตุตถาริ สทสทสฺตานิ กฏฏการวรูเปทา	นียฺยุหา จ สฺมาปิตา มหาสยนมณฺฑิชา.
[๖๒] โกฏฐิตสทสฺสโย ^๑ กุสลา นจจกัตฺส	ปริวาเรสฺสนฺติ อจฺจรา วาทิตเ จ ^๒ ปทกฺขินา.
[๖๓] เอคาทิสเ พยมุหฺวเร วสฺสิสฺสตี ปุปฺผวสฺโส	นารักณสมากุเล ทิตฺโพ โลหิตโก ททา.
[๖๔] ภิตฺติขีเล นาคทนต์ จกฺกมตฺตา โลหิตกา	ทวารพาหยา ไตรเณ โธลมฺพิสฺสนฺติ ทาวเท.
[๖๕] ปตฺเตน ปตฺตสณฺณเน อตฺถริทฺวา ปารุปีทฺวา	อนฺโต พยมุหฺวเร อิมั ตฺวภูฏิสฺสนฺติ ทาวเท.
[๖๖] ภวนั ปริวาเรทฺวา เท วิสฺสุธา ^๓ โลหิตกา	สมนฺตา สทโยชนั ทิตฺพคณฺธั ปวายเร.
[๖๗] ปณฺจสทฺตทิกฺขตฺตณฺจ ปเทสฺรชฺชั วิปุลั	จกฺกวตฺถิ ภวิสฺสติ คณฺนาโต อสงฺขยั.
[๖๘] สมปฺตฺติโย ทเว ภูตฺวา สมปตฺเต ปรีโยสาเน	อนตฺ อนฺปทฺทโว นิพฺพานั ปาปฺณิสฺสติ.
[๖๙] สุกฺกฺโข วต เม พุทฺโธ ปทุมานิ ตีณิ ปุเชทฺวา	วาณิชฺชมฺปโยชิตั อนฺโกลสินฺติสมฺปทา.
[๗๐] อชฺช เม ฐมฺมปตฺตสฺส สฺปฺปฺสิตั โลหิตกั	วิปฺปมฺตฺตสฺส สพฺพโส ธารยิสฺสติ มตฺถเก.

สตฺตฺต. ๒๔/๒๓ ๑ ฉ.ม. โกฏฐิตสทสฺสโย ๒ ฉ.ม.ปี ๓ ฉ.ม. เทปี ปทมา

[๗๑]	มม กมมํ กถนตฺตส
สทปาดสทสฺสานํ	ปทุมุตตรสตฺถโน
ธมฺมาภิสฺมโย อหุ.
[๗๒]	สทสทสฺเส อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺคทํ นาทิขานามิ	ยํ พุทฺธมภิปุชฺยํ
ติปทุมานันทํ ผลํ.
[๗๓]	กิลเสสา ฉาปีทา มยฺหํ
สพฺพาสวา ปริกฺขิณา	ภวา สพฺเพ สมฺมททา
นตฺถิ ทานิ ปุณฺณภโว.
[๗๔]	ปฏฺฐิตมฺภิกา จตฺสฺโส
ฉพฺภินฺนฺวา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. [๑๔๘๖]

อิทฺถํ สฺสํ อายสฺมา ติปทุมฺมโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ติปทุมฺมียตฺถเรตฺส อป ทานํ ทสฺมํ สมฺมตฺตํ.

นาคสมาลวคฺโค อฏฺฐจโม สมฺมตฺโต.

ตสฺสขุทฺตานํ

นาคสมาลโต ปทสฺสณฺณิ	สฺสณฺณาวาสุทฺถายโก
เอกสฺสณฺณิ ตินทโท	สฺสจฺจํ ปาฏฺฐิตปฺปณฺณิโย
จิตฺตขลฺลํ ติปทุมํ	คาคาโย ปณฺจสทฺตติ. ๑

๘. ตีมีรปุ่พิยวคฺก^๑

๑. ตีมีรปุ่พิยตฺเถราปทาน

[๑] จนุทภากานทีตีเร นินฺนํ สมณํ ทิสฺวา	อนุโสทํ วชามหํ วิปฺสนนฺนนาวิธํ.
[๒] ตทฺถ จิตฺตํ ปสาเทสิ ^๒ “ตารยิสฺสตี คินฺนโณยํ	เอวํ จินฺนเตสํ ททา ทนฺโตยํ ทมยิสฺสตี.
[๓] อสฺสาสิสฺสตี อสฺสตุโถ โมจยิสฺสตี มุตฺโต จ	สนฺโต จ สมยิสฺสตี นิพฺพาเปสฺสตี นิพฺพุโต ^๓ .
[๔] เอวามํ จินฺนยิตฺวาน กเหตุวํ ตีมีรปุ่	สิทฺธตฺถสฺส มहेสิโน มตฺถเก โอภิรี ททา. ^๓
[๕] อณฺชลิ ปคฺกเหตุวาน วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ ปคฺกามิ อปรํ ทิสํ.
[๖] อจิรํ กตมตฺตํ มํ ปปาตมฺนุจฺจนฺโต	มิกฺรราชา อปีพิย ตตฺถเวว ปปตี อนํ.
[๗] จตฺตุนฺนุเต อิตฺถ กปฺเป ทฺถกฺกตี นาภิขานามิ	ยํ ปุ่ปฺมภิโรปยิ พฺพุชฺชชยิทํ ^๔ ผลํ.
[๘] จปฺปณฺณาสมฺมิตฺติ กปฺปมฺมิตฺติ สฺสตรตนสมฺปนฺนา	สฺสเทวาสฺสํ มหายสา ^๕ จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.

๑ จ.ม. ตีมีรวคฺก

๒ จ.ม. ปสาเทตฺวา

๓ จ.ม. อนํ

๔ จ. ปุ่ปฺมชยิทํ

๕ ก. มหารทา

- [๙] ปฏิสมุภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาเปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตุถิ สุกฺกํ อายสฺมา ทิมีรปุเปมิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุถาติ.
 ทิมีรปุเปมิยคฺคเธรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. คตสญฺญกตฺเถราปทาน

- [๑๐] ชาตียา สตฺตวสฺสโสหํ ปพฺพชฺชี่ อนการิยํ
 อวฺนทึ สตฺตฺถโน ปาเท วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
 [๑๑] สตฺตฺถนงฺคณฺถปฺปเผ อากาเส อุกฺกขิเปี อหํ
 ทิสฺสพฺพุธํ สมฺมทฺทิสฺส อนนฺตคฺคณฺธสาคเร.
 [๑๒] สุกฺกานุกฺกมฺมํ ปุเชตฺวา หฏฺฐจฺมานโส
 อณฺชลิยจฺฉิ คทาภาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ.
 [๑๓] เทวฺนวุเต อิทฺโธ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ คทา
 ทฺถกฺกํ นวภิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.
 [๑๔] อิทฺโธ อฏฺฐมเก กปฺเป ตโย อกฺกิลิสา อหํ
 สตฺตฺถรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺถิ มหพฺพลา.
 [๑๕] ปฏิสมุภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาเปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตุถิ สุกฺกํ อายสฺมา คตสญฺญโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุถาติ.
 คตสญฺญกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. นิปนฺนณฺชลิคตฺเถราปทาน

- [๑๖] รุกฺขมุเต นิสฺสินฺโนหํ พฺยาริโต ปรมณฺหิ^๒
 ปรมการุญฺญปตฺโตมฺมทฺธิ อรณฺเณ กานฺเน พฺรหฺมา.^๓

๑ ม. อณฺชลิสฺส

๒ จ.ม. ปรมณ จ

๓ จ.ม. อหํ

[๒๗]	อชคโรปี ปีเพสิ
ปุพฺพกมฺมํ สริชฺชวน	โฆรฺรูป มหพฺพโล
ตจฺจถ กาลํโกโต อหํ.
[๒๘]	เอกทีเส อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคที นานิชานามิ	ยํ ปุพฺพมฺภโรปยิ
ปุพฺพปุชฺชายิทํ ผลํ.
[๒๙]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สฺกํ อายสฺมา อโรปุเปยฺโย เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
อโรปุเปยฺยตฺถเรตฺส อปทานํ จตฺถํ สมตฺถํ.

๕. รสีสณฺณกตฺถเรปทาน

[๓๐]	ปพฺพเต ทิมวณฺณมฺหิ
อชินฺนุทฺตรวฑฺโฒ	วาสํ กปฺเปสํ ปฺเร
วสามิ ปพฺพตฺถเร.
[๓๑]	สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ
วณฺณตฺรกํ ทิสฺวา	สตรสฺสํ ภาณฺมํ
สาลราชํ ปุเปยฺยํ.
[๓๒]	รเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
ปคฺคยฺห อณฺชลิ วณฺที	วิปฺสสิสฺส มเหสิโน
สิรสา อุกฺกุฏี อหํ.
[๓๓]	เอกณฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคที นานิชานามิ	ยํ กมฺมมกริ ททา
รสีสณฺณายิทํ ผลํ.
[๓๔]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกตา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สฺกํ อายสฺมา รสีสณฺณโก เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
รสีสณฺณกตฺถเรตฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺถํ.

๔. สทฺทสณฺณกตฺเถราปทาน

- [๔๓] ปพฺพเต ทิมนฺตมฺหิ วสามิ ปณฺณสณฺณเร
 ผุสฺสสฺส ธมฺมํ ภณฺโตะ สทฺเท จิตฺตํ ปสาทยิ.
 [๔๔] เทวฺนวุเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
 ทฺถกฺคิ นานิขานามิ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
 [๔๕] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อญฺฺจิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สทฺทสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 สทฺทสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ อญฺฺจมํ สมตฺตํ.

๕. โพธิสฺสิจกตฺเถราปทาน

- [๔๖] วิปฺสฺสิตฺส ภควฺโตะ มหาโพธิมโห อหุ
 ปพฺพชฺชุปฺภโต สณฺโตะ อุปคณฺณิมํหํ ตทา.
 [๔๗] กุสฺสโมทกมทาเย โพธิยา โอภิรี อหํ
 โมจยิสฺสติ โน มฺหฺมโต นิพฺพนาปฺสฺสติ นิพฺพุโต.
 [๔๘] เอกนวุเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ โพธิ อภิสฺสิจจํ
 ทฺถกฺคิ นานิขานามิ โพธิสฺสิจจสฺสิทํ ผลํ.
 [๔๙] เตตฺถิเส วตฺถมานมฺหิ กปฺเป อาสุ ชนาธิปา
 อุทกเสจนา นาม อญฺฺเจเต จกฺกวตฺติโน.
 [๕๐] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อญฺฺจิเม
 ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา โพธิสฺสิจโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 โพธิสฺสิจกตฺเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. ปทุมปุปผียตฺเถราปทาน

[๕๑] โปกฺขรวณํ ปวิฏฺโง	ภณฺชนฺโต ปทุมานิทํ
อทฺทสํ ผุสฺสสมฺพุทฺธํ ^๑	ทวฺกฺตึสฺสวตฺถุขณฺ.
[๕๒] ปทุมปุปฺผํ กเหตุวาน	อาภาเส อุกฺขิเป อหํ
ปาปกมฺมํ สฺริตฺวาน	ปพฺพชฺชํ อนการิยํ.
[๕๓] ปพฺพชิตฺวาน กาเยน	มนสา สํวเตน จ
วชิทฺถจฺจริทํ ทิตฺวา	อาชีวํ ปริโสธยิ.
[๕๔] เทวณฺวเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปุณฺณมภิโรปิ
ทกฺกตึ นาริชาณามิ	พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.
[๕๕] ปทุมามาสนามา จ	อฏฺฐการส มหิเปตี
อฏฺฐการเสสฺส กปฺเปสฺส	อฏฺฐกาฬิสฺมาสีสฺส. ^๒
[๕๖] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺสโต	วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐจิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. [๑๕๔๒]

อิทฺถํ สฺทํ อายสฺมา ปทุมปุปฺผิโย เตโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.

ปทุมปุปฺผียตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมกฺตํ.

ติมิรปุปฺผิยวคฺโค นวโม.

ตสฺสทฺธานํ

ติมิรํ นนฺทลปฺปผิ	นิปฺนฺนณฺชฺลโก อโร
เทวํ รัสสีณฺณํ ผลโท	สทฺทสณฺณํ จ เสจโก
ปทุมปุปฺผิ จ กาถาโย	ฉปณฺณาสา ปกิตฺติทา.

๑๐. สุธาวกฺก

๑. สุธาวกฺกขัตติยคเตราปทาน

[๑] ปุชารเห ปุชยโต
ปปญจสมตฺถิกนฺเต	พทุเร ยทิจ สวเก
ติณฺณโสภปริทฺทเว.
[๒] เต ทาทิเส ปุชยโต
น สกฺกา ปญฺญํ สงฺฆาตุ	นิพฺพุเต อุกฺกโตภเย
อิเมตฺถมปี ^๑ เกนจิ.
[๓] จตฺถนฺนํปี จ ทิปานํ
เอทิสฺสา ปุชฺณาเยตํ	อิสฺสรํ โยธ การเย
กถํ นาคุมฺติ โสฬส.
[๔] สิทฺธตฺถสฺส นรคฺคสฺส
สุธาวกฺกโต มยา ทินฺโน	เจตฺติเย อิกฺกจกนฺตเร ^๒
วิปฺปสฺสนนฺน เจตฺตา.
[๕] จตฺถนฺนํปี อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺกํ นาคิขานามิ	ยํ กมฺมมกฺกํ ททา
ปฏฺธิสงฺฆารสฺสทํ ผล.
[๖] อิตฺโต ทิสฺสทกฺกปฺปมฺหิ
สทฺถตรทนสมฺปนฺนา	ปฏฺธิสงฺฆารสฺสวฺหยา
เทรส จกฺกทฺถกฺกโน.
[๗] ปฏฺธิสมฺภิทา จตฺตสฺโส
ฉฬภินฺนํ สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สุธาวกฺกขัตติโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถกฺก.
สุธาวกฺกขัตติยคเตราปทานํ ปจฺมํ สมฺมตํ.

๑ ส. อิทมมฺมกฺกนฺติ ม. อิทเมตฺถมปี

๒ ฉ.ม. ผลิกนฺตเร

๒. สุปฺปิยิตฺตฺเถราปทาน

[๘] ทิสฺสสฺส โลกนาถสฺส
หฺมฺโง หฺมฺเจเน จิตฺเตเน	สุทฺธปฺปิจฺจ อทาสหํ
พฺพุทฺธสฺสาทิจฺจพฺพนฺธโน.
[๙] อฏฺฐทฺธีเส ^๑ อิตฺโต กปฺเป
โกโก จ วิปฺโล อาสี	ราชา อาสี มหารุจิ
สยเนจฺจ อนปฺปกํ.
[๑๐] ปิจฺจ พฺพุทฺธสฺส ททฺวาน
อนฺโกลี สกํ กมฺมํ	วิปฺปสนฺเนเน เจตสา
ปฺพุเพ สุกตฺมตฺตโน.
[๑๑] เทวนนฺเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	ยํ ปิจฺจ อททํ ททา
ปิจฺจทานสฺสทํ ผลํ.
[๑๒] อฏฺฐทฺธีเส อิตฺโต กปฺเป
รุจิ อฺปรุจิ เจว	ตโย เต จกฺกตฺตโน
มหารุจิ ตตฺติโยโก.
[๑๓] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกขา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสเนนฺติ.
- อิตฺตํ สฺกํ อายสฺมา สุปฺปิ^๒เตโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺตฺตาติ.
 สุปฺปิยิตฺตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. อพฺพเจลกตฺตฺเถราปทาน

[๑๔] ทิสฺสสฺสสฺสทํ ภกฺวโ
ปรมการุณฺณปฺตฺโตมฺหิ ^๓	อฺปพฺพทฺตฺสสมทาสหํ
ทฺถกฺกเตเน สมปฺปิโต.
[๑๕] อฺปพฺพทฺตฺสทํ ททฺวาน
อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส	กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทหํ
กฺสฺสจจกริมหํ ^๔ .
[๑๖] เทวนนฺเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	ยํ ทฺตฺสสมททํ ททา
ทฺตฺสทานสฺสทํ ผลํ.

๑ น.ม. อฏฺฐจาวเส

๒ น.ม. สฺวจินฺตฺติโก

๓ น. ปรมการปฺณณปฺตฺโตมฺหิ

๔ น.ม. กุสฺสํ กาวิตํ มยา

- [๑๗] เอกปณฺณาสกปฺมฺหิ^๑ ราชานํ จกฺกวตฺตโน
 สมนฺตาโธหนา^๒ นาม ขตฺติยาสุ^๓ ชนาธิปา.
 [๑๘] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณา สจฺฉิกกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อทฺธเจลกโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อทฺธเจลกตฺถเรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺตํ.

๔. สุตฺถายกตฺถเรอปทาน

- [๑๙] กมฺมาโรหํ ปุเร อาสี พนฺธมฺยาญํ ปุรุตฺตเม
 สจฺจิตานํ มยา ทินฺนํ วิปสฺสิสฺส มเหสีโน.
 [๒๐] วชฺชเรกฺกสมณฺญานํ โหติ กมฺเมน ทาทิสํ
 วิราโคมฺหิ วิมฺตฺโตมฺหิ ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ.
 [๒๑] ๔ อตฺถิเก จ ภเว สพฺเพ วตฺตมานา จ อนาคทา^๔
 ฌาเณน วิจินิ สพฺพํ สุตฺถานสฺสทํ ผลํ.
 [๒๒] เอกนวุเต อิตฺโธ กปฺเป สตฺถาสุ วชฺชเรวฺหา
 สตฺถตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.
 [๒๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณา สจฺฉิกกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุตฺถายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สุตฺถายกตฺถเรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺตํ.

๑ จ.ม. เอกน....

๒ จ.ม. สมนฺตจฺจนนา

๓ จ. พาทฺธิสาสุ

๔-๔ จ. อตฺถิเก จ ภเว สพฺเพ

วตฺตมานา สนาเก

๕. กณฐมัลลิตฺตเถราปทาน

[๒๔] สิทฺธสฺส ภาวโต	กณฐปฺปํ อภาสํ
สมเนหิ ปฏิจฺจนํ	พทุธานุจจิกํ กตํ.
[๒๕] กณฺณณฺณมฺยสงฺกาสํ	พทุธํ โลกคฺคณายกํ
อินฺทิวรวํ ชลิตํ	อาทิตฺตํ พุทฺธสํ.
[๒๖] พยฺยพฺพสฺสํ ปวโร	อภิชาตํ เกสรี
นิสินฺนํ สมณานคฺคํ	ภิกฺขุสฺสปรกฺขตํ.
[๒๗] วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	ปฏกามิ อุตฺตรามุโข
จตุรวฺเต อิตฺโถ กปฺเป	กณฐมัลลํ ยโต อทํ.
[๒๘] พทุเธ กตสฺส การสฺส	ผลเนหา วิเสสโต
ทกฺคทํ นาภิขานามิ	พทุธปุชฺชายิทํ ผลํ.
[๒๙] จตฺตาริสมฺมํ อกฺกุเน	กปฺเป อาสีสุ โสฬส
เทวกณฺฐสฺส นามา เท	ราชาโน จกฺวตฺตติโน.
[๓๐] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺส	วิโมกฺขามิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พทุธสฺส ตาสนนฺตํ.
- อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กณฐมัลลโย เตโร อีมา-ภาตโย อภาสิตฺตภาติ.
กณฐมัลลิตฺตเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. ตีปุฬยิตฺตเถราปทาน

[๓๑] มิคฺคทฺโร ปุเร อาสี	อรณฺเณ กานเน พุทฺธา
ปาฏลี หริทํ ทิสฺวา	ตฺถิ ปุฬฺพานิ โอทรี.
[๓๒] สุกฺขปณฺณานิ ^๒ คณฺหิตฺวา	พหิ จทฺเทสํ ททา
อนฺโตสุทฺธํ พหิสฺสุทฺธํ	สุวิมฺุตํ อนาสวํ.

- [๓๓] สมมุชา วีย สมพุทฺธ^๑ วิปสฺสี โลกนายกั
 ปาฐลึ อภิเวททวา ตตฺถ กาลั กโต อหิ.
 [๓๔] เอกนวุเต อิตโต กปเป ยั โพธิ อภิปุชฺชียี
 ทุกฺกที นาภิชานามิ โพธิปุชฺชายิทั ผล.
 [๓๕] สมฺนตปาสาทิกา นาม เทรสสัสสุ ราชีโน
 อิตโต ทิสฺสติกปฺปมฺหิ^๒ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
 [๓๖] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ติปฺปมฺปิโย เตโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ติปฺปมฺปิยตฺถเรตฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. มธฺปี่ณฺฑเทกิตฺถเรตฺสอปทาน

- [๓๗] วิวเน^๒ กานเน ทิสฺวา อปฺปสทฺเท นีรวกฺเล
 สิทฺธตฺถํ อีสินํ เสฏฺฐํ อาหุตฺถินํ ปฏฺฐิตฺถํ.
 [๓๘] นิพฺพุตฺตํ^๓ มหานาคํ นิสฺภาชานียํ ยถา
 โอสธวี^๔ วิโรจนฺตํ เทวสํฆนมนฺตฺสิตฺ.
 [๓๙] วิตฺติ เม ปาหุนา ทาว^๕ ฌาณํ อปฺปชฺชชิตฺ ทาวเท
 วฏฺฐิตฺสสฺส สมาริสมฺหา มธฺํ ททฺวาน สตฺถโน.
 [๔๐] ^๖สิทฺธตฺถสฺส ภควโต วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา^๖
 วนฺทิตฺวา สิริสา^๗ ปาเท ปกฺกามิ ปาจินามฺโข.
 จตฺตฺตีสมฺภิ กปฺปมฺหิ ราชา อาสิ สุตฺตฺสโน.

๑ จ.ม. เทตฺทิสกปฺปมฺหิ. ๒ จ.ม. วิปี่เน ๓ จ. นิพฺพุตฺตํ ม. นิพฺพุตฺตํ
 ๔ จ.ม. โอสธวี ๕ จ.ม. วิตฺติ มมาหุ ทาวเท ๖-๖ จ.ม. อยํ กาถา น ทิสฺสติ
 ๗ จ.ม. สตฺถโน

[๔๑] มรฺกัเสหิ ^๑ สวติ
มรฺวสฺสํ ปวสฺสิตถ	โกชนมฺหิ จ ทาวเท
ปฺพุพกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
[๔๒] จตฺตวเต อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกตฺติ นาภิชานามิ	ยํ มรฺกํ อททํ ททา
มรฺกทานสฺสิทํ ผลํ.
[๔๓] จตฺตทฺธิเส อิตฺโต กปฺเป
สจฺจตรตนสมฺปนฺนา	จตฺตทวโร เท สุตฺตสนฺนา
จกฺกทตฺติ มหพฺพลา.
[๔๔] ปฏฺธิสมฺภิทา จตฺตสฺโส
ฉพฺภิตฺตยา สจฺจจิกฺกตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิทถํ สฺกํ อายสฺมา มรฺกปฺปณฺทิกโก เตโร อิมํ คาทาโย อภาสิตฺตาทิ.
มรฺกปฺปณฺทิกกเถรสฺส อปทานํ สจฺจตมํ สมตฺตํ.

๘. เสนาสนท่ายกตเถรอปทาน

[๔๕] สิทฺธทตฺตสฺส ภควโต
สมนฺตทา อูปการณจ ^๒	อทาสี ปณฺณสฺสณฺดรํ
กสฺสํ โอภีวํ อหํ.
[๔๖] ปาสาทเว จ กุหํ ^๓ รมฺมํ
มหกฺกขานิ จ ปุปฺผานิ	อนุโภมิ มหารทํ
สยเนภิวสฺสณฺติ ^๔ เม.
[๔๗] สยเนหํ ทฺวฏฺฐณฺนิ
ปุปฺผวฏฺฐิจิ จ สยเน	วิจิตฺเต ปุปฺผสฺสณฺดเต
อภิวสฺสติ ทาวเท.
[๔๘] จตฺตวเต อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกตฺติ นาภิชานามิ	อทาสี ปณฺณสฺสณฺดรํ
สฺสณฺดรสฺส อิทํ ผลํ.
[๔๙] จิตฺตสฺสณฺดรกา ^๕ นาม
อิตฺโต เท ปณฺจเม กปฺเป	สจฺจเตเต จตฺตทตฺติโน
อูปปชฺชิสฺส ชนาริปา.

๑ จ.ม. มรฺกัเสหิ

๒ จ.ม. อูปการณจ

๓ จ.ม. ปาสาทเว คุณฺ

๔ จ.ม. สยเนภิวสฺสณฺติ

๕ จ.ม. จิตฺตสฺสณฺดรกา

[๕๐] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺดฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุถิํ สุทํ อายสฺมา เสนาสนทายโก เถโร อีมา กถาโย อภาสิตฺถาติ.
 เสนาสนทายกตฺเถรสฺส อปทานิ อฏฺฐมํ สมกฺกํ.

๘. เวยฺยาวจฺจกตฺเถราปทาน

[๕๑] วิปสฺสิสฺส ภควโต มหาปุกฺกณเ^๑ อหุ
 เวยฺยาวจฺจโร อาสี สพฺพกิจฺเจสุ พยฺวาวโฏ^๒

[๕๒] เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ สุกตสฺส มเหสีโน
 อวฺนฺที สกฺกโน ปาเท วิปฺสนฺเนน เจตสา.

[๕๓] เอกนฺวเต อิทํ กปฺเป เวยฺยาวจฺจํ อกาสหํ
 ทุกฺกตี นาภิชานามิ เวยฺยาวจฺจสฺสิทํ ผลํ.

[๕๔] อิทํ จฏฺฐมเก^๓ กปฺเป ราชา อาสี สฺสจฺฉินฺติโย^๔
 สกฺกตฺตณฺสมฺปนฺโน จกฺวตฺถิ มหพฺพโล.

[๕๕] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺดฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุถิํ สุทํ อายสฺมา เวยฺยาวจฺจโก เถโร อีมา กถาโย อภาสิตฺถาติ.
 เวยฺยาวจฺจกตฺเถรสฺส อปทานิ นวมํ สมกฺกํ.

๑๐. พุทฺธปฏฺฐาจากตฺเถราปทาน

[๕๖] วิปสฺสิโน ภควโต อโหสี สงฺฆธมฺมโก
 นิจฺจุปฏฺฐานยฺยุทฺโตมฺหิ สุกตสฺส มเหสีโน.

๑ จ.ม. มหาปุกฺกณเ ๒ จ.ม. วาวโฏ ๓ จ.ม. อฏฺฐิเม ๔ จ.ม. สฺสจฺฉินฺติโย

- [๕๗] อပ္ภุจันผลมฺปสฺส โลกนาถสฺส ทาทิโน
 สภฺจิตฺตวิยสฺสสฺสณิ ปรีวาเรณฺติ มํ สทา.
 [๕๘] เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป อပ္ภุจเหี มหาอิสี
 ทฺกฺคที นากิขานามิ อပ္ภุจันสฺสิทํ ผลํ.
 [๕๙] จกฺนฺวเต^๑ อิตฺ กปฺเป มหานิกฺโขมฺสนามกา
 โสฬสสึสุ ราชานิ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
 [๖๐] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺญา สจฺฉนิกฺขา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ. (๑๖๐๒)

อิติ สํ สํ อายสฺมา พุทฺธปฏิจจโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสีตฺถาติ.

พุทฺธปฏิจจกถาปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

สุทฺธาวกฺโข ทสโม.

ตสฺสทฺททานํ

สุทฺธา ปิจฺฉจ^๒ เจตฺตจ สฺสฺ จ กนฺธมฺลียो
 ติปฺปณฺณิโย มรฺตฺเตนา เวยฺยาวจฺโจ จุปฺภุจโก
 สมสฺสจฺฉนฺจ คาทาโย อสฺมี วกฺเค ปกิตฺติตา.

อถ วกฺกทฺททานํ

พุทฺธวกฺโข หิ ปจฺจโม สีสฺหาสนิ สฺสฺกฺติ จ
 กุณฺฑทฺธานิ อฺปาลิ จ วิชฺนิ สกฺกิตฺตนิ.^๓
 นาคสมฺมาโล ทิมิโร สุทฺธาวกฺเคน เท ทส
 จกฺกทฺทสฺสตา คาทา ปณฺจปณฺญาสเมว จ.

พุทฺธวกฺกทสฺส.

ปจฺจมสฺสทํ สมตฺตํ.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๒๕ ๑ ฉ.ม. จกฺกวิเส ๒ ฉ.ม. สฺสฺจินฺติ ๓ ฉ.ม. สกฺกจินฺติ จ

๑๑. ภิคุขท่ายีวคฺค

๑. ภิคุขท่ายกตฺเตราปทาน

[๑] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	อาหุติณฺมปฺปิกุคฺคํ
ปวนา ^๑ อภินิคุชนฺตํ	วานา นิพุพานมากถํ. ^๒
[๒] กญฺจญฺปิฏกํ ปาทาสี	สิทฺถกตฺตสฺส มฺहेสิโน
ปณฺณาย อฺปสนฺทสฺส	มหาวิรรตฺส ทาทิโน.
[๓] ปเทนนปฺทายนฺตํ	นิพุพาเปเนเต มฺหาชนํ
อุฬาราว วิคฺคิตฺติ เม ชาคา	พุทฺธเร อาทิจฺจพฺพนฺธเน.
[๔] จตุณฺนุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺทํ ททา
ทกฺกตฺติ นามิขานามิ	ภิคุขาทานสฺสทํ ผลํ.
[๕] สทฺธทาสีทิมฺหิตฺโต กปฺเป	มหาเรณฺสสนามกา
สทฺธกฺรทณฺสมปฺนฺนา	สทฺธเตเต จกฺกวตฺติโน.
[๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกทา	กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนทํ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ภิคุขทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ภิคุขท่ายกตฺเตรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมกฺกํ.

๑ ฉ.ม. ปวรา

๒ ฉ.ม. วนา นิพุพนมากถํ

๒. ฅาณสณฺณิกตุเถราปทาน

[๗] สุณณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ
ติธาปฺปนิทฺถํ มาตุงคํ	นิสสาชานียํ ยถา
กุกฺขรํ มเหสินี.
[๘] โอภาเสนทํ ทิสสา สพุทฺธา
รติยํ ปฏิปชฺชนทํ	อุพฺพราชํ ปุริทํ
โลกเชฏฺฐจํ อปสฺสทํ.
[๙] ฅาณํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	ปคฺคเหทฺวาน อณฺชลิ
สิทฺธทฺถํ อภิวาทยี.
[๑๐] จตฺตุนวฺเต อิทฺโต กปฺเป
ทกฺกที นานิชานามิ	ยํ กมฺมมกฺกํ ททา
ฅาณสณฺณวายิทํ ผลํ.
[๑๑] เทสทฺตติมฺหิตฺโต กปฺเป
สทฺตฺตทณฺสสมฺปนฺนา	โสฬสํ นรุตฺตมา
จกฺกทฺตํ มหพุทฺธา.
[๑๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภินฺวา สจฺฉนิกทา	วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
กทํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิทฺถํ สฺสํ อายสฺมา ฅาณสณฺณิกโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาคิ.
ฅาณสณฺณิกตุเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมทํ.

๓. อุปุปลหตุถียตุเถราปทาน

[๑๓] ทิวรายํ นิวาสิทํ
อทฺทสํ วิรัชํ พุทฺธํ	อโหสิ มาลิกโก ททา
สิทฺธทฺถํ โลกปุชิตํ. ^๑
[๑๔] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน
ยถถ ยถถุปฺปชฺชามิ	ปฺปฬทฺถํ อทาสทํ
ตสฺส กมฺมสฺส วาหสา.
[๑๕] อนฺโณมิ ผลํ อญฺจํ
ปริกฺขิตฺโต สุมลฺเลหิ	ปฺพุเพ สุกตมฺมุตฺตโน
ปฺปฬทานสฺสิทํ ผลํ.

- [๑๖] จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺถกฺคํ นวภิชาณามิ
 ยํ ปุပ္ผมภิโรปยิ
 พุทฺธปุชฺชัยิํ^๑ ผลํ.
- [๑๗] จตุณฺวเต อูปาทาย
 ปณฺจ ราชสทา ทตฺถ
 จเปตฺวา วตฺตมานกํ
 นชฺชปฺมสนามกา.^๒
- [๑๘] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส
 ฉพฺภินฺนมา สจฺฉนิกทา
 วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา อูปฺปลหตฺถิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อูปฺปลหตฺถิยตฺถเรสฺส อปทานํ ตถิยํ สมตฺถํ.

๔. ปทปฺปชกตฺถเรอปทาน

- [๑๙] สิทฺธตฺถสฺส ภกฺวโต
 ปาเทสฺส สทฺถ ปุပ္ผานิ
 ชาติปุပ္ผมทาสหํ
 ทาเสไนกิริทานิ เม.
- [๒๐] เทน กมฺเมนนํ อชฺช
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ
 อภิโภมิ นรามเร
 สมฺมาสมฺพุทฺธสสเน.
- [๒๑] จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺถกฺคํ นวภิชาณามิ
 ยํ ปุပ္ผมภิโรปยิ
 ปุပ္ผปุชฺชัยิํ^๑ ผลํ.
- [๒๒] สมฺนตฺถกนฺธนาสา
 อิตฺโต ปณฺจเมเก กปฺเป
 เทรส จกฺกวตฺถิโน
 จาตุรฺนทา ชนาริปา.^๓
- [๒๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส
 ฉพฺภินฺนมา สจฺฉนิกทา
 วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปทปฺปชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปทปฺปชกตฺถเรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺถํ.

๑ จ.ม. ปุပ္ผปุชฺชัยิํ

๒ จ.ม. นชฺชสมสนามกา

๓ ก. กณาริปา

๕. มุฏฺฐิปปุฬิยตฺเถราปทาน

- [๒๔] สุตฺตโนติ นามเน มาลาการโ อหํ ททา
 อุทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐจํ นราสภํ.
- [๒๕] ชาติปปุฬํ กเหตุวาน ปุชฺฌี ปทุมุตฺตรํ
 วิสุทฺธจกฺขุ สมฺโม ทิพฺพจกฺขุ สมฺชฌณฺคํ.
- [๒๖] เอติสฺสา พุทฺธปุชฺฌาย^๑ จิตฺตสฺส ปณฺธีรํ ๑
 กปฺปานิ สทฺสทสฺสํ ทุกฺกตํ นุปฺปชฺชทํ.
- [๒๗] โสฬสาสีสุ ราชานโ เทวตฺตรสนามกา
 ฉตฺตสมฺมุติ อิตฺโต กปฺเป จกฺกทฺตํ มหพฺพลา.
- [๒๘] ปฏฺฐิสมฺภิกา จตฺตโส วิโมกฺขาปํ ๑ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺนยา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตฺตํ สุกํ อายสฺมา มุฏฺฐิปปุฬิโย เถโร อีมา กาลาโย อภาสิตฺถาติ.
 มุฏฺฐิปปุฬิยตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมนํ สมฺมตํ.

๖. อุทกปุษกตฺเถราปทาน

- [๒๙] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ กจฺจนฺตํ อนิลยฺชเส
 ฆฏฺฐาสนนํ ชลิตํ อาทิตฺตวํ หุตาสนํ.
- [๓๐] ปาณินา อุทกํ กยฺหุ อากาเส อุกฺขิเป อหํ
 สมฺปฏฺฐิจฺฉิ มหาวิโร พุทฺโธ การุณิกो มยิ.^๒
- [๓๑] อนุตฺถิกฺเข จิตฺโต สกฺกา ปทุมุตฺตรนามโก
 มม สงฺกปฺปมณฺเฑยาย อีมา กาลา อภาสถ.
- [๓๒] อิมินา ทกฺกาทเนน ปิตฺติอุปฺปาทเนน ๑
 กปฺปสทฺสทสฺสมฺมุติ ทุกฺกตํ นุปฺปชฺชติ.^๓

๑ จ.ม. ปุฬุชฺชาย

๒ จ.ม. อิติ

๓ ก. นุปฺปชฺชติ

- [๓๓] เตน กมฺเมน ทิปทินฺท^๑ โลกเชฏฺฐ นราสภ
 ปตฺโตมฺหิ อจลฺ จานํ หิตฺวา ชยปราชย์.
 [๓๔] สหสฺสราชนาเมน ตโย เต จกฺกวตฺติโน
 ปณฺจสญฺจิกปฺปสฺเต จาตุรนต์ตา ชนาธิปา.
 [๓๕] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
 จพฺปิตฺตวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา อุกกปฺชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อุกกปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ อญฺจํ สมตฺถํ.

๑. นพมาลียตฺเถราปทาน

- [๓๖] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส โลกเชฏฺฐสฺส ทาทิโน
 ตินฺตฺถเร นิสินฺนสฺส อุปสฺนตฺส ทาทิโน.
 [๓๗] นพมาลํ กเหตฺวาน พนฺธิตฺวา วีรฺณี อหํ
 พุทฺธสฺส อุปนาเมสี ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน.
 [๓๘] ปฏิกฺขเหตฺวา สพฺพพณฺญ
 มมํ สงฺกปฺปมณฺญาย วีรฺณี โลกนายโก
 [๓๙] ยถา เม คาคาโย นิพฺพาติ ปริพาโห น วิชฺชติ
 ตเถว ติวีรคฺคิหิ จิตฺกํ ทว วิมฺจจตุ.
 [๔๐] สพฺเพ เทวา สมากณฺฐ^๒
 สุตฺตสาม พุทฺธวณฺํ เย เกจิ ทุมฺนิสฺสิตา^๒
 [๔๑] นิสินฺโน ภควา ตตฺถ ทเวสฺมปรกฺขโต
 ทายกํ สมฺปทฺสเนโต อีมา คาคา อภาสธ.
 [๔๒] อิมินา วีรฺนิตาเนน จิตฺตสฺส ปณฺธิหิ จ
 สพฺพโต นาม นามเนน จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ.

๑ จ.ม. ทวิปทินฺท. เอวมฺปรีปี

๒ จ.ม. วณฺนิสฺสิตา

[๔๓] เตน กมฺมาวเสเสน
มาตุโต นาม นามเน	สกุณฺณเลน โจทิตโต
จกฺกวัตถิ ภวิสฺสตี.
[๔๔] อิมินา วิชนิทาเนน
กปฺปสฺสทสฺสสมฺมทฺธิ	สมฺมานวิปฺปเลน จ
ทกฺกตฺธิ นุปฺปชฺชตี.
[๔๕] ทิสกปฺปสฺสทสฺสสมฺมทฺธิ
เอกุนทิสฺสทสฺส	สุพฺพตา อญฺจทิสฺ เท
อญฺจ มาลุตฺตนาเมกา.
[๔๖] ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺโส
ฉพฺภิตฺตมา สจฺฉนิกิตา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺตี.

อิตฺถํ สํ อยสฺมา นพฺมาลียโย เตโร อิมฺา คาคาโย อภาสิตฺตตฺติ.
นพฺมาลียกตฺเถรสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมตฺถํ.

สกฺกมํ ภาณวารํ.

๘. อาสนุปฏจายกตฺเถรอปทาน

[๔๗] กานนํ วนโมกฺกยฺห
สีหาสนํ มยา ทินนํ	อปฺปสทฺถํ นีรากุลํ
อตฺถทสฺสสฺส ตาทิโน.
[๔๘] มาลาหตฺถํ กเหตุวาน
สทฺถารํ ปยิริปาสิตฺวา	กตฺวา จ นํ ปทกฺขิณํ
ปฏิกามิ อุตฺตรามุโข.
[๔๙] เตน กมฺเมน ทิปทินฺท
สนฺนิพฺพาเปมิ อุตฺตานํ	โลกเชฏฺฐจ นราสก
ภวา สพฺเพ สมฺมทฺธา.
[๕๐] อญฺจารเส กปฺปสฺสเท
ทกฺกตฺธิ นาภิชานามิ	ยํ ทานมทฺธิ ททา
สีหาสนฺตฺติทํ ผลํ.
[๕๑] อิทํ สกฺกทกปฺปสฺสเท
สกฺกตรตนสมฺปนฺโน	สนฺนิพฺพาปกชฺชตฺติโย
จกฺกวัตถิ มหพฺพล.

๑ ม. สนฺนิพฺพาเปมิ

- [๕๒] ปฏิสมภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพภินฺณา สจฺฉนิกกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อาสนุปฺปจายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อาสนุปฺปจายกฺกเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมฺกตํ.

ธ. พินาติทายกตฺเถราปทาน

- [๕๓] หิมนฺตสฺส อวิทฺฐเร วสามิ ปณฺณสนฺนเถ
 ฆาเสสุ เกรมาปฺนโน เสยฺยสีโลวหิ^๑ ททา.
 [๕๔] ขณฺเฑทาสฺสกลฺมฺพานิ พินาติทกฺกพานิ จ
 โกลํ ภฺลฺลาทกํ เพลลฺ^๒ อาหตุวา ปฏฺฐียาทิตํ.
 [๕๕] ปทฺมุตฺตโร โลกวิทฺฐ อาหุทฺธิํ ปฏฺฐิกฺกโห
 มม สจฺจกปฺปมณฺเฑนฺทว อาจฺฉนิ มม สนฺตํกิ.
 [๕๖] อฺปาคกํ มหานาคํ เทวเทวํ นราสกํ
 พินาติ ปกฺกเททฺวาน ปทฺมมฺหิ อฺอิกิรี อหํ.
 [๕๗] ปริภุชฺชิ มหาวีโร ไทสยฺนุโต มมํ ททา
 ปริภุชฺชิตฺวาน สพฺพพณฺณ อิมํ คาคํ อภาสถ.
 [๕๘] สกํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา พินาติ เม อทา ทฺวํ
 กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทฺกฺกตฺติ นฺนปฺปชฺชติ.
 [๕๙] จริมํ วทฺตเต มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
 ธาเรมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
 [๖๐] จตฺตปณฺณาสิตฺโต กปฺเป สฺเมชฺฉิมสฺวหโย^๓
 สจฺจกตฺตณสมฺปนฺโน จกฺกวทฺตฺติ มหพฺพโล.

๑ ฉ. เสยฺยสีโล จหํ

๒ ฉ.ม. พิลฺล

๓ ฉ.ม. สฺเมชฺฉิมสฺวหโย

[๖๑] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พิฬาลิทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.
 พิฬาลิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺตํ.

๑๐. เรณุปุชกตฺเถราปทาน

[๖๒] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ สทฺรวิํ ภาณุมํ
 โยภาเสนํทํ ทิสฺวา สพฺพา อุมฺราขวํ ปูริตํ.
 [๖๓] ปฺรกุชฺทํ สวาทฺธิ สาคเรเนว^๑ เมทนี
 นาคํ ปกฺคยฺหฺ เรณฺหิ วิปฺสฺสิตฺตฺตาภิโรปยี้.
 [๖๔] เอกนฺนฺเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ เรณฺมภิปฺชยี้^๒
 ทฺกฺคทึ นภิขานามิ พุทฺธปฺชยิทํ ผลํ.
 [๖๕] ปณฺณตฺตาฬิสิโต กปฺเป เรณฺ นามาสิ ชตฺติโย
 สทฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพลโธ.
 [๖๖] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ. (๑๖๖๘)

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เรณฺอุปฺชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.

เรณฺอุปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

ภิกฺขทายิวคฺโค เอกาทสโม.

ตสฺสทฺทานํ

ภิกฺขทายี ฌาณสณฺณิ	หตฺติโย ปทปฺชโก
มฺหฺจิปฺปฬิ อุกทโท	นพฺมาลี อฺปฺภจโก
พิฬาลิทายี เรณฺ จ	คาคาโย จ จ สฏฺฐิ จ.

๑๒. มหาปรีวารวคฺค

๑. มหาปรีวารตฺเถราปทาน

[๑] วิปสฺสี นาม ภคฺวา
อภฺยจฺญสฺสจิสฺสเสหิ	โลกเชฏฺโง นราสโก
ปาวีสิ พนฺธมํ ตทา.
[๒] นครา อภินิภฺขมม
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ	อคฺมึ ทิปฺเจตฺติยํ
อาหุตฺตินํ ปฏฺกคฺคหํ.
[๓] จุลลาสฺสิตฺตสฺสสฺตานิ
อภฺยจฺจนฺตํ สกฺกจฺจํ ^๑	ยภฺขา มยฺหํ อปฺนตฺติเก
อินฺทวํ ติทฺธา กณฺหา.
[๔] ภวฺนา อภินิภฺขมม
สิรฺสา อภิวาเทสํ	ทุสฺสํ ปคฺคยฺยุทฺทํ ตทา
ตณฺหาทาสํ มเหสฺสิโน.
[๕] อโห พุทฺธา อโห ธมฺมา
พุทฺธสฺส อานุกาเวน	อโห โน สกฺกสฺสมปฺทา
วสุธายํ ปกฺกมฺปถ.
[๖] ทณฺจ อจฺฉริยํ ทิสฺวา
พุทฺธเ จิตฺตํ ปสาเทมิ	อพฺภุทํ โลมฺหสฺสนํ
ทิปฺทินฺทมฺภูติ ตาทิเน.
[๗] โสทํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา
สรณญฺจ อฺปาคญฺฉิ	ทุสฺสํ ททฺวาน สกฺกนฺ
สามจฺโจ สปริชฺชโน.
[๘] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺกคฺคํ นานิขานามิ	ยํ กมฺมมกฺกํ ตทา
พุทฺธปฺชายิตํ ผลํ.
[๙] อิตฺโต ปณฺณเรเส กปฺเป
สกฺกตรตนสมฺปนฺนา	โสฬสาสฺสํ วาหนา ^๒
จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.

๑ ม. มํ นิจฺจํ

๒ ฉ.ม. โสฬสาคํ สุวาหนา

- [๑๐] ปฏิสมภิกขา จตสฺส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฌฬิณฺณมา สจฺฉิกขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตถํ สุกํ อายสฺมา มหาปริวโร เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตถาติ.
 มหาปริวารตฺเตรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. สุ่มกุลตฤตราปทาน

- [๑๑] อตฺถทสฺสี ชินวโร โลกเชฏฺโฆ นราสโม
 วิหารา อภินิภฺขมม ทฬากํ อุปสงฺกมิ.
 [๑๒] นฺหาทฺวา ปิตฺวา จ สมฺพุทฺโธ อุตฺตริเทวฺกจิวิโร
 อฏฺฐาสิ ภควา ตตฺถ วิโลเกนฺโต ทิสฺสทิสฺ.
 [๑๓] ภวเน อุปวฺวิโจหํ อทฺทสํ โลกนํยกํ
 หนฺโฆ หนฺโฆเรน จิตฺเตน อปฺโปเจสิ อหํ ททา.
 [๑๔] สทฺรทิว ไซทนํทํ ปภาสนํทวํ กณฺจนํ
 นจฺเจ กิเเต จ ยุตฺโตหํ ปณฺจจฺกตฺติเยปํ จ.
 [๑๕] ยํ ยํ โยนฺอุปฺชชามิ เทวตํ อถ มานสํ
 สพฺเพ สตฺเต อภิโมมิ วิปฺโล โหติ เม ยสฺส^๑.
 [๑๖] นโม เท ปฺริสาชฌณฺ อทฺธานํ ไทสยิตฺวาน
 นโม เท ปฺริสฺสุตฺตมํ ปเร ไทสสิ ทวํ มุนิ.
 [๑๗] ปฺริกฺกหิตฺวา^๒ นิสฺสิตฺวา หาสํ กตฺวาน สฺพุทฺโธ
 อุปฺภุจฺหิตฺวาน สมฺพุทฺธํ ตุสฺสิตํ อุปฺปชฺชนํ.
 [๑๘] โสฬสฺสิตฺโต กปฺปสฺสเท ทวินฺวา เอกจินฺติตฺตา
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.

๑ ขยฺยจ กาถา ปฺริกฺกหิตฺวาติกาถาย อนนฺตรเมว จาตุํ ยุตฺตา.

๒ จ. ปฺริกฺกเห, ส. ปฺริกฺกยฺห ม. ปฺริกฺกเห

[๑๙] ปฏิสมภิกขา จตสฺส
ฉพภินฺนมา สจฺฉนิกขา

วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํติ.

อิทฺธํ สุทํ อายสฺมา สุมงฺกโล เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาคิ.

สุมงฺกตฺตเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺตํ.

๓. สรรณคมนียตฺเถราปทาน

[๒๐] อุกินฺนํ เทวราชฺชนํ
อโหสิ สมฺปพฺพุโห^๒

สงฺคาโม ปจฺจุปฺภุจฺจิตฺ^๑
มหาโฆโส อวตฺตถ.^๓

[๒๑] ปทุมุตฺตโร โลกวิทู
อนฺตลิกฺเข จิโต สตฺตถา

อาหุติํ ปฏฺิณฺณโก
สํเวเชสิ มหาชนํ.

[๒๒] สพฺเพ เทวา อตฺตมนา
สมฺพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา

นิกฺขิตฺตทกฺวจา วุทธา
เอกคฺคาสีสุ ทาวเท.

[๒๓] มยฺหิ^๔ สงฺกปฺปมณฺเฑน
อนฺกมฺปโก โลกวิทู

วาจาสมิํทริยิ
นิพฺพาเปสิ มหาชนํ.

[๒๔] ปทฺฐจฺจิตฺโต มนุสฺส
เทน จิตฺตปฺปโทเสน

เอกํ ปาณํ วิเหจฺย
อปายํ อปฺปชฺชติ.

[๒๕] สงฺคามสฺสเน นาโกว
นิพฺพาเปถ สกํ จิตฺตํ

พฺหุปาณํ วิเหจฺย
มา หณฺณิตฺถ ปุณฺณปฺปณํ.

[๒๖] ทฺวินฺนํปํ ยถุชฺราชนํ
สรวณฺเฑจ อฺปาคณฺเฑ

เสนาปํ สมิทฺธา อหุ^๕
โลกเชฏฺฐจํ สุตาทินํ.

[๒๗] สณฺเฑนเปตฺวาน ชนตํ
เปกฺขมาโนว เทเวหิ

อฺพุทฺธิ ปน^๖ จกฺขมา
ปฏฺิกามิ อุตฺตรามฺโฆ.

๑ ฉ.ม. สมฺปฏฺิณฺณโก ๒ ส. สมฺปพฺพุโห ๓ ส. ปวตฺตถ ๔ ส. อมฺหํ

๕ ฉ.ม. สেনา สภา วิมฺหิตา อหุ, ส. สেনาโย วิมฺหิตา อหุ ๖ ฉ.ม. ปทุมุตฺตริ

- [๒๘] ปจัม สรรณํ คณฺฐี ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน
 กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ ทุกฺกํ อนุปฺปชฺชนํ.
 [๒๙] มหาทฺฆณฺฑินา มา จ โสฬสสํ รณฺธสฺสา
 ทิสฺส กปฺปสฺสสฺสสมฺมุทํ ราชาโน จกฺกวตฺตติโน.
 [๓๐] ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺสโส วิโมกฺกชาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภิกฺขณา สจฺฉนิกฺกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺตํ.
 อิตฺถํ สํ อยสฺมา สรรณคฺคณิโย เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 สรรณคฺคณิยตุเถรสฺส อปทานํ ทคฺติยํ สมตฺตํ.

๔. เอกาสนียตุเถราปทาน

- [๓๑] วรุโณ นาม นามเณ เทวราชา อหํ ททา
 อปฺภุจเปสฺสี สมฺพุทฺธํ สโยคฺคพลวาทโน.
 [๓๒] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ อตฺตตสฺสทิปฺพุตฺตเม^๑
 ตุริยํ สพุพฺพาทาย อคมํ โพรธมฺมุตฺตมํ.
 [๓๓] วาทีเณ จ นจฺเจเน สพุพฺพาทพฺสมาหิตไ^๒
 สมฺมุชา วิย สมฺพุทฺธํ อปฺภุจํ โพรธมฺมุตฺตมํ.
 [๓๔] อปฺภุจหิตฺวา ทํ โพธิ์ ธรรม์รึหปาทปํ
 ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ.
 [๓๕] สกกมฺมาภิรทฺโธหํ ปสนฺโน โพรธมฺมุตฺตเม
 เเทน จิตฺตปฺปสาเทน นิมฺมานํ อนุปฺปชฺชนํ.
 [๓๖] สญฺจี ตุริยสฺสทฺธานิ ปรีวาเรนฺติ มํ สทา
 มนุสฺสเสสฺสํ จ เทเวสฺส วตฺตมานํ ภวามเว.

- [๓๗] ทิธฤกั^๑ นิพพุตา มยหุ^๒ ภวา สพเพ สมุหตา
ธาวะมิ อนันตัม เทหิ สมมาสมพุทฺธสาสนเน.^๒
- [๓๘] สุพาทุ นาม นามเน จตุตฺตีสาสุ ขตฺติยา
สตุตฺรตนสมุปนฺนา ปญฺจกปฺปสเท อิตฺโ.
- [๓๙] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อญฺจิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกาสนฺนิโย เตโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
เอกาสนฺนิยตฺเตรสฺส อปทานํ จตฺตถํ สมตฺถํ.

๕. สวณฺณปฺปติยตฺเตราปทาน

- [๔๐] วิปสฺสี นาม ภควา โลกเชฏฺโฐ นราสโก
นินฺนโน ชนกายสฺส เทเสสิ อมตํ ปทํ.
- [๔๑] ตสฺสาคํ ฐมฺมํ สุทฺวาน ทิปทินทสฺส ทาทิโน
สวณฺณปฺปฬานิ จตฺตาริ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
- [๔๒] สวณฺณฉนฺทํ อาสิ ยาวตา ปริสา ททา
พุทฺธภา จ สวณฺณภา อาโลโก วิปฺโล อหุ.
- [๔๓] อุตฺถกฺกจิตฺโต สฺมโน เวทชาโต กตญฺชลิ
ปิตฺติสฺสชฺชนโน^๓ เสดิ ทิฏฺฐจรมฺมสฺสชาโว.
- [๔๔] อายาจิตฺวาน สมพุทฺธํ วนทิตฺวาน จ สุปฺพตํ
ปาโมชฺชํ ชนยิตฺวาน สกํ ภวนฺปาวิสี.^๔
- [๔๕] ภวนฺ^๕ อปวิญฺโจอหํ พุทฺธเสฏฺฐํ อนุสฺสริ
เตน จิตฺตปฺปสแทน ตฺสึทํ อปฺปชฺชนํ.

๑ ฉ.ม. ทิวิธฤกั

๒ อยฺยจ คาลา ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโสติคาลาย เอกสมฺพนฺธา ภวิตํ ยุตฺตา.

๓ ฉ.ม. วิตฺติสฺสชฺชนโน ๔ ฉ.ม. ภวนฺปาคมึ ๕ ฉ.ม. ภวน

[๔๖] เอกนวุเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปุพฺผมภิโรปยํ
ทกฺคทํ นภิขานามิ	พทุธปุชายิตํ ผลํ.
[๔๗] โสฬสสํสํ ราชานํ	เนมิสมมตนามกา
เตตาฬิเส อิตฺถ กปฺเป	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.
[๔๘] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตา สจฺฉนิกฺขา	กตํ พทุธสฺส สาสนํ.

อิทฺถํ สํกํ อายสฺมา สุวณฺณปฺปมฺปิโย เตโร อิมํ คธาโย อภาสิทฺถาติ.
 สุวณฺณปฺปมฺปิยํทฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. จิตกปฐกตฺเถราปทาน

[๔๙] วสํมิ ราชายตเน	สามจฺจุ สปริชฺชโน
ปรีนิพฺพุเต ภกฺวาติ	สิขิโน โลกพฺนฺรโน.
[๕๐] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	จิตกํ อกฺมาสํ
ทฺริยํ ทตฺถ วาเททฺวา	กนฺธมํลํ สโมกิริ.
[๕๑] จิตกมฺหิ ^๑ ปุชฺชํ กตฺวาน	วนฺทิตฺวา จิตกํ อหํ
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	สํกํ ภวนฺนปํกมํ.
[๕๒] ภวเน อปฺวิภูจฺโห	จิตปฺชํ อนุสฺสรํ
เตน กมฺเมน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐจ นรํสภ.
[๕๓] อนฺนทฺวาน สมปฺตํ	เทเวสฺสุ มานเสสฺสุ จ
ปตฺโตมฺหิ อจฺลํ จานํ	ทิตฺวา ชยปฺราชยํ.
[๕๔] เอกทฺธิเส อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปุพฺผมภิโรปยํ
ทกฺคทํ นภิขานามิ	จิตปฺชายิตํ ผลํ.
[๕๕] เอกนทฺธิเส กปฺปมฺหิ	อิตฺถ โสฬส ราชินํ ^๒
อุกฺคตา นาม นามเน	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.

๑ จ.ม. จิตมฺหิ ปุชฺชํ

๒ จ.ม. ราชานํ

- [๕๖] ปฐิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
 ฌพภินฺนา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา จิตกပ္พโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
 จิตกပ္พคตฺเตรสฺส อปทานํ ญฺจํ สมตฺตํ.

๗. พุทฺธสณฺณกตฺเตรอปทาน

- [๕๗] ยทา วิปสฺสี โลกกฺโข อายฺสงฺขารโมสฺสชิ
 ปจฺวี สมฺปกมฺปีตฺถ เมทนี ชลเมชลา.
 [๕๘] โอตถํ วิตถ^๑ มยฺหํ สุจิ จิตฺตํ ปปฺพจกฺ^๒
 ภวนฺนี ปกมฺปีตฺถ พุทฺธสฺส อายฺสงฺขเย.
 [๕๙] ทาโส มยฺหํ สมฺปปฺนโน ภวเน สมฺปกมฺปีเต
 อฺปาโท นุ กิมตฺถาย อาโลโก วิปฺโล อหุ.
 [๖๐] เวสฺสวณฺโณ อีธาณมฺม นิพฺพาเปสี มหาชนํ
 ปาณญฺ^๓ ภัยํ นตฺถิ เอกกฺกา โทถ สการวา.^๔
 [๖๑] อโห พุทฺโธ อโห ธมฺโม อโห โน สตฺถสมฺปทา
 ยสฺมี อฺปฺปชฺชมานสฺมี ปจฺวี สมฺปกมฺปติ.
 [๖๒] พุทฺธานุภาวํ กิตฺเตตฺถวา กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทหํ
 อวเสสฺสุ กปฺเปสฺสุ กุสลํ กวิธํ^๕ มยา.
 [๖๓] เอกนฺวเต อโธ กปฺเป ยํ สณฺณมลฺลํ ททา
 ทฺถกฺกํ นากิขานามิ พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ.
 [๖๔] อโธ จุทฺทสกปฺปมฺหิ ราชา อาสี ปตาปวา
 สมิโต นาม นามเนน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.

๑ จ.ม. โอตถํ วิตถํ ๒ จ.ม. สุวิจิตฺตวฏฺฐํ ๓ จ. ปาณญฺเต, ส. ม. ปาณญฺ

๔ จ.ม. สํวตา ๕ จ. จริทํ, ม. กาวิตํ

- [๖๕] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พุทฺธสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 พุทฺธสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ สคฺคํ สมคฺคํ.

๔. มกฺกสณฺณกตฺเถราปทาน

- [๖๖] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส สาวคา วนจาริโน
 วิปฺปนญฺจา พุทฺธารณฺเณ อนฺธาว อนฺธยุยเว.^๑
 [๖๗] อนฺธสฺสริทฺวา สมพุทฺธํ ปทุมุตฺตรนาคํ
 ทสฺส เตะ มุนิโน ปุตุตา วิปฺปนญฺจา มหาวเน.
 [๖๘] ภาวนา โอริทฺวาน อคฺมึ ภิกฺขุสนฺติกํ
 เกลสํ มกฺกณฺจ อาจิขี โภชนณฺจ อทาสทํ.
 [๖๙] เคน กมฺเมน ทิปปินฺท^๒ โลกเชฏฺฐ นราสภ
 ชาตียา สคฺคาวสฺโสทํ อรหตฺตํ อปาปณฺเ.
 [๗๐] สจฺกขุ นาม นามเน ทฺวาทส จกฺกวตฺติโน
 สคฺคตฺรตนสมฺปนฺนา ปณฺจกปฺสเท อิทฺ.
 [๗๑] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มกฺกสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 มกฺกสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมคฺคํ.

๕. ปัจจุปปุจฺจานสณฺณกตฺเถราปทาน

- [๗๒] อตฺถทสฺสิมฺหิ สกฺเต นิพฺพุเต สมณนฺตรา
 ยกฺขโยนี อปฺปชฺฐี ยสํ ปตฺโต จหํ ททา.

- [๘๓] เนมิทฺธา จ วิทยาํสุ พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสติ
 อภฺโก จ สพฺพสฺสทฺธานํ ชนํ อุตฺตรวิสฺสติ.
- [๘๔] เนมิทฺธานํ สฺสณฺฑิตฺวาน ชาติปุชฺชํ อกาสนํ
 เอทิสฺสา ปุชฺชนา นทฺถิ ยาทิสฺสา ชาติปุชฺชนา.
- [๘๕] สํหริทฺวาน^๑ กุสฺลํ สกํ จิตฺตํ ปสาทยิ
 ชาติปุชฺชํ กริตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ.
- [๘๖] ยํ ยํ โยนฺนปฺปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 สพฺเพ สทฺธเต อตฺถิโตมฺหิ^๒ ชาติปุชฺชายิหํ ผลํ.
- [๘๗] ธาติโย มํ อปฺภวจฺจนฺติ มม จิตฺตวสานฺนกา
 น ทา สกฺโกณฺติ โกเปตุํ ชาติปุชฺชายิหํ ผลํ.
- [๘๘] เอกนฺนุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุชฺชมกริ ททา
 ทฺถกฺคฺติ นากิชานามิ ชาติปุชฺชายิหํ ผลํ.
- [๘๙] สฺปาริจริยา นาม จตฺตฺตีส ชนาริปา
 อิตฺโต ททียกปฺมฺหิ จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.
- [๙๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐิม
 ฉพฺภิตฺตว สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๑๗๕๘)

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ชาติปุชฺโก เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.

ชาติปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมทฺตํ.

มหาปริวารวฤโก ทฺวาทสโม.

ทสฺสทฺธานํ

ปริวารสมฺมงฺกลา

จิตฺตปุชฺชํ พุทฺธสณฺฑิ

กาถาโย นวฺติ วุตฺตา

สรณาสนปฺปณฺณิกา^๓

มกฺกุปฺปจฺจนาชาตินา

กณฺธิตาโย วิภาวฺหิ.

๑ ฉ. สงฺขริทฺวาน ๒ ฉ.ม. อภิโกมิ ๓ ฉ.ม....ปฺปณฺณิยา

๑๓. เสเรยฺยวคฺค

๑. เสเรยฺยกตฺเตราปทาน

[๑] อชฺฌายิกิ ^๑ มนฺตรโร	คิณฺณํ เวทาน ปารกุ
อพุโกกาเส จิโต สนฺโต	อทุทสํ โลกนายกํ.
[๒] สีหํ ยถา วณฺจํ	พยุคฺชวราชํ นิตฺตสํ
ติธปาภินฺนมาตงฺกํ	กุกฺขรํ มเหสินฺ.
[๓] เสเรยฺยํ กเหตฺวาน	อาภาเส อุกฺกชิปิตฺ ^๒ อหํ
พทุธสฺส อานุภาเวน	ปริวาเรนฺติ สพฺพโส. ^๓
[๔] อธิฏฺฐหิ มหาวิโร	สพฺพพญฺญํ โลกนายโก
สมนฺตา ปุปฺผจหนํ	โอภิวิสฺสุ นราสภํ.
[๕] ตโต สว ปุปฺผกมฺมจฺกา	อนฺโตวณฺณว พหิมฺชา
สตะกานํ จหนํ กตฺวา	ตโต อนฺตรธายถ.
[๖] ตณฺจ อจฺฉริยํ ทิสฺวา	อพฺภุทํ โลมหํสนํ
พทุธเร จิตฺตํ ปสาเทสํ	สุคเต โลกนายเก.
[๗] เตน จิตฺตปฺปสาเทน	สูกมฺมเลน จาติโก
กปฺปานํ สตสฺสสฺสํ	ทุกฺกตํ นุปฺปชฺชนํ.
[๘] ปณฺณรสฺสสฺสสมฺมุหิ	กปฺปานํ ปญฺจวิสฺติ
วิลามาลา ^๔ สนามา จ	จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.

๑ จ.ม. อชฺฌายิกิ ๒ ม. นิกฺกชิปิตฺ ๓ ส. สพฺพโส ๔ จ.ม. วิตฺมลา, ส. จิตฺตมาลา

[๙] ปฐิสุมภิกา จตฺสโต วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺดา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสฺนํนฺติ.

อิทฺถํ สุกฺมา อายสฺมา เสเรยฺยกโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
เสเรยฺยกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. ปุ่ปณฺณบิยตฺเถราปทาน

[๑๐]	หิมนฺตสฺส อวิทุเร
เวมชฺฌเณ ทสฺส วสฺติ	กุกฺกุโร ^๑ นาม ปพฺพโต
พฺราหฺมโณ มนฺตปารกฺข.
[๑๑]	ปณฺจ สิสฺสสทฺสฺสานิ
ปฺพพฺภจายี จ เท อาสํ	ปริวารเณติ มํ สทา
มนฺเตสฺ จ วิสารถา.
[๑๒]	พุทฺธโร โลเก สมฺปฺปนฺโน
อสีติพฺยวชฺชานสฺส.	ทํ วิชานาถ โน ภวํ
พทฺธิสฺสวรสฺสขณา.
[๑๓]	พฺยามปฺปโก ชินฺวโร
สิสฺสฺสานํ วาณํ สุตฺวา	อาทิจฺจวโร วิโรจติ
พฺราหฺมโณ มนฺตปารกฺข.
[๑๔]	อสฺสมา อภินิภฺขมฺม
ยมฺหิ เทเส มหาวิโร	ทิสํ ปุจฺฉติ พฺราหฺมโณ ^๒
วสฺติ โลกนายโก.
[๑๕]	ทาหํ ทิสฺวา ^๓ นมสฺสิสฺสํ
อุทฺถกฺกจิตฺโต สฺมโน	ชินํ อปฺปปฏิปฺกคฺลํ
ปุเชยฺยํ ทํ ทถาคทํ.
[๑๖]	เอถ สิสฺสา คมิสฺสสาม
วณฺทิตฺวา สทฺถโน ปาเท	ทกฺขิสฺสสาม ทถาคทํ
โสสฺสาม ชินฺสาสนํ.
[๑๗]	เอกาหํ อภินิภฺขมฺม
พฺยาธินา ปิฬิตฺวา สนฺโท	พฺยาธิ ปฏฺฐิภี อหํ
สาธํ วาสยิตฺวา คมิ.
[๑๘]	สพฺเพ สิสฺเส สมานตฺวา
กิตฺติํ โลกนาถสฺส	อปฺปจฺฉิ เท ทถาคทํ
คุณํ ปรมพฺพทฺธิโน.

- [๑๙] เต เม ปุฏจา พุฏากรีสสุ ยถา ทสฺสวโน ทถา
 สกุกจํ พุทฺธเสฏฺฐํ ทํ ทสฺสเสฏฺฐํ มม สมมุขา.
 [๒๐] เทสํ วณํ สุทฺวา สกํ จิตฺตํ ปสาทโย
 ปุปฺเพหิ ญฺปิ กริตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ.
 [๒๑] เต เม สรีริ ฌาเปตฺวา อคมุํ พุทฺธสนฺติเก
 อณฺชลิ ปกฺกหิตฺวาน สตฺถารํ อภิวาทโย.
 [๒๒] ปุปฺเพหิ ญฺปิ กริตฺวาน สุกตฺสฺส มหฺสิโน
 กปฺปานิ สทสฺสสฺสํ ทุกฺกตฺติ นุปฺปชฺชนํ.
 [๒๓] จตฺตาฬีสสทฺสสมฺหิ กปฺเป โสฬส ขตฺติยา
 นามเนกฺกิสมา นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
 [๒๔] วิสกปฺปสทฺสสมฺหิ ราชานอ จกฺกวตฺติโน
 มทาสนสนามาว อญฺจตฺติส มหิปปตี.
 [๒๕] ปฏิสมฺภิชา จตฺสโส วิโมกฺขาปิจ อญฺจิม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 [๒๖] อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา ปุปฺผญฺปิโย เตโร อิมา คาทาโย อภาสิตฺถา.
 ปุปฺผญฺปิยเตรอสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมกฺกตํ.

๓. ปายาสทาทกตฺเตราปทาน

- [๒๖] สุวณฺณวณฺณํ สมพฺพุทฺธํ พทฺธิสฺวารลฺกฺขณํ
 ปวณา อภินิฏฺชนํ ภิกฺขุสงฺฆปรกฺกขตํ.
 [๒๗] สทฺตฺตา^๒ กัสปายฺยา วทฺเตตฺวา ปายาส^๓ อหํ
 อาหุตี ยฺญฺจุกาโม โส อฺปนฺตี พลี อหํ.

๑-๑ จ.ม. สุวณฺณวณฺณโน ๖ เปฯ ภิกฺขุสงฺฆปรกฺกขโต.

๒ จ. มหฺจจา

๓ จ. ปายสํ. เอวฺมฺปริปี

- [๓๗] คนุโรทกั จ ปกฺคยฺห พุทฺธเสฏฺฐํ สโมกิริ
 เทน จิตฺตปฺปสาแทน ทตฺถ กาลํ กโต อหํ.
- [๓๘] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ คนุโรทกโมกิริ
 ทฺถกฺกํ นานิชานามิ พุทฺธปฺปชายิํ ฌลํ.
- [๓๙] เอกทีเส อิตฺโต กปฺเป สฺสคนุโร นาม ชฺชตฺติโย
 สฺสทฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกาวตฺถิ มหพฺพโล.
- [๔๐] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 จพฺปิตฺตมา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนํ.
- อิตฺถํ สํ อายสฺมา คนุโรทกโย เตโร อีมา คามาโย อภาสิตฺตภาติ.
 คนุโรทกียตฺตเถรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺตํ.

๕. สมมุขาทวิกตฺเถราปทาน

- [๔๑] ชายมานเน วิปฺสฺสมฺหิ^๑ นิमितฺตํ พฺยากริ อหํ
 นิพฺพายยิ^๒ จ ชนตํ พุทฺโธ โลเก ภวิสฺสติ.
- [๔๒] ยสฺมี จ ชายมานสฺมี ทสฺสทสฺสี ปกมฺปติ
 โส ทานิ ภควา สฺสตุถา ฐมํ เทเสติ จกฺขฺมา.
- [๔๓] ยสฺมี จ ชายมานสฺมี อาโลโก วิปฺโล อหุ
 โส ทานิ ภควา สฺสตุถา ฐมํ เทเสติ จกฺขฺมา.
- [๔๔] ยสฺมี จ ชายมานสฺมี สริตาโย น สนฺทิสฺสุ^๓
 โส ทานิ ภควา สฺสตุถา ฐมํ เทเสติ จกฺขฺมา.
- [๔๕] ยสฺมี จ ชายมานสฺมี อวีจกฺกิ น ปชฺชติ
 โส ทานิ ภควา สฺสตุถา ฐมํ เทเสติ จกฺขฺมา.
- [๔๖] ยสฺมี จ ชายมานสฺมี ปกฺขิสฺสงฺโฆ น สลฺลจริ
 โส ทานิ ภควา สฺสตุถา ฐมํ เทเสติ จกฺขฺมา.

๑ ฉ.ม. วิปฺสฺสมฺหิ

๒ ฉ.ม. นิพฺพายยิ

๓ ฉ.ม. สนฺทยฺ

[๔๗] ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี โส ทานี ภควา สตฺถา	วาทกฺชนโร น วายติ ธมฺมํ เทเสติ จกฺขมา.
[๔๘] ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี โส ทานี ภควา สตฺถา	สพฺพพรตฺตานี โชตยฺ ^๑ ธมฺมํ เทเสติ จกฺขมา.
[๔๙] ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมี โส ทานี ภควา สตฺถา	สตฺถาสฺสํ ปทวิกฺกมา ธมฺมํ เทเสติ จกฺขมา.
[๕๐] ชาตมตฺโต จ สมฺพุทฺโธ วาทสภิมฺหิเรสิ	ทิสสา สพฺพา วิโลกิ เอสา พุทฺธาน ธรรมตา.
[๕๑] สฺวเอชิตฺวา ชนตํ สมฺพุทฺธํ อภิชาติตฺวา ^๒	ถวิตฺวา โลกนายกํ ปฏกามิ ปาจิณามุโข.
[๕๒] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ทกฺกตฺถิ นานิชานามิ	ยํ พุทฺธมฺปิโณมยิ โณมนาย อิทํ ผลํ.
[๕๓] อิตฺโต นวฺตีกปฺปมฺหิ สตฺถตรตนสมฺปนฺโน	สมมุขาทวิกฺวฺหโย จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
[๕๔] ปจฺวีทฺนฺทฺภิ นาม ^๓ สตฺถตรตนสมฺปนฺโน	เอกฺขนวฺตีมฺหิโต จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
[๕๕] อฏฺฐาสตีตฺมฺหิโต กปฺเป สตฺถตรตนสมฺปนฺโน	โอภาโส นาม ชตฺถิโย จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
[๕๖] สตฺถาสตีตฺมฺหิโต กปฺเป สตฺถตรตนสมฺปนฺโน	สรีตฺถเจทฺถนวฺหโย จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
[๕๗] อกฺคินิพฺพาปโน นาม สตฺถตรตนสมฺปนฺโน	กปฺปานิ จพฺปัสติยา จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๒๘ ๑ ส.ก. โชติสฺสํ ๒ จ.ม. อภิชาติตฺวา ๓ ม. ทุกฺกตฺถิ นาม

[๕๘] ราชา วาสโม นาม ^๑ สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	กปฺปานิ ปณฺจสํยิตฺยา จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.
[๕๙] คติปจฺเจทโน นาม ^๒ สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	กปฺปานิ จุฬสํยิตฺยา จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.
[๖๐] รตนปฺปชฺชโล นาม สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	กปฺปานิ เถอสํยิตฺยา จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.
[๖๑] ปทวิกฺกมโน นาม สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	กปฺปานิ เทวสํยิตฺยา จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.
[๖๒] ราชา วิโลกโน นาม สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	กปฺปานิ เอกสํยิตฺยา จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.
[๖๓] กิริสาโรติ ^๓ นามเน สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	กปฺเปสํยิตฺมฺหิ ขตฺติโย จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.
[๖๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส ฉพฺภิตฺตฺวา สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิมะ กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิทฺธํ สํ อยสฺมา สมฺมุขาทฺวิโก เถโร อิมํ คถาโย อภาสิตฺถาติ.
สมฺมุขาทฺวิกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. กุสุมาสนียตฺเถรอปทาน

[๖๕] นคเร ธมฺมวตฺติยา ลกฺขณํ อิตฺติหาเส จ	อโหสํ พุราหฺมโน ททา สนิมฺมทฺสเกฏฺเฏ.
[๖๖] ปทโก เวยฺยากรโณ มนฺเต จ สิสฺเส วาเจสํ	นิมิตฺเต โกวิทฺโ อหํ ติณฺณํ เวทานํ ปารกฺ.
[๖๗] ปณฺจ อุปลฺลหตฺถานิ อาหุติ ยัญฺจกาโมหํ	ปฏิจฺฉํ จปิตานิ เม ปิตฺมาตฺสุมากเม.

๑ จ.ม. คติปจฺเจทโน นาม ๒ จ.ม. ราชา วาสโม นาม ๓ จ.ม. กิริสาโรติ

[๖๘] ททา วิปสฺสึ ภควา	ภิกฺขุสํปรุภุชโต
โอภาเสนฺโต ทิสสา สพฺพา	อาคจฺฉติ นราสโก.
[๖๙] อาสนํ ปณฺณเปตฺวาน	นิมนฺตฺติวาทา มหามุนี
สนฺตฺตริตฺวาน ตํ ปุปฺผํ	อภินนฺตี สกํ ฆรํ.
[๗๐] ยํ เม อตฺถิ สเก เกเห	อามิสํ ปจฺจุปฺภุจติ
ตาหํ พุทฺธสฺส ปาทาสี	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ.
[๗๑] ภุทฺธทาวิ กาลมณฺณาย	ปุปฺผนฺตฺตมทาสหํ
อนฺโมทิตฺวาน สพฺพณฺณํ	ปฏฺฐามิ อุตฺतरามุโข.
[๗๒] เอกนฺวเต อิตฺโธ กปฺเป	ยํ ปุปฺผมทํ ททา
ทุกฺคตํ นาภิชานามิ	ปุปฺผทานสฺสทํ ผลํ.
[๗๓] อนนฺตรา ^๒ อิตฺโธ กปฺเป	ราชาหํ วรทสฺสโน
สฺตฺตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวัตฺตี มหพฺพโล.
[๗๔] ปฏฺฐิสฺสภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภณฺณาย สจฺฉนิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา กุสฺมาสนฺนิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.	
กุสฺมาสนฺนียตฺเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺตํ.	

๗. ผลทายกตฺเถรอปทาน

[๗๕] อชฺฌายิกโก ^๓ มนฺตรโร	ติณฺณํ เวทาน ปารกุ
หิมวณฺตสฺสาวีหเร	วสามิ อสฺสเม อนฺ.
[๗๖] อภฺคินฺทตฺตญฺจ เม อตฺถิ	ปฺนฺนทรีกผลานิ จ
ปฏฺฐเก นิกฺขิปิตฺวาน	ทุมฺกเถ ลลฺลิตํ มยา.
[๗๗] ปทุมฺกตฺโร โลกวิทู	อาหุตฺนํ ปฏฺฐิกฺโข
มมฺพุทฺธริทฺถกาโม สโต	ภิกฺขุชฺชโต มมฺปาคมิ.

๑ ก. เอกํ ทตฺถํ อทาสหํ

๒ จ.ม. อนนฺตรํ

๓ จ.ม. อชฺฌายิกโก

- [๗๘] ปสนนจิตโต สมโน ผลํ พุทฺธสฺสทาสหํ
 ปิติสฺสณฺชนโน^๑ มยฺหํ ภิญฺญจรมเม สุขาวโ.
 [๗๙] สุวณฺณวณฺโณ สมพุทฺโธ อาหุติํ ปฏิกุคฺโข
 อนฺตลิกฺเข จิตฺโต สตุฏฺธา อิมํ คถํ อภาสถ.
 [๘๐] อิมินา ผลทาเนน เจตนาปณฺธิํ จ
 กปฺปานํ สทฺธสฺสํ ทุกฺคตํ นุปฺปชฺชติ.
 [๘๑] เทเนว สุกกมฺมฺเลน อนุกฺตฺวาน สมฺปทา
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ หิตฺวา ชยปฺราชยํ.
 [๘๒] อิตฺโต สทฺตกปฺปสฺเต ราชา อาสี สุมงฺคโล
 สทฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.
 [๘๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
 จภิกฺขุณา สจฺฉิกฺกตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ผลทายโก เถโร อีมา คถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ผลทายกตฺเตรฺสฺส อปทานํ สทฺตมํ สมตฺถํ.

๘. ญาณสญฺญิกตฺเตราปทาน

- [๘๔] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ วสามิ ปพฺพตฺนฺตเร
 ปุฬินํ โสภนํ ทิสฺวา พุทฺธสฺสํ อนฺตฺสรี.
 [๘๕] ฌาเณ อุปฺนิธํ^๒ นตฺถิ สงฺคามํ^๓ นตฺถิ สทฺถุโน
 สพฺพธมฺมํ อภิกฺขุณฺย ฌาเณเน อธิมุจฺจติ.
 [๘๖] นโม เท ปฺริสาชฌเณ นโม เท ปฺริสฺสทฺตม
 ฌาเณเน เท สโม นตฺถิ ยาวทา ฌาณมฺมตฺตมํ.

๑ จ.ม. วิตฺติสฺสณฺชนโน ๒ ก. อุปฺนิธํ ๓ จ.ม. สงฺขารํ

[๘๗] ฌาณํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กปฺปํ สุตฺตมฺหิ โมทํ
อวเสสฺสํ กปฺเปสฺสํ	กุสฺลํ กวิตฺ ^๑ มยา.
[๘๘] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ อณฺณมลภี ททา
ทุกฺกตฺถิ นานิขานามิ	ฌาณสณฺณายิทํ ผลํ.
[๘๙] อิตฺโต เตสฺสจฺจตฺติกปฺเป ^๒	เอโก ปุฬินปฺปผิโย
สจฺจตรทณสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
[๙๐] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
จพฺภิณฺณวา สจฺจจิกฺกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสณฺนตฺติ.

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา ฌาณสณฺณวิโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ฌาณสณฺณวิกฺกเตรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๙. กณฺฐปฺปผิยตุเถราปทาน

[๙๑] สุวณฺณวณฺโณ ภควา ^๓	วิปสฺสี ทกฺขินารโห
ปรุกฺขโต สวาเกติ	อารามา อภินิกฺขมิ.
[๙๒] ทิสฺวานทํ พุทฺธเสฏฺฐํ	สพฺพญฺญํ ทมฺนาสวํ
ปสฺสณฺนจิตฺโต สฺสมโน	กณฺฐปฺปผิ ^๔ อปฺปชฺยิ.
[๙๓] เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน
หฺมฺโง หฺมฺเจเน จิตฺเตเน	ปนฺ วณฺที ทถากตํ.
[๙๔] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุฬมฺภิโรปยิ
ทุกฺกตฺถิ นานิขานามิ	พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ.
[๙๕] เอกตาฬิสีโต กปฺเป	วรฺุโณ นาม ชตฺติโย
สจฺจตรทณสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.

๑ จ.ม. จริทํ ๒ จ.ม. สจฺจตฺติกปฺปมฺหิ ๓ จ.ม. สมฺพุทฺโธ ๔ จ.ม. กตมกฺกํ

- [๙๖] ปฏิสมภิทา จตสุโส วิโมกขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภินฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กณฺฐิปปุณฺณิโย^๑ เถโร อิมํ กาถาโย อภาสิตถาติ.
 กณฺฐิปปุณฺณิตถสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. ปทุมปฐกตฺตฺเถราปทาน

- [๙๗] ทิมวณฺตสฺสวาทูเร โคตโม นาม ปพฺพโต
 นานารุกฺเขหิ สณฺณนฺโน มหาภูตคณฺดาลโย.
 [๙๘] เวมชฺฌมฺหิ จ ตสฺสาสิ อสฺสโม อภินิมฺมิโต
 ปุรูกฺขโต สติสฺเสหิ วสามิ อสฺสเม อนํ.
 [๙๙] อายนฺตุ เม สติสฺสคณา ปทุมํ อาหฺรณฺตุ เม
 พุทฺธปฺปชฺชํ กริสฺสามิ ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน.
 [๑๐๐] เอวนฺติ เท ปฏิสฺสทฺวา ปทุมํ อาหฺริสฺส เม
 ทถา นิมิตฺตํ กถฺวาทํ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
 [๑๐๑] สติสฺเส ททา สมานะทฺวา สาธุกํ อนุสาสทํ
 มา โข ทฺเมหฺน ปมชฺชิตถ อปฺปมาโท สุขาวโห.
 [๑๐๒] เอวํ สมณฺสาสิตฺวา ส สติสฺเส^๒ วจนฺทเม
 อปฺปมาทคฺคเณ ยุตฺโต ททา กาลํโกโต อนํ.
 [๑๐๓] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุณฺณมภิโรปยิ
 ทุกฺกทํ นากิขานามิ พุทฺธปฺปชฺชายิทํ ผลํ.
 [๑๐๔] เอกปณฺณาสกปฺปมฺหิ ราชา อาสี ชลฺลิตฺตโม
 สกฺกตฺรทณฺสมปฺนโน จกฺกทฺตํ มหพฺพโล.

๑ ก. กนฺธปฺปณฺณิโย

๒ จ.ม. เท สติสฺเส

[๑๐๕] ปฐิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปී จ อญฺจิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ. (๑๘๖๓)

อิทํ สุทํ อายสฺมา ปทุมปฐโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.

ปทุมปฐกตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

เสเรยฺยวคฺโค เทรสโม.

ตสฺสทฺธานํ

เสเรยฺยโก ปุปฺผณฺปิ	ปายาโส กนฺธโถมโก
อาสนิ ผลสณฺณิ จ	กณฺธิปทุมปฺปณฺณิโย
ปณฺจกฺกตรสทา คาถา	กณฺธิกา อตฺตทสฺสสิภิ

๑๔. ไส้กิตตาคุณ

๑. โสภิตตฺเถราปทาน

[๑]	ปทุมุตโตโร นาม ชิน
มหโต ชนกายสุส	โลกเชฏโฐโจ นราสโก
เทเสติ อมตํ ปทํ.
[๒]	ตสฺสาหํ วจนํ สุกฺวา
อณฺชลิ ปกฺกเหตุวาน	วาชาสภิมุทิวิตํ
เอกคฺโค อาสทํ ททา.
[๓]	ยถา สมฺมทโท อุตฺธเนนคฺโค
เนรุ นกานํ ปวโร สิลฺลจฺจโย
ตถาว เย จิตฺตวเสน วตฺตเร
น พุทฺธวณฺณสุส กลํ อุนฺนํติ เท.	
[๔]	ธมฺมวิริ จเปตฺวาน
ภิกฺขุสํเฆ นิสิตฺติตฺวา	พุทฺโธ การุณฺโโก อิติ
อิมํ คาคา อภาสถ.
[๕]	โย โส ฌาณํ ปกิตฺเตสิ
กปฺปานํ สกตสหนฺสํ	พุทฺธมฺหิ โลกนายเก
ทฺถกฺกํ โส น กจฺจติ.
[๖]	กิลเลเส ฌาปยิตฺวาน
โสภิตา นาม นามเน	เอกคฺโค สุตฺตมาหิตो
เทสฺสติ สทฺถสฺสาวโก.
[๗]	ปณฺณวเส กปฺปสทฺทสมฺมฺหิ
สทฺตตรตนสมฺปนฺนา	สทฺทวาสํ สมฺมกฺกตา ^๒
จกฺกาวตฺถํ มหพฺพลา.
[๘]	กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
ทิสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
กตํ พุทฺธสุส สาสนนํติ.

- [๙] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพภินฺวา สจฺฉิกทา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถิ สุกฺมา อายสฺมา โสภิตฺโต เถโร อีมา คทาโย อภาสิตฺตาคฺติ.
 โสภตฺตเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. สุตสฺสนตฺเถราปทาน

- [๑๐] วิทฺถกทาย นทียา^๑ ตีเร ปิลฺกฺขุ^๒ ผลิโน^๓ อหุ
 ทาหํ รุกฺขํ คเวสนโต อทฺทสฺส โลกนายนํ.
 [๑๑] เกตกํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา วณฺญฺเ จตฺวานนํ ททา
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสฺสิ สิจฺฉิโน โลกพนฺธุโน.
 [๑๒] เยน ฌาณเนน ปตฺโตสิ อจฺจุตํ อมตํ ปทํ
 ตํ ฌาณํ อภิปุเชมิ พุทฺธเสฏฺฐจ มหามฺนิ.
 [๑๓] ฌาณมฺหิ ปุชฺชํ กตฺวาน ปิลฺกฺขุ อทฺทสฺส อหํ
 ปฏิลทฺโรมฺหิ ตํ ปณฺณ^๔ ฌาณปุชายิตํ ผลํ.
 [๑๔] เอกทิสฺเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ
 ทุคฺคทิสฺส นาทิชาณามิ ฌาณปุชายิตํ ผลํ.
 [๑๕] อิตฺโต เทรสสกปฺปมฺหิ ทฺวาทสาสฺสุ พฺลุกฺกทา^๕
 สุตฺตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวัตฺถิ มหพฺพลา.
 [๑๖] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพภินฺวา สจฺฉิกทา กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถิ สุกฺมา อายสฺมา สุตฺสฺสนโน เถโร อีมา คทาโย อภาสิตฺตาคฺติ.
 สุตฺสฺสนตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๒๕ ๑ จ.ม. วินทานทียา ๒ ส. ปิลฺกฺโข ๓ จ.ม. ผลิโน,
 ๔ ก. สณฺณ, ม. ปณฺณ ๕ จ.ม. พฺลุกฺกทา, อ. รุกฺกทา

๓. จันทนปฐกตฺเถราปทาน

- [๑๗] จันทภากานทีตีเร อุโหสี กิณฺโณโร ททา
 ปุปฺผกฺโข จหํ อาสี ปุปฺผานํ วสโน อหํ.^๑
- [๑๘] อตฺถทสฺสี ตุ ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก
 ปวนกฺเคน^๒ นียฺยาสิ หังสราชาว อมฺพเร.
- [๑๙] นโม เท ปุริสาชฌณฺ จิตฺตํ เท สุวิโสธิตํ
 ปสนฺนมนุชฺชนโณสิ วิปฺสนฺนมนุชฺชนทฺริโย.
- [๒๐] โอโรหิตฺวาน อากาสา ภฺรึปญฺโฆ สุมฺธโส
 สงฺฆาภี ปตฺถริตฺวาน ปลฺลงฺเกน อุปาวิสิ.
- [๒๑] วิลินฺ จันทนาทาย อคมาสี ชินฺนํตัก
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พฺพุทธสฺส อภิโรปยิ.
- [๒๒] อภิวาเทตฺวาน สมฺพทุรํ โลกเชฏฺโง นราสโก
 ปาโมชฺชํ ชนยิตฺวาน ปกฺกามิ อุตฺตรามฺโข.
- [๒๓] อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต จันทนํ ยํ อปฺปชยิ
 ทุกฺคตี นาภิชานามิ พฺพุทธปฺชายิทํ ผลํ.
- [๒๔] จตฺตทเส กปฺปสฺเต อิโต อาสีสุ เท ตโย
 โรหิณิ นาม^๓ นามเน จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
- [๒๕] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พฺพุทธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา จันทนปฺฐโก เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.

จันทนปฺฐกตฺเถรสฺส อปทานํ ทติยํ สมกฺกํ.

อฏฺฐมํ ภาณวาริ.

๑ จ.ม. ปุปฺผานิวสโน ททา

๒ จ.ม. วิปฺปนฺนเกน

๓ จ.ม. โรหิณิ นาม, ส. โรหิตา

๔. ปุ่ผจจณนียตเถราปทาน

- [๒๖] สุนนโท นาม นามเนน พุราหมโณ มนตปารก
 อชฏายโก ยาจโยโก วาชเปยย์ อยาชยิ.
- [๒๗] ปทุมุตโตโร โลกวิทู อตุโก การุณโก อิติ
 ชนทํ อนุกมฺปนฺโต มพฺเว จงฺกมึ ททา.
- [๒๘] จงฺกมิตฺวาน สมฺพุทฺโธ สพุพฺพณฺณ โลกนายโก
 เมตฺตาย อสฺริ สตฺเต อปฺปมาเณ นีรुปฺริ.^๑
- [๒๙] วณฺเณ จิตฺวาน ปุ่ผานิ พุราหมโณ มนตปารก
 สพุเพ สิสฺเส สมนเนตฺวา อากาเส อุกฺขิปาปยิ.
- [๓๐] ยาวทา นกรํ อาสิ ปุ่ผานํ จทนํ ททา
 พุทฺธสฺส อานุกาเวน สตฺတာหํ น วิจจฺจน.
- [๓๑] เทเนว สุกกมฺเลน อนุกโถตฺวาน สมฺปทา
 สพุพาสเว ปรีชฺฌาย จินฺโน โลเก วิสตฺติกิ.
- [๓๒] เอการเส กปฺปสฺเต ปญฺจติสาสุ ชตฺติยา
 มพฺพรตฺสนามา เท จกฺกวตฺถิ มหพฺพลา.
- [๓๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณ สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถิ สฺทํ อายสฺมา ปุ่ผจจณนียเธ เถโร อิมา ทาธาโย อภาสิตฺตาติ.
 ปุ่ผจจณนียตเถรสฺส อปทานํ จตฺถํ สมตฺถํ.

๕. รโหสณณิกฤตเถราปทาน

- [๓๔] ทิมวณฺตสฺสาวิทูเร วสโก นาม ปพฺพโต
 ทสฺมี ปพฺพตปาทมฺหิ อสฺสโม อาสิ มาปึโต.

๑ ก. อปฺปมาณํ นีรุปฺริ

- [๓๕] ทีณิ สิสฺสสฺสสฺสทานิ วาเจสึ พฺรหฺมโณ^๑ ททา
 สํหวิทฺวาน^๒ เท สิสฺสเส เอกมนฺตํ อุปาวิสิ.
- [๓๖] เอกมนฺตํ นิสฺสีทฺวา พฺรหฺมโณ มนฺตปารกฺข
 พุทฺธเวทํ กเวสนฺโต ฌาเณ จิตฺตํ ปสาทยิ.
- [๓๗] ทคฺค จิตฺตํ ปสาเททฺวา นิสฺสี ปรณฺณสนฺนเร
 ปลฺลงฺกํ อาภุชิตฺวาน ทคฺค กาลงฺกโต อนํ.
- [๓๘] เอกทิสฺเส อิทํ กปฺเป ยํ สมฺมุขมลลํ ททา
 ทคฺคทึ นากิขานามิ ฌาณสมฺมุขายิทํ ผลํ.
- [๓๙] สทฺตวิสมฺหิ กปฺปมฺหิ ราชา สิริโร อหุ
 สทฺตรกนสมฺปนฺโน จกฺกทคฺคิ มหพฺพโล.
- [๔๐] ปฏฺฐสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิม
 จพฺปิณฺณยา สจฺจิกทา กถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทํ สฺกํ อายสฺมา รโหสฺสณฺณโก^๓ เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 รโหสฺสณฺณกตฺถเรตฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมฺมตํ.

๖. จมฺปกปฺปํฝิยตฺถเรปทาน

- [๔๑] กณฺโณรํว โชตนํ นิสฺสินํ ปพฺพทนต์เร
 โอภาเสนํ ทิสฺสา สพฺพา โอสฺสี วีย ทารกํ.^๔
- [๔๒] ตโย มาณวกา อาสุํ สเก สิปฺเป สุตฺติขิตา
 ขาริภารํ กเหทฺวาน อเนวฺนติ มม ปจฺจโต.
- [๔๓] ปุฏฺเฏ สทฺต ปุฏฺผานิ นิกฺขิตฺถานิ ทปฺสฺสินา
 กเหทฺวา ตานิ ฌาณเมว เวสฺสสฺสสฺสโรปยิ.

๑ ส. พฺรหฺมเณ ๒ ก. สํสวิตฺวาน ๓ ฉ.ม. รโหสฺสณฺณโก ๔ ม. โอสฺสี วีย ทารกา

[๔๔]	เอกตฺเต อิตฺถ กปเป
ทกฺกตฺถิ นากิขานามิ	ยํ ปุပ္ผมิโรปยิ
ฉาณปุชายิทํ ผลํ.
[๔๕]	เอกฺกนตฺสกปฺปมฺหิ
สทฺตฺรตนสมฺปนฺโน	วิททาภาสนามโก ^๑
จกฺกวทฺถิ มหพฺพลโ.
[๔๖]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
ฉพฺภิมฺภวา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
กตฺถิ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา จมฺปกปฺปผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
จมฺปกปฺปผิยฺกเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. อตฺตสนฺทสฺสกฺกเถรอปทาน

[๔๗]	วิสาธมาเพ อาสีโน
ชีณาสวํ พลปฺปตฺถํ	อทฺทสํ โลกนายกํ
ภิกฺขุสํปฺรทฺทํ.
[๔๘]	สทฺสทสฺสา เทวิชฺชา
ปรีวาเรณฺติ สมฺพทฺธํ	ฉพฺภิมฺภวา มหิทฺธิกา
โก ทิสฺวา นปฺปสฺสิทฺติ.
[๔๙]	ฉาณเ อปฺนิธา ยสฺส
อนนฺตฉาณํ สมฺพทฺธํ	น วิชฺชติ สเทวเก
โก ทิสฺวา นปฺปสฺสิทฺติ.
[๕๐]	ธมฺมกายญฺจ ทิเปนฺตํ
วิโกเปตฺถํ ^๒ น สกฺโกณฺติ	เกวลํ รตนากํ
โก ทิสฺวา นปฺปสฺสิทฺติ.
[๕๑]	อีมาหิ ตฺถิ คาคาหิ
ปทฺมุตฺถวํ ธวิตฺวาน	นารโท ปฺรทฺจฺฉิโส ^๓
สมฺพทฺธํ อปฺราชิตํ.
[๕๒]	เตน จิตฺตปฺปสาเทน
กปฺปานํ สทฺสทสฺสํ	พุทฺธสนฺถวเนน จ
ทกฺกตฺถิ นปฺปชฺชนํ.

๑ จ.ม. วิปฺลภาสนามโก

๒ จ.ม. วิกปฺเปตฺถํ

๓ จ.ม. นารโทหฺวยวฺจฺฉโล, ส.สฺรทฺจฺฉิโย

[๖๑] ยอ น โข มหาวิโร	นิพพาเปติ มหาชน
ยนฺนุนาหิ ^๑ อุปาเสยฺย	เทวเทว นราสภ.
[๖๒] สาขํ สาลสฺส ภาณชิตฺวา	สโกส ^๒ ปุပ္ผมาหรี
อุปคณฺฏวาน สมฺพุทฺธ	อทาสี ปุပ္ผมุตฺตม.
[๖๓] เอกนวุเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปุပ္ผมภิโรปยิ
ทุกฺกตํ นาภิชานามิ	ปุပ္ผทานสฺสตีทํ ผล.
[๖๔] อิตฺถ จ นวเม กปฺเป	วิโรจนสนามกา
ตโย อาสีสุ ราชานโน	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.
[๖๕] ปฏิสมฺภิกา จตสฺโส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺวา สจฺฉนิกฺขา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สฺกํ อายสฺมา สาลทายโก^๓ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สาลทายกตเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺต.

๑๐. ผลทายกตเถรอปทาน

[๖๖] ปโรธโก ^๔ ตทา อาสี	ปรมาณุปโรธโก
ปพฺภาเร เสยฺย กปฺเปมิ	อวิทุเร สิจฺจิสฺสตุโน.
[๖๗] สายํ ปาตณฺจ ปสฺสามิ	พุทฺธํ โลกกฺกณายกํ
เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ	ทิปทินฺทสฺส คาทินโน.
[๖๘] ปิยาลผลมาทาย	อคมํ พุทฺธสฺสเนติกํ
ปฏิกฺกเหสี ภควา	โลกเชฏฺโง นราสภ.
[๖๙] ตโต ปรี อุปาทาย	ปริจารี วินายกํ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ตตฺถ กาลงฺกโต อห.

๑ ก. ยนฺนุนิมิ

๒ ก. สโกฏ

๓ ฉ.ม. สาลปุพฺผทายโก

๔ ฉ.ม. ปาราวโต

- [๗๐] เอกทิสฺส อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ อหํ
 ทฺถกฺกํ นานิขานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ.
- [๗๑] อิตฺถ ปนฺนเรส กปฺเป ตโย อาสุํ ปิยาสิโน
 สกฺขรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺถํ มหพฺพลา.
- [๗๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสสฺส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 จพฺพิณฺณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๑๙๓๕)

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ผลทายโก^๑ เตโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถาติ.

ผลทายกตฺถเรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

โสภิตวคฺโค จุทฺทสโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

โสภิตสุทฺธสฺสโน เจว	จนฺทโน ปุပ္ผจฺทโน
รโห จมฺปกปุပ္ผํ จ	อตฺถสฺสทสฺสเกน จ
เอกรสฺสี ^๒ สาลทโท	ทสโม ผลทายโก
คาคาโย สกฺขตฺติ เทว จ	กณฺธิคาโย วิภาวิทฺติ.

๑๕. นตฺตวคฺค

๑. อริฉตฺตียตฺตเถราปทาน^๑

[๑]	ปรีนิพฺพุเต ภควติ
ฉตฺตาทิฉตฺตํ ^๒ การตฺวา	อตฺถทสฺสึนรุตฺตเม
ถูปมฺหิ อภิโรปยิ.
[๒]	กาเลน กาลํ อากนฺตฺวา
ปฺปผจฺจนํ กตฺวาน	นมสฺสึ โลกนายกํ ^๓
ฉตฺตมฺหิ อภิโรปยิ.
[๓]	สตฺตวเส กปฺปสฺสเท
มนุสฺสํ น กจฺนามิ	เทวราชฺชมการยิ
ถูปฺปชายิทํ ผลํ.
[๔]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
จพฺภิณฺญา สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺวํ อายสฺมา อริฉตฺตียํ เถโร อิมํ กถาโย อภาสิตฺตาทิ.
อริฉตฺตียตฺตเถรตฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. ธมฺมาโรปกตฺตเถราปทาน

[๕]	นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ
อาโรเปสึ ราชตฺถมฺภ	ธมฺมทสฺสึนราชเส
พุทฺธเสฏฺฐตฺส เจตฺตเย.
[๖]	นิสฺเสณิ มาปยิตฺวาน
ชาติปฺปผํ กตฺตวาน	ถูปเสฏฺฐํ สมารุทฺธิ ^๔
ถูปมฺหิ อภิโรปยิ.

สตฺตฺต. ๒๔/๓๐

๑ จ.ม. อริฉตฺตียตฺตเถราปทาน

๓ ส. สจฺฉิกิตฺติ

๒ ส. ฉตฺตาทิฉตฺตํ

๔ จ.ม. สมารุทฺธิ

- [๗] อโห พุทฺธา^๑ อโห ฐมฺมา^๒ อโห โน สตฺตสมฺปทา
 ทฺถกฺคิ นากิชาณามิ ญฺญปฺปชายิทํ ผลํ.
- [๘] จตฺตวฺเต อโห กปฺเป ญฺญสึชชณามกา
 โสฬสํสาสิ^๓ ราชานโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพลา.
- [๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
 ฉพฺภินฺนวา สจฺจิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สํ อยสฺมา ญมฺภาโรปกโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถาติ.
 ญมฺภาโรปกกฺกเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมฺมตํ.

๓. เวทิกการกฺกเถราปทาน

- [๑๐] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ ปิยทสฺสึนรฺกฺกเม
 ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน พุทฺธเวทิมกาสนฺ^๓.
- [๑๑] มณฺเฑสิ ปรีวาเรทฺวา อภาสิมหมตฺตมํ^๔
 เวทิกาย มหํ กตฺวา ตตฺถ กาลํ กโธ อหํ.
- [๑๒] ยํ ยํ โยนฺนปชฺชามิ เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 มณฺเฑ ธารเณติ อาภาเส ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
- [๑๓] โสฬสํ โท กปฺปสเท มณฺเฑปฺปภาสณามกา
 พตฺติสาสิ^๕ ราชานโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพลา.
- [๑๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
 ฉพฺภินฺนวา สจฺจิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สํ อยสฺมา เวทิกการโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถาติ.
 เวทิกการกฺกเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมฺมตํ.

๑ จ.ม. พุทฺโธ ๒ จ.ม. ฐมฺโม ๓ จ.ม. มฺกฺกเวทิม
 ๔ จ.ม. อภาสิ เวทิมตฺตมํ ๕ จ.ม. จตฺติสาสิ.

๔. สปริวาริยตฺเถราปทาน

- [๑๕] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน โลกเชฏฺโง นราสโก
ชลิทฺวา อถุคิชนฺโรว สมฺพุทฺโธ ปรินิพฺพุโต.
- [๑๖] นิพฺพุเต จ มหาวีเร ญโป วิตุตฺตาริโก อหุ
ญฺปทตฺต^๑ อปฺภฺเจนฺติ ธาตุเกเห วรุตฺตเม.
- [๑๗] ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน อํ จนฺทนเวทิกํ
ทียติ ฐฺปนฺโน^๒ จ^๒ ญฺปฺนฺนจฺฉวิ^๓ ททา.
- [๑๘] ภเว นิพฺพุตฺตมานมฺหิ เทวตฺเต อถ มานุเส
โอมตฺตํ เม น ปสฺสามิ ปุพฺพกมฺมสฺสํ ผล.
- [๑๙] ปณฺจาทเส กปฺปสฺเต อิตฺโธ อญฺจ ชนา อหุ
สพฺเพ สมตฺตนา มา เท จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
- [๒๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทํ สํ อยสฺมา สปริวาริโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
สปริวาริยตฺเถรสฺส ขปทานํ จตฺตํ สมตฺตํ.

๕. อุมมาปุปฺผิตฺตเถราปทาน^๔

- [๒๑] นิพฺพุเต โลกมฺหิต^๕ อาหุติํ ปฏิกฺกเห
สิทฺธตฺตมฺหิ ภกฺวติ มหาญฺมโห อหุ.
- [๒๒] มเห ปวตฺตมานมฺหิ สิทฺธตฺตสฺส มเหสิโน
อุมมาปุปฺผํ กเหตุวาน ญฺมฺหิ อภิโรปยี.

๑ จ.ม. ทูรโกว ส. อโหระตํ

๒ จ.ม. ทิสฺสติ ญฺปนฺโน ส. ทียติ ฐฺปนฺโน จ ๓ จ.ม. ญฺปฺนฺนจฺฉวิโก

๔ จ.ม. อุมมาปุปฺผิตฺตเถราปทาน ๕ ส. โลกนาถมฺหิ

[๒๓] จตุณฺหเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุพฺผมภิโรปยํ
ทุกฺกตํ นาภิขานามิ	ปุพฺผปุชายิ ^๑ ผลํ.
[๒๔] อิตฺโต จ นวเม กปฺเป	โสเมทเวสนามกา
ปณฺจาสํยิตฺตํ ราชานํ	จกฺกวัตฺตํ มหพฺพลา.
[๒๕] ปฏิสมฺภิกา จตฺตโส	วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
นพภินฺณา สจฺฉนิกา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺตํ สุกํ อายสฺมา อุมฺมาปุพฺปิโย เตโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ.
 อุมฺมาปุพฺปิยตฺเถรสฺส ขปทานํ ปณฺจํ สมกฺกํ.

๖. อนุโลมทาทยกตฺเถรขปทาน^๒

[๒๖] อโนมทสฺสิสฺส มุณีโน	โพธิเวทํ อกาสหํ
สุธายํ ปิณฺฑํ ททฺวาน	ปาณิกมฺมํ อกาสหํ.
[๒๗] ทิสฺวา ทํ สุกตํ กมฺมํ	อโนมทสฺสํ นรุตฺตโม
ภิกฺขุสฺสเม จิตฺโต สทฺธา	อิมํ คถํ อภาสธ.
[๒๘] อิมินา สุรกมฺเมน	เจตนาปณฺธิรํ จ
สมฺปตฺตํ อนุโกทฺวาน	ทกฺขสฺสสฺสํ กวิสฺสติ.
[๒๙] ปสนฺนมนุชฺชนโณมฺหิ	เอกคฺโค สุตฺมาทิตฺโต
ธารมฺมิ อนฺติมํ เทหํ	สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
[๓๐] อิตฺโต กปฺปสเท อาสี	ปริปฺปญฺเณ อนฺนโก ^๓
ราชา สมฺปสฺสโน ^๔ นาม	จกฺกวัตฺตํ มหพฺพโล.

๑ จ. ถูปุชายิ^๑ ม. พุทฺธปุชายิ^๑

๒ จ.ม. อนุเลป....

๓ จ.ม. ปริปฺปญฺเณ อนฺนเก

๔ จ.ม. อ. สพฺพมโน

- [๓๑] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺญา สจฺฉนิกฺขา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อนฺุโลมทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อนฺุโลมทายกตเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. มคฺคทายกตเถรอปทาน

- [๓๒] อุตฺตรติจฺฉวาน นทิกํ วนํ กจฺจติ จกฺขฺมา
 ตมททสสํ สมฺพุทฺธํ สิทฺธตฺถํ วรรณกฺชนํ.
 [๓๓] กุทฺทาลปฏฺฐกฺมาทาย^๑ สมํ กตฺวาน ทํ ปถํ
 สจฺฉถารํ อภิเวทฺเตว สกํ จิตฺตํ ปสฺสทฺธิ.
 [๓๔] จตฺตุนวฺเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺกํ ททา
 ทฺฤคฺคํ นวฺกฺขานามิ มคฺคทานสฺสทํ ผลํ.
 [๓๕] สจฺฉตปณฺณาสกปฺปมฺหิ เอโก อาสี ชนาธิป
 นวฺเมน สุปฺปพฺพุโรติ นวฺโยโก โส นริสฺสโร.
 [๓๖] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺญา สจฺฉนิกฺขา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มคฺคทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 มคฺคทายกตเถรสฺส อปทานํ สจฺฉตมํ สมตฺถํ.

๘. ผลกถายกตเถรอปทาน

- [๓๗] ยานกาโร ปุเร อาสี ทารุกมฺเม สฺสติกฺขิตฺโธ
 จนฺทเนน^๒ ผลกํ กตฺวา อทาสี โลกพนฺธุโน.
 [๓๘] ปภาสติ อิทํ พฺยุมฺหํ สฺวณฺณสฺส สุนิมิตฺตํ
 หตฺถิยานํ อสฺสยํ ทิพฺพยํ อปฏฺฐจฺจํ.

๑ ฉ.ม. กุทฺทาลปฏฺฐกฺมาทาย

๒ ฉ.ม. จนนํ

๑๐. ปลดงกทายกตเถราปทาน

- [๔๘] สุมะธสฺส ภควโต โลกเชฏฐสฺส ตาทีโน
 ปลดงโก ทิ มยา ทินโน สอตุตฺรสปัจจโท.
- [๔๙] สตุตฺรตนสมฺปนฺโน ปลดงโก อาสิ โส ตทา
 มม สงฺกปฺปมณฺวาย นิพฺพตฺตติ สทา มม.
- [๕๐] ทิสฺสกปฺปสทฺสสมฺหิ ยํ^๑ ปลดงกมททินฺตทา
 ทุกฺกตี นาภิชานามิ ปลดงกสฺส อิทํ ผล.
- [๕๑] วิสฺสกปฺปสทฺสสมฺหิ สุวณฺณาภา ตโย ชนา
 สตุตฺรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
- [๕๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ. (๑๙๘๗)

อิตถิ สฺทํ อายสฺมา ปลดงกทายโก เถโร อีมา คากาโย อภาสิตฺถาติ.

ปลดงกทายกตเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺต.

จตฺตวกฺโก ปนฺนรตโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

- จตฺตมฺโก จ เวที จ ปริวารุมฺมปฺปฉิโย
 อนฺโถโม^๒ จ มกฺโก จ ผลโก จ วฏฺฐโก
 ปลดงกทายิ คากาโย จปฺปณฺนาส ปกิตฺติตาติ.

๑๖. พนฺธุชวักกุก

๑. พนฺธุชวักกุตเถราปทาน

[๑] จนฺทว วิมฺลํ สุทฺธํ
นนฺทิกวปริกฺขิณํ	วิปฺสนนฺมनावิธํ
ตฺถิณฺณํ โลเก วิสตุตฺถิกํ.
[๒] นิพฺพาปนํ ชนตํ
วนสฺมึ ฌายมานนฺตํ ^๒	ตฺถิณฺณํ ทารยตํ มุนี ^๑
เอกกํ สุตฺมาทิตํ.
[๓] พนฺธุชวักกุปฺพานิ
พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปสี ^๔	ลคฺคิกิตฺวา สุตฺตเก อนฺทํ ^๓
สิขิโน โลกพนฺธุโน.
[๔] เอกเตสํ อิตฺถํ กปฺเป
ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	ยํ กมฺมมกฺกํ ททา
พฺพุทฺธปุชฺชายํ ฌตํ.
[๕] อิตฺถํ สุตฺตมเก กปฺเป
สมนฺตจกฺขุ นามาสี ^๕	มนฺชินฺโท มหายโส
จกฺกวัตฺถิ มหพฺพลโ.
[๖] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกขา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา พนฺธุชวักโก เตโร อีมา กาถาโย อภาสิทฺถาติ.

พนฺธุชวักกุตเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๑ จ.ม. ตฺถิณฺณํ ทารยตํ วรํ ๒ จ.ม. มุนี วนมฺมํ ฌายนฺตํ. ๓ จ.ม. สุตฺตเกนทํ
๔ จ.ม. อภิโรปิ ๕ จ.ม. นามาสี

๒. ตมพปุปิยตเถรอปทาน

[๗] ปรกมฺมายเน ยุตโต
วณนํ อธิธาวิสสํ	อปราชํ อภาสํ
ภยเวรสมปปีโต.
[๘] ปุปฺพิตํ ปาทปํ ทิสฺวา
ตมพปุปฺผํ กเหตุวาน	ปิณฑิพนฺธํ สุนฺมิตํ
โพธิยํ โอภีรี อหํ.
[๙] สมมุขชิตฺวาน ตํ โพธิ
ปลฺลวํ อภาชิตฺวาน	ปาฏลี ปาทปุตฺตมํ
โพธิมฺเล อปาวีสี.
[๑๐] กตมกฺคํ กเวสนฺตา
เต จ ทิสฺวานหํ ตตฺถ	อากณฺณํ มม สนฺติกํ
อาวชฺชํ โพธิมุตฺตมํ.
[๑๑] วณฺทิตฺวาน อหํ โพธิ
อเนกตาเล ปปตี	วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
คิริทฺตเค ภายานเก.
[๑๒] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺตคฺคํ นาภิขานามิ	ยํ ปุพฺพมภิโรปยํ
โพธิปฺชายิตํ ผลํ.
[๑๓] อิตฺโต จ ตติเย กปฺเป
สฺสทฺตรตนสมฺปนฺโน	ราชา สฺสณฺณโต อหํ ^๒
จกฺกวตฺตี มหพฺพโล.
[๑๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
จพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทฺถํ สฺสํ อายสฺมา ตมพปุปฺพิโย เถโร อีมา กถาโย อภาสิตฺวาติ.
ตมพปุปฺพิยตเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. วิธีสมมุขชกตเถรอปทาน

[๑๕] อุเทนฺตํ สทฺรสีว ^๓
ปนฺนเรเส ยถา จนฺทํ | ปีทฺรสีว ภาณุมํ
นียฺยนํ โลกนายนํ. |
|--|--------------------------------------|

สตฺตฺตฺต. ๒๔/๓๑ ๑ จ.ม. อภิธาวิสสํ ๒ ก. สมมุติโต อหุ, ส. สํมุติโต อหุ
๓ ส. สิตฺวสี ว

[๑๖]	อฏฺฐสญฺญจิสหสฺसानิ
ปรีวารีสุ สมฺพุทฺธ	สพฺเพ จีณาสวา อหํ
ทปฺปทินทํ นร่าสภํ.
[๑๗]	สมมชฺชิตฺวาน ตํ วิถิ
อุสฺสาเปสี ฐชํ ตตฺถ	นียฺยนฺเต โลกนายเก
วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
[๑๘]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นานิกานามิ	ยํ ฐชํ อภิโรปยิ
ธชฺชทานสฺสทํ ผลํ.
[๑๙]	อิตฺโต จตฺตตฺถเก กปฺเป
สพฺพาการณ สมฺปนฺโน	ราชาโหสี มหพฺพโล
สุทฺธอ อิติ วิสฺสุโต.
[๒๐]	ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา วิถิสมมชฺชโก เถโร อิมํ กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 วิถิสมมชฺชกตฺถเรตฺส อปทานํ คตฺติ สมตฺถํ.

๔. กถการุปฺปปุชกตฺถเรตฺส

[๒๑]	เทวปฺตุโต อหํ สนฺโต
กถการุปฺปํ ปคฺคยฺห	ปฺรยิ สนิชานกํ
พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
[๒๒]	เอกํเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นานิกานามิ	ยํ ปุณฺณมภิโรปยิ
พุทฺธปฺรชายิทํ ผลํ.
[๒๓]	อิตฺโต จ นวเม กปฺเป
สจฺจตรทณสมฺปนฺโน	ราชา สจฺจตฺตโม อหํ
จกฺกวตฺติ มหพฺพโล.
[๒๔]	ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉนิกตา	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กถการุปฺปปุชโก เถโร อิมํ กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 กถการุปฺปปุชกตฺถเรตฺส อปทานํ จตฺถํ สมตฺถํ.

๕. มนุทรรวปุปฺพชกตุเถราปทาน

[๒๕] เทวปุกุโต อหิ สนฺโต	ปฐยิ สิชินายกั
มนุทรรเวน ปุปฺเพน	พทุธสฺส อภิโรปยิ.
[๒๖] สตุททาหิ จทนฺ อาสิ	ทิพฺพํ มาลิ ^๑ ตถากเต
สพฺเพ ชนา สมากนฺตฺวา	นมสฺสีสุ ตถากตํ.
[๒๗] เอกทิสฺส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ ^๒
ทุกฺคทิสฺส นากิขานามิ	พทุธปฺปชายิทํ ผลํ.
[๒๘] อิตฺโต จ ทสเม กปฺเป	ราชาหิสฺส ชุตินฺธโร
สตุตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.
[๒๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนํ สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พทุธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มนุทรรวปุปฺพชกโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 มนุทรรวปุปฺพชกตุเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมฺมตํ.

๖. กทมพปฎิยตุเถราปทาน

[๓๐] หิมนฺตสฺสวาทูเร	กุกฺกุฏี นาม ปพฺพโต
ตมฺหิ ปพฺพตปาตมฺหิ	สตุต พุทฺธา วสนฺติ เท.
[๓๑] กทมพํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	ทีปราชฺว อุกฺกตํ
อุโฆ หตฺถเกหิ ปกฺคยฺห	สตุต พุทฺธเส สโมกฺกิวิ.
[๓๒] จตฺตุนฺนวุตฺติโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ
ทุกฺคทิสฺส นากิขานามิ	พทุธปฺปชายิทํ ผลํ.
[๓๓] เทวฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป	สตุททาสุ ปุปฺผนามกา
สตุตรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.

[๓๔] ปฏิสมภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภินฺณา สจฺฉิกถา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุํ สํ อยสฺมา กถมฺพปฺปฺปิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กถมฺพปฺปิยตฺถเรสฺส อปทานํ ฌฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. ตินฺตฺตฺลคฺคตฺถเรอปทาน

[๓๕] หิมวณฺตสฺสวาทูเร ภูตคโค นาม ปพฺพโต
 วสเทโก ชิโน ตตฺถ สยมฺภู โลกนิสฺสํโฆ.

[๓๖] ตินฺตฺตฺลํ กเหตุวาน พุทฺธสฺส อภิโรปยี
 เอกุณฺตสทฺสสฺสํ กปฺปํ น วินิปาติโก.

[๓๗] อิตฺโต เอกาทสํ กปฺเป เอโกสี ธรณีรุโ
 สจฺจตฺตณฺตสมฺปนฺโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.

[๓๘] ปฏิสมภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภินฺณา สจฺฉิกถา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุํ สํ อยสฺมา ตินฺตฺตฺลโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ตินฺตฺตฺลคฺคตฺถเรสฺส อปทานํ สจฺจตฺมํ สมตฺถํ.

๘. นาคปฺปิยตฺถเรอปทาน

[๓๙] สุวฺจโน นาม นามเนน พฺรหฺมโน มนฺตปารกฺ
 ปฺรภุชโต สสิสฺเสหิ วสเท ปพฺพตฺตเร.

[๔๐] ปทฺมตฺตโร นาม ชิโน อาหุตินํ ปฏฺฐิตโ
 มนุทฺตริตฺถกาโม โส อากจฺฉิ มม สนฺติกํ.

- [๔๑] เวหายเส^๑ จงฺกมฺติ ที่ไป ปชฺชลิเต ทถา^๒
 หาสฺ มม วิทิตฺวาน ปกฺกามิ ปาจินามฺโข.
 [๔๒] ทณฺจ อจฺฉริยํ ทิสฺวา อพฺภุทํ โลมหฺสนํ
 นาคปุปฺผํ กเหตฺวาน กตมกฺกมฺหิ โอภิรี.
 [๔๓] สทสฺสเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ โอภิรี อหํ
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน ทุคฺคตี นปฺปชฺชนํ.
 [๔๔] เอกทฺธิเส อิตฺโต กปฺเป^๓ ราชฯ อาสิ มหารโธ^๓
 สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวัตฺตี มหพฺพลโ,
 [๔๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 จพฺปิณฺณฯ สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา นาคปุปฺผิโย เถโร อิมฯ กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 นาคปุปฺผิยตุเถรสฺส อปทานํ อญฺจมํ สมตฺตํ.

๕. ปุณฺณาคปุปฺผิยตุเถราปทาน

- [๔๖] กานนํ วณฺโณคฺคยฺห วสํมิ ลุทฺทโก อหํ
 ปุณฺณาคํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา พุทฺธเสฏฺฐจํ อนุสฺสรี.
 [๔๗] ทํ ปุปฺผํ โอจฺฉินฺทฺวาน สฺกนฺธํ กนฺธกนฺธิก^๔
 ญํปํ กริตฺวาน ปุพฺปิเน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
 [๔๘] เทวณฺนเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภิปุชฺชยิ
 ทุคฺคตี นาภิขานามิ พุทฺธปุชฺชยิทํ ผลํ.

๑ จ.ม. เวหาสมฺหิ

๒ จ.ม. ฐปายติ ชลเต ทถา

๓-๓ จ.ม. เอกทฺธิเส กปฺปสฺเต ราชฯ อาสิ มหารโธ

๔ จ.ม. กนฺธิตํ สฺกํ

[๔๙] เอกมฺหิ นวฺเต กปฺเป	เอโก อาสี ตโมนฺโท
สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตี มหพฺพล.
[๕๐] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปุณฺนาทปฺปติโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ปุณฺนาทปฺปติยตฺเถรสฺส อปทานํ นวํ สมกฺกํ.

๑๐. กุมฺมททายกตฺเถราปทาน

[๕๑] ทิมวณฺตสฺสาวิฑฺเฐ	มหาชาตสฺสโร อหุ
ปทุมปฺปตฺสณฺนโน	ปณฺฑิตํ สโมหิตํ ^๑ .
[๕๒] กุกฺกุฏฺ ^๒ นาม นามเณ	ตตฺถาสี สกฺโข ททา
สีลวา วตฺตสมฺปนฺโน ^๓	ปญฺญาปญฺเณสุ โกวิโท.
[๕๓] ปทุมตฺตโร โลกวิฑฺ	อาหุติํ ปฏิกฺกโห
ชาตสฺสรสฺสาวิฑฺเฐ	สณฺจริตฺถ มหามฺนิ.
[๕๔] ชลชํ กุมฺภํ จิตฺวา	อุปเนสี มเหสีโน
มม สงฺกปฺปมณฺเฑ	ปฏิกฺกหิ มหามฺนิ.
[๕๕] ตณฺจ ทานํ ททิตฺวาน	สูกฺกมฺเลน จิตฺโต
กปฺปานํ สตสฺสสฺส	ทกฺกตี นุปปชฺชนํ.
[๕๖] โสฬสฺสโต กปฺปสฺเต	อาสุ วรฺณนามกา
อฏฺฐ เอเต ชนา ตตฺถ ^๔	จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.

๑ จ.ม. ปณฺฑิตกริสโมหิตโต ๒ จ.ม. กุกฺกุฏโต ๓ จ.ม. พุทฺธสมฺปนฺโน

๔ จ.ม. ชนาริปา

[๕๗] ปฏิสมภิตา จตฺสฺโส

วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม

ฉพฺภินฺนา สจฺฉนิกิตฺตา

กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ. (๒๐๔๔)

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา กุมุททายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

กุมุททายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

พณฺธุชีวกวคฺโค โสฬสโม.

ตตฺถสุทฺธานํ

พณฺธุชีวกมพฺปปฺปิ

วິถิกกการุปฺปิโย

มณฺหารโว กทมฺพี จ

สุลโก นาคปฺปิโย

ปฺนฺนาโก โกมุที คาคา

ฉปฺปณฺณาส ปกิตฺติตา.

๑๗. สุปาริจริยวคฺค

๑. สุปาริจริยตฺเถรอปทาน

[๑] ปทุโม นาม นามเนน
ปวนา อภินิภุขมม	ทิปทินโท นราสโก
ธมฺมํ เทเสติ จกฺขมา.
[๒] ยกฺขานํ สมโย อาสิ
เยน กิจฺเจน สมฺปตฺตา	อวิทฺฐเร มเหสีโน
อชฺฌาเปกฺขีสุ ทาวเท.
[๓] พุทฺธสฺส คิริมณฺณาย
ปสนฺนจิตฺโต สมฺโน	อมตสฺส จ เทสนํ
อปฺโปญฺเฏทฺวา ^๑ อฺปฺภุจฺหิ.
[๔] สฺสัจฉินฺนสฺส ผลํ ปสฺส ^๒
ทิสฺสกปฺปสฺสสฺส	อฺปฺภุจฺจานสฺส สฺสทฺถโน
ทกฺกตฺติ นฺนปฺปชฺชหิ.
[๕] อุนฺทิสฺเส กปฺปสฺสเท
สฺสทฺตฺรตนสมฺปนฺโน	สมลงฺกตนามโก
จกฺกวตฺตฺติ มหพฺพโล.
[๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
ฉพฺภินฺนยา สฺสจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิทํ สฺสํ อายสฺมา สฺปาริจริโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
สฺปาริจริยตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. กณฺเวรปฺปณฺณิตฺเถรอปทาน

[๗] สิทฺธทฺโถ นาม ภควา
ปฺรกฺขโต สวเกหิ | โลกเชฏฺโฐ นราสโก
นกรํ ปฏฺธิปชฺชถ. |
|---|--------------------------------------|

๑ จ.ม. อปฺโปญฺเฏทฺวา

๒ จ.ม. ปสฺส

[๘] รณโณ อนเตปุเร อาสี	โคปโก อภิสมมุโต
ปาสาเท อุปวิภูโจหํ	อทุทสํ โลกนายกํ.
[๙] กณเวรํ คเหตฺวาน	ภิกฺขุสฺสเม สโมกิริ
พฺพุทธสฺส วิสฺสุ กตฺวาน	ตโต ภิกฺขุโย สโมกิริ.
[๑๐] จตฺตุนนฺวติโต กปฺเป	ยํ ปุပ္ผมภิโรปยิ ^๑
ทกฺคตฺถิ นภิขานามิ	พฺพุทธบุชฺชายิหํ ผลํ.
[๑๑] สตฺตาสีติมฺหิโต กปฺเป	จตุราสฺสุ มหิตฺธิกา
สตฺตารตนสมฺปนฺนา	จกฺกวตฺตฺถิ มหพฺพลา.
[๑๒] ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
ณพฺภินฺนํ สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตฺถํ สํ ายสฺมา กณเวรปุณฺณิโย เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ.
กณเวรปุณฺณิยตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺถํ.

๓. ขชชกทายกตฺเถรอปทาน

[๑๓] ติสฺสสฺส โข ภควโต	ปุพฺเพ ผลมทาสหํ
นาฬิเกรณฺจ ปาทาสี	ขชฺชกํ อภิสมมุตํ.
[๑๔] พฺพุทธสฺส ตมํ ทตฺวา	ติสฺสสฺส ทํ มเหสีโน
โมทามํ ๒ กามกามิ	อุปฺปชฺช ^๒ ยมิจฺฉกํ.
[๑๕] เทวณฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทฺถิ ตทา
ทกฺคตฺถิ นภิขานามิ	ผลทานสฺสํ ติหํ ผลํ.
[๑๖] อิตฺโต เตรสกปฺปมฺหิ	ราชา อินฺทสโม อหุ
สตฺตารตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตฺถิ มหพฺพโล.

[๑๗] ปฏิสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌฬฺหิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ขชฺชกทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ขชฺชกทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺตํ.

๔. เทสปุชกตฺเถรอปทาน

[๑๘] อตฺถทสฺสึ ทู ภควา โลกเชฏฺฐโ จ นราสโก
 อพฺภุคฺคณฺตฺวาน เวหาสํ กจฺจนฺเต อนิลฺลชฺเช.
 [๑๙] ยมฺภูเทเส จิโต สตุฏา อพฺภุคฺคจฺฉิ มหามฺภู
 ทาหํ เทสํ อปฺปเรสี ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ.
 [๒๐] อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต อทฺทสํ ยํ มหามฺภู
 ทฺฤคฺคิ นานิกานามิ เทสฺปุชายิทํ ผลํ.
 [๒๑] เอกาทเส กปฺปสฺเต โสสุชาตฺสนามโก
 สตุฏฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวัตฺถิ มหพฺพลโ.
 [๒๒] ปฏิสมภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌฬฺหิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา เทสฺปุชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 เทสฺปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตมํ สมตฺตํ.

๕. กณิการณฺตฺติยตฺเถรอปทาน

[๒๓] เวสฺสฏฺฐ นาม สมฺพุทฺโธ โลกเชฏฺฐโ จ นราสโก
 ทิวาวิหาราย มฺหิ โอคาหิ มหาวนํ.
 [๒๔] กณิการํ โอจฺฉินฺตฺวา ฌตฺถํ กตฺวานนฺตทา
 ปุပ္ผจฺจนํ กตฺวาน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.

- [๒๕] ເອກຕຸຕິເສ ອີໂຕ ກປປເ
ທຸຄຸຕິ ນາກິຮານາມີ ຍໍ ປປຸຜໍ ອກິໂຣປຢີ
ທຸຄຸຕິ ນາກິຮານາມີ ພຸທຸຮປຸຮາຍິທໍ ຜລໍ.
- [๒๖] ອີໂຕ ວິສຕິກປປມຸທິ ໂສຣຸຣຸຣາ ອຸຸຈ ຂຕຸຕິຍາ
ສຕຸຕຣຕນສມປນຸນາ ຈກຸກວຕຸຕິ ມຸທຸພຸລາ.
- [๒๗] ປຸກິສມຸກິທາ ຈຕສຸໂສ ວິໂມກຸຮາປີ ຈ ອຸຸຈິເມ
ຈພກິຣຸຣາ ສຈຸຈິກຕາ ກຕໍ ພຸທຸຮສຸສ ສາສນນຸຕິ.
- ອິຕຸຕໍ ສຸທໍ ອາຍສຸມາ ກຸຸຕິກຈຕຸຕິໂຍ ເຄໂຣ ອີມາ ຄາຕາໂຍ ອກາສິຕຸຕາຕິ.
ກຸຸຕິກຈຕຸຕິຍຕຸເຄຣສຸສ ອປທານໍ ປປຸຈມໍ ສມຕຸຕໍ.

๖. สປປືທາຍຄຕຸເຄຣາປທານ

- [๒๘] ຜຸສຸໂສ ນາມາສີ^๑ ກຄວາ ອາຸຕິນໍ ປຸກິຄຸຕໂ
ກຈຸຣເຕ ວິຕິຍໍ ວິໂຣ ນິພຸພາເປນໂຕ ມາຮາຸນໍ.
- [๒๙] ອນປຸພຸເພນ ກຄວາ ອາຄຸຸຈິ ມມ ສນຸຕິກໍ
ຕໂຕທໍ^๒ ປຕຸຕໍ ປຄຸຍຸທ ສປປືເຕລໍ ອທາສທໍ.
- [๓๐] ເທວນຸເຕ ອີໂຕ ກປປເ ຍໍ ສປປືມທທີ່ ຕທາ
ທຸຄຸຕິ ນາກິຮານາມີ ສປປືທານສຸສິທໍ ຜລໍ.
- [๓๑] ຈປປຸຣຸຣາເສ ອີໂຕ ກປປເ ເອໂກ ອາສີ^๓ ສໂມທໂກ
ສຕຸຕຣຕນສມປນຸໂນ ຈກຸກວຕຸຕິ ມຸທຸພຸລໂ.
- [๓๒] ປຸກິສມຸກິທາ ຈຕສຸໂສ ວິໂມກຸຮາປີ ຈ ອຸຸຈິເມ
ຈພກິຣຸຣາ ສຈຸຈິກຕາ ກຕໍ ພຸທຸຮສຸສ ສາສນນຸຕິ.
- ອິຕຸຕໍ ສຸທໍ ອາຍສຸມາ ສປປືທາຍໂກ ເຄໂຣ ອີມາ ຄາຕາໂຍ ອກາສິຕຸຕາຕິ.
ສປປືທາຍຄຕຸເຄຣສຸສ ອປທານໍ ຈຸຸຈໍ ສມຕຸຕໍ.

๑ ສີ. ນາມາຄ

๒ ຈ.ມ. ຕໂຕ ຕໍ

๓ ຈ.ມ. ອາສີ

๗. ยุทธิกปฏินิยตฺเตราปทาน

- [๓๓] จันทภาณานทีเร อนฺโสถํ วชามหํ
 สยมภํ อททสํ ตตฺถ สาลราชํ ฌลลิตํ.
 [๓๔] ปุပ္ผํ ยุทธิกมาทายํ อุปจฺจณิ มหามุณี
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ
 [๓๕] จตฺตุนวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္ผํ อภิโรปยิ
 ทุคฺคที นานิชานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.
 [๓๖] สตฺตตฺตญฺจิมฺหิตฺโต กปฺเป เอโก สามุทฺธโร อหํ
 สตฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกตฺตํ มหพฺพโล.
 [๓๗] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา ยุทธิกปฏินิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
 ยุทธิกปฏินิยตฺเตรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. ทุสฺสทาทกตฺเตราปทาน

- [๓๘] ทิวรารํ ปุเร รมฺเม ราชปฺตฺโต อหํ^๒ ตทา
 ปณฺณการํ ลภิตฺวาน อุปสนฺตสฺสทาสหํ.
 [๓๙] อธิวาเสสิ ภควา วตฺถิ^๓ หตฺถเณ อามสิ
 สิทฺธตฺโต อธิวาเสตฺวา เวทาสํ นมฺมกฺกมि.
 [๔๐] พุทฺธสฺส กจฺจมานสฺส ทุสฺสา ธาวนฺติ ปจฺจโต
 ตตฺถ จิตฺตํ ปสาเทสิ พุทฺโธ โน อคฺคปฺคฺคโล.
 [๔๑] จตฺตุนวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทุสฺสมทํ ตทา
 ทุคฺคที นานิชานามิ ทุสฺสทาทสฺสิทํ ผลํ.

๑๐. ปณฺจกฺคฺลียตุเถราปทาน

- [๕๐] ทิสฺสโส นามาสี ภควา โลกนาโถ นราสโก
 ปวิสฺติ กนฺธกฺขี วิหารกฺขโล มฺหิ.
 [๕๑] สกนฺธมัลลยมาทาย อคมาสี ชินฺนํติกํ
 อปฺปสทฺโธ จ สมฺพทฺธะ ปณฺจกฺคฺลิมทาสหิ.
 [๕๒] เทวฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กนฺธมภิโรปยิ
 ทฺฤคฺคํ นานิกานามิ ปณฺจกฺคฺลิสฺสํ ผลิตฺ.
 [๕๓] เทวสทฺตติมฺหิตฺโต กปฺเป ราชา อาสี สมฺมปโก
 สทฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกทฺตํ มหพฺพโล.
 [๕๔] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.(๒๐๕๔)

อิทฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปณฺจกฺคฺลียเถ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ปณฺจกฺคฺลียตุเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมฺมตํ.

สฺสปาริจริยวคฺโค สทฺตตรสโม.

คตฺสฺสทฺทานํ

สฺสปาริจริ กณฺเฑรี	ขชฺชโก เทสฺปฺชโก
กณฺณิกาโร สปฺปิตฺโต	ยฺฐโก ทฺตสฺสทายโก
มาโพ จ ปณฺจกฺคฺลียโก	จตุปณฺณาส คาคากาติ.

๑๘. กุณฑล

๑. กุณฑลียะตุเถราปทาน

[๑]	ปพฺพเต หิมนฺตมฺหิ
ตตฺถโช รกฺขโส อาสี	มหาชาติสฺสโร อหุ
โฆรรูป มหพฺพล.
[๒]	กมุทํ ปุปฺผิตํ ^๑ ตตฺถ
โอจิณามิ จ ตํ ^๒ ปุปฺผํ	จกฺกมตฺตานิ ชายเร
ผลิโน สมิตี ททา.
[๓]	อตฺถตสฺสึ ตุ ภควา
ปุปฺผํ สงฺโกจิตํ ทิสฺวา	ทิปทินฺโท นราสภ
ธากฺขณิ มม สนฺติกํ.
[๔]	อุปากตณฺจ สมพฺพุธํ
สพฺพณฺจ ปุปฺผํ ปกฺคยฺห	เทวเทวํ นราสภ
พฺพุทฺธสฺส อภิโรปยี.
[๕]	ยาวทา ^๓ หิมนฺตสฺมึ
ตาวจฺจนสมฺปนฺโน	ยาว มาลา ^๓ ททา อหุ
อคมาสี ตถาคโธ.
[๖]	อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต
ทกฺคที นากิขานามิ	ยํ ปุปฺผมฺภิโรปยี
พฺพุทฺธปุชายิทํ ผลํ.
[๗]	อิโต ปนฺนรเส กปฺเป
สทฺสฺสรณามา เต	สทฺธาเหตุ ชนาธิปา
จกฺกาวตฺตี มหพฺพลา.

๑ จ.ม. ปุปฺผเต

๒ ก. จห

๓-๓ จ.ม. หิมนฺตนาตา ปริสา ส

[๘] ปฏิสมุภิกา จตสุโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสณฺนติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กุมทมาลโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคตาติ.
กุมทมาลียคฺคเตรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. นิสฺเสณิทายกตฺเถราปทาน

[๙] โภณฺทณฺณสฺส ภควโต โลกนาถสฺส^๑ ตาทิโน
อาโรหิตถาย ปาสาทํ นิสฺเสณี การิตา มยา.

[๑๐] เตน จิตฺตปฺปสาเทน อนุกฺกฏวาน สมฺปทา
ธาวะมิ อนฺติมํ เทหํ สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.

[๑๑] เอกตฺตีสมฺภู กปฺปานํ สหสฺสสมฺภู ตโย อหุ^๒
สมฺพพฺพลา นาม ราชานํ จกฺกตฺตํ มหพฺพลา.

[๑๒] ปฏิสมุภิกา จตสุโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สํสณฺนติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นิสฺเสณิทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคตาติ.
นิสฺเสณิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. รตฺติปฺปฬิยคฺคเถราปทาน

[๑๓] มิกฺขุทฺโท ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเน อหํ
วิปสฺสี อทฺทสํ พุทฺธํ เทวเทวํ นราสภ.

[๑๔] รตฺติกํ ปุปฺปิตํ ทิสฺวา กุฏฺฐํ ฐรณีรหํ
สมฺมลํ ปกฺกเขตฺวาน อุปนฺสี มหฺตสิโน.

[๑๕] เอกนฺวเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ ปุปฺปณฺนิโรปยํ
ทฺกฺกตฺติ นานิกานามิ ปุปฺปทานสฺสทํ ผล.

- [๒๓] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน วนทิตฺวา โพธิมุตฺตมํ
กปฺปานิ สทฺสทสฺสํ ทุกฺกตี นฺนปฺปชฺชนํ.
- [๒๔] ปนฺนรตฺสทสฺสมฺหิ กปฺปานิ อฏฺฐ อาสุ เท
สิลฺลจฺยสฺนามา จ ราชานอ จกฺกวตฺติโน.
- [๒๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณมา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สีหสฺนทายโก เตโร อิมมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
สีหสฺนทายกตฺถเรตฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺถํ.

๖. มกฺกทตฺติกตฺถเรตฺสอปทาน

- [๒๖] อโนมทสฺสี ภควา ทิปทินฺโท นรตฺสโก
ทิกฺกุจรมฺมสฺสทฺถาย อพฺโลกาสมฺหิ จงฺกมิ.
- [๒๗] อุตฺตเต ปาเท ปุปฺพานิ โสภํ มุตฺตนิ ทิกฺกุจเร
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน วนทิตฺวา ปุปฺผโมกฺกิรี.
- [๒๘] วิสกปฺปสทฺสสมฺหิ อิตฺโต ปณฺจ ชนา อหํ
ปุปฺผจฺจนินฺยา นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
- [๒๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณมา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา มกฺกทตฺติกโก เตโร อิมมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
มกฺกทตฺติกตฺถเรตฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. เอกทปฺปิตฺถเรตฺสอปทาน

- [๓๐] ปทฺมุตฺตรสฺส มุนิโน สพฺเพ โพธิมุตฺตเม
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน เอกทปฺปํ อทาสนํ.

- [๓๑] ภเว นิพพุตฺตมานมฺหิ นิพพุตฺเต ปุณฺณสญฺจเย
 ทฺกฺกตฺติ นาภิชานามิ ที่ปทานสฺสทํ ผลํ.
- [๓๒] โสฬสเส กปฺปสทฺสเส อิตฺโต เต จตฺโร ชนา
 จนฺทภา นาม นามเนน จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
- [๓๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จภิกฺขุณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สํ อยสฺมา เอกทึปฺปิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 เอกทึปฺปิเยตฺเธรสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมกฺกํ.

นวมํ ภาณวารํ.

๘. มณิปุชกตฺเถรอปทาน

- [๓๔] โอเรน หิมาวตฺตสฺส นทิกกา สมฺปวตฺตถ
 ตสฺสา จานฺนปฺเชตฺตมฺหิ สยมฺภู วสเท ททา.
- [๓๕] มณิ ปกฺกยฺห ปฺลลฺลํ สาทฺธจิตฺตํ มโนรมํ
 ปสนฺนจิตฺโต สมนฺโน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
- [๓๖] จตฺตุนฺนุเต อิตฺโต กปฺปเป ยํ มณิ อภิโรปยิ
 ทฺกฺกตฺติ นาภิชานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.
- [๓๗] อิตฺโต จ ทฺวาทฺเส กปฺปเป สทฺวิสฺสีสนามกา
 อฏฺฐ เต ราชาโน อาสุํ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
- [๓๘] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จภิกฺขุณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สํ อยสฺมา มณิปุชโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 มณิปุชกตฺเธรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมกฺกํ.

๘. ตักขิณกตฺเถรอปทาน

- [๓๙] นกเร พนฺธุมติยา เวชฺไซ อาสี สุตฺตฺธิโต
 อาตุรณํ สุตฺตฺชินี^๑ มหาชนสฺสขาวโ.
- [๔๐] พยาริํ สมณํ ทิสฺวา สีลวนํ มหาชฺชิตี
 ปสนฺนจิตฺโต สฺมนโ เกสชฺชมทที ททา.
- [๔๑] อโรโค อาสี เทเนว สมณเ สํวตฺตฺนทฺริโย
 อโสโก นาม นามเนน อฺปฺภุจโก วิปสฺสโน.
- [๔๒] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ โอสถมทาสห^๒
 ทฺถกฺกที นากิขานามิ เกสชฺชสฺส อิทํ ผล.
- [๔๓] อิตฺโต จ อญฺจเม กปฺเป สพฺโพสฺสธสฺนามโก
 สตฺตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกาวตฺตํ มหพฺพโล.
- [๔๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปปี จ อญฺจเม
 จพฺปิณฺเฒา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ,
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ตักฺขิณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตฺติ.
 ตักฺขิณกตฺเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺถํ.

๑๐. สัมปฏฺฐากตฺเถรอปทาน

- [๔๕] เวสฺสภุมฺมิ ภาวติ อาสี อารามิโก^๓ อนํ
 ปสนฺนจิตฺโต สฺมนโ อฺปฺภุจํ สัมมตฺถม.
- [๔๖] เอกตฺติเส อิตฺโต กปฺเป ตํ กมฺมมกฺริ ททา
 ทฺถกฺกที นากิขานามิ อฺปฺภุจันตฺสฺสิทํ ผล.

๑ จ.ม. สทฺถุขานํ ๒ จ.ม. โอสถมทาสห ๓ จ.ม. อโหสธารามิโก

- [๔๗] อิทฺ เต สตฺตเม กปฺเป สตฺเตวาสํ สโมตฺถกา^๑
 สตฺตรตนสมปฺนนา จกฺกวตฺตี มหพฺพลา.
 [๔๘] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๒๑๔๖)

อิทฺถํ สฺกํ อายสฺมา สัมปฏจาโก เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.

สัมปฏจากตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺถํ.

กุมฺทวคฺโค อฏฺฐารสโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

- กุมฺโท อถ นิสฺเสถ^๑ รตฺติโก อุตฺปานโท
 สีสาสนํ มกฺกปฺปโท เอกทํปี มถิปฺปโท
 ติกฺกจฺฉโก อปฺปฏจาโก เอกฺกนปฺปณาส กาถกาติ.^๒

๑๕. กุณฺฆปุปฺผิยวคฺค

๑. กุณฺฆปุปฺผิยตฺเถรอปทาน

[๑]	สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	สตรสฺสํ อุกฺกตํ ^๑
	ทิสํ อนฺวิโลเกนฺตํ	กจฺจนฺตํ อนิลลฺลชฺเช.
[๒]	กุณฺฆํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	สํวิตฺถตฺสโมกฺกตํ
	รฺกขโต โอจฺฉิตฺวาน	ผุสฺสสฺส อภิโรปยิ.
[๓]	เทวฺนวุเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปุปฺผํ อภิโรปยิ
	ทฺถกฺกตํ นาภิชานามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๔]	อิตฺถ สตฺตฺรเส กปฺเป	ทโย อาสุํ สุปฺผิตา
	สตฺตฺรตนสมฺปนฺนา	จกฺกวทฺถํ มหพฺพลา.
[๕]	ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
	ฉพฺพิณฺณวา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กุณฺฆปุปฺผิโย เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ.

กุณฺฆปุปฺผิยตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. พนฺธุชฺชวคฺคตฺเถรอปทาน

[๖]	โสภิตो ^๒ นาม สมฺพุทฺโธ	สยฺมญฺญ สพฺภิ วณฺณโต
	สมาริ โส สมฺปาณโน	นิสฺสิทํ ปพฺพตฺตเร.

๑ ก. อุกฺกตํ

๒ จ.ม. สิทฺถตฺโต

[๗] ชาติสฺสเร กเวสนโต
พณฺธุชฺชวกปฺปผานิ	ทกฺขํ ปุปฺผมฺมุทฺตมํ
อทฺทสํ สมฺนนฺตรํ.
[๘] อุโภหตุเถहि ปกฺกยฺห
ปสฺสนจิตฺโต สฺมโน	อุปากฺจฺฉิ มหามฺนิ
โสภิตสฺสากิโรปยิ. ^๑
[๙] จตฺตุนฺนวเต อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกตฺติ นาภิขานามิ	ยํ ปุปฺผมฺมิโรปยิ
พฺพุทฺธปฺุชฺชายิํ ผลิตฺ.
[๑๐] อิตฺโต จตฺตทฺทเส กปฺเป
สมฺมทฺทกปฺโป นามเน	เอโก อาสี ฆนฺนโร
จกฺกวตฺตฺติ มหพฺพลโ.
[๑๑] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉิกขา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา พณฺธุชฺชวโก เถโร อีมา คํถาโย อภาสิตฺถาติ.
พณฺธุชฺชวกตุเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๓. โกฎุมพริยตุเถราปทาน

[๑๒] กณฺณการวํ ไซฺตถนํ
อปฺปเมยฺยวํ อฺทธี	นิสินฺน์ ปพฺพทฺนฺตเร
วิทฺถกํ ธรณิ ยถา.
[๑๓] ปุชฺชิตํ ^๒ เทวสฺสเมเน
หฺมฺมโจ หฺมฺมเรน จิตฺเตเน	นิสฺสาขานิยํ ยถา
อุปากฺฉฺฉิ นรฺตฺตมํ.
[๑๔] ปุปฺผผานิ ปกฺกยฺห
พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปสฺสิ	โกฎุมฺพรํ สฺมากฺลํ
สิจฺฉิโน โลกพณฺธุโน.
[๑๕] เอกตฺติเส อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกตฺติ นาภิขานามิ	ยํ ปุปฺผมฺมิโรปยิ
พฺพุทฺธปฺุชฺชายิํ ผลิตฺ.

๑ จ.ม. สิทฺธทฺตสฺสากิโรปยิ

๒ ก. ปุเรตํ สฺ. ปเรตํ

- [๑๖] อีโต วิสติกปฺปมฺหิ มหาเนลสนามโก
 เอโก อาสี มหาเตโช จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
- [๑๗] ปฏิสมฺภิทา จตฺสสฺ วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สํ ายสฺมา โกฎฺมพฺริโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 โกฎฺมพฺริยตฺถเรตฺส อปทานํ ทตฺถิ สมฺมตํ.

๔. ปณฺจหตฺถิตฺถเรตฺส

- [๑๘] ทิสฺโส นามาสี ภควา โลกเชฏฺโฐ นรเวสโก
 ปฺรภุชโต สวเกหิ วตฺถิ ปฏฺฐิปรชฺธ.
- [๑๙] ปณฺจ อฺปฺปลหตฺถา จ จาตุรา จปีตา มยา
 อาหุตี ทาทฺฐกาโมหํ ปฺตฺโตมฺหิ หิตฺติทฺธิยา.^๑
- [๒๐] สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ กจฺจนตํ อนฺตรวาปณฺ
 พุทฺธวฺรสีหิ ญฺญโจสมฺหิ^๒ ปุเชสี ทิปฺพุตฺตมํ.
- [๒๑] เทวณฺวเต อีโต กปฺเป ยํ ปุปฺปมฺภโรปยิ^๓
 ทุคฺคตี นาภิชานามิ พุทฺธปฺปายิโก ผลํ.
- [๒๒] อีโต เทรสทปฺปมฺหิ ปณฺจ สฺสภสมฺมตา
 สจฺฉารตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
- [๒๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสสฺ วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิทฺถํ สํ ายสฺมา ปณฺจหตฺถิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปณฺจหตฺถิตฺถเรตฺส อปทานํ จตฺถํ สมฺมตํ.

๑ จ.ม. ปกฺคณฺที วตฺติทฺธิยา

๒ ส. พุทฺธวฺรสีหิญฺญโจสมฺหิ

๓ จ.ม. ปุปฺปมฺภโรปยิ

๕. อธิมุกคทายกตเถรอปทาน

[๒๔] อุเทนุํ สตรัสว ^๑	ปิตรัสว ^๒ ภณม
กกุธ วิสสนุํ	ปทุมุตตรนายก.
[๒๕] อธิมุกคํ นิมนเตตวา ^๓	มธชชเท อนิลเก
ปาสาเทปี ^๔ จิโต สนโต	อทาสี โลกพนฺธุโน.
[๒๖] อฏฺฐสทสทสทานิ	อเหตุํ พุทฺธสวากา
สพฺเพสํ ปตฺตปุเรนฺท ^๕	คโต วาปี ^๖ พหุตร.
[๒๗] เตน จิตฺตปฺปสาเทน	สกุณฺมเลน จิตฺโต
กปฺปานิ สทสทสสํ	ทุกฺกตํ นุปฺปชฺชน.
[๒๘] จตฺตาทิสฺสํ สทสเส	กปฺปานิ อฏฺฐจฺจิสเต
มทิสมนฺตนามา ^๗ เต	จกฺกตฺตํ มหพฺพลา.
[๒๙] ปฏฺฐิสฺสํ จตฺตสํ	วิโมกฺชาปี จ อฏฺฐจิเม
จพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สํ อายสฺมา อธิมุกคทายโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
 อธิมุกคทายกตเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺต.

๖. โพธิอุปถัมภ์กตเถรอปทาน

[๓๐] นคเร รณมวตฺติยา	อาสี มรชวาทโก
นิจฺจุปฺปจฺจณฺยตฺตมฺ	คโต โพธิมุตฺตม.
[๓๑] สายํ ปาถํ อุปฺปจฺจิตฺวา	สกุณฺมเลน จิตฺโต
อฏฺฐารเส กปฺปสเท	ทุกฺกตํ นุปฺปชฺชน.

สตฺตฺตฺน. ๒๔/๓๔ ๑ ส. สตรัสว ๒ จ.ม. ปิตรัสว

๓ จ.ม. อธิมุกคานิ ปิตฺตวา ส. ปิตฺตวา ๔ จ.ม. ปาสาทเว ๕ ส. ปตฺตปุริ ต

๖ จ.ม. วาปี พหุตร ๗ จ.ม. อธิมุกคตนาма

[๓๒] ปนฺนรเส กปฺปสเท อิตฺโหสี^๑ ชนาริป
ทมโถ นาม^๒ นามเน จกฺกตฺตี มหพฺพลโ.

[๓๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิมฺภา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สํ อายสฺมา โพรธูปฺปจายโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
โพรธูปฺปจายกตฺถเรตฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมกตํ.

๗. เอกจินฺติกตฺถเรตฺสอปทาน

[๓๔] ยทา เทโว^๓ เทวกาเย จวเต^๔ อายฺสงฺขยา
ตโย สทฺทา นิจฺจรณฺติ เทวานํ อนฺโมทกํ.

[๓๕] อิตฺโ ภ สุกฺตี กัจฉ มนุสฺสํ
มนุสฺสํโต สทฺธมฺเม ลภ สทฺธํ อนฺตฺตวํ.

[๓๖] สทา เท สทฺธา นิวิจฺจสฺส มุลชาทา ปตฺติจฺจทา
ยาวชีวํ อสํหิรา สทฺธมฺเม สุปฺเพทเท.

[๓๗] กาเยน กุสฺลํ กตฺวา วาจาเยน กุสฺลํ พหุ
มนสา กุสฺลํ กตฺวา อพฺยาปชฺฌ^๕ นิรุปรี.

[๓๘] ตโต อฺปจิตฺ^๖ ปุณฺณํ กตฺวา ทาเนน ทํ พหุ
อณฺเฎปปี มจฺเจ สทฺธมฺเม พุทฺธมฺมจฺริเย นิเวสย.

[๓๙] อิมาย อนฺกมฺปาย เทว เทว ยทา วิทู
จวนฺตํ อนฺโมทกํ เอहि เทว ปนฺปฺปนํ^๗

๑ จ.ม. อิตฺ อาสี ๒ จ.ม. มุโรไซ ๓ ม. เทวา ๔ ม. จวนฺติ

๕ จ.ม. อพฺยาปชฺช ๖ จ.ม. โอปริก ๗ ส. เทวปฺริ ปน

[๔๐]	สํวิโคโท ททา อาสี ^๑
กํสุ นาม อหํ โยนี	เทวสํเม สมากเต
กมิสฺสามิ อิตฺโต จุโต.
[๔๑]	มม สํเวกมณฺเฑาย
มมุตฺตริทฺถกาโม โส	สมโณ ภาวิตินฺทริโย
อาภจฺนิ มม สนฺติเก. ^๒
[๔๒]	สุมโน นาม นามเน
อตถมฺมานุสาสิตฺวา	ปทุมุตฺตรสาวโก
สํเวเชสิ มมํ ททา.
[๔๓]	ทสฺสาหํ วจฺนํ สุตฺวา
อภิวาทิตฺวาปี สมฺพุทฺธ ^๓	พุทฺธเช จิตฺตํ ปสาทยิ
ตตฺถ กาลงฺกโต อหํ.
[๔๔]	อุปปชฺชึ ^๔ ส ตตฺถเว
กปฺปานิ สทสฺสสฺส	สุกฺกมฺมฺเลน จิตฺติโต
ทกฺกตฺติ นุปฺปชฺชหํ.
[๔๕]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉนฺนภิณฺเฑา สจฺฉนิกทา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา เอกจินฺตฺติโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
เอกจินฺติกตฺเตรสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมตฺถํ.

๘. ติกณณิปปุณฺณิตฺตเตรอปทาน

[๔๖]	เทวภูโต อหํ สนฺโต
ปฺพุพฺพกมฺมํ สริทฺวาน	อจฺจราหิ ปฺรภุชฺโต
พุทฺธเสฏฺฐํ อนฺนสฺสรี.
[๔๗]	ติกณณิปปุณฺณํ ปคฺคยฺห
พุทฺธมฺหิ อภิโรเปสิ	สกํ จิตฺตํ ปสาทยิ
วิปสฺสิมฺหิ นราสฺสเก.
[๔๘]	เอกนวุตฺติโต กปฺเป
ทกฺกตฺติ นาภิขานามิ	ยํ ปุณฺณํ อภิโรเปยิ
พุทฺธปฺปชฺชายิทํ ผลํ.

๑ จ.ม. สํเวโก เม ททา อาสี

๒ จ.ม. สนฺติกํ

๓ จ.ม. ทํ ธีวํ อภิวาทิตฺวา

๔ ส. อุปปชฺชิสฺส

- [๔๙] เตสตุตติมหิโต กปเป จตุราสุ รมุตตมา
 สตฺตารทนสมฺปนฺนา จกฺวตฺติ มหพฺพลา.
 [๕๐] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา ตจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุถํ สุกฺกํ อายสฺมา ติกฺกณฺณปป์ผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ติกฺกณฺณปป์ผิยฺยเตรฺสสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมฺมตํ.

๕. เอกจาริยตุเถราปทาน

- [๕๑] ทาวทีเสสุ เทเวสุ มหาโฆโส ททา อหุ
 พุทฺโธ จ โลเก นิพฺพาติ มยฺยจฺมฺหฺ สราคิโน.
 [๕๒] เตสํ สํเวกฺษาทานํ โสกสฺสฺสสมฺภินํ
 สพฺเพเน อปฺตฺตฺทฺโร อกมํ พุทฺธสฺสํติเก.
 [๕๓] มนุสฺสํว กเหตุวานํ สงฺคีติ อภินิมฺมิตํ
 ปรีนิพฺพานกถมฺหิ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
 [๕๔] สพฺเพ เทวานโมทิสฺส อจฺฉราโย จ เม ททา
 กปฺปานํ สตฺตสฺสํ ทกฺกตํ นุปฺปชฺชนํ.
 [๕๕] สจฺฉิกปฺปสฺสสมฺภิ อิตฺโต โสฬส เต ชนา
 มหามลฺลชฺชา นาม จกฺวตฺติ มหพฺพลา.
 [๕๖] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา ตจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุถํ สุกฺกํ อายสฺมา เอกจาริโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 เอกจาริยตุเถรฺสสฺส อปทานํ นวมํ สมฺมตํ.

๑๐. ทิวณฺฏีปฺปํผิยตุเถราปทาน

[๕๗] อภิภูํ เถโร ปนฺชฺฌาม เตสํ นิชฺฌายมานานํ	สพฺเพ สงฺกมฺม เต มยฺ ^๑ ปริฬาโห อชายถ.
[๕๘] สุนฺนุโท นาม นามเน ธมฺมทสฺสิสฺส มุนิโน	พฺพุทธสฺส สวโก ททา อาคณฺฉิ มม สนฺติเก ^๒
[๕๙] เย เม ปฏฺฐจจรา อาสํ ตาหํ ปุပ္ผิํ กเหทฺวาน	เต เม ปุပ္ผิํ อหํ ททา สวเก อภิโรปยิ.
[๖๐] โสหํ ภาลฺลํกโต ทตฺถ อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต	ปุณฺาปี อุปฺปชฺหํ วินิปาตํ น กณฺฉหํ.
[๖๑] เถรเสโต กปฺปสฺเต สทฺตฺรตนสมฺปนฺนา	อฏฺฐจาสุํ ฐมฺเกตุโน จกฺกวัตฺตี มหพฺพลา.
[๖๒] ปฏฺฐิสฺสุมฺภิกา จตฺสฺโส จฬภินฺนยา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม กตํ พฺพุทธสฺส สาสนฺนํ. (๒๒๐๘)

อิติ ตํ สุตฺวา ยายสฺมา ทิวณฺฏีปฺปํผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถาติ.

ทิวณฺฏีปฺปํผิยตุเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมฺมตํ.

อฏฺฐชฺปฺปํผิยวคฺโค เอกุณฺวีสฺติโม.

คตฺสฺสทฺทานํ

อฏฺฐโช พนฺธุวํ จ	โกตฺมฺพริกทฺติโย
อิสฺสิมฺภุโค จ โพธิ จ	เอกจินฺตี จิกณฺณโก
เอกจาวรี ทิวณฺฏี จ	คาคา ทฺวาสนฺจิ ^๓ กิฏฺฐิตาติ.

๑-๑ จ.ม. อภิภูตํ ปนฺชฺฌนฺติ สพฺเพ สงฺกมฺม เต มม. ส. อภิภูโต ปนฺชฺฌนฺติ

๒ จ.ม. สนฺติเก ๓ ก. สญฺจิ

๒๐. ตมัลปุปิยวคค

๑. ตมัลปุปิยตุเถราปทาน

[๑] จตุลลิตตีสทธานิ	ถมฺภา โสวณฺณยา อหุ ^๑
เทวลฺลจิปฺภิกากํ	วิมานํ เม สุนิมิตํ.
[๒] ตมัลปุปฺผํ ปคฺคยฺห	วิปฺสนฺเนน เจตฺสา
พฺพุทธสฺส อภิโรเป ^๒	ลิจฺฉิโน โลกพฺนฺธุโน.
[๓] เอกทฺตึเส อิตฺถ กปฺเป	ยํ กมฺมมกริ ตทา
ทฺถกฺตึ นากิขานามิ	พฺพุทธปฺชายิํ ฬลํ.
[๔] อิตฺถ วิสฺติเม กปฺเป	จหนฺตติตฺถิตฺถิ เอกโก
สทฺตฺรทฺนสมฺปนฺโน	จกฺกวทฺตึ มหพฺพล.
[๕] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาเป จ อญฺจิเม
ฉพฺภินฺนยา ตจฺจิกทา	กตํ พฺพุทธสฺส สาสนนฺติ.

อิตถํ สุกํ อายสฺมา ตมัลปุปิโย เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 ตมัลปุปิยตุเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ตินฺสนุถารทายกตุเถราปทาน

[๖] ยทา วนวาสโก ^๓ อิตฺถิ	ติณํ ลายติ ^๔ สทฺถโน
สพฺเพ ปทกฺขินาวทฺตา ^๕	ปจฺพยา ^๖ นิปตฺติสุ เท.

๑ ก. ถมฺภโ โสวณฺณมโย อหุ ๒ ก. อภิโรเปสิ ๓ จ.ม. วนวาสี
 ๔ ก. ลายามิ ๕ จ.ม. ปทกฺขินวฏฺฐา ๖ ส. ปุถฺวยา

[๗] ตมห์ ทินมาทาย
ทีเณว ทาลปุตฺตานิ	สนฺถวี ฐรณฺตุตเม
อาหริทฺวานห์ ตทา.
[๘] จิตฺตเท ^๑ จทนํ กตฺวา
สตุทาทํ ฐารยํ ทตฺถ ^๒	สิทฺฐตฺถสฺส อทาสห์
เทวมนุสฺสา สตุตฺถโน. ^๓
[๙] จตฺนุเท อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺกตี นาภิขานามิ	ยํ ตินํ อทที ตทา
ตินทานสฺสตี ฝล.
[๑๐] ปณฺจสฺสจฺฉิมหิโต กปฺเป
สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา	จตุทาริสฺสํ มหทฺธนา
จกฺกตฺตี มหพฺพลา.
[๑๑] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ตินสนฺถารทายโก เตโร อีมา กถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ตินสนฺถารทายกตฺถเรสฺส อปทานํ ทุตฺติยํ สมฺมตฺต.

๓. ขณฺหาผลฺลิตฺยตุเถราปทาน^๔

[๑๒] ฝุสฺสสฺส ไซ ภาวโต
กฺกชเรหิ ตทา ภินฺโน	ถุโป อาสิ มหาวเน
สํรูปฺโพ ปาทโป ^๕ ตี.
[๑๓] วิสมนฺจ สมนํ กตฺวา
ติโลกกรฺโน ทสฺส	สุธาปิณฺฑํ อทาสห์
กฺกณฺเห ปรีโตสฺสโต. ^๖
[๑๔] เทวนุเท อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺกตี นาภิขานามิ	ยํ กมฺมมกฺรี ตทา
สุธาปิณฺฑสฺสตี ฝล.
[๑๕] สตุตฺสตุตฺติกปฺปมฺหิ
สตุตฺตรตนสมฺปนฺนา	ชิตฺเสนาสฺสํ โสฬส
จกฺกตฺตี มหพฺพลา.

๑ จ.ม. ทินเนน

๒ จ.ม. ทสฺส

๓ จ.ม. เทวามนุสสตุตฺถโน.

๔ จ.ม. ขณฺหาผลฺลิตฺยตุเถราปทาน ๕ ส. ปรุพฺพปาทโป จ.ม. ปรุโพ

๖ ม. ปรีโตสฺสโต

[๑๖] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุํ สุทํ อายสฺมา ขณฺฑพฺลฺลียโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ขณฺฑพฺลฺลียตฺถเรตฺส อปทานํ ททียํ สมตฺตํ.

๔. อโศกปฺชกตฺเถรอปทาน

[๑๗] ทิปรายํ^๑ ปุเร รมฺเม ราชุญฺยานํ อหุ ททา
 อญฺยานปาโล ตตฺถาสี รณฺโฆ ปฏฺจจโร^๒ อนํ.

[๑๘] ปทุโม นาม นามเนน สมมฺภู สปปโก อหุ
 นิสินฺนํ ปุณฺฑริกมฺหิ ฉายา น ชหิ ตํ มฺหิ.

[๑๙] อโศกํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา ปิณฺฑทิการํ สุทฺธสฺสนํ
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี ชลชุตฺตมนามิโน.

[๒๐] จตฺตุนฺนวุติโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภิโรเปยํ
 ทุกฺคที นากิขานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.

[๒๑] สจฺจตฺติมฺหิ อิตฺโ^๓ กปฺเป โสฬส อรณฺณชหา^๔
 สจฺจตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.

[๒๒] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุํ สุทํ อายสฺมา อโศกปฺชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อโศกปฺชกตฺเถเรตฺส อปทานํ จตฺตุนํ สมตฺตํ.

๑ จ.ม. ทิวรายํ

๒ จ.ม. พุทฺธจโร

๓ จ.ม. สจฺจตฺตสมฺหิโต

๔ ส. อรณฺณชหา

๕. องฺโกลกตฺเถราปทาน

- [๒๓] องฺโกลํ ปุบฺบิํ ทิสฺวา มาลาवरสโมคตํ^๑
 โอยจินฺตฺวาน ตํ ปุบฺบํ อคมํ พุทฺธสฺสทักกํ.
- [๒๔] สิทฺธตฺโต ทมฺหิ สมเย ปฏฺฐิโน มหามฺหิ
 มฺหุตฺตํ ปฏฺฐิมาเนตฺวา คฺุหายํ ปุบฺบโมกิริ.
- [๒๕] จตฺตุนฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุบฺบํ อภิโรปยิ^๒
 ทฺฤคฺคํ นาภิขานามิ พุทฺธปฺปชายิ^๓ ผลํ.
- [๒๖] ฉตฺตีสมฺหิ อิตฺโต กปฺเป อาเสโก เทวคฺชฺชิโต
 สทฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺวตฺตํ มหพฺพโล.
- [๒๗] ปฏฺฐิสฺสภิกฺขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
 ฉพฺภิณฺเฒา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา องฺโกลโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 องฺโกลกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. กิสลยปฐกตฺเถราปทาน

- [๒๘] นกฺเร ทฺวารวติยา มาลาจฺจุโน มมํ อหุ
 อุทฺปาโน จ ตตฺถเวว ปาทปानํ วิโรหโน.
- [๒๙] สพฺเพเน อุตฺตมฺทฺโร สิทฺธตฺโต อปฺราชิโต
 มมานุกมฺปมาโน โส กจฺจเต อนิลฺลชฺเช.
- [๓๐] อญฺญํ กิณฺจิ น ปสฺสามิ ปุชฺชาโยคํ มหฺสิโน
 อโสภปฺลลวํ ทิสฺวา อาภาเส อุกฺกขิเป^๑ อหํ.
- [๓๑] พุทฺธสฺส เต กิสฺลยา กจฺจโต ยนฺติ ปจฺจโต
 ทาหํ ทิสฺวาน สํวิซี^๔ อโห พุทฺธสฺสพารตา.

สุตฺตฺตฺน. ๒๔/๓๕

๑ จ.ม. มาลาวั สโกสกํ

๒ จ.ม. ปุบฺบมภิปฺปชยิ

๓ จ.ม. ปุบฺบทานสฺสสิทํ

๔ ส.ก. โสทํ ทิสฺวาน ตํ อิทฺธี

- [๓๒] จตุณฺหวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคํ นานิขานามิ
 ทุคฺคํ อภิโรปยิ
 พุทฺธปุชฺชัยํ ฝลํ.
- [๓๓] สทฺธวีสํ อิตฺโต กปฺเป
 สทฺธตรตนสมฺปนฺโน
 เอโก เอกิสฺสโร อหุ
 จกฺกวัตฺถิ มหพฺพโล.
- [๓๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
 ฌพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา
 วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กิสฺสยปฺชโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 กิสฺสยปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ ฌฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. ตินฺนุทกทายกตฺเถราปทาน

- [๓๕] คิริทุคฺคจโร อาสี
 ฝลนํ ตินฺนุทกํ ทิสฺวา
 มกฺกโฆ ฌามเวคิโก
 พุทฺธสฺสเฏจํ อนฺนุสฺสรํ.
- [๓๖] นิคุชฺฌิตฺวา กตฺติปาหํ
 ปสนฺนจิตฺโต สุมโน
 วิจินี โลกนายกํ
 สิทฺธตฺถํ ติภวานฺตคํ.
- [๓๗] มม สงฺกปฺปมณฺเฑ
 ฌินาสวสฺสเสหิ
 สทฺธา โลเก อนฺตคโร
 อาคณฺณิ มม สนฺติกํ.
- [๓๘] ปามุชฺชํ ชนฺยิตฺวาน
 ปฏิกุญฺเฬสิ ภควา
 ฝลหตฺถิโก อุปากมํ
 สพฺพมณฺเฑ วทํ วโร.
- [๓๙] จตุณฺหวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทุคฺคํ นานิขานามิ
 ยํ ฝลํ อทฺธิ ททา
 ฝลทณฺสฺสํ ฝลํ.
- [๔๐] สทฺธปณฺณาสกปฺปมฺหิ
 สทฺธตรตนสมฺปนฺโน
 อุปนฺนทสนามโก
 จกฺกวัตฺถิ มหพฺพโล.

[๔๑] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา ตินฺนทุกทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ตินฺนทุกทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมตฺถํ.

๔. คิริเนลมฺภูจิปุชกตฺเถราปทาน^๑

[๔๒] สฺเมโธ นาม ภควา โลกเชฏฺโง นราสโก
 ปจฺฉิเม อนุกมฺปาย ปธานํ ปททิ ชินฺ.

[๔๓] ทสฺส จงฺกมฺมานสฺส ทิปทินฺนทสฺส ทาทิโน
 คิริเนลสฺส ปุပ္ผานํ มฺภูจิ พุทฺธสฺส โรปยิ.

[๔๔] เตน จิตฺตปฺปสาเทน สุกกมฺเลน จิตฺติโต
 ตีสกปฺปสทฺธานิ ทฺถลลิตํ นุปฺปชฺชนํ.

[๔๕] เทวีสติกปฺปสเท สฺเนโธ นาม ชตฺถิโย
 สกฺกตรตนสมฺปนฺโน เอโก อาสี มหพฺพโต.

[๔๖] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา คิริเนลมฺภูจิปุชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 คิริเนลมฺภูจิปุชกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. ติกณฺทปฺปํผิยตุเถราปทาน^๒

[๔๗] สมฺภคโลติ นามเน สมฺภุ อปราชิตो
 ปวนา นิกฺขมิตฺวาน นครํ ปาวสี ชินฺ.

๑ จ.ม. มฺภูจิปุชกตฺเถรอปทาน ๒ จ.ม. กิกณฺทปฺปํผิยตุเถรอปทาน

- [๔๘] ปิณฑจาร์ จริตวาน นิภมม นครา มุณี
กตกิจโจว สมพุทโธ โส วลี วณนตเร.
- [๔๙] ติกณฺธิปุปฺผิ^๑ ปกฺกยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยี
ปสฺสนจิตฺโต สุมโน สยมภุสฺส มหะสิโน.
- [๕๐] จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิโรปยี
ทุกฺกที นากิขานามิ พุทฺธบุชฺชายิํ ผล.
- [๕๑] ฉพาสีติมฺหิตฺโต กปฺเป อปเสลาสนามโก^๒
สตะตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพล.
- [๕๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขายี จ อฏฺฐิเม
ฉพณฺณวฺตา สจฺจิกิตา กตํ พุทฺธสฺส ฐาสนนฺติ.
- อิตุถํ สํทํ อายสฺมา ติกณฺธิปุปฺผิโย เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตุถาติ.
ติกณฺธิปุปฺผิยตุเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. ยุธิกปุปฺผิยตุเถราปทาน

- [๕๓] ปทุมุตฺตโร นาม ชินอ อาหุติํ ปฏิกฺกโห
ปวนา นิภมฺมิตฺวาน วิหารํ ยาคิ จกฺขมา.
- [๕๔] อุโภหตุเถหิ ปกฺกยฺห ยุธิกํ ปุพฺผมุตฺตมํ
พุทฺธสฺส อภิโรเปสิ^๓ เมตฺตจิตฺตสฺส ฐาติโน.
- [๕๕] เตน จิตฺตปฺปสาเทน อนฺโภทฺวาน สมฺปทา
กปฺปานํ สตสฺสสํ ทุกฺกที นุปฺปชฺชน.
- [๕๖] อิตฺโต ปณฺณาสกปฺเปสฺส เอโก อาสิ ชนาธิโป
สมิตนนฺทโน นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพล.

๑ จ.ม. กิณฺธิปุปฺผิ

๒ จ.ม. อปฺปาสิตนามโก

๓ จ.ม. อภิโรปยี

[๕๗] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตวา สจฺฉนิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ. (๒๒๖๕)

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ยุตฺติกปฺปํผิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ยุตฺติกปฺปํผิยตฺเตรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

ทมาลปฺปํผิยวคฺโค วีสติโม.

ตสฺสํททานํ

ทมาลคิตฺตสนฺถาโร	ชนฺทพฺพลฺลิตฺติ อโสภิโย
องฺโกลโก กิสฺสโย	คินฺทโก เนลปฺปํผิโย
คิกณฺฑโก ^๑ ยุตฺติโก จ	คาคา ปณฺณาส อฏฺฐ จ. ^๒

อถ วคฺคํททานํ

ภิกฺขาทายี ปริวาริ	เสเรยฺโย โสภิตฺเต ตถา
จตฺโต จ พนฺธุชชีวี จ	สฺสพาริจริโยปีจ
กุมฺโท กุญฺโซ เจว	ทมาลิตฺติ ทสโม กโต
น สตานี จ คาคานี	จสฺสจฺจิ จ ตตฺตตฺตริ.

ภิกฺขวาคฺคทสํ ทุตฺติยสฺสทํ สมตฺตํ.

๑ จ.ม. กิตฺติโก

๒ สงฺขยายีทํ กนฺเถ น สเมติ.

๒๑. กณิการปุปฺพิยวคฺค

๑. กณิการปุปฺพิยตุเถราปทาน

[๑] กณิการํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา	โอจินิตฺวานหํ ททา
ทิสฺสสฺส อภิโรเปสึ	โอฆตฺถิณฺณสฺส ตาทิโน.
[๒] เทวณฺวเต อิตฺโถ กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรเปยิ
ทกฺกตึ นานิชา นามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๓] ปณฺจทีเส อิตฺโถ กปฺเป	อรุณปาโลติ ^๑ วิสฺสุโต
สทฺตฺรทณฺสมุปนฺโน	จกฺกทตฺตึ มหพฺพโล.
[๔] ปฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณวา สจฺฉจิกฺกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺสุมา กณิการปุปฺพิโย เถโร อีมา กาธายิ อภาสิตฺถาติ.
กณิการปุปฺพิยตุเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. มินฺเนลปุปฺพิยตุเถราปทาน

[๕] สุวณฺณวณฺณเณ ภกฺวา	สตรํสี ปตาปวา ^๒
จกฺกมณํ สมารุโฬห	เมตฺตจิตฺโต สีขี สโต. ^๓
[๖] ปสฺสนจิตฺโต สุมโน	โถเมทฺวา ^๔ ฌาณมฺมุตฺตมํ
มินฺเนลปุปฺผิ ปคฺคกฺยห	พฺพุทฺธสฺส อภิโรเปยิ.

๑ จ.ม. อรุณปาณิณี ๒ ก. ปภาวโร ๓ จ.ม. สีขีสโก ๔ จ.ม. วนฺทิตฺวา

[๗] เอกทีเส อิตฺ กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิปรุชฺชํ
ทุกฺคที นากิขานามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๘] เอกุนทีเส กปฺปมฺหิ	สุเมฆมณนามโก
สตฺถรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺที มหพฺพล.
[๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺดฺวา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา มินฺลปฺปผิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
มินฺลปฺปผิยตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺตํ.

๓. กีกณิกปุปผียตฺเถรอปทาน

[๑๐] กณฺจนกฺขมฺยสงฺกาโส	สพฺพพณฺณ โลกนายโก
โอทกํ ททโมกฺคยฺห	สินายิ โลกนายโก.
[๑๑] ปกฺคยฺห กีกณิปปฺผิ	วิปสฺสสิสฺสากิโรปยิ
อุทกฺคจิตฺโต สฺมโน	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน.
[๑๒] เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ
ทุกฺคที นากิขานามิ	พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๑๓] สตฺถวีสฺติกปฺปมฺหิ	ราชา ภีมฺรโถ อหุ
สตฺถรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺที มหพฺพล.
[๑๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺดฺวา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กีกณิปปฺผิโย^๒ เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
กีกณิปปฺผิยตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺตํ.

๑ จ.ม. กิงฺกณิปปฺผิ ส. กิงฺกณิปปฺผิ ๒ จ.ม. กิงฺกณิปปฺผิโย ส. กิงฺกณิปปฺผิโย

๔. ตรณียตุเถราปทาน

[๑๕] อตฺถทสฺสี ทุ ภควา
ปรุกฺขโต สาวเกหิ	ทิพฺพินโท นราสโก
คงคาตีรํ อปาคมิ.
[๑๖] สมตฺติตฺติ ภากเปยฺยา
อุตฺตารยิ ภูิกฺขุสํฆิ	คงคา อาสิ ทุรุตฺตวรา
พทุธณฺจ ทิพฺพุตฺตมํ.
[๑๗] อฏฺฐจารเส กปฺปสฺสเท
ทุกฺกตฺติ นาภิขานามิ	ยํ กมฺมมกริ ตทา
ตรณาย อิทํ ผลํ.
[๑๘] เतरสฺสโต กปฺปสฺสเท
สत्ตฺตฺรตนสมฺปนฺนา	ปณฺจ สพฺโพภาวํ อหํ
จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
[๑๙] ปจฺฉิเม จ ภเว อสฺมิ
สทฺธิ เตหิ สหาเยหิ	ชาโตหํ พุราหฺมณฺเ กุเล
ปพฺพชฺช สตฺถุสสาสนเ.
[๒๐] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส
ฉพฺภินฺนวา สจฺฉนิกตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ตรณิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ตรณียตุเถรสฺส อปทานํ จตฺตถํ สมตฺตํ.

๕. นิกฺคณฺฑทิจฺฉิยตุเถราปทาน

[๒๑] วิปสฺสิตฺส ภควโต
นิกฺคณฺฑทิจฺฉิยํ ปกฺคยฺห	อาสิ อารามิโก อหํ
พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
[๒๒] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺกตฺติ นาภิขานามิ	ยํ ปุณฺณปุชฺชยิ
พุทฺธปุชฺชยิทํ ผลํ.
[๒๓] ปณฺจจฺฉีเส ^๒ อิตฺโต กปฺเป
มหาปตาโป นามเน	เอโก อาสิ ชนาธิโป
จกฺกวตฺติ มหพฺพโต.

๑ ส. สพฺโภควา

๒ จ.ม. ปณฺจจฺฉีเส

- [๒๔] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม.
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา นิกฺคณฺฑิปปุณฺณิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 นิกฺคณฺฑิปปุณฺณิยตุเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺถํ.

๖. อุกกทายกตุเถราปทาน

- [๒๕] ภูณฺชนํ สมณํ ทิสฺวา วิปฺปสนฺนมนนาวิธํ
 มญฺเฏโนทกมทาย สิทฺธตฺถสฺส อทาสทํ.
 [๒๖] นิมฺมโล โหมทํ อชฺชุ วิมโล ชีณสฺสโย
 ภเว นีพฺพุตฺตมานมฺหิ ผลํ นีพฺพุตฺตเต มม.^๑
 [๒๗] จตฺตุนฺนุเต อิตฺโต กปฺเป อุทกํ อททํ ททา^๒
 ทกฺกตํ นาภิชามามิ อุทกทานสฺสทํ ผลํ.
 [๒๘] เอกสญฺญิมฺหิตฺโต กปฺเป เอโกว วิมโล อหุ
 สตฺตตรตนสมฺปนฺโน จกฺกทกฺกตํ มหพฺพโล.
 [๒๙] ปฏิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา อุกกทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 อุกกทายกตุเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. สลพมालิยตุเถราปทาน

- [๓๐] กณฺโถการวํ ไซฺถนํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตนาเร
 โอภาเสนํทํ ทิสฺวา สพฺพา สิทฺธตฺถํ นรสารถิ.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๓๖ ๑ ที. สุกํ ๒ จ.ม. ยมทาสทํ ที. ยํ ททา อทํ

- [๓๑] ธนุ อเทวชฺฌ กตฺวาน อุตฺตํ สันธายหิ ททา
 ปุเป สวณฺณํ เณตฺวาน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
 [๓๒] จตฺตุนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุเปผมิโรปยิ
 ทุคฺคตํ นาภิขานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.
 [๓๓] เอกปณฺณาสิตฺโต กปฺเป เอโก อาสิ^๒ ชุตินฺธโร
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกาทฺตํ มหพฺพลํ.
 [๓๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 นพฺภิณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สลพฺมาลโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สลพฺมาลยิตฺเตรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. ไกรณฺทปุปฺผิตฺเตรอปทาน

- [๓๕] อกฺกนฺตณฺจ ปทํ ทิสฺวา จกฺกาลงฺการภูสิตํ
 ปเทนานฺนปทํ ยนฺโต วิปสฺสิสฺส มเหสิโน.
 [๓๖] ไกรณฺทํ ปุเปตํ ทิสฺวา สมฺมํ ปุชิตํ มยา
 หฏฺฐโง หฏฺฐเณ จิตฺเตน อวณฺที ปทมตฺตมํ.
 [๓๗] เอกนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุเปผมิปฺชยิ
 ทุคฺคตํ นาภิขานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.
 [๓๘] สตฺตฺรปณฺณาสกปฺมฺหิ เอโก วิทมฺโล อหํ
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกาทฺตํ มหพฺพลํ.
 [๓๙] ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 นพฺภิณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ไกรณฺทปุปฺผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ไกรณฺทปุปฺผิตฺเตรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๘. อาธารทายกตุเถราปทาน

- [๔๐] อธารกั มยา ทินัน สิริโน โลกพนรุโน
ธารมิ ปจวี สพุพ เกวลั วสุธั อิมั.
- [๔๑] กิเลสา ฉาปีตา มยหุ ภวา สพุเพ สมุหตา
ธารมิ อนติมึ เทห์ สมุมาสมพุทฺธสาสน.
- [๔๒] สตุทวิเส อิตโต กปเป อเหตุ จตุโร ชนา
สมนุทวรณา นาม จกุกวตุตี มหพุพลา.
- [๔๓] ปฐิสุมภิกา จตสุโส วิโมกฺขาปี จ อญฺจิเม
ฉพภินฺญา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสน.
- อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อาธารทายโก^๑ เถโร อิมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อาธารทายกตุเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมกฺกตํ.

๑๐. ปาปนิวาริยตุเถราปทาน

- [๔๔] -ติสฺสสฺส หิ^๒ ภควโต เทวเทวสฺส ตาทีโน
เอกจตุตฺถํ มยา ทินัน วิปฺปสนฺเนน เจตสา.
- [๔๕] นิเวทํ โหติ เม ปาปํ กุสลสฺสอุปสมฺปา
อาภาเส จตุตฺถํ ธาเรนฺติ ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ผล.
- [๔๖] จริมํ วตฺตเต มยหุ ภวา สพุเพ สมุหตา
ธารมิ อนติมึ เทห์ สมุมาสมพุทฺธสาสน.
- [๔๗] เทวณฺวเต อิตโต กปเป ยํ จตุตมทที ททา
ทุกฺกตี นากิขานามิ จตุตททานสฺสิทํ ผล.
- [๔๘] เทวสฺสทตฺติ อิตโต กปเป อญฺจาสิสฺส ชนาธิปา
มหานิทานนาเมเน ราชานอ จกุกวตุตีโน.

[๔๔] ปฐิสมุกทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สํ อยสฺมา ปาปนิวาริโย^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปาปนิวาริยตฺถเรตฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

กณิการปฺปฬิยวคฺโค เอกวีตฺติโม.

ตตฺสสุทฺธานํ

กณิกาโร มินฺเดญฺจ	กีกณิ ทรณฺเน จ
นิกฺคณฺฑทฺธิปฺปฬํ ทกฺโข	สทฺโฬ จ กุรณฺทโก
อาธารทาน ^๒ ปาปญฺจ ^๓	อฏฺฐทาฬีส คาคกาติ.

๒๒. หตฺถิวกุค

๑. หตฺถิทายกตฺเถรอปทาน

[๑] สิทฺตตฺถสฺส ภควโต	ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน
นาคเสนฺนุโจ มยา ทินฺโน	อิสาทนฺโต อรุพฺพโว.
[๒] อุตฺตมตฺถํ อนฺโณมิ	สนฺติปทมฺมตฺถํ
นาคทาน ^๑ มยา ทินฺนํ	สพฺพโลกหิตฺเตสิโน.
[๓] จตฺตุนฺนวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ นาคมทฺที ^๒ ตทา
ทกฺกตฺที นากิขานามิ	นาคทานสฺสทํ ผลํ.
[๔] อฏฺฐสทฺตตฺติกปฺปมฺหิ	โสฬสาสีสุ ขตฺติยา
สมนฺตปาสาทิกกา นาม	จกฺกวตฺที มหพฺพลา.
[๕] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา หตฺถิทายโก เถโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ.
หตฺถิทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ปานธิทายกตฺเถรอปทาน

[๖] อรณฺณิกสฺส ฌายิโน ^๓	เมตฺตจิตฺตปฺปสฺสิโน ^๔
ธมฺมสฺส ^๕ ภาวิตตฺถสฺส	อทาสี ปานธี อทํ.

๑ ส. ก. อคฺคทานํ ๒ ส. ก. ทานมทฺที ๓ จ.ม. อิตฺติโน
๔ จ.ม. จรตฺตตฺตปฺปสฺสิโน ๕ จ.ม. วุทฺธสฺส

[๗] เตน กมฺเมน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐ นราสภ
ทิวพฺพยาน ^๑ อนุโมมิ	ปฺพพกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
[๘] จตุณฺนุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺริ ททา
ทุกฺคตํ นาภิชานามิ	ปานธิสฺส อิทํ ผลํ.
[๙] สทฺตสทฺตตมฺหิโต กปฺเป	อฏฺฐ อาสึสุ ชตฺตติยา
สฺยานา นาม นามเน	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.
[๑๐] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺวา สจฺฉนิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปานธิตายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปานธิตายคฺเคธสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. สจฺจสณฺณกตฺเตราปทาน

[๑๑] เวสฺสฏฺฐ นาม ภควา ^๒	ภิกฺขุสํเฆปรกฺขโต
เทเสติ อริยสจฺจานิ	นิพฺพาเปนฺโต มหาชนํ.
[๑๒] ปรมการุณฺณปคฺคโตมฺหิ	สมิธิ อคฺมาสํ
โสทํ นิสินฺนโก สนฺโต	ธมฺมํ อสฺสโสสิ สทฺถโน.
[๑๓] สทฺธสาทํ ธมฺมํ สุตฺวาน	เทวโลกํ อคฺจณฺทํ
ตีสํ กปฺปานิ เทเวสุ	อวสึ ทตฺตทํ ปฺเร.
[๑๔] เอกตฺติเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ สณฺณมลภี ททา
ทุกฺคตํ นาภิชานามิ	สจฺจสณฺณายิทํ ผลํ.
[๑๕] ฉพฺพิสฺสมฺหิ อิตฺโต กปฺเป	เอโก อาสึ ชนาธิโป
เอกผุสฺสิตนาโม	จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.

๑ สී. สพฺพํ ยานํ

๒ จ.ม. เวสฺสฏฺฐ ตมฺหิ สมเย

- [๑๖] ปฏิสัมภิตา จตสฺโส วิโมกฺชาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สจฺจสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 สจฺจสณฺณกตเถรสฺส อปทานํ ททียํ สมตฺตํ.

๔. เอกสณณกตเถรอปทาน

- [๑๗] ทมฺมเก ปัสสฺสลิโก ลกฺโข ทิสฺวาน สตฺถุโน
 อณฺชลิ ปคฺคเหตุวาน ปัสสฺสํ อวณฺทิตํ.
 [๑๘] เอกทิสฺส อิตฺโธ กปฺเป ยํ สณฺณมลภี ททา
 ทคฺคทํ นาภิชานามิ พุทฺธปุชฺชัยิํ ผลํ.
 [๑๙] ปณฺจวิเส อิตฺโธ กปฺเป เอโก อาสี ชนาธิโป
 อมิตาโกติ นามเนน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
 [๒๐] ปฏิสัมภิตา จตสฺโส วิโมกฺชาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกสณฺณโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 เอกสณฺณกตเถรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺตํ.

๕. วิธีสณณกตเถรอปทาน

- [๒๑] อุเทนฺทํ สทฺวิสฺว ปิตฺวิสฺว ภาณมํ
 พยฺยคฺคฺสทฺว ปวริ สฺสาทํ ปพฺพทนต์เร.
 [๒๒] พุทฺธสฺส อานฺภาโว โส ชลเต ปพฺพทนต์เร
 วิเส จิตฺตํ ปสาเททฺวา กปฺปิ สคฺคมฺหิ โมทนํ.
 [๒๓] อวเสเสสฺส กปฺเปสฺส กุสฺลํ จริตํ มยา
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน พุทฺธานุสฺสทียาปิจ.

- [๒๔] ทิสกปฺปสทฺสเสโต ยํ สณฺณมลภี ตทา
 ทถุคฺคิ นานิชานามิ พุทฺธสณฺณายิโก ผลํ.
- [๒๕] สทฺธตฺตปณฺณาสกปฺปมฺหิ เอโก อาสี ชนาริโป
 สฺซุชาโต นาม นามเนน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
- [๒๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาเป จ อญฺฺจิเม
 จพฺปณฺณวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- อิติปิ สํ ายสฺมา รัสติสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุคฺคาติ.
 รัสติสณฺณกตฺตเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมนํ สมตฺถํ.

๖. สนฺธิตฺตเถรอปทาน

- [๒๖] อสฺสทฺธเถ หริโตภาเส สํวิรูปุญฺหมิ ปาทเป
 เอกํ พุทฺธกตํ สณฺณํ อลภิตฺถิ ปฏิสฺสโต.
- [๒๘] เอกตฺสเ อิตโต กปฺเป ยํ สณฺณมลภี ตทา
 ทสฺสา สณฺณาย วาหสา ปตฺโต เม อาสวกฺขโย.
- [๒๙] อิตโต เคารสทฺทปฺปมฺหิ วนิทุโร^๒ นาม ชตฺติโย
 สทฺธตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
- [๓๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสุโส วิโมกฺขาเป จ อญฺฺจิเม
 จพฺปณฺณวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- อิติปิ สํ ายสฺมา สนฺธิโต^๓ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุคฺคาติ.
 สนฺธิตฺตเถรสฺส อปทานํ อญฺฺจํ สมตฺถํ.

๗. คาลวณฺณทายกตฺตเถรอปทาน

- [๓๑] คาลวณฺณํ มยา ทินนํ ติสฺสสฺส ทิพฺพจกฺขุโน
 กิมํ หนีพฺพาปนตฺถาย ปริพาโหปสนฺติยา.

[๓๒]	สนฺนิพฺพาเปมิ ราคคฺคิ
นิพฺพาเปมิ จ โมหคฺคิ	โทสคฺคิณฺจ กทฺตฺตริ
ทาลวณฺณสฺสํ ฝลํ.
[๓๓]	กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ
ธารมิ อนฺติมํ เทหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมททา
สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
[๓๔]	เทวณฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถคฺคิ นานิชานามิ	ยํ กมฺมมกฺวิ ททา
ทาลวณฺณสฺสํ ฝลํ.
[๓๕]	เตสฺสจฺฉิมฺหิ อิตฺโต กปฺเป
สฺสทฺตฺรตนสมฺปนฺโน	มหารามสฺนามโก ^๑
จกฺกวทฺตฺติ มหพฺพล.
[๓๖]	ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฺญฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ทาลวณฺณทายโก เตโร อีมา คาคาโย ภาสิตฺถาติ.
ทาลวณฺณทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. อภินิพตสณฺณกตฺเถรปาทาน

[๓๗]	กฺสาณฺณํ กเหตุวาน
มนฺตณฺจ อนฺตฺติขามิ	อุปชฺฌายสฺส ปารุเป ^๒
กณฺฑาเกทสฺส ^๓ ปตฺติยา.
[๓๘]	อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ
อุสภํ ปวโร อคฺคํ	อาหุตฺตํ ปฏฺธิกฺกํ
คิสฺสํ พุทฺธํ กชฺชตฺตมํ. ^๔
[๓๙]	กฺสาณฺณํ ปตฺถวริตํ
สมฺกคฺคํ มหาวิโร	อภฺกมฺนํ นรฺตฺตมํ
โลกเชฏฺฐํ นราสภ.
[๔๐]	ทิสฺวา ตํ โลกปชฺไชตํ
อวณฺที สตฺถโน ปาเท	วิมลํ จนฺตฺสนฺนิภํ
วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.

สตฺตฺตม. ๒๔/๓๗

๑ จ.ม. มหานามสฺนามโก

๒ จ.ม. อุปชฺฌายสฺสํ ปุเร

๓ จ.ม. กณฺฑาโทสสฺส ส. กณฺฑาเกทสฺส ๔ จ.ม. กณฺฑตฺตมํ

- [๔๑] จตุณฺหวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺถกฺกํ นวณฺณามิ ยํ อทาสี กุสาฏกํ
 กุสาฏกสฺสํ ผลิตฺ. [๒๒. ทศติ]
- [๔๒] สกฺกตฺเตส อิตฺโต กปฺเป
 สุนฺนํโท นาม นามเน เอโก อทาสี ชนฺนํโโป
 จกฺกตฺเต มหพฺพล. [๒๒. ทศติ]
- [๔๓] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณํ สจฺฉนฺนํ กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺตํ สฺกํ อายสฺมา อกฺกนฺตสฺสณฺณโก เถโร อิมํ คณฺณํ อภาสิตฺตํ.
 อกฺกนฺตสฺสณฺณกตฺเตสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๕. สปปิตายกตฺเตราปทาน

- [๔๔] นิสฺสินฺโน ปาสาทเว นาริกณฺปรกฺขโต
 พฺยาริํ สมณํ ทิสฺวา อทินามเมสํ^๑ มรํ.
- [๔๕] อปฺปวิฏฺฐํ มหาวีรํ เทวเทวํ นราสํ,
 สปปิตฺเตลํ มยา ทินฺนํ สิทฺทตฺตสฺส มเหสิโน
- [๔๖] ปสฺสทฺธทรรณํ ทิสฺวา วิปฺสนนฺนํจินฺทริยํ
 วณฺทิตฺวา สกฺกตฺโน ปาเท อนุสฺสาวี ปฺเร.
- [๔๗] ทิสฺวา มํ สุปฺสนนฺตํ^๒ อิทฺธิยา ปารมี คโต
 นภํ อพฺภกฺกมํ วีโร^๓ หัสฺราชาว อมฺพเร.
- [๔๘] จตุณฺหวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทํ ททา
 ทฺถกฺกํ นวณฺณามิ สปปิตฺเตลสฺสํ ผลิตฺ.
- [๔๙] อิตฺโต สกฺกตฺเตส กปฺเป ทฺติเทวสฺนามโก^๔
 สกฺกตฺตนสมฺปนฺโน จกฺกตฺเต มหพฺพล.

๑ จ.ม. อทินามเมสํ ๒ จ. สุปฺสนนฺตํ ๓ จ.ม. วีโร

๔ จ. ชฺติเทวสฺนามโก ม. ชฺติเทว

[๕๐] ปฏิสมุภิกา จตสุโส

วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺจฉิกตา

กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุํ สุทํ อายสฺมา สปปิทยโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

สปปิทยกตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺตํ,

๑๐. ปาปนิวารียตุเถราปทาน

[๕๑] ปิยทสฺสิสฺส ภควโต

จงฺกมํ โสริทํ มยา

นพเกหิ ปฏฺิจฺจนฺนํ

วาตาตปนิวารณํ.

[๕๒] ปาปํ วิวชฺชนตฺถาย

กุตฺตสฺสอุปสมฺปทา

กิลฺเลสนํ ปหานาย

ปทหิ สตฺถุสสาสน.

[๕๓] อิตฺโต เอกาทสํ กปฺเป

อภฺกิตฺเตโหติ^๑ วิสฺสุโต

สจฺจตรตนสมฺปนฺโน

จกฺกวกฺกตี มหพฺพโล.

[๕๔] ปฏิสมุภิกา จตสุโส

วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺจฉิกตา

กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ. (๒๓๖๘)

อิตุํ สุทํ อายสฺมา ปาปนิวาริโย^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ปาปนิวารียกตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

หตฺถิวิคฺคโค พาวีสติโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

หตฺถิ ปานริ สจฺจฉจ

เอกสณฺณิ จ วิสฺสโย.^๓

สนฺธิโต ทาลวณฺฏํ จ

ตถา อกฺกนตฺสณฺณโก

สปปิ ปาปนิวาริ จ

จตฺตปณฺณาส คาคาติ.

๒๓. อาลัมพนทนายกวคฺค

๑. อาลัมพนทนายกตฺเถรอปทาน

[๑] ขตฺตทสฺสิสฺส ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
อาลัมพณํ มยา ทินฺนํ ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน.

[๒] ธรณิ ปฏฺฐิขฺชามิ วิปฺลํ สากฺรปฺปรํ
ปาณฺณสฺ จ อิสฺสรียํ วตฺเตมิ วสุธาย จ.

[๓] กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

[๔] อิตฺโ เทวสฺสจฺฉิกปฺปมฺหิ ตโย อาสึสุ ชตฺติยา
เอกาทสฺสิตนมา^๑ เท จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.

[๕] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺสีณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อาลัมพนทนายโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
อาลัมพนทนายกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. อชินทนายกตฺเถรอปทาน

[๖] เอกทิสฺเส อิตฺโ กปฺเป คณฺเสนฺถารโก^๒ อหํ
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ อาหุติณํ ปฏฺฐิคุกฺกํ

๑ จ.ม. เอกาปสฺสิตนมา

๒ จ.ม. คณฺสเสนฺถารโก

[๗] จมฺมชนฺทํ มยา ทินฺนํ	สิจฺฉิณฺ โลกพนฺธุโน
เตน กมฺเมน ทิปทินฺท	โลกเชฏฺฐจ นราสภ.
[๘] สมฺปตฺติ อฺนุโกตฺวาน	กิลฺเลเส ฉาปยิ อหํ
ธาวมิ อฺนุติมํ เทหํ	สมฺมาสมฺพุทฺธสฺสเน.
[๙] เอกตฺติเส อิตฺโต กปฺเป	อชินํ ยํ อทาสหํ
ทุกฺคทฺธิ นาภิขานามิ	อชินสฺส อิทํ ผลํ.
[๑๐] อิตฺโต ปณฺณาสเก ^๑ กปฺเป	ราชา อาสี สฺสทายโก
สตฺถตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺตํ มหพฺพล.
[๑๑] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺจิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา อชินทายโก เตโร อิมํ คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
อชินทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๓. เทวรัตนียตฺเถรอปทาน

[๑๒] มิคฺคทฺฐโร ปุเร อาสี	อรรณฺเว กานเน อหํ
อทฺทสฺสํ วิรชํ พุทฺธํ	อาหุตฺตํ ปฏฺฐิกถํ.
[๑๓] มํสเปสิ มยา ทินฺนา	วิปฺสฺสิสฺส มเหสิโน
สเทวกสฺสํ โลกสฺสํ	อิสฺสรํ การยามหํ.
[๑๔] อิมินา มํสทาเนน	รตนํ นิพฺพุตฺเต มม
ทฺเว เม รตนา โลเก	ทิจฺจธมฺมสฺส ปตฺติยา.
[๑๕] เทหํ สพฺเพ อติโกมิ ^๒	มํสทานสฺส ปตฺติยา ^๓
กตฺตณฺจ มุทฺกํ มยฺหํ	ปณฺณวา นิปฺปนฺเวทนี.
[๑๖] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ มํสมทฺทํ ตทา
ทุกฺคทฺธิ นาภิขานามิ	มํสทานสฺสิทํ ผลํ.

๑ จ.ม. ปณฺจกเก

๒ จ.ม. อฺนุโกมิ

๓ จ.ม. สกฺติยา

- [๑๗] อโธ จตุตถเก กปเป เอโก อาสี ชนาธิโป
มหาโรหิตนาโม โส จกฺกวตฺติ มหพฺพโล.
[๑๘] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนํ สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เทวฺรตฺตนิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
เทวฺรตฺตนิยฺตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺถํ.

๔. อารกฺขทักขณฺทเถราปทาน

- [๑๙] สิทฺธตฺตสฺส ภกฺวโต เวทิกา การิศา มยา^๑
อารกฺโข จ มยา ทินฺโน สุกตสฺส มเหสีโน.
[๒๐] เทน กมฺมวิเสเสน น ปสฺสเส^๒ ภยภเว
กุหิณฺจึ อปฺปนฺนสฺส ตาโส มยฺหํ น วิชฺชติ.
[๒๑] จตฺตุนฺนํ อโธ กปเป ยํ เวทึ การิเย ปุเร
ทกฺคตึ นาทิพฺพนามิ เวทิกาย อิทํ ผลํ.
[๒๒] อโธ จมฺมจฺมฺมํ กปฺปมฺมํ อปสฺสเสนสนามโก
สจฺจตฺตตฺตสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพโล.
[๒๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนํ สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อารกฺขทักขณฺโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
อารกฺขทักขณฺทเถรสฺส อปทานํ จตฺตุนฺนํ.

๕. อพฺยาริฏกฺทเถราปทาน

- [๒๔] วิปสฺสิสฺส ภกฺวโต อคฺคิสาลํ อทาสทํ
พฺยาริกานนฺจ อวาสํ อณฺโพนทกฺกปฏิคฺคทํ

๑ จ.ม. เวทึ การิศา มยา

๒ จ.ม. ปสฺสเส

- [๒๕] เตน กมฺเมน ยํ มยฺหํ อตฺตภาโว สุนิมฺมิโต
 พยฺยราหํ นาภิขานามิ ปุณฺณกมฺมสฺสํ ผลํ.
- [๒๖] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สาลมทฺทํ ททา
 ทฺฤคฺคํ นาภิขานามิ อคฺคิสาลายิํ ผลํ.
- [๒๗] อิตฺโต จ สตฺตเม กปฺเป เอโก อาสี นราริโป^๑
 สตฺตารตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพลํ.
- [๒๘] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
- อิตฺถํ สํ อยสฺมา อพฺยาริโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อพฺยาริโกเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. วฤคปุณฺณียตฺเถรอปทาน

- [๒๙] นารโท^๒ อิติ เม นามํ กสฺสโป อิติ มํ วิทู
 อทฺทสํ สมณานกฺกํ วิปสฺสี เทวสกฺกํ.
- [๓๐] อนฺนฺพฺยชนฺธํ พุทฺธํ อาหุติํ ปฏฺฐิกฺกํ
 วฤคปุณฺณํ^๓ ปกฺกยฺห พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
- [๓๑] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุณฺณมภิโรปยิ^๔
 ทฺฤคฺคํ นาภิขานามิ พุทฺธปุชายิํ ผลํ.
- [๓๒] จตฺสตฺตติโต กปฺเป โรมโส นาม ชตฺติโย
 อามตฺตมาลากรโณ^๕ สโยคฺคพฺลวาทโน.

๑ จ.ม. เอโกสิ อปฺราริโต ๒ ม. วรโท ๓ จ. องฺโกลปฺปณฺ

๔ จ.ม.....ปฺชยิ เอวปฺโร ๕ จ.ม. อามกฺกมาลากรโณ

[๓๓] ปฏิสมภิตา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺดว สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา วฏฺถปฺปผิโย^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 วฏฺถปฺปผิยตฺถเรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺตํ.

๗. โสวณณวฏฺฐิกยตฺถเรอปทาน

[๓๔] อุตฺตยานภูมึ นียฺยนฺโต อทฺทสํ โลกนายนํ
 วฏฺฐํกํ กเหตุวาน โสวณณํ สารณฺมมิตํ.

[๓๕] สีนํ กโต^๒ สมารุญฺห หตฺถิกฺขนฺธคโต อทํ
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี สิทฺธิโน โลกพฺนฺธุโน.

[๓๖] เอกคีสึ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิโรปยํ
 ทุกฺคตึ นากิขานามิ พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ.

[๓๗] สตฺตวิเส อิตฺโต กปฺเป เอโก อาสี ชนาธิโป
 มหาลปตาโป นามเนน จกฺกวตฺตึ มหพฺพโล.

[๓๘] ปฏิสมภิตา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม.
 จฬภินฺดว สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา โสวณณวฏฺฐิกโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 โสวณณวฏฺฐิกยตฺถเรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. มินฺชวฏฺฐิกยตฺถเรอปทาน

[๓๙] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิทฺธิมฺหิ วทตํ วเร
 วฏฺฐํเกหิ อากิณฺณํ โพธิปฺปชํ อภาสํ.

๑ จ. องฺโกธปฺปผิโย ม. พโกธปฺปผิโย

๒ จ.ม. ทโต

- [๔๐] เอกศีเส อิตโต กปเป ยัม ปุชมกวี ททา
 ทุกุคคิ นากิขานามิ โพรปัชยิทัง ผลัง.
- [๔๑] อิตโต จพพิสติกปเป อหัง^๑ เมฆพุกนามโก
 สกุตตตณสมปนโน จกกวตฺติ มหพฺพลโ.
- [๔๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา มินฺชวภูสฺสโกโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
 มินฺชวภูสฺสโกโยเตรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. สุกตาเวฬิตถะราปทาน

- [๔๓] อสฺสิตโต นาม นามเนน มาลาการโ อหัง ททา
 อาเวฬุํ ปคฺคเหตุวาน รณฺโณ ทาทุํ วชามหํ.
- [๔๔] อสมฺปคฺคโตมฺหิ^๒ ราชานํ อทฺทสํ สิจินายกํ
 ญฺโฐ ญฺโฐเจน จิตฺเตน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
- [๔๕] เอกศีเส อิตโต กปเป ยัม ปุพฺผมภิโรปยิ
 ทุกุคคิ นากิขานามิ พุทฺธปัชยิทัง ผลัง.
- [๔๖] ปณฺจวีเส อิตโต กปเป ราชา โหสิ^๓ มหพฺพลโ.
 เวภาโร นาม นามเนน จกกวตฺติ มหพฺพลโ.
- [๔๗] ปฏิสมฺภิทา จตฺตโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตัม พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา สุกตาเวฬิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
 สุกตาเวฬิตถะรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺถํ.

๑๐. เอกวนุทนียตุเถราปทาน

[๔๘] อุตมํ ปวโร วีริ	เวสสํ วิชิตาวัน
ปสนนจิตโต สมนโน	พุทธเสฏฺฐํ อวนทํ.
[๔๙] เอกคฺคิเส อิตโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺโร ททา
ทกฺคตํ นาภิขานามิ	วนุทนาย อิทํ ผลํ.
[๕๐] จตุสฺสติ กปฺปมฺหิ	วิกตานุทนามโก
สตุตฺตตณสมฺปนโน	จกฺกวตฺตํ มหพฺพลโ.
[๕๑] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพบิณฺเฒา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ. (๒๔๑๙)

อิทํ สํ อายสฺมา เอกวนุทนียโต เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตาติ.
 เอกวนุทนียตุเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมคฺคํ.

อาลมฺพนทายกฺวคฺโค เทวีสฺสติโม.

ตสฺสํททานํ

อาลมฺพนณฺจ อชินํ	มัสทารกฺขทายโก
อพฺปายิ วกฺลํ โสณฺณํ	มิณฺขํ อาเวพนุทนํ
ปณฺจปณฺณาส คาทาโย	คณฺธิทา อตฺตทสฺสสิกฺคิ. ^๑

๒๔. อุทกาสนทนายกวกฤ๑

๑. อุทกาสนทนายกตุเถราปทาน

[๑] อารามทวารวรา นิคุฆมม	ผลกัม สันถวี อหิ
อุทกณฺจ อุปฺภุจาสี	อุทกตมกตฺตสฺส ปตฺติยา.
[๒] เอกคิเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกริ ททา
ทกฺกคฺคิ นวณิขานามิ	อาสเน โจทเก ผลํ.
[๓] อิตฺโต ปณฺณเรเส กปฺเป	อภิสามสมวฺหโย
สตุตฺตรตนสมฺปนฺโน	จกฺกวทฺติ มหพฺพโล.
[๔] ปฏิสมฺภิกา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺฉา สจฺฉิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อุทกาสนทนายโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
อุทกาสนทนายกตุเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. ภาชนทนายกตุเถราปทาน^๒

[๕] นคเร พนฺธุรมติยา	กุมฺภกาโร อหิ ททา
ภาชนํ อนฺนปาลีสึ	ภิกฺขุสํมสฺส ทาวเท.
[๖] เอกนฺนุเต กปฺเป	ภาชนํ อนฺนปาลยิ
ทกฺกคฺคิ นวณิขานามิ	ภาชนสฺส อิทํ ผลํ.

๑ ฉ. อุทกาสนทนาย

๒ ฉ. ภาชนปาลกตุเถราปทาน

- [๗] เตปณฺณเส อิตฺโต กปฺเป อนนฺตชาลินามโก^๑
 สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.
 [๘] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณเส สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สํ อยสฺมา ภาชนทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ภาชนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. สาลปฺปฬิตฺตเถราปทาน

- [๙] อรุณวตฺติยา นกฺเร อโหสิ ปุวีโก^๒ ตทา
 มม ทฺวาเรน จจฺจนฺตํ สิทฺธิํ อทฺทสํ ชินํ.
 [๑๐] พุทฺธสฺส ปตฺตํ ปคฺคยฺห สาลปฺปฬํ อทาสํ
 สมฺมกฺกตฺสฺส พุทฺธสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
 [๑๑] เอกตฺสึ อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฬมฺภิตาสํ^๓
 ทฺกฺกตํ นาภิขานามิ สาลปฺปฬสฺสํ ฬลํ.
 [๑๒] อิตฺโต จุฬทฺสกปฺปมฺหิ อโหสิ อมิตฺตชโล
 สตุตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.
 [๑๓] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณเส สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตฺถํ สํ อยสฺมา สาลปฺปฬิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สาลปฺปฬิตฺตเถรสฺส อปทานํ ตฺติยํ สมตฺตํ.

๔. กิลฺยชทายกตฺเถราปทาน

- [๑๔] ทิวรํ ปฺเร รมฺเม นพฺกาโร อหํ ตทา
 สิทฺทตฺเถ โลภชฺโชเต ปสนฺนา ชนตา ทฺหิ.

๑ จ.ม. อนนฺตชาลินามโก ๒ จ.ม. ปุวีโก ๓ ส. ยํ ขชฺชกมทาสํ

[๑๕]	ปฐตุถิ โลกนาถสฺส
พุทธปฐิ กโรนุทานิ	กิลณฺชํ ปริเยสฺติ
กิลณฺชํ อทท ^๑ ิ อหิ.
[๑๖]	จตุณฺนุเต อิตฺถ กปฺเป
ทุกฺกตํ นวณานามิ	ยํ กมฺมมกฺริ ททา
กิลณฺชสฺส อิทํ ผลํ.
[๑๗]	สทฺตสทฺตติกปฺปมฺหิ
สทฺตรตนสมฺปนฺโน	ราชา อาสิ ชลนฺธโร ^๒
จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
[๑๘]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตุถิ สฺทํ อายสฺมา กิลณฺชทายโก เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
กิลณฺชทายกตุเถรสฺส อปทานํ จตุตุถิ สมตฺตํ.

๕. เวทีท่ายกตุเถราปทาน

[๑๙]	วิปฺสฺสฺสโน ภควโต
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	โพธิยา ปาทปฺปุตฺตเม
กาเรสิ เวทิกํ อหิ.
[๒๐]	เอกณฺนุเต อิตฺถ กปฺเป
ทุกฺกตํ นวณานามิ	กาเรสิ เวทิกํ อหิ
เวทิกาย อิทํ ผลํ.
[๒๑]	อิตฺถ เอกาทสํ กปฺเป
สทฺตรตนสมฺปนฺโน	อโหสิ สุริยสฺสโม
จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
[๒๒]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตุถิ สฺทํ อายสฺมา เวทีทายโก^๓ เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
เวทีท่ายกตุเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมนํ สมตฺตํ.

๖. วรรณการกตุเถราปทาน

- [๒๓] นกเร อรุณเวคิยา วรรณกาโร อหัง ททา
 เจติเย ทุสฺสภณฺทานิ นานาวณฺณํ รเชมหนฺ^๑
- [๒๔] เอกทีเส อิตฺโต กปฺเป ยํ วรรณํ รัชยิ ททา
 ทกฺคที นากิขานามิ วรรณทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๒๕] อิตฺโต เทวีสติกปฺเป จนฺทสมสฺสนามโก^๒
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพล.
- [๒๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อญฺฺจิเม
 ฉพฺภินฺดฺวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสาสนนฺติ.

อิติถํ สุกํ อายสฺมา วรรณการโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 วรรณการกตุเถรสฺส อปทานํ อญฺฺจํ สมตฺตํ.

๗. ปิยาลปฺปผิยฺตเถราปทาน

- [๒๗] มิกฺขทฺโธ ปุเร อาสี อรณฺเณ กานเน อหัง
 ปิยาลํ ปฺปผิยํ ทิสฺวา คตมคฺเค จิปี อหัง.
 (พุทฺธสฺส ปตฺตํ ปคฺคยฺห ปิยาลปฺปผมทาสหํ
 มคฺเค คตสฺส พุทฺธสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.^๓)
- [๒๘] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปผมภิปฺชยิ
 ทกฺคที นากิขานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.
- [๒๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อญฺฺจิเม
 ฉพฺภินฺดฺวา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิติถํ สุกํ อายสฺมา ปิยาลปฺปผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปิยาลปฺปผิยฺตเถรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๑ จ. รเชมหนํ ๒ จ.ม. วรรณสมสฺสนามโก, ส. จนฺทปมสฺนามโก

๓ () เอกถนฺตเร อยํ คาคา จ.ม. ปิตฺเตเกสฺส น ทิสฺสติ

๘. อมฺพายกตฺหายกตฺเถรอปทาน

- [๓๐] สเก สิปเป อปตฺตทโร อคมํ กานนํ อหํ
 สมฺพุทฺธํ ยนตํ ทิสฺวาน อมฺพายกํ อทาสทํ.
- [๓๑] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมททํ ททา
 ทุกฺคทํ นาภิขานามิ อมฺพายกสฺสทํ ผลํ.
- [๓๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬสฺสเณวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อมฺพายกตฺหายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺดาติ.
 อมฺพายกตฺหายกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๙. ชคตฺติการกตฺเถรอปทาน

- [๓๓] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ อตฺตตสฺสสินฺรุตฺตเม
 ชคตฺติ การิตา มยฺหํ พุทฺธสฺส ฐปฺมุตฺตเม.
- [๓๔] อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกฺกํ ททา
 ทุกฺคทํ นาภิขานามิ ชคตฺติยา อิทํ ผลํ.
- [๓๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬสฺสเณวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ชคตฺติการโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺดาติ.
 ชคตฺติการกตฺเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺถํ.

๑๐. วาสิทหายกตฺเถรอปทาน

- [๓๖] กมฺมาโรทํ ปุเร อาสี ทิวรายํ ปุรุตฺตเม
 เอกา วาสิ มยา ทินฺนา สยมนฺทํ อปราจิตํ.

- [๓๗] จตุทนต์ อโธ กปเป ยํ วาสิมทที ททา
 ทกคฺคิ นานิชานามิ วาสิทานสฺสํ ฌลํ.
- [๓๘] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จปฺปณฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ ติ. (๒๔๕๗)

อิทํ สํ อยสฺมา วาสิทายโก เตโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺตาติ.

วาสิทายกฺกเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

อุทกาสนทายกฺวคฺโค^๑ จตุพฺพิสฺสติโม.

คสฺสสุทฺธานํ

อุทกาสนภาชนิโย ^๒	สาลปฺปํ ภิณฺชโก
เวทิกา วณฺณกาโร จ	ปิยาลอมฺพยาคโท
ชคฺคิ วาสิทายี จ	กาถา ทิสฺส จ อฏฺฐ จาติ.

๒๕. ตูรทายิวคฺคิ

๑. ตูรฏฺฐิตายกตฺเถรอปทาน^๒

[๑] มิกฺขุทฺโธ ปุเร อาสี	อรวณฺเณ กานเน มหา ^๓
ทํ ทิสฺวา ฐฐิมาทาย ^๔	สํมสฺส อททํ อหํ.
[๒] เอกนฺนุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมททํ ททา
ทกฺคทํ นาภิขานามิ	ตฺวฏฺฐิตฺตํ ผลํ.
[๓] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺตสฺส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิกฺขุณา สจฺฉนิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สทํ อายสฺมา ตูรฏฺฐิตายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ตฺวฏฺฐิตายกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. นาคเกสริยตฺเถรอปทาน

[๔] ธนุํ อเวชฺฌ ^๕ กตฺวาน	วณฺณชฺฌเณทํ อหํ
^๖ เกสโร โอสโร ทิสฺวา	ปพฺพมกฺคํ สมฺภูจิตํ. ^๖
[๕] อุกฺกทฺถเทหิ ปคฺคยฺน	สิเร กตฺวาน อณฺชลิ
พุทฺธสฺส อภิโรเปสี	ติสฺสสฺส โลกพนฺธโน.
[๖] เทวณฺนุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺพมภิโรปยํ
ทกฺคทํ นาภิขานามิ	พุทฺธปุชฺชัยิทํ ผลํ.

สตฺถตฺต. ๒๔/๓๕ ๑ จ.ม. ตูรทายกตฺเถร ๒ จ.ม. ตูรทายกตฺเถรอปทาน
๓ จ.ม. อหํ ๔ จ. ภริทฺวา ตูรมาทาย ม. ตูรมาทาย ๕ จ.ม. อเวชฺฌ
๑-๖ จ.ม. โอคฺคํ ทิสฺวา ปตฺตตฺถํ สมฺภูจิตํ.

- [๗] สัตตสตุตติเม กปเป สโมกฺขรณนามโก^๑
 สตุตฺรตนสมฺปนโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
 [๘] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬิณฺณวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา นาคเกสริโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 นาคเกสริยตุเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺถํ.

๓. นพินเกสริยตุเถรอปทาน

- [๙] ชาตสฺสรสฺส เวมฺชเณ วสามิ ชลกุกฺกุฏเณ
 อถทฺทสฺส^๒ เทวเทวํ กจฺจนตํ อนิลนฺชเส.
 [๑๐] คุณฺฑเทน เกสรี^๓ กยฺหุ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี ทิสฺสสฺส โลกพฺนฺธุโน.
 [๑๑] เทวณฺวเต อิตฺโต กปเป ยํ ปุณฺณมภิปรุชฺชีย
 ทกฺกตฺถิ นวภิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.
 [๑๒] เทสตุตฺติมฺหิ กปฺปมฺหิ สตุตฺตปตฺตสนามโก^๔
 สตุตฺรตนสมฺปนโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
 [๑๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬิณฺณวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา นพินเกสริโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 นพินเกสริยตุเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺถํ.

๑-๑ จ.ม. เทสตุตฺติมฺหิ กปฺปมฺหิ สตุตฺต เกสรีนามกา ๒ จ.ม. อถทฺทสฺส
 ๓ จ.ม. เกสรี ๔ จ.ม....เกสรีนามกา

[๑๔]	ชีณาสวสทสเสหิ วิรวิปบุผิ ปกุกยหุ ^๒	นียยาติ โลกนายโก พทุธสส อภิโรปยิ.
[๑๕]	เอกนวุเต อิทอ กัมเป ทุกุคคิ นากิขานามิ	ยัม ปุปผมภิปฐยิ พทุธปฐายิทัม ผลัม.
[๑๖]	ปฐิสมภิทา จตสโส ฉพภินญา ตจฉนิทา	วิโมกขาปี จ ยญฺจิเม กตัม พทุธสส สาสนนุติ.

อิตถัม สุกัม อายสฺมา วิรวิปบุผิโย เตโร อิมา คาถาโย อภิสิตฺตาคติ.
 วิรวิปบุผิยตฺเตธสส อปทานัม จตฺตถัม สมตฺตัม.

[๑๗]	สิทธิขุทธสสุ ภควโต	อโหสิ ภูฏิโกปโก
	กาเลน กาลํ รูปัสสิ	ปสนโน เสติ ปาณินิ.
[๑๘]	จตุณฺนวุเต อิทอ กปฺเป	ยํ กมฺมมกวี ททา
	ทุกฺกตํ นานิชานามิ	รูปทานสฺสิทํ ผลํ."
[๑๙]	ปฏิสมฺภิทา จตสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
	ฉฬภินฺดฺวา ตจฺฉนิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตถํ สฺทํ อายสฺมา ภูฏิรูปโก เถโร อิมา คาถาโย อภาสิตุถาติ.

ภูฏิรูปกถฺเถรสฺส อปทานํ ปญจํ สมกฺกตํ.

[๒๐] ปรเมน ทมเถน สัทธตถุสส มหะสิโน
 ปัตตทานัน มยา ทินนัง อชฎทตฺส ตาทิโน.

๑ จ.ม. วิวรูปุณยิตฺตเถรอปทาน ๒ จ.ม. วิวรูปุณมาทนาย ๓ ส. พุทฺธบุชชาธิกํ ผลํ

- [๒๑] จตุนนฺวเต อิทํ กปฺเป ยํ ทานมทํ ททา
 ทุกฺกํ นานิกานามิ ปตฺตทาทนสฺสํ ผลํ.
- [๒๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนมา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา ปตฺตทาทโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปตฺตทาทกฺกเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมทตํ.

๑. ชาติปุชกเถรอปทาน

- [๒๓] นิพฺพุเต โลกนาถมฺหิ สิทฺธตฺถมฺหิ นรุตฺตเม
 เอกธาคู มยา ลหฺวธา ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน.
- [๒๔] ทาทํ ธาคู กเหตุวาน พุทฺธสฺสทิจฺจพนฺธโน
 ปณฺจวสฺเส ปริจฺริ ติจฺจนํทว นรุตฺตมํ.
- [๒๕] จตุนนฺวเต อิทํ กปฺเป ยํ ชาติมฺภิปุชฺยํ
 ทุกฺกํ นานิกานามิ ชาติปุชฺจหนํ ผลํ.
- [๒๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนมา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา ชาติปุชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ชาติปุชกเถรสฺส อปทานํ สุตฺตมํ สมทตํ.

๒. สุตตสตุลปิฬปุชกเถรอปทาน^๑

- [๒๗] สุตฺถ สุตฺตลปิฬานิ สีสํ กถฺวานหนฺตทา^๒
 พุทฺธสฺส อภิโรเปสี เวสฺสภุมฺหิ นรุตฺตเม.

๑ จ.ม. สุตตลปิฬปุชกเถรอปทาน

๒ จ.ม. กถฺวานหนํ ททา

[๒๘] เอกติสฺส อิติท กปฺเป
ทกฺกตฺถิ นานิชานามิ

ยํ ปุပ္ผมภิปุชยิ
ปุပ္ผปฺปชายิตํ ผล^๑

[๒๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกทา

วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิติถํ สุกํ อายสฺมา สตฺตสฺสทฺถลিপฺปผฺปฺชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
สตฺตสฺสทฺถลিপฺปผฺปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมฺกตํ.

๘. พิมฺพิชาลิปฺปผิยฺตฺเถรอปทาน

[๓๐] ปทุมุตฺตโร นาม ชินฺ
จตฺสจฺจํ ปกาเสติ

สยมฺภู อคฺคปฺปคฺคโล
เทเสติ^๒ อมตํ ปทํ.

[๓๑] พิมฺพิชาลกปฺปผานิ^๓
พุทฺธสฺส อภิโรเปสฺสิ

ปฺปถุ กตฺวานํ ททา
ทิปทินฺทสฺส ตาทิโน.

[๓๒] อฏฺฐสฏฺฐจิมฺหิโต กปฺเป
สจฺจตฺรตนสมฺปนฺนา

จตุโร ภินฺนชเกสรา
จกฺกวตฺถิ มหพฺพลา.

[๓๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกทา

วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิติถํ สุกํ อายสฺมา พิมฺพิชาลิปฺปผิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
พิมฺพิชาลิปฺปผิยฺตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมฺกตํ.

๑๐. อุทฺทาลทายกตฺเถรอปทาน

[๓๔] กุกฺกุโร นาม นามเน
ปวนา นิกฺขมิตฺวาน

สยมฺภู อปฺราชิโต
อนุปฺปตฺโต มหานที.

๑ จ.ม. พุทฺธปฺปชายิตํผล

๒ จ.ม. ทีเปติ

๓ ก. พิมฺพิชาลกปฺปผานิ

- [๓๕] อุทฺทาลกั กเหตฺวาน สมมฺภุสฺส อทาสหํ
 สยฺยตฺตฺสฺสฺสฺส
 ปสนฺนมนฺโส ททา.
- [๓๖] เอกทิสฺส อิตฺถ กปฺเป ยํ ปุปฺปมฺภิโรปยิ^๑
 ทฺกฺกตฺติ นวฺขานามิ ปุปฺปทานสฺสทํ ผลํ.
- [๓๗] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 จฬปฺปญฺญา สจฺฉนิกขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ. (๒๔๙๔)

อิทฺถํ สฺกํ อายสฺมา อุทฺทาลทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

อุทฺทาลทายกตฺถเธรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

ทฺวารทายิวคฺโค ปณฺจวิสฺติโม.

ตสฺสอุทฺธานํ

ทฺวารญฺจนากนพินา	วิรวิกฺขิตฺฐปโก
ปตฺโต ธาตุสทฺถลโย	พิมฺพิ อุทฺทาลเกน จ
สทฺตตฺตีสฺติ คาคาโย	คณฺธทาโย วิภาวีสฺติ.

๒๖. โอมกวกุค

๑. โอมกตฺเถราปทาน

[๑] เทวโลเก จิโต สมนุโต	วิปสฺสิสฺส มเหสีโน
ธมฺมํ สุตฺวาน มุทิตो	อิมํ วาจํ อภาสหนํ.
[๒] นโม เท ปุริสาชฌณ	นโม เท ปุริสุตฺตม
พหุชฺชนํ ทารยสี	เทเสนุโต อมตํ ปทํ.
[๓] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ วาจํ อภณฺธี ททา
ทุกฺกทึ นานิกานามิ	โตนนาย อิทํ ผลํ.
[๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
จฬภินฺณวา สจฺฉิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺตํ สุกํ อายสฺมา โทมโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺตาทิ.
โอมกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมกฺตํ.

๒. เอกาสนทายกตฺเถราปทาน

[๕] วิชิตฺวา เทวฉณฺฑํ	สกริโย อีราคมิ
อริการี กตฺตกาโม	พุทฺธเสฏฺฐสฺส สาสเน.
[๖] เทวโล นาม นามเน	ปทุมุตฺตรสาวโก
ตสฺส ภิกฺขวา มยา ทินฺนา	วิปฺปสนฺนเน เจตสา.
[๗] สทสฺสเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ กมฺมมกริ ททา
ทุกฺกทึ นานิกานามิ	ปิณฑปาตสฺสิทํ ผลํ.

[๔] ปฏิสมภิกา จตฺสโส

วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉิกทา

กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกาสนทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

เอกาสนทายกฺตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมคฺคํ.

๓. จิตกပ္พกตฺเถรอปทาน

[๔] อานนฺโท นาม สมฺพุทฺโธ

สยมฺภู อปราชิตो

อรณฺเณ ปรีณิพุพฺพายิ

อมนฺตฺสสมฺหิ กานเน.

[๑๐] เทวโลกา อิธาคนฺตฺวา

จิตํ กตฺวานหํ ททา

สรีรํ ตตฺถ ฌาเปสฺสี

สกฺการณฺจ อภาสํ.

[๑๑] เขกนฺนุเต อิตฺโธ กปฺเป

ยํ กมฺมมกฺกริ ททา

ทุกฺกตํ นานิขานามิ

พุทฺธบุชฺชายิหํ ผลํ.

[๑๒] ปฏิสมภิกา จตฺสโส

วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม

ฉฬภิญญา สจฺฉิกทา

กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา จิตกပ္พโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

จิตกပ္พกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมคฺคํ.

๔. จมฺปกပ္ปฬิตฺถอปทาน^๑[๑๓] หิมนฺตอวิทฺฐเร^๒วิกโน นาม^๓ ปพฺพโต

ตสฺส เวมฺชเณ วสฺสติ

สมฺโณ ภาวิตินฺทฺวิโย.

[๑๔] ทิสฺวาน ตสฺโสปมํ

วิปฺสนเนน เจตฺสา

ทีณิ จมฺปกပ္ปฬานิ

กฺเขตฺวาน สโมกิริ.

๑ จ.ม. ติจมฺปกပ္ปฬิตฺถอปทาน ๒ จ.ม. หิมนฺตสฺสาวิทฺฐเร ๓ จ.ม. วิกโต

- [๑๕] เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยํ ปุเปมภิโรปยิ^๑
 ทุกุคคิ นากิขานามิ พุทฺธปุชยิทํ ผล.
 [๑๖] ปฐิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิติถํ สุกํ อายสฺมา จมฺปกปุเปมฺปิโย เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตุถาติ.
 จมฺปกปุเปมฺปิยตฺเถรสฺส^๒ อุปทานํ จตุตฺถํ สมตฺตํ.

๕. สุตตปาฏลียตฺเถราปทาน

- [๑๗] กณฺโณรวํ โชตนํ นิสินฺนํ ปพฺพทนต์เร
 สุตต ปาฏลিপฺพานิ พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
 [๑๘] จตฺตุนวุเต อิตโต กปะเป ยํ ปุเปมภิโรปยิ
 ทุกุคคิ นากิขานามิ พุทฺธปุชยิทํ ผล.
 [๑๙] ปฐิสมภิทา จตสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิติถํ สุกํ อายสฺมา สุตตปาฏลียํ เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตุถาติ.
 สุตตปาฏลียตฺเถรสฺส อุปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. อุปาหนทายกตฺเถราปทาน

- [๒๐] อโหสี จนฺทโน นาม สมฺพุทฺธสฺสทฺวโร ตทา
 เอโกปาหโน มยา ทินฺโน โพรสี สมฺบุชฺช เม ตฺวํ.
 [๒๑] เอกนวุเต อิตโต กปะเป ยํ ปาทุ อททิตฺ^๓ ตทา
 ทุกุคคิ นากิขานามิ อุปาหนสฺสิทํ ผล.

สตฺตฺต. ๒๔/๔๐

๑ จ.ม. ยํ ปุเปมภิปุชยิ

๒ จ.ม. ติจฺมปฺก....

๓ จ.ม. ยํ ปาณรี ททิตฺ ส. ยมฺปาหนํ

[๒๒] ปฏิสมุภิกขา จตสฺส
ฉพภินฺนมา ตจฉนิกขา

วิโมกฺชาปီ จ อญฺฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํติ.

อิตถํ สุทํ อายสฺมา อุปาหนทวยโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาติ.
 อุปาหนทวยกฺกเถรสฺส อปทานํ ฉนฺทํ สมตตํ.

๓. มลฺลชรีปฺชกตฺเตราปทาน

[๒๓] มนุชริกั กริตฺวาน
อทุทสั สมณานคคั

รติย์ ปฏิปชฺชหิ
ภิกขุสํปฺรภุชตံ.

[๒๔] ปสนนจิตโต สมโน
อุโฆตตะเถहि ปกุกยฺห

ปรมา ย จ ปัตติยา
พุทธสส อภิโรปยี.

[๒๕] เทวบุตร อีโต กบฏ
ทุกคต นานิชานามิ

ยี่ ปุ่ปุ่ผมภิปุ่ชยี่
 ปุ่ปุ่ผชยี่ทำ ผล.

[๒๖] อีโต เทศตฤตติกปุเป
ไซติโย นาม นามเน

เอโก อาสี มหิปติ
จากวคฺตี มหพฺพโล.

[๒๗] ปฏิสมุภิกา จตฺสฺโส
จพฺปิณฺญา สจฺฉนิกฺขา

วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา มนุชฺชปริชโก เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 มนุชฺชปริชกตฺเถรสฺส อปทานํ สทฺตมํ สมตฺตํ.

๘. ปณฺธทายกตฺเถราปทาน

[๒๘] ปพฺพเต หิมวณฺทมฺหิ
อโณปนฺณนภฺโขมฺหิ

วากจีรธโร อหํ
 นียเมตฺส จ สํวโต.

[๒๙] ปาตราเส อนุปตฺเต
 จาหิ พุทฺธสฺส ปาทาสี

สิทธิประโยชน์ อุปถัมภ์ มั่ง
ปสนโน เสด็จ ปาณินิ.

- [๓๐] จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปณฺณมทฺที ททา
 ทุคฺคํ นานิกานามิ ปณฺณทานสฺสํ ฝลํ.
- [๓๑] สตฺตวิสมฺหิ กปฺปมฺหิ ราชา อาสี ยทฺตติโย^๑
 สตฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพล.
- [๓๒] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปณฺณทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปณฺณทายกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๕. กุฎฺฐิทยกตฺเถราปทาน

- [๓๓] วิปฺปํ จาริ^๒ สมพฺพุโร รุกฺขมฺเล วสี ททา
 ปณฺณสาลํ กริตฺวาน อทาสี อปราชิต.
- [๓๔] เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปณฺณกฺกํ ททา^๓
 ทุคฺคํ นานิกานามิ กุฎฺฐิทานสฺสํ ฝลํ.
- [๓๕] อฏฺฐทิสฺ^๔ อิตฺโต กปฺเป โสฬสาสีสุ ราชาน
 สพฺพทถ อภิสฺสํติ วุจฺจาเร จกฺกวตฺติโน.
- [๓๖] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา กุฎฺฐิทยโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 กุฎฺฐิทยกตฺเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. อกฺกปฺปํผิยตุเถราปทาน

- [๓๗] สฺวณฺณวณฺณํ สมพฺพุโร นิสินฺนํ ปพฺพตนฺตร
 โอภาสยนฺตํ รัสสิยา^๕ สิชินํ สิชินํ ยถา.

๑ จ.ม. สทฺตติโย ๒ จ.ม. วิปฺปจาริ ๓ จ.ม. อทํ ๔ จ.ม. อฏฺฐวิเส ๕ จ.ม. รํเสน

- [๓๘] อภุคฺชํ ปุพฺพมาทาย อุปลณฺณี นรุตฺตมํ
 ปสฺนุนจิตฺโต สมนโน พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
- [๓๙] เอกทิสฺส อิตฺโธ กปฺเป ยํ ปุพฺพมภิปุชฺชยิ
 ทุกฺคทิสฺส นานิชานามิ พุทฺธปุชฺชายทํ ผลํ.
- [๔๐] ปณฺจวิสตฺถิกปฺปมฺหิ อโหสิ มิตฺตมาทโก^๑
 สตุทฺตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.
- [๔๑] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 นพฺพิณฺณา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๒๕๓๕)

อิทฺถํ สํทํ อายสฺมา อภุคฺคปฺปฉิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.

อภุคฺคปฺปฉิยตุเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

โณมกฺวคฺโค จพฺพิสฺสติโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

โณมกฺกาสนฺจิตกํ	จมฺปโก สตุทฺตปาฏฺฐิ
ปาทุมณฺชริปณฺณณจ ^๒	กุกฺกิทอ อภุคฺคปฺปฉิโย
คาคาโย กณฺธิทา เจตฺถ	เอกทาฬีสเมว จาติ.

๑ จ.ม. อโหสิ อมิโตคฺโค ส. อมิตวฺหโย

๒ จ.ม. ปานธิ มณฺชริ ปณฺณ ส. ปาทโน....

๒๗. ปทุมกุเขปวกค

๑. อากาสุกุขิปปิตุเถราปทาน

[๑] สุวณฺณวณฺณํ สิทฺธตฺถํ
ชลฺลชกฺเก ทฺเว กยฺห	ถจฺจนํ อนุทราปณเ
อุปคณฺธิ นราสภ.
[๒] เอกณฺจ ปุปฺผํ ปาเทสฺ
เอกณฺจ ปุปฺผํ ปกฺกยฺห	พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส นิภฺขิเป
อากาเส อุกฺขิเป อหํ.
[๓] จตุรฺรทฺเต อิตฺโถ กปฺเป
ทฺถกฺคํ นานิกานามิ	ยํ ปุปฺผมภิปรุชฺชียํ
ปุปฺผทานสฺสํ ฝลํ.
[๔] อิตฺโถ พทฺธิสฺสกปฺปมฺหิ ^๒
อนฺตลิกฺขโร นาม	เอโก อาสี มหิปรปฺติ
จกฺกวทฺธิ มหพฺพล.
[๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส
ฉพฺภินฺนา สจฺจนิทฺตา	วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐิเม
กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อากาสุกฺขิปปิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อากาสุกฺขิปปิตุเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. เตลมกุขิปปิตุเถราปทาน

[๖] สิทฺธตฺถมฺหิ ภควติ
โพธิยา เวทิกายาหํ	นิพฺพุทฺธมฺหิ นราสเก
เตลํ มกุเขสฺสิ ทาวเท.
[๗] จตุรฺรทฺเต อิตฺโถ กปฺเป
ทฺถกฺคํ นานิกานามิ	ยํ เตลํ มกุชฺชียํ ททา
มกุขนาย อิทํ ฝลํ.

๑ จ.ม. ยํ ปุปฺผมภิโรปฺย

๒ จ.ม. จตฺธิสฺสกปฺปมฺหิ

- [๘] จตุวีเส อิตโต กปเป สจฺจนฺนํ นาม ชตฺตโย
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.
 [๙] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตํ สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สํ ํ อายสฺมา เทลมกฺขิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 เทลมกฺขิยตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺถํ.

๓. อทฺธจณฺทียตฺเถรอปทาน

- [๑๐] ทิสฺสสฺส โข ภควโต โพธิยา ปาทปฺตฺตเม
 อทฺธจณฺทํ มยา ทินฺนํ ธรรมโรหปาทเป.
 [๑๑] เทวนวฺเต อิตโต กปเป ยํ จณฺทมภิโรปยํ^๑
 ทฺกฺกตํ นานิขานามิ โพธิปฺชายิตํ ผลํ.
 [๑๒] ปณฺจวีเส อิตโต กปเป เทวโล นาม ชตฺตโย
 สตฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพโล.
 [๑๓] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตํ สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สํ ํ อายสฺมา อทฺธจณฺทิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อทฺธจณฺทียตฺเถรสฺส อปทานํ ตฺติยํ สมตฺถํ.

๔. ที่ปทายกตฺเถรอปทาน

- [๑๔] เทวภูโต อหํ สนฺโต โอริยฺห ปจฺวี ตทา
 ปทีเป ปณฺจ ปาทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ.

- [๑๕] จตฺตุนนุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ที่ปมทที^๑ ตทา
 ทกฺกตฺตี นาภิชานามิ ที่ปทานสฺสทํ ผลํ.
- [๑๖] ปณฺจปณฺณาสเก กปฺเป เอโก อาสึ มหีปติ
 สมนฺตจกฺขุ นามเนน จกฺกทตฺตี มหพฺพโธ.
- [๑๗] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณมา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ที่ปทายโก^๒ เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ที่ปทายกตฺเถรสฺส^๓ อปทานํ จตฺตุนํ สมตฺถํ.

๕. วิพาลิทยกตฺเถรอปทาน

- [๑๘] หิมวณฺตสฺส อวิทฺเฐ โรมโส นาม ปพฺพโธ
 ตมฺหิ ปพฺพตฺปาตมฺหิ สมโณ ภาวิตินฺทริโย.
- [๑๙] วิพาลิโย กเหตุวาน สมณสฺส อทาสหํ
 อนฺโมทึ มหาวีโร สยมฺภู อปราชิต.
- [๒๐] วิพาลิ เต มม ทินฺนา วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
 ภเว นินฺนพฺพตฺมานมฺหิ ผลํ นินฺนพฺพตฺตํ ทว
- [๒๑] จตฺตุนนุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ วิพาลิมทาสหํ
 ทกฺกตฺตี นาภิชานามิ วิพาลิยา อิทํ ผลํ.
- [๒๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณมา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา วิพาลิทยโก เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 วิพาลิทยกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมนํ สมตฺถํ.

๑ จ.ม. ยํ ปที่ปมทํ

๒ ส. ม. อปณฺณทึปโย

๓ จ.ม. ปที่ปทายกสฺส

๖. มจฺจนทายกตฺเตรอปทาน

- [๒๓] จนฺทภากานทีตีเร อโหสี อุกกุโส^๑ ททา
 มหนตฺ มจฺจํ ปกฺกยห สิทฺธตฺถสฺส มุณีโน อทฺ.
- [๒๔] จตฺตุนฺนุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ มจฺจมทที ททา
 ทฺกฺกตฺตี นาภิขานามิ มจฺจทานสฺสทํ ผลํ.
- [๒๕] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มจฺจนทายโก เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 มจฺจนทายกตฺเตรสฺส อปทานํ อฏฺฐํ สมตฺตํ.

๗. ชวหฺสกกตฺเตรอปทาน

- [๒๖] จนฺทภากานทีตีเร อาสี วนฺจโร ททา
 สิทฺธตฺถํ อทฺทสํ พุทฺธํ กจฺจนตํ อนิลฺลชเส.
- [๒๗] อณฺชลี ปกฺกเหตฺวาน โอโลเกนฺโต มหามุณี
 สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา อภิวนฺที โลกนายกํ.^๒
- [๒๘] จตฺตุนฺนุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อวนฺที นราสภ
 ทฺกฺกตฺตี นาภิขานามิ วนฺทนาย อิทํ ผลํ.
- [๒๙] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ชวหฺสโก เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ชวหฺสกกตฺเตรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๑ ฉ.ม. อุกกุโส อาสํ

๒ ฉ.ม. อวนฺที นายกํ อทํ

๘. สลพปุปิยตุเถราปทาน

- [๓๐] จันทภาณาทิธีเร อโหสิ กิณโร ททา
 วิปสสิ อททส พุทฺธ รัสซาลสมากุล.
- [๓๑] ปสนนจิตโต สมโน ปรมาย จ ปิตียา
 ปกคยฺห สลพํ ปุณฺโณ วิปสสิ^๑ โอภิรี อห.
- [๓๒] เอกนวุเต อิตโต กปฺเป ยํ ปุณฺณภิชฺชีย
 ทุกคฺติ นากิขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผล.
- [๓๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตถํ สุกํ อายสฺมา สลพปุปิโย เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 สลพปุปิยตุเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๙. อุปาคตหาสนียตุเถราปทาน

- [๓๔] หิมวตฺสส เวมชฺเฌ สโร อาสิ สุนิมฺมิโต
 ตตฺถาหํ รกฺขโส อาสิ เหนฺจสิโล ภยานโก.
- [๓๕] อนุกมฺปโก การุณิโก วิปสสิ โลกนายโก
 มนุทฺธวริทฺถาโม โส อากณฺณิ มม สนฺติเก.^๒
- [๓๖] อุปาคตํ มหาวีรํ เทวเทวํ นราสภํ
 อาสยา อภินิภฺขมม อวณฺที สตฺถโน อห.
- [๓๗] เอกนวุเต อิตโต กปฺเป ยํ วณฺที ปริสฺสุตมํ
 ทุกคฺติ นากิขานามิ วณฺทนาย อิทํ ผล.

[๓๙] ปฏิสมุภิกา จตฺสโส วิโมกฺชาปී จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺธํ สุทํ อายสฺมา อุปาคทหาสนิโย^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
อุปาคทหาสนิยฺยเตรฺสสฺส อปทานํ นวมํ สมฺมตํ.

๑๐. ตรณิยฺยเตรฺราปทาน

[๓๙] สุวณฺณวณฺโณ สมฺพุทฺโธ วิปสฺสึ นาม นายโก^๒
นทีตีเร จิตฺโต สจฺฉา ภิกฺขุสํปรกฺขโต.
[๔๐] นาวา น วิชฺชเต ทตฺถ สนฺตารณิ มหณฺณเว
นทียา อภินิภฺขมฺม ทาเรสี โลกนายกํ.
[๔๑] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทาเรสี นรฺตมํ
ทกฺคตึ นวณิขานามิ ทารณาย^๓ อิทํ ผลํ.
[๔๒] ปฏิสมุภิกา จตฺสโส วิโมกฺชาปี้ จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญญา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ. (๒๕๗๗)

อิทฺธํ สุทํ อายสฺมา ตรณิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
ตรณิยฺยเตรฺสสฺส อปทานํ ทสมํ สมฺมตํ.

ปทุมฺมกฺเขปวคฺโค^๔ สจฺฉตฺตวิสฺสติโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

อฏฺฐิมิ เทลจนฺที จ ทิปโท จ วิพาลิโท
มจฺฉนฺ ชโว สลฺลพโท รกฺขโส ตรณฺ ทส
คาคาโย เจตฺถ สจฺฉาตา ทาฬฺสเมกเมว จ.^๕

๑ ฉ.ม. อุปาคทาสโย ๒ ฉ.ม. วิปสฺสึ ทกฺคิตนารโห ๓ ก. ทารณาย
๔ ฉ.ม. ปทุมฺมกฺขิปวคฺโค ๕ อยํ สงฺขยา กนฺเถ น สมฺเมติ.

๒๘. สุวณฺณพิพฺพโพนวคฺค

๑. สุวณฺณพิพฺพโพนนิตฺตเธรปทาน

[๑]	เอกาสนํ อหฺมทํ
พิพฺพโพนณฺจํ ปาทาสี	ปสนฺโน เสทฺธิ ปาณินิ
อุตฺตมตฺตสฺส ปตฺติยา.
[๒]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นากิขานามิ	พิพฺพโพนมทาสทํ
พิพฺพโพนสฺสิทํ ผลํ.
[๓]	อิตฺโต เตสฺสจฺจิมํ กปฺเป
สทฺธตรตนสมฺปนฺโน	อสโม นาม ชตฺติโย
จกฺกทฺทํ มหพฺพล.
[๔]	ปฏิสมฺภิทา จตฺสสฺส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิมํ
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา สุวณฺณพิพฺพโพนนิตฺตเธรโร อิมํ คถาโย อภาสิตฺวาติ.
สุวณฺณพิพฺพโพนนิตฺตเธรสฺส อปทานํ ปจฺฉํ สมทฺทํ.

๒. ติลมฺภุจฺฉิตฺตเธรปทาน

[๕]	มม สงฺกปฺปมณฺเฑ
มโนมเยน กาเยน	สทฺธา โลกคฺคณายโก
อิทฺธิยา อุปสงฺกมิ.
[๖]	สทฺธาวํ อุปสงฺกนฺตี
ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน	วณฺทิตฺวา ปุริสฺสทฺทํ
ติลมฺภุจฺฉิมทาสทํ.
[๗]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นากิขานามิ	ยํ ทานมทํ ททา
ติลมฺภุจฺฉิตฺตํ ผลํ.

๑ ส. อ. พิมฺพโพนณฺจ

[๘] อิทํ โสฬสกปฺปมุตฺติ คณฺหิโย^๑ นาม ชตฺติโย
 สทฺตฺรทณสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตํ มหพฺพโส.

[๙] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทํ สํ ญายสฺมา ติลมฺภูจฺฉิโย^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ติลมฺภูจฺฉิตฺถเรตฺส อปทานํ ทตฺถิยํ สมตฺตํ.

๓. จงฺโกฏฺถิกยตฺถเรตฺสอปทาน

[๑๐] มหาสมฺมทํ นิสฺสาย วสฺสํ ปพฺพตฺตฺนเร
 ปจฺจุคฺคณฺฏวณฺณกาสํ^๓ จงฺโกฏฺถกมทาสํ.

[๑๑] สิทฺธตฺถสฺส มหฺสิโน สยมฺภุสฺสณฺณกมฺปิโน^๔
 ปุปฺผจงฺโกฏฺถํ ททฺวา กปฺปํ สคฺคมฺหิ โมทํ.

[๑๒] จตฺตุนฺนํ อิทํ กปฺเป จงฺโกฏฺถกมทํ ททา
 ทกฺกตํ นาภิชานามิ จงฺโกฏฺถกสฺสํ ฝลํ.

[๑๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญฺญา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทํ สํ ญายสฺมา จงฺโกฏฺถิกโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 จงฺโกฏฺถิกยตฺถเรตฺส อปทานํ ทตฺถิยํ สมตฺตํ.

๔. อพฺภณฺชนทายกตฺถเรตฺสอปทาน

[๑๔] โกณฺฑนฺณสฺส ภควโต วํสฺราสฺส ตาทิโน
 อกฺกตฺสฺส จิตฺตฺสฺส^๕ นิปฺปญฺจสฺส ฉายิโน.

๑ ฉ.ม. ทนฺติโส ๒ ฉ.ม. ติลมฺภูจฺฉิยาโก ๓ ฉ.ม. กตฺวาน

๔ ฉ.ม. สพฺพสทฺตฺตณฺณกมฺปิโน ๕ ฉ.ม. อาภาสสมฺจิตฺตสฺส

[๑๕] สพฺพโมหาทิวตฺตสฺส
อพฺภวณฺห์ มยา ทินฺนํ	สพฺพโลกทิตฺติโน
ทิปทินฺทสฺส. ตาทิโน.
[๑๖] อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	อพฺภวณฺชนมทาสหิ ^๑
อพฺภวณฺชนสฺสํ ฝลํ.
[๑๗] อิตฺโต ปณฺณเรเส กปฺเป
สจฺจตฺตณฺสนมฺปนฺโน	จิรปโป นาม ชตฺติโย
จกฺกวตฺติ มหพฺพโล.
[๑๘] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจิกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อพฺภวณฺชนทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อพฺภวณฺชนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตถํ สมตฺถํ.

๕. เอกฉลิตยตฺเถราปทาน

[๑๙] อุกุมฺพเร วสนฺทสฺส
วุตฺโตกาโส มยา ทินฺโน	นียเต ปณฺณสนฺนเร
สมณฺสสฺส มหฺเตสิโน.
[๒๐] ทิสฺสสฺส ทิปทินฺทสฺส
อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวาน	โลกนาถสฺส ตาทิโน
สนฺนโร ปุပ္ผสนฺนโร.
[๒๑] เทวฺนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	ยํ กริ ปุပ္ผสนฺนโร
สนฺนเรสฺส อิทํ ฝลํ.
[๒๒] อิตฺโต จุทฺทสทกฺกปฺมฺหิ
เอกอณฺชลิโก นาม	อโหสิ มนฺชาริโป
จกฺกวตฺติ มหพฺพโล.
[๒๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺจิกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกฉลิตโย^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
เอกฉลิตยตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺถํ.

๖. ไปตุถทายกตฺเถรอปทาน

- [๒๔] สตถารํ ฐมฺมมารพฺภ สัมมจายี มเหสินํ
 ไปตุถทานํ มยา ทินฺนํ ทกฺขิณฺเญเย อนุกฺตเร.
- [๒๕] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกรี ททา
 ทกฺกตฺถิ นวภิขานามิ ไปตุถทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๒๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขายี จ อญฺฺจิเม
 ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ไปตุถทายโก^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

ไปตุถทายกตฺเถรสฺส อปทานํ อญฺฺจํ สมตฺตํ.

๗. จิตกปฺชกตฺเถรอปทาน

- [๒๗] จนฺตภาคานทฺธิเร อนฺุสํทํ วชามหํ
 สตฺถ มาลฺลวปฺปผานิ จิตฺมาโรปยิ^๒ อนํ.
- [๒๘] จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป จิตกํ ยํ อปฺรยิ
 ทกฺกตฺถิ นวภิขานามิ จิตปฺชายิทํ ผลํ.
- [๒๙] สตฺถสฺสญฺจิมฺหิโต กปฺเป ปฏฺิขกฺกสฺสนามโก^๓
 สตฺถตรตนสมฺปนฺโน^๓ จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.^๔
- [๓๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขายี จ อญฺฺจิเม
 ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา จิตกปฺชโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

จิตกปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สตฺถมํ สมตฺตํ.

๑ จ.ม. ไปตุถทายโก ๒ ก. จิตกาโรปยิ

๓-๓ จ.ม. ปฏฺิขกฺกสฺสนามกา สตฺถตรตนสมฺปนฺนา ๔ จ.ม. สตฺถาสํ จกฺกวตฺถิโน

๘. อาลวทายกตฺเถรอปทาน

- [๓๑] ปพฺพเต หิมวณฺทมฺหิ มหาสินฺธุ สฺทสฺสนา^๑
 ตตฺถทฺทสฺส วิตรากํ สมฺปภาสํ^๒ สฺทสฺสนํ.
- [๓๒] ปรมปฺสเม ยุตฺตํ ทิสฺวา วิมฺหิตฺมานโส
 อาลวํ ทสฺส ปาทาสี ปสนฺโน เสหิ ปาณิภี.
- [๓๓] เอกทฺธิสฺส อิตฺโต กปฺเป ยํ อาลวฺมทาสทํ^๓
 ทฺถกฺกํ นากิขานามิ อาลวฺสฺส อิทํ ผลํ.
- [๓๔] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
- อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อาลวทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ.
 อาลวทายกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๘. ปุณฺทริกตฺเถรอปทาน

- [๓๕] โรมโส นาม นามเนน สยฺมญฺญ สปฺปโก^๔ ตทา
 ปุณฺทริกํ มยา ทินฺนํ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
- [๓๖] จตฺตุนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ปุณฺทริกมทฺทํ ตทา^๕
 ทฺถกฺกํ นากิขานามิ ปุณฺทริกสฺสิทํ ผลํ.
- [๓๗] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
- อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ปุณฺทริโก^๖ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ.
 ปุณฺทริกตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺถํ.

๑ ก. สฺทสฺสนโน ๒ จ.ม. สฺปฺปภาสํ ๓ จ.ม. ยํ ผลมทฺทํ ตทา
 ๔ จ.ม. สฺพพฺพโต ๕ จ.ม. ปุณฺทริกมทํ ตทา ๖ จ.ม. เอกปุณฺทริโก

๒๕. ปณฺณทายกวกฺค

๑. ปณฺณทายกตฺเถรปาทาน

[๑] ปณฺณสาเล นิสินฺโนมฺหิ
อฺปวิฏฺฐณฺจ มํ สนฺตํ	ปณฺณโกชนโกชนโน
อฺปกณฺณจ ^๑ มหาอิสิ. ^๒
[๒] สิทฺธตฺโต โลกปชฺโชโต
ตสฺส ปณฺณํ มยา ทินฺนํ	สพฺพโลกตฺติกิจฺจโก
นิสินฺนสฺส ^๓ ปณฺณสนฺนเร.
[๓] จตฺตุนฺนเต อิทฺโต กปฺเป
ทกฺคตฺติ นาภิขานามิ	ยํ ปณฺณมทฺทํ ททา
ปณฺณทานสฺสทํ ผลํ.
[๔] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสโส
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนตฺติ.

อิทํ สํ ายสฺมา ปณฺณทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาคาติ.
ปณฺณทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ผลทายกตฺเถรปาทาน

[๕] สินฺนุสฺสมสนฺโตโส
วฏฺฐทิตฺวา สมาริพฺพา	ธรรณฺธรรสาทิสฺส ^๔
ภิกฺขาย มมุปฏฺฐิตฺโต.
[๖] หริทกฺ ^๕ อามลกํ
โกถํ ภลฺลตํ เพลฺล ^๖	อมฺพํ ชมฺพํ วิภทกํ ^๗
ผารุสฺสกผลานิ จ.

สตฺตฺตฺต. ๒๔/๔๒	๑ จ.ม. อฺปากจฺฉิ	๒ ส. มหามนิ	๓ จ.ม. นิสินฺนํ
๔ จ.ม. ธรรณฺธรร...	๕ จ.ม. หริทกํ	๖ จ.ม. วิภทกํ	๗ จ.ม. พิลฺล

- [๗] สิทฺธตฺตสฺส มเหสีสฺส สพฺพโลกานุกมฺปิโน
 ทณฺจ สพฺพํ มยา ทินฺนํ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
 [๘] จตุทฺตเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ททา
 ทุคฺคํ นานิกานามิ ผลทานสฺสํ ผลํ.
 [๙] สทฺธปณฺณาสิตฺถ กปฺเป เอกชฺโณ นาม ชฺชติโย
 สทฺธารทณสมฺปนฺโน จกฺกทฺทํ มหพฺพโล.
 [๑๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ผลทายโก เตโร อีมา คาถาโย อภาสิทฺถาติ.
 ผลทายกฺกเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมทฺทํ.

๓. ปจฺจุกฺกมนิยตฺเถราปทาน

- [๑๑] สีทํ ยถา วนจํ นิสฺสาชานียํ ยถา
 กกฺขํ วิลลนฺตํ อากฺขณฺตํ นราสภํ.
 [๑๒] สิทฺธตฺถํ โลกปชฺโชตํ สพฺพโลกตฺถิกิจฺจํ
 อกาสิ ปจฺจุกฺกมนํ วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
 [๑๓] จตุทฺตเต อิตฺถ กปฺเป ปจฺจุกฺกณฺณี นราสภํ
 ทุคฺคํ นานิกานามิ ปจฺจุกฺกมนิทํ^๑ ผลํ.
 [๑๔] สทฺธวีเส^๒ อิตฺถ กปฺเป เอโก อาสิ ชนาธิป
 ปรีวาโรติ^๓ นามเนน จกฺกทฺทํ มหพฺพโล.
 [๑๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปจฺจุกฺกมนิโย เตโร อีมา คาถาโย อภาสิทฺถาติ.
 ปจฺจุกฺกมนิยตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมทฺทํ.

๑ จ.ม. ปจฺจุกฺกมนเ อิทํ

๒ จ.ม. สทฺธวีเส

๓ จ.ม. สปริวาโรติ

๔. เอกปฺปฬิตฺตเถราปทาน

- [๑๖] ทกฺขิณมฺหิ ทวารมฺหิ ปิสาโจ อาสหนฺตทา
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ ปิตฺรํสํ ภาณมํ.
- [๑๗] วิปสฺสิสฺส นรคฺคสฺส สพฺพโลกหิตฺสโน
 เอกปฺปฬํ มยา ทินฺนํ ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน.
- [๑๘] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฬมททํ ททา
 ทกฺคทํ นาภิขานามิ พุทฺธบุชฺชายิทํ ผลํ.
- [๑๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตภา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกปฺปฬิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
 เอกปฺปฬิตฺตเถรสฺส อปทานํ จตฺถกํ สมตฺตํ.

๕. มหาวปฺปฬิตฺตเถราปทาน

- [๒๐] นมฺมทานทียา ตีเร สยมฺภุ อปฺราชิโต
 สมาริํ โส สมฺปาณโน วิปสฺสนโน อนาวิโล.
- [๒๑] ทิสฺวา ปสฺสนโน สุมโน สมฺพุทฺธํ อปฺราชิตํ
 ทาทํ มหาวปฺปฬเณ สยมฺภุ ปุชฺชํ ททา.
- [๒๒] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปฺปฬมภิปุชฺชํ
 ทกฺคทํ นาภิขานามิ พุทฺธบุชฺชายิทํ ผลํ.
- [๒๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตภา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา มหาวปฺปฬิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
 มหาวปฺปฬิตฺตเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. อุပ္ปจายิกตฺเถราปทาน

- [๒๔] รณิย์ ปฏิปชฺชนํ อาหุติํ ปฏิคฺคหํ
ทิปินฺทํ มหานาคํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ.
- [๒๕] ปกฺโกสาปฺยตฺตสฺสาคํ สพฺพโลกทิตฺตโน
อุပ္ปจฺจาโก มยา ทินฺโน สิทฺธตฺตสฺส มหฺสโน.
- [๒๖] ปฏิคฺคเหตฺวาน^๑ สมฺพทฺโร นียฺยาเตสิ มหามุนิ^๒
อุฏฺฐาย อาสนา ทมฺหา ปกฺกามิ ปาจินามฺโข.
- [๒๗] จตฺตวนฺเต อิตฺโถ กปฺเป อุပ္ปจฺจากมฺทํ ททา
ทฺฤคฺคิ นากิขานามิ อุပ္ปจฺจานสฺสิทํ ผลํ.
- [๒๘] สจฺจตปณฺณาสิตฺโถ กปฺเป พลเสนสนามโก
สจฺจตรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพล.
- [๒๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺจจิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อุပ္ปจฺยาโก^๓ เถโร อิมฺมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อุပ္ปจฺยาจิกตฺเถรสฺส อปทานํ จญฺจํ สมตฺถํ.

๗. อปทานิยตฺเถราปทาน

- [๓๐] อปทานํ สุกฺคานํ กิตฺตยิทํ มหฺสโน
ปาเท จ สิริสา วณฺที ปสนฺโน เสหิ ปาณิหิ.
- [๓๑] เทวณฺเต อิตฺโถ กปฺเป อปทานํ ปกิตฺตยิ
ทฺฤคฺคิ นากิขานามิ กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ.
- [๓๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺจจิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อปทานิโย เถโร อิมฺมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อปทานิยตฺเถรสฺส อปทานํ สจฺจตมํ สมตฺถํ.

๑ ม. ปฏิคฺคเหติ, ฉ. ปฏิคฺคเหตฺวา ๒ ม. มหาอิสิ ๓ ฉ.ม. อุပ္ปจฺจากทายโก

๘. สตฺตาทปฺพพชิตตฺเถรอปทาน

[๓๓] วิปสฺสึสฺส ภควโต	สโฆ สกุกฺกมฺหานิโต
พฺยสนฺ เม อนุปฺปตฺตํ	ฉาติเกโท ปุเร อหุ
[๓๔] ปพฺพชฺชํ อุปกนฺตฺวาน	พฺยสนฺปสฺมายหํ
สตฺตาทาหาริโต ตตฺถ	สตฺตฺถสฺสณกมฺยุตา
[๓๕] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยมหํ ปพฺพชฺชํ ตทา
ทฺถกฺคํ นาภิขานามิ	ปพฺพชฺชาย อิทํ ผลํ
[๓๖] สตฺตสฺสจฺฉิมฺหิโต กปฺเป	สตฺต อาสุ มหิปปตี
สฺสเนกขมฺมาติ ฌายนฺติ	จกฺกาวตฺตํ มหพฺพลา.
[๓๗] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
จพฺปิณฺณวา สจฺฉิกขา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ 'สฺส' ฌายสฺมา สตฺตาทปฺพพชิตโต เถโร อิมํ คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
 สตฺตาทปฺพพชิตตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๘. พุทธปฏฺฐายิกตฺเถรอปทาน

[๓๘] เวธมฺภินีติ ^๑ เม นามํ	ปีตุ สนฺตํ มํมํ ตทา
มม หตฺถํ คเหตุวาน	อุปานยิ มหามฺนี.
[๓๙] อิเม มํ อุตฺถิสฺสยฺนติ ^๒	พุทฺธา โลกคฺคณายกา
เตหํ อุปฺปจฺฉิ ^๓ สกุกจํ	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ.
[๔๐] เอกตฺสเ อิตฺโต กปฺเป	พุทฺธเ ปริจฺจรี ^๔ ตทา
ทฺถกฺคํ นาภิขานามิ	อุปฺปจฺฉานสฺสิทํ ผลํ.
[๔๑] เตวีสมฺหิ อิตฺโต กปฺเป	จตุโร อาสุ ขตฺติยา
สมณฺณปฏฺฐกา นาม	จกฺกาวตฺตํ มหพฺพลา.

๑ ส. เวธมฺพรีติ จ.ม. เวธมฺภินีติ ๒ จ.ม. อุตฺถิสฺสยฺนติ ๓ ก. อุปฺปจฺฉิ
 ๔ จ.ม. อุปฺปจฺฉิ

- [๔๒] ปฏิสมภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺฺจิเม
 จฬภิกฺขวมา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา พุทฺธปฺปญฺจายิกโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคตฺวา.
 พุทฺธปฺปญฺจายิกกเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. ปุพฺพวงฺกมฺนียคฺคเถราปทาน

- [๔๓] จุลลาสีตีสทฺสฺสานิ ปุพฺพชฺริมฺห อภิณฺจนา
 เถสํ ปุพฺพวงฺกโม อาสี อุตฺตมกตฺตสฺส ปตฺติยา.
 [๔๔] สวาคา สโมหา^๑ เจเต วิปฺปสฺสนมฺมนาวิลา
 อฺปฺปญฺจหิสุ สกฺกจํ ปสฺสนา เสหิ ปาณิหิ.
 [๔๕] ชินฺวาสวา วนฺตโทสา กตฺทิจฺจา อนาสวา
 ผริสุ เมตฺตจิจฺจเตน สยมฺภุ อปฺราชิตา.
 [๔๖] เถสํ อฺปฺปญฺจหิตฺวาน สมฺพุทฺธานํ ปฏฺฐิสฺสโต
 มรณญฺจ อนฺนปฺปตฺโต เทวตฺตญฺจ อคมฺหเส.
 [๔๗] จตฺตุนฺวเต อิทฺโถ กปฺเป ยํ สีลมนฺนปาลยิ
 ทฺถกฺกํ นานิขานญฺมิ สยฺยมฺสฺส อิทํ ผลํ.
 [๔๘] ปฏิสมภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺฺจิเม
 จฬภิกฺขวมา สจฺจิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สานสนฺนํติ. (๒๖๖๖)
 อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปุพฺพวงฺกมฺนีย^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคตฺวา.
 ปุพฺพวงฺกมฺนียคฺคเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

ปณฺณทายกวกฺโก เอญฺนตีสติโม.

คสฺสสุทฺธานํ

ปณฺณํ ผลํ ปจฺจุคฺคํ	เอตฺตปฺปผิ จ มฆวา
อฺปฺปญฺจาทปทานญฺจ	ปฺพพฺชฺชา พุทฺธปฺปญฺจโก
ปุพฺพวงฺกโม จ คาคาโย	อญฺจตาฬิสี กิตฺติตา.

๑ จ.ม. สภาวา

๒ จ.ม. ปุพฺพวงฺกมฺนีย

๓๐. จิตกပ္ฐกวกค

๑. จิตกပ္ฐกตฺเถรอปทาน

[๑] อธิโต นาม นามเน	อโหสิ พุราหมโณ ททา
อาหุติ ยัญจุกาโมห	นानาปปม สมานยิ.
[๒] ชลนตํ จิตกํ ทิสฺวา	สิขิโน โลกพนฺธโน
ทณฺจ ปฺปม สมานตฺวา	จิตเก โอภิวิ อห.
[๓] เอกทิสฺส อโตะ กปเป	ยํ ปฺปมกปิฐยิ
ทุกฺกทิสฺส นากิขานามิ	พฺพุตฺตปิฐยิทํ ผล.
[๔] สกฺกทวิเส อโตะ กปเป	สกฺกทาสํ มนฺธราชิปา
สฺสพฺพชฺชิตฺตนา มา เต	จกฺกทตฺติ มหพฺพลา.
[๕] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสส	วิโมกฺขาปิ จ อฏฺฐิเม
จพฺพิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พฺพุตฺตสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สฺสทํ อายสฺมา จิตกပ္ฐโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาคิ.
จิตกပ္ฐกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺต.

๒. ปุพฺพชารกตฺเถรอปทาน

[๖] วากจิริโร อาสิ	อชินฺตฺตวาสโน
อภินฺณา ปณฺจ นิพฺพุตา	จนฺทสฺส ปริมชฺชโก.

- [๗] วิปสฺสี โลกปชฺโชตํ ทิสฺวา อภิกตํ มม
 ปาริจตฺตกပ္ปผานิ ธาเวสฺสี สตฺถโน อหํ.
 [๘] เอกนฺวเต อิตฺโต กပ္เป ยํ ปุပ္ผมภิรารยิ^๑
 ทฺถกฺกํ นานิขานามิ ธารณาย อิทํ ผลํ.
 [๙] สตฺถาสฺสํทิมฺหิโต กပ္เป เอโก อาสึ มหิปปติ
 สมนฺตธรรโณ^๒ นาม จกฺกวตฺติ มหพฺพลโ.
 [๑๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายุสฺมา ปุပ္ผรารโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.
 ปุပ္ผรารกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺตํ.

๓. จตฺตทหายกตฺเถราปทาน

- [๑๑] ปุทฺโต มม ปพฺพชฺชิตฺโต กาสายวสโน ททา
 โส จ พุทฺธตฺตสมปฺตฺโต นิพฺพุโต โลกปฺปฺชิตฺโต.
 [๑๒] วิจินฺนโต สกํ ปุทฺตํ อคมํ ปจฺจนโต อหํ^๓
 นิพฺพุตสฺส มหนฺตสฺส จิตกํ อคฺมาสนํ.
 [๑๓] ปคฺคยฺห อญฺชลิ ตตฺถ วนฺทิตฺวา จิตกํ อหํ
 เสตฺถจฺจตฺตมฺจ ปคฺคยฺห อาโรเปสฺสี อหํ ททา.
 [๑๔] จตฺนฺวเต อิตฺโต กပ္เป ยํ จตฺตมภิโรปยิ^๑
 ทฺถกฺกํ นานิขานามิ จตฺตททานสฺสิทํ ผลํ.
 [๑๕] ปณฺจวิเส อิตฺโต กပ္เป สตฺถ อาสํ ชนาริปา
 มหารทฺสนามา เถ จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.

[๑๖] ปฏิสมุภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา จตฺตททยโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ.
 จตฺตททยกตฺเถรสฺส อปทานํ ททียํ สมตฺถํ.

๔. สทฺทสณฺณกตฺเถราปทาน

[๑๗] อนุกฺกตมฺหิ อาทิจฺเจ ปสฺสาทิ วิปฺโล อหุ
 พุทฺธสฺสจฺจสฺส โลกมฺหิ ปาตุภาโว มเหสีโน.

[๑๘] สทฺทสมฺสฺโสสนฺ^๒ ตตฺถ น จ ปสฺสามิ ทํ ชินํ
 มรณญฺจ อนุปฺปตฺโต พุทฺธสณฺณมนุสฺสว.

[๑๙] จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สณฺณมลฺลํ ททา
 ทฺถกฺกํ นานิกฺขานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.

[๒๐] ปฏิสมุภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สทฺทสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ.
 สทฺทสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺถํ.

๕. โคสีสนิกุเขปกตฺเถราปทาน

[๒๑] อารามทวารว นิกฺขมฺม โคสีสํ สณฺณทํ มยา
 อนุกฺกมิ สกํ กมฺมํ ปุพฺพกมฺมสฺสิทํ ผลํ.

[๒๒] อาชานียา วาตชวา สินฺธวํ สีมพาทนา
 อนุกฺกมิ สพฺพเมตํ โคสีสสฺส อิทํ ผลํ.

[๒๓] อโห การํ ปรมการํ สุเขตฺเต^๓ สุกตํ มยา
 สัมเม กตสฺส การสฺส น อญฺฉํ กลมกฺขมฺติ.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๔๓ ๑ ก. ปสฺสาทิ ๒ จ.ม. โฆสมฺสฺโสสนฺ ๓ จ.ม. สุขตฺเต

- [๒๔] จตุณฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺถกฺกํ นานิกานามิ
 ยํ สีสํ สฺนฺตริ อหํ
 สฺนฺตฺรสฺส อิทํ ผลํ.
- [๒๕] ปณฺจสฺสทฺตทิกปฺปมฺหิ
 เอโก อาสี มหาเตโช
 สฺปตฺติจฺจิตนามโก
 จกฺกวตฺติ มหพฺพโล.
- [๒๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จพฺปิณฺณา สจฺจิกทา
 วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา โคสีสฺนิกฺเขปโก เตโร อิมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.
 โคสีสฺนิกฺเขปคตฺเตรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺถํ.

๖. ปทปฺพชกตฺเตรอปทาน

- [๒๗] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ
 อโหสี กิณฺนโร ตทา
 ปิตฺรสีว ภาณมํ.
- [๒๘] อุเปโตปํ ตทา พุทฺธํ^๑
 จนฺทนํ ทกฺรํ วาปี
 วิปสฺสี โลกนาคํ
 ปาเท อีสฺสิจฺจํ ตทา.
- [๒๙] เอกณฺวเต อิตฺโต กปฺเป
 ทฺถกฺกํ นานิกานามิ
 ยํ ปทํ^๒ อภิปฺพชยํ
 ปทปฺพชยิทํ ผลํ.
- [๓๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 จพฺปิณฺณา สจฺจิกทา
 วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา ปทปฺพชโก^๓ เตโร อิมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.
 ปทปฺพชกตฺเตรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. เทสธิตฺตฺตคตฺเตรอปทาน

- [๓๑] อุปฺสาลทฺทกนาโมหํ^๔
 กานนํ วณฺโณคฺคยฺหํ^๕
 อโหสี พฺราหฺมโณ ตทา
 โลกนาถํ นราสภํ.

๑ จ.ม. อุปตํ ทมทํ พุทฺธํ ๒ จ.ม. อ. ปาทํ ๓ จ.ม. อ. ปาทปฺพชโก
 ๔ จ.ม. อ. อุปฺสาลก.... ๕ จ.ม. อ. วณฺโณคาพฺหํ

- [๓๒] ทิสฺวาน วณฺที ปาเทสุ โลกาหุติปฏิคฺคหํ
 ปสนฺนจิตฺตํ มํ ฌตฺวา พุทฺโธ อนฺตรธายถ.
- [๓๓] กานนา อภินิภูมม พุทฺธเสฏฺฐํ อนุสฺสริ
 ทนฺเทสํ กิตฺติยิตฺวาน กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทหํ.
- [๓๔] เทวนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ เทสมภิกิตฺตยํ
 ทุคฺคที นานิขานามิ กิตฺตนาย อิทํ ผลํ.
- [๓๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถิ สุตํ อายสฺมา เทสกิตฺติโก^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
 เทสกิตฺติกเถรสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมตฺถํ.

๘. สรรณคมนียตุเถราปทาน

- [๓๖] ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ อโหสิ ลุทฺทโก ททา
 วิปฺสฺสี อทฺทสํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ.
- [๓๗] อุปาสิตฺวาน สมฺพุทฺธํ เวยฺยาวจฺจมาสํ
 สรรณญํ อุปากณฺณี ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน.
- [๓๘] เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สรรณํ อคณฺจหนํ^๒
 ทุคฺคที นานิขานามิ สรรณาย อิทํ ผลํ.^๓
- [๓๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถิ สุตํ อายสฺมา สรรณคมนิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
 สรรณคมนียตุเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๑ จ.ม. เทสกิตฺติโก ๒ จ.ม. สรรณํ อุปากณฺหนํ ๓ จ.ม. อ. สรรณคมนปผลํ

๘. อมพปิ่นทียตุเถราปทาน

- [๔๐] โรมโส นาม นามเน ทานโว อิติ วิสสุโต
 อมพปิ่นโท^๑ มยา ทินโน วิปสสิสส มहेสิโน.
 [๔๑] เอกนวุเต อิตโต กปเป ยํ อมพมทที ททา
 ทุกคที นามิขานามิ อมพทานสสิทํ ผลํ.
 [๔๒] ปฏิสมภิกา จตสุโส วิโมกขาปี จ อญฺจิเม
 จพภินฺวา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตุํ สุกํ อายสฺมา อมพปิ่นทียโต เถโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคาติ.
 อมพปิ่นทียตุเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. อนุสสาวกตุเถราปทาน

- [๔๓] ปิ่นทาย จรมานาหํ วิปสสี อทฺทสํ ชินํ
 อุตฺตมกฺกิชํ ปาทาสี^๒ ทิปทินฺทสฺส ทาทิโน.
 [๔๔] ปสนฺนจิตฺโต สมฺโม อภิวาเทสํ ททา
 อนุสสาวียํ พุทฺธํ อุตฺตมตฺถสฺส ปตฺติยา.
 [๔๕] เอกนวุเต อิตโต กปเป อนุสสาวียํ อหํ
 ทุกคที นามิขานามิ อนุสสาวานาผลํ.
 [๔๖] ปฏิสมภิกา จตสุโส วิโมกขาปี จ อญฺจิเม
 จพภินฺวา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ. (๒๗๑๒)

อิตุํ สุกํ อายสฺมา อนุสสาวโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคาติ.
 อนุสสาวกตุเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

จิตกပ္ปชกฺโข เตสฺสโม.

๑ จ.ม. อ. อมพปิ่นทีย มยา ทินนา ๒ จ.ม. อ. อุตฺตมกฺกิชํ ปาทาสี

ตลุ่มหาน

จิตกั ปาวิตตญจ	สทท โกสัสสนนุ
ปท ปเทส สรณ	อมุโพ สสาวโกปี จ
สตตทาฬีสคาถาโย ^๑	คณิตาโย วิภาวิติ.

อถ วคคทหาน

กณิกาโร หตติโท	อาลมนพทกสน
ตุวร โทมโก เจว	อุกเขป สีสปราน.
ปณณโท จิตปูชี จ	คาถาโย เจว สพพโส
จตุตาริ จ สทานิ	เอกปณณาสเมว จ.
ปณจวิส สตา สพพา	ทวาสตตติ ททตติ
ทิส สทาน ปทาน ^๒	คณิตา อตถทสสิ.

กณิการวคคทส.

ตติย สตก สมต.

๑ น.ม. อฏฐกาลีส คาถาโย, อิมว วคค น สเมนติ

๒ น.ม. ทิสท อปทานน

๓๑. ปทุมเกสรียวกุค

๑. ปทุมเกสรียตุเถราปทาน

[๑]	อิสสิมฺเห อหํ ปุพฺเพ	อาสี มาตุงฺควารโณ
	มเหสินํ ปสาเทน	ปทุมเกสรโมกิริ.
[๒]	ปจฺเจกชินฺเสฏฺฐเจสุ	ธฺตฺวาเกสุ ทาทิสฺสุ
	เตสุ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทห.
[๓]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	เกสรํ โอกิริ ททา
	ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	พฺพุทฺฐายิโก ผลํ.
[๔]	ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
	ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิติถํ สฺวํ อายสฺมา ปทุมเกสรียโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ปทุมเกสรียตุเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. สัพพคนุริยตุเถราปทาน

[๕]	กนฺธมัลลํ มยา ทินฺนํ	วิปสฺสิสฺส มเหสิน
	อทาสี อชฺชุตฺตสฺส	โกเสยฺยวตฺถมฺมตฺตมํ.
[๖]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ กนฺธมทฺธิ ททา
	ทฺถกฺกํ นานิกานามิ	กนฺธทานสฺสิทํ ผลํ.
[๗]	อิตฺโต ปณฺณเรเส กปฺเป	สุจฺเจไฟ ^๒ นาม ชฺชตฺติโย
	สจฺจตฺตณฺณสมฺปนฺโน	จกฺกวตฺถิ มหพฺพโล.

๑ ฉ.ม. อ. ยํ วตฺถมทฺธิ ปุเร

๒ ก. สุจฺเจโ

[๘] ปฏิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปี จ อญฺจิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สพฺพคนฺธโร เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
สพฺพคนฺธโรเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมคฺคํ.

๓. ปรมนุททายกตเถราปทาน

[๙] กณฺโถการวํ ไซทนํ อุตฺตมํ ภาณุมํ
วิปสฺสํ อทฺทสํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ นราสภ.

[๑๐] อณฺชลิ ปกฺกเหตุวาน อภินฺธี สกํ ฆรํ
อภินฺทวาน สมฺพุทฺธํ ปรมนฺนมหาสท.

[๑๑] เอกนฺวเต อิตฺโถ กปฺเป ปรมนฺนเมทํ ททา
ทฺฤกฺกที นวฺนิชานามิ ปรมนฺนสฺสทํ ผล.

[๑๒] ปฏิสมภิทา จตสโส วิโมกขาปี จ อญฺจิเม
ฉพภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปรมนฺนทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ปรมนฺนทายกตเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมคฺคํ.

๔. ธรรมสอญกตเถราปทาน

[๑๓] วิปสฺสิโน ภควโต มหาโพธิมโห อหุ
รฺกฺขชฺฐเจสฺสว สมฺพุทฺธโ

[๑๔] ภควา ทมฺหิ สมเย วิกฺขุสงฺฆปรกฺขโต
จตฺตจํ ปกาเสติ วาจาตภิมทฺริย.

๑ ส. รุกขชฺฐเจสฺสว สมฺพุทฺธ

๒ ส. โลกเชฏฺฐเจ นราสภ

[๑๕] สงฺขิตฺเตน จ เทเสนฺโต
วิวญฺญจฺจโท สมฺพุทฺโธ	วิตุถาเรน จ เทสยิ ^๑
นิพฺพาเปสิ มหาชน.
[๑๖] ทสฺสหาหํ ฐมฺมํ สุตฺวาน
วนฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
ปฏฺกามิ อุตฺตรามุโข.
[๑๗] เอกนวุเต อิตฺโธ กปฺเป
ทฺถุคฺคิ นาภิขานามิ	ยํ ฐมฺมมฺมสฺสึ ททา
ฐมฺมสฺสวณฺสฺสึทํ ผล ^๒ .
[๑๘] เทตฺถิสมฺมุทฺติ อิตฺโธ กปฺเป
สฺสวา นาม นามเน	เอโก อาสิ มหิปปติ
จกฺกวัตฺถิ มหพฺพโล.
[๑๙] ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สํ ายสฺมา ฐมฺมสฺสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ฐมฺมสฺสณฺณกตฺถเรสฺส อปทานํ จตฺตถิ สมฺมตํ.

๕. ผลทายกคุณธรรมาปทาน

[๒๐] ภากิรณินทิตฺเร
ทมฺหํ อสฺสสมาคณฺณิ ^๓	อโหสิ อสฺสโม ททา
ผลทฺถุโธ อเปกฺขวา. ^๔
[๒๑] วิปฺสฺสิ ทตฺถ อทฺทกฺขิ
ยํ เม อตฺถิ ผลํ สพฺพํ	ปีตรสฺสว ภาณมํ
อทาสี สตฺถุโน อนํ.
[๒๒] เอกนวุเต อิตฺโธ กปฺเป
ทฺถุคฺคิ นาภิขานามิ	ยํ ผลํ อทที ททา
ผลทานสฺสึทํ ผล.
[๒๓] ปฏฺฐิสฺมภิทา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณวา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

๑ จ.อ. เทสยํ, ม. ภาสติ ๒ จ.ม. ฐมฺมสฺสวณฺสฺสึทํ ผล ๓ จ.ม. อ. อสฺสมํ กจฺฉิ

๔ ก. อเสกฺขวา

อิทุถิ สุกฺ อายสฺมา ผลทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตํ.
ผลทายกตฺเถรสฺส อปทานิ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. สมปสาทิกตฺเถรอปทาน

[๒๔] นโม เท พุทฺธวীরตฺตํ
พฺยสนมฺมํ อนุปฺปตฺโต	วิปฺปมฺตฺโตสิ สพฺพธิ
ตสฺส เม สรณํ ภว.
[๒๕] สิทฺธตฺโต ตสฺส พฺยาภาสิ
มโหทธิสโม สํโฆ	โลเก อปฺปฏฺฐิโกโล
อปฺปเมยฺโย อนุตฺตโร.
[๒๖] ตตฺถ ทวํ วิเรเช เขตฺเต
สํเม จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อนนฺตผลทายเก
สุวீรํ วาป ^๑ โรปย.
[๒๗] อิทํ วทฺวาน สพฺพพณฺณ
มเมว อนุสาสิทฺวา	โลภเชฏฺโฐ นราสโก
เวหาสตลมุคฺคมิ. ^๒
[๒๘] อจิรํ กตมตฺตมฺมํ
มรณํ สมณฺสปฺปตฺโต	สพฺพพณฺณมฺมํ นราสเก
ทฺสิตํ อุปฺปชฺชทํ.
[๒๙] ตทาทิ วิเรเช เขตฺเต
สํเม จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อนนฺตผลทายเก
กปฺปิ สกฺกมฺมํ โมททํ.
[๓๐] จตฺตุนฺนเต อิตฺถ กปฺเป
ทฺถกฺคํ นาภิชานามิ	ปสาทมลภี ททา
ปสาทสฺส อิทํ ผลํ.
[๓๑] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส
จพฺภิตฺวา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.

อิทุถิ สุกฺ อายสฺมา สมปสาทิกโก^๓ เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตํ.
สมปสาทิกตฺเถรสฺส อปทานิ จฏฺฐํ สมตฺตํ.

๗. อารามทายกตฺเถราปทาน

- [๓๒] สิทฺธตฺถสฺส ภควโต อาราโม โรปิโต มยา
 สิทฺทจฺฉาเยสุ^๑ รุกฺขेषุ อุปาสนนฺเตสุ ปกฺขิสฺสุ.
- [๓๓] อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ อาหุติํ ปฏฺิคุคฺคํ
 อารามํ อภินาเมสี โลกเชฏฺฐจํ นราสภ.
- [๓๔] ญฺโฆ ญฺโฆ เจน จิตฺเตน ผลํ ปุเปสมทาสหํ
 ตโต ชาตปฺปสาโท ว ตํ ทานํ^๒ ปริณามยิ.
- [๓๕] พุทฺธสฺส ยมิทํ ทาสี วิปฺปสนฺเนน เจตสา
 ภเว นิพฺพุตฺตมานมฺหิ นิพฺพุตฺตติ ผลํ มม.
- [๓๖] จตฺตวนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ อารามมทํ ตทา
 ทุกฺกที นากิขานามิ อารามสฺส อิทํ ผลํ.
- [๓๗] สตฺตตฺติเส อิตฺโต กปฺเป สตฺตทาสํ มุทฺธสีตลา
 สตฺตตรตนสมฺปนฺนา จกฺกวตฺติ มหพฺพลา.
- [๓๘] ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาบี จ อญฺฺจิเม
 ฉพฺปิณฺเฒา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อารามทายโก เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตาทิ.

อารามทายกตฺเถรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมกฺคํ.

๘. อนฺุเลปทายกตฺเถราปทาน

- [๓๙] อตฺตทสฺสสิสฺส มฺนิโน อทฺทสํ สจจกํ อหํ
 นวกมฺมํ กโรนฺตสฺส สีมาย อุปกณฺณห.

๑ ฉ. สนนฺทจฺฉาเยสุ, ม. สนนฺทจฺฉาเยสุ

๒ ฉ.ม. วนํ

- [๔๐] นิฏฺฐิตเ นวกมเม จ อนุเลปํ อทาสํ
 ปสนฺนจิตฺโต สมโน ปุณฺณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร.
 [๔๑] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ กมฺมมกฺริ ททา
 ทุกฺกตี นาภิชานามิ อนุเลปสฺสิทํ ผลํ.
 [๔๒] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนยา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อนุเลปทายโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 อนุเลปทายกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. พุทฺธสณฺณิกตฺเถรอปทาน

- [๔๓] อุเทนฺนํ สทฺรสิว ปิตฺรสิว ภาณุมํ
 วณฺณนฺตรกตํ สนฺตํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ.
 [๔๔] อทฺทสํ สุปินฺนเตน สิทฺธตฺถํ โลกนายกํ
 ทตฺถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา สุกฺกตี อปฺปชฺชนํ.
 [๔๕] จตุทฺทเ อิตฺโธ กปฺเป ยํ สณฺณมมลภี ททา
 ทุกฺกตี นาภิชานามิ พุทฺธสณฺณายิตํ ผลํ.
 [๔๖] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนยา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พุทฺธสณฺณิกโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 พุทฺธสณฺณิกตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺถํ.

๑๐. ปพฺพการทายกตฺเถรอปทาน

- [๔๗] ปิยทสฺสฺสิน ภาวโต ปพฺภาโร โสธิตो มยา
 ฆฏฺกณฺจ อปฺปจาสี ปรีโกคาย ทาทิโน.

- [๔๘] ทํ เม พุทฺโธ วียากาสี ปิยทสฺสี มหามุนี
 สหสฺสภณฺโท สทเคณฺโท^๑ ธชาลฺ หริทามโย.
 [๔๙] นิพฺพตฺติสฺสตี โส ยฺโย รตนฉฺจ อนนฺตปํ
 ปพฺพการทํ ททฺวาน กปฺปํ สกฺกมฺมํ โมทหํ.
 [๕๐] อิตฺถ พทฺธํสทปฺปมฺมํ สฺสพฺพุโร^๒ นาม ชตฺติโย
 สทฺตฺรตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺติ มหพฺพล.
 [๕๑] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปฉฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํติ. (๒๗๖๓)

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ปพฺพการทายโก เถโร อีมา กาทาโย อภาสิตถาติ.

ปพฺพการทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

ปทุมเกสรียวคฺโค เอกคีสฺสตีโม.

คตฺสสุทฺธานํ

เกสรํ กนฺธมนฺนฉฺจ	ธมฺมสยฺยวณฺณเจเน จ
ปสทาธรรมทายี จ	เลปโก พุทฺธสยฺยวณฺณโก
ปพฺพการโท จ กาทาโย	เอกปณฺณาส กิตฺติกา.

๓๒. อารกขทหายกวกค

๑. อารกขทหายกคเธรอปทาน

[๑]	ธมฺมทสฺสิสฺส มฺหิโน	วติ การวปีตา มยา
	อารกฺโข จ มยา ทินโน	ทิปทินทสฺส ทาทิโน.
[๒]	อฏฺฐารเส กปฺปสเท	ยํ กมฺมมกฺริ ททา
	เตน กมฺมวิเสเสน	ปคฺโคโต เม อาสวกฺขโย.
[๓]	ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส	วิโมกฺขาปปี จ อฏฺฐิเม
	จพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา อารกฺขทหายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิคฺคาติ.
อารกฺขทหายกคเธรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมคฺคํ.

๒. โภชนทหายกคเธรอปทาน

[๔]	สุชาโต สาลลญฺจีว	โสภณฺชนมิวคฺคโต
	อินฺทลญฺจีววิกาเส	วิโรจติ สทา ชีโน.
[๕]	ทสฺส เทวาทิเทวสฺส	เวสฺสภสฺส มหฺสิโน
	อทาสี โภชนมทํ	วิปฺปสนฺเนน เจตสา.
[๖]	ทํ เม พุทฺโธ อนฺโมทิ	สยฺมญฺ อปฺราชิโต
	ภเว นิพฺพุตฺตมานเมหิ	ผลํ นิพฺพุตฺตคฺคฺ ทว.
[๗]	เอกคิเส อิตฺโต กปฺเป	ยํ ทานมทํ ททา
	ทกฺคคิ นานิกานามิ	โภชนสฺส อิทํ ผลํ.

[๘] ปณจวีเส อิตโต กปเป เอโก อาสี อมิตตโก
 สตฺตารตนสมฺปนฺโน จกฺกวตฺตี มหพฺพโล.

[๙] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปී จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา โภชนทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 โภชนทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๓. กตฺสณฺณกตฺเถรอปทาน

[๑๐] อากาเสว ปทํ นตฺถิ อมฺพเร อนิลฺลชฺเช
 สิทฺธตฺถํ ชินฺมทฺทกฺขี กจฺจนฺตํ ติทฺถวฺกณฺ.

[๑๑] อนิลฺลเนริทํ ทิสฺวา สมฺมาสมฺพุทฺธจิวํ
 วิตฺติ มฺมาหุ ทาวเท^๒ ทิสฺวาน กมนํ มุนี.^๓

[๑๒] จตฺนุเต อิตโต กปเป ยํ สณฺณมลฺลํ ททา
 ทฺทกฺกํ นวิกฺขานามิ พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ.

[๑๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี้ จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺนวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา กตฺสณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กตฺสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๔. สตฺตปทฺทิมยฺยตฺเถรอปทาน

[๑๔] นทีกุเล วสामหํ เนสาโท นาม พฺราหฺมโณ
 สตฺตปทฺทิมิ^๑ ปุเปเหติ สมฺมชฺชิตฺวาน อสฺสมํ.

๑ จ. ติทฺถวฺกณ ๒ ก. วิตฺติ เม ปาหุณา ทาว, ส. วิตฺติ เม ทาวเท ชาตา
 ๓ ส. มุนี ๔ ก. สตฺตปทฺทิมิ

[๒๕] ปฏิสมภิทา จตฺสโส
ฉฬภิญญา สจฺฉิกถา

วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ปุปฺผาสนททยโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ปุปฺผาสนททยกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. อาสนสนฺตวิกฺตฺเถรอปทาน

[๒๖] เจตีย์ อุตฺตมํ นาม
อรณฺเณ อิริเณ วเน

สิขิโน โลกพนฺธุโน
อนฺธาทิณฺฑาทมทํ ททา.

[๒๗] ปวนา นิคุชมนฺเตน
เอกํสํ อณฺชลิ กตฺวา

ทิกฺขจํ สีหาสนํ มยา
สนฺตวิ^๑ โลกนายกํ.

[๒๘] ทิวสภากํ ถวิตฺวาน
หฺมฺโจ หฺมฺเจเน จิตฺเตน

พุทฺธํ โลกคฺคณายกํ
อิมํ วาจมฺพุทฺธิยํ.

[๒๙] นโม เตะ ปุริสชาณฺณ
สพฺพณฺณสิ มหาวีร

นโม เตะ ปุริสสุตฺตม
โลกเชฏฺฐจ นราสภ.

[๓๐] อภิตฺถิตฺวา สิกฺขินํ
อาสนํ อภิเวทิตฺวา

นิมิตฺตกรณณทํ
ปกฺกามี อุตฺตรามุโข.

[๓๑] เอกทิสฺเส อิตฺโธ กปฺเป
ทฺถุคฺคทึ นภิชานามิ

ยํ ถวิ วทตํ วรํ
โถมนาย อิทํ ผลํ.

[๓๒] สตฺถวิเส อิตฺโธ กปฺเป
สตฺถตรตนสมฺปนฺนา

อตุลฺยา^๒ สตฺถ อาสุ เท
จกฺกวตฺตํ มหพฺพลา.

[๓๓] ปฏิสมภิทา จตฺสโส
ฉฬภิญญา สจฺฉิกถา

วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อาสนสนฺตวิโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อาสนสนฺตวิกตฺเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺตํ.

- [๔๓] อุปม^๑ อุปทสเสตฺวา กิตฺติโต เม มหามฺนิ
 พุทฺธสฺส วนฺณํ กิตฺเตตฺวา กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทํ.
- [๔๔] จตฺตุนฺนํ อิตฺโต กปฺเป ยํ พุทฺธมภิกิตฺตยํ
 ทฺถกฺกํ นานิกานามิ กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ.
- [๔๕] เอกสฺสจฺจิมฺหิโต กปฺเป เอโก ฌาณโร^๒ อหุ
 สตฺตฺรตฺนสมฺปนฺโน จกฺกทฺถํ มหพฺพโล.
- [๔๖] ปฏิสมฺภิกา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจฺจ
 จพฺปิณฺณวา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํติ.
- อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา ติรฺสฺสโย เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ติรฺสฺสยฺยเตรฺสฺส อปทานํ อฏฺฐจฺจํ สมฺมตํ.

๕. นาลิปฺปฬิยตฺเตราปทาน

- [๔๗] สินฺธฺยา นทฺธิยา ตีเร อโหสี กสฺสโก ททา
 ปรมมฺมายเน ยุตฺโต ปรมกตํ อปสฺสโต.
- [๔๘] สินฺธุํ อนฺจฺรนฺโตทํ สิทฺธตฺถํ ชินฺมทฺทสํ
 สมานฺนา นิสินฺนํ ว สตปตฺถวํ ปุฬิยํ.
- [๔๙] สตฺตกํ นาลิปฺปฬานิ^๓ วนฺณํ เจตฺวานหนตฺทา
 มตฺถเถ อภิโรเปสี พุทฺธสฺสทิจฺจพฺนฺธุโน.
- [๕๐] สุวณฺณวนฺณํ สมฺพุทฺธํ อนุกฺกุเล สมานิตํ
 ทิธาปภินฺนมาตฺถกํ กุณฺธวํ ทฺราสทํ.
- [๕๑] ทมํ อุปกฺกตฺวาน นิปํ ภาวิตินฺทฺริยํ
 อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวาน อวณฺที สตฺถโน อหํ.

- [๕๒] จกฺกนุเต อิทฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตํ นานิกานามิ พุทฺธบุชฺชายิํ ฝลํ.
 [๕๓] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺฺจิเม
 จพฺปณฺณวา สจฺฉิกถา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สํ ายสฺมา นาลิปุณฺณิโย^๑ เตโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 นาลิปุณฺณิตฺถสฺส อปทานํ นวํ สมตฺถํ.

๑๐. กุมุทมาลียตุเถราปทาน

- [๕๔] อุตฺถํ ปวโร วีโร มเหสี วิชิตาวิโน
 วิปสฺสสินํ มหาวีโร อภิชาตํ เกสรี.
 [๕๕] รติยํ ปฏิปชฺชนํ อาหุติํ ปฏิคฺคหํ
 คเหตฺวา กุมฺภํ มาลํ พุทฺธเสฏฺฐํ สโมกิริ.
 [๕๖] เอกนฺนุเต อิทฺโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิปุชฺชียํ
 ทุคฺคตํ นานิกานามิ พุทฺธบุชฺชายิํ ฝลํ.
 [๕๗] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อญฺฺจิเม
 จพฺปณฺณวา สจฺฉิกถา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ. (๒๘๒๐)

อิทฺถํ สํ ายสฺมา กุมุทมาลิโย เตโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ.

กุมุทมาลียตุเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺถํ.

อารกฺขทนายกฺวคฺโค พาศฺตีสติโม.^๒

ตสฺสสุทฺธานํ

อารกฺขทโย โภชนทโย คตฺสณฺณิ ปทฺมิโย
 ปุพฺผาสนฺนิ สนฺตวิโก สทฺทสณฺณิ ตีรฺสโย
 นาลิโก กุมฺภี เจว สทฺตปณฺณาส กาถกาติ.

๑ จ.ม. กนฺทลিপุณฺณิโย

๒ ก. พศฺตีสโย

๓๓. อุมานุญิยวคค

๑. อุมานุญิยตุเถรอปทาน

[๑] สมหิตํ สมนนํ	สิทฺถตฺตมปราชิตํ
สมานา อุมานุญิ	อทุทสํ นรุตฺตมํ.
[๒] อุมานุญิ คเหตุวาน	พทุทสฺส อภิปุญฺญิ
สพฺเพ ปุญฺสา เอกสฺส	อทุทฺตวณฺณา อโรมุข.
[๓] สจฺจิตฺตา วิย ทิฏฺฐนฺเต	อาภาเส ปุญฺสสนฺนรา.
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ตฺถิตํ อปฺปชฺชหํ.
[๔] จตฺตุนฺเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ปุญฺสมภิปุญฺญิ
ทกฺกํ นานิกานามิ	พทุทปฺปชฺชิตํ ผลํ.
[๕] ปณฺจปณฺณาสิตอ กปฺเป	เอโก อาสี มหิปปติ
สมนฺตจกฺกโน นาม	จกฺกตฺถิ มหพฺพโล.
[๖] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺตสฺส	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิม
จพฺปณฺณว สจฺจิตฺตา	กตํ พทุทสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สกํ อายสฺมา อุมานุญิโย เตโร อิมํ กถาโย อภาสิตฺตาติ.
อุมานุญิยตุเถรุตฺต อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ปุพฺพินฺนชกตเถรอปทาน

[๗] กกฺขํ วิตฺตสฺสํ	นิสฺสาขานียํ ยถา
โอสธํ วิโรจนํ	โอภาสณํ นรุตฺตมํ.

[๘] อณฺชลิ ปคฺคเหตุวาน
สตถารํ ปวิณฺณณสี	อวนฺที สตฺถุโน อหํ
สกกมฺเมน ไตสยิ ^๑
[๙] สุตฺตํ ปุฬินํ กยฺห
อุจฺจนฺเคน กเหตุวาน	กตมกฺเค สโมกิริ
วิปฺสฺสิสฺส มฺहेสิโน.
[๑๐] ตโต อุปฺทมฺปุฬินํ
ทิวาวิหาเร โอสถิจิ	วิปฺสนฺเนน เจตสา
ทปฺทินฺทสฺส ทาทิโน.
[๑๑] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกที นานิกานามิ	ปุฬินํ ยํ อสฺถิจิ
ปุฬินสฺส อิทํ ผลํ.
[๑๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตุํ สํ อยสฺมา ปุฬินปฺชโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ปุฬินปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺตํ.

๓. หาสชนกตฺเถรอปทาน

[๑๓] ทมฺกฺเค ปสฺสูลกํ ^๒
อณฺชลิ ปคฺคเหตุวาน	ลคฺคํ ทิสฺวาน สตฺถุโน
ภิกฺขโย อุจฺจาริตํ มยา.
[๑๔] ทฺรโต ปตฺติทิสฺวาน ^๓
อณฺชลิ ปคฺคเหตุวาน	หาโส เม อุปฺปชฺชต ^๔
ภิกฺขโย จิตฺตํ ปสฺสทยิ.
[๑๕] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกที นานิกานามิ	ยํ สณฺณมฺลภิ ททา
พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ.
[๑๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
- อิตุํ สํ อยสฺมา หาสชนโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
หาสชนกตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺติยํ สมตฺตํ.

๑ ส. ไตสิโต ๒ จ. ปสฺสูลกํ ๓ จ.ม. ปน ทิสฺวาน ๔ จ.ม. อุปฺปชฺชต

๔. ยถาสามิกตฺเถราปทาน

- [๑๗] ขาติยา สกฺตวสฺสโหํ อโหสิ มนฺตปารุกุ
 กุลวํส^๑ อธารสึ ยถฺวโย อุตฺตสาหิโต มยา.
- [๑๘] จุลลาสีทิสฺสทฺธานิ ปสฺส หนฺนติ เม ททา
 สารสฺมิ หิ อุนีทานิ^๒ ยถฺวตฺถาย อุตฺตจิทา.
- [๑๙] อุกกามชฺปนฺนุโจว ขทิจฺจการสนฺนิโก
 อุทฺทยนฺโตว สฺริโย ปุณฺณมาเยว^๓ จนฺทิมา.
- [๒๐] สิทฺธตฺโต สพฺพสิทฺธตฺโต ทิโลกมฺหิโต หิโต
 อุปคณฺตฺวาน สมฺพทฺโธ อิทํ วจฺนมพฺพวิ.
- [๒๑] อหิสฺสา สพฺพปาณินิ กุมาร มม รุจฺจติ
 เดยฺยา จ อติจารรา จ มชฺชชฺปาณา จ อารทฺธิ.
- [๒๒] รติ จ สมจฺริยาย พาหุสจฺจ กตถฺวตฺตา
 ทิกฺกุเจ ฐมฺเม ปฺรตฺถ จ ฐมฺมา เอเต ปสฺสียา.
- [๒๓] เอเต ฐมฺเม ภาวยิตฺวา สพฺพสทฺตฺทิตฺเต รโต
 พฺพุเร จิตฺตํ ปสาเททฺวา ภาเวหิ มกฺกมฺมตฺตมํ.
- [๒๔] อิทํ วตฺวาน สพฺพพณฺณู โลกเชฏฺโง นฺราสโก
 มเมวํ อนุสาสิตฺวา เวหาสํ อุกฺกโต กโต.
- [๒๕] ปุพฺเพ จิตฺตํ วิโสเรทฺวา ปจฺจนา จิตฺตํ ปสาทยิ
 เทน จิตฺตปฺปสาเทน ตฺสิตํ อุปปชฺชหิ.
- [๒๖] จตฺตฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยทา จิตฺตํ ปสาทยิ
 ทกฺกตฺติ นวฺภิชานามิ พฺพุธสณฺณายิทํ ผลํ.

[๒๗] ปฏิสมภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถิํ สุทํ อายสฺมา ยณฺณสํมิโก เถโร อีมา คถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ยณฺณสํมิกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺตํ.

๕. นิมิตฺตสณฺณกตฺเถรอปทาน

[๒๘] จนฺทภากานทีตีเร วสํมิ อสฺสเม อหํ
 สฺวณฺณมิกมททกฺขี จรณํ วิปีเน^๑ อหํ.
 [๒๙] มิเก จิตฺตํ ปสาเทตฺวา โลกเชฏฺฐํ อนฺนสฺสรี
 เตน จิตฺตปฺปสาเทน อณฺเณ พุทฺธเ อนฺนสฺสรี.

[๓๐] อพภีตา จ เย พุทฺธา วตฺตมํนา อนาคตา
 เอวเมว^๒ วิโรจนฺติ มิกฺรราชว เท ตโย.

[๓๑] จตฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ สณฺณมลภี ททา
 ทฺฤคฺคิ นานิชานามิ พุทฺธสณฺณายิทํ ผลํ.

[๓๒] สตฺตวิเส อิตฺโต กปฺเป เอโก อาสี มหิปีติ
 อรณฺณสฺสโต นามเณ จกฺกวตฺติ มหพฺพล.

[๓๓] ปฏิสมภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฌพภิญญา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถิํ สุทํ อายสฺมา นิมิตฺตสณฺณโก เถโร อีมา คถาโย อภาสิตฺถาติ.
 นิมิตฺตสณฺณกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. อนนสํสาวกตฺเถรอปทาน

[๓๔] สฺวณฺณวณฺณํ สมพฺพุทฺธํ กจฺจนํ อนฺตรูปเณ
 กณฺจนคฺคฺมิยสงฺกาสํ พทฺธิสฺวรสฺสจฺจนํ.

[๓๕]	สีหุทธํ สัพพสีหุทธํ
สมพุทฺธํ อทินเนตฺวา	อเนชํ ^๑ อปราชิตํ
โกชยํ ^๒ ตํ มหามฺนี.
[๓๖]	มฺหิ การุณิกํ โลก
พุทฺธเจ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	โฆภาสยิ มมํ ตทา
กปฺปํ สกฺขมฺหิ โมทหนํ.
[๓๗]	จตุทฺตํ อิตฺถํ กปฺเป
ทฺตํ นานิกานามิ	ยํ ทานมทํ ตทา
ภิกฺขาทานสฺสํ ผลิตํ.
[๓๘]	ปฏิสมฺภิตา จตฺตสฺส
ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปํ ^๓ จ อญฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา อนนฺตสวโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
อนนฺตสวาทฺตฺส อปาทนํ อญฺจํ สมตฺตํ.

๘. นิกฺคณฺทปุปฺผิตฺตฺเรอปทาน

[๓๙]	ยทา เทโว เทวกาเย
ตโย สทฺธา นิจฺจรณฺติ	จวติ ^๒ อายสฺสงฺขยา
เทวานํ อนฺโมทํ.
[๔๐]	อิตฺถํ โภ สกฺตํ กจฺจ
มนฺตฺสฺสโต สทฺธมฺเม	มนฺตฺสฺสานํ สทฺพฺตํ
ตถ สทฺธํ อนฺตฺตํ.
[๔๑]	สา เท สทฺธา นิวิจฺจสฺส
ยาวชีวํ อสฺหิรา	มฺลชาตา ปติฏฺฐิตา
สทฺธมฺเม สฺสเวทิตฺ.
[๔๒]	กาเยน กุสฺลํ กตฺวา
มนฺสา กุสฺลํ กตฺวา	วาจาย กุสฺลํ พหุ
อพฺยาปชฺชํ นิรुปฺปํ.
[๔๓]	ตโต โอปริกํ ปุณฺณํ
อณฺเณ ปวเร ^๓ สทฺธมฺเม	กตฺวา ทานนํ ตํ พหุ
พฺรหฺมจฺริเย นิเวสย.
[๔๔]	อิมาย อนฺกมฺปาย
จวนฺตํ อนฺโมทนฺติ	เทวเทวํ ยทา วิทฺ
เอहि เทว ปุณฺปุณฺ.

๑ จ.ม. อเนชํ ๒ จ.ม. จวเต ๓ จ.ม. อณฺเณปํ มจฺเจ ๔ ส. เทวปฺริ ปุณ

[๔๕]	สํวิโคโท ททา อาสี ^๑
กํสุ นาม อหํ โยนี	เทวสํเม สมากเต
กมิสฺสามิ อิตฺโต จุโ.
[๔๖]	มม สํเวกมณฺณาย
มมุตฺตริตฺตกาโม โส	สมโณ ภาวิตินฺทริโย
อากฺขณฺนิ มม สนฺติกํ.
[๔๗]	สุมโน นาม นามเนน
อตุตฺถมฺมานสาสิตฺวา	ปทุมุตฺตรสาวโก
สํเวเชสิ มมนฺตทา.

ทวาทสํ ภณวาร.

[๔๘]	ตสฺสํหา วจันํ สุตฺวา
ทํ ธีรํ อภิวาทิตฺวา	พทุเช จิตฺตํ ปสาทยี
ตตฺถ กาลงฺกโต อหํ.
[๔๙]	อุปปชฺชี่ ส ^๒ ตตฺถเว
วสนฺโต มาตฺตฺตฺตฺตฺตฺตฺ	สูกฺกมฺมเลน จิตฺติโต
ปุน ฐาเรตฺ ^๓ มาตฺตฺตฺ.
[๕๐]	ตมฺหา ภายา จิตฺวาน
เอตฺถนฺตเร น ปสฺสามิ	ติทฺเส อุปปชฺชํ
โหมนสฺสํ อหํ ททา.
[๕๑]	ทวาทิสฺสา จิตฺวาน
นิกฺขมิตฺวาน กฺขณฺนิมฺหา	มาตฺตฺตฺตฺตฺตฺ สโมกฺกมฺ
กิลฺลิจิ ทฺกฺกํ อชานนฺ ^๔ .
[๕๒]	ชาตฺติยา สตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ^๕
โกตฺมสฺส ภกฺวโต	อารามํ ปาวิสี อหํ
สทฺธฺยฺปฺตฺตฺตฺส ทาทิโน.
[๕๓]	วิทฺถาริเก ^๖ ปาวาเน
อทฺทสํ สาสนํ กาวเร ^๗	พาหุชฺฌณฺมฺหิ สาสเน
ภิกฺขโว ตตฺถ สตฺตฺตฺโน.
[๕๔]	สาวตฺติ นาม นกรํ
รเถน นาคยฺตฺเตน	ราชา ตตฺถาสฺสิ โสโส
อุเปสิ โพรหมฺตฺตมํ.

สุตฺตฺตฺต, ๒๔/๔๖ ๑ จ.ม. สํเวโก เม ททา อาสี ๒ ส. อุปปชฺชิตฺตํ
 ๓ จ.ม. ฐาเรติ ๔ จ.ม. กณฺหสฺสํ อชานนํ ๕ จ.ม. สตฺตฺตฺตฺสว
 ๖ ม. ส. วิทฺถาริเท ๗ จ.ม. อทฺทสํ สาสนเก

- [๕๕] ทสฺสาหํ นาคํ ทิสฺวาน ปุพฺพกมฺมํ อนุสฺสรี
 อณฺชลิ ปฺกุกฺเขตฺวาน สมยํ อกฺมาสหํ.
- [๕๖] ชาตียา สตุทฺวสฺสโสว ปุพฺพชฺชํ อนุคาริยํ
 โย โส พุทฺธํ อปฺภุจาสิ อานนฺโท นาม สวโก.
- [๕๗] กตฺติมา ธิตฺติมา เจว สติมา จ พุทฺธสฺสโต
 รณฺโณ จิตฺตํ ปสาเทนฺโต นิยฺยาเทสิ มหาชฺติ.
- [๕๘] ทสฺสาหํ ฐมฺมํ สุตฺวาน ปุพฺพกมฺมํ อนุสฺสรี
 ทตฺถเวย จิตฺโก สนฺโต อรหตฺตํ อปาปณฺเ.
- [๕๙] เอกํสํ จีวรํ กตฺวา สิริเร กตฺวาน อณฺชลิ
 สมฺพุทฺธํ อภิเวทตฺวา อิมํ วาจํ อุตฺทริย.
- [๖๐] ปทุมุตฺตรพุทฺธสฺส ทิปทินฺทสฺส ตาทีโน^๑
 นิกฺคณฺฑทิปฺปฬํ ปกฺกยฺห สีสํหาสเน จเปสหน.
- [๖๑] เตน กมฺเมน ทิปทินฺท โลกเชฏฺฐจ นราสภ
 ปตฺโตมฺหิ อจลํ จานํ ทิตฺวา ชยปฺราชย.
- [๖๒] ปณฺจวิสฺสสฺสสมฺมุติ กปฺปปานิ มนฺชาธิปา
 อพฺพุทฺทนิรพฺพุทฺทานิ อฏฺฐจฺจุจาสึชฺช ชตฺติยา.
- [๖๓] ปฏฺฐิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐจเม
 ฉฬภินฺวยา สจฺฉจิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทฺถํ สทฺถํ อายสฺมา นิกฺคณฺฑทิปฺปฬโย เตโร อิมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
 นิกฺคณฺฑทิปฺปฬยฺยตฺถเรตฺส อปทานํ สกฺกมํ สมตฺตํ.

๘. สุมณาวะพียตฺเถราปทาน

- [๖๔] เวสฺสสฺสสฺส ภกฺวโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทีโน
 สพฺเพ ชนา สมากมฺม มหาปฺชํ กโรนฺติ เท.

๑ จ.ม. สจฺฉนุ

๒ ส. อนุโมสิ

[๗๔] ชลข อหริทวาน	สตปตฺตํ มโนรมํ
ปฺปฬสฺส จตฺตํ กทฺวาน	พฺพุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
[๗๕] สิทฺธตฺโต จ โลกวิทู	อาหุติํ ปฏิกุโห
ภิกฺขุสฺสเม จิโต สกฺกา	อิมํ กถํ อภาสถ.
[๗๖] โย เม จิตฺตํ ปสาเททฺวา	ปฺปฬจฺจตฺตํ อธารยิ
เตน จิตฺตปฺปสาเทน	ทฺถกฺกํ โส น กจฺจติ.
[๗๗] อิทํ วทฺวาน สมพฺพุโร	สิทฺธตฺโต โลกนายโก
อุยฺโยเชทฺวาน ปริสํ	เวหาสํ นภมฺภกฺกมิ.
[๗๘] วุฏฺฐิเต นรเทวมฺหิ	เสทจฺจตฺตํปิ วุฏฺฐิ
ปุโรโต พฺพุทฺธเสฏฺฐสฺส	กจฺจติ จตฺตมฺภตฺตมํ.
[๗๙] จตฺตุนวฺเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ จตฺตํ อภิโรปยิ
ทฺถกฺกํ นาภิชานามิ	ปฺปฬจฺจตฺตสฺสทํ ผลํ.
[๘๐] จตฺตตฺตติกปฺปมฺหิ	อฏฺฐ ชลสฺสขา อหุ
สทฺตฺตตฺตสมฺปนฺนา	จกฺกวทฺทํ มหพฺพลา.
[๘๑] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภิตฺตวา สจฺจิกทา	กถํ พฺพุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตถํ สฺกํ อายสฺมา ปฺปฬจฺจตฺติโย เตโร อิมา ศาถาโย อภาสิตฺตาคิ.
 ปฺปฬจฺจตฺติยคฺคเณรสฺส อปทานํ นวํ สมกถํ.

๑๐. สปริวารจตฺตทาทกคฺคเณราปทาน

[๘๒] ปทฺมตฺตโร โลกวิทู	อาหุติํ ปฏิกุโห
อาภาเส ชลวฺภูจิว	วสฺสเต ฐมฺมวฺภูจียา.
[๘๓] ทมทฺทสาสี สมพฺพุธํ	เทเสนํ อมตํ ปทํ
สกํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา	อภมาสี สกํ ฆรํ.

[๘๔] ฉตฺตํ อลงฺกตํ กยฺห หฺมฺโห จ หฺมฺเจเน จิตฺเตน	อุปคณฺฐิ นรุตฺตมํ อากาเส อุกฺขิเป อหํ.
[๘๕] สุตฺตคหิตฺตานํ อุปคณฺฐวาน สมฺพุทฺธํ	ทนฺโตว สวากฺขตโม มตฺถเถ สมฺปติฏฺฐจฺหิ.
[๘๖] อนุกมฺปโก การุณิโก ภิกฺขุสฺสเม นิสฺสิทฺตฺวา	พุทฺโธ โลกคฺคณายโก อิมา คาคา อภาสภ.
[๘๗] เยเน ฉตฺตมิตํ ทินฺนํ เตเน จิตฺตปฺปสาเทเน	อลงฺกตํ มโนรมํ ทฺถกฺคิ โส น กจฺจติ.
[๘๘] สทฺตทกฺขตฺตํ จ เทเวสุ ทวฺทกฺคิสทฺกขตฺตํ ราชา จ	เทวราชํ กริสฺสติ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ.
[๘๙] กปฺปสทฺตสทฺสสมฺหิ โกตโม นาม นามเน ^๑	โอกฺกาทกฺกสทฺสภโว สทฺธตา โลเก ภวิสฺสติ.
[๙๐] ทสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท สพฺพาสเว ปริณฺณาย	โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต นิพฺพายิสฺสตีนาสโว.
[๙๑] พุทฺธสฺส ทิรฺมณฺณาย ปสฺสนจิตฺโต สุมโน	วาชาสภิมฺหิริตํ ภิชฺชโย หาสํ ชเนสฺส.
[๙๒] ชหิตฺตฺวา มานุสํ โยนิ วิมานมุตฺตมํ มยฺหํ	ทิพฺพโยนิ ^๒ สมฺชฺฌกํ อพฺภกฺกตํ มโนรมํ.
[๙๓] วิมานา นิภฺขมนฺตสฺส ตทา สณฺณํ ปฏฺฐิภามี ^๓	เสตจฺจตฺตํ ฐวียติ ปฺพุพฺพคณฺมสฺสสิทํ ผลํ.
[๙๔] เทวโลกา จวิตฺวาน ฉตฺตีสทฺกขตฺตํ จกฺกวตฺติ	มนฺตสฺสทฺททจฺ อากมฺิ สทฺตทกปฺปสทฺมฺหิโต.

- [๙๕] ตมฺหฺมา กายา จวิตฺวาน
สํสริตฺวานปฺพุเพน
อากฺขณิํ ทิตฺถํ ปุริ
มานุสํ ปุณฺรารกฺมิ.
- [๙๖] โอบกฺกนฺตํ มาตฺตฺกฺขณิํ มํ
ชาตียา สทฺตฺวสฺโสหํ
เสตฺตจฺจตฺตํ อธารยํ
ปฺพุพฺพี อนฺนคาริยํ.
- [๙๗] สุนฺนํโท นาม นามเนน
ผลิกํ จตฺตมาทาย
พฺรหฺมโณ มนฺตปารคฺ
สวากฺกสฺส สโต ททา.
- [๙๘] อนฺโมทิ มหาวิโร
สฺสทฺวานโมทนํ ตสฺส
สวรีปฺพุโต มหากถิ
ปฺพุพฺกมมํ อนฺนสฺสริ.
- [๙๙] อณฺชลิํ ปกฺกเหตฺวาน
สริตฺวา ปุริมํ กมฺมํ
สกํ จิตฺตํ ปสาทยิ
อรรทฺตํ อปาปณิ.
- [๑๐๐] อญฺญาย อาสนา ตมฺหา
สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
สิเร กตฺวาน อณฺชลิ
อิมํ วาจมฺหิเรยิ.
- [๑๐๑] สทฺสทฺสเส อิตฺโต กปฺเป
ปทฺมุตฺตโร โลกวิทู
พฺพุโธ โลเก อนฺนุตฺตโร
อาหุติํ ปฏฺิณฺณโ.
- [๑๐๒] ตสฺส จตฺตํ มยา ทินฺนํ
อุโปทฺตเตหิ ปกฺกณฺธิ
วิจิตฺตํ สมฺมกฺกํ
สยมฺภู อกฺกปฺกฺกโล.
- [๑๐๓] อโห พฺพุโธ อโห รมฺโม
เอกจฺจตฺตสฺส ทาเนน
อโห โน สทฺตฺตสมฺปทา
ทฺกฺกตฺติ นฺนปชฺชทํ.
- [๑๐๔] กิเลสา ฉาปิทา มยฺหํ
สพฺพาสเว ปริญฺฌาย
ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
วิหฺรามิ อนาสโว.
- [๑๐๕] ปฏฺิสมฺภิทา จตฺสโส
จพฺพิณฺณวา สจฺจิกิตา
วิโมกฺขาปิ จ อญฺญิเม
กถํ พฺพุทฺสสฺส สาสนฺนํ. (๒๔๒๕)

อิตุถิ สุกิ อายสุมิ สปริวารจตุททายโก เถโร อิมิ คากาโย อภาสิตุถาคิ.

สปริวารจตุททายกฤเดรสฺส อปทานิ ทสมิ สมนฺตํ.

อุมานุปฺปฬิยวคฺโค เตตฺถิสฺสตีโม.

ตสฺสสุทฺททานิ

อุมานุปฺปฬญจ ปุฬินิ

หาโส ยญฺโฆ นิมิตุตโก

ตฺสวโก นิฏฺฏญฺที จ

สุมนํ ปุปฺปฬจตุตโก

สปริวารจตุโต จ

คากา สตุตสตุตฺตรา.

๓๔. กนฺโธทกวกคฺค

๑. กนฺธฐปฺปิยตฺเถรอปทาน

[๑] สิทฺธตฺถสฺส ภทวโต
สมเนหิ ปฏิจฺจนฺนํ	กนฺธฐปฺปิ อทาสหํ
พทุธานฺจจวิภวฺจ ตํ.
[๒] กณฺณกมุขมยฺสวภาสํ
อินฺทิวรรํ ชลิตํ	พทุธํ โลกกณฺณายกํ
อาทิตฺตํ หุตาสนํ.
[๓] พยฺยคฺคสฺสํ ปวริ
นิสฺสินฺนํ สมณานคฺคํ	อภิชาคํ เกสรี
ภิกฺขุสฺสํปรกฺขตํ.
[๔] ทิสฺวา จิตฺตํ ปสฺสเทตฺวา
วเนทิตฺวา สทฺธโน ปาเท	ปกฺกเหตฺวาน อณฺชลิ
ปกฺกามี อุตฺตรามุโข.
[๕] จตฺตุนฺนุเต อิทฺโธ กปฺเป
ทฺถกฺคํ นามิขานามิ	ยํ กนฺธมทฺทํ ททา
กนฺธปฺปายิตํ ผลํ.
[๖] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกตา	วิโมกฺขาปํ จ ยฺยจฺฉิเม
กตํ พทุธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทฺถํ สฺสํ อายสฺมา กนฺธฐปฺปิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กนฺธฐปฺปิยตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. อุกกปฺปชกตฺเถรอปทาน

[๗] สุวณฺณวณฺณํ สมพทุธํ
มทาสนํ ชลิตํ | กจฺจนฺตํ อนิลฺลชเต
อาทิตฺตํ หุตาสนํ. |
|---|---|

[๘] ปาณินา อุทกํ คยฺห
สมปฏิจฺฉิ มหาวิโร	อากาเส อุทฺธิปํ อหํ
พฺพุโร การุณิกโก อิติ.
[๙] อนนฺตลิกฺเข จิโต สตุถา
มม สงฺกปฺปมณฺณาย	ปทุมุตฺตรนามโก
อิมํ คณฺโठ อภาสส.
[๑๐] อิมินา ทกฺกทาเนน
กปฺปสทฺสสทฺสมปํ	บีติอุปฺปาทเนน จ
ทกฺกตํ นุปฺปชฺชสฺ.
[๑๑] เตน กมฺเมเน ทิปทินฺท
ปคฺคโตมฺหิ อจลํ จานํ	โลกเชฏฺฐ นราสภ
หิตฺวา ชยปฺราชยํ.
[๑๒] สหสฺสสราชนาเมเน
ปญฺจสฏฺฐจิกปฺปสเท	ตโย จ จกฺกวตฺตติโน
จาตุรนต์ตา ชนาธิปา.
[๑๓] ปฏฺฐิตมฺภิกา จตฺสโส
จพฺพิณฺณวา สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนณฺติ.
- อิตถํ สุกํ อายสฺมา อุทกปฺฐโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺตภาติ.
อุทกปฺฐกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๓. ปุณฺณาคปุปฺผิตฺตเถราปทาน

[๑๔] กานนํ วณฺโณคฺคยฺห
ปุณฺณาคํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	วสามิ สุกฺกโก อหํ
พุทฺธเสฏฺฐํ อนุสฺสริ.
[๑๕] ตํ ปุปฺผํ โอจฺฉินฺทฺวาน
ถูปํ กตฺวาน ปุพฺพิเน	สฺกนฺธํ กนฺธิทํ สุกํ
พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
[๑๖] เทวณฺนเต อิตฺโต กปฺเป
ทกฺกตํ นาภิชานามิ	ยํ ปุปฺผมภิปุชฺชยิ
พุทฺธปฺฐายิทํ ผลํ.

๕. มุสิตกมมียตุเถราปทาน

[๓๘] วิปสฺสึ ^๑ นาม ^๑ สมฺพทฺโร	โลกเชฏฺโง นราสโม
ชีณาสเวหิ สหิโต	สํฆารามะ วสึ ททา.
[๓๙] อารามทฺวารานิกุขมม	วิปสฺสึ ^๒ โลกนายโก
^๓ สท สทสทสเสหิ	อฏฺฐ ^๓ ชีณาสเวหิ โส.
[๔๐] อชินเนน นินฺวตฺโตหํ	วากจิริโรปปี จ
กุสุมโกทกมาทาย ^๔	สมฺพทฺธํ อุปสงฺกมึ.
[๔๑] สกํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา	เวทชาโต กตถชฺลึ
กุสุมโกทกมาทาย ^๔	พทุธมพฺภุกิรี อหํ.
[๔๒] เตน กมฺเมน สมฺพทฺโร	ชลชฺชุดมนามโก ^๕
มม กมฺมํ ปกิตฺเตทฺวา	อคฺคมา เยน ปตฺติตํ.
[๔๓] มุสิตา ปณฺจสทสฺสา	เยหิ ปุชฺเชหํ ชินํ
อทาณฺเตยฺยสทสเสหิ	เทวราชฺชมการยิ.
[๔๔] อทาณฺเตยฺยสทสเสหิ	จกฺกวตฺตึ อโหสํ
อวเสเสน กมฺเมน	อรรหตฺตํ อปาปณิ.
[๔๕] เทวราชา ยทาโหสิ ^๖	มนุชาธิปตี ททา ^๗
คํเยว นามเธยฺยํ เม	มุสฺสิโต นามโหสํ. ^๘
[๔๖] เทวภูตสฺส สนฺตสฺส	อถาปี มานุสสฺส วา
สมนฺตา พฺยวมโต มยฺหํ	มุสฺสิทํ ^๙ ปวสฺสติ.
[๔๗] ภวา อุกฺขมาภฺภิตา มยฺหํ	กิลเลสา ฉาปีตา มม
สพฺพาสวปริกฺขิโน	มุสฺสิทสฺส อิทํ ผลํ.

๑-๒-๕ สพฺพทฺธตาปี เอวเมว ทิสฺสติ

๓-๓ ม. สทสฺสสทสฺสเสหิ อฏฺฐ

๔ จ.ม. กุสุมโกทก.... ๖ จ. โหมิ ๗ จ. ยทา ๘ จ.ม. โหสมํ ๙ จ.ม. มุสฺสิทํ

- [๕๗] นจฺจนฺนํ นปปฏิรูปํ
พฺพุตฺตํ อโสเรตฺวา
[๕๘] ตินฺนฏฺฐจ วลฺลิตฺตํ
วณฺทิตฺวา อฏฺฐ วารานิ^๑
[๕๙] เตน กมฺเมน สุกฺเตน
ชหิตฺวา มานุสํ เทหิ
[๖๐] ตตฺถ เม สุกตํ พฺยมฺหํ
สญฺจโยชนมฺพพิทฺธํ
[๖๑] ติสฺทานิ จ วารานิ
ปณฺจวิสฺติกขตฺตญฺจ
[๖๒] ภวามเว สฺสรนฺโต
โภเก เม อุณฺทา นตฺถิ
[๖๓] สีวียา^๒ หตฺถิชนฺเรน
ยํ ยํ ทิสฺสํ อจฺฉามิ
[๖๔] ขาณฺถ วา กณฺฐกํ วาปี
ปฺปณฺณกมฺเมน สยฺยตฺโต
[๖๕] กุญฺจํ กณฺโฑ กิลาสํ จ
ททฺท กณฺฑุ^๔ จ เม นตฺถิ
[๖๖] อณฺณํปี เม อจฺฉริยํ
นาภิชานามิ เม กาเย
[๖๗] อณฺณํปี เม อจฺฉริยํ
ทเว ภเว สฺสรามิ
ชานนฺตสฺส กุณฺดาकुณฺโ
อณฺณํ กมฺมํ ปโยชเย.
โสธยิตฺวาน เจตียะ
ปฏิกฺกโก อจฺฉนฺหิ.
เจตนาปณฺธิทิ จ
ทาวตีสํ อจฺฉนฺหิ.
โสวณฺณํ สปฺปภสฺสรํ
ตีสโยชนวิตฺถตํ.
เทวเรชฺชการยิ
จกฺกวตฺติ อโหสฺหิ.
มหาโภกํ ลภามหิ
โสธนาย อิทํ ผลํ.
ปวเน อจฺฉโต มม
สรณํ สมฺปชฺชเต^๓ วณฺ.
นาหิ ปสฺสามิ จกฺขฺนา
สยเมววนฺนียเร.
อปมาโร วิทฺถจิกฺกา
โสธนาย อิทํ ผลํ.
พฺพุตฺตปมฺหิ โสธิตะ^๕
ชาตํ ปิฬกพิณฺทกํ.
พฺพุตฺตปมฺหิ โสธิตะ
เทวตฺเต อถ มานุเส.

๑ ม. จานานิ ๒ ฉ. สีวีกา ๓ ฉ. สมฺปเต, ม. สีชฺชเต

๔ ฉ.ม. กจฺฉ ๕ ฉ.ม. พฺพุตฺตปสฺส โสธเน

- [๖๘] อณฺณปปี เม อจฺจนริยํ พุทฺธณฺณปมฺหิ โสริเต
 สฺวณฺณวณฺณโน สพฺพตฺถ สบฺปภาโส ภวามหํ.
- [๖๙] อณฺณปปี เม อจฺจนริยํ พุทฺธณฺณปมฺหิ โสริเต
 อมนนํ วิวชฺชติ มนนํ อปฺติฏฺฐติ.
- [๗๐] อณฺณปปี เม อจฺจนริยํ พุทฺธณฺณปมฺหิ โสริเต
 วิสฺสทฺธํ โหติ เม จิตฺตํ เอกกํ สุตฺตมาหิตํ.
- [๗๑] อณฺณปปี เม อจฺจนริยํ พุทฺธณฺณปมฺหิ โสริเต
 เอกาสเน นิสฺสิทฺวา อรหตฺตํ อปาปณํ.
- [๗๒] สกสฺสทฺสเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺรี ททา
 ทฺถกฺกํ นาทิขานามิ โสธนาย อิทํ ผลํ.
- [๗๓] ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณวา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนํ.
- อิตฺถํ สฺสทํ อายสฺมา ปภงฺกโร เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปภงฺกเรตฺถสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺตํ.

๗. ตินณฎีกายกตเถราปทาน

- [๗๔] นกฺเร พนฺธุตฺติยา อโหสิ ปรกมฺมิโก
 ปรกมฺมายนํ ยุตฺโต ปรกตฺตํ อปสฺสสิโต.
- [๗๕] รโหคโต นิสฺสิทฺวา เหวํ จินฺตเสทํ ททา
 พุทฺธโร โลเก สมฺปปฺนโน อธิกาโร จ นตฺถิ เม.
- [๗๖] กาโล กตฺติ เม^๑ โสเรตฺถํ ขโน เม ปฏฺฐิปาทิโต
 ทฺถกฺโข นิริยสมฺผลโส อปฺปณฺณานํ ทิ ปาณินํ.
- [๗๗] เอวาทํ จินฺตยิตฺวาน กมฺมสํมมํ อฺปาคมํ
 เอกาทํ กมฺมํ ยาจิตฺวา ปวนํ^๒ ปาวิสฺสี อหํ.

๑ จ.ม. กาโล เม กตฺติ

๒ จ. วิปฺนํ

- [๗๘] ทิณณฏจณฺจ วลฺลิตฺตจ
ติทณฺฑาเก จเปตฺวาน
[๗๙] สัมมสฺสทฺถาย กุฏฺฐิกํ
ตทเหยว อากนฺตฺวา
[๘๐] เตน กมฺเมเน สุกเตน
ตตฺถ เม สุกตํ พฺยุมฺหํ
[๘๑] สหสฺสทณฺฑาทิ สทฺถเกณฺฑา^๑
สทฺทสทฺสสนิยฺยุหา
[๘๒] ยํ ยํ โยนฺนปฺปชฺชามิ
มม สกฺกปฺปมณฺเวย
[๘๓] ภยํ วา จมฺภิตตฺถํ วา
ตาสํ มม น ชานามิ
[๘๔] สิทฺถพฺพกุฑฺดา จ ที่ปิ จ
สพฺเพ มํ ปรีวชฺชนฺติ
[๘๕] สิริสฺปา^๕ จ ภูตา จ
เตปิ มํ ปรีวชฺชนฺติ
[๘๖] น ปาปสฺสปีนฺตฺสา^๖
อุปฺภุจฺจิทา สติ มยฺหํ
[๘๗] จาเยว ทิณณฏฺฐิกาย
โคตมสฺส ภควโต
[๘๘] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺคตํ นวภิชานามิ
- อาหริตฺวานหนฺตทา
อํ ทิณณฏฺฐิ อหํ.
นียฺยาเทตฺวาน^๑ ตํ อหํ
กมฺมสํมิ อุปากมิ.
ทาวตีสํ อคณฺจหํ
ติณณฏฺฐิกาย นิมนฺตํ.^๒
ธชาลฺลํ หริตามโย
พฺยุมฺเห ปาตุภวิสฺส เม.
เทวตฺถํ อถ มานุสํ
ปาสาโท อุปฺปทฺธิจฺจติ.
โลมหํโส น วิชฺชติ
ติณณฏฺฐิกายิหํ ผลํ.
อจฺจโกกตฺวจฺจโย^๔.
ติณณฏฺฐิกายิหํ ผลํ.
อหิภุมฺภณฺฑาทฺรทฺชสา
ติณณฏฺฐิกายิหํ ผลํ.
สวามิ ทสฺสนํ มม
ติณณฏฺฐิกายิหํ ผลํ.
อนฺนโกตฺวาน สมฺปทา
ธมฺมํ สจฺจณฺทริ อหํ.
ยํ กมฺมมกฺริ ททา
ติณณฏฺฐิกายิหํ ผลํ.

๑ ส. นียฺยาเทตฺวาน ๒ จ.ม. กุฏฺฐิกายสนิมนฺตํ ๓ จ.ม. สหสฺสทณฺฑาทิ สทฺถเกณฺฑา
๔ จ.ม. ทวจฺจกา ๕ จ. สิริสฺปา ม. สิริสฺปา ๖ จ.ม. ปาปสฺสปีนฺตฺสา

[๘๘] ปฐฺมิสมฺภิกา จตฺตโส วิโมกฺขาปီ จ อฏฺฐิเม
จพฺภิณฺณา ตจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิทฺธํ สุทํ อายสฺมา ตินฺนุฏฺฐิกายโก เถโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺตภาติ.
ตินฺนุฏฺฐิกายกตฺเถรสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมฺมตฺตํ.

๘. อุตฺตเรยฺยภายกตฺเถรปทาน

[๘๙] นกฺเร หํสวคฺคิยา อโหสิ พฺราหฺมโณ ตทา
อชฺฌายโก^๑ มนฺตธโร ตินฺนํ เวทาน ปารกฺกุ.

[๙๐] ปุรฺกขโก สติสฺสเสหิ ชาติโม^๒ จ สฺสสิกฺขิโต
โตยาก็เสจนฺตฺถาย นกฺรา นิกฺขมี ตทา.

[๙๑] ปทุมฺมตฺตโร โลกวิทู^๓ สพฺพพมฺมาน ปารกฺกุ
ชีณาสวสฺสเสหิ นกรํ ปาวีสี ชินฺ.

[๙๒] สฺจจรรูปํ ทิสฺวาน อนนฺธชฺชํ การิตํ วีย
ปรีวํ อรหฺนฺเตหิ ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาทยี.

[๙๓] สิริสี^๔ อณฺชลี กตฺวา นมสฺสิตฺวาน สฺพพตฺตํ
ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน อุตฺตริยมทาสนํ.

[๙๔] อุกฺโกตฺถเกหิ ปคฺคยฺห สภาวกํ อุกฺกขีปํ อหํ
ยวทา พุทฺธปรีสา ทาว จาเทสี สภาวกํ.^๕

[๙๕] ปีนฺทจาวํ จรณฺตสฺส มหาภิกฺษุคณฺหาทินฺ
จาทํ^๖ กโรนฺโต อฏฺฐาสิ หาสยนฺโต มมํ ตทา.

สตฺตตฺต. ๒๔/๔๘ ๑ จ.ม. อชฺฌายโก ๒ จ.ม. ชาติมา
๓ จ.ม. ปทุมฺมตฺตโร นาม ชิน ๔ จ.ม. สิริสฺมิ
๕ จ.ม. สภาโก ๖ จ.ม. จทํ

- [๑๐๘] อวิณฺณตฺตํ นิวาเสมิ จิวรํ ปจฺจยณฺจหํ
 ลาภิมฺหิ อนฺนปानสฺส^๑ อุตฺตเรยฺยสฺสิทํ ผลํ.
 [๑๐๙] สทสฺสเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ ททา
 ทฺฤคฺคํ นวภิชานามิ วตฺถทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๑๑๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 นพภิกฺขุณา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนณฺติ.
 อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา อุตฺตเรยฺยทายโก เถโร อิมา คาคาโย อภาสิตถาติ.
 อุตฺตเรยฺยทายกเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. ฐมมสฺสวณียตเถราปทาน

- [๑๑๑] ปทุมุตฺตโร นาม ชินฺโน สพฺพฐมฺมาน ปารกฺข
 จตฺสจํ ปกาเสนฺโต สนฺตาเรติ^๒ พหุชฺชนํ.
 [๑๑๒] อหํ เตน สมเยน ชฎิลํ อุกฺกตาปโน
 ฐนฺโต วากจิวานิ กจฺฉามิ อมฺพเร ททา.
 [๑๑๓] พุทฺธเสฏฺฐสฺส อปฺริ กนฺตํ น วิสทามหํ
 ปกฺขีว เสงฺฆมาปชฺช^๓ กมนํ น ลภินฺตทา.^๔
 [๑๑๔] น เม อิทํ ภูตปฺพุพฺพํ อิริยสฺส วิโกปนํ
 ทเก ยถา อุมฺมิลิตฺวา^๕ เหวํ กจฺฉามิ อมฺพเร.
 [๑๑๕] อุมฺพารกฺโข มนุสฺสํ จ^๖ เหฏฺฐาสฺสโน^๗ ภวิสฺสติ
 หนฺตเมตํ คเวสฺสิสํ อปึ อตฺถิ ลภยฺยหํ.
 [๑๑๖] โอโรหนฺโต อนฺตลิกฺขา สทฺทมสฺสโสสิ สทฺถโน
 อนิจฺจํ กเถนฺตสฺส ทมํ อุกฺกทํ ททา.

๑ จ.ม. ลาภี อนฺนสฺส ปานสฺส ๒ จ.ม. สนฺตาเรติ ๓ จ.ม. เสงฺฆมาปชฺช

๔ จ.ม. น ลภามหํ ๕ จ.ม. อุมฺมชฺชิตฺวา ๖ จ.ม. จสฺสทโท นตฺถิ

๗ ม. เหฏฺฐาปโน

- [๑๑๗] อนิจจสยวมมุคฺคยฺห
ยาวทายํ วสฺสวฺวาน
- [๑๑๘] จริเม วตฺตมานมฺหิ
เตน กมฺเมน สุกฺเตน
- [๑๑๙] ทิสฺสกปฺปสฺสทฺธานิ
เอกปณฺณาสกตฺตณฺจ
- [๑๒๐] เอกสฺสทตฺติกขตฺตณฺจ
ปฺเทสฺสชฺช วิปฺลํ
- [๑๒๑] ปิตฺตมเร^๒ นิสฺสิทฺทวฺวา
กาถาย ปรีทึเปเนโต
- [๑๒๒] อนสฺสสฺวามิ ทํ สยฺมํ
น โกจิ ปฏฺวิชฺฌามิ^๔
- [๑๒๓] อนิจฺจา วต สขฺขารวฺวา
อุปฺปชฺชิตฺทวฺวา นิสฺสณฺณติ
- [๑๒๔] สทฺ กาถํ สยฺมิตฺทวฺวาน
เอกาสเน นิสฺสิทฺทวฺวา
- [๑๒๕] ชาตียา สทฺทวสฺสโสหํ
อุปฺสมปาทยิ พุทฺโธ
- [๑๒๖] ทารโกว อหํ สนฺโต
กิ เม กรณียํ อชฺช
- [๑๒๗] สทฺสทสฺเส อิตฺโต กปฺเป
ทุกฺคตฺติ นวฺกิชานามิ
- อคมาสี มมฺสฺสํ
ตตฺถ กาลํ กโต อหํ.
ทํ ฐมฺมสฺสวณฺ^๑ สรี
ทาวตฺถิํ อคฺคจฺจหํ.
เทวโลเก รมี อหํ
เทวราชฺชมการยิ.
จกฺกวตฺติ อโหสฺหํ
กณฺนาโต อสงฺขยํ.
สมฺโณ ภาวิตินฺทวฺวโ
อนิจฺจวตฺตทาทริ.^๓
สฺสวณฺโต ภวากเว
นิพฺพานํ อจฺจุทํ ปทํ.
อุปฺปาทวยธมฺมิโน
เตสํ วุสฺสโม สุโข.
ปฺพุพฺพกมฺมํ อนสฺสสรี
อรหตฺตํ อปาปฺณิ.
อรหตฺตํ อปาปฺณิ
กฺุณฺมณฺณาย จกฺขมา.
กรณียํ สฺมาปยิ
สกุญฺญตฺตสฺส สาสเน.
ยํ กมฺมมกฺริ ททา
สทฺฐมฺมสฺสวเน ผลํ.

๑ ส. ฐมฺมสฺสวณฺ

๓ จ. อนิจฺจทมฺทาทริ

๒ จ.ม. ปิตฺตเกเห

๔ ม. น โกจิ ปฏฺวิชฺฌามิ

- [๑๒๘] ปฏิสมภิตา จตสโส วิโมกขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพภินฺนวา สจฺจิกตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ฐมฺมสฺสวณฺโณ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตถาคิ.
 ฐมฺมสฺสวณฺณิตฺตเดรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺถํ.

๑๐. อุกุขิตตปทุมมิตตเดราปทาน

- [๑๒๙] นกฺเร หัสฺวติยา อโหสี มาลิกโก ททา.
 โอคาเหตฺวา ปทุมสฺร สตฺตปตฺเต^๑ โอจิณามหํ.
 [๑๓๐] ปทุมุตฺตโร นาม ชินฺ สพฺพฐมฺมาน ปารกฺ
 สห สตฺสทสฺสเสหิ^๒ สนฺตจิตฺเตหิ ทาทิกิ.
 [๑๓๑] ชีณาสเวหิ สุทฺเธหิ จพภินฺนเวหิ ฉายิกิ^๓
 มม วุฑฺฒิ สมเนวฺส อากฺขณฺจิ ปริสฺตฺตโม.^๔
 [๑๓๒] ทิสฺวานหํ เทวเทวํ สยมฺภุ โลกนายกํ
 วณฺณฺเฏ เณตฺวา สตฺตปตฺตํ อุกุขิปี อมพฺเร ททา.
 [๑๓๓] ยทิ พุทฺโธ ตวํ ธีร^๕ โลกเชฏฺโง นราสโก
 สยํ กณฺตฺวา สตฺตปตฺโต มคฺคเก ธารยฺนฺตุ เท.
 [๑๓๔] อธิฏฺฐหิ มหาวีโร โลกเชฏฺโง นราสโก
 พุทฺธสฺส อานุภาเวน มคฺคเก ธารยฺสิ เท.
 [๑๓๕] เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิหิ จ
 ชนิตฺวา มานุสํ เทหํ ทาวทีสํ อกฺขณฺหํ.
 [๑๓๖] ตตฺถ เม สุกตํ พฺยุมฺหํ สตฺตปตฺตนาติ วุจฺจติ
 สญฺจิโยชนมฺพพิพัฑฺธํ ทิสฺโยชนวิทฺถกํ.

๑ จ.ม. สตปตฺตํ. เอวมฺปริปี

๓ ส. โสตทา ม. โส สห

๕ จ.ม. วีร

๒ ม. สตสทสฺสสฺสเสหิ

๔ จ. บบ สนฺติกํ ส. มม สนฺติกเก

- [๑๓๗] สหสฺสกุชฺชตํ เทวีนฺโท เทวราชชมการยิ
 ปณฺจสฺสทตฺติกุชฺชตฺตมฺจ จกฺกวตฺตํ อโหสนํ.
 [๑๓๘] ปเทสฺสชฺช วิปฺลํ ถณนาโต อสงฺขยํ
 อนฺุโกมิ สกํ กมฺมํ ปุพฺเพ สุกตมตฺตโน.
 [๑๓๙] เตเนเวกปทฺเมน อนฺุโกตฺวาน สมปทา
 โกตมสฺส ภกฺวโต ฐมฺมํ สจฺฉิกรี อหํ.
 [๑๔๐] กิเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
 นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามี อนาสโว.
 [๑๔๑] สทสฺสสฺส อีโต กปฺเป ยํ ปุพฺผมภิปฺชยิ
 ทฺถกฺคํ นากิขานามิ เอกปทฺมสฺสทํ ผลํ.
 [๑๔๒] ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิกฺขวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๓๐๖๗)

อิทฺถํ สฺวํ อายสฺมา อุกฺขิตฺตปทฺมียํ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาคิ.

อุกฺขิตฺตปทฺมียํตฺถสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

กนฺโธทกฺวคฺโค จตฺตํสฺสทิม

ตสฺสสุทฺธานํ

กนฺโธทกํ ปุณฺนี จ ^๑	ปุณฺนาคํ เอกทฺสฺสิกา
มุสฺสสิโต จ ปภงฺกโร	กฺกุฏีโต อุตฺตวียโก.
สวณํ เอกปทฺมีย ^๒	คาคาโย สพฺพปณฺธิตา
^๒ เอกคาคาสตฺตมฺเจว	จตฺตํสฺสเมว ^๒ จ.

๒ จ.ม. สวณํ เอกปทฺมีย

๓-๓ สงฺขยายิโก กนฺโธทกฺวคฺโค น สเมติ

๑-๑ จ.ม. กนฺธธูปํ อุกฺกิ

๓๕. เอกปทุมวคฺค

๑. เอกปทุมมิตฺเตราปทาน

[๑] ปทุมุตฺตโร นาม ชีโน
ภวากเว วิภาเวนโต	สพฺพธมฺมาน ปารคุ
ตารตฺธิ ^๑ ชนตํ พหุ.
[๒] หัสฺสราชา ตทา โหมิ
ชาติสฺสวํ สโมคยฺห	ทิจานํ ปวโร อหํ
กัฬามิ หัสสํพิทํ.
[๓] ปทุมุตฺตโร โลกวิทู
ชาติสฺสวสฺส อปฺริ	อาหุตฺตํ ปฏิคฺคโห
อากจฺฉิ ทาวเท ชีโน.
[๔] ทิสฺวานหํ เทวเทวํ
วณฺณเณ เจตฺวาน ปทุมํ	สยมภุํ โลกนายกํ
สทฺตปทํ มโนรม.
[๕] มุชฺศุณฺแทน ปคฺคยฺห
อูกฺขิปปิตฺวาน กคเน ^๓	วิปฺปสนฺเนน เจตสา ^๒
พฺพุทฺธเสฏฺฐจํ อปฺุชฺชีย.
[๖] ปทุมุตฺตโร โลกวิทู
อนฺุทฺติกฺเข จิโต สทฺธา	อาหุตฺตํ ปฏิคฺคโห
อากาสึ ^๔ อนฺุโมทหน.
[๗] อิมินา เอกปทุมเณ
กปฺปานํ สทฺสทฺสสฺส	เจตนาปณฺธิรึทึ จ
วินิปาตํ น กจฺฉสิ.
[๘] อิทํ วตฺวาน สมฺพทุโธ
มม กมฺมํ ปกิตฺเตตฺวา	ชฺลชฺชตฺตมนามโก
อคมา เยน ปทฺธิตํ.
[๙] สทฺสทฺสเส อิตฺโถ กปฺเป
ทฺถกฺคตึ นากิขานามิ	ยํ กมฺมมกฺริ ตทา
พฺพุทฺธปฺุชฺชียทํ ผล.

๑ จ.ม. ทาเรติ ๒ จ.ม. ปสนฺโน โลกนายเก ๓ ม. นลาฏฺเณ ๔ จ.ม. อกาเม

- [๑๐] ปฏิสมภิทา จตฺสโร วิโมกฺชาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา ตจฺฉิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา เอกปทุมโย เตโร อีมา ศาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 เอกปทุมียตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. ตีลุปฺปลมาลิยตฺเถราปทาน

- [๑๑] จนฺทภากานํทีตีเร อโหสิ วานโร ททา
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ นิสินฺนํ ปพฺพทนต์เร.
 [๑๒] โอบาเสนฺตํ ทิสฺวา สพฺพา สาลราชํ ผลฺลิตํ
 ลกฺขณพฺยุณฺชนเปตํ ทิสฺวา อตฺตมโน อหุ.^๑
 [๑๓] อุกฺกจฺจิตฺโต สมฺโน ปิตฺธิยา หฏฺฐมานโส
 ตีณิ อปฺปฺลปฺปฺผานิ มตฺถเก อภิโรปยิ.
 [๑๔] ปุปฺผานิ อภิโรเปตฺวา วิปสฺสิตฺส มเหสฺสิโน
 สคารโว ภวิตฺวาน^๒ ปกฺกามิ อุตฺตรามฺโข.
 [๑๕] อจฺจนฺโต ปฏฺิฏฺิโก วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
 เสนฺตเร ปตฺติตฺวา^๓ ปาปฺณิ จีวิตฺกฺขยํ.
 [๑๖] เตนํ กมฺเมเน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิํ จ
 ชหิตฺวา มานสํ เททํ ทาวตีสํ อจฺจนหํ.
 [๑๗] สฺถานํ ตีณิกฺขตฺตฺตฺตฺจ เทวชฺชมการยิ
 สฺถานํ ปญฺจกฺขตฺตฺตฺจ จกฺกวตฺติ อโหสหนํ.
 [๑๘] เอกนฺนฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิโรปยิ
 ทุกฺคตี นากิขานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.

- [๑๙] ปฏิสัมภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณา สจฺฉนิกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
 อิตถํ สุทํ อายสฺมา ทีณฺอุปฺปลมฺลียโย^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ทีณฺอุปฺปลมฺลียกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

๓. รัชทายกตฺเถรอปทาน

- [๒๐] ทิสฺโส นาม อหุ สฺตถา โลกเชฏฺโฐ นรฺสโก
 ทโยปธิกฺขเย^๒ ทิสฺวา ฐํ อาโรปิตํ มยา.
 [๒๑] เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิํ จ
 ฐทฺฐวา มานสํ เทหํ ทาวทิสํ อคฺคจฺจนํ.
 [๒๒] สฺถานํ ตีณิกฺขตฺถุญจ เทวราชฺชมการยํ
 สฺถานํ ปณฺจกฺขตฺถุญจ จกฺกวตฺติ อโหสหนํ.
 [๒๓] ปเทสฺรฐํ วิปลํ คณฺนาโค อสงฺขยํ
 อนฺโณมิ สกํ กมฺมํ ปุพฺเพ สุกตฺมตฺตโน.
 [๒๔] เทวฺนวุเต อิตฺโถ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ ททา
 ทฺฤกฺกํ นานิกานามิ ฐทฺธานสฺสทํ ผลํ.
 [๒๕] อิจฺจมาโน จหํ อชฺช สฺกานนํ สปฺพุทฺธํ
 ไซมทฺสฺเสน ฉาเทยฺยํ ททา มยฺหํ กเต ผลํ.
 [๒๖] ปฏิสัมภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺณา สจฺฉนิกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตถํ สุทํ อายสฺมา รัชทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 รัชทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมฺมตํ.

^๑ สุตฺตนต. ๒๔/๔๘ ๑ ส. ทีณฺอุปฺปลมฺลียโย ๒ ส. ทิสฺโสปธิกฺขเย

๔. ตีณิกงคณิปุชกตเถราปทาน

- [๒๗] หิมวันตสสาวิทุเร ภูตคโณ นาม ปพฺพโต
 ทตฺตททสํ ปัสสูลํ ทุมกคฺคฺมฺหิ วิลคฺคิตํ.
- [๒๘] ตีณิ กิงฺกณิปปุผานิ โอจินิตฺวานหํ ททา
 หนฺนุโจ หนฺนุเจน จิตฺเทน ปัสสูลํ อปฺปชฺชํ.
- [๒๙] เอกคฺคิเส อิตฺโต กปฺเป ยํ กมฺมมกฺกํ ททา
 ทุคฺคคฺคิ นวิกขานามิ ติณฺณํ ปุပ္ผานิทํ ผลํ.
- [๓๐] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 ฌพฺภิตฺตวํ สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.
- อิตฺถํ สํ ํ อายสฺมา ตีณิกงคณิปุชโก^๑ เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
 ตีณิกงคณิปุชกตเถรสฺส อปทานํ จตฺถํ สมตฺถํ.

๕. นพการิกตเถราปทาน

- [๓๑] หิมวันตสสาวิทุเร ทาวิโก นาม ปพฺพโต
 สยมฺภู นารโท นาม รุกฺขมฺมฺเล วสี ททา.
- [๓๒] นพการํ กริตฺวาน ติณฺเนน ฉาทยํ อหํ
 จงฺกมํ โสธยิตฺวาน สยมฺภุสฺส อทาสหํ.
- [๓๓] จตฺตททสฺส กปฺเปสฺส เทวโลเก รมี อหํ
 จตฺสจฺจตฺตทททจฺจ เทวราชมการยํ.
- [๓๔] สจฺจตฺตทททททจฺจ^๒ จกฺกวทฺธิ อโอสหํ
 ปเทสฺสวชฺชํ วิปุลํ คณฺนาโต อสงฺขยํ.
- [๓๕] อุพฺพิทฺธํ ภาวนํ มยฺหํ อินฺทลฺลวํ อุกฺกตํ
 สหสฺสสมฺภํ อคฺคํ วิมานํ สปฺปภสฺสรํ.

๑ ฉ.ม. ตีณิกงคณิปุชโก

๒ ฉ.ม. จตฺสจฺจตฺตทททจฺจ

- [๓๖] เทว สมฺปตฺตี อนฺโภทฺวา สุกกมฺมเลน โจทิตो
โคทมสฺส ภควโต สาสเน ปพฺพชీ อหํ.
- [๓๗] ปธานํ ปหิตตฺโตมฺหิ อฺปสนฺโต นิรุปฺริ
นาโถว พนฺธํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๓๘] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา นพาคาริโก เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.^๑
นพาคาริกฺขเถรสฺส อปทานํ ปญฺจํ สมฺมตํ.

๖. จมฺปกปฺปํผิยตุเถราปทาน

- [๓๙] หิมนฺตสฺสาวิหฺวเร จาปโล^๑ นาม ปพฺพโต
พุทฺโธ สฺสทฺสโน นาม วิหาสิ ปพฺพตฺตฺนฺตเร.
- [๔๐] ปุํผํ เหมวณฺถิ^๒ กยฺหุ กจฺฉํ เวหายเสนหํ
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ โสมทิตฺตณฺณนาสวํ.
- [๔๑] สจฺจจมฺปกปฺปผาณิ สีเส กถฺวานหํ ททา
พุทฺธสฺส อภิโรเปสี สยมฺภุสฺส มहेสิโน.
- [๔๒] เอกตฺสึ อิตฺโถ กปฺเป ยํ ปุํผมภิปุชฺชียํ
ทฺถกฺคตํ นวฺภิชานามิ พุทฺธปฺปชายิทํ ผลํ.
- [๔๓] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉฬภิญฺญา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา จมฺปกปฺปํผิโย เถโร อีมา คาลาโย อภาสิตฺถาติ.
จมฺปกปฺปํผิยตุเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมฺมตํ.

๑ จ.ม. ขาปโล, ส. จาปโล

๒ ก. เหมวณฺถิ, ส. เหมวถํ

๗. ปทุมปุษกตฺเถรอปทาน

- [๔๔] หิมวันตสฺสาวิหฺเร โรมสฺส นาม ปพฺพโต
 พุทฺโธ จ โสภิตो นาม^๑ อพฺโลกาเส วสฺสี ททา.
 [๔๕] ภวนา นิกฺขมิตฺวาน ปทุมํ ธารยฺหิ อหํ
 เอกาหํ ธารยิตฺวาน ปุณฺ ภวนูปากมฺ^๒.
 [๔๖] เอกนวุเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภิโรปยฺหิ
 ทุกฺคทฺธิ นวฺชิชานามิ พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ.
 [๔๗] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺส วิโมกฺขาปฺปํ จ อญฺฺจิเม
 จพฺปณฺณมา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิถฺถํ สุกฺกํ อายสฺมา ปทุมปฺชโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
 ปทุมปฺชกตฺเถรสฺส อปทานํ สุตฺตมํ สมฺมตํ.
 เสรสมํ ภาณวาริ.

๘. ตินมฺมูจิทายกตฺเถรอปทาน

- [๔๘] หิมวันตสฺสาวิหฺเร ลมฺพโก นาม ปพฺพโต
 อูปติสฺส นาม สมฺมพุทฺโธ อพฺโลกาสมฺมทฺธิ จงฺกมิ.
 [๔๙] มิกฺคลุทฺโธ ปุเร อาสิ อรณฺเณ กานเน อหํ
 ทิสฺวาน ทํ เทวเทวํ สยมภํ อปฺรารชิตํ.
 [๕๐] วิปฺปสนฺเนน จิตฺเตน ททา ตสฺส มหฺเตสิโน
 นิสฺสันทฺถํ พุทฺธสฺส ตินมฺมูจิมทาสทํ.
 [๕๑] ททฺวาน เทวเทวสฺส ภิชฺโย จิตฺตํ ปสาทยฺหิ
 สมฺมพุทฺธํ อภิวาทิตฺวา ปกฺกามิ อุตฺตรามุโข.

๑ จ.ม. พุทฺโธปฺปํ สมฺภโว นาม ๒ ก. ปุณฺพภวํ อูปากมฺ

[๕๒] อจิรํ กตมตฺตํ มํ
สึเหน ปาติโต ^๒ สนฺโต	มิกราชา อหะจยิ ^๑
ตตถ กาลักโต อหํ.
[๕๓] อาสนเน เม กตํ กมฺมํ
สมฺมตฺโต สรวะโกว	พทุธเสฏฺฐเจ อนาสเว
เทวโลกํ อกจฺจหํ.
[๕๔] ยูปิ ทตฺถ สฺสโก อาสิ
สทฺสสกลฺโล สทฺตเคณฺฑุ ^๓	ปญฺณกมฺมาภินิมฺมิโต
ธชาลํ หริทามโย.
[๕๕] ปภา นิทฺฐาวเท ทสฺส
อาภินฺโน เทวกณฺณหา	สทฺรสิวํ อุกฺกโต
อาโมทํ กามกามิหํ ^๔
[๕๖] เทวโลกา จวิตฺวาน
อาคณฺฏวาน มนฺตฺสทฺตํ	สูกฺกมฺเลน จิตฺโต
ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ.
[๕๗] จตฺตุนฺทอ อิตฺโต กปฺเป
ทคฺคตํ นาภิขานามิ	นิสฺสีทนมทาสหํ
คินฺนุญฺจยิทํ ผลํ.
[๕๘] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสโส
นพภิณฺญา สจฺฉนิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
กตํ พทุธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา คินฺนุญฺจิทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิทฺถาติ.
คินฺนุญฺจิทายกตุเถรสฺส อปทานํ อญฺจมํ สมตฺถํ.

๕. ตินทุกผลทหายกตุเถราปทาน

[๕๙] กณฺณการวํ โชตนํ
อทฺทสํ วิรชํ พทุธํ	นิสฺสินํ ปพฺพตฺตนฺตเร
โอฆคินฺนุณฺณนาสวํ.
[๖๐] ตินฺทุกํ สผลํ ทิสฺวา
ปสนฺนจิตฺโต สุมโน	ภินฺนิตฺวาน สโกสํ ^๕
เวสฺสภุสฺส อทาสหํ. ^๖

๑ จ.ม. อโปถยิ ๒ จ.ม. ปติโต ๓ จ.ม. สทฺทเคณฺฑุ ๔ จ.ม. กามกามหํ
๕ ก. สโกฏฺฐิ, ส. สโกฏฺฐิ ๖ จ.ม. มทาสหํ

- [๖๑] เอกนวุเต อิตโต กปเป ยัม ผลํ อททํ ตทา
 ทุกคตํ นาภิขานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ.
- [๖๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตุํ สํ อายสฺมา ตินฺนํทุกผลทายโก เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺตาทิ.
 ตินฺนํทุกผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. เอกฉฺชลิยตฺเถรอปทาน

- [๖๓] เรวโต^๑ นาม สมฺพุทฺโธ นทฺถุเล วสี ตทา
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ ปิตฺรสีว ภาณุมํ.
- [๖๔] อุกกามุขํ ปหฺนุจฺจํ ขทฺติรํการสนฺนํ
 โอสริว วิโรจนํ เอกฉฺชลิมกาสหํ.
- [๖๕] จตฺนวุเต อิตโต กปเป ยัม อฉฺชลิมกาสหํ
 ทุกคตํ นาภิขานามิ อฉฺชลิยา อิทํ ผลํ.
- [๖๖] ปฏิสมฺภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ. (๓๑๓๓)

อิตุํ สํ อายสฺมา เอกฉฺชลิโย เถโร อีมา กาถาโย อภาสิตฺตาทิ.
 เอกฉฺชลิยตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

เอกปทุมวคฺโค^๒ ปณฺจตฺตีสสิโม

ตสฺสสุทฺธานํ

- ปทุมํ อุปฺพลมาลี ฐโช กิงฺกณิกํ นพฺ^๓
 จมฺปโก ปทุมมฺภุจํ ตินฺนํทุกเกกฉฺชลิ ตทา
 ฉ จ สฺมฺภุจํ จ กาถาโย กณฺธิตาโย วิภาวิทิ.

๑ ฉ.ม. โรมโส

๒ ฉ.ม. เอกปทุมียวคฺโค

๓ ส. กิงโก นกณิโพ

๓๖. สททสณฺณิกวคฺค

๑. สททสณฺณิกตฺเถราปทาน

[๑] มิกฺขลฺลทฺโธ ปุเร อาสี	อรณฺเณ กานเน อหํ
ตตฺถททสาสี สมฺพุทฺธํ	เทวสงฺฆปรกฺขตํ.
[๒] จตฺตจฺจุํ ปกาเสนฺตํ	อุทฺตรนฺตํ มหาวนํ
อสุสฺสึ มธฺวํ วาจํ	กรวีกฺโรทปมํ.
[๓] พุทฺธมฺมสฺส มฺหิโน	สิขิโน โลกพนฺธุโน
โฆเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ปตฺโตมฺหิ อาสวฺกฺขยํ.
[๔] เอกทิสฺส อิทฺโธ กปฺเป	ยํ กมฺมมกฺกริ ตทา
ทกฺคทฺธิ นวฺกิชานามิ	ปสาทสฺส อิทํ ผลํ.
[๕] ปฏฺฐิสฺสุมฺภิกา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐจิเม
ฉฬภินฺณวา สจฺฉิกิตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนทฺธิ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สททสณฺณิกโก^๑ เถโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถกิตฺติ.
สททสณฺณิกตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ยวกลาปิตฺถเถราปทาน

[๖] นกฺเร อรุณวตฺติยา	อาสี ยวสิโก ตทา
ปนฺเถ ทิสฺวาน สมฺพุทฺธํ	ยวกลาปํ อปตฺถวี. ^๒
[๗] อนุกมฺปโก การุณิโก	สิขี โลกกฺกนฺนายโก
มม สงฺกปฺปมณฺณาย	นิสฺสีติ ยวสฺนฺถเร.

๑ จ.ม. สททสณฺณิกตฺเถโร

๒ จ.ม. สนฺถวี, ส. อวตฺถวี

- [๘] ทิสฺวา นิสินฺนํ วิมลํ มหาฌายี วินายกํ
 ปาโมชฺชํ ชนยิตฺวาน ฤๅชฺช กาลกโต อหํ.
- [๙] เอกธฺมฺสํ อิตฺโธ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ ททา
 ทฺถกฺกํ นานิกานามิ ยวตฺถเว อิทํ ผลํ.
- [๑๐] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺสโต วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจเม
 จพฺปณฺณวา สจฺจณิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทฺถํ สํ ายสฺมา ยวกลาปํ โย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ยวกลาปํ ยตฺถสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๓. กิสุกฺขกตฺถเระอปทาน

- [๑๑] กิสุกํ ปุပ္ผิตํ ทิสฺวา ปกฺกเหตฺวาน อณฺชลิ
 พุทฺธํ สริทฺวา สิริทฺถตฺถํ อากาเส อภิปรายี.
- [๑๒] จตฺตุนฺนเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ ปุပ္ผมภิปรายี
 ทฺถกฺกํ นานิกานามิ พุทฺธปรายีทํ ผลํ.
- [๑๓] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺสฺสโต วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจเม
 จพฺปณฺณวา สจฺจณิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทฺถํ สํ ายสฺมา กิสุกฺขโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กิสุกฺขกตฺถเระสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๔. สโกสฺสโกโรนฺนททายกตฺถเระอปทาน

- [๑๔] อกฺกนฺตญจ ปทํ ทิสฺวา สนิโน โลกพนฺธุโน
 เอกํสํ อชินํ กตฺวา ปทํ เสฏฺฐํ อวณฺทหนํ.
- [๑๕] โกรณฺทํ ปุပ္ผิตํ ทิสฺวา ปาทปํ ธรณฺฑีรุทํ
 สโกสฺสํ กเหตฺวาน ปทจกํ อปรายี.

- [๑๖] เอกศีเส อิตฺ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ททา
 ทุคฺคตี นภิขานามิ พุทฺธปุชายิํ ผลิตฺ.
 [๑๗] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาเปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สโกสฺสโกโรณฺททายโก^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สโกสฺสโกโรณฺททายกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตถํ สมตฺตํ.

๕. ทณฺฑาทายกตฺเถรอปทาน

- [๑๘] กานนํ วณฺโณกฺขุห เวฬุ เจตฺวานหนฺตทา
 อาลมฺพนํ กเหตุวาน^๒ สํหสฺส อททํ อทํ.
 [๑๙] เตน จิตฺตปฺปสาเทน สุพฺพเต อภิชาติย
 อาลมฺพนมฺปิ ททฺวาน ปกฺกามี อุตฺตรามฺโข.
 [๒๐] จตฺนฺเต อิตฺ กปฺเป ยํ ทณฺฑาททินฺตทา
 ทุคฺคตี นภิขานามิ ทณฺฑาทานสฺสิํ ผลิตฺ.
 [๒๑] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโส วิโมกฺขาเปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ทณฺฑาททโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ทณฺฑาทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมี สมตฺตํ.

๖. อมฺพยาคุทายกตฺเถรอปทาน

- [๒๒] สตรํสี นาม สมฺพุทฺโธ สมมฺภู อปราชิต
 วุฏฺฐิตฺวา สมาริมา ภิกฺขาย มนฺปาณิ.
 [๒๓] ปจฺเจกพุทฺธํ ทิสฺวาน อมฺพยาคุ อทาสหิ^๓
 วิปฺปสนฺนมนนฺตสฺส วิปฺปสนฺเนน เจตสา.

สตฺตฺตฺต. ๒๔/๕๐ ๑ ก. สโกฏฺก.... ๒ จ.ม. กริตฺวาน ๓ ก. อทาเปยิ

[๒๔] จตฺตวฺเต อิตฺถ กปฺเป ยํ กมฺมมกริ ททา
 ทฺถกฺกํ นวฺชานามิ อมฺพายคฺคิํ ฝลํ.

[๒๕] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬปฺปิณฺณ สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อมฺพายคฺคทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อมฺพายคฺคทายกตฺถสฺส อปทานํ อฏฺฐิํ สมตฺถํ.

๗. สุปฺปฏกปฺชกตฺถเอราปทาน

[๒๖] ทิวาวิหารา นิกฺขนฺโต วิปสฺสี โลกนายโก
 ภิกฺขาย วิจฺรนฺโต สฺส มม สนฺติกมฺปาคมิ.

[๒๗] ตโต ปตฺติโต สฺมโน พุทฺธเสฏฺฐสฺส ตาทิโน
 โลณฺสฺสฏฺกํ ททฺวา กปฺปํ สกฺกมฺหิ โมทห.

[๒๘] เอกนฺวเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ปฏฺกมฺทาสหํ
 ทฺถกฺกํ นวฺชานามิ ปฏฺกสฺส อิทํ ฝลํ.

[๒๙] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬปฺปิณฺณ สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา สุปฺปฏกปฺชโก^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สุปฺปฏกปฺชกตฺถสฺส อปทานํ สกฺกมํ สมตฺถํ.

๘. มลฺลจทายกตฺถเอราปทาน

[๓๐] วิปสฺสีโน ภควโต โลกเชฏฺฐสฺส ตาทิโน
 เอกมฺลฺลจ มยา ทินฺโน^๒ ปสนฺนเนน สปาณินา.

๑ ก. ปฏฺกปฺชโก

๒ จ.ม. เอกํ มลฺลจํ มยา ทินฺนํ

[๓๑]	หฤถิยานํ อสฺสยานํ
เตน มณฺจกทาเนน	ทพฺพยานํ สมชฺฌณํ
ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ.
[๓๒]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นานิกานามิ	ยํ มณฺจกทํ ททา
มณฺจกทานสฺสํ ผลิตฺ.
[๓๓]	ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนณฺติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มณฺจทายโก^๑ เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
มณฺจทายกตฺเถรสฺส อปทานํ อญฺจมํ สมตฺตํ.

๕. สรรณคมนียตฺเถรอปทาน

[๓๔]	อารุหิมฺห ททา นาวํ
นาวาย ภิชฺชมานาย	ภิกฺขุ จาชีวโก จหํ
ภิกฺขุ เม สรรณํ อทา.
[๓๕]	เอกตฺสเ อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นานิกานามิ	ยญฺจ เม สรรณํ อทา
สรรณกมเน ผลิตฺ.
[๓๖]	ปฏิสมฺภิกา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกทา	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนณฺติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา สรรณกเมนีโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
สรรณคมนียตฺเถรสฺส อปทานํ นวมํ สมตฺตํ.

๑๐. ปิณฑปาตีกตฺเถรอปทาน

[๓๗]	ติสฺสฺโส นามาสิ สมฺพุทฺธโร
ตฺถิสฺสทาหิ อธิคณฺตฺวา	วิหาสิ ปวเน ^๒ ททา
ปิณฑปาตํ อทาสหํ.
[๓๘]	สมฺพุทฺธํ อภิวาเทตฺวา
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ติสฺสํ นาม มหายสํ
ตฺถิสฺสํ อคมาสหํ.

๑ ก. วจฺจทายโก

๒ จ.ม. วิปฺปเน

- [๓๙] เทวณฺวเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ทานมทธี ตทา
 ทกฺกที นากิขานามิ ปิณฺฑปาตสฺสทํ ผลํ.
 [๔๐] ปฏิสมฺภิทา จตฺตสฺส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตวา สจฺจิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.

อิตุถํ สุทํ อายสฺมา ปิณฺฑปาตโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปิณฺฑปาตโกเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

สทฺทสฺสญฺญิกวคฺโค จตฺตีสติโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

สทฺทสฺสญฺญี ยวสิโก	กีสฺสโกโรณฺทปฺปฬิโย
อาลมฺพนมฺพยาญฺ จ	ปฏฺฐกมฺมจทายโก
สรณํ ปิณฺฑปาโต จ	คาคา ทาฬีสเมว จ.

๓๗. มนุทรรวปุปุฬยวคฺค

๑. มนุทรรวปุปุฬยตฺเถรอปทาน

[๑]	ทาวทีสา อิธาคนฺตฺวา
มนุทรรวํ กเหตฺวาน	มงฺคโล นาม มาณโว
วิปสฺสิสฺส มहेสิโน.
[๒]	สมารินา นิสินฺนสฺส
สตฺตาหํ ธารยิตฺวาน	มตฺตเถ ธารยิ อหํ
เทวโลกํ ปุณฺณกมฺม.
[๓]	เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นากิขานามิ	ยํ พุทฺธํ อภิปฺชยฺย ^๑
พุทฺธปฺชายิทํ ผล.
[๔]	ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกิตฺตา	วิโมกฺขาเป จ อฏฺฐจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิทฺถํ สฺสํ อายสฺมา มนุทรรวปุปุฬยโย^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาติ.
มนุทรรวปุปุฬยตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺต.

๒. กกฺกการุปุปุฬยตฺเถรอปทาน

[๕]	ยามา เทวา อิธาคนฺตฺวา
กกฺกการุปุปุฬย ^๔ ปคฺคยฺห	โคทมํ สิริวจฺฉนฺ ^๓
พุทฺธสฺส อภิโรปยิ.
[๖]	เทวนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคํ นากิขานามิ	ยํ ปุณฺณํ อภิปฺชยฺย
พุทฺธปฺชายิทํ ผล.

๑ ฉ. ยํ ปุณฺณมภิปฺชยฺย. เหวมฺปรีเป

๓ ฉ.ม. สิริวจฺฉน

๒ ก. มนุทรรวโย

๔ ฉ.ม. กกฺกการุมาล

- [๗] ปฏิสัมภิกา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กกฺการุปฺปัสโย^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 กกฺการุปฺปัสยตฺถเรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺตํ.

๓. ภิสุมพาลทายกตฺถเรอปทาน

- [๘] ศุสฺโส นามาสิ สมฺพุทฺโธ สพฺพธมฺมาน ปารกฺข
 วิเวกกาโม สบฺบปญฺโญ^๒ อากฺขจฺฉิ มม สนฺติเก.
 [๙] ตสฺมี จิตฺตํ ปสาเทตฺวา มหาคารุณิเก ชินะ
 ภิสุมพาลํ ปกฺคยฺห พุทฺธเสฏฺฐจฺจสฺสทาสํ.
 [๑๐] เทวณฺวเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ ภิสํ อทฺทํ ททา
 ทฺถกฺคํ นภิขานามิ ภิสทานสฺสสิทํ ผลํ.
 [๑๑] ปฏิสัมภิกา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ภิสุมพาลทายโก เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ภิสุมพาลทายกตฺถเรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺตํ.

๔. เกสรวปฺปัสยตฺถเรอปทาน

- [๑๒] วิชฺชาธโร ททา อาสิ หิมวณฺตมฺหิ ปพฺพเต
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ จงฺกมณฺตํ มหายสํ.
 [๑๓] ตีณิ เกสรวปฺปัสยานิ^๓ สีเส กตฺวานนํ ททา
 อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ เวสฺสภํ อภิปรุชฺชีย.
 [๑๔] เอกทีเส อิตฺโธ กปฺเป ยํ กมฺมมกฺริ ททา
 ทฺถกฺคํ นภิขานามิ พุทฺธปฺปชายิตํ ผลํ.

[๑๕] ปฐิสมภิกขา จตฺสโส
ฉพภินฺนุมา สจฺจิกตา

วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา เกสรวปฺปผิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
เกสรวปฺปผียตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺตํ.

๕. องฺโกลปฺปผียตฺเถรปทาน

[๑๖] ปทุโม นาม สมฺพุทฺโธ
ทิสฺวาน ทมทํ พุทฺธํ

จิตฺตญฺเฐ วสี ททา
สมมฺภุ อูปคณฺณห์.^๑

[๑๗] องฺโกลํ ปฺปผิตํ ทิสฺวา
อูปคณฺทฺวาน สมฺพุทฺธํ

โอจินิตฺวานทํ ททา
ปฺุเชสี^๒ ปทุมํ ชินํ.

[๑๘] เอกทิสฺเส อิตฺโต กปฺเป
ทฺฤคทิสฺ นากิขานามิ

ยํ กมฺมมกฺกริ ททา
พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ.

[๑๙] ปฐิสมภิกขา จตฺสโส
ฉพภินฺนุมา สจฺจิกตา

วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา องฺโกลปฺปผิโย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
องฺโกลปฺปผียตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมตฺตํ.

๖. กทมพปป์ผียตฺเถรปทาน

[๒๐] สุวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ
ถณฺจนคฺุขิยสงฺกาสํ

คจฺจนทํ อนฺตรปณฺเ
ทฺวตฺตีสวรลฺกขณํ.

[๒๑] นิสฺชช ปาสาทวเร
กทมพปป์ผํ ปคฺุคฺุท

อทฺทสํ โลกนายกํ
วิปสฺสี อภิปฺุชยิ.

[๒๒] เอกนวุเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺฤคทิสฺ นากิขานามิ

ยํ ปฺุพฺผมภิปฺุชยิ
พุทฺธปฺุชายิทํ ผลํ.

- [๒๓] ปฏิสมภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญฺญา สจฺฉิกขา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตถํ สฺกํ อายสฺมา กถมฺพปฺปสยิเย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กถมฺพปฺปสยิตฺถเรตฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺตํ.

๗. อุทฺทาลกปฺปสยิตฺถเรตฺส

- [๒๔] สุชาโต นาม^๑ สมฺพุทฺโธ กงฺคากุเล วสึ ททา
 อุทฺทาลกํ กเหตุวาน ปุชฺชีย อปราชิตํ.
 [๒๕] เอกทิสฺส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุปฺผํ อภิปุชฺชีย
 ทุกฺคทึ นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชียํ ผลิตํ.
 [๒๖] ปฏิสมภิกขา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญฺญา สจฺฉิกขา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.
 อิตถํ สฺกํ อายสฺมา อุทฺทาลกปฺปสยิเย เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อุทฺทาลกปฺปสยิตฺถเรตฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. เอกจมฺปกปฺปสยิตฺถเรตฺส

- [๒๗] อุปสนฺโต จ สมฺพุทฺโธ วสฺสํ ปพฺพตฺตเร
 เอกจมฺปกมาทาย อุปกจฺฉิ นรุตฺตมํ.
 [๒๘] ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน ปจฺเจกมฺมุณฺนํ
 อุโภหตฺถเหติ ปกฺกยฺห ปุชฺชีย อปราชิตํ.
 [๒๙] เอกทิสฺส อิตฺโต กปฺเป^๒ ยํ ปุปฺผมภิปุชฺชีย
 ทุกฺคทึ นากิขานามิ พุทฺธปุชฺชียํ ผลิตํ.

๑ จ.ม. อโนโม

๒ จ.ม. ปณฺจสฏฺฐิมฺหิตฺโต กปฺเป

- [๓๐] ปฏิสมภิกา จตสฺโส วิโมกฺชาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เอกจम्ภกปุปฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 เอกจम्ภกปุปฺปิยตเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมิ สมตฺถํ.

๘. ติมिरปุปิยตเถรอปทาน

- [๓๑] จนฺทภากานทีตีเร อนฺโสถํ วชามหํ
 อทฺทสํ วิรัชํ พุทฺธํ สาธราชํว ปุปฺพิตํ.^๑
 [๓๒] ปสนฺนจิตฺโต สมโน ปจฺเจกมฺมุณฺตมํ
 ตเหตุวฺวา ติมิรํ ปุปฺผํ มตฺถเก โอภิรี อหํ.
 [๓๓] เอกนวุเต อิตฺโธ กปฺเป ยํ ปุปฺผมภิปุชฺชัย
 ทฺถกฺกตี นภิชานามิ พุทฺธปุชฺชัยทํ ผลํ.
 [๓๔] ปฏิสมภิกา จตสฺโส วิโมกฺชาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ติมिरปุปฺปิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ติมिरปุปฺปิยตเถรสฺส อปทานํ นวมิ สมตฺถํ.

๑๐. สลพปุปิยตเถรอปทาน

- [๓๕] จนฺทภากานทีตีเร อโหสิ กิณฺโณโร ตทา
 อถทฺทสํ^๒ เทวเทวํ จงฺกมฺนตํ นราสภํ.
 [๓๖] โอจินิตฺวาน สลพํ พุทฺธเสฏฺฐจสฺสทาสหนํ^๓
 อุปสิงฺขมิ มหาวีโร สลพํ เทวกนฺธิกํ.

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๕๑

๑ ฉ.ม. ผลฺลิตํ

๒ ฉ.ม. ตตฺถทฺทสํ

๓ ฉ.ม. ปุปฺผํ พุทฺธสฺสทาสหนํ

- [๓๗] ปฏิคฺคเหตฺวา สมฺพทฺโร วิปสฺสี โลกนายโก
 อุปฺสังฺมิ มหาวีโร เปกฺขมานสฺส เม ททา.^๑
- [๓๘] ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน วนฺทิตฺวา ทิปทฺตมํ
 อนฺชลี ปคฺคเหตฺวาน ปน ปพฺพทมารุทฺติ.
- [๓๙] เอกนฺวเต อิตฺถ กปฺเป ยํ ปุณฺณมภิปรุชฺชียํ
 ทฺถกฺคํ นภิขานามิ พุทฺธปรุชฺชียํ ฬลํ.
- [๔๐] ปฏิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
 จพฺปณฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ. (๓๒๑๓)

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา สลฺลปฺปผิโย^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.

สลฺลปฺปผิยฺยเตรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

มนฺทาวรปฺปผิยวคฺโค สตฺตตฺตีส ติโม.

ตสฺสทฺธานํ

มนฺทาวรณฺจ กกฺการุ	ภิสฺสเกสรปฺปผิโย
องฺโกลโก กทมฺพี จ	อุทฺททลํ เอกจมฺปโก
ติมิรํ สลฺลพณฺเจว	คาคา ทาฬีสเมว จ.

๓๘. โพธิ์วนทนวกุค

๑. โพธิ์วนทนวกุค

[๑] ปาฐลิ ชลิต ^๑ ทิสฺวา	ปาทป ธรณิรุต
เอกัส อณฺชลิ กตฺวา	อวนที ปาฐลิ อห.
[๒] อณฺชลิ ปกฺคเหตุวาน	กรุ กตฺวาน มานส
อนฺโตสุทฺธ พหิสฺสุทฺธ	สุวิมุตฺตํ อนาสว.
[๓] วิปสฺสี โลกมหิต	กรุณาวาณสาคร
สมมฺชา วิย สมฺพุทฺธ	อวนที ปาฐลิ อห.
[๔] เอกนฺวเต อิตฺ กปฺเป	ย โพธิมภิวนทน
ทฺถกฺกที นากิขานามิ	วนทนาย อิทํ ผล.
[๕] ปฏิสมฺภิตา จตฺสโต	วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
จพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิติ ตํ สุตฺวา อายสฺมา โพธิ์วนทนโก เตโร อิมา คาคาโย อภาสิตฺตาติ.
โพธิ์วนทนวกุคสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺต.

๒. ปาฐลิปฺปติยตฺเถราปทาน

[๖] วิปสฺสี นาม ภควา	สยมฺภู อคฺคปฺคฺคโต
ปรุกฺขโต สติสฺสเทหิ	พนฺธมํ ปาวีสี ชิน.
[๗] ทิณฺณิ ปาฐลิปฺปณานิ	อุจฺจนฺเต จปีตานิ เม
สิสํ นฺนฺหายิตฺตาโม ^๒	นทีตีร ^๓ อจฺจณฺ.

๑ จ.ม. หริต

๒ จ.ม. นฺนฺหายิตฺตาโม

๓ จ.ม. นทีตีต

[๘] นิกุมม พนฺธมฺมิตฺยา	อทุทฺถํ โลกนํยํ
อินฺทิวรํ ชลิตํ	อาทิตฺตํ หุตาสนํ.
[๙] พยฺยํสํว ปวโร	อภิชํตํ เกสโร
กจฺจนฺตํ สมณานกํ	ภิกฺขุสํปรกฺขตํ.
[๑๐] ทสฺมี ปสนฺโน สุกเต	กิลฺเลสมลโรวเน
กเหตุวํ ตีณิ ปุปฺผานิ	พฺพุทฺธเสฏฺฐํ อปฺปชฺชํ.
[๑๑] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	ยํ ปุปฺผมภิปฺปชฺชํ
ทกฺกตํ นวภิขานามิ	พฺพุทฺธปฺปชฺชํ ฝลํ.
[๑๒] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐจิเม
ฉพฺภิณฺณา สจฺฉนิกทา	กตํ พฺพุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิทํ สํ อายสฺมา ปาฏฺฐลิปฺปํปิโย เตโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปาฏฺฐลิปฺปํปิยํตฺถเรตฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. ตีณุปฺปลมํลิตฺยตฺถเรอปทาน

[๑๓] จนฺทภากานํทิตฺเร	อโหสิ วานโร ททา
อทุทฺถํ วิรชํ พฺพุทฺธํ	นินฺนํ ปพฺพตฺตนฺตเร.
[๑๔] โอภาเสนํทํ ทิสฺวา สพฺพา	สาลฺลราชํ ฝลฺลิตํ
ลกฺขณพฺยณฺชนฺเปตํ	ทิสฺวา อตฺตมโน อนํ.
[๑๕] อุกฺกจฺจิตฺโต สฺมโน	ปีติยา นฺนจฺมานโส
ตีณิ อฺปฺปสํปฺปผานิ	มตฺถเก อภิโรปยํ.
[๑๖] ปุชฺชิตฺวาน ปุปฺผานิ	ฝลฺลสฺสสํหํ มहेสิโน
สการโว ภวิตฺวาน	ปฏฺกามํ อตฺตตรามฺโข.
[๑๗] กจฺจนฺโต ปฏฺกฏิกิ	วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา
เสนตฺเร ปตฺติวาน	ปาปํ ธีวิตกฺขยํ.

- [๑๘] เตน กมฺเมน สุกฺเตน เจตนาปณฺธิทึ จ
ชหิตฺวา ปุริมฺ ชาติ ทาวทิสฺส อคฺคจฺจนฺ.
- [๑๙] สฺถานํ ทิณฺณิกฺขตฺตฺถุจ เทวราชฺชมการียี
สฺถานํ ปณฺจกฺขตฺตํ จ จกฺกวตฺตํ อโหสฺส.
- [๒๐] เทวฺนวุเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္พมฺภิปุชฺชียี
ทฺถุคฺคํ นานิขานามิ พุทฺธปุชฺชียํ ผลํ.
- [๒๑] ปฏฺฐิสฺมภิกฺขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
จพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ทิณฺณปฺปตฺตมาลฺโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺถาติ.
ทิณฺณปฺปตฺตมาลฺยตฺถะเรสฺส อปทานํ ทตฺถิยํ สมตฺตํ.

๔. ปตฺติปปุผฺยตฺถะราปทาน

- [๒๒] ยทา นิพฺพายิ สมฺพุทฺโธ มเหสี ปทุมตฺตโร
สมาคมฺม ชนา สพฺเพ สรีรํ นีหฺรนฺติ เต.
- [๒๓] นีหฺรนฺเต สรีรมฺหิ วชฺชมานาสฺ ภาริสฺ
ปสฺสนนฺจิตฺโต สฺมโน ปตฺติปปุผฺมภิปุชฺชียี.
- [๒๔] สตฺตสฺสเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ปุပ္พมฺภิปุชฺชียี
ทฺถุคฺคํ นานิขานามิ สรีเร ปุชฺชิตฺ ผลํ.
- [๒๕] กิเลสฺสา ฉาปิศา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พฺนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
- [๒๖] สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส^๑ สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

[๒๗] ปฏิสมภิทา จตสฺส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา ปตฺติปปิโย^๑ เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปตฺติปปิยฺยตฺถเรสฺส อปทานํ จตฺถํ สมกฺตํ.

๕. สตฺตปณฺณียตฺถเรอปทาน

[๒๘] สุมโน นาม สมพุทฺโธ อปฺปชฺชิ โลกนายโก
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน สตฺตปณฺณิมปฺชฺย.

[๒๙] สตฺสทสฺเส อิตฺโถ กปฺเป สตฺตปณฺณิมปฺชฺย
 ทฺถกฺกํ นานิชานามิ สตฺตปณฺณิปฺชายิทํ^๒ ผลํ.

[๓๐] กิเลสํ ฌาปิตฺวา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.

[๓๑] สฺวาภตํ วท เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

[๓๒] ปฏิสมภิทา จตสฺส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สตฺตปณฺณิโย เถโร อีมา คาถาโย อภาสิตฺถาติ.
 สตฺตปณฺณียตฺถเรสฺส อปทานํ ปณฺจมํ สมกฺตํ.

๖. กนฺธมฺมูจฺยตฺถเรอปทาน

[๓๓] จิตฺเก กรียมาเน นานากนฺธเส สมากเต^๓
 ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน กนฺธมฺมูจฺยํ อปฺชฺย.

[๓๔]	สทสทสเส อิตโต กปเป
ทุกุคฺคิ นากิขานามิ	จิตกัมมํ ยํ อပ္ปชยิ
จิตตูปชยิทํ ผลํ.
[๓๕]	กิลเลสา ฌาปีตา มยฺหํ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
วิหฺรามิ อนาสโว.
[๓๖]	สฺวาคทํ วท เม อาสิ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
กทํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
[๓๗]	ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
ฉพฺภิตฺวา สจฺจิกิตา	วิโมกฺขาปี จ อญฺฺจิเม
กทํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.

อิตถํ สฺกํ อายสฺมา กนฺธมฺมจฺฉโย เตโร อิมมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กนฺธมฺมจฺฉิตฺตเถรสฺส อปทานํ อญฺฺจํ สมตฺตํ.

๗. จิตกပ္พชกตฺเถรอปทาน

[๓๘]	ปรินิพฺพุเต ภควติ
อาโรปีตมฺหิ จิตฺเต	ชลชฺชุตฺตมนามเก
สาลปฺปฬํ อပ္ปชยิ.
[๓๙]	สทสทสเส อิตโต กปเป
ทุกุคฺคิ นากิขานามิ	ยํ ปฺปฬํ อภิปฺปชยิ
จิตตูปชยิทํ ผลํ.
[๔๐]	กิลเลสา ฌาปีตา มยฺหํ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
วิหฺรามิ อนาสโว.
[๔๑]	สฺวาคทํ วท เม อาสิ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
กทํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
[๔๒]	ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
ฉพฺภิตฺวา สจฺจิกิตา	วิโมกฺขาปี จ อญฺฺจิเม
กทํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.

อิตถํ สฺกํ อายสฺมา จิตกပ္พชโก เตโร อิมมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 จิตกပ္พชกตฺเถรสฺส อปทานํ สจฺจํ สมตฺตํ.

๘. สมนतालวณฺณียตุเถราปทาน

- [๔๓] สิทฺธตฺตสฺส ภควโต ทาลวณฺณํ อทาสหํ
 สุมเนหิ ปฏิจฺจนฺนํ ธารายามิ มหายสฺ^๑
- [๔๔] จตฺตุนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ทาลวณฺณํ อทาสหํ
 ทกฺกตฺถิ นานิขานามิ ทาลวณฺณสฺสทํ ผลํ.
- [๔๕] กิเลสํ ฌาปิตฺวา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา วิรามี อนาสโว.
- [๔๖] สุวากตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๔๗] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 ฉนฺนภิณฺเฒา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- อิตฺถํ สุตฺถํ อายสฺมา สมนतालวณฺณียโต เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
 สมนतालวณฺณียตุเถรสฺส อปทานํ อญฺจมํ สมตฺตํ.

๘. สมนทามียตุเถราปทาน

- [๔๘] สิทฺธตฺตสฺส ภควโต นฺนาทกสฺส ตปสฺสีโน
 กถฺวาน สมนทามํ ธารยํ ปุโรโต จิตฺโต.
- [๔๙] จตฺตุนฺนเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทามํ อภิปฺชยํ^๒
 ทกฺกตฺถิ นานิขานามิ สมนทามสฺสทํ^๓ ผลํ.
- [๕๐] กิเลสํ ฌาปิตฺวา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา วิรามี อนาสโว.
- [๕๑] สุวากตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

๑ จ.ม. มหารหํ

๒ จ.ม. ธารยํ ตทา

๓ จ.ม. สมนธารณ

- [๕๒] ปฏิสมุภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สุมณฺทามิโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 สุมณฺทามิยตฺถสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. กาสุมาริผลทายกตฺเถราปทาน

- [๕๓] กณิการวํ โชตนํ นิสินฺนํ ปพฺพตฺตเร
 อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ โลกเชฏฺฐํ นราสภํ.
 [๕๔] ปสนฺนจิตฺโต สุมโน สิริเร กตฺวาน อญฺชลิ
 กาสุมาริผลํ กยฺหุ พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสหิ.
 [๕๕] เอกทิสฺส อิตฺโธ กปฺเป ยํ ผลํ อทฺทํ ททา^๑
 ทฺฤคฺคํ นานิชานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ.
 [๕๖] กิเลสํ ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมททา
 นาโกว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
 [๕๗] สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 จิตฺสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 [๕๘] ปฏิสมุภิกา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ. (๓๒๗/๑)

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา กาสุมาริผลทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กาสุมาริผลทายกตฺถสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

โพธิวนฺทวนคฺโค อฏฺฐติสฺสติโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

โพธิปาฏฺฐลิ อปฺปลิ	ปตฺติ จ สตฺตปณฺณิโย
กนฺธมฺมุจฺจิ จ จิตฺโก	ทาลํ สุมณฺทามโก
กาสุมาริผลิ เจว	คาคา เอกุณฺสฏฺฐิกา. ^๒

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๕๒ ๑ จ.ม. อทํ ๒ สงฺขยาจายํ โพธิวนฺทวนคฺเค น สมติ.

๓๕. อมฺพณฺณผลทวคฺค

๑. อมฺพณฺณผลทวคฺคเตรอปทาน

[๑] สทวสี นาม ภควา	สยมญฺญ อปราชิต
วิเวกกาโม สมฺพทฺโร	โคจรยาภินิคมิ.
[๒] ผลทฺโธ อหํ ทิสฺวา	อุปกณฺณํ นราสภํ
ปสฺนณจิตฺโต สุมโน	อมฺพณฺณ ^๑ อทท ^๒ ผลํ.
[๓] จตฺตุนฺเต อิตฺถ กปฺเป	ยํ ผลํ อททํ อหํ
ทฺถกฺคํ นานิชานามิ	ผลทานสฺสทํ ผลํ.
[๔] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ	ภวา สพฺเพ สมฺมททา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	วิหรามิ อนาสโว.
[๕] สฺวาคํ วต เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติกเก
ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
[๖] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส	วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
ฉพฺภินฺณา สจฺฉิกตา	กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.
- อิตฺถํ สฺทํ อายสฺมา อมฺพณฺณผลทวโก^๓ เตโร อิมํ คาถาโย อภาสิตฺตาคิ.
อมฺพณฺณผลทวคฺคเตรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺตํ.

๒. ลพฺขทวคฺคเตรอปทาน

[๗] นกเร พนฺธมฺภิตา	อาสี อารามิกอ ททา
อททสํ วิรชํ พุทฺธํ	คจฺจนฺตํ อนิลฺลชเส.

๑ จ.ม. อวญฺ. ส. อวณฺญ

๒ ก. อทท

๓ จ.ม. อวณฺณผล....

[๘] ลพฺขสฺส ผลํ กยฺห
อากาเส จิตฺโก สมนฺโต	พฺพุทธเสฏฺฐสฺสทาสหํ
ปฏิกุณฺหิ มหายโส.
[๙] ปิติสณฺชนนํ ^๑ มยฺหํ
ผลํ พฺพุทธสฺส ทตฺวาน	ทิจฺจธมฺมสฺสวาทํ
วิปฺปสนฺเนน เจตฺสา.
[๑๐] อธิคณฺโณ ททา ปิตี
อุปฺปชฺชเตว รตนํ	วิปฺปลब्धํ สุขตฺถมํ
นิพฺพุตฺตสฺส ทธี ^๒ ทธี.
[๑๑] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคที นานิกานามิ	ยํ ผลํ อทฺทํ ททา
ผลทานสฺสิทํ ผลํ.
[๑๒] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
นาโถว พนฺธนํ เณตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
วิหฺรามิ อนาสโว.
[๑๓] สุวาทกํ วต เม อาสิ
ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	มม พฺพุทธสฺส สมนฺติโก
กตํ พฺพุทธสฺส สาสนํ.
[๑๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
ฉพฺภิตฺวา สจฺฉิกิตฺตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กตํ พฺพุทธสฺส สาสนฺนํ.
- อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา ลพฺขทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
ลพฺขทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทฺติยํ สมตฺตํ.

๓. อุทุมพรผลทายกตฺเถราปทาน

[๑๕] นินฺนคานทียา ^๓ ตีเร
อทฺทสํ วิรชํ พุทฺธํ	วิหาสิ ปฺริสฺสฺสทโม
เอกคฺคํ สฺสสมาหิตํ.
[๑๖] ทสฺมี ปสนฺนมานโส
อุทุมฺพรผลํ กยฺห	กิเลสมลโรวเน
พฺพุทธเสฏฺฐสฺสทาสหํ.
[๑๗] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคที นานิกานามิ	ยํ ผลํ อทฺทํ ททา
ผลทานสฺสิทํ ผลํ.

- [๑๘] กิเลสตา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
- [๑๙] สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๒๐] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิตุํ สํ อายสฺมา อุทฺมฺพรมฺผลทายโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อุทฺมฺพรมฺผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ ทตฺถิยํ สมฺมตฺตํ.

๔. ปิณฑผลทายกตฺเถราปทาน

- [๒๑] วณฺณเร พุทฺธํ ทิสฺวา อตฺถทสฺสี มหายสํ
 ปสนฺนจิตฺโต สมฺโน ปิณฑสฺส ผลํ อทํ.^๑
- [๒๒] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ยํ ผลํ อทํ ททา
 ทุกฺกตี นาภิชานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ.
- [๒๓] กิเลสตา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธํ เณตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
- [๒๔] สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๒๕] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํนฺติ.

อิตุํ สํ อายสฺมา ปิณฑผลทายโก^๒ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปิณฑผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมฺมตฺตํ.

๑ ก. มิลกฺขสฺส..., จ.ม. ปิณฑสฺสททํ ผลํ

- [๓๖] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญฺญา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา วลฺลิตฺถายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 วลฺลิตฺถายกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐํ สมตฺถํ.

๗. กถลิตถายกตฺเถราปทาน

- [๓๗] กถิการวํ ชลิตํ ปุณฺณมาเยว^๑ จนฺทิมิ
 ชลนฺทํ ที่ปรุกฺขวํ อทฺทสํ โลกนายนํ.
 [๓๘] กถลิตา ผลํ กยฺหํ อทาสี สทฺถโน อหํ
 ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน วนฺทิตฺวาน อปกมฺมิ.
 [๓๙] เอกคีสํ อิตฺโถ กปฺเป ยํ ผลํ อทธี ททา
 ทฺถกฺคิ นวฺชานามิ ผลทานสฺสทํ ผลํ.
 [๔๐] กิลเสสา ฉาปีทา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมททา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
 [๔๑] สุวาคํ วท เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 [๔๒] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญฺญา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สฺสํ อายสฺมา กถลิตถายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 กถลิตถายกตฺเถรสฺส อปทานํ สทฺถมํ สมตฺถํ.

๘. ปนสผลถายกตฺเถราปทาน

- [๔๓] อชฺชโน นาม สมฺมพฺพุโห หิมนฺเต วสึ ททา
 จรณฺเณ จ สมฺปนฺโน สมาริกฺสโต มุนิ.

๑ ส. ม. ปุณฺณมาเสว

[๔๔]	กุมภมตฺตํ คเหตุวาน
จตฺตปณฺเณ จเปตฺวาน	ปนฺสํ ชีวชีวกํ
อทาสี สตุถโน อหํ.
[๔๕]	เอกนวุเต ^๑ อิตฺถ กปฺเป
ทฺถกฺคิ นากิขานามิ	ยํ ผลํ อททํ ททา
ผลทานสฺสทํ ผลํ.
[๔๖]	กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตทา
วิหรามิ อนาสโว.
[๔๗]	สฺวาคทํ วต เม อาสิ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
กทํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
[๔๘]	ปฏฺฐิสฺสภิกขา จตฺสฺโส
จพฺภิณฺณา สจฺฉิกิตา	วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
กทํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
- อิตุถํ สฺกํ อายสฺมา ปนฺสผลทายโก เตโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺตภาติ.
ปนฺสผลทายกตฺเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๕. โสณโกฏิวิสตฺถุเถราปทาน

[๔๙]	วิปฺสฺสิโน ปาวจเน
จาทฺตทิสฺสสฺส สัมมสฺส	เอกํ เลณํ มยา กทํ
พนฺธุมาราชธานียา.
[๕๐]	ทฺสฺเสหิ ภูมึ เลณสฺส
อุทฺทกฺคจิตฺโต สุมโน	สนฺถริทฺวา ปริจฺจซี
อทาสี ปณฺธิริ ททา.
[๕๑]	อาราธเยยฺยํ สมฺพุทฺธํ
อนตฺตรณฺจ นิพฺพานํ	ปพฺพชฺชณฺจ ลภเยยฺหํ
สุสฺสเยยฺยํ สนฺติมตฺตมํ.
[๕๒]	เตเนว สุกฺกมฺมเลน
เทวญฺโถ มนฺสฺโส จ	กปฺเป ^๒ นวุติ สํสริ
กตฺตปณฺโณ วิโรจหนํ.

๑ จ.ม. เอกตฺสเส

๒ ส. กปฺป, ม. กปฺป....

- [๕๓] ตโต กมฺมวเสเสน อธิ ปจฺฉิมเก ภเว
 จมฺปายํ อคฺคเสฏฺฐจิสฺส ชาโตมฺหิ เอกปฺตฺตโก.
- [๕๔] ชาตมตฺตสฺส เม สุตฺวา ปิตุณฺโห อยํ อหุ
 ททามหํ กุมารสฺส วิสโกฏฺฐิ อนฺนกา.
- [๕๕] จตุรงฺคฺลา จ เม โลมา ชาตา ปาทตเล อโก
 สฺซุมา มุทฺธสมฺผสฺสา ตฺูลาปิจฺสมา สฺสา.
- [๕๖] อคฺคิตา นวฺติ กปฺปา อยํ เอโก จ อุตฺตริ
 นาภิขานามิ นิภฺขิตฺเต ปาทะ ญมฺยา อสนฺนเต.
- [๕๗] อวารธโต เม สมฺพทุโร ปพฺพชฺช อนการิยํ
 อรหตฺตญจ เม ปตฺถํ สตีญฺโตมฺหิ นิพฺพุโต.
- [๕๘] อคฺโค อารทฺธวิริยานํ นิทฺธิญฺโจ สพฺพทสฺสินา
 ชีณาสโวมฺหิ อรหา จพฺปิณฺโณ มหิทฺธิโก.
- [๕๙] เอกนวฺเต อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมทฺธิ ททา
 ทฺถกฺคิ นาภิขานามิ เลณทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๖๐] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมททา
 นาโคว พนฺธนํ เนทฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๖๑] สฺวากตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๖๒] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อญฺจิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

[๖๓] เถโร โกฏิวิโส^๑ โสโณ ภิกฺขุสํมสฺส อคฺคโต
ปณฺหํ ปุณฺโณ วียากาสี อนนตตฺตมฺหาสเรติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา โสโณ โกฏิวิโส เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตฺตาติ.
โสณโกฏิวิสฺสเถรสฺส อปทานํ นวํ สมฺมตํ.

๑๐. ปุพฺพกมฺมปีโลติ นาม พุทฺธาปทาน

[๖๔] อนนตตฺตสราสนฺเน รณฺเณยํ สิลาทเล
นารตนปชฺโชเต นานาคณฺฐวณฺฑเร.
[๖๕] มหฺตา ภิกฺขุสํเมเน ปเรโต โลกนายโก
อาสีโน พฺยากริ ทตฺถ พุพฺพกมฺมานิ อตฺตโน.
[๖๖] ^๒สุณฺหาถ ภิกฺขเว มยฺหํ ยํ กมฺมํ ปกตํ มยา^๒
^๓เอกํ อรณฺณิกํ ภิกฺขุ ทิสฺวา ทินฺนํ ปีโลติกํ.
[๖๖] ก. ปตฺติตํ ปจฺมํ พุทฺธํ พุทฺธตฺตาย มยา ททา^๓
^๒ปีโลติกสฺส กมฺมสฺส พุทฺธตฺตเปปี วิปฺจจฺติ.^๒
[๖๖] ^๓ช. โกปาลโก ปุเร อาสี คาวี ปาเชติ โกจรํ
ปีวณฺตี อุกกํ อาวลิ คาวี ทิสฺวา นิวารยิ.
[๖๖] ค. เทน กมฺมวิปาเกเน อธิ ปจฺฉิมเก ภเว
ปีปาสิตโต ยถิจฺจกํ น หิ ปาตุํ ลภามหํ.^๓

สุตฺตฺต. ๒๔/๕๓ ๑ ฉ. โกฏิวิโส

๒-๒ ฉ.ม. สุณฺหาถ ภิกฺขเว มยฺหํ ยํ กมฺมํ ปกตํ มยา
ปีโลติกสฺส กมฺมสฺส พุทฺธตฺตเปปี วิปฺจจฺติ

๓-๓ ฉ.ม. ปตฺตฺตเก นตฺติ

(๔)

[๗๘] เวมาตุ ภาตร ปุพเพ
ปกุขีปี้ กิริทุคฺคสฺมี^๑

ธนเหตุ หนึ อหิ
สึลาย จ อปัสสิ.

[๗๙] เตน กมฺมวิปาเคน
องฺคฺคจฺ จ ปัสสิ ปาเท

เทวทตฺโต สึลฺล จิปี
มม ปาสาณสกุขรา.

(๕)

[๘๐] ปุเรหิ ทารโก หุตฺวา
ปัจเจกพุทฺธํ ทิสฺวาน

กัฬมาโน มหาปถ
มกฺเค สกฺลิกํ^๒ ทฬิ.^๓

[๘๑] เตน กมฺมวิปาเคน
วธฺตํ มํ เทวทตฺโต

อิธ ปัจฉิมเก ภเว
อติมาเร ปโยชยิ.

(๖)

[๘๒] หตฺถาโรโห ปุเร อาสิ
ปิณฺฑทาย วิจฺรณทํปี้^๔

ปัจเจกมุนิมุตฺตมํ
อาสาเทสิ กเชนทํ.

[๘๓] เตน กมฺมวิปาเคน
กิริพุพฺเช ปุรวเร

ภนฺโต^๕ นาวาทิวิ กโช
ทารุโน สมฺปาคมิ.^๖

(๗)

[๘๔] ราชาหิ ปตฺติโก^๗ อาสิ
เตน กมฺมวิปาเคน

สทฺธิยา ปุริเส หนึ
นิรเย ปัจจิสํ ภูสํ.

[๘๕] กมฺมโน ทสฺส เสเสน
ปาเท จวี ปกฺกเปสิ^๘

โส ทานี^๙ สกฺลํ มม
น ทิ กมฺมํ วินิสฺสติ.

(๘)

[๘๖] อหิ เกวณฺณคามสฺมี
มจฺฉนฺตปมาตเก^{๑๐} ทิสฺวา

อหุ^{๑๑} เกวณฺณทารโก
ชนยิ โสมนสฺสทํ.^{๑๒}

๑ จ.ม. กิริทุคฺคสฺมี ๒ ม. สกฺขลิกํ ๓ จ.ม. จิปี ๔ จ.ม. วิจฺรณทํ ทํ
๕ ม. ทนฺโต ๖ ส. มํ อฺปาคมิ ๗ จ. ปตฺติโว อฺทฺธาน-อฺภฺจ. ชตฺธิโย
๘ จ.ม. อิทานิ ๙ ส. ปโกเปสิ ๑๐ จ.ม. อหุ ๑๑ จ.ม. มจฺฉนฺต ปมาตเต
๑๒ อฺทฺธาน-อฺภฺจ. โสมนสฺสทํ

[๔๖] เอวํ ชีโน วียากาสี ภิกฺขุสํมสฺส อตฺถโต^๑
 สพฺพาภินฺวาวลปฺตโต อโนตฺตเต มหาตฺเรติ. (๓๓๖๗)

อิตฺถํ สํทํ ภควา อตฺตโน ปุพฺพจริตํ ปุพฺพกมฺมบีโลติ นาม พุทฺธาปทานํ
 ฐมฺมปริยายํ อภาสิตฺถาติ.

ปุพฺพกมฺมบีโลติ^๒ นาม พุทฺธาปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

อมฺพญฺผลวคฺโค เอกุณฺจตาฬิสม.

ตสฺสํทหานํ

อมฺพญฺ ^๓ ลพฺชณฺเจว	อุทฺมพฺรบีลฺกฺข จ
ผารุวฺลลํ จ กทล	ปนฺโส โกฏฺวิสโก
ปุพฺพกมฺมบีโลติ จ	อปทานํ มหฺลสิโน
คทาโย เอกนฺวฺติ	คณฺธิตาโย วิภาวฺหิ,

จุทฺทสมํ ภาณวารี.

๔๐. ปิณทุทวจุฉกุก

๑. ปิณทุทวจุฉกุกเถราปทาน

[๑] นคเร หัสวติยา	อาสี โทวาริโก อหิ
อกุโขพุภ อมิตัง โภคัง	ฆเร สนนิจิตัง มม.
[๒] รโหคโต นิสิติกุวา	ปหัสติทวาน มานสั ^๑
นิสชช ปาสาทเว	เอว จินเทสหนิ ตทา.
(จินตนาการ)	
[๓] พหุ เมว กตา ^๒ โภคา	ผิตัง อนเตปุริ มม
ราชาปี มัง นิมนเตสิ ^๓	อาหนนุโท ปจวิสสุโร.
[๔] อยญจ พุทโธ อูปนโน	อริจจุปปตติโก มุนิ
สัวิชชนติ จ เม โภคา	ทานัง ทสฺสามิ สตุตฺโถ.
[๕] ปทฺเมน ราชปุตฺเตน	ทินนัง ทานวริ ชิน
หตุตฺตินาเก จ ปลฺลลงเก	อปสฺเสนัง จนปฺปกิ.
[๖] อหิปี ทานัง ทสฺสามิ	สัเม กถวรุตฺตเม
อทินนปฺพุพฺพํ ทานวริ ^๔	ภวิสฺสํ อาทิกมฺมิโก.
[๗] จินเตทฺวานํ พหุวิธัง	ยาเก ยสฺส สฺสํ ผลัง
ปริกฺขารทานมทุกฺกขี	มม สงฺกปฺปปรณิ.

๑ ส. สมุปหัสติทว มานสั ๒ จ.ม. พหุเมธิกตา ๓ จ.ม. ราชาปี สนนินมนเตสิ
๔ จ.ม. อทินนปฺพุพฺพมณฺเฑสั

[๘] ปริกฺขารานิ ทสฺสามิ สัมเพ คณวรุตฺตเม
อทินฺนปฺพพมณฺเณสํ ภวิสฺสํ อาทิกมฺมิโก.

(ทานวจุตฺตสมฺปาทน)

[๙] นพกาเร อฺปาคมฺม ฉตฺตสทฺสทสฺसानิ	ฉตฺตํ กาเรสี ทาวเท เอกโต สนนฺนิปาตยิ.
[๑๐] ทสฺสสทฺสทสฺसानิ ปคฺตสทฺสทสฺसानิ	เอกโต สนนฺนิปาตยิ เอกโต สนนฺนิปาตยิ.
[๑๑] วาสิโย สทฺตเก จาปี เหฏฺฐา ฉตฺเต จปาเปสี	สุจฺจิโย นนฺเจทเน กาเรทฺวา ตทฺนจฺฉเว
[๑๒] วิธูปเน ทาลปณฺเณ ^๑ ปริสฺสวเน เทลฺลวเร ^๒	โมรหตฺเต จ จามเร การฺยิ ตทฺนจฺฉเว.
[๑๓] สุจิมเร อํสวทฺธ อาธารเก จ สุกเต	อโถปี ภายพฺนฺธเน การฺยิ ตทฺนจฺฉเว.
[๑๔] ปริโกภภานเน จ เมสฺสเช ปุริยทฺวาน	อโถปี โลหตาลเก เหฏฺฐาฉตฺเต จเปสฺสิ.
[๑๕] วจํ อสฺสํ ลฺลจิมฺมํ หริตฺถิ สิงฺกิเวรํ	ปิปฺพลิมฺริจานิ จ สพฺเพ ปุเรสี ภานเน.
[๑๖] อฺปาหนา ปาทุกาโย กตฺตรทณฺเฑ สุกเต	อโถ อุตฺทกปฺญฺจเน การฺยิ ตทฺนจฺฉเว.
[๑๗] โอสถํ อณฺชนาปี ^๓ กฺขจิกา ปณฺจวณฺเณหิ	สลากา ฐมฺมกตฺตรธา สิพฺพิเต กฺขจิกามเร.
[๑๘] อาโยเก ฐมฺเนตฺเต จ คฺคฺคฺคฺคฺค จ กรณฺเฑ จ	อโถปี ทิปฺธารเก การฺยิ ตทฺนจฺฉเว.

๑ จ.ม. ทาลวณฺเณ ๒ ส. เทลฺลวเร ๓ จ.ม. โอสถณฺชนาปี จ

- [๑๙] สณฺหาเส ปิปลฺเล เจว อโถปี มลหาริโน^๑
 เกสชฺชถวิเก เจว การียี ททญฺจเว.
 [๒๐] อาสนฺทโย ปิจเก จ ปลฺลนฺเก จตุโรมเย
 ททญฺจเว การเวทวา^๒ เญจจตุเต จเปสํ.
 [๒๑] ^๓อุณฺณภิสฺสิ กุณฺณภิสฺสิ อโถปี ปิจกาภิสฺสิ^๓
 พิมฺโพทเน^๔ จ สุกเต การียี ททญฺจเว.
 [๒๒] กุรุวินฺโท มรุตฺตฺเถ เทลหตุตปทาปํ
 สิวะฐิผลกํ สุจี^๕ มณฺจํ อตฺถรณฺเน จ.
 [๒๓] เสนาสเน ปาทปฺปญฺเจ สยนาสนทณฺฑาเก
 ทนฺตโปเน จ กถลึ^๖ สีสฺสเลปนคฺคณฺธเก.^๗
 [๒๔] อรณฺนิ ผลปีเจ จ^๘ ปตฺตปฺปธานถาลเก
 อุกกสฺส กญฺจญฺจ จุณฺณกํ ราชนมฺพนํ.^๙
 [๒๕] สมนฺมุชฺชนํ^{๑๐} อุกทฺตํ^{๑๑} ตถา วสฺสิกสาฏกํ
 นิสีทนํ กณฺฑาญฺจาทิ อถ อนฺตรวาสกํ.
 [๒๖] อุกทฺตราสงฺกสงฺฆาญฺจิ นตฺถกํ มุขโสธนํ
 พินฺดุกโลณฺญฺทญฺจ^{๑๒} มรฺุ จ ทธิปานกํ.
 [๒๗] ปุปลฺลิสฺสิตฺถํ^{๑๓} ปิโถติญฺจ มุขปฺปญฺจนสฺสทฺตํ
 ทาทพฺพํ นาม ยํ อตฺถิ ยญฺจ กปฺปติ สทฺถุโน.
 [๒๘] สพฺพเมตํ สมานะทฺวา อานนฺทํ อฺปสงฺกมํ
 อฺปสงฺกมม ราชานํ ขเนตาริ มหายสฺส.^{๑๔}

๑ จ.ม. มลหารเก ๒ จ.ม. การยิตฺวา ๓-๓ จ. อุณฺณภิสฺสิ กุณฺณภิสฺสิ อโถปี ปิจกาภิสฺสิ
 ๔ จ. พิมฺโพทเน ๕ จ.ม. สิวะฐิผลเก สุจี ๖ จ.ม. อาฏลึ ๗ จ.ม. สีสฺสเลปนคฺคณฺธเก
 ๘ ส. ปลาสปีเจ ๙ ส. ราชนมฺพนํ ๑๐ จ.ม. สมนฺมุชฺชนํ ๑๑ จ.ม. อุกทฺตํ
 ๑๒ จ. พินฺดุกโลณํ ปทฺทํ จ ๑๓ จ.ม. รูปํ สิตฺถํ
 ๑๔ จ. มเหสีโน, ส. มเหสินํ, ก. มหิสฺสรํ

สิริสา อภิวัตเทตวา

อิทํ วจนัมพรวี.

(ทานิกาสาณานา)

[๒๙] เอกโต ชาตีสวทุมา^๑อุภินันฺ เอกโต ยโส^๒

สาธารณา สุเช ทุกุเช

อุโภา จ อนฺวตฺตกา.

[๓๐] อตฺถิ เจตสิกํ ทุกุขํ

ทวาธะยฺยํ อรินฺทม

ยทิ สกฺโกสิ ทํ ทุกุขํ

วิโนทยะยาสิ ชตฺติย.

[๓๑] ทว ทุกุขํ มม ทุกุขํ

อุภินันฺ เอกโต มนฺ^๓นิฏฺฐิตนฺติ วิชานาหิ^๔ทํ โมเจยฺย^๕ สเจ ทฺว.

[๓๒] ชานาหิ โข महाराज

ทุกุขํ เม ทฺพพิโนทโย

พหุํ สมานิ กชฺชสฺส

เอตนฺเต ทฺวจจฺ ฐนํ^๖

[๓๓] ยาวทา วิชิตฺเต อตฺถิ

ยาวทา มม ชีวิทํ

เอเทหิ ยทิ เต อตฺโต

ทสฺสามิ อวิกมฺปิโต.

[๓๔] กชฺชิตํ โข ทยา เทว

มิจฺฉา ทํ พหุ กชฺชิตํ

ชานิสฺสามิ ทฺวํ อชฺช

สพฺพธมฺเม ปติฏฺฐิตํ.

[๓๕] อติพาพฺหํ นิปีเพสิ

ททมานสฺส เม สโต

กินฺเต เม ปิพิเตนฺตฺโต

ปตฺติทํ เต กเถหิ เม.

[๓๖] อิจฺฉามหํ महाराज

พฺพุธเสฏฺฐํ อนฺตฺตรํ

โกชยิสฺสามิ สมฺพทฺธ

วชฺชํ เม มาหุ ชีวิทํ.

[๓๗] อณฺณํ เทหํ วรํ ทมฺมิ

มา ยาจิตฺโต ตถาคทํ^๗

อเทยฺโย กสฺสจฺจิ พฺพุโธ

มณิ ชิตฺริโส ยถา.

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๕๔ ๑ จ.ม. ชาตีสวทุมา ๒ จ.ม. มนํ ๓ จ.ม. มโน

๔ ก. วิชานาสิ ๕ จ.ม. มมาธะยฺยํ ๖ จ.ม. เอกํ เต ทฺวจจฺ วรํ

๗ ก.ม. อายาจิตฺโต ตถาคโต

- [๓๘] นนุ เต กชชิตํ เทว ยาว ชีวิตมตฺถิกิ^๑
 ชีวิตํ^๒ ททมาเนน ยุตํ ทาทํ ทถาคทํ.
 [๓๙] จปนีโย มหาวีโร อเทยโย กสฺสจิ ชีโน
 น เม ปฏิสสุโต พุทฺโธ วรสฺส อมิตํ ธนํ.
 [๔๐] วินิจฺจนํ ปาปฺพนามิ^๓ ปุจฺฉิสฺสาม วินิจฺจนเย
 ยถา สณฺหิ^๔ กถสฺสนฺติ ปฏิปุจฺฉาม ทํ ทถา.
 [๔๑] รณฺโณ หตฺถเด กเหตุวาน อคมาสี วินิจฺจนํ
 ปุโรโต อกฺขทสฺसानํ อิทํ วจนมพฺพวี.
 [๔๒] สฺถนฺตํ เม อกฺขทสฺสา ราชา วรํ อทาสี เม
 น กิณฺจ จปยิตฺวาน ชีวิตปี^๕ ปวารยิ.
 [๔๓] ทสฺส เม วรทินฺนสฺส พุทฺธเสฏฺฐํ วรี อหํ
 สฺสทินฺโน โหติ เม พุทฺโธ จินฺนทถ สํสยํ มม.
 [๔๔] สฺสสาม ทว วจัน ภูมิปาลสฺส วาชีโน
 อุกินฺนํ วจันํ สฺสทฺวา จินฺนทิสฺสามेतฺถ สํสยํ.
 [๔๕] สพฺพํ เทว ทยา ทินฺนํ อิมสฺส สพฺพคานฺทิกํ^๖
 น กิณฺจ จปยิตฺวาน ชีวิตปี^๕ ปวารยิ.
 [๔๖] กิจฺจปฺปตฺโตว หุตฺวาน ยาวชีวมนฺตฺตว^๗
 อิมํ สฺสทฺกชิตํ ฆทฺวา อทาสี สพฺพคานฺทิกํ.^๖
 [๔๗] ปราชโย ทว^๘ เทว อสฺส เทยโย ทถาคโต
 อุกินฺนํ สํสโย จินฺโน ยถาสณฺทมฺหิ^๙ ทิฏฺฐจถ.
 [๔๘] ราชา ทตฺถเวว จตฺวาน อกฺขทสฺเสตฺถทพฺพวี
 สมฺมา มยฺหิปี^{๑๐} เทยฺยถ ปุณฺ พุทฺธํ ลภามหํ.

๑ จ. ชีวิตมตฺถิกิโน, ม. วิชิตมตฺถิกิ

๒ ม. วิชิต

๓ จ.ม. ปาปฺพนาม

๔ ส. ยถาสณฺทํ, จ.ม. ยถาสณฺจ

๕ ม. วิชิตปี

๖ จ. สพฺพคานฺทิก

๗ จ. ยาจิ วรมนฺตฺตว ๘ ส. ทว

๙ ส. ยถาสณฺทมฺหิ, จ.ม. ยถาสณฺจมฺหิ

[๔๙]	ปุเรตวา ทว สงกปโป
ปุน เทยยาสิ ^๑ สมพุทฺธ | โกชยิตฺวา ทถาคคํ
อานนทสฺส ยสฺสสิโน. |
|------|---|--|

(นิมนทนกถา)

[๕๐]	อภฺชทสฺสเสภีวาเทตฺวา
ตฺถุโจ ปมฺหิโต หุตฺวา	อานนทมฺปิ ^๒ ชตฺติยํ
สมพุทฺธํ อุปสงกมึ.
[๕๑]	อุปสงกมฺม สมพุทฺธํ
สิรสา อภีวาเทตฺวา	โอมตฺถิณฺณํ อนาสวํ
อิทํ วจนมพฺรวิ.
[๕๒]	วสฺสิตสทสฺสเสหิ
หาสมยนฺโต มม จิตฺตํ	อริวาเสหิ จกฺขม
นิเวสมนฺเปหิ เม.
[๕๓]	ปทุมุตฺตโร โลกวินุ
มม สงกปฺปมณฺเอย	อาหุตฺนํ ปฏิภุคฺโห
อริวาเสหิ จกฺขมา.
[๕๔]	อริวาสมณฺเอย
หฺนฺนุโจ อุกฺกจฺจิตฺโตหํ	อภีวาทีย สทฺถุโน
นิเวสมนฺปาคมึ.

(ทานปฏียาทน)

[๕๕]	มิตฺตามจฺเจ สมานेतฺวา
สุทฺถุลโล มยา ลทฺโธ	อิทํ วจนมพฺรวิ
มณฺเฬ ชฺชิตฺโร ยถา.
[๕๖]	เกน ทํ ปุชฺยิสฺสามิ ^๓
อตุโล อสโม ธีโร	อปฺปเมยฺโย อนฺนูปโม
ชีโน อปฺปปฏิปฺภุคฺโโล.
[๕๗]	ตถาสมสโม เจว
ทกฺกโร อธิการํ หิ	อหฺมฺมโต นราสโม
พฺพุธานฺจฺจวิกํ มยา.
[๕๘]	นานาปฺปเฬ สมานेतฺวา
พฺพุธานฺจฺจวิกํ เอตํ	กโรม ปฺปมณฺเอย
สพฺพปฺปชา ภวิสฺสตี.

๑ ม. เทยยาถ

๒ ฉ.ม. อานนทมฺปิ

๓ ฉ.ม. ปุชฺยิสฺสาม

- [๕๕] อุปปลํ ปทุมํ วาปี
จมฺปกั^๑ นาคปฺปผณฺจ
วสฺสีกํ อธิมฺมุตฺตํ
มณฺฑปํ การียํ อหํ.
- [๖๐] สทาสนสทฺสฺสานิ
ปจฺฉิมํ อาสนํ มยฺหํ
ฉตฺตฉายาย ปณฺณบิ
อริกํ สทฺมกฺขมฺติ.
- [๖๑] สทาสนสทฺสฺสานิ
ปฏฺฐิตาเทตฺวา อนนฺตปานิ
ฉตฺตฉายาย ปณฺณบิ
กาลํ อาโรจยิ อหํ.
- [๖๒] อาโรจิตมฺหิ กาลมฺหิ
วสฺสิสทฺสทฺสเสหิ
ปทุมุตฺตโร มหามฺหิ
นิเวสนมฺเปติ เม.
- [๖๓] ธาเรนทํ อุปฺริจฺจตฺ^๒
วสฺสิสทฺสทฺสเสหิ
สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส
นิสฺสีติ ปฺริสฺสฺสฺสโม.
- [๖๔] ฉตฺตสทฺสทฺสฺสานิ
กปฺปิยํ อนวชฺชณฺจ
สทฺสทฺสสฺมาสนํ
ปฏฺธิกฺกณฺหาหิ จกฺขม.
- [๖๕] ปทุมุตฺตโร โลกวิทุ
มมํ ทาเรตฺกาโม โส
อาหฺตํ ปฏฺธิกฺโก
สมฺปฏฺธิจฺฉิ มหามฺหิ.

(ทานกถา)

- [๖๖] ภิกฺขุโน เอกเมกสฺส
ชฺหิสุ สมนฺทํ^๓ ปตฺตํ
ปจฺเจกํ ปตฺตมทาสนํ
โธปตฺตํ อธารยํ.
- [๖๗] สทฺตฺตรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ
โพธยนฺโต พหุ สทฺเต
นิสฺสีติ ปุปฺผณฺทปเป
ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตยิ.
- [๖๘] ธมฺมจกฺกํ ปวตฺตณฺโต
จฺจลลสฺสิตฺสทฺสฺสานํ
เหฏฺฐโต ปุปฺผณฺทปเป
ธมฺมาภิสฺมโย อหํ.

๑ ม. จนฺทนี

๒ ส. ธาเรนฺตมฺปฺริจฺจเต

๓ จ.ม. สมนฺทํ, ส. ปุพฺพกํ

[๖๙] สตุตเม ทิวเส ปตุเต ปทุมุตโตโร มหามุณี
 จตุตถายายมาสีโน อีมา กาถา อภาสภ.

(พยากรณ์)

[๗๐] อนนกัง ทานวโร เย เม ปาหาสี มาณโว
 ทมห์ กิตฺติยิสฺสามิ สุนาถ มม ภาสโต.
 [๗๑] หตฺถี อสฺสา รดา ปคฺติ เสนา จ จตุรงฺคินี
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ^๑ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๗๒] หตฺถิยานํ อสฺสยานํ สีวิกา สนฺทมานิกา
 อปฺภุจิสฺสนฺติ ตํ^๒ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๗๓] สญฺจิ รตฺสทฺสฺสานิ สพฺพาลงฺการญฺสฺสิทา
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๗๔] สญฺจิ ตุริยสทฺสฺสานิ เภริโย สมลงฺกตา
 วชฺชยิสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๗๕] จพาสีทิสทฺสฺสานิ นาริโย สมลงฺกตา
 วิจิตฺตวตฺถถาภรณา อามุภฺกมณฺณิภฺนุทฺธลา.
 [๗๖] อพารปมฺหา หสฺสา สฺสณฺณา ทนฺมชฺฌิมา
 ปรีวาเรสฺสนฺติ ตํ นิจฺจํ สพฺพทานสฺสิทํ ผลํ.
 [๗๗] ทิสกปฺปสทฺสฺสานิ เทวโลเก รมิสฺสติ
 สทฺสสฺสทฺตํ เทวินโท เทวราชํ กวิสฺสติ.
 [๗๘] สทฺสสฺสทฺตํ ราชา จ จกฺกวตฺติ ภวิสฺสติ
 ปเทสฺสราชํ วิปลํ กณฺนาโตะ อสงฺขิยํ.

๑ จ.ม. ปรีวาเรสฺสนฺติมํ

๒ จ.ม. มํ. เอมปรีปี

๓ ก. ส. อามุตฺต

[๗๙] เทวโลก เวสนุสสุต	ปุณณกมฺมสมงฺกโน
เทวโลกปริยนฺตํ	รตนฉตฺตํ ฐวิสฺสติ.
[๘๐] อิจฺฉิสฺสติ ยทา วายิ ^๑	ฉทนํ ทุสฺสปปุผฺชํ
อิมสฺส จิตฺตมณฺเฑน	นิพทฺธํ ฉาทยิสฺสติ.
[๘๑] เทวโลกา จวิตฺวาน	สุกฺกมฺมเลน โจทิตฺวา
ปุณณกมฺเมน สยฺยตฺโต	พฺรหฺมพฺนฺธ ภาวิสฺสติ.
[๘๒] กปฺปสฺสทสฺสสมฺมฺหิ	โอฏฺถากกฺกสฺสภโว
โกตโม นาม นามเน ^๒	สยฺยตา โลเก ภาวิสฺสติ.
[๘๓] สพฺพเมตํ อภินฺนุณฺน	โกตโม สกฺยปฺปญฺจโว
ภิกฺขุสํเฆ นิสฺสํกิตฺวา	เอตทกฺเค จเปสฺสติ.
[๘๔] ปิณฺทวจุฉ นามเน ^๓	เหสฺสติ สยฺยสวโก
เทวานํ อสุรานญจ	กนฺธพฺพานญจ สกฺกโต.
[๘๕] ภิกฺขุณํ ภิกฺขุณฺนญจ	กิหฺนญจ ตเถว โส
ปิโย หุตฺวาน สพฺเพสํ	วิหริสฺสทินาสโว.

(ทานานิสฺสํกตา)

[๘๖] สยฺยสยฺยสยฺย กตํ กมฺมํ	ผลํ ทสฺสเสสิ เม อิท
สยฺยตฺโต สรเวโกว	กิลฺเลเส ฉาปยิ อหิ. ^๔
[๘๗] อโห เม สกฺกํ กมฺมํ	ปุณณกฺเขตฺเต อนุตฺตเร
ยตฺถ การิ กริตฺวาน	ปตฺโตสฺมิ อจลํ ปทํ.
[๘๘] อนนํ ทานวริ	อทาสิ โย ^๕ หิ มาณโว
อาทิปฺพุพฺพคโม อาสิ	ตสฺส ทานสฺสํทํ ผลํ.

๑ จ. ฉายิ

๒ จ.ม. โกตเตน

๓ จ.ม. ปิณฺทวจุฉนามเน

๔ จ. ฉาปยิ มม, ส.ม. ฉาปยิสฺสติ

๕ ม. โส

(๑. จตุตานิสส)

[๘๙]	ฉกฺเต สุกฺเต ทตฺวาน
อญฺจานิสังส อณุโกมิ	สังเข กณฺวรุตฺตเม
กมฺมานุจฺจวิเก มม.
[๙๐]	สีทํ อฺณหํ น ชานามิ
อนฺุปทฺทโว อนีติ จ	รโหชฺชลํ น ลิมฺปิ
โหมิ อปฺปิโต สทา.
[๙๑]	สุขุมจฺจวิโก โหมิ
ฉกฺตสทฺสทสฺสํ	วิสทํ โหติ มานสํ
ภเว สํสรโต มม.
[๙๒]	สพฺพาลงการยฺตุตานิ
อิมํ ชาตี จเปตฺวาน	ทสฺส กมฺมสฺส วาหสา
มตฺตเก ธารยฺนฺติ เม.
[๙๓]	ทสฺมา ^๑ อิมาย ชาตียา
มม สพฺพํ กตํ กมฺมํ	นตฺติ เม ฉกฺตธารณา
วิมฺตฺติฉกฺตปตฺติยา.

(๒. ทุสฺตานิสํส)

[๕๔]	ทุสฺसानิ สุกเต ททฺวา
อญฺจานิสฺเส อนุโภมิ	ส้ม กณวรุฑฺตเม
กมฺมานุจฺฉวิเก มม.
[๕๕]	สุวณฺณวณฺโณ วิวโซ
สินิทุธฺ ्हิตฺติ เม กตฺถํ	สปรุภาโส ปตาปวา
ภเว สฺสรโต มม.
[๕๖]	ทุสฺสสทฺสทฺสทานิ
ธาวเรนฺติ มตฺถเก มยฺหํ	เสตา ปีตา จ โลหิตา
ทุสฺสทานสฺสสิทฺ ฬลฺ.
[๕๗]	โกเสยฺยกมฺพฺลียานิ
สพฺพทฺถ ปฏฺฐิลภามิ	โฆมกปฺปาสิกานิ จ
เตสํ นิสฺสนทโต อนฺ.

(๓. ปตฺตานิสฺส)

- [๘๘] ปตฺเต จ สุกเต ททว
ทธานิสเส อนุโณมิ
- สํเพ กณวรุฑฺฒเม
กมฺมานจุจฺฉิเก มม.

- [๔๙] สุวณฺณเถาเล มณฺเฑาเล ราชเทปี จ เถาเล
 โลหิตงฺกมเย เถาเล ปริภุญฺชามิ สพฺพทา.
 [๑๐๐] อนุปททโว อนีติ จ โหมิ อปจฺจิโต สทา
 ลาภี อนนฺตสฺส ปานสฺส วทฺถสฺส สยนสฺส จ.
 [๑๐๑] น วินสฺสนฺติ เม โภคา จิตฺจฺจิโต ภวามหิ
 ธมฺมกาโม สทา โหมิ อปฺปเกสฺโส อนาสโว.
 [๑๐๒] เทวโลเก มนุสฺสเส วา อนุพฺพธา อิมे กุณา
 ฉายา ยถาปี รุกฺขสฺส^๑ สพฺพทฺถ น ชนฺติ ม.

(๔. วาสินิสฺส)

- [๑๐๓] จิตฺตพฺพนธสมฺพทฺธา^๒ สุกฺกา วาสโย พหุ
 ททฺวาน พุทฺธเสฏฺฐสฺส สัมมสฺส จ ทเถวหิ.
 [๑๐๔] อญฺจานิสฺเส อนุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม
 สุโร โหมิวิสาริ^๓ จ เวสารชฺเชสฺส ปารมี.
 [๑๐๕] ธิติวิริยวา โหมิ ปกฺกฺกิตฺตมโน สทา
 กิเลสจฺเจทนํ ฌานํ สฺขมํ อตุลํ สฺจิ
 สพฺพทฺถ ปฏฺฐิภามิ ทสฺส นิสฺสนฺทโต มม.^๔

(๕. สทฺถกานิสฺส)

- [๑๐๖] อกฺกเกเส อมฺรุตเส สุโรเต สทฺถเก พหุ
 ปสนฺนจิตฺโต ททฺวาน พุทฺธเส สัมเม ทเถว จ.
 [๑๐๗] ปญฺจานิสฺเส อนุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกเก มม
 กลฺยาณมิตฺตํ^๕ วิริยํ ชนฺติณฺจ เมตฺติสทฺถกํ.
 [๑๐๘] ทณฺหาสลฺลสฺส จินฺนตฺตา ปญฺญาสทฺถํ อนตฺตรํ
 วชิรํ สมนํ ฌานํ เตสํ นิสฺสนฺทโต ลภ.

๑ ก. รูปสฺส ๒ ม. สมฺปนฺนา ๓ ก. โหมิ วิสาร์ ๔ จ.ม. อหิ. ๕ ส. กลฺยาณจิตฺตํ

(๖. สุกฺขิยานิสฺส)

- [๑๐๙] สุกฺขิโย สุกฺเต ททฺวา สัมเม คณวรุตฺตเม
 ปญฺจานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๑๐] นมสฺสึโย^๑ กงฺขจฺเจโท อภิรุโป จ โภควา
 ติกฺขปญฺโณ สทา โหมิ สัสนฺโต ภวามเว.
- [๑๑๑] กมฺภีรํ นิปฺณํ จานํ อตุตฺถิ ฌาเนเน ปสฺสึยิ
 วชิรคฺคสมํ ฌาณํ โหติ เม ทมฆาตนิ.

(๗. นขจฺเจทธานิสฺส)

- [๑๑๒] นขจฺเจทเน สุกฺเต ททฺวา สัมเม คณวรุตฺตเม^๒
 ปญฺจานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๑๓] ทาสทาสิ^๓ กวสฺเส จ ภฏฺเฏ นากฺเฏ^๔ พหุ
 นหฺวปีเต ภทฺตเก สฺสเท สพฺพตฺเถว ลภามหิ.

(๘. วิธฺปนฺทาลวณฺณานิสฺส)

- [๑๑๔] วิธฺปนฺเน สุกฺเต ททฺวา ทาลปนฺณเ^๕ จ โสภเน
 อญฺจานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๑๕] สีทํ อุนฺหํ น ชานามิ ปริพาโห น วิชฺชติ
 ทรตํ นาภิชานามิ จิตฺตสนฺตทาปนํ มม.
- [๑๑๖] วากคฺคิ โทสโมหคฺคิ มานคฺคิ ทิฏฺฐิจิอกฺคิ จ
 สพฺพคฺคิ นิพฺพุตา มยฺหํ ทสฺส นิสฺสนฺตโต มม.

(๙. โมรหตฺถจามว)

- [๑๑๗] โมรหตฺถเ จามริโย ททฺวา สัมเม คณฺตุตฺตเม
 อุปฺสนฺตภิเลโสหํ วิหฺวามิ อนนฺตโณ.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๕๕ ๑ จ.ม. น สัสนโย ๒ จ.ม. ททฺวา สัมเม คณฺตุตฺตเม
 ๓ จ. ทาสิทาเส, ม. ทาสิทาส ๔ ส. อารกฺขเก ๕ จ.ม. ทาลวณฺณ

(๑๐. ปริสฺสาวน-ธมฺมกร)

- [๑๑๘] ปริสฺสาวเน สุกเต ทตฺวา ธมฺมกุตฺตเร^๑
 ปณฺจานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
 [๑๑๙] สพฺเพสํ สมตฺติกมฺม ทิพฺพํ อายํ ลภามหํ
 อปฺปสโยห สทา โหมิ โจรปจฺจตฺติเกหิ วา.
 [๑๒๐] สตฺถเนน วา วิเสน วา วิหสฺสปี น กุพฺพเต
 อนฺตรามรณํ นตฺถิ เตสํ นิสฺสนฺทโต มม.

(๑๑. เทลธาวานิสฺส)

- [๑๒๑] เทลธาวเร สุกเต ทตฺวา สํเม กณฺวรุตฺตเม
 ปณฺจานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
 [๑๒๒] สฺจารุโรป สุกทโท^๒ สฺสมกฺกตฺมานโส
 อวิกฺเขปมโน^๓ โหมิ สพฺพารกฺเขหิ รกฺขิตฺไ.

(๑๒. สฺจิมวานิสฺส)

- [๑๒๓] สฺจิมเว สุกเต ทตฺวา สํเม กณฺวรุตฺตเม
 คีณานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
 [๑๒๔] เจโตสุขํ กายสุขํ อิริยาปถํ สุขํ
 อิมํ กุณฺเณ ปฏฺฐิเล ทสฺส นิสฺสนฺทโต อนฺ.

(๑๓. อัสพทฺธานิสฺส)

- [๑๒๕] อัสวทฺเธ ชินเ ทตฺวา สํเม กณฺวรุตฺตเม
 คีณานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
 [๑๒๖] สทฺธมฺเม คาพฺหุ^๔ วินฺทามิ สรามี ทุคฺคิยํ ภวํ
 สพฺพตฺถ สจฺจวิ โหมิ ทสฺส นิสฺสนฺทโต อนฺ.

๑ น. ธมฺมกรุตฺตเม, เอมฺมปริปี ๒ ส. สุกโท, สุวาใจ (?) ๓ น.ม. อวิกฺขิตฺตมโน
 ๔ น.ม. คารฺ, ส. เจโตภาณํ จ

- [๑๓๗] โสวณณมเย มณิมเย อโถปี ผลิกามเย
 โลหิตงกมเย เจว ลภามิ ถาลเก อหัง.
- [๑๓๘] อสฺสฏฺฐเก^๑ ผลมเย อโถ ปุฏฺฐรปคฺคเก
 มรฺพานกสงฺเข จ ลภามิ ถาลเก อหัง.
- [๑๓๙] วฏฺเท กุณฺเ ปฏฺฐิตํ อาจารย์ริยาสุ จ
 อิเม กุณฺเ ปฏฺฐิตเก ทสฺส นิสฺสนฺทโต อหัง.

(๑๘. เกสชฺชานิสฺส)

- [๑๔๐] เกสชฺชํ สุกเต ททฺวา สงฺฆे คณวรฺกตฺตเม
 ทธานิสฺเส อนฺโถมิ กมฺมานุจฺฉเว มม.
- [๑๔๑] อายฺวา พลฺวา ธีโร วณฺณวา ยสฺวา สุธี
 อนฺพุทฺทโว อนิธิ จ โหมิ อปจฺฉโต สทา
 น เม ปิยวิโยคฺคํ ทสฺส นิสฺสนฺทโต มม.

(๑๙. อุปาทนนิสฺส)

- [๑๔๒] อุปาทเน ชินे ททฺวา สงฺฆे คณวรฺกตฺตเม
 ทีณานิสฺเส อนฺโถมิ กมฺมานุจฺฉเว มม.
- [๑๔๓] หตฺถิยานํ อสฺสยํ สิวิกํ สนฺทมานิกํ^๒
 สฺฐิจิ รตฺตสทฺธานิ^๓ ปริวเรณฺติ มํ สทา.
- [๑๔๔] มณิมยา กมฺพมยา^๔ โสณฺณรชตปาทกา
 นิพฺพตฺตนฺติ ปทฺทฐาเร ภเว สฺสรโต มม.
- [๑๔๕] นิยามํ ปฏฺฐาวนฺติ^๕ อาจารย์คฺคโสณํ^๖
 อิเม กุณฺเ ปฏฺฐิตเก ทสฺส นิสฺสนฺทโต อหัง.

(๒๐. ปาทกานิสฺส)

- [๑๔๖] ปาทเก สุกเต ททฺวา สงฺฆे คณวรฺกตฺตเม
 อิทฺธิปาทกมารุญฺห วิหฺรามี ยถิจฺฉกํ.

๑ จ.ม. อสฺสฏฺฐเก ๒ จ.ม. สิวิกา สนฺทมานิกา ๓ จ.ม. สฺฐิจิสทฺตสทฺธานิ
 ๔ ส.ม. กมฺพลิกา ๕ จ. สติ ฐาวนฺติ ๖ จ.ม. อาจารย์คฺคโสณํ

(๒๑. อุทกปุณฺณานิสฺส)

- [๑๔๗] อุมฺขปุณฺณํ สุกเต ททฺวา สํเข กณฺวรุตฺตเม^๑
 ปญฺจานิสฺเส อนุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกะ มม.
 [๑๔๘] สุวณฺณวณฺโณ วิรโช สปรปภาโส ปตาปวา
 สนิทฺธํ โหติ เม กตฺถํ รโชชฺชลฺลํ น ลิมฺปติ
 อิมะ กุณฺเณ ปฏฺฐิเลภ ทสฺส นิสฺสนฺทโต อนํ.

(๒๒. กตฺตรทณฺฑทานิสฺส)

- [๑๔๙] กตฺตรทณฺฑเท สุกเต ททฺวา สํเข กณฺวรุตฺตเม
 ปญฺจานิสฺเส^๒ อนุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกะ มม.
 [๑๕๐] ปุตุตา มยฺหํ พหุ โหนฺติ ตาโส มยฺหํ น วิชฺชติ
 อปฺปสโยหุ สทา โหมิ สพฺพพารกฺเขติ รกฺขิโต
 ชฺลิตมฺปิ^๓ น ชานามิ อภนฺตํ มานสํ มม.

(๒๓. โยสธวชนานิสฺส)

- [๑๕๑] โยสธํ อวชนํ ททฺวา สํเข กณฺวรุตฺตเม
 อญฺจานิสฺเส อนุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกะ มม.
 [๑๕๒] วิสาลนยโน โหมิ เสทปฺปีโต จ โลหิโต
 อนาวิลปฺสนฺนกุโฆ สพฺพโรคฺคิวิชฺชิตो.
 [๑๕๓] ลภามิ ทิพฺพพณฺณํ ปญฺญาจกฺขํ อนุตฺตรํ
 อิมะ กุณฺเณ ปฏฺฐิเลภ ทสฺส นิสฺสนฺทโต อนํ.

(๒๔. กุณฺณจิกานิสฺส)

- [๑๕๔] กุณฺณจิกะ สุกเต ททฺวา สํเข กณฺวรุตฺตเม
 ฐมฺมทวารวិวรรณํ ลภามิ ฌาณกุณฺณจิกํ.

(๒๕. กุณฺณจิกาฆรานิสฺส)

- [๑๕๕] กุณฺณจิกานํ ฆเร ททฺวา สํเข กณฺวรุตฺตเม
 ทวานิสฺเส อนุโภมิ กมฺมานุจฺฉวิกะ มม

๑-๑ จ. อุทกปุณฺณนโจเพ ททฺวา พุทฺธะ กณฺวรุตฺตเม

๒ จ.ม. ฉานิสฺเส

๓ ส. ม. ชลิตํ มํ

อปโปโกโร อนุปายาโส^๑ สัสนุโต ภเว อหิ.

(๒๖. อาโยคานิสังส)

- [๑๕๖] อาโยเค สุกเต ทตฺวา สัมเม กณวรุตฺตเม
 ปญฺจานิสังสเ อนุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๕๗] สมาริสฺส น กมฺปามิ วสึ โหมิ สมาริสฺส
 อภะชฺชปริโส โหมิ อาเทยฺยวจโน สทา
 ขายติ โภกสมฺปตฺติ ภเว สัสนุโต มม.

(๒๗. ฐมเนตฺตานิสังส)

- [๑๕๘] ฐมเนตฺเต ชินเ ทตฺวา สัมเม กณวรุตฺตเม
 ตินฺหานิสังสเ อนุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๕๙] สติ เม อชฺชกา โหติ สุตฺตมฺพณฺธา จ นนฺหารโว
 ลภามิ ทิพฺพสยณฺ^๒ ตสฺส นิสฺสนุทโต อหิ.

(๒๘. ทิปฺปารานิสังส)

- [๑๖๐] ทิปฺปาทเน^๓ ชินเ ทตฺวา สัมเม กณวรุตฺตเม
 ตินฺหานิสังสเ อนุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๖๑] ชาติมา องฺกสมฺปนฺโน ปญฺญววา พุทฺธสมฺมโต^๔
 อิมะ กุณเ ปฏฺฐิเก ตสฺส นิสฺสนุทโต มม.

(๒๙. ตุมฺพก-กรณฺท)

- [๑๖๒] ตุมฺพเก จ กรณฺเท จ ทตฺวา พุทฺเธ กณฺตฺตเม
 ทสฺตานิสังสเ อนุโกมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
- [๑๖๓] ตทา กุตุโต^๕ สุตฺตมฺงคิ มหายโส ตถา คติ
 วิภตฺติกุตุโต^๖ สุตฺตมาโล สพฺพิติปฺริวชฺชิตो.

๑ จ.ม. อนายาโส ๒ จ.ม. ทิพฺพนยณิ

๓ จ.ม. ทิปฺปาทเร, ส. ทิปฺปฏฺจาทเน, ม. ทิปฺปฏฺจาทเป, ๔ ส. ม. พุทฺธสมฺมโต

๕ จ.ม. สุกฺกโต, ม. สักกโต, ๖ จ.ม. วิภตฺติวิกโต

[๑๖๔] วิปฺลฺเ จ คุณฺณ ลากี สมฺมานจลฺนา มม
 สุวฺวิชฺชิตฺตฺยพฺโพ

[๑๖๕] ลกฺขมิ จตุโร วณฺณํ หตฺถิสฺสรทฺธานิ จ
 ทานิ เม น วินสฺสนฺติ

(๓๐. มลฺหฺรณฺณิสฺส)

[๑๖๖] หตฺถลฺลิสฺสํ กเก^๑ ททฺวา พุทฺธเส สํเม คณวฺรตฺตเม
 ปญฺจานิสฺเส อนฺโณมิ

[๑๖๗] สพฺพลฺกฺขณสมฺปนฺโน อายฺยปญฺจาสมาหิโต
 สพฺพายาสวินิมฺตฺโต กาโย เม โหติ สพฺพทา.

(๓๑. ปิปฺพลฺลณฺณิสฺส)

[๑๖๘] ทนฺธฺราเร สุนฺธิเต สํเม ททฺวาน ปิปฺพลฺล
 กิเลสฺสทฺถนํ ฌาณํ ลกฺขมิ อตฺถํ สุจี.

(๓๒. สณฺฑทฺทณฺณิสฺส)

[๑๖๙] สณฺฑทฺทาเส สุกฺเต ททฺวา สํเม คณวฺรตฺตเม
 กิเลสฺสทฺถนํ^๒ ฌาณํ ลกฺขมิ อตฺถํ สุจี.

(๓๓. นตฺถกณฺณิสฺส)

[๑๗๐] นตฺถกเก^๓ สุกฺเต ททฺวา สํเม คณวฺรตฺตเม
 อญฺ्ञจฺานิสฺเส อนฺโณมิ

[๑๗๑] สทฺธฺรา สิลฺลํ หิริวฺจจาปี อถ โอตฺถปฺปิยํ คุณฺ
 สุตํ จาคฺฉจ ฆนฺตฺติวฺจ ปญฺญา^๔ เม อญฺ्ञมํ คุณฺ.

(๓๔. ปิจกณฺณิสฺส)

[๑๗๒] ปิจเก สุกฺเต ททฺวา สํเม คณวฺรตฺตเม
 ปญฺจานิสฺเส อนฺโณมิ

๑ จ.ม. มลฺหฺรณฺณโย, ส. อญฺชนนาฬิโย, ม. หตฺถลฺลิสฺสํ กเก,

๒ จ.ม. กิเลสฺสทฺถนํ

๓ ทวิเก (?) เกสฺสทฺถกเกติ หิ ปุพฺเพ วุตฺตํ

๔ จ.ม. ปญฺญา

- [๑๗๓] อุจฺเจ กุเล ปชายามิ มหาโกโศ ภวามหํ
 สพุเพ มํ อปจายนฺติ กิตฺติ อพฺภูกุคฺคา มม.
 [๑๗๔] กปฺปสฺสทสฺสสุสานิ ปลฺลงฺกา จตุรฺสฺสกา
 ปรีวาเรนฺติ มํ นิจฺจํ สํวิภาครโต อหํ.

(๓๕. ภิสฺสอานิสฺส)

- [๑๗๕] ภิสฺสโย สุกฺเต ททฺวา สํเม คณวฺรุตฺตเม
 ฉานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
 [๑๗๖] สมฺมสฺสคฺคโตปจฺจิโต มุทฺโท จารุทสฺสโน
 ลภามิ ฌาณปวริ^๑ ภิสฺสทานสฺสํ ฌลํ.
 [๑๗๗] ตฺถลิกา วิกฺติกาโย กญฺจิสฺสา^๒ จิตฺตกา พหุ
 วรโปตฺตเก กมฺพลे จ ลภามิ วิวิเร อหํ.
 [๑๗๘] ปาวารเก จ มุทฺเก มุทฺทาชินเวณฺโณ
 ลภามิ วิวิฏฺฐจาเน^๓ ภิสฺสทานสฺสํ ฌลํ.
 [๑๗๙] ยโต สวามิ อุตฺตานํ ยโต ปตฺโตสฺมิ วิณฺณตํ
 อุตฺตฺตฺตํ ฌานมณฺโณมิหิ ภิสฺสทานสฺสํ ฌลํ.

(๓๖. พิพฺโพทหานิสฺส)

- [๑๘๐] พิพฺโพทเน ชินे ททฺวา สํเม คณวฺรุตฺตเม
 ฉานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานุจฺจวิเก มม.
 [๑๘๑] อุณฺณนิเก ปทฺมเก จ อโต โลหิตจฺนฺทเน
 พิพฺโพทเน อุปาเทมิ^๔ อุตฺตมํคํ สทา มม.
 [๑๘๒] อญฺจกฺกเก มกฺกวเร สามณฺเณ จตุโร ฌลํ
 เทสฺ ฌาณํ อุปาเทตฺวา^๕ วิหเร นิจฺจกาลิกํ.
 [๑๘๓] ทาเน ทเม สณฺณเม จ อปฺปมณฺณาสฺส รุปีสุ
 เทสฺ ฌาณํ อุปาเทตฺวา^๕ วิหเร สพฺพกาลิกํ.

๑ จ.ม. ฌาณปรีวาริ ๒ ส. กญฺจิสฺสา, ม. กญฺจิกา ๓ จ.ม. วิวิธตฺถาเร

๔ จ.ม. อุปาเทมิ ๕ ส. อุปเนตฺวา

- [๑๘๔] วศฺเต กุณฺเ จ ปฏฺฐิเม^๑ อาจารย์ริยาสุ จ
 เทสุ ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา^๒ วิหเร สพฺพทา อหํ.
 [๑๘๕] จงฺกเม วา ปธานे วา วีริเย โพรธิปฺกฺขิเก^๓
 เทสุ ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา^๔ วิหรามิ ยถิจฺจนํ.
 [๑๘๖] สึลํ สมฺมาธิ ปญฺญา จ วิมุตฺติ จ อนฺตฺตฺรา
 เทสุ ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวา^๕ วิหรามิ สุขํ อหํ.

(๓๗. ผลปีจานิสังส)

- [๑๘๗] ผลปีเจ^๕ ชินเ ทตฺวา สัมเม กณฺวรุตฺตเม
 ทฺวานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานฺจฺจวิเก มม.
 [๑๘๘] โสณฺณมเย มณฺนิมเย ทนฺตสฺสารมเย พหุ
 ปลฺลนฺทกฺเสฏฺเฐ วิเนทามิ ผลปีจสฺสทํ ผล.

(๓๘. ปาทปีจานิสังส)

- [๑๘๙] ปาทปีเจ ชินเ ทตฺวา สัมเม กณฺวรุตฺตเม
 ทฺวานิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานฺจฺจวิเก มม
 ลภามิ พหุเก ยานเ ปาทปีจสฺสทํ ผล.
 [๑๙๐] ทาสี ทาสา จ ภริยา เย จญฺเญ อนฺนชีวิโน
 สมฺมา ปฺริจฺรณฺเตว^๖ ปาทปีจสฺสทํ ผล.

(๓๙. เทลพฺภณฺชนานิสังส)

- [๑๙๑] เทลพฺภณฺชนเ^๗ ทตฺวา สัมเม กณฺวรุตฺตเม
 ปญฺจานิสังสเ อนฺโณมิ กมฺมานฺจฺจวิเก มม.
 [๑๙๒] อพฺยาริศา รูปาทา ชิปฺโป ฐมฺมนิสฺสนฺธิทา^๘
 ลาภิศา อนฺนปानสฺส อายุํ ปญฺจมกํ มม.

สุตฺตตนฺต. ๒๔/๕๖ ๑ จ.ม. ปฏฺฐิปตฺติ ๒ สึ. ฌาณํ อุปฺปาเทตฺวาน
 ๓ จ.ม. โพรธิปฺกฺขิเย ๔ สึ. อุปเนตฺวา ๕ สึ. ปลฺลนฺทกฺเส
 ๖ จ.ม. ปฺริจฺรณฺเต มํ ๗ สึ. เทลนพฺภณฺชนเ ๘ จ.ม. ฐมฺมนิสฺสนฺธิทา

(๔๐. สปปิเทถานิสฺส)

- [๑๔๓] สปปิเทถณฺจ ททฺวาน สัมเม ถณฺวรุตฺตเม
 ปณฺจจณิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานฺจจวิเก มม.
- [๑๔๔] ถามวา รูปสมฺปนฺโน ปทฺฐจทนฺโซ สทา
 อพฺยาริ จ สทา โหมิ^๑ สปปิเทถสฺสิทํ ผล.

(๔๑. มุขโสธนทานิสฺส)

- [๑๔๕] มุขโรวนฺ^๒ ททฺวาน สัมเม ถณฺวรุตฺตเม^๓
 ปณฺจจณิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานฺจจวิเก มม.
- [๑๔๖] วิสฺสุทฺถกณฺโจ มรฺรุตฺสโร^๔ กาสสาสวिवุชฺชิโต
 อปฺปลกนฺโธ มุขโต อปฺวายติ เม สทา.

(๔๒. ทริอานิสฺส)

- [๑๔๗] ทริ ททฺวาน สมฺปนฺนํ พุทฺเธ สัมเม ถณฺตุตฺตเม
 ภุณฺขามิ อมตํ ภทฺธํ^๕ วรํ กายกตาสติ.

(๔๓. มรฺรอุทานิสฺส)

- [๑๔๘] วณฺณกณฺธโรโสเปถํ มรฺรํ ททฺวา ชินฺเน ถณฺ
 อนฺนํ อนณฺณมฺปิ^๖ ลภามิ วิมุตฺติรสํ^๗

(๔๔. รสทานิสฺส)

- [๑๔๙] ยถากุถํ รสํ ททฺวา พุทฺเธ สัมเม ถณฺตุตฺตเม
 จตุโร ผลํ อนฺโณมิ กมฺมานฺจจวิเก มม.

(๔๕. อนนฺตปณานิสฺส)

- [๒๐๐] อนนฺตปณณฺจ ททฺวาน พุทฺเธ สัมเม ถณฺตุตฺตเม
 ทสณิสฺเส อนฺโณมิ กมฺมานฺจจวิเก มม.

๑ จ.ม. อพฺยาริ วิสฺสโต โหมิ ๒ จ.ม. มุขโสธนํ ๓ จ.ม. พุทฺเธ สัมเม ถณฺตุตฺตเม
 ๔ จ.ม. มรฺรุตฺสโร ๕ ส.ม. วิทฺธํ ๖ จ.ม. อตฺถิยํ ๗ จ.ม. ปิเว มุตฺติรสํ อหํ

[๒๐๑]	อายุวา พลวา ฐีโร	วณฺณวา ยสวา ฐี
	ลาภี อนนฺตฺส ปานฺตฺส	ฐีโร ปณฺณวา ทธา. ^๑
	อิเม กุณฺเ ปฏฺฐิเก	สฺสรนฺโต ภเว อหิ.

(๔๖. ฐปานิสฺส)

[๒๐๒]	ฐป ^๒ ททฺวาน ฐกฺเต	สฺเม กณฺวรุทฺตเม
	ทธานิสฺเส อนฺโภมิ	กมฺมานฺจฺจวิเก มม.
[๒๐๓]	สฺกนฺธเทโท ยสวา	สฺมปณฺโณ จ กิตฺติมา
	ติภฺชปณฺโณ ภูริปณฺโณ	ทาสกมฺภีรปณฺณวา.
[๒๐๔]	เวปฺลุลฺลชวณฺสปณฺโณ ^๓	สฺสรนฺโต ภวากเว
	ทสฺสเสว วทสา ทานิ	ปตฺโต สนฺติสุขํ สิว.

(สารธารณานิสฺส)

[๒๐๕]	กิลฺเลสา ฌาปิตา มยฺหิ	ภวา สพฺเพ สมฺมททา
	นาโคว พนฺธํ เณทฺวา	วิหฺรามิ อนาสโว.
[๒๐๖]	สฺวากถํ วท เม อาสิ	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
	ติสฺโส วิชฺชา อนฺุปฺปตฺตา	กถํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
[๒๐๗]	ปฏฺฐสมฺภิทา จทฺสโส	วิโมกฺขาบี จ อฏฺฐิเม
	จพฺภิณฺณา สจฺฉิกทา	กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ.

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา ปิณฺฑทวฺจฺจ ใดโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปิณฺฑทวฺจฺจตฺเถรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. เสดตฺเถรอปทาน

[๒๐๘]	นคเร หํสวติยา	วิธิสามี อโหสหํ
	มม ฌาตี สมานตฺวา	อิทํ วจฺนมพฺรุวี.

๑ จ.ม. สทา

๒ ส.ม. ฐมํ

๓ จ.ม. เวปฺลุลฺลชวณฺสปณฺโณ

[๒๐๙] พุทฺโธ โลเก สมุပ္ปนโน อาสี โส ^๒ สพฺพโลกสฺส	ปฺญญกฺเขตฺโต อนฺุตฺตโร ^๑ อาหุติโน ปฏิกฺคฺโข.
[๒๑๐] ขตฺติยา เนคมา เจว ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	มหาสาธา จ พฺราหฺมณา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๑] หตฺถาโรหา อนิกฺคฺตา ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	รตฺติกา ปตฺติการกา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๒] อุกฺกา จ ราชปฺตฺตา จ ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	เวสียานา จ พฺราหฺมณา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๓] อาฬาริกา จ สุทา จ ^๓ ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	นฺหาปกา มาลการกา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๔] รัชกา เปสการา จ ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	คฺชนฺวายา จ นฺหาปิกา ^๔ ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๕] อุตฺการา ฆมฺการา ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	จมฺมการา จ ทจฺจนกา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๖] กมฺมารา โสณฺณการา จ ปสนฺนจิตฺตา สุมนา	ติปฺโลหการา ทถา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๗] ภตฺตา เจลกา เจว ยถา สเกน ธาเมน	ทาสกมฺมการา พหุ ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๘] อุตฺหารา กฺกุจฺหารา ยถาสเกน ธาเมน	กสฺสิกา ^๕ คิณฺหารกา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๑๙] ปุปฺปิกา มาลิกา เจว ยถา สเกน ธาเมน	ปณฺณิกา ผลหารกา ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.
[๒๒๐] คณฺนิกา กุมฺภทาสี จ ยถาสเกน ธาเมน	ปฺวิกา ^๖ มจฺจิกานิจ ปฺครมฺมํ อกัสมฺ เถ.

๑ ส. ปญฺญกฺเขตฺตํ อนฺุตฺตรํ ๒ ส. อาสีโส, อ. อาธาโร, ๓ จ.ม. กปฺปกา จ
๔ จ.ม. จมฺมการา จ นฺหาปิกา ๕ จ.ม. กสฺสกา ๖ ม. สุปฺปิกา

[๒๒๑] เอเต ^๑ สพเพ สมาคณฺฐวา อริการํ กริสฺสาม	คณพณฺธาว ^๒ เอกโต ปญฺญกฺเขตฺเต อนฺตฺตเร.
[๒๒๒] เท เม สุทฺวาน วาณํ อุปฺภฺจฺจานสาลํ สุกตํ	คณํ พนฺธิสฺสุ ทาวเท ภิกฺขุสํมฺมสฺส การยฺ.
[๒๒๓] นิฏฺฐาเปทฺวาน ตํ สาลํ ปรโต เทหิ สพฺเพหิ	อุทฺตโก ตุฏฺฐมาโนโส สมฺพุทฺธํ อุปสงฺกมฺ.
[๒๒๔] อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ วณฺทิตฺวา สตฺถุโน ปาเท	โลกนาถํ นราสกํ อิทํ วาณมพฺรุว.
[๒๒๕] อิเม ทินฺนิสฺสา วีร อุปฺภฺจฺจานสาลํ สุกตํ	ปฺริสา เอกโต คณา นียฺยาเทนฺติ ^๓ ทว ^๔ มฺนิ.
[๒๒๖] ภิกฺขุสํมฺมสฺส ปฺรโต ทินฺนํ สฺถานํ ปฺรโต	สมฺปฏฺิจฺจนฺตฺ ^๕ จกฺขมา อิมํ กาถา อภาสธ.
[๒๒๗] ทิสฺสาปํ จ เขมฺมโจ จ สมฺปตฺตี ^๖ หิ กริตฺวาน	อนฺวตฺตีสฺสุ เอกโต สพฺเพ อนฺภวิสฺสธ.
[๒๒๘] ปจฺฉิเม ภวสมฺปตฺเต อชฺรํ อมรํ เขมฺ ^๗	สํกิตฺถาวนฺตฺตว นิพฺพานํ ปสฺสยิสฺสธ.
[๒๒๙] เอวํ พุทฺโธ วิทยาภาสิ พุทฺธสฺส วาณํ สุทฺวา	สพฺพพณฺณสมณฺตฺตโร ^๘ โสมนสฺสสมฺปเวทยิ.
[๒๓๐] ทิสฺสภฺปสฺสสฺถานิ เทวาริโป ปญฺจสํ	เทวโลเก รมี อหํ เทวราชฺชมการยิ.

๑ จ.ม. เอถ ๒ จ.ม. คณํ พนฺธาม ๓ ส. นียฺยาเทนฺติ ๔ จ.ม. ทวํ ส. ทวํ
๕ จ.ม. สมฺปฏฺิจฺจนฺตฺ ๖ จ. สมฺปตฺตี หิ ๗ จ.ม. อมตํ สนฺตํ
๘ ก. สพฺพพณฺณ สมณฺตฺตโร

- [๒๓๑] สหสฺสกุชฺชํ ราชํ จ
 ๑ ปเทสฺสชฺช วิปลํ
 จกฺกฺวตฺติ อโหสํ
 ๒ กณฺหาโต อสงฺขมฺ ๑
- [๒๓๒] อีธ มานุสฺสเก รชเช ๒
 ปจฺฉิเม ภวสฺมปฺตเต
 ปรีสา โหนฺติ พนฺธวา
 ๓ วาเสฏฺโฐ นาม พฺรหฺมโณ.
- [๒๓๓] อสฺสึโกฏฺฐินิ จโย
 ๔ เสโล อิติ มม ๓ นาม
 ๕ ตสฺส ปฺตโต อโหสํ
 ๖ จพงฺเก ปารมี กโต.
- [๒๓๔] ชงฺขวิหารํ วิจรํ
 ๗ ชฎาภารภริตํ ๑
 ๘ เกนียํ นาม ทาปสํ.
- [๒๓๕] ปฏฺยตฺตาทฺธิ ทิสฺวา
 ๙ อาวาโห วา วิวาโห วา
 ๑๐ อิทํ วจฺนมพฺพวิ
 ๑๑ ราชํ วา เท นิมนฺติโต.
- [๒๓๖] อาหฺตึ ๕ ยฺญจุภาโมหํ
 ๑๒ น นิมนฺเตมิ ราชานํ
 ๑๓ พฺรหฺมโณ เทวสฺมมเต
 ๑๔ อาหฺตึ เม น วิชฺชติ.
- [๒๓๗] น จตฺถิ มยฺหมาจโห
 ๑๕ สกฺยํ นนฺทิสฺสนโน
 ๑๖ วิวาโห เม น วิชฺชติ
 ๑๗ เสฏฺโฐ โลเก สเทวเก.
- [๒๓๘] สพฺพโลกหิตตฺตาสี ๖
 ๑๘ โส เม นิมนฺติโต อชฺช
 ๑๙ สพฺพสฺสทฺตสฺสวโห
 ๒๐ ตสฺสเสตํ ปฏฺยิทนํ.
- [๒๓๙] ทิมฺพรุสฺสทฺตนาโภ
 ๒๑ รุเปนาสทิสฺส พุทฺโธ
 ๒๒ อปฺปเมยฺโย อนฺูปโม
 ๒๓ สฺวาทนาย นิมนฺติโต.
- [๒๔๐] อุกฺกามชฺชปฺหฺมโจ จ ๗
 ๒๔ วิชฺชูปโม มหาวิโร
 ๒๕ ขทิจฺจการสนฺนิโก
 ๒๖ โส เม นาโถ ๑๑ นิมนฺติโต.

๑-๑ จ.ม. เทวราชํ กโรนฺตสฺส มหาเทวา อวณฺทิสฺสุ ๒ จ.ม. รชชํ ๓ จ.ม. มม

๔ จ.ม. ชฎาภาริกภริตํ ๕ นาทึ (?) ๖ จ.ม.หิตตฺตาย ๗ จ.ม. ว

๘ จ.ม. พุทฺโธ

[๒๔๑] ปพพตฤเค ยถา อฤก ^๑ นพฤกวิณฺณสงฺกาโส	ปฺนฺณเมวเยว จนฺทิมมา โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๒] อสฺมภีโต ภายตีโต สึหฺมปโม มหาวีโร	ภวนฺตกรโณ มุนิ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๓] กุสโล พุทฺธมฺเมสุ ^๒ นาณฺฐปโม มหาวีโร	อปฺปสโยหุ ปเรหิ โส โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๔] สทฺธมฺมปารกุสโล ^๓ อุสฺสภปโม มหาวีโร	พุทฺธนาโก อสากิโส โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๕] อนนฺตวณฺโณ อมิตฺยโส สกุณฺฐปโม มหาวีโร	วิจิตฺตสพฺพลภฺขโณ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๖] วสึ คณฺเฬ ปตาปึ จ พฺรหฺมปโม มหาวีโร	เทชสึ จ ทฺวราสโท โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๗] มหฤกธมฺโม ^๔ ทสฺสโณ ธรรณฺฐปโม มหาวีโร	พลาติพลปารกุ ^๕ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๘] สึลลวีสิตฺตมาณฺโณ ^๖ อุทฺธปโม มหาวีโร	ธมฺมวិณฺณวณฺโณ ^๗ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๔๙] ทฺวราสโท ทุปฺปสโธ เนรฺฐปโม มหาวีโร	อจฺโล อฤกฺโข พุทฺธมา ^๘ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๐] อนนฺตวณฺโณ อสโม ^๙ กณฺฐปโม มหาวีโร	อตุโล อฤกฺโข คโต โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.

ปนฺนรสมิ ภาณวาริ.

[๒๕๑] ปติฏฺฐา ภาณิตานํ อสฺสาสโก มหาวีโร	ตาโณ สรณคามินํ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
--	--

๑ จ.ม. อจฺจิ ๒ จ.ม. พุทฺธมฺเมหิ ๓ จ.ม. สทฺธมฺมาจารกุสโล ๔ จ.ม. ปตฺตธมฺโม
๕ จ.ม. พลาติพลปารโก ๖ จ.ม. สึลลวีสิตฺตมาณฺโณ ๗ จ.ม. พุทฺธมา ๘ จ.ม. อสฺมสโม

[๒๕๒] อาสโย พุทธิมนฺตานํ รตนากโร มหาวิโร	ปญฺณกฺเขตฺตํ สุเขสินํ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๓] อสฺสสโก เทวโก เมชฺชปโม มหาวิโร	สามณฺณผลทายโก โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๔] โลเก สมฺมุตฺตโต วิโร ^๑ สุริยฺชปโม มหาวิโร	สพฺพตมวิโนทโน โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๕] อารมฺมณวิมุตฺตีสํ จันฑฺชปโม มหาวิโร	สภาวทสฺสโก มุนิ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๖] พุทฺโธ สมฺมุตฺตโต โลเก อปปเมยฺโย มหาวิโร	ลกฺขณฺเหติ อลงฺกโต โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๗] ยสฺส ฌาณํ อปปเมยฺยํ วิมุตฺติ อสทิสฺสา ยสฺส	สีลํ ยสฺส อนุปมํ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๘] ยสฺส ธีติ อสทิสฺสา ยสฺส ปรรกโก เสฏฺโฐ	ธามํ ยสฺส อจินฺตโย โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๕๙] วาโค โทโส จ โมโห จ อคฺคฺชปโม มหาวิโร	วิสา สพฺเพ สมฺมุตฺตา โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๖๐] กิเลสพฺยาธิ ๒ พหุทฺทฺชา เวชฺชปโม ^๓ มหาวิโร	โอสถิว วิโนทโก ^๒ โส เม พุทฺโธ นิมฺมิตฺโต.
[๒๖๑] พุทฺโธติ โส ^๔ วเทสิ พุทฺโธติ โสสนํ สุตฺวาน ^๖	โสมโส เม โส ^๕ สุตฺตลโก ปิตี เม อปปชฺชต.
[๒๖๒] อพฺภนฺตรํ อคณฺหนฺตรํ โสทํ ปิติมโน สนฺโต	ปิตี เม พหิ นิจฺจเร อิทํ วจนมพฺรวิ.

๑ จ.ม. โลกจกฺข มหาเตโช ๒-๒ จ.ม. พหุทฺทฺช-สพฺพตมวิโนทโน ๓ ก. วิชฺชปโม
๔ จ.ม. โก ยํ ๕ จ.ม. โสโสเปโส ๖ จ.ม. พุทฺโธ พุทฺโธติ สุตฺวาน

[๒๖๓] กหํ นุ โข โส ภควา ตตฺถ กนฺตฺวา นมสฺสิสฺสํ	โลกเชฏฺโง นราสโก สามณฺณผลทายกํ.
[๒๖๔] ปกฺกยฺห ทกฺขิณํ พาทุํ อาจิกฺขิ เม ฐมฺมวราชํ	เวทชาโต กตณฺขลํ โสภณสฺสวลินฺทณํ.
[๒๖๕] อุนฺหนํว มหาเมฆํ สากฺรํ วีย ทิสฺสนํ	นีลํ อณฺชนสนฺนิภํ ปสฺสเสตํ มหาวนํ.
[๒๖๖] เอตฺถ โส วสเท พุทฺโธ วินยฺนโต จ เวเนยฺเย	อทนฺตทมโก มุนิ โพเธนฺโต โพธิปฺกฺขิเย.
[๒๖๗] ปิปาสิโตว อุกํ กาวิ ยถา วจฺจกิตฺธา	โกชนํ ชิกฺขจฺจโต ^๑ เอวาทํ วิจิณฺโณ ชินํ.
[๒๖๘] อาจารอุปจารณฺณ สิกฺขาเปมิ สเก สิสฺเส	ฐมฺมานุจฺจนวิสํวํ กจฺจนฺเต ชินสนฺติกํ.
[๒๖๙] ทฺวราสทา ภกฺวนโต ปาเท ปาทํ ^๒ นิกฺขิปนฺตา	สีหาว เอกจาริโน อาคจฺเจยฺยาถ มาณวา.
[๒๗๐] อาสีวิโส ยถา โฆโร มตฺโตว กุณฺธโร ทนฺโต ^๓	มิกฺรราชว เกสรี เอวํ พุทฺธา ทฺวราสทา.
[๒๗๑] อุกฺกาสิตณฺจ จิปีตํ ปาเท ปาทํ นิกฺขิปนฺตา	อชฺชณฺเปกฺโข ^๔ มาณวา อุเปถ พุทฺธสนฺติกํ.
[๒๗๒] ปฏิสฺสณฺณกรุกา ทฺรปฺสงฺกมา พุทฺธา	อปฺปสทฺทา ทฺวราสทา กรฺุ โหนฺติ สเทวเก.
[๒๗๓] ยทาหํ ปณฺหํ ปุจฺฉามิ อปฺปสทฺทา ตทา โหถ	ปฏิสฺสมโทยามิ วา มุนิภูทาว ติฏฺฐถ.

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๕๗

๑ ก. ชิกฺขจฺจโต

๓ จ.ม. ทนฺตี

๒ จ.ม. ปเท ปทํ. เอวามฺปฺริปี

๔ ก. ขาย

- [๒๗๔] ยํ โส เทเสติ สทฺธมมํ^๑ เขมํ นิพฺพานปตฺติยา
 ทเมวตฺถํ นิสาเมถ สทฺธมมสฺสวณํ สฺขํ.
 [๒๗๕] อุปสงฺกมฺม สมฺพุทฺธํ สมฺโมทํ มุณินา อหํ
 ทํ กถํ วิตฺติสาเรทฺวา ลกฺขणे อุปธารยํ.
 [๒๗๖] ลกฺขणे เทว จ กงฺขามิ^๒ ปสฺสามิ ทิสฺสลกฺขणे
 โกโสหิตวตฺถุคฺคยฺหํ อิทฺฐิยา ทสฺสยํ มุนิ.
 [๒๗๗] ชิวฺหํ นินฺนามยิตฺวา จ กณฺเณโสเท จ นาสิก
 ปฏฺมิสฺสสิ นฺนาทนํ เกวลํ ฉาทยํ ชิน.
 [๒๗๘] ตสฺสหา ลกฺขणे ทิสฺวา ปริปฺนฺเณ สพฺพณฺชเน
 พุทฺโธติ นิฏฺฐํ กนฺตฺวาน สห สิสฺเสหิ ปพฺพชํ.
 [๒๗๙] สเทหิ ทิหิ สหิโต ปพฺพชํ อนคาริยํ
 อทฺธมาเส อสมฺปตฺเต สพฺเพ ปตฺตมฺหิ นิพฺพุตฺติ.
 [๒๘๐] เอกโต กมฺมํ กตฺวาน ปุณฺณกฺเขตฺเต อนตฺตเว
 เอกโต สํสริทฺวาน เอกโต วินิวดฺดํ.^๓
 [๒๘๑] โคปานสฺสโย ทตฺวาน ปุคฺคสมฺเม วสํ อหํ
 เตน กมฺเมน สุกฺเตน อฏฺฐ เหตุ ลภามหํ.
 [๒๘๒] ทิสาสฺส ปุชฺชิตो โหมิ โภคา จ อมิตา มม
 ปตฺติฏฺฐา โหมิ สพฺเพสํ ทาโส มม น วิชฺชติ.
 [๒๘๓] พยฺยาธโย เม น วิชฺชนฺติ ทิมายํ ปาลยามิ จ
 สฺซมฺมจฺฉวิโก โหมิ อาวาเส ปตฺติเต วสฺเส.^๔
 [๒๘๔] อฏฺฐ โคปานสฺส ทตฺวา ปุคฺคสมฺเม วสํ อหํ
 ปฏฺฐสมฺภิตารหํตฺตญฺจ เอตํ เม อปรฏฺฐมํ.
 [๒๘๕] สพฺพโวสิตโวสาโน กตฺทิจฺโจ อนาสโว
 อฏฺฐโคปานสฺส นาม ทว ปุชฺชิตो มหามุนิ.

๑ ฉ.ม. สมฺพุทฺโธ

๒ ก. น ทกฺขามิ

๓ ฉ.ม. วินิวดฺดํ

๔ ฉ. ...วเส, ม. อาวาเสว จิตฺเต วเส

[๒๘๖] ปญฺจ ฌมฺภานิ ททฺวาน เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	ปุณฺณเม วสึ อหํ ปญฺจ เหตุ ฌมฺภานํ.
[๒๘๗] อจฺโล โหมิ เมตฺตทาย อาเพยฺยวจาโน โหมิ	อนฺฺนโกความหํ ^๑ น ฐฺเสมิ ยถา อหํ.
[๒๘๘] อภนฺตํ โหติ เม จิตฺตํ เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	อชฺโล โหมิ กสฺสจ วิมฺโล โหมิ สาสเน.
[๒๘๙] สการโว สปปติสฺโส สวโก เต มหาวีร	กตทิจฺโจ อนาสโว ภิกฺขุ ทํ วนฺทเต มฺหิ.
[๒๙๐] กตฺวา สุกฺตปลฺลงฺกํ เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	สาทายํ ปณฺณเปสํ ปญฺจ เหตุ ฌมฺภานํ.
[๒๙๑] อจฺเจ กุเล ปชายามิ ^๒ สพฺพสมฺปตฺติโก โหมิ	มหาโกโก ภาวามหํ มจฺเจรํ เม น วิชฺชติ.
[๒๙๒] กมฺเน ปตฺติเต มยฺหํ สทฺ ปลฺลงฺกเสฏฺฐเจเน	ปลฺลงฺโก อุปตฺติจฺติ กจฺฉามิ มม ปตฺติตํ.
[๒๙๓] เตเน ปลฺลงฺกทาเนเน สพฺพภาภิณฺณวพฺลปฺปตฺโต	ตมํ สพฺพํ วิโนทยิ เถโร ^๓ วนฺทติ ทํ มฺเ.
[๒๙๔] ปรรกฺกจฺจตฺตทิจฺจจฺจนิ เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	สพฺพทิจฺจจฺจนิ สาธยิ ปาวีสึ อภยํ ปุริ.
[๒๙๕] ปรีนิฏฺฐิตสาลสฺมิ เตน กมฺเมเน สุกฺเตน	ปรีโกคมทาสหํ เสฏฺฐจฺจตํ อชฺฉนฺฺนปาคโต.
[๒๙๖] เย เกจิ ทมฺภา โลเก กาเรตฺวา การณา นานา	หตฺถิอสุเส ทเมนฺติ เต ^๔ ทารุณเน ทเมนฺติ เต.
[๒๙๗] นหเว ทวํ มหาวีร อทฺธเตเน อสฺสเถเน	ทเมสิ นรนาโรโย ทเมสิ อุตฺตมเม ทเม.

๑ จ.ม. อนฺฺนโก ภาวามหํ

๒ จ.ม. ปชายิตฺวา

๓ เสโลติ มณฺเ

๔ จ.ม. มฺหิ

๕ จ.ม. เย

- [๒๙๘] ทานสฺส วณฺเณ กิตฺเตนฺโต เทสนากุสโล มฺนิ
 เอกปณฺห์ กเถนฺโต จ โพเรสิ ทิสเส มฺนิ.
- [๒๙๙] ทนฺตา มยฺ สारถินา สุวิมุตฺตา อนาสวา
 สพฺพาภินฺวาพลปฺปตฺตา นิพฺพุตา อูปริกฺขเย.
- [๓๐๐] สตสฺสสฺเส อิตฺโต กปฺเป ยํ ทานมททินฺตทา
 อติกกนฺตา ภยา สพฺเพ สาลทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๓๐๑] กิลเสสา ฉาปีทา มยฺห์ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺวามิ อนาสโว.
- [๓๐๒] สฺวาคํ วท เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๓๐๓] ปฏิสมฺภีทา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺวา สจฺฉิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.

อิตฺถิ สฺกํ อายสฺมา เสโล สปริโส ภควโต สนฺติเก อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาติ.
 เสตฺถเดรสฺส อปทานํ ทฺธิยํ สมตฺถํ.

๓. สพฺพกิตฺติกตฺเถราปทาน

- [๓๐๔] กณิการวํ ชลิตํ^๑ ที่ปรุกฺขวํ ไชยิตํ^๒
 โอสถีวํ วิโรจนํ^๓ วิชฺขวํ^๔ กคเน ยถา.
- [๓๐๕] อสมฺภิตํ อนุตฺตาสี^๕ มิคฺราขวํ เกสรี
 ฌาณโลกํ ปกาเสนํ^๖ มทฺทนํ ติตฺติเย กณ.
- [๓๐๖] อุตฺตรนํ อิมํ โลกํ จินฺทนํ สพฺพสฺสยํ
 อสมฺภิตํ^๕ มิคฺราขวํ อทฺทสํ โลกนายกํ.
- [๓๐๗] ชฎาชินฺธโร อาสิ พุทฺธา อชฺช ปตาปวา
 วากจිරํ กเหตฺวาน ปาถมฺเล อปฺตฺถี.

๑ ส. ไชยิตํ ๒ จ.ม. อชฺชิตํ ๓ จ.ม. วิชฺชิตํ ๔ จ.ม. อนุตฺตาสี ๕ จ. กชฺชนํ

[๓๐๘] กาพานุสาริย์ กยฺห สมพุทฺธํ อปฺลิมฺปิ๑๗	อนฺลิมฺปิ๑๗ ตถาคตํ สนฺถวี โลกนายกํ.
[๓๐๙] สมุทฺธรรสํ โลกํ ฉาณนาโลเกน โชเตติ	โอมตฺติณฺณ๑๘ มหามุนี ปวรี๑๙ ฉาณมุตฺตมํ.
[๓๑๐] ฐมฺมจกฺกํ๒๐ ปวตฺเตติ อุสฺสโก ชิตฺตสงฺกโม	มทฺธเส ปฺรติตฺติเย สมปกมฺเปสิ เมทนี.
[๓๑๑] มหาสมุทฺเท อุมฺมீว ตเถว ทว ฉาณสฺมี	เวเลนฺตมฺหิ ปภิชฺชติ๑ สพฺพทิกฺขุจि ปภิชฺชติ.๑๔
[๓๑๒] สุขุมจฺฉิกฺขาลาณิ๑๕ อนฺโตชาลิกทา ปาณา๑๖	สรมฺหิ สมปทานิ เท ปิปิตา โทณฺติ ทาวเท.
[๓๑๓] ตเถว ทิตฺติยา โลก อนฺโตฉาณนเว กยฺห	มุกฺขหา สจฺจวินิสฺสิตา๑๗ ปรีวตฺตนฺติ มารีต.
[๓๑๔] ปติฏฺฐา ว วุญฺหํ โอเม ภยฺยจิทานํ สรณฺ๑๘	ทวณฺทิ นาโต อพฺนฺรณํ มุตฺติตฺถินํ ปฺรายน.๑๙
[๓๑๕] เอกจฺจโร๑๐ อสฺสโธ ปณฺณวา ยุตฺตจาโค จ๑๒	เมตฺตการุณฺสณฺณโต๑๑ วสี ทาทิ กุณฺดาโย.๑๓
[๓๑๖] ธีโร วิคตสมฺโมโห ตฺตสฺสโธ๑๔ วนฺตโทโสสิ	อนนฺนโช อกถํถิ นิมฺมโล สยฺโต สฺสจิ.

๑ ก. โอมตฺติณฺณ ๒ จ.ม. นาวฏฺ, อี. วชิร ๓ ม. ทว จกฺก ๔ จ.ม. ปภิชฺชเร
 ๕ จ.ม....ชาเลน ๖ ส. อนฺโตชาลิกทา ๗ จ. ปุณฺนาสนฺตานิสนฺธิตา, ม. ผุฏฺฐสจฺจวินิสฺสิตา
 ๘ จ.ม. สรณํ ๙ จ.ม. ปฺรายนํ ๑๐ จ.ม. เอกวีโร ๑๑ จ.ม... สณฺจโย
 ๑๒ จ.ม. อสโม สุตโม สนฺโต, ส. สุตฺโต อสโม สนฺโต ๑๓ จ.ม. ชิตฺตมฺชโย
 ๑๔ จ.ม. ตฺตสฺสโธ, ส. วสฺสโธ

[๓๑๗] สงฺกาศิโก หตมโท ^๑ สีมาติโก ฐมมกรุ	เทวฺชฺชิสฺส ภวนฺตโก ^๒ กตฺตโก นิตฺวปฺปโก. ^๓
[๓๑๘] ทารโก ฑู ยถา นาวา อสมฺภีโต ยถา สีโ	นิธฺวสฺสการโก กชฺรราชว ทุมมิโต. ^๔
[๓๑๙] โถเมตฺวา ทสฺสาคาหิ วนฺทิตฺวา สทฺธโน ปาเท	ปทุมฺมุตฺตรํ มหามฺนี ^๕ ตฺถเห อฏฺฐาสหํ ททา.
[๓๒๐] ปทุมฺมุตฺตรो โลกวิทุ ภิกฺขุสฺสเม จิโต สทฺธา	อาหุตฺติํ ปฏิคฺคโ อิมา คาคา อภาสธ.
[๓๒๑] โย เม สีสฺสจ ^๖ ปณฺณณฺจ ตมฺหํ กิตฺตยิสฺสามิ	ฐมฺมณฺจาปี ปกิตฺตยิ ^๖ สฺสนาถ มม ภาสโต.
[๓๒๒] สญฺจํ กปฺปสฺสทฺธานิ อณฺเณ เทเว อภิภวิตฺวา	เทวโลเก รมิสฺสติ อิสฺสรํ การยิสฺสติ.
[๓๒๓] โส ปจฺจา ปพฺพชิตฺวาน โคตมสฺส ภควโต	สูกมฺมเลน จาติโต สาสเน ปพฺพชิสฺสติ.
[๓๒๔] ปพฺพชิตฺวาน กาเยน สพฺพาสเว ปริณฺณาย	ปาปกมฺมํ วิวชฺชีย นิพฺพายิสฺสคินาสโว.
[๓๒๕] ยถา จ เมโฆ ฌนํ ตถาว ฑู มหาวีร	ตปฺเปติ เมทนี ^๗ อิมํ ฐมฺเมน ตปฺปยิ มม.
[๓๒๖] สีสํ ปณฺณณฺจ ฐมฺมณฺจ ปตฺโตมฺหิ ปรมํ สนฺตํ	ถวิตฺวา โลกนายกํ นิพฺพุทฺถํ ปทมฺมจฺจุทํ.

๑ จ. สงฺกาศิโก หตมโท ม. ตมฺนุโท ๒ จ.ม. ติภวนฺตโก ๓ จ.ม. นิตฺวปฺปโก

๔ จ.ม. ทปฺปโต ๕ จ.ม. มหายสํ ๖-๖ จ.ม. สีสฺสจ ฌานณฺจ สทฺฐมฺมณฺจาปี วณฺณณฺยิ

๗ จ.ม. เมทนี

- [๓๒๗] อโห นุน ส ภควา จิรํ ติฏฺฐเจยฺย จกฺขมา
อณฺณาทณฺจ วิชาเนยฺย^๑ ปสฺสเจยฺย^๒ อมตํ ปทํ.
- [๓๒๘] อยํ เม ปจฺจิมํ ชาติ ภวา สพฺเพ สมฺมททา
สพฺพาสเว ปริณาย วิหรามิ อนาสโว.
- [๓๒๙] สทสฺสเส อโธ กปฺเป ยํ พุทฺธมภิโตมยิ
ทกฺกตํ นาภิชานามิ กิตฺตุนาย อิทํ ผลํ.
- [๓๓๐] กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมททา
สพฺพาสวา ปริกฺขิณา นตฺถิ ทานิ ปนฺนพฺภโว.
- [๓๓๑] สุวากตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตึเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๓๓๒] ปฏฺฐิสฺมภิกขา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
ฉพฺภินฺนํ สจฺฉิกขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ.

อิตฺถํ สฺมํ อายสฺมา สพฺพกิตฺติโก เตโร อิมํ ภาตฺตโย อภาสิทฺถาติ.
สพฺพกิตฺติกตฺเถรสฺส อปทานํ ทติยํ สมตฺตํ.

๔. มรุตหายกตฺเถรอปทาน

- [๓๓๓] สินฺธุยา นทียา ตีเร สุกโต อสฺสโม มม
ตตฺถ วาเจมฺหํ สิสฺเส อิติหาสํ สลฺกฺขณํ.
- [๓๓๔] ฐมฺมกามา วินิตฺตา เต โสตฺถกามา สฺสาสนํ
ฉพฺพะเก ปารมิปปตฺตา สินฺธุกฺเก วสนฺติ เต.

๑ ฉ. วิชาเนยฺย

๒ ฉ. ผุสฺสเจยฺย

๑-๒ ม. ยณฺณาทณฺจาปํ วิชาเนยฺย ปสฺสเจยฺย

[๓๓๕] อุปปาตากมเน ^๑ เจว
อุตุตมตถ ^๒ กเวสนุตา	ลกุขณเส ^๓ จ โกวิทา
วสนุติ ปวเน ^๔ ตทา.
[๓๓๖] สุมะโร นาม สมพุทโธ
อมุหาก ^๕ อนุกมปนโต	โลเก อุปปชช ^๖ ี ทาวเท
อุปกณฺณิ วินายโก.
[๓๓๗] อุปาคถ ^๗ มหาวีร ^๘
คินสนถารก ^๙ กตวา	สุมะธ ^{๑๐} โลกนายก ^{๑๑}
โลกเชฏฺฐสฺสทาสห ^{๑๒} .
[๓๓๘] ปวนาโต ^{๑๓} มธ ^{๑๔} กยฺห
สมพุทโธ ปริภุชชิตวา	พทุธเสฏฺฐสฺสทาสห ^{๑๕}
อิท ^{๑๖} วจนมพฺพวิ.
[๓๓๙] โย ท ^{๑๗} อทาส ^{๑๘} มธ ^{๑๙} เม
ทมท ^{๒๐} กิตฺติยิสฺสามิ	ปสนโน เสหิ ปาณิภิ
สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๓๔๐] อิมินา มรุตานเน
ทีสกปฺปสทสฺसानิ	คินสนถารเกน จ
เทวโลเก รหิสฺสติ.
[๓๔๑] ทีสกปฺปสทสฺสมุหิ
โกตโม นาม นามเน ^{๒๑}	โอกุกากกฺลสมฺภโว
สตฺถา โลเก ภวิสฺสติ.
[๓๔๒] ตสฺส ฐมเมสุ ทายาโท
สพฺพาสเว ปริณาย	โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
นิพฺพายิสฺสคินาสโว.
[๓๔๓] เทวโลกา อิธาคนฺตวา
มรุตสฺโส ^{๒๒} ปวสฺสิตถ	มาตฺตจฺจุณฺมปฺปากโต ^{๒๓}
ฉาทย ^{๒๔} มรุตนา มหิ.
[๓๔๔] มม ^{๒๕} นิกฺขนฺตมตฺตมฺหิ
ตตฺตวปี ^{๒๖} มรุตสฺโส ^{๒๗} เม	กฺกุณฺธิยา จ สฺสทฺตฺตรา
วสฺสเต นิจฺจกาลี.

๑ จ.ม. อุปปาตากมเน ๒ จ.ม. วิปีเน ๓ จ.ม. วิปีนาโต
๔ จ.ม. โกตฺเตน. เอวมฺปรีปี ๕ จ.ม.ปากเต ๖ จ.ม. มรุตสฺส ๗ จ.ม. มยิ

- [๓๔๕] อการา อภินิขมฺม ปพฺพชฺช อนุคาริยํ
 ลาภี อนุสฺส ปานสฺส มรฺททานสฺสิทํ ผลํ.
- [๓๔๖] สพฺพกามสมิทฺโธ ภาวิตฺวา เทวมาณฺส
 เตเนว มรฺทาเนน ปตฺโตมฺหิ อาสวขยํ.
- [๓๔๗] วุฏฺฐมฺหิ เทเว จตฺตฺรํกุเล ทิณฺเณ
 สุปฺปติเต^๑ ธรรมีเรเห วปฺปเทเส^๒
 สญฺญเณ พฺเว มนฺตาปรุกฺขมฺลเก
 วสามิ นิจฺจํ สฺขิตฺโต อนาสโว.
- [๓๔๘] มชฺฌเณ มยฺหํ ภาวา อสฺส^๓ เย ภาเว สมตฺติกมฺมี^๔
 อชฺช เม อาสวา ชีณา นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว.
- [๓๔๙] ทิสฺสกปฺปสฺสสมฺหิ ยํ ทานมกฺกํ ททา
 ทุกฺกํ นามิชา นามิ มรฺททานสฺสิทํ ผลํ.
- [๓๕๐] กิเลสา ฉาปิทา มยฺหํ ภาวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 สพฺพาสวา ปริกฺขีณา นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว.
- [๓๕๑] สุวากตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๓๕๒] ปฏฺฐสมฺภิทา จตฺตฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺณา สจฺฉนิกทา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา มรฺทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 มรฺทายกตฺเตรสฺส อปทานํ จตฺตฺถํ สมตฺตํ.

สตฺตฺตฺนต. ๒๔/๕๘ ๑ จ.ม. สมฺปฺปติเต ๒ จ.ม. สญฺจมนฺเน
 ๓ จ. มชฺฌเณ มหนฺเต ทิเน จ
 ๔ จ. ภาเว สพฺเพ สติกมฺมี, ม. โย ภาเวสุ ปกิตฺตยิ

๕. ปทุมกุฎาคาริกตฺเถราปทาน

[๓๕๓] ปิยทสฺสี นาม ภควา วิเวกกาโม สมพุทฺโธ	สยมภู โลกนายโก สมาธิกุสโล มุนิ.
[๓๕๔] วณฺณทํ สโมกฺขยฺห ปัสสฺสํ ปตฺตติตฺวา	ปิยทสฺสี มหามุนิ นิสฺสีทิ ปุริสฺสฺสทโม.
[๓๕๕] มิกฺขลฺลทฺโธ ปุเร อาสี ปสฺสํ มิกฺกเมสนฺโต	อิริเน ^๑ กานเน อหํ อาหิณฺฑามิ อหํ ตทา.
[๓๕๖] ตตฺถทฺทสาสี สมพุทฺธํ ปุปฺผิตํ สาธราชํ	โฆมคินฺณํ อนาสวํ สทฺธํ อุกฺกตํ.
[๓๕๗] ทิสฺวานาหํ เทวเทวํ ชาตสฺสรํ สโมกฺขยฺห	ปิยทสฺสี มหายสํ ปทุมํ อาหริ ตทา.
[๓๕๘] อาหริตฺวาน ปทุมํ กุฎาคารํ กริตฺวาน	สทฺธปตฺตํ มโนรมํ ฉาทยิ ปทุมเมหนํ.
[๓๕๙] อนุกมฺปโก การุณิโก สทฺธ รัตติโนทิว พุทฺโธ	ปิยทสฺสี มหามุนิ กุฎาคารเ วสฺสี ชิโน.
[๓๖๐] ปุราณํ ฉาทยิตฺวาน อณฺชลิ ปกฺกเขตฺวาน	นเวน ฉาทยิ อหํ อฏฺฐาสิ ทาวเท อหํ.
[๓๖๑] วุฏฺฐหิตฺวา สมาธิมฺหา ทิสฺสา ^๒ อนฺวิโลเกนฺโต	ปิยทสฺสี มหามุนิ นิสฺสีทิ โลกนายโก.
[๓๖๒] ตทา สุตฺตโน นาม จิตฺตมณฺเฑน พุทฺธสฺส	อุปฏฺฐาโก มหิตฺธิโก ปิยทสฺสีสฺส สทฺธโน.
[๓๖๓] อสฺสียา สหสฺเสหิ วณฺณเต สฺขมาสินํ	ภิกฺขุหิ ปวิวาริโต อุเปสิ โลกนายกํ.

๑ ฉ. อรณฺเณ, สฺ. วิปีเน

๒ ฉ.ม. ทิสํ

[๓๖๔] ยาวตา วณสนฺทมฺหิ พทุธสฺส จิตฺตมณฺวาย	อริวตฺตา จ เทวตา สพฺเพ สนนฺิปตฺ ๑ ตทา.
[๓๖๕] สมากเตสฺส ยกฺเขสฺส ภิกฺขุสฺสเม จ สมฺปทฺเต	กฺมฺภณฺเต สหฺรกฺขเส คาคา สพฺยาหรี ^๑ ชิโน.
[๓๖๖] โย มํ สตฺตทาหํ ปฺุเชติ ตมฺหํ กิตฺติยสฺสามิ	อาวาสณฺจ อกาสิ เม สุณฺาถ มม ภาสโต.
[๓๖๗] สุตฺตทสฺสํ สฺนฺิปณฺํ ฉาณฺเนน กิตฺติยสฺสามิ	คมฺภีรํ สฺปฺปกาสิทํ สุณฺาถ มม ภาสโต.
[๓๖๘] จตฺตทสฺสานิ กปฺปานิ ภูฏาการิ พฺรหฺนตฺสส ^๒	เทวฺรชฺชํ กริสฺสติ ปทุมฺปฺเปเหติ ฉาทิทํ.
[๓๖๙] อากาเส ธาวยิสฺสสนฺติ จตฺตทสฺเส ^๔ กปฺปสฺเต	ปฺพพฺกมฺมสฺสสิทํ ^๓ ผลํ โวกฺกณฺณํ สฺสฺริสฺสติ.
[๓๗๐] ตตฺถ ปฺปฺผมฺยํ พฺยเมหํ ยถา ปทุมฺปตฺตมฺหิ	อากาเส ธาวยิสฺสติ โตยํ น อฺปฺลิมฺปติ.
[๓๗๑] ตถเวิมฺสฺส ฌาณมฺหิ มนฺสา วินิฏฺเฐตฺวา	กิเลสา โนปฺลิมฺปเร ปญฺจเนีวเรณ อยํ.
[๓๗๒] จิตฺตํ ชเนตฺวา นิกฺขมฺเม ^๕ ตโต ปฺปฺผมฺยํ พฺยเมหํ	อการา ปพฺพชิสฺสติ ธาเรนฺตํ ^๖ นิกฺขมฺิสฺสติ.
[๓๗๓] รุกฺขมฺเเล วสนฺตสฺส ตตฺถ ปฺปฺผมฺยํ พฺยเมหํ	นิปฺกสฺส สติมฺโต มตฺถเก ธาวยิสฺสติ.

๑ จ.ม. ปพฺยาหรี, ส. มาพฺยาหรี ๒ จ.ม. มหฺนตฺสส ๓ จ.ม. ปฺปฺผ...

๔ จ.ม. จตฺตทสฺส ๕ จ.ม. เนกฺขมฺเม ๖ จ. ปฺปฺผมฺเย พฺยเมหํ ธาเรนฺเต

[๓๗๔] จีวร ^๑ ปิณฑปาตญจ ททิตวา ^๑ ภิกขุสัมมสุส	ปัจจย ^๑ สยนาสน ^๑ นิพพายิสสุตตินาสโว.
[๓๗๕] กุฎาคารเณ จริเต ^๒ รุกขมูเล วสนตป ^๓	ปพพช ^๑ อภินิภขม ^๑ กุฎาคาร ^๑ ฐริยติ.
[๓๗๖] จีวเร ปิณฑปาเต จ ปณณกมเมเน สยตุโต	เจตนา เม น วิชชติ ลภามิ ปรินิจฺจติ.
[๓๗๗] คณนาโต อสงเขยยา วิตฺตกา เต อติกกนฺตา	กปโปโกฏี ^๑ พหุ มม สมฺมุตฺตา โลกนายกา.
[๓๗๘] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ตมห์ ปิรฺรปาสิตฺวา	ปิยทสฺสี วินายโก อิมํ โยนี อฺปากโต.
[๓๗๙] ตมททสามิ ^๔ สมฺพทฺธ ^๑ ตมห์ อฺปกนฺทฺวาน	อโนมํ นาม จกฺขม ^๑ ปพพช ^๑ อนการิย.
[๓๘๐] ทกฺขสฺสทนํ กโร พุทฺโธ ทสฺส รมมํ สฺนิตฺวาน	สทฺธมเม ^๕ เทสยิ จิโน ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปท.
[๓๘๑] ไตสยิตฺวาน สมฺพทฺธ ^๑ สพฺพาสเว ปริญฺเวย	โคตมํ สกฺขปฺงกว ^๑ วิหรามิ อนาสโว.
[๓๘๒] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ทกฺกตฺติ นาภิชานามิ	ยํ พุทฺธมภิปฺชยิ ^๑ พุทฺธปฺชายิทํ ผล.
[๓๘๓] กิเลสา ฌาปิตา มยฺห ^๑ สพฺพาสวา ปริกฺขณา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา นตฺติ ทานิ ปฺนพฺภโว.
[๓๘๔] สฺวาคตํ วต เม อาสิ ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก กตํ พุทฺธสฺส สาสน.

๑ น.ม. ททิตวาน ๒ น. จรตา, ส. อ. ม. จรณา ๓ ส. วสนตฺมฺหิ

๔ น.ม. อธิ ปสฺสามิ, ส. อธิททสามิ ๕ น.ม. มกฺกํ เม

[๓๘๕] ปฏิสมภิทา จตฺสโส วิโมกฺขาปี่ จ อฏฺฐิเม
 ฉฬภิญญา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.

อิตถํ สุทํ อายสฺมา ปทุมกฺกุฏาคารโก^๑ เถโร อิมํ คถาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปทุมกฺกุฏาคาริกตฺเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมนํ สมตฺตํ.

๖. พกกุลตฺเถราปทาน

[๓๘๖] ทิมนวตฺสสาวิทุเร โสภิตो นาม ปพฺพโต
 อสฺสโม สุกโต มยฺหํ สกตฺสเสหิ มาปิตो.
 [๓๘๗] มณฺฑปา จ พหุ ตตฺถ ปุปฺพิตา สินฺทวาริกา^๒
 กปฺภิจา จ พหุ ตตฺถ จมฺปกา นาคเกตฺตา.^๓
 [๓๘๘] นิกฺคตฺติโย พหุ ตตฺถ พทฺรารมณิกปิ^๔ จ
 ฆารุสกา อลาพู จ ปุณฺธุริกา จ ปุปฺพิตา.
 [๓๘๙] อพฺภกา^๕ เพลฺวา ตตฺถ กทลฺลี มาตูลุงฺกา
 มหานามา พหุ ตตฺถ อชฺชุนา จ ปิยงฺกกา.
 [๓๙๐] โกสุมฺภา สลฺพา นิปา^๖ นิโคธฺธา จ กปฺภิจนา
 เอทิสฺส อสฺสโม มยฺหํ สสฺสโสหนํ ทธี วสฺสิ.
 [๓๙๑] อโนมทสฺสี ภควา สยมฺภู โลกนายโก
 คเวสํ ปฏิสฺสณานํ มมสฺสมํ อุปาคมิ.
 [๓๙๒] อฺเปตฺตจ มหาวีรํ อโนมทสฺสี มหายสฺ^๗
 ขณฺเณ โลกนาถสฺส วาตาพาโร สมฺภูจฺหิ.
 [๓๙๓] วิจฺรณฺโต อรณฺณมฺหิ อทฺทสํ โลกนายกํ
 อุปกนฺตฺวาน สมฺพุทฺธํ จกฺขมนฺตํ มหายสฺ.

๑ จ.ม. ปทุมกฺกุฏาคารโย ๒ จ.ม. สินฺทวาริกา ๓ จ.ม. ปุปฺพิตา ชีวชีวกา
 ๔ จ.ม. พทฺรารมณิกนิ ๕ จ.ม. อาพกา ๖ จ.ม. สลฺพา นิมฺพา
 ๗-๗ จ.ม. อฺเปตฺตมฺหิ มหาวีโร อโนมทสฺสिमหายเส

[๓๙๔] อิริยาปถญจ ^๑ ทิสฺวาน นิสฺสํสยํ หิ พุทฺธสฺส	อุปลกฺเขสฺสทํ ททา พฺยาธโน อปฺปชฺชถ. ^๒
[๓๙๕] ขิปปํ อสฺสมมากญฺจึ เกสชฺชํ กตฺตกาโมหํ	มม สิสฺसान สนฺติเก สิสฺเส อามนฺตยิ ททา.
[๓๙๖] ปฏิสฺสณฺทิสฺวาน เม วากฺยํ เอกชฺฌํ สนฺนิปตฺสึ	สิสฺสา สพฺเพ สการวา สทฺถุ คารวทา มม.
[๓๙๗] ขิปปํ ปพฺพทมารุหุ ปานีโยคํ ^๔ กตฺวาน	สพฺโพสฺสมกาสทํ ^๓ พุทฺธเสฏฺฐสฺสทาสทํ.
[๓๙๘] ปริภุทฺเต มหาวีเร ขิปปํ วาโต วุปฺสมิ	สพฺพพณฺญโลกนายเก สฺสทสฺส มเหสิโน.
[๓๙๙] ปสฺสทุทฺธํ ทรณํ ทิสฺวา สกาสนเน นิสฺสิทิตฺวา	อนินฺทสฺสึ มหายโส อิมา คาคา อภาสถ.
[๔๐๐] โย เม อทาสึ เกสชฺชํ ตมทํ กิตฺตยิสฺสทามิ	พฺยาธญฺจ สมยํ มม สฺสณฺถ มม ภาสโต.
[๔๐๑] กปฺปสฺสทสฺสทฺธานิ วาทิตฺเต ตูริเย ทตฺถ	เทวโลเก รมิสฺสติ โมทิสฺสติ สทา อยํ.
[๔๐๒] มนุสฺสโลกมากนฺตฺวา สทฺสสฺสทฺทํ ราชานิ ^๕	สฺสทกฺกมฺเลน จิตฺโต จกฺกทฺทํ ภาวิสฺสติ.
[๔๐๓] ปณฺจปณฺณาสกปฺปมฺหิ จาทฺรณฺโต วิชิตาวี	อนินฺมิ ^๖ นาม ชตฺติโย ชมฺพทฺธิปสฺส ^๗ อิสฺสโร.
[๔๐๔] สทฺตฺรตนสมฺปนฺโน ทาวทิสฺสึ ^๘ โขภทฺตฺวา	จกฺกทฺทํ มหพฺพโล อิสฺสรํ การยิสฺสติ.

๑ จ.ม. อิริยาปถญจปี ๒ จ.ม. อุตฺปชฺชถ ๓ จ. สพฺโพสฺสมทาสทํ ๔ ส. ปานีโยคํ
๕ จ.ม. ราชานิ ๖ จ.ม. อนินโม ๗ จ.ม. ชมฺพมณฺทสฺส ๘ จ.ม. ทาวทิสฺสปี

[๔๐๕] เทวภูโต มนุสโส วา ปริทาห ^๑ วิวชเชตฺวา	อปฺปาปาโร ภวิสฺสติ พฺยาริ โลเก ตวิสฺสติ.
[๔๐๖] อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป โคตโม นาม นามเน ^๒	โอยฺกาทกฺกตฺตสมฺภโว สตุถา โลเก ภวิสฺสติ.
[๔๐๗] ตสฺส ฐมฺเมสุ ทายาโท สพฺพาสเว ปริณฺณาย	โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต นิพฺพายิสฺสตีนาสโว.
[๔๐๘] กิเลเส ฌาปยิตฺวาน พกฺกุโล ^๓ นาม นามเน	ตณฺหาโสทํ ตวิสฺสติ เหสฺสติ สตุถุ สวโก.
[๔๐๙] อิทํ สพฺพํ อภิณฺณาย ภิกฺขุสํเฆ นิสิตฺติว	โคตโม สกฺยปฺจฺจโว เอตทฺทเก จเปสฺสติ.
[๔๑๐] อโนมทสฺสี ภควา วิเวกมนฺโลเกนฺโต	สยฺมญฺ โลกนายโก มมสฺสํ อฺปาคมิ.
[๔๑๑] อฺปาคตํ มหาวีรํ สพฺพโฬเชน ตปเปสฺสี	สพฺพณฺณํ โลกนายกํ ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ.
[๔๑๒] ตสฺส เม สุกตํ กมฺมํ เชเปตุํ เนว สกฺโกมิ	สุเชตฺเต พิชฺสมฺปทา ตทา หิ สุกตํ มม.
[๔๑๓] ลาภา มม สุตฺตํ เม เตน กมฺมวเสเสน	โยทํ อทฺทกฺขิ นายกํ ปตฺโตมฺหิ อจลํ ปทํ.
[๔๑๔] สพฺพเมตํ อภิณฺณาย ภิกฺขุสํเฆ นิสิตฺติว	โคตโม สกฺยปฺจฺจโว เอตทฺทเก จเปสฺสี มํ.
[๔๑๕] อปริเมยฺเย อิตฺโต กปฺเป ทกฺกตํ นาภิชานามิ	ยํ กมฺมมกฺริ ตทา ภสฺสชฺชสฺส อิทํ ผลํ.
[๔๑๖] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ สพฺพาสวปริกฺขิโน	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว.

- [๔๑๗] สุวาคํ วท เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺตึเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 [๔๑๘] ปฏิสมฺภิภา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปึ จ อฏฺฐิเม
 จฬภิญฺญา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตึ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา พกฺกโล^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 พกฺกตฺตเถรสฺส อปทานํ จฏฺฐํ สมตฺตํ.

๗. กิริมานนทตฺเถรอปทาน

- [๔๑๙] ภริยา เม กาลํ กตา ปุตฺโต สิวตฺติํ คโต
 มาตา ปิตา จ ภاتا จ เอกจิตฺมฺหิ^๒ ทายฺหเร.
 [๔๒๐] เทน โสเกน สนฺตตฺโต กิโส ปณฺฑุ อโหสํ
 จิตฺตฺกฺเขปญฺจ^๓ เม อาสิ เทน โสเกน อทฺทิตฺโต.^๔
 [๔๒๑] โสกสฺสฺลปรโตปึ^๕ วณฺณํ อุปสงฺกมิ
 ปวตฺตมฺลํ ภูณฺชิตฺวา รุกฺขมฺลเ วสามํ.
 [๔๒๒] สฺเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ ทุกฺขสฺสฺสํ กโร จิโน
 มมฺพุทฺธวาทิกาม โส อากณฺณิ มม สนฺตึเก.^๖
 [๔๒๓] ปทสฺสทํ สฺสณฺณิวนํ สฺเมธสฺส มเหสีโน
 ปคฺคเหตฺวานํ สีสํ โอโลเกสี มหามฺณี.
 [๔๒๔] อุปคณฺณิ มหาวีโร^๗ ปิตี เม อุปปชฺชถ
 ททาสิ เมตฺถกฺคมโน ทิสฺวา ทํ โลกนายกํ.
 [๔๒๕] สตี ปฏิลภิตฺวาน ปณฺณมฺภฺจึ อทาสํ
 นิสีทิ ภควา ทตฺถ อนุกมฺปาย จกฺขฺมา.

๑ จ.ม. พากฺโล ๒ จ.ม. มาตา ปิตา มตา ภاتا เอกจิตฺมฺหิ

๓ จ.ม. จิตฺตฺกฺเขปญฺจ ๔ จ.ม. อฏฺฐิตโต ๕ จ.ม. โสกสฺสฺลปรโตปํ

๖ จ.ม. สนฺตึเก ๗ จ.ม. อุปคเต มหาวีโร

[๔๒๖] นิสซชฺช ตตฺถ ภควา ธมฺมํ เม กถยิ พุทฺโธ	สุมะโร โลกนายโก โสภสฺสวลฺลโนทนนํ.
[๔๒๗] อนนฺวาทา ตโต อาคํ ยถา กถา ตถา กถา	อนนฺวาทา อิตโต กถา ตตฺถ กา ปริเทวนา.
[๔๒๘] ยถาปี ปถิกา สตฺถา สภณฺททา อุปกจฺจนฺติ	วสฺสสมานาย วุฏฺฐิยา วสฺสสฺสสาปตฺนายน เท.
[๔๒๙] วสฺสเสว เท โอรัมมิตฺเต เอวํ มาตา ปิตา ตฺยํ	สมฺปนฺนติ ยทิจฺจนํ ตตฺถ กา ปริเทวนา.
[๔๓๐] อวคฺคฺชฺช ปาหุณฺกา เอวํ มาตา ปิตา ตฺยํ	จลิตฺเททิตกมฺปิภา ตตฺถ กา ปริเทวนา.
[๔๓๑] ยถาปี อฺรโก ชินฺณํ เอวํ มาตา ปิตา ตฺยํ	หิตฺวา กจฺจนฺติ สนนํ ^๒ สन्नํ อธิ หิยฺเยเร.
[๔๓๒] พุทฺธสฺส กิริมณฺณาย ปามุชฺชํ ชนฺยิตฺวาน	โสภสฺสวลฺลํ วิวชฺชยิ พุทฺธเสฏฺฐจํ อวณฺทนนํ.
[๔๓๓] วณฺทิตฺวาน มหฺนาคํ ทิตฺพคฺคณฺเรน สมฺปนฺนํ ^๔	กิริมณฺชริ ปุชฺชีย ^๓ สุมะโร โลกนายกํ.
[๔๓๔] ปุชฺชิตฺวาน สมฺพุทฺธํ อนุสฺสวํ คฺคณฺณคฺคณานิ	สีเร กตฺวาน อณฺชลิ สณฺถวิ โลกนายกํ.
[๔๓๕] วิทฺธิโนสฺสี ^๕ มหาวีร สพฺเพ สตฺเต อุตฺตรสฺสี	สพฺพณฺณํ โลกนายโก ฉาณฺเนน ทฺวํ มหามฺणे.
[๔๓๖] วิมตฺติ เทวพุทฺธกํ วาปี ปฏฺธิปาเทสฺสี เม มคฺคํ	สณฺฉินฺทสิ มหามฺणे ทว ฉาณฺเนน จกฺขม.

สตฺตฺตฺต. ๒๔/๕๕ ๑ ก. อวกา ๒ จ.ม. สํ ทจํ ๓ จ.ม. ปุชฺชีย กิริมณฺชริ

๔ จ.ม. ทิตฺพคฺคณฺเรน สมฺปนฺนํ ๕ จ.ม. นิตฺติโนสฺสี, ส. นิตฺติโนสฺสี

[๔๓๗] อรหา สัทธิปัตตา ^๑ จ อนตลิกขจรา ธีรา	ฉฬภิญญา มหัทธิกา ปริวารเนติ ทาวเท.
[๔๓๘] ปฏิปันนา จ เสชา จ สุโรทเยว ปทุมมา	ผลฐจา สนฺติ สาวกา ปุปฺพนฺติ ทว สาวกา.
[๔๓๙] มหาสมุทโทวกุโฆโก เอวํ ฌาเณน สมฺปนฺโน	อตุโลปี ^๒ ทุรุตฺตโร อปปเมยฺโยสิ จกฺขม.
[๔๔๐] วรฺกิตฺวานํ โลกชินํ ปฺถุ ทิสา นมสฺสนฺโต	จกฺขมนฺตํ มหายสํ ปฏิกุฏฺโฏ อคณฺจหนํ.
[๔๔๑] เทวโลกา จวิตฺวาน โอบกฺกมํ มาตุยา กุจฺฉิ	สมฺปชาโน ปฏิสฺสโต สนฺธาวนฺโต ภวามเว.
[๔๔๒] อคารรา อภินิกฺขมฺม อาตาปี นิปโก ฌายี	ปพฺพชฺชํ อนคารียํ ปฏิสฺสณฺณโคจโร.
[๔๔๓] ปธานํ ปทหิตฺวาน จนฺโทวพฺภกฺขนา มุตฺโต	โทยสยิตฺวา มหามุนี วิจรามิ ธนํ สทา.
[๔๔๔] วิเวกมนฺยุตฺโตมฺหิ สพฺพาสเว ปริณฺณาย	อุปสนฺโต นิรุปริ วิจรามิ อนาสโว.
[๔๔๕] ตีสฺสกปฺปสทฺสสมฺหิ ทกฺกตฺถิ นาภิชานามิ	ยํ พุทฺธมภิปุชฺชียํ พุทฺธปุชฺชายิทํ ผลํ.
[๔๔๖] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ สพฺพาสวา ปริกฺขิณา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา นตฺถิ ทานิ ปณฺนพฺภโว.
[๔๔๗] สุวากตํ วต เม อาสิ ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

๑ ฉ.ม. วสิปปตฺตา

๒ ส. ยถา สมฺมทฺโท อกฺโขโก อตุโล จ

- [๔๔๘] ปฏิสมุภิกา จตสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา คิริมานนฺโท เถโร อีมา กาถาโย. อภาสิตฺถาติ.
 คิริมานนฺตฺตฺเถรสฺส อปทานํ สตฺตมํ สมตฺตํ.

๘. สพลมณฑาปิยตุเถราปทาน

- [๔๔๙] นิพฺพุเต กกุสนฺธมฺหิ พุราหฺมณมฺหิ วุสฺมิตฺเต^๑
 กเตทฺวา สพลํ มาถํ มณฑาปํ การยํ อหํ.
 [๔๕๐] ทาวทีสํ กโต สนฺโต ลภามิ พุยมหฺมตฺตมํ
 อญฺเฆ เทเวติโรจามิ^๒ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
 [๔๕๑] ทิวา วา ยทิวา รตฺตี จงฺกมนฺโต จิตฺโต จหํ
 จนฺโน สพลปฺปฺเพหิ ปุณฺณกมฺมสฺสิทํ ผลํ.
 [๔๕๒] อิมสฺมึเวย กปฺปมฺหิ ยํ พุทฺธมฺปิชฺชยํ
 ทุกฺกตํ นาภิชานามิ พุทฺธปฺชายิทํ ผลํ.
 [๔๕๓] กิเลสา ฉาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโกว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
 [๔๕๔] สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
 [๔๕๕] ปฏิสมุภิกา จตสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จฬภินฺวา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา สพลมณฑาปิโย เถโร อีมา กาถาโย. อภาสิตฺถาติ.
 สพลมณฑาปิยตุเถรสฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺตํ.

๘. สัพพทหายกตฺเตราปทาน

[๔๕๖] มหาสมุทฺทโมกฺกยฺห สุณฺนิมิตฺตา ปุทฺทชเรณิ	ภวนํ เม สุณฺนิมิตฺตํ จกฺกฺวากุปฺปญฺชิตา ^๑ .
[๔๕๗] มนุทาลเกหิ สญฺจนฺนา นที จ สนฺทเท ทตฺถ	ปทุมปฺปฺลเกหิ จ สุปฺพิตฺถา มโนรมา.
[๔๕๘] มจฺจนฺจปฺสญฺจนฺนา มยฺวโรณฺจจากรุทา	นानามิสฺสโมกฺกญา ^๒ โกกิลาทิหิ วกฺกฺหิ.
[๔๕๙] ปาเวรทา ววิทฺสา จ ทินฺทิกกา สาลิกา เจตฺถ	จกฺกฺวากา นทีจรา จมฺปกา ^๓ ชีวชีวกา.
[๔๖๐] ทฺสา โณณฺจาภินทิตา ^๔ สทฺทฺรตนสมฺปนฺนา	โกสฺสียา นิงฺคฺลา พฺหุ มณฺนิมฺตฺติกวาลฺกา.
[๔๖๑] สพฺพโสณณฺมยา รุกฺขา อุชฺไซเตนฺติ ทิวารตฺติ	นानาคณฺฐสเมวิตา ภวนํ สพฺพกาลิกํ.
[๔๖๒] สญฺจิ ตฺวยสฺสสฺถานิ โสฬสฺสทฺติสสฺสฺถานิ	สಾಯํ ปาโต ปวชฺชเร ปรีวาเรนฺติ มํ สทา.
[๔๖๓] อภินิกฺขมฺม ภวนา ปสฺนฺนจิตฺโต สุมโน	สุมฺธํ โลกนายกํ วนฺทยิ ^๕ ตํ มหายสฺ.
[๔๖๔] สมฺพุทฺธํ อภิวาทฺตฺวา อริวาทฺสสิ โส ธีโร	สสิสฺสฺสฺสฺส ^๖ นิมฺนฺตยิ สุมฺโห โลกนายโก.
[๔๖๕] มม ธมฺมกถํ กตฺวา สมฺพุทฺธํ อภิวาทฺตฺวา	อุยฺโยเชสฺสิ มหามฺนิ ภวนํ เม อุปาคมฺิ.

๑ จ.ม. จกฺกฺวากุปฺปญฺชิตา ๒ จ.ม. นานาทิสฺสโมกฺกญา ๓ จ.ม. ปมฺมกา, ก.จปฺปกา

๔ จ.ม. โณณฺจาปี นทิตา ๕ ก. วณฺทยิ ๖ จ.ม. สสฺสํ ตํ

[๔๖๖] อามนฺตยิ ปริชนํ ปฺพพณฺหสมฺมํ พุทฺโธ	สพฺเพ สนนฺิปทาถ ^๑ โว ภวนํ อากมฺิสฺสติ.
[๔๖๗] ลาภา อมฺหํ สุตฺตธา ^๒ โน มยฺปิ พุทฺธเสฏฺฐสฺส	เย วสาม ทวนฺตฺเก ปฺมุํ กสฺสาม สตฺถโน.
[๔๖๘] อนนฺปานํ ปฏฺจเปตฺวา วสีสทสฺสเสหิ	กาลํ อาโรจยิ อหํ อุเปสิ โลกนายนโก.
[๔๖๙] ปณฺจกฺกเกหิ ตูริเยหิ ^๓ สพฺพโสณฺณมเย ปิเจ	ปจฺจุกฺกมนฺกาสนํ นีสิตฺถิ ปุริสฺสทฺถโม.
[๔๗๐] อฺปริจฺจนํ อาสิ วีนฺนิโย ปวายนฺติ	สพฺพโสณฺณมยฺ ททา ภิกฺขุสํมสฺส อนฺตเร.
[๔๗๑] ปทุเทนฺนฺนปानน ปจฺเจกทฺสฺสยฺยล	ภิกฺขุสํมํ อตปฺปยิ ^๔ ภิกฺขุสํมสฺสทาสนํ.
[๔๗๒] ยํ วทนฺติ สฺมุโรหิ ภิกฺขุสํเม นีสิตฺถวา	โลกาหฺตฺธิปฏฺกฺกโห ^๕ อิมา คาคา อภาสธ.
[๔๗๓] โย เม อนฺนเนน ปาเนน ทมนํ กิตฺตยิสฺสามิ.	สพฺเพ อิเม จ ตปฺปยิ ^๕ สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๔๗๔] อฏฺฐจารเส กปฺปสฺเต สทฺสสฺสทฺถํ ราชา จ	เทวโลเก รมิสฺสติ จกฺกทฺถํ ภาวิสฺสติ.
[๔๗๕] อฺปฺปชฺชติ ^๖ ยํ โยนิ สพฺพทา สพฺพโสวณฺณํ	เทวทฺถํ อถ มานุสํ จทณํ ธารยิสฺสติ.
[๔๗๖] ทิสกปฺปสทฺสสมฺหิ โคตโม นาม นามเน ^๗	โอยฺยทกฺกสฺสทฺถวา สทฺถา โลเก ภาวิสฺสติ.

๑ ม. สนนฺิปตฺถ ๒ จ.ม. สุตฺตธํ ๓ ก. สงฺคีเตหิ ๔ จ.ม.ปฏฺกฺกนํ
๕ จ.ม. ตปฺปยิ ๖ ส. อฺปจฺจติ ๗ จ.ม. โคตฺเตน

- [๔๗๗] ทสฺส ฐมฺเมสุ ทายาทอ
สพฺพาสเว ปริณาย
[๔๗๘] ภิกฺขุสํเฆ นิสิตฺติวาท
จิตฺเต จตฺตํ ฐาเรนฺติ
[๔๗๙] สามณฺณํ เม อนุปฺปตฺตํ
มณฺทปเป รุกฺขมฺเฒ วา
[๔๘๐] ตีสฺสกปฺปสทฺสสมฺหิ
ทกฺกตํ นานิกานามิ
[๔๘๑] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
[๔๘๒] สุวาทํ วท เม อาสิ
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
[๔๘๓] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส
จพฺปณฺณวา สจฺฉนิกตา
โอรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
นิหฺพายิสฺสตีนาสโว.
สีหนาทํ นทิสฺสตี
เหฏฺฐาจตฺตมฺหิ ทายฺหณ.
กิเลสา ฌาปิตา มยา
สนฺตาโป เม น วิชฺชตี.
ยํ ทานมทฺทินฺนุททา
สพฺพทานสฺสตี ฝลํ.
ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
วิหฺรามิ อนาสโว.
มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
วิโมกฺขาปํ จ อญฺฺจิเม
กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนฺติ.
อิตฺถิ สฺสํ อายสฺมา สพฺพทายโก เตโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาคิ.
สพฺพทายกตฺเตรสฺส อปทานํ นวํ สมฺมตํ.

๑๐. อชิตตฺเตราปทาน

- [๔๘๔] ปทฺมุตฺตโร นาม ชีโน
อชฺฉเฒาเหตฺวา หิมวณฺตํ
[๔๘๕] นาทํ อทฺทกฺขี สมฺมพฺพุทฺธํ
มม ภิกฺขุํ กเวสนฺโต
สพฺพฐมฺมาน ปารกฺข
นิสฺสีติ โลกนายโก.
นปํ สทฺทํ สฺสโณมฺหํ
อาหิณฺฑามิ วเน อหํ.

[๔๘๖] ตตถตทตสสาตี ^๑ สมพุทฺธ ^๑	ทวตฺตีสวรลภขณ ^๑
ทิสฺวาน วิตฺตมาปชฺช ^๑	สตฺโต โก นามยํ ภเว.
[๔๘๗] ลภฺขณานิ วิโลเกตฺวา	มม วิชฺชํ อนุสฺสริ
สฺสํ หิ เมตํ พุทฺธมานัน ^๒	ปณฺทิตานํ สุภาสิตํ.
[๔๘๘] เตสํ ยถา ทํ วาณํ	อัยํ พุทฺโธ ภวิสฺสติ
ยนฺนุนํ ตํ ^๓ สกฺกเรยฺยํ	กตฺติ เม โสธยิสฺสติ.
[๔๘๙] จิปโป อสฺสสมมาภนฺตฺวา	มธฺเตลํ กตฺติ อหํ
โกลมพกํ กเหตฺวาน	อุปคณฺฐิ วินายกํ. ^๔
[๔๙๐] ติทฺถนฺทาเก กเหตฺวาน	อพฺโปกาสเ จเปสํ
ปทีโป ปชฺชติตฺวาน	อฏฺฐจกฺขตฺตํ อวณฺทหํ.
[๔๙๑] สกฺกตรตฺตินฺทิวํ พุทฺโธ	นิสฺสํ ปรุสฺสํทโม
ตโต รทฺยา วิวสเน ^๕	วฏฺฐจาสิ โลกนายโก.
[๔๙๒] ปสนฺนจิตฺโต สมฺโน	สพฺพรตฺตินฺทิวํ อหํ
ทีปํ พุทฺธสฺส ปาทาสี	ปสนฺโน เสหิ ปาณินิ.
[๔๙๓] สพฺเพ กนฺธา วณฺมยา	ปพฺพเต กนฺธมาทเน
พุทฺธสฺส อานฺณาเวน	อาคณฺฐํ พุทฺธสนฺติเก. ^๖
[๔๙๔] เย เกจิ ปุปฺผกนฺธา เส	ปุปฺผิตา ธรณีรฺฐา
พุทฺธสฺส อานฺณาเวน	สพฺเพ สนฺนิปตฺถํ ททา.
[๔๙๕] ยาวทา หิมวณฺทมฺหิ	นาคา จ กรฺพา อุโก
ธมฺมมฺหา โสตุกามา เท	อาคณฺฐํ พุทฺธสนฺติเก. ^๖
[๔๙๖] เทวโต นาม สมฺโน	พุทฺธสฺส อคฺคสาวโก
วสฺสิตสฺสสฺสเสหิ	พุทฺธสนฺติกุปฺปาคมิ.

๑ ก. ตตถตทตสสาตี ๒ จ.ม. วุฑฺฒานํ ๓ จ.ม. ยนฺนุนานํ
 ๔ ส. นราสภํ ๕ จ.ม. วิวसानะ ๖ ก. พุทฺธสนฺติเก, ส. อุปคณฺฐํ ททา ชินํ

[๔๙๗] ปทุมุตตโร โลกวิทู
ภิกขุสัณเฆ นิสิติกิฏฐา	อาหุติณั ปฏิกุคโค
อิมา คาคา อภาสถ.
[๔๙๘] โย เม ทิปปิ ปทีเปสสิ
ตมห์ กิตฺตยิสฺสํ	ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ
สุณณถ มม ภาสโต.
[๔๙๙] สญฺจี กปฺปสทฺตฺตานิ
สทฺตฺสกฺขตฺตํ ราชชา จ	เทวโลเก รมิสฺสติ
จกฺกวตฺตํ ภาวิสฺสติ.
โสฬสํ ภาณวาริ.	
[๕๐๐] ฉตฺตีสกฺขตฺตํ เทวโนโท
ปจฺฉิมํ สทฺตฺสทํ	เทวราชํ ภวิสฺสติ
วิปลํ ราชํ ภวิสฺสติ.
[๕๐๑] ปเทสราชํ วิปลํ
อิมีนา ทิปปทานเนน	กณฺนาโต อสงฺขิมํ
ทิพฺพจกฺขุ ภาวิสฺสติ.
[๕๐๒] สมณฺสโต อทฺตโกสํ ^๑
เทวโลกา จวนฺตฺสส	ปสฺสิสฺสติ อยํ สทา
นิพฺพตฺตฺสส ชนฺตฺโน.
[๕๐๓] ทิवा วา ยทิवा รตฺติ
ชายนฺตฺสส สทฺตฺสท	ปทีปํ ธารยิสฺสติ
ปฺญญกมฺมสมมฺภุคิโน.
[๕๐๔] ยาวทา นกริ อาสิ
อุปชฺชติ ยํ โยนิ	ทาวทา ไซยิสฺสติ
เทวตฺตํ อถ มานุส.
[๕๐๕] อสฺสเว ทิปปทานสฺส
อุปฺภจิสฺสณฺติมํ ชนฺตฺ ^๓	อญฺจทึปฺพลเนน จ ^๒
ทิปปทานสฺสทํ ผล.
[๕๐๖] กปฺปสทฺตสทฺตสมฺภู
โคตโม นาม นามเน ^๔	โอกฺกาทกฺกตฺตสมฺภโว
สทฺตฺตา โลเก ภาวิสฺสติ.
[๕๐๗] ตสฺส ฐมฺเมสฺสุ ทายาโท
สพฺพาสเว ปริณฺณาย	โอโรโส ฐมฺมนิมฺมิโต
นิพฺพายิสฺสตฺตานาสโว.

๑ จ.ม. อญฺจโกสํ

๒ จ.ม. ทิ

๓ จ.ม. นชยิสฺสณฺติมํ ชนฺต

๔ จ.ม. โคตเตน

[๕๐๘] ไทสยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ อชิตฺโต นาม นามเน	โคทมํ สกฺยปฺปญฺจํ เหสฺสติ สกฺกสฺสวโก.
[๕๐๙] สกฺกจิปฺปสฺสทฺธานิ ตฺตวฺปิ เม ทิปฺสํ	เทวโลเก รมี อหํ ชิตฺเต นิจฺจกาลิกิ. ^๑
[๕๑๐] เทวโลเก มนุสฺเส วา พุทฺธเสฏฺฐํ สริตฺวาน	นิตฺถาวนฺติ ปภา มม ภฺยโย หาสํ ชนฺสํ.
[๕๑๑] ตฺสึททาหํ จวิตฺวาน ชยฺมานสฺส สนฺตสฺส	โอบกฺมึ มาตฺตฺกฺจฺฉิ อาโลโก วิปฺโล อหุ.
[๕๑๒] อคารา อภินิขมฺม พาวรี อฺปฺสงฺกมฺม	ปพฺพชึ อนคาริยํ สิสฺสํ ตํ อชฺชฺชปากมึ.
[๕๑๓] ทิมนฺเต วสนฺโตหํ อฺตฺตมตฺถํ กเวสนฺโต	อสฺสึสึ โลกนํ ยํ อฺปคณฺธิ วินายกํ.
[๕๑๔] ทนฺโต พุทฺโธ ทเมทาปี ^๒ นิพฺพานํ กถึ พุทฺโธ	โอมตฺตฺตฺตํ นีรฺุปริ สพฺพทฺทฺชา ปโมจนํ.
[๕๑๕] ตมฺเม อาคมํ สิทฺธํ ตฺสึสึ วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	โตสิโตหํ มหามฺนี กํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
[๕๑๖] สทฺสทฺสเส อิตฺโต กปฺเป ทฺทฺทฺทฺ นิกฺขานามิ	ยํ ทิปํ อทฺทฺทฺทฺทา ทิปฺทานสฺสิทํ ผลํ.
[๕๑๗] กิลฺเลสา ฌาปิตา มยฺหํ นาโคว พนฺธนํ เณฺทฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมทฺทา วิหฺรามิ อนาสโว.
[๕๑๘] สฺวากตํ วต เม อาสิ ตฺสึสึ วิชฺชา อนฺนปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺตฺติเก กํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

[๕๑๔] ปฏิสมภิตา จตฺสโส วิโมกฺชาปปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิตฺตมา สจฺฉนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ. (๓๔๘๖)

อิทฺถํ สุทํ อายสฺมา อชิโต เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตาทิ.

อชิตฺตเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมกฺกํ.

ปิลินฺทวจฺฉวโก จตฺตาทิสโม.

ตสฺสสุทฺธานํ

ปิลินฺทวจฺฉ โสโล จ	สพฺพกิตฺตมธฺมโท ^๑
กุฎฏาคารี พากุโล จ	กิริสสพฺสวาทโย.
สพฺพโท อชิโต เจว	คาคาโย คณฺธิตา วิสา ^๒
สทฺธานิ ปณฺจ คาคานํ	วิสตี จ ทททตฺริ.

อถ วคฺชฺสุทฺธานํ

ปทุมวรกฺขโท เจว	อุมฺมา คณฺโธทเกน จ
เอกปฺปทสทฺทสณฺณิ ^๓	มนฺทารํ โพธิวนฺทโก
อมฺพณฺณจ ^๔ ปิลินฺที จ	คาคาโย คณฺธิตาปปี ^๕
จตุสสฺสตี คาคาโย	เอกาทสสทฺธานิ จ.

ปทุมวคฺชทสฺก.

จตุทฺถํ สทกํ สมกฺกํ.

๑ จ.ม. สพฺพกิตฺติ มธฺมโท ๒ จ.ม. อิห ๓ จ.ม. เอกปทุม สทฺทสณฺณิ

๔ จ.ม. อวณฺณจ

๕ จ.ม. อิห

๔๑. เมตเตยฺยวคฺค

๑. ติสฺสเมตเตยฺยตฺเถราปทาน

[๑] ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย	โสภิตो นาม ताปโส
ปวตฺตผลํ ภูณฺชิทฺวา	วสฺสํ ปพฺพทนต์เร.
[๒] อคฺคิทารุํ อาทริทฺวา	อุชฺชาเลสี อหํ ททา
อุตฺตมตฺถํ กเวสนฺโต	พฺรหมโลกุปฺปตฺติยา.
[๓] ปทฺมุตฺตโร โลกวิทู	आहुतिं ปฏิคฺคโ
มมทุริตฺตกาโม โส	आकण्णि मम स्नฺติเก.
[๔] กิํ กโรสี มหาปญฺญ	तेहि मे अकฺคิทารุํ
อหํ อคฺคิํ ปริจเร	ตโต मे สฺสทุริํ โหหิติ.
[๕] สฺสภทฺทโก ทฺวํ มนุช	เทวเต ทฺวํ ปชานสี
ทฺวํ อคฺคิํ ปริจเร	หนฺนํ ते อคฺคิทารุํ.
[๖] ตโต กญฺจํ กเหทฺวาน	अकฺคिं उचฺชาलयी चिโน
น ตตฺถ กญฺจํ ปชฺฌายี	ปาณิเหवं มहेสิโน.
[๗] น ते อคฺคิํ ปชฺชลฺลํ	आहुतिं ते न विचฺชति
นिरฺตฺถกํ จ ^๒ ตํ ^๒ ตฺยฺหํ	अकฺคिं ปริจเรสฺส मे.
[๘] กิํทิสฺโส เต ^๓ มหาวีร	अकฺคिं तव पूजจति
มยฺหํปี กถยฺสเสตํ	อุโก ปริจรามเส.

๑ ส. เทหิติ

๒ จ.ม. วตํ

๓ จ. โส

- [๔] เหตุรมมฺนิโรธาย
อิสฺสามจฺจริยํ ํหิตฺวา
[๑๐] กิํทิสฺสํ ทฺวํ มหาวีร
อาจารย์ปฏิปตฺติ เต
[๑๑] ขตฺติยมฺหิ กุเล ชาโต
สพฺพาสวปริกฺขิโน
[๑๒] ยถิ พุทฺโธสฺสิ สพฺพญฺญ
นมนฺตฺติสฺสามิ ํทํ เทว
[๑๓] ปตฺถวิทฺวา ชินจมฺมํ
นีสฺสิทํ ทตฺถ^๒ สพฺพญฺญ
[๑๔] นีสฺสิทํ ภควา ทตฺถ
นิมนฺตยิตฺวา สมฺพุทฺธํ
[๑๕] ขาริการณจํ ปุเรทฺวา
มรฺธนา โยชยิตฺวาน
[๑๖] มม นิชฺฌายมานสฺส
ทตฺถ จิตฺตํ ปสาเทสฺสิ
[๑๗] ปทุมฺมตฺโร โลกวินุ
มมสฺสเม นีสฺสิทฺวา
[๑๘] โย เม^๓ ผลเณ ทปเปสฺสิ
ตมํ กิตฺติยิสฺสามิ
[๑๙] ปณฺจวิสฺตกฺขตฺตํ โส
สทฺธสฺสทฺขตฺตํ ราชา จ
[๒๐] ทสฺส สทฺกปฺปมณฺเวย
อนนฺปณฺเวย วตฺถณฺจ
- กิลฺลสณฺณาย^๑ จ
ทโย เอเต มมาหุติ.
กถํโคตฺโตสฺสิ มาริส
พาฬํ ไช มม รุจฺจติ.
อภิญฺญาปารมฺมิ คโต
นตฺถิ ทานิ ปนฺพุทฺโธ.
ปภกฺกร ทโมนฺท
ทกฺขสฺสทํ ภโร ทฺวํ.
นีสฺสิทมนฺทาสํ
อุปฺภจิสฺสามํ ทฺวํ.
อชินมฺหิ สุวิทฺถเต
ปพฺพทํ อคมาสํ.
คินฺนทกฺกผลมาหริ
ผลํ พุทฺธสฺสทาสํ.
ปริภุชฺชิ ททา ชิน
เปกฺขนฺโต โลกนายกํ.
อาหุติํ ปฏิกฺกโห
อิมา คาคา อภาสฺส.
ปสนฺโน เสหิ ปาณิ
สฺสณฺณมม ภาสฺสโต.
เทวราชํ กวิสฺสติ
จกฺกทฺตํ ภวิสฺสติ.
ปฺพุทฺถกมฺมสมฺมกฺกโน
สยณณฺจ มหารทํ.

- [๒๑] ปุณณกมฺเมน สยฺยตฺตา นิพฺพุตฺติสฺสฺสนฺติ ทาวเท
 สทา สมฺมทฺธิโต^๑ จายํ ภวิสฺสฺติ อนามโย.
- [๒๒] อุปฺปชฺชติ ยํ โยนี เทวตฺตํ อถ มานุสํ
 สพฺพตฺถ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส มนุสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺส.
- [๒๓] อชฺฌายโก มนฺตรโร ตินฺนํ เวทาน ปารกุ
 สมฺพุทฺธํ อุปนฺนทฺวาน อรทา โส ภวิสฺสฺสฺส.
- [๒๔] ยโต สรามี อตฺตานํ ยโต ปคฺคโตสมิ วิณฺณตํ
 โภเก เม อุณฺทา นตฺถิ ผลทานสฺสฺสฺสฺสฺสฺส.
- [๒๕] วรธมฺมมฺนปฺปคฺคโต รากโทเส สมฺภูนี
 สพฺพาสวปริกฺขิณเ นตฺถิ ทานิ ปฺนพฺภโว.
- [๒๖] กิเสสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺภูตา
 นาโฆว พนฺธนํ เจตฺวา วิหฺรามิ อนาสโว.
- [๒๗] สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สฺนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนฺนปฺปคฺคา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๒๘] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกฺกา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺติ.
- อิตถํ สฺสํ อายสฺมา ติสฺสเมตฺเตยฺโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 ติสฺสเมตฺเตยฺยตฺถเธรสฺส อปทานํ ปจฺมํ สมตฺถํ.

๒. ปุณณกตเถราปทาน

- [๒๙] ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย สยฺมฏฺฐ อปฺราชิโต
 อาพาธโก จ โส^๒ พุทฺโธ วสฺติ ปพฺพตฺนฺตเร.
- [๓๐] มม อสฺสสมฺสามนฺตา ปนาโท อาสิ ทาวเท
 พุทฺเธ นิพฺพายมานมฺหิ อาโลโก "อาสิ ทาวเท."^๓

[๓๑] ยาวทา วณสนฺทสมิ
วาพา จ ^๒ เกสรี สพฺเพ	อจฺจนโกกตรจฺจนโย ^๑
อภิกุชฺชิสฺส ทาวเท.
[๓๒] อุปฺปาทํ ทมทํ ทิสฺวา
ตตฺถททสาสี สมฺพทฺธํ	ปพฺภารํ อคฺมาสทํ
นิพฺพุทํ อปฺราจิตํ.
[๓๓] สฺสผลลํ สาลราชฺว
วิทฺตจิจิตฺว อญฺคารํ	สทฺธวีสฺว อุกฺคตํ
นิพฺพุทํ อปฺราจิตํ.
[๓๔] ทินํ กญฺจญฺจ ปุเรตฺวา
จิตกํ สุกตํ กตฺวา	จิตกํ ตตฺถกาสทํ
สรีรํ ฌาปยิ อทํ.
[๓๕] สรีรํ ฌาปยิตฺวาน
อนฺตลิกฺเข จิตฺโต ยถฺโข	คณฺธทอยํ สโมกวี
นามํ อคฺคทิตฺวา ทาวเท.
[๓๖] ทํ ^๓ ปุริตํ ทยา กิจฺจํ
ปฺญณฺโก นาม นามเน	สยฺมมฺภุสฺส มฺहेสิโน
ยทา โหสิ ทฺวํ ^๔ มฺเน.
[๓๗] ทมฺหา กายา จวิตฺวาน
ตตฺถ ทิพฺพมโย กนฺโธ	เทวโลกํ อคฺคณฺทํ
อนฺตลิกฺขา ปวสฺสตี. ^๕
[๓๘] กตฺวาปิ นามธฺเยยํ เม
เทวญฺโตะ มนฺตฺโส วา	ปฺญณฺโกติ อหุ ททา
สงฺกปฺโป ปุรฺยามทํ.
[๓๙] อิทํ ปจฺฉิมกํ มยฺทํ
อิธปิ ปฺญณฺโก นาม	จริโม วตฺตตี ภโว
นามธฺเยยํ ปกาสตี.
[๔๐] โทสยิตฺวาน สมฺพทฺธํ
สพฺพาสเว ปริณฺวาย	โกตมํ สกฺขปฺปญฺจวํ
วิหฺรามิ อนาสโว.
[๔๑] เอกนฺวเต อิตฺโต กปฺเป
ทฺถกฺคที นากิขานามิ	ยํ กมฺมมกฺวี ททา
ทณฺทิจฺจสฺสตีทํ ผลํ..

๑ ฉ.ม. อจฺจนโกกตรจฺจนกา

๒ ส. พยฺยมา

๓ ฉ. ยํ

๔ ฉ. สทา โหติ, ม. โหติติ ทฺวํ

๕ ส. อนฺตลิกฺเข ปวายติ.

- [๔๒] กิเลสตา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมุททา
 นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๔๓] สุวาทํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺสเเห วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๔๔] ปฏิสมฺภิตา จตฺสสเโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปณฺณา สจฺฉิกิตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํติ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา ปุณฺณโก เถโร อีมา คาทาโย อภาสิตฺถาติ.
 ปุณฺณกคฤตฺเถวาทานํ ทฺธิยํ สมกฺกํ.

๓. เมตตคฤตฺเถวาทาน

- [๔๕] หิมวณฺทสฺส อวิทฺเฐ อโสโก นาม ปพฺพโต
 คตฺถาปํ^๑ อตฺสโม มยฺหํ วิสฺสกมฺเมน^๒ มาปิตฺ.
- [๔๖] สฺมุเมโธ นาม สมฺพุทฺโธ
 นิवासยิตฺวา ปุพฺพณฺเฑ อคฺโค การุณฺโณ มุนิ
 ปิณฺฑาย เม^๓ อูปากมิ.
- [๔๗] อูปากตํ มหาวีรํ สฺมุเมธํ โลกนายกํ
 ปกฺคยฺห สฺสคตปฺตํ^๔ สปฺปิเตลํ ปุรยิ.^๕
- [๔๘] ททฺวานาหํ พุทฺธสฺสเฐ
 อณฺชลิ ปกฺคเหตฺวาน สฺมุเมธเ โลคนายเก
 ภียโย^๖ หาสํ ชนฺสหนํ.
- [๔๙] อิมินา สปฺปิทาเนน
 เทวภูโต มนฺตฺสสเโส วา เจตนาปณฺธิริทํ จ
 ลภามิ วิปลํ สุขํ.
- [๕๐] วินิปาตํ วิวชฺเชตฺวา สํสฺรามิ ภวากเว
 ทตฺถ จิตฺตํ ปณฺธิริทฺวา ลภามิ อจลํ ปทํ.

๑ จ.ม. ทตฺถาสิ ๒ จ. วิสฺสกมฺเมน ๓ ส. มํ ๔ ส. สฺสคตํ ปตฺตํ, อ. สฺสคตํ ปตฺตํ
 ๕ ส. สปฺปิเตเลน ปุรยิ, สปฺปิเตลสฺสปุรยิ (๑) ๖ ส. ภียโย, อ. ภียโย

- [๕๑] ลาภา ตุยหิ สุตทฐนเต ยํ มํ อทุทกขิ พุราหมณ
มม ทสฺสนมามมม อรหตํ คมิสฺสติ.^๑
- [๕๒] วิสฺสฺสฺสโจ^๒ โหติ มา ภายิ อธิคฺนตฺวา มหายสํ
มมํ หิ สปปิ ทตฺวาน ปริโมกฺขาสิ ชาตียา.
- [๕๓] อิมินา สปปิทาเนน เจตนาปณฺธิํ จ
เทวญฺโต มนุสฺโส वा ลภามิ^๓ วิปลํ สุขํ.
- [๕๔] อิมินา อธิกาเรณ^๔ เมตฺตจิกฺกตฺวตฺยา จ
อฏฺฐารเส กปฺปสฺสเท เทวโลเก รมิสฺสติ.
- [๕๕] อฏฺฐารส จ ทิกฺขตฺตํ^๕ เทวราชา ภวิสฺสติ
ปเทสฺสชฺชํ วิปลํ กณฺหาโต อสงฺขยํ.^๖
- [๕๖] เอกปณฺณาสกฺขตฺตญฺจ จกฺกตฺติ ภวิสฺสสิ
จาทฺรญฺโต วิชิตาวิ ชมฺพฺพนฺทสฺส^๗ อิตฺสโร.
- [๕๗] มหาสมฺมทฺโท วกฺโขโก ทุทฺธโร ปจฺวี ยตา
เฮวเมว จ เม^๘ โภกา อปฺปเมยฺยา ภวิสฺสเร.
- [๕๘] สญฺจิโกฏฺฐิํ หิรณฺยสฺส ทตฺวาน^๙ ปพฺพชฺชํ อหํ
กํ กุสฺลํ กเวสนฺโต พาวรี อฺปสงฺกมํ.
- [๕๙] ตตฺถ มนฺเต อธิยามิ ฉพฺงกํ นาม ลกฺขณํ
ตมฺนสฺสกาลํ วิธมํ อฺปฺปชฺชํ ทวํ มหามฺนิ.
- [๖๐] ทว ทสฺสนกาโมหํ อากฺโขมฺมํ มหามฺนิ
ทว ธมฺมํ สฺสณฺทฺวาน ปตฺโตมฺมํ อจลํ ปทํ.
- [๖๑] ทิสฺสกปฺปสทสฺสมฺมํ สปปิ พุทฺธสฺสทาสํ
เอตฺถนฺตเร นาภิชานเ สปปิ วิญฺญาปิตํ^{๑๐} มยา.

๑ จ.ม. ภวิสฺสติ ๒ จ. วิสฺสฺสฺสโจ, ม. วิสฺสฺสฺสโจ ๓ จ.ม. ลภเส ๔ จ.ม. สปปิทาเนน
๕ จ.ม. อฏฺฐจิสฺสทิกฺขตฺตญฺจ ๖ จ.ม. อสงฺขยํ เหวมฺปรี ๗ ส. อ. ชมฺพฺพนฺทสฺส
๘ จ.ม. เท ๙ จ. จชิตฺวา ๑๐ จ. วิญฺญาปิตา(?)

- [๖๒] มม สงกปมณณาย อุปฺปชฺชติ ยถิจฺจนํ
 จิตฺตมณณาย นิพฺพตฺตํ สพฺเพ สนฺตปฺปยามหํ.
- [๖๓] อโห พุทฺธา อโห ธมฺมา อโห โน สตฺตสมฺปทา
 โลกณฺหิ สบฺปี ทตฺวาน อปฺปเมยฺยํ ลภามหํ.
- [๖๔] มหาสมฺมุตฺเต อุกํ ยาวทา เนรฺปสฺสโต
 มม สบฺปี อุปาทาย กถณาคํ น หิสฺสติ.^๑
- [๖๕] ยาวทา จกฺกวาพฺสส การยฺนตฺสส^๒ ราสีโต
 มม นิพฺพตฺตวตฺถานํ^๓ โอกาโส โส น สมฺมติ.
- [๖๖] ปพฺพทราชา หิมวา ปวโรปี สิลฺลจฺโย
 มมานุสฺสิตกนฺธสฺส อุปนฺธิ น หิสฺสติ.^๔
- [๖๗] วตฺถํ กนฺธณฺจ สบฺปีญฺจ อณฺโณ จ ทิฏฺฐธมฺมิกํ
 อสงฺขตณฺจ นิพฺพานํ สบฺปีทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๖๘] สติปฏฺฐานสยโน สมาริฉานโคจโร
 โพชฺฌณฺกชนโน^๕ อชฺช สบฺปีทานสฺสิทํ ผลํ.
- [๖๙] กิเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโกว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๗๐] สุวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๗๑] ปฏฺิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฺิเม
 ฉพฺภินฺนา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา เมตฺตคฺฤศน เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.

เมตฺตคฺฤศนเถรสฺส อปทานํ ทติยํ สมตฺตํ.

สตฺตตนฺต. ๒๔/๖๑ ๑ ฉ. เหสฺสติ สี. เอสฺสติ

๒ ฉ. กรียนฺตสฺส, ม. อาหฺรณฺตสฺส, อี. กยฺรณฺตสฺส

๓ อี. มยา นีวตฺถวตฺถานํ

๔ ฉ. อุปนฺธิ น เหสฺสติ, อี. อุปนฺธิ....

๕ ฉ. โพชฺฌณฺกโกชนโน

๔. ไรตถกตฺเตราปทาน

[๗๒] กงคา ภาคีรี ^๑ นาม ^๑ หังสวติยา ทวาเรน	หิมวันตา ปภาวิตา อนฺสนฺทติ ทาวเท.
[๗๓] โสภิต นาม อาราโม ตตถ ปทุมตฺตโร พุทฺโธ	กงคากฺกุเล สุมาปิตโ วสเท โลกนายโก
[๗๔] ติทฺเตหิ ยถา อินฺโท นิสฺสีทิ ตตถ ภควา	มนุเชหิ ปฺรภุชโ อสมฺภีโตว เกสรี.
[๗๕] นคเร หังสวติยา ฉพฺงโค นาม นามเน	อโหสี ^๒ พฺราหมโณ อหํ เอวํนาโม มหามฺนิ.
[๗๖] อฏฺฐารส สิสฺสสตา เตหิ สิสฺเสหิ สมฺปิโต	ปรีวาเรนฺติ มํ ททา กงคาสีรํ อปาคมฺ.
[๗๗] ตตถททาสี สมณเ ภาคีรีณฺตรนฺโตหิ ^๓	นิกฺกฺเห ไรตปฺปาเป เอวํ จินฺเตสิ ทาวเท.
[๗๘] สายํ ปาถํ ทรนฺตาเม วิหะสนฺติ อตฺตทานํ	พุทฺธปฺตฺตา มหายสา เตสํ อตฺตา วิหณฺณติ.
[๗๙] สเทวกสฺส โลกสฺส นตฺถิ เม ทกฺขิณเ การํ	พุทฺโธ อคฺโค ปวฺจจฺติ คตฺติมคฺควิโสธนํ.
[๘๐] ยนฺนุน พุทฺธเสฏฺฐสฺส การาเปตฺวา อิมํ เสตฺ ^๔	เสตฺถํ กงคาย การเย สนฺตรามิ อิมํ ภวํ.
[๘๑] สํ สหสฺสํ ทตฺวาน สทฺทหนฺโต กตํ การํ	เสตฺถํ การายี อหํ วิปฺลํ เม ภวิสฺสติ.
[๘๒] การาเปตฺวาน ตํ เสตฺ สิริสฺสิ อมฺชฺลํ กตฺวา	อุเปสฺสิ โลกนายกํ อิมํ วจฺนมนฺพรวี.

๑ ก. ภาคีรี นาม ๒ จ.ม. วสามิ ๓ จ.ม. ภาคีรี ทรนฺเตหํ
๔ จ.ม. กมฺม

[๘๓] สทสทสสส วัย ทวทถาย มหาเสตุ	ททว ^๑ การาบิโต มยา ปฏิกคณฺห มหามุเน.
[๘๔] ปทุมุตโตโร โลกวิทู ภิกขุสํเม นิสีทิตฺวา	อาหุติํ ปฏิกคฺโท อิมา คาคา อภาสธ.
[๘๕] โย เม เสตุ อการเสสิ ทมห์ กิตฺติยิสฺสามิ	ปสนฺโน เสหิ ปาณิภิ สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๘๖] ทริโต ปพฺพตโต วา จุโตปี ฅจฺจติฏฺฐานํ	รูกฺขโต ปติโตปิยํ เสตุทานสฺสิทํ ผลํ.
[๘๗] วิรูปพฺพมฺลสนฺถานํ อมิตฺตา นปฺปสหนฺติ	นิโครธมฺวิ มาลฺลโต เสตุทานสฺสิทํ ผลํ.
[๘๘] นาสฺส โจรา ปสหนฺติ สพฺเพ ทริสฺสตามิตฺเต	นาติมณฺณนฺติ ขตฺติยา เสตุทานสฺสิทํ ผลํ.
[๘๙] อพฺโภาสคตํ สนฺตํ ปฺปณฺณกมฺเมเน สยฺยตฺตํ	กจินาตปทาปีตํ น ภวิสฺสติ เวทนา. ^๒
[๙๐] เทวโลเก มนุสฺเส วา ทสฺส สงฺกปฺปมณฺณาย	หตฺถิยานํ สุนิมฺมิตํ นิพฺพตฺติสฺสติ ทาวเท.
[๙๑] สทสฺสสฺสา วาตชฺวา สายํ ปาตํ อฺเปสฺสนฺติ	สินฺธฺวา สีมฺพาหนา เสตุทานสฺสิทํ ผลํ.
[๙๒] อากนฺทฺวาน มนุสฺสทตํ อิหาปี ^๓ มนุสฺสเสว	สุจิตฺโตภํ ภวิสฺสติ หตฺถิยานํ ภวิสฺสติ.
[๙๓] กปฺปสทสทสสมฺหิ โกตโม นาม นามเน ^๔	โอกฺกาทกฺกสฺมภโว สตุตา โลเก ภวิสฺสติ.

๑ ส.อิ. กทฺวา

๓ จ.ม. เวหาส

๒ ม. ทาวเท

๔ จ.ม. โกตฺเตน

- [๔๔] ตตฺส ธมฺเมสุ ทายาทิ โอรสํ ธมฺมนิมิตฺโต
สพฺพาสเว ปริณาย นิพฺพายิสฺสทินาสโว.
- [๔๕] อโห เม สุกตํ กมฺมํ ชลชุตฺตมนามเก
ตตฺถ การํ กวิตฺวาน ปตฺโตหํ อาสวกฺขยํ.
- [๔๖] ปธานํ ปหิตตฺโตมฺหิ อุปสนฺโต นิรุปริ
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๔๗] กิเลสา ฌาปิตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๔๘] สุวากตํ วท เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๔๙] ปฏิสมฺภิภา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อมฺภูจิเม
ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- อิตฺถํ สฺกํ อายสฺมา โธโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
โธกตฺถเธรสฺส อปทานํ จตฺตํ สมตฺถํ.

๕. อุปสัฏฺเฐราปทาน

- [๑๐๐] หิมนฺตสฺส อวิทุเร อโนโม นาม ปพฺพโต
อสฺสโม สุกโต มยฺหํ ปณฺณสาลา สุมปฺปิตา.
- [๑๐๑] นที จ สนฺทติ ตตฺถ สุปฺตฺติกา มโนรมา
อนุปฺตฺติเก ชายนฺติ ปทุมฺมปฺปลกา พหุ.
- [๑๐๒] ปาจิณา ปาวุสา มจฺฉา พลชา มุณฺชโรหิตา
มจฺฉกจฺฉปสฺสณฺณนา นทิกา สนฺทเต ททา.
- [๑๐๓] ติมิวรา ปุปฺพิตา ตตฺถ อโสกา ชุทฺทมาลกา
ปุนฺนาคา คิริปุนฺนาคา สมฺปวนฺติ มมสฺสมํ.

[๑๐๔] ภูฏา ปุฬิตา ตตถ สาธา จ สลพา ตตถ	ติณฺณลวานานิ จ จมฺปกา ปุฬิตา พหุ.
[๑๐๕] อชฺชนา อติมฺตฺตา จ อสฺนา มรฺคณฺธี จ	มหานามา จ ปุฬิตา ปุฬิตา เท มมฺสฺสเม.
[๑๐๖] อุตฺทาลกา ปาฏฺฐิกา พิมฺพิชาลกสยฺจนฺนา	ยฺยติกา จ ปิยงฺกกา สมนฺตา อทฺธมฺโยชน.
[๑๐๗] มาตกราวี สยฺยติโย องฺโกลกา พหุ ตตถ เสลยฺยกา พหุ ตตถ	ปาฏฺฐี สีนฺธวารีทา ^๒ ทาลกฺกา ^๓ จ ปุฬิตา. ปุฬิตา มมฺ อสฺสเม.
[๑๐๘] เอเตสฺส ปุฬฺชาเตสฺ สมนฺตา เตนฺ คณฺเรน	โสภนฺติ ปาทปา พหุ วายเต มมฺ อสฺสโม.
[๑๐๙] หรีตกา อามลกา โกธา ภตฺตกา เพตฺตา	อมฺพชฺมฺพ วิภทฺทา ^๔ ผารุสทผลานิ จ.
[๑๑๐] ติณฺฑกา จ ปิยาสา จ ลพฺฐา ปนฺสา ตตถ	มรฺกกา กาสุมารโย กทฺธี จนฺทรีผลา. ^๕
[๑๑๑] อมฺพาฏฺฐกา พหุ ตตถ จิรฺสฺรสปากา ^๖ จ	วลฺลิกการผลานิ จ. ผลิตา มมฺ อสฺสเม.
[๑๑๒] อาพกา อิตฺติมฺคฺคา จ อวฺฐา ปกฺกภริทา ^๗	ตโต โสทรผลา ^๘ พหุ บิณฺณชฺชทุมฺพวานิ จ.

๑ จ.ม. มาตการาวา, ส. มาตกราวา

๒ จ.ม. สีนฺทวารีกา

๓ จ.ม. ทาลกฺกจิ

๔ จ.ม. วิภิตกา, ส. วิภิกกา

๕ จ. พทรีผลา

๖ จ. พิชฺฐปาริโย

๗ จ.ม. โมทผลา

๘ ม. สกกราวีทา

[๑๑๓] ปิปปิสี มริจา ตตฺถ
อุทุมฺพรกา พหโว	นิโคธฺวา จ กปิฏฺจนา
กณฺทปฺกกา จ ปาริโย. ^๑
[๑๑๔] เอเต จญฺเฒे จ พหโว
ปฺปผฺรฺกฺขาปิ พหโว	ผฺลิตา อสฺสเม มม
ปฺปผฺสิตา มม อสฺสเม.
[๑๑๕] อาลฺวา จ กทมฺพา ^๒ จ
อาลกา ตาลกา เจว	พิพาลิตกฺกฺกลานิ จ
วิชฺชนฺติ มม อสฺสเม.
[๑๑๖] อสฺสสมสฺสวาทูเร เม
อจฺฉินฺทโก สีสฺสโล	มหาชาตสฺสโร อหุ
สฺสฺปิตฺตฺโต มโนรโม.
[๑๑๗] ปทุมฺปฺปลา พหุ ตตฺถ
มนฺทาลเกหิ สญฺจนฺนา	ปฺปณฺทริกสมายุกา
นानาคณฺธสมิริตา.
[๑๑๘] คพฺภํ กณฺหนฺติ ปทุมมา
โอปฺปผฺปตฺตา ติฏฺฐจฺนฺติ	อญฺเฒे ปฺปผฺนฺติ เกสรี
ปทุมมา กณฺณิกา พหุ.
[๑๑๙] มธฺ ภิสมฺมา สวติ
สมนฺตา เตน คณฺเรน	ชีรสฺสปี มุพาลิกิ
นानาคณฺธสโมหิตา. ^๓
[๑๒๐] กุมฺพา อมฺพคณฺธี จ
ชาตสฺสรสฺसानุกฺลํ	นยิตา ทิสฺสเร พหุ
เกตกา ปฺปผฺสิตา พหุ.
[๑๒๑] สฺผลฺลา พนฺธุชฺฉิवा จ
กมฺภีลา สฺสุมารว จ	เสทวาริ สฺสคณฺธิกา
คหกา ตตฺถ ชายเร.
[๑๒๒] อุกฺคาหกา อชฺครา
ปาจฺฉินา ปาวุสา มจฺฉา	ตตฺถ ชาตสฺสเร พหุ
พลชา มุชฺชโรหิตา.
[๑๒๓] มจฺฉกจฺฉปสญฺจนฺนา
ปาเรวตา รวิหฺสสา	อโธ สปฺภเกหิ ^๔ จ
กุกฺกุตฺตา ^๕ นทิจฺรา.

๑ ฉ.ม. กณฺทปฺปณฺณา จ หริโย ๒ ฉ.ม. กทมฺพา ๓ ฉ.ม. นานาคณฺธสมิริตา

๔ ฉ.ม. ปปฺภกาหิ, ส. ปมฺปภฺเกหิ, อ. ปปฺปภฺเกหิ

๕ ฉ. กุกฺกุตฺตา จ, อ. กุกฺกุตฺตา จ

[๑๒๔] ทินฺทิกา ^๑ จกุกวากา จ	จปฺปกา ชีวชีวกา
กถนฺทกา อุกกุสา จ	เสนกา อุตฺตรว พหุ.
[๑๒๕] โกตฺถกา สุกโปตา จ	ตุลียา จมฺวา พหุ
กาเสนียา ^๒ จ ทิลกา	อุปชีวนฺติ ตํ สรฺ.
[๑๒๖] สีหา พยฺกฺมา จ ทิปฺปี จ	อจฺจนโกกตรจฺจนกา
วานฺวา กิณฺนฺวา เจว	ทิสฺสนฺติ มม อสฺสเม.
[๑๒๗] ทานิ กนฺธานิ ฆายนฺโต	ภกฺขณฺโต ผลานํ
กนฺโธทกํ ปิวนฺโต จ	วสามิ มม อสฺสเม.
[๑๒๘] เณณิมิกา วราหา จ	ปสฺทา ชุทฺทรูปฺกา
อภฺคิกา ไซฺตฺติกา เจว	วสนฺติ มม อสฺสเม.
[๑๒๙] หัสสา โกญฺจา มยฺวรา จ	สาลิกาปี จ โกกิลา
มณฺชริกา ^๓ พหุ ตตฺถ	โกสิกา ปโตตฺตีสฺสา.
[๑๓๐] ปีสํจา ทานฺวา เจว	กุมภณฺทา รกฺขสา พหุ
ครุพา ปนฺนกา เจว	วสนฺติ มม อสฺสเม.
[๑๓๑] มหานํภาว อิสฺโย	สนฺตจิตฺตา สฺมาหิตา
กมณฺทลฺลฺลวรา สพฺเพ	อชินฺตฺตฺรวาสิโน ^๔
ชฎาภารภริตา จ ^๕	วสนฺติ มม อสฺสเม.
[๑๓๒] ยุกมตฺตมฺจ เปกฺขนฺตา	นิปกา สนฺตวตฺตฺติโน
ลาภาลาภน สนฺตญฺจา	วสนฺติ มม อสฺสเม.
[๑๓๓] วากจີรํ ฐนฺนฺตา เต	โปเจนฺตา ชินฺจมฺมกํ
สพฺเลหิ อุปตฺถทฺธา	กจฺจนฺติ อมฺพเร ตทา.

๑ อ. ภูฏิกฺกา ๒ จ.ม. กาเรนฺโโย ๓ จ.ม. มชฺชาวริกา

๔ จ.ม.....วาสนา ๕ จ.ม.....ว, ส.อ. เต ชฎาภารภริตา

[๑๓๔] นโวกั ^๑ อหฺรณฺติ
สยฺมจ อปสมฺปนฺนา	กฏจํ วา อกฺกิตารุํ
ปฏฺฐิหิรฺสฺสํ ฝลํ.
[๑๓๕] โลหฺโทณิ กเหตุวาน
กฺขชฺรวว มหฺนาคา	วณฺมชฺเฌ วสนฺติ เต
อณฺมกิตาว เกสรี.
[๑๓๖] อณฺเฌ กจฺจนฺติ โคยานํ
อณฺเฌ จ อุตฺตรกฺขุ	อณฺเฌ ปุพฺพวิเทหนํ ^๒
สกมฺพลมปฺสฺสิตา. ^๓
[๑๓๗] ตโต ปิณฺทํ อหฺริทฺวา
สพฺเพสํ ปกฺกมณฺทานํ	ปริกฺขณฺติ เอกโต
อฺกฺกเตชาน ตาทินํ.
[๑๓๘] อชินฺจมฺมสทฺเทน
เอทิสฺสา เต มหาวีร	วณํ สทฺทายเต ตทา
สิสฺสา อฺกฺกตปา มม.
[๑๓๙] ปริวฺโต อหํ เตหิ
โตสฺสิตา สกมฺเมน	วสํมิ มม อสฺสเม
วินิตาปี สมากตา.
[๑๔๐] อารายฺยิสฺส มํ เอเต
สึลวณฺโต จ นิปกา	สกกมฺมาภิสฺสโน
อปฺปมณฺณาสฺส โกวิทา.
[๑๔๑] ปทฺมุตฺตรโ โลกวินุ
สมยํ สํวิตฺวาน	อาหุติณํ ปฏฺฐกฺโข
อฺกฺกณฺจิ วินายโก.
[๑๔๒] อฺปนฺนทฺวาน สมฺพุทฺโธ
ปตฺถํ ปกฺกยฺห สมฺพุทฺโธ	อาตาปี นิปโก มุณี
ภิกฺขาย สมฺปาณมิ.
[๑๔๓] อฺปากทํ มหาวีร
ทินฺตถุรํ ^๔ ปณฺณาเปตฺวา	ชลชฺตมฺนามกํ
สาธปฺปเณหิ โอกีรี.
[๑๔๔] นิสฺสึทฺวาน ^๕ สมฺพุทฺธํ
จิปฺปิ ปุพฺพตมารุญฺห	หฏฺฐโ จ สํวิกฺกมานโส
อกฺพุ ^๖ อกฺกหิ อหํ.

๑ จ.ม. น เต ทกั

๒ จ. ปุพฺพวิเทหนํ

๓ จ.....มวสฺสิตา

๔ จ. ทินฺตณฺตรํ, ม. ทินฺตถุรํ

๕ จ.ม. นิสฺสาทฺวาน, ส. นิสฺสึทฺวาน

๖ ส. อกรุ

[๑๔๕] กุมภมตฺตํ กเหตุวาน ชนฺธ อโรปยิตวาน	ปนฺสํ เทวณฺธิกํ อุปคณฺฐิ วจินายกํ.
[๑๔๖] ผลํ พุทฺธสฺส ทตฺวาน ปสนฺนจิตฺโต สฺมโน	อภฺพุ อณฺฺลิมปฺหํ พุทฺธเสฏฺฐํ อวณฺฺทิตํ.
[๑๔๗] ปทุมุตฺตโร โลกวินุ อิสฺสิมชฺเฌ นิสฺสิทิตฺวา	อาหุติํ ปฏฺิคฺคโ อิมํ คาคา อภาสธ.
[๑๔๘] โย จ เม ผลมคฺพุ ตมํ กิตฺติยิสฺสามิ	ภาสนนฺจ อทาสิ เม สุณฺณํ มม ภาสโต.
[๑๔๙] คาเม วา ยทิ วารญฺเฌ อิมสฺส จิตฺตมณฺเฑ	ปพฺภาเรสุ กุหาสุ วา นิพฺพุตฺติสฺสติ โภชนํ.
[๑๕๐] เทวโลเก มนฺุสฺเส วา โภชนนฺทิจ วตฺถนฺทิจ	อุปนฺโน อยํ นโร ปริสํ ทปฺปิยสฺสติ.
[๑๕๑] อุปฺปชฺฐติ ยํ โยนิ อกุชฺฌโกโก หุตฺวาน	เทวตฺตํ อถ มานฺุสํ สํวิสฺสติยํ นโร.
[๑๕๒] ทิสฺสกปฺปสฺสทฺธานิ สทฺธสฺสทฺทฺทํ ราชา จ	เทวโลเก รณิสฺสติ จกฺกวตฺติ ภาวิสฺสติ.
[๑๕๓] เอกสฺสทฺทฺทิกชฺฐตฺตญฺจ ปเทสฺสชฺช วิปฺลํ	เทวราชํ กรณิสฺสติ คณฺนาโต อสงฺขยํ.
[๑๕๔] กปฺปสฺสทฺสทฺสมฺหิ โกตโม นาม โกตฺเตน	โอบุคฺคากุลสมฺภโว สทฺธา โลเก ภาวิสฺสติ.
[๑๕๕] ทสฺส ฐมฺเมสฺส ทายาโท อุปฺปสฺสโว นาม นามเนน สพฺพาสเว ปรีณฺเฑ	โอรสํ ฐมฺมนิมฺมิโต เหสฺสติ สทฺธํ สวาโก ^๑ วิหรณฺสฺสทินาสโว.

- [๑๕๖] สุตฺตสาโก ลฺลโธ เม โยหํ อุตฺตกฺขี นายนํ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๑๕๗] กาเม วา ยถิ วารญฺเญ ปพฺภาเรสุ กุหาสุ วา
 มม สงฺกปฺปมณฺเวย โภชนํ โหติ เม สทา.
- [๑๕๘] กิเลสา ฉาปีตา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 นาโถว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๑๕๙] สุวากตํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติกะ
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๑๖๐] ปฏิสมฺภิตา จตฺตโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 จพฺปิณฺเวยา สจฺฉิกถา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺตํ.
- อิตฺถํ สุกํ อายสฺมา อุปฺปสิโว^๑ เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 อุปฺปสิวฺกเถรสฺส อปทานํ ปณฺจมี สมฺมกตํ.

๖. นนฺทกตฺเถรอปทาน

- [๑๖๑] มิกฺลฺลโธ ปฺเร อาสิ อรญฺเญ กานเน อหํ
 ปสทํ มิกเมสนฺโต สยมํ อุตฺตสํ อหํ.^๒
- [๑๖๒] อนฺนรฺกโธ นาม สมฺมพฺพุโธ สยมํ อปฺราชิโต
 วิเวกกาโม โส ธีโร วนํ อชฺโฌกฺกํ ททา.
- [๑๖๓] จตฺตทณฺเฑ กเหตุวาน จตฺตฺจฺจฺจเน จเปสทํ
 มณฺทปํ สุกตํ กตฺวา ปทุมปฺปฺเพหิ ฉาทยิ.
- [๑๖๔] มณฺทปํ ฉาทยิตฺวาน สยมํ อภิวาทยิ
 ธนํ ตตฺถเดว นิกฺขิปป ปพฺพชฺชํ อนการียิ.
- [๑๖๕] นจิรํ ปพฺพชิตสฺส^๓ พฺยาธิ เม อุปฺปชฺชด
 ปพฺพกมฺมํ สวิตฺวาน ตตฺถ กาลํ กโต อหํ.

๑ ม. อุปฺปสิโว

๒ ส. ชิน

๓ ส. ปพฺพชิตสฺส อจิร

[๑๖๖]	ปพพกมเมเน สยฺหโต ตตฺต สโณณมยํ พยฺมहि	ตฺสึตํ อคมาสํ นิพฺพตฺตติ ยถิจฺจนํ.
[๑๖๗]	สทสฺสยฺหโต หยวาทิ อาโรหิตฺวานํ ทํ ยานํ	ทิพฺพยฺยานมธฺยฺยจฺจโต กจฺจนามํ ยถิจฺจนํ.
[๑๖๘]	ตโต เม นียมานสฺส สมนฺตา โยชนสฺสํ	เทวภฺตสฺส เม สโต มณฺทปโป เม ฐวียติ.
[๑๖๙]	สยเน สโ ^๑ ตฺวณฺณามิ อนฺตลิกฺขา จ ปทฺมา	อจฺจนุเน ^๒ ปุพฺพสฺสนฺตเต วสฺสนฺเต นิจฺจกาลี.
[๑๗๐]	มรฺรฺจิกเก ผนฺทมานเ น มํ ทาเปติ อาตปโป	ตปฺปมานเ จ อาตเป มณฺทปสฺส อิทํ ผลํ.
[๑๗๑]	ทกฺกตฺติ สมตฺติกฺกนฺโต มณฺทาเป รุกฺขมฺลเ วา	อปายา ปิหิตา มม สนฺตาโป เม น วิชฺชติ.
[๑๗๒]	มทฺธิสฺสณฺณํ อธิฏฺฐาย ตสฺส เม สุกตํ กมฺมํ	โลณฺโตยํ ธรรมํ พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๑๗๓]	อพฺพมฺมฺ ^๓ ปถํ กตฺวาน อโห เม สุกตํ กมฺมํ	กจฺจนามิ อนิลฺลชฺเช พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๑๗๔]	ปพฺพเพนิวาสํ ชานามิ อาสวา เม ปริกฺขิณา	ทิพฺพจฺจขุ วิโสริตํ พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๑๗๕]	ชหิตา ปฺริมา ชาติ ทายาโหมทฺธิ จ สทฺธมฺเม	พฺพุทฺธสฺส โอโรโส อนํ พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.
[๑๗๖]	อาราธิตมฺมฺ ^๔ สุกตํ ธมฺมธโร ^๕ ธมฺมทายาโท ^๕	โคตมํ สกฺยปฺภควํ พฺพุทฺฐชฺชายิทํ ผลํ.

๑ จ.ม. สยเน

๒ ส. อจฺจนุเน, อ. อจฺจนุ

๓ จ.ม. อปทฺมปี

๔ ก. ธมฺมธโร

๕ ม. ธมฺมทาทาโส

- [๑๗๗] อุปปัจจิกฺขวาน สมฺพทฺธํ โคตมํ สกฺยปฺปญฺจํ
 ปารมฺมณียํ มคฺคํ อปฺปจฺฉิ โลกนายกํ.
- [๑๗๘] อชฺฌณฺโณ กถียํ พุทฺโธ
 ตสฺสํ ฐมํ สุตฺวาน
 ปตฺโตมฺหิ อาสวกฺขยํ.
- [๑๗๙] อโห เม สุกตํ กมฺมํ
 สพฺพาสวปริกฺขิณํ
 ปริมุตฺโตมฺหิ ชาตียา
 นตฺถิ ทานิ ปุณฺพกโว.
- [๑๘๐] กิเลสา ฉาปิทา มยฺหํ
 นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา
 ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา
 วิหรามิ อนาสโว.
- [๑๘๑] สุวาคํ วท เม อาสิ
 ทิสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา
 มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๑๘๒] ปฏิสมฺภิทา จตฺสฺโส
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉิกฺกตา
 วิโมกฺขาปิ จ อญฺจิเม
 กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา นนฺทโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 นนฺทกตฺถเณรสฺส อปทานํ อญฺจํ สมตฺถํ.

๗. เหมกตฺถเณราปทาน

- [๑๘๓] ปพฺพการกฺขํ นิสฺสาย
 อสุสมํ สุกตํ กตฺวา
 อโนโม นาม ทาปโส
 ปณฺณสาเล วสี ททา.
- [๑๘๔] สิทฺธํ ตสฺส ตโป กมฺมํ
 สทฺตามณฺณวิกฺกนฺโต
 สิทฺธิปตฺโต สเก พเล
 อาทาปิ นิปโก มฺหิ.
- [๑๘๕] วิสารโท สสมเย
 ปญฺโง ภูมฺมตฺถิกฺขสมิ
 ปรวาทะ จ โกวิโท
 อูปฺปาตมฺหิ จ โกวิโท.
- [๑๘๖] วิทโสโก นีรารมฺโก
 ลาภาลาภน สนฺตญฺโง
 อูปฺปาหาโร อโลลฺโป
 ฉายี ฉานรโต มฺหิ.

[๑๘๗] ปิยทสฺสี นาม สมฺพุทฺโธ	อคโค การุณิโก มุนิ
สตฺเต ทาเรตุกาโม โส	กรณาย ฌวี ททา.
[๑๘๘] โพธเนยฺย ชนํ ทิสฺวา	ปิยทสฺสี มหามุนิ
จกฺกวาพสฺสสมฺมุติ	กนฺตฺวา โอวาทเต มุนิ.
[๑๘๙] มมฺพุทฺธิกาโม โส	มมฺสฺสสมฺมุปากมิ
น ทิฏฺฐโ จ เม ชินฺโน ปุพฺพเพ	น สฺสโตปปี จ กสฺสจ.
[๑๙๐] อุปฺปาทา สุปินา มยฺหํ	ลภฺชณา สุปฺปกาสิทา
ปฏฺฐโ จ ภูมฺมตฺถลภฺชสมฺมุติ	นภฺชตฺตปทโกวิท.
[๑๙๑] โสทํ พุทฺธสฺส สุตฺวาน	ตตฺถ จิตฺตํ ปสาทยิ
ทิจฺจนฺโต ^๑ วา นิสินฺโน วา	สวามิ นิจฺจกาลิก.
[๑๙๒] มม เอวํ สรณฺตสฺส	ภควาปี อนุสฺสริ
พุทฺธํ อนุสฺสรณฺตสฺส	ปีติ เม โหติ ทาวเท.
[๑๙๓] กาลญฺจ ปุณฺรารกมฺม	อุเปสิ มํ มหามุนิ
สมฺปทฺเตปี น ชานามิ	อโย พุทฺโธ มหามุนิ.
[๑๙๔] อนุกมฺปโก การุณิโก	ปิยทสฺสี มหามุนิ
สณฺชานาเปสิ อตฺตทณฺ	อหํ พุทฺโธ สเทวเก.
[๑๙๕] สณฺชานิตฺวาน สมฺพุทฺธํ	ปิยทสฺสี มหามุนิ
สกํ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	อิทํ วจนมพฺพวิ.
[๑๙๖] สพฺเพ ^๒ ปีเจ จ ปลฺลลฺเก	อาสนฺทิสฺสุ นิสฺสเร
ทวํปปี สพฺพทสฺสาวิ	นิสฺสท รุจิราสเน. ^๓
[๑๙๗] สพฺพพรตฺนมโย ปีจํ	นิมฺมินิตฺวาน ทาวเท
ปิยทสฺสีสฺส มุนิโน	อทาสี อิทฺธินิมฺมิตํ.
[๑๙๘] รทเน จ นิสินฺนสฺส	ปีจเก อิทฺธินิมฺมิต
กมฺมกตฺตํ ชมฺพผลํ	อทาสี ทาวเท อหํ.

[๑๙๙] มม หาส์ ชเนตฺวาน
ตทา จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	ปริญฺญชฺชि มหามฺนิ
สตุถารํ อภิวาทยฺ.
[๒๐๐] ปิยทสฺสึ ตฺถ ภควา
รทนาสนมาสีโน	โลกเชฏฺโฐ นราสโก
อิมมา คาลา อภาสธ.
[๒๐๑] โย เม รตนมยํ ปิจฺ
ทมหํ กิตฺตยิสฺสามิ	อมตมฺจา ผลํ อทา
สุณฺนาถ มม ภาสโต.
[๒๐๒] สตุทสตุทติ กปฺปานิ
ปณฺจสตุทตฺทิกฺขตฺตมฺจา	เทวโลเก รมิสฺสติ
จกฺกวตฺถิ ภวิสฺสติ.
[๒๐๓] ทวตฺถิสฺสขตฺถุ เทวินฺโท
ปเทสฺรชฺชํ วิปลํ	เทวเรชฺชํ กริสฺสติ
กณฺนาโต อสงฺขิยํ.
[๒๐๔] โสณฺณมยํ รูปมยํ
โลหิตํกมยฺยเจว	ปลลฺงกํ สุกตํ พหุ
ลจฺจนฺติ รตนามยํ.
[๒๐๕] จงฺกมนฺตํปํ มนุชฺ
ปลลฺงกานิ อนิกานิ	ปฺญญกมฺมสมฺภวํ
ปริวารสฺสเร สทา.
[๒๐๖] กุฎฺฐาคารา จ ปาสาทา
อิมสฺส จิตฺตมณฺเฑ	สยฺนณฺจ มหารหํ
นิพฺพุตฺติสฺสนฺติ ทาวเท.
[๒๐๗] สญฺจี นาคสทฺสฺสานิ
สุวณฺณกจฺจา มาตงฺกา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
เหมกปฺปนิवासสา. ^๑
[๒๐๘] อารุพฺพา กามณฺเฑยิ
เตปมํ ^๒ ปริจฺริสฺสนฺติ	โตมรํกุสฺปาณิ
รตนปิจฺจสฺสิทํ ผลํ.
[๒๐๙] สญฺจี อสฺสสทฺสฺสานิ
อาชานียา จ ชาทิยา	สพฺพาลงฺการภูสิตา
สินฺธวํ สีมฺวาหนํ. ^๓
[๒๑๐] อารุพฺพา กามณฺเฑยิ
เตปมํ ปริจฺริสฺสนฺติ	อิลฺลียาจาปฺธาริกิ ^๔
รตนปิจฺจสฺสิทํ ผลํ.

๑ ฉ. เหมกปฺปนิवासสา, ส. เหมกปฺปนิวาสนา

๒ ฉ.ม. อิมํ

๓ ฉ.ม. สีมฺวาหิโน

๔ ก. จาปฺตเถยิ จมฺมิภิ

[๒๑๑] สฎฐี รตสทสฺสาณิ ที่ปา อโถปี เวยฺยคุมา	สพฺพาลงฺการภูสิตา สนนทฺธา อุตฺติททฺธชา.
[๒๑๒] อารุพฺพา กามณฺเฑยฺหิ ปริวาเรสฺสณฺทิมํ นิจฺจํ	อิถฺถิยาจาปฺชาริกิ ^๑ รตนปิจฺจสฺสิทํ ผล.
[๒๑๓] สฎฐี เรนฺสทสฺสาณิ วจฺจนเก ชนยิสฺสณฺติ	โททณฺณา ปุณฺณวสุสเภา รตนปิจฺจสฺสิทํ ผล.
[๒๑๔] โสฬสฺสิตฺตสทสฺสาณิ วิจิตฺตวตฺถาภรณา	สพฺพาลงฺการภูสิตา อามุกฺกมณฺณิกุณฺฑาลา.
[๒๑๕] อาพารปมฺหา หสฺสุลา ปริวาเรสฺสณฺทิมํ นิจฺจํ	สุสณฺณา ตณฺมชฺฌิมา รตนปิจฺจสฺสิทํ ผล.
[๒๑๖] อฏฺฐารเส กปฺปสฺเต ทมนฺธการํ วิทฺธเสตฺวา ^๒	โคตโม นาม จกฺขมา พทุโธ โลเก ภวิสฺสติ.
[๒๑๗] ทสฺส ทสฺสณฺมาคมฺม โทยยิตฺวาน สตฺถารํ	ปพฺพชิสฺสสฺสติกิณฺจโน สาสเนภีรมิสฺสติ.
[๒๑๘] ทสฺส ฐมฺมํ สฺสณฺณิตฺวาน สพฺพาสเว ปริณฺวาย	กิลเส ฌาปยิสฺสติ ^๓ นิพฺพายิสฺสสฺสทินาสโว.
[๒๑๙] วิริยํ เม ฐุโรธฺรยฺหํ อุกฺกตมฺกตํ ปตฺถยาโน ^๔	โยคกฺเขมาธิวาทนํ สาสเน วิหฺรณฺท.
[๒๒๐] อิทํ ปจฺจิมํ มยฺหํ สพฺพาสวา ปริกฺชีณา	จริโม วคฺคเต ภโว นตฺถิ ทานิ ปุณฺณโกโว.
[๒๒๑] กิลเส ฌาปิตา มยฺหํ นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา วิหฺรามี อนาสโว.
[๒๒๒] สฺวาคํ วต เม อาสิ ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

๑ จ.ม. จาปทฺถเกหิ จมฺมิภิ

๓ จ.ม. ฆาตยิสฺสติ

๒ จ.ม. วิธมิตฺวา

๔ จ.ม. ปตฺถยณฺโท

[๒๒๓] ปฏิสมภิตา จตฺสโส วิโมกฺชาปี้ จ อญฺฺจิเม
 จพภินฺนยา สจฺจนิกตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํติ.

อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา เหมโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตุตฺตํ.

เหมกคฺคฺเครตฺส อปทานํ สจฺจํ สมนํ.

สจฺจตรสํ ภาณวารํ.

๘. โตเตยฺยตฺเตรอปทาน

[๒๒๔] ราชา วิชิตฺชโย^๑ นาม เกตุมตีปรตฺตเม
 สุโร วิกกมสมฺปนฺโน ปุรมชฺฉาวสึ ททา.
 [๒๒๕] ทสฺส รณฺโณ ปมตฺตสฺส วัฏฺฐวิสา^๒ สมฺมจฺหํ
 อุตฺตรว^๓ ตฺนุํทิกกา เจว วัฏฺฐํ วิทฺธํสฺยํ ททา.
 [๒๒๖] ปจฺจนฺเต กุปฺปีเต ชิปฺโป สนนฺิปาเตสฺสรินฺทโม
 ภณฺเฏ เจว พลตฺถเฏ จ อวี นิกฺคาหยํ ททา.
 [๒๒๗] หตฺถาโรหา อนิกฺกจา สุรา จ จมฺมโยธินํ
 ธนฺนุคฺคทา จ วธิกา^๔ สพฺเพ สนนฺิปตฺํ ททา.
 [๒๒๘] อาฬาริกา จ กปฺปกา นุฬาปกา มาถการกา
 สุรา วิชิตฺตสฺสกา มาถการกา สพฺเพ สนนฺิปตฺํ ททา.
 [๒๒๙] ขกฺคหตฺถา จ ปฺริสา จาปหตฺถา จ วมฺมิโน
 ลุทฺธา วิชิตฺตสฺสกา สพฺเพ สนนฺิปตฺํ ททา.
 [๒๓๐] ทิธาปภินฺนา มาตฺตกา กุญฺชรวา สญฺจิทฺตนา
 สวณฺณกจฺจาลงฺการา สพฺเพ สนนฺิปตฺํ ททา.
 [๒๓๑] ขมา สีสฺส อุนฺนสฺส อุกฺการุหรณฺสส จ
 โยธาชีวา กตกมฺมา สพฺเพ สนนฺิปตฺํ ททา.

๑ จ.ม. อชิตฺตชโย, ส. ราชาสี วิชโย

๒ จ.ม. อญฺวิโย

๓ จ.ม. โอถารา, อ. โอจรา

๔ จ.ม. อุกฺกา จ

[๒๓๒] สงฺขสททํ เกริสททํ เอเตหิ เต หสยนทา	อโธ อุตฺตมฺสททกั ^๑ สพฺเพ สนนิปตฺ ๓ ทา.
[๒๓๓] ติสฺสโกณฺทมฺนเตหิ ^๒ โกฏฺฏนฺทา นินฺตฺเตนฺทา ^๔	ธนฺหิ โทมเรหิ จ ^๓ สพฺเพ สนนิปตฺ ๓ ทา.
[๒๓๔] กวจาหิ นินฺวาเสตฺวา ^๕ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ	สวราชา อชิตฺตฺตฺตฺตฺตฺ ^๖ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ
[๒๓๕] สททํ มานฺสกาํสฺ นินฺเร ปจฺจมานสฺส	อโห ราชา อธมฺมิโก กทา อนฺโต ภวิสฺสฺสฺ.
[๒๓๖] สยเนหํ ทฺวณฺณฺนฺโต น สฺปามิ ทิวารตฺตฺ	ปสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ
[๒๓๗] กิ ปมาเทน รชฺเชน น เต ปโหนฺติ ธาเรตฺ	พาทเนน พเลน จ ตาสยฺนฺติ ^๗ มมฺ สทา.
[๒๓๘] กิ เม ปุตฺเตหิ ทาเรหิ ยฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺนฺ	รชฺเชน สกเลน จ กตฺติมคฺคํ วิสฺสฺสฺ.
[๒๓๙] สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ	สพฺพาลงฺการภฺสฺสฺสฺ เหมกปฺปนิวาสเส. ^๘
[๒๔๐] อารุเพหฺ กามณฺเียภิ สงฺคามาวาเร จาเน	โถมลงฺกสฺปาดฺดิภิ อนเปกฺโข วิหายหํ
สกกมฺเมน สนฺตตฺโต	นิกฺขมฺมิ อนคาวีรฺ.
[๒๔๑] สฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺสฺ อาชานเีย ^๙ จ ชาตฺยา	สพฺพาลงฺการภฺสฺสฺ สินฺธฺวา ^{๑๐} สีมฺพาทเน.

สตฺตฺตฺตฺ. ๒๔/๖๓ ๑ ฉ.ม. อุตฺตมฺสททกั ๒ ส. ติสฺสโกณฺทมฺนเตหิ

๓ ฉ.ม. กวาจโถมเรหิ จ, ส. กวาเจหิ โทมเรหิ ๔ ฉ.ม. โกฏฺฏนฺทานํ นินฺวาเตนฺทา

๕ ฉ.ม. กิเมวาตฺนินฺวาเสตฺวา ๖ ฉ.ม. อชิตฺตฺตฺตฺตฺ, ส. อชิตฺตฺตฺตฺ ๗ ฉ.ม. ตาปยฺนฺติ

๘ ฉ.ม. เหมกปฺปนิวาสเส ๙ ฉ.ม. อาชานเีย ๑๐ ฉ.ม. สินฺธฺเว

[๒๔๒] อารุเพหุ กามณียะภิ จกฺขยิตฺวาน สพฺเพเต ^๑	จาปหตฺเตหิ จมฺมิภิ นิกฺขมฺมิ อนคาริยฺ.
[๒๔๓] สญฺจิรตฺสสฺสฺตานิ ทีเป อโถปฺปี เวยฺยกุเพ สพฺเพเต ปริวชฺเชตฺวา ^๒	สพฺพาลงฺการภูสิตะ สนฺนทฺธะ อุตฺติตฺทตฺธะ ปพฺพชฺชี่ อนคาริยฺ.
[๒๔๔] สญฺจิเรณฺสสฺสฺตานิ กาวิโย ^๓ จกฺขยิตฺวาน	สพฺพา กัสมฺปชฺชารณเ ปพฺพชฺชี่ อนคาริยฺ.
[๒๔๕] สญฺจิอิตฺตฺติสฺสฺตานิ วิจิตฺตวตฺตภาภรณเ	สพฺพาลงฺการภูสิตา อามฺมกฺกมณฺนิกฺกณฺฑาลา. ^๔
[๒๔๖] อพฺพารมฺฆา ^๕ หสฺสุลา ทา หิตฺวา กนฺทมานาโย	สฺสณฺณเภา ทนฺนชฺฌมฺมา ปพฺพชฺชี่ อนคาริยฺ.
[๒๔๗] สญฺจิกามสฺสสฺสฺตานิ จกฺขยิตฺวาน ตํ รชฺชํ	ปรีปฺปนฺณานิ สพฺพโส ปพฺพชฺชี่ อนคาริยฺ.
[๒๔๘] นกรเา นิกฺกมฺมิตฺวาน ภากีรณฺนทิตฺธีเร ^๖	หิมวณฺตํ อูปากมฺมิ อสุสมฺมา มาปยฺยี่ อหํ.
[๒๔๙] ปณฺณสาลํ กริตฺวาน อารทฺธวียโย ปหิตฺตโต	อคฺคยาการิ อกาสทํ วสํมิ อสุสเม อหํ.
[๒๕๐] มณฺฑาเป รุกฺขมฺมเล วา น ตุ วิชฺชติ ทาโส เม	สฺสณฺณาคาเร ว ฌายโต น ปสฺสเส ภยเกรว.
[๒๕๑] สฺมุเมโห นาม สมฺพทฺธโร ฉานฺดาโลเกน โชเตนฺโต ^๗	อคฺคโค การุณฺนิโก มฺมุณี โลเก อปฺปชฺชี่ ทาวเท.

๑ จ.ม. ปหาเรตฺวาน เท สพฺเพ

๒ จ.ม. เท สพฺเพ ปรีหาเรตฺวา

๓ จ. ทาโยปฺปี, ม. เรนฺโย

๔ จ.ม. อามฺมกฺกมณฺนิกฺกณฺฑาลา

๕ จ.ม. อพฺพารปมฺฆา

๖ จ.ม. ภากีรณฺนทิตฺธีเร

๗ จ.ม. โชตนฺโต

[๒๕๒] มม อสฺมสามนฺตา พฺพุธเสฏฺฐจฺมฺหิ อฺปฺปนฺเน	ยฺกฺโข อาสิ มหิทธิโก อาโรเจสิ มมฺ ททา.
[๒๕๓] พฺพุโธ โลเก สมนฺปฺปนฺโน ทาวเรสิ ^๑ ชนํ สพฺพํ	สุเมโธ นาม จกฺขฺมา ตมฺปิ โส ทาวริสฺสติ.
[๒๕๔] ยกฺขสฺส วจฺนํ สุตฺวา พฺพุโธ พฺพุโธติ จินฺตฺนํโต	สํวิโค อาสิ ทาวเท อสฺสํ ปฏฺิสามิ.
[๒๕๕] อภฺกิตารุณฺจ จทุกฺเทศฺวา อสฺสํ อภิวนฺทิตฺวา	สํสาเมทฺวาน สนฺถํ นิกฺขมิ ปวนา ^๒ อห.
[๒๕๖] ตโต จนฺทนมาทาย เทวเทวํ คเวสนํโต	คามา คามํ ปฺรา ปฺร อฺปคณฺจ วินายก.
[๒๕๗] ภควา ตมฺหิ สมเย จตุสฺสจํ ปกาเสนฺโต	สุเมโธ โลกนายโก ไพธติ ชนํ พหุ.
[๒๕๘] อณฺชฺลํ ปกฺกฺเทศฺวาน สมพฺพุธํ อภิวนฺทิตฺวา	สีเส กตฺวาน วนฺทน ^๓ อิมํ คาคา อภาสธ. ^๔
[๒๕๙] วสฺสึเก ปุพฺผมานสฺมิ ทวํ วีรํ กุณฺณเรน	สนฺติเก อฺปจายติ ทิสํ สพฺพา ปวายสิ.
[๒๖๐] จมฺปเก นากมฺลิก ^๕ สาเลสุ ปุพฺผมานสฺสุ	อริมฺตฺตกเกตเก ^๖ อนฺวาทํ ปวายติ.
[๒๖๑] ทวํ กนฺธํ พายิตฺวาน ^๗ ปุเชมิ ทํ มหาวีร	หิมวฺนตา อิชาคมิ โลกเชฏฺฐ มหายส.
[๒๖๒] วรจฺนทเนนํลิมฺปิ สํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา	สุเมธํ โลกนายกํ ตฺถนํ อฏฺฐาสิ ทาวเท.

๑ จ.ม. ทาวเรติ

๒ จ.ม. วิปินา

๓ จ.ม. วนฺทน

๔ จ.ม. อภาสท

๕ จ.ม. นากวนิก

๖ จ.ม. อริมฺตฺตกเกตเก

๗ จ.ม. สุนฺทิตฺวาน

[๒๖๓]	สุเมโธ นาม ภควา ภิกขุสัเม นิสิตฺตวา	โลกเชฏฺโฐ นราสโก อิมา คาคา อภาสธ.
[๒๖๔]	โย เม คุณํ ปกิตฺเตสึ ตมทํ กิตฺตยิสฺสามิ	จันทนณฺจ อปฺปชยิ สุณาท มม ภาสโต.
[๒๖๕]	อาเทยฺยวากฺยวโจโน ปณฺจวิสฺติกปฺปานิ	พฺรหฺมา อชฺช ปตฺตาปวา สปปภาโส ภวิสฺสติ.
[๒๖๖]	จพฺพิสฺสติกปฺปสฺเต สทฺธสฺสขชฺชํ ราชา จ	เทวโลเก รมิสฺสติ จกฺกวตฺถิ ภวิสฺสติ.
[๒๖๗]	เตตฺถิสฺสขชฺชํ เทวีนฺโท ปเทสฺสชฺชํ วิปลํ	เทวเรชฺชํ กริสฺสติ คณฺหาโต อสงฺขยํ.
[๒๖๘]	ตโต จโตยํ มนุสฺสํ ปฺปณฺณกมฺเมน สยฺยตุโต	มนุสฺสชฺชํ คมิสฺสติ พฺรหฺมพฺพณฺธุ ภวิสฺสติ.
[๒๖๙]	อชฺฌายโก มนฺตรโร คิณฺณิกขณฺณสมฺปนฺโน ^๑	คิณฺณํ เวทาน ปารกฺุ พาวรี นาม พฺรหฺมณฺโณ.
[๒๗๐]	ตสฺส สิสฺโส ภวิตฺวาน อุปคณฺทฺวาน สมฺพทฺธํ	เหสฺสติ มนฺตปารกฺุ โคทมํ สกฺยปฺงกฺว.
[๒๗๑]	ปฺจจิตฺวา นิปฺเณ ปณฺเห สพฺพาสเว ปริณฺณาย	หํสยิตฺวาน มานสํ ^๒ วิหฺรามิ อนาสโว. ^๓
[๒๗๒]	ตวิธคฺคิ นิพฺพุตา มยฺหํ สพฺพาสเว ปริณฺณาย	ภวา สพฺเพ สมฺมททา วิหฺรามิ อนาสโว.
[๒๗๓]	กิลเลสา ฉาปิศา มยฺหํ นาโกว พนฺธนํ เจตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมททา วิหฺรามิ อนาสโว.
[๒๗๔]	สฺวาคํ วต เม อาสิ ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา	มม พุทฺธสฺส สนฺติเก กํ พุทฺธสฺส สาสนํ.

๑ จ.ม. คิณฺณิกขณฺณ สมฺปนฺโน ๒ จ. ภาวยิตฺวาน อณฺชสํ, ม. ภาวยิตฺวาน สณฺจยํ

๓ จ.ม. วิหริสฺสทินาสโว

- [๒๗๕] ปฐิสมฺภิกา จตฺสโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐิเม
 จพฺภิณฺณา สจฺฉิกตา กถํ พุทฺธสฺส สาสนฺนติ.
 อิตฺถํ สุทํ อายสฺมา โททยฺโย เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาติ.
 โททยฺยตฺเถรตฺส อปทานํ อฏฺฐมํ สมตฺถํ.

๕. ชตฺกณฺณิกตฺเถราปทาน

- [๒๗๖] นกฺเร หํสวติยา เสฏฺฐิปุตุโต อโหสํ
 สมปฺปีโต กามคฺคณฺเฑ ปริวาเรมํ ททา.
 [๒๗๗] ตโต ปาสาทมารุญฺห มหาโกเค วลฺลชโก
 ตตฺถ นจฺเจहि คีเตहि ปริวาเรมํ ททา.
 [๒๗๘] ตูริยา อาหตา มยฺหํ สมมตาสสมาธิตา^๑
 รณฺชนฺตี^๒ อิตฺถิโย สพฺพา หรณฺติเยว เม มโน.
 [๒๗๙] เจลาวกา วามนิกา^๓ กุณฺชวา สีมฺชฺฉิตา^๔
 ลงฺฆิกา โสภณฺณายี จ ปริวาเรนฺติ มํ สทา.
 [๒๘๐] เวทาทิโน กุมฺภณฺนิ นฺญา จ นจฺจกา พหุ
 นฺญกา นานฺญา เจว ปริวาเรนฺติ มํ สทา.
 [๒๘๑] กปฺปกา นฺหาปกา สุทา มาลาการา สุปาสกา^๕
 ชลฺลา มลฺลา จ เท สพฺเพ ปริวาเรนฺติ มํ สทา.
 [๒๘๒] เอเตสฺส กิพฺมานสฺส สิกฺขิตฺเต กตฺปาสเน
 รตฺติณฺทิวํ น ชานามิ อินฺโทว คิทฺเต ปฺเร.^๖
 [๒๘๓] อทฺธิกา กปฺณา^๗ สพฺเพ ยาจกา จรกา^๘ พหุ
 อุปฺกจฺจนฺติ เต นิจฺจํ ภิกฺขยนฺตา มมํ ชฺว.
 [๒๘๔] สมณฺา พุราหฺมณฺา เจว ปุณฺณกฺเขตฺตา อนุตฺตฺรา
 วทฺธยนฺตา มมํ ปุณฺณํ อากจฺจนฺติ มมํ ชฺว.

๑ ม. อุพฺพิทฺธา เกหฺลณฺชกา, ส. อุพฺพิทฺธา เกหฺลณฺชกา ๒ จ.ม. สมมตาสสมาธิตา
 ๓ จ.ม. นจฺจนา ๔ จ.ม. เจลาปิกา ลามณฺิกา ๕ จ.ม. กุณฺชวา สีมฺชฺฉิตา
 ๖ ส. สุมปกา ๗ จ.ม. คิทฺตฺกณฺเ ๘ จ.ม. ปฏิกกา ๙ จ.ม. วรกา

[๒๘๕] ปฏกา ^๑ ลฏกา ^๒ สพเพ เตทณฺฑิกา เอกสฺสา	นิคฺคณา ปุพฺผสาฏกา อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๘๖] อาชีวิกา วิสฺสุทฺธาวิ รโหชฺชธรรวา เอเต	โคตมา ^๓ เทวธมฺมิกา อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๘๗] ปรีวตฺตกา สฺสทฺธิปฺตกา ^๔ คปฺสึ วนจาโร จ	โกธปฺปคฺคณิกา พหุ ^๕ อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๘๘] อนฺธกา ^๖ ทมิลา เจว สวรา โยนกา เจว	สากฺุพา มลยาพกา ^๗ อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๘๙] อนฺธกา มุณฺฑกา สพเพ อรรวาทินฺนฏฺฐา จ	กฺุญฺจลา สานฺวินฺทกา ^๘ อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๙๐] อลสฺสนฺทกา ^๙ ปลฺลวกา พาหิกา ^{๑๐} เจตปฺตกา จ	ปพฺพทานกฺคมารุหา ^{๑๐} อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๙๑] มธฺรกา ^{๑๒} โกสฺลกา อิสฺสินฺทา ^{๑๔} มกฺกลา เจว	กาสิกา ^{๑๓} หตฺถิปริกกา อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๙๒] เจลาวกา อารมฺพา ^{๑๕} จ ขุทฺทกา สฺสทฺธกา เจว	โอภาสา ^{๑๖} เมฆลา พหุ อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๙๓] โรหกา ^{๑๗} สินฺธฺวา เจว สฺรฏฺฐา อปรนฺธกา จ	จิตฺฐกา เอกกณฺณิกา อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.
[๒๙๔] สุปฺปารกา กุมารวาท ^{๑๘} จ วชฺชิตฺถารวาท ^{๒๐} จ เท สพเพ	มลยา โสณฺณณฺณมิกา ^{๑๙} อาคจฺจนฺติ มมฺ พริ.

๑ จ.ม. ปฏกา, อ. ปทกา ๒ ส. ลฏกา ๓ จ.ม. โคธมฺมา ๔ จ.ม. ปรีวตฺตกา สฺสทฺธิปฺตกา
๕ ส. โกณฺทปฺปคฺคณิกา พหุ, อ. โกณฺทปฺปคฺคณิกา พหุ ๖ จ.ม. โอทฺทกา
๗ จ.ม. มลยาพกา ๘ จ.ม. โกญฺจลา อนฺวินฺทกา, ส. อ. โกลกา สานฺวินฺทกา
๙ ม. อลสฺสนฺทา ๑๐ จ.ม. ธมฺมวรา นิกฺคมานุสา, ส. พพฺพวรา ภคฺคการุสา
๑๑ จ.ม. เกหิกา, ส. โรหิตา ๑๒ จ.ม. มธฺรกา ๑๓ จ.ม. กลิงฺกา ๑๔ จ.ม. อิสฺสินฺทา
๑๕ จ.ม. อารพฺพา ๑๖ จ.ม. โอฆพฺพา ๑๗ จ.ม. โรหณา ๑๘ ส. อ. กิกุมารวาท
๑๙ จ.ม. มลลโสณฺณณฺณมิกา ๒๐ จ.ม. วชฺชิตฺถวาท, ส. วชฺชิตฺถารวาท

[๒๙๕] นพการา เปสการา กมฺมการา กุมฺมการา ^๑	จมฺมการา จ ทจฺจนกา อาคจฺจนฺติ มมฺ ฆรฺ.
[๒๙๖] มณิการิ โลหการา ติปฺการา จ เท สพฺเพ	โสณฺณการา จ ทุสฺสีกา อาคจฺจนฺติ มมฺ ฆรฺ.
[๒๙๗] อุตฺการา รมการา รชกา ตุนฺนวายา จ	เปสการา จ คนฺธิกา อาคจฺจนฺติ มมฺ ฆรฺ.
[๒๙๘] เทลิกา กญฺจหารา จ สฺปิกา สรทกฺขา จ ^๒	อุทฺหารา จ เปสิกา อาคจฺจนฺติ มมฺ ฆรฺ.
[๒๙๙] ไทวาริกา อนฺนิกตฺตา หตฺตาโรหา หตฺติปาสา	คนฺธิกา ^๓ ปุพฺผทฺตทา อาคจฺจนฺติ มมฺ ฆรฺ.
[๓๐๐] อานนฺทสฺส นาม รณฺโณ ^๔ สทฺตวณฺณเนน รทเนน	สมกฺกสฺส ^๕ อทาสํ อุนตํ ^๖ ปุรยามหํ.
[๓๐๑] เย มยา กิตฺติกา สพฺเพ เตสาหํ จิตฺตมณฺเฑยาย	นानาวณฺณา พหุ ชนา ตปฺปีย รทเนนปฺ. ^๗
[๓๐๒] วคฺคฺส ภาสमानาสฺ สงฺเขสฺส ธมฺยนฺเตสฺ	วชฺชमानาสฺ เภริสฺ สกเกเห รามมหํ.
[๓๐๓] ภกฺวา ตมฺหิ สมเย สทฺ สทฺสทฺสเสหิ ^๘	ปทุมตฺตรณามโก ^๙ ปริกฺขินาสเวหิ โส.
[๓๐๔] ภิกฺขุหิ สหิโต วิถิ โอภาเสนฺโต ทิสสา สพฺพา	ปฏฺิพฺชชิตฺต จกฺขมา ทึปรุกฺโขว โชตติ.

๑ จ.ม. กมฺมารา กุมฺมการา ๒ จ.ม. สฺปิกา สฺปรกฺขา จ ๓ จ.ม. พนฺธิกา, ส. วนฺธิกา
 อ. สนฺธิกา ๔ จ.ม. อานนฺทสฺส มหารณฺโณ, อ. อรินฺทมนาม รณฺโณ
 ๕ จ.ม. มมตฺตสฺส, ส. อ. ปมตฺตสฺส ๖ จ.ม. อุนตํ ๗ จ.ม. รทเนนหํ
 ๘ จ.ม. ปทุมตฺตรณายโก ๙ จ.ม. วสี....

[๓๐๕]	วชฺชนฺติ เภริโย สพฺพา ปภา นิทฺธาวเต ทสฺส	กจฺจนฺเต โลกนายนเ สฺสวีสว อุกฺกโต.
[๓๐๖]	กวางฺฆนฺตริกายปิ อนฺโตฆเรสุ วิปฺโล	ปวิฏฺเฐน จ รสฺมินา อาโลโก อาสิ ทาวเท.
[๓๐๗]	ปภํ ทิสฺวาน พุทฺธสฺส นิสฺสํสํ พุทฺธเสฏฺโฐ	ปาริสชฺเช อโวจหํ อิมํ วิถิมฺปาคโต.
[๓๐๘]	ชิปปํ โอริยุทฺ ปาสาทา สมฺพุทฺธํ อภิวาเทนฺโต ^๑	อคมิ อนฺตฺราปถํ ^๑ อิทํ วจนมฺพฺววิ.
[๓๐๙]	อนุกมฺปตุ เม พุทฺโธ วสีสฺสทสฺสเสหิ	ชฺลชฺชตฺตมฺนามโก ^๓ อริวาเสสิ โส มฺหิ.
[๓๑๐]	นิมนฺตยิตฺวาน สมฺพุทฺธํ ตตฺถ อนฺเนน ปาเนน	อภินฺเต สกํ มรํ สนฺตปฺเปสิ มหามฺหิ.
[๓๑๑]	ภุทฺทาวี กาลมณฺเวย สงฺกึเตน ตฺริเยน ^๔	พุทฺธเสฏฺฐสฺส ทาทโน พุทฺธเสฏฺฐํ อฺปฺภุจฺหิ.
[๓๑๒]	ปทุมฺมุตฺโตโร โลกวิทู อนฺโตฆเร นิสฺสิตฺวา	อาหุติํ ปฏฺิคุโ.
[๓๑๓]	โย มํ ตฺริเยนฺปฺภุจาสิ ^๕ ทมฺหํ กิตฺติยิสฺสามิ	อิมา กถา อภาสถ.
[๓๑๔]	ปทุมฺมกฺโข หุตฺวาน จตุทฺทีเป เอกเรชฺชํ	อนฺนปानมฺจาทาสิ เม สุณฺถ มม ภาสโต.
[๓๑๕]	ปณฺจสิเล สฺมาทาย สฺมาทาย ปวตฺตฺนฺโต ^๗	สทฺธิรณฺโณ สโกชโน การยิสฺสทฺธิยํ นโร.
		ทสฺกมฺมปถे รโต ^๖ ปริสํ สิกฺขเปสฺสติ.

๑ จ.ม..... ปถํ ๒ จ.ม. อภิวาเทตฺวา ๓ จ.ม..... นายนโก ๔ จ.ม. สทฺธิกึเตนตฺริเยน
๕ จ.ม. ตฺริเยนฺปฺภุจาสิ ๖ จ.ม. คโต ๗ จ.ม. ปวตฺตฺนฺโต

[๓๑๖]	ทฺริยสทสทฺสทานิ วชฺชยิสฺสนฺติมํ นิจฺจํ	เกริโย ^๑ สมลฺลภฺกตา อุปฺภุจฺจนสฺสิทํ ผลํ.
[๓๑๗]	ทิสกปฺปสทสทฺสทานิ จตุสฺสฏฺฐิจฺกขตฺตํ เทวินฺโท	เทวโลเก รมิสฺสฺสฺสตี เทวราชํ กริสฺสฺสฺสตี.
[๓๑๘]	จตุสฺสฏฺฐติกขตฺตํ จ ^๒ ปเทสฺสราชํ วิปฺปลํ	จกฺกวตฺตํ ภาวิสฺสฺสตี คณฺนาโต อสงฺขิยํ.
[๓๑๙]	กปฺปสทสทสทฺสสมฺมฺหิ โคตโม นาม นามเณ	โอบุคฺคากกฺกลสมฺมภาโว สทฺถา โลเก ภาวิสฺสฺสตี.
[๓๒๐]	อุปฺปชฺชติ ยํ โยนี อนฺนโกโก หุตฺวาน	เทวตฺตํ อถ มานุสํ มนุสฺสทฺตํ คมิสฺสฺสตี.
[๓๒๑]	อชฺฌายโก ภาวิตฺวาน อุตฺตมตฺตํ กเวสฺสนฺโต	ติณฺณํ เวทาน ปารกฺกุ จริสฺสฺสตี มหิ อิมํ. ^๓
[๓๒๒]	โส จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา โคตมสฺส ภกฺวโต	สูกฺกมฺมฺเลน จิตฺโต สาสเนภริมิสฺสฺสตี.
[๓๒๓]	อาราชยิตฺวาน สมพฺพุทฺธํ กิลเลสฺส ฌาปยิตฺวาน	โคตมํ สกฺยปฺปญฺจํ อรหํ ภาวิสฺสฺสตี.
[๓๒๔]	ปวเน ^๔ พฺยัคฆมฺราชา อภิตฺโต วิหฺรณฺนชฺช	มิกฺกราชา เภสรี สกฺยปฺปุตฺตสฺส สาสเน.
[๓๒๕]	เทวโลเก มนุสฺสเส วา นิพฺพชฺชติ เม น ปสฺสํ	ทลิตฺเท ทฺถกฺกตฺตมฺหิ วา อุปฺภุจฺจนสฺสิทํ ผลํ.
[๓๒๖]	วิเวกมฺนุญฺจโตมฺหิ นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	อุปฺสนฺโต นิรฺูปริ วิหฺรณฺมิ อนาสโว.
[๓๒๗]	กิลเลสา ฌาปิตฺวา มยฺหิ นาโคว พนฺธนํ เจตฺวา	ภวา สพฺเพ สมฺมุตฺตา วิหฺรณฺมิ อนาสโว.

สตฺตฺตนต. ๒๔/๖๔ ๑ ก. นาริโย

๓ ก. ททา

๒ ฉ.ม. จตุสฺสฏฺฐิจฺกขตฺตํ ราช

๔ ฉ.ม. วิปฺปเณ

- [๓๒๘] สุวาคํ วต เม อาสี มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ติสฺโส วิชฺชา อนุปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๓๒๙] ปฏิสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปํ จ อฏฺฐิเม
 ฉพฺปิณฺณา สจฺฉนิกฺขา กตํ พุทฺธสฺส สาสนฺนํ.
- อิทฺถํ สํ กํ อายสฺมา ชตฺตณฺณโก เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺตภาติ.
 ชตฺตณฺณิกตฺตเดรสฺส อปทานํ นวํ สมตฺตํ.

๑๐. อุเทนตเถราปทาน

- [๓๓๐] ทิมวณฺตสฺส อวิหฺเร ปทุโม นาม ปพฺพโต
 อสฺสโม สุกโต มยฺหํ ปณฺณสาลา สุมาริตา.
- [๓๓๑] นทฺธิโย สนฺทเว ทตฺถ สุปฺปิตฺตา มโนรมา
 อจฺจุทกกา สิตฺตชลา สนฺทเว นทฺธิโย สทา.
- [๓๓๒] ปาจิณา ปาวุสา มจฺฉา วลฺลา มุณฺชโรหิตา
 โสเภณฺทา^๑ นทฺธิโย เอเต วสนฺติ นทฺธิยา สทา.
- [๓๓๓] อมฺพชฺชํพุทฺธิ สณฺณนฺนา กเรวฺรติลกา ทตา
 อุตฺตทาลกา ปาฏฺฐลิโย โสเภณฺติ มม อสฺสมํ.
- [๓๓๔] องฺโกลกา พิมฺพิชลา มายาหรา^๒ จ ปุปฺปิตา
 กนฺธเน อปวายนฺตา โสเภณฺติ มม อสฺสมํ.
- [๓๓๕] อติมุตฺตา สตฺตลิกา นาคา สาลา จ ปุปฺปิตา
 ทิพฺพา กนฺธา สมฺปวณฺตา^๓ โสเภณฺติ มม อสฺสมํ.
- [๓๓๖] โกสุมภา^๔ สพลฺลา นีปา อฏฺฐจฺกปิ^๕ จ ปุปฺปิตา
 ทิพฺพา กนฺธา สมฺปวณฺตา โสเภณฺติ มม อสฺสมํ.

๑ ก. โสณฺติ ๒ จ.ม. มายาการี ๓ จ.ม. ทิพฺพกนฺธํ สมฺปวณฺตา. เอวมฺปริปี
 ๔ จ.ม. โกสมฺพา ๕ ส. อฏฺฐจฺกา จ สุปฺปิตา, อ. กฏฺฐจฺกา จ สุปฺปิตา

[๓๓๗]	หรีตกา อามลกา โกลา ภลลตกา เพลลลา	อมุพา ชมพู วิภทกา ^๑ ผลานิ พหุ อสฺสम्म.
[๓๓๘]	กลมฺพา กนฺทลี ^๒ ตตฺถ ทิจฺพา กนฺธา สมฺปวนฺตา	ปฺปผนฺติ มม อสฺสम्म โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๓๙]	อโสภปฺณฺที จ วารี ^๓ ทิจฺพา กนฺธา สมฺปวนฺตา	นิมฺพรฺกฺขา จ ปฺปผิตา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๐]	ปฺนฺนาคา คิริปฺนฺนาคา ทิจฺพา กนฺธา สมฺปวนฺตา	ติมิรา ตตฺถ ปฺปผิตา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๑]	นิตฺถกฺขฺที สิริ นิตฺถกฺขฺที ทิจฺพา กนฺธา สมฺปวนฺตา	จมฺปรกฺเขตฺถ ปฺปผิตา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๒]	อวิทุเร โปกฺขรณิ มนฺทาลเกหิ สยฺจณฺนา	จกฺกวากฺกปฺกฺชิตา ปทุมฺปฺปลเกหิ จ.
[๓๔๓]	อจฺโฆทกา สีตชลา อจฺฉา ผลิกสมานา	สฺสฺปิตฺถา มโนรมา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๔]	ปทุมมา ปุพฺผเร ตตฺถ มนฺทาลเกหิ สยฺจณฺนา	ปฺนฺทวรีกา จ อุปฺปลา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๕]	ปาจีนา ปาวุสา มจฺฉา วิจฺรุตาว เท ตตฺถ	พลชา มุณฺชโรหิตา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๖]	กุมภีลา สฺมฺมารา จ โอคฺหา อชฺชรา จ	กจฺฉปา จ กหา พฺหุ โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.
[๓๔๗]	ปาเรวทา รวิหฺสา ทินฺทิกา สาลิกา เจตฺถ	จกฺกวากา นทิจฺรา โสเภณฺติ มม อสฺสम्म.

๑ ฉ.ม. อมฺพชฺมพฺวิภิตกา

๒ ก. กทลี

๓ ฉ.ม. อโสภปฺณฺทิวารี จ, ก.ส. อโสภปฺณฺที จ วรี

[๓๕๙] เอส พุทฺโธ สมุปฺปนโน ชิปปิ กนฺตฺวาน สมพุทฺธ	ปทุมุตฺตโร มหามุณี ปยุรฺปาส มารีต.
[๓๖๐] ยกฺขสฺส วจันํ สุตฺวา อสุสฺมํ สํสาเมตฺวาน	วิปฺปสฺสนเนน เจตฺสา นิกฺขมํ ปวณ ^๑ ททา.
[๓๖๑] เจเลว ทฺยหฺมานมฺหิ เอกรตฺถิ นีวาเสตฺวา ^๒	นิกฺขมิตฺวาน อสุสฺมา อุปฺกณฺธิ วินายก.
[๓๖๒] ปทุมุตฺตโร โลกวิทู จตุสฺสจํ ปกาเสนฺโต	อาหุตฺตีนํ ปฏิทฺธโห เทเสสิ อมตํ ปท.
[๓๖๓] สฺมุลฺลํ ปทุมํ กยฺห ปสฺสนจิตฺโต สมฺโน	อุปฺกนฺตฺวา มहेสิโน พุทฺธสฺส อภิวาทยิ. ^๓
[๓๖๔] ปุชฺยิตฺวาน สมพุทฺธ เอกํสํ อชินํ กตฺวา	ชลชฺชุดมฺนายก สนฺตวิ โลกนายก.
[๓๖๕] เยน ฉาเนน สมพุทฺโธ ทํ ฉาณํ กิตฺติยิสฺสามิ	วสตีห อนาสโว สุณฺณถ มม ภาสโต.
[๓๖๖] สํสาร์โสทํ จินฺนิตฺวา ทว ฐมฺมํ สุตฺตฺวาน	ทาวเรสิ สพฺพปาณิน ตณฺหาโสทํ ทรนฺติ เท.
[๓๖๗] ทฺวํ สตฺถา จ เกตุ จ ปรายโน ปตฺติจาสิ ^๔	ธฺโซ ยฺโย จ ปาณิน ทีโป จ ทิปฺพุตฺตม.
[๓๖๘] ยาวทา คณฺโณ โลเก ทฺวํ อคฺโคสิ สพฺพญฺญ ^๕	สตฺถวาทา ปวฺจฺจเว ทว อนฺโตกธาว เท.
[๓๖๙] ทว ฉาเนน สพฺพญฺญ ทว ทสฺสนมฺมกมฺม	ทาวเรสิ ชนตํ พท ทกฺขสฺสสนฺตํ กริสฺสเว.

๑ จ.ม. วิปินา

๒ ก. นีวาสิตฺวา, ส. นีวสิตฺวา

๓ จ.ม. อภิโรปยิ

๔ จ.ม. ปตฺติจา จ

๕ ก. สปปญฺญเ. เอวมฺปริปี

- [๓๗๐] เย เกจิเม กนฺธชาตา โลเก วายนฺติ จกฺขุม
 ทว กนฺธสโม นตฺถิ ปุณฺณกฺเขตฺเต มหามฺนิ.^๑
- [๓๗๑] ตีรจฺฉานโยนี นีรยํ ปริโมเจติ^๒ จกฺขุม
 อสงฺขมํ ปทํ สนฺทํ เทเสสิ ทฺวํ มหามฺนิ.^๑
- [๓๗๒] ปทุมฺมุตโร โลกวินฺนํ อาหุติํ ปฏฺเฏคฺโค
 ภิกฺขุสฺสเม นิสฺสิทฺวา อีมา คาคา อภาสธ.
- [๓๗๓] โย เม ฉานํ อปฺปฺเชติ ปสนฺโน เสหิ ปาณิกิ
 ตมมํ กิตฺติยิสฺสามิ สุนาถ มม ภาสโต.
- [๓๗๔] ติสฺสกปฺปสทฺสฺสานิ ทเววโลเก รมิสฺสติ
 สทฺสสฺสทฺทํ ราชา จ จกฺกวัตฺถิ ภวิสฺสติ.
- [๓๗๕] สฺลทฺทลาภี^๓ ลทฺโธมฺหิ ไตลยิตฺวาน สฺพพทํ
 สพฺพาสเว ปริณฺณาย วิหรามิ อนาสโว.
- [๓๗๖] กิลเลสา ฉาปิศา มยฺหํ ภวา สพฺเพ สมฺมททา
 นาโกว พนฺธนํ เจตฺวา วิหรามิ อนาสโว.
- [๓๗๗] สฺวาคํ วต เม อาสิ มม พุทฺธสฺส สนฺติเก
 ทิสฺโส วิชฺชา อนปฺปตฺตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนํ.
- [๓๗๘] ปฏฺฐสมฺภิตา จตฺสฺโส วิโมกฺขาปี จ อฏฺฐจิเม
 จพฺพิณฺณา สจฺฉิกิตา กตํ พุทฺธสฺส สาสนนฺติ. (๔๒๖๔)

อิตฺถิํ สุกํ อายสฺมา อุเทโน เถโร อีมา คาคาโย อภาสิตฺถาคิ.

อุเทนตฺเถรสฺส อปทานํ ทสมํ สมตฺตํ.

เมตฺเตยฺยวคฺโค เอกจตฺตาฬิสนํ.

คสฺสทุทานํ

เมตฺเตยฺโย ปุณฺณโก เถโร

อุปสีโว จ นนฺโท จ

โตเทยฺโย ชตุกณฺณี จ

ทีณิ กาวาสทานตฺถ

เมตฺตคุ ไรตโกปปี จ

เหมโก สตฺถโม ทธี.

อุเทนโน จ มหายโส

อสีติ ทีณิ จตุทรี.

พุทธทศนิกายสุส อปทานปาลีย

อปทานกุกโม

อปทานกุกโม	ปพเพ/องเก	อปทานกุกโม	ปพเพ/องเก
อภฺจปากิมิ	๖๑/๘๔	อภฺกิตฺตํ	๗๐/๒๑๙
อภฺกตํ	๓๑๖/๔๕๓	อภฺโกสสา	๑๔๙/๒๓
อภฺกตฺติ	๔๔/๑๕๕	อภฺกสมฺปนฺโน	๔๓๘/๑๖๑
อภฺกตฺตํ	๑๒๔/๑๘	อภฺกิตฺโต	๕๒/๑๓๖
อภฺกตฺตํ	๔๒/๔๒๖	อภฺกจฺ	๗๙/๔๑๙
อภฺก	๔๖๐/๕๕	อภฺกิตฺ	๓๖/๘๒
อภฺก	๒๘๘/๔๕๑	อภฺก	๑๑๖/๑๐๖; ๔๓๕/๑๓๐
อภฺก	๕๗๐/๖๖	อภฺก	๕๖๕/๖๖
อภฺก	๖๐๗/๗๐; ๖๓๘/๗๔	อภฺกโกกตฺรจฺจกา	๑๖๕/๒๔
อภฺก	๑๑๒/๑๖๖	อภฺก	๖๒/๑๗๗
อภฺก	๔๕๙/๕๕	อภฺก	๒๖/๔
อภฺก	๔๐/๒๕๒; ๑๐๐/๘๙;	อภฺก	๔๔/๖
	๖๑๓/๗๑	อภฺก	๙๙/๑๓
อภฺก	๒๕๔/๓๓	อภฺก	๑๕๙/๒๔
อภฺก	๑๐/๑๕๐; ๑๕/๒๓๕;	อภฺก	๙/๒๙๓
	๕๒/๑๐๐; ๘๐๔/๔๙	อภฺก	๖/๓๓๕; ๒๖๙/๓๕
อภฺก	๕๗/๒๑๗	อภฺก	๒/๑๔๘
อภฺก	๒๔/๒๙๔; ๔๖๓/๕๖	อภฺก	๗๙/๑๒๕; ๒๗๕/๓๕;
อภฺก	๑๔/๑๘๐		๔๓๔/๕๒

ปทานุกรกโม

๕๑๓

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก
อชฎาสัย	๔๓/๑๒๑	อนณณเนยโย	๑๑๑/๑๕
อณฺชนสนฺนิภ	๒๖๕/๔๔๙	อนณณโปสี	๑๒๑/๑๗
อณฺชน	๔๓๗/๑๕๑	อนนฺตโก	๕๗๐/๖๖
อณฺชลิ	๑๓/๑๕๐	อนนฺตชลินามโก	๗/๒๙๙
อณฺฐิกา	๓๒๖/๕๐	อนนฺตณาน	๔๙/๒๒๙
อณฺฐโกปานสี	๒๙๕/๔๕๐	อนนฺตคณฺธสากว	๑๑/๑๘๐
อฏฺฐโก	๔๒๐/๔๖๔	อนนฺตคณฺธ	๙๖/๑๒
อฏฺฐโก	๕๐๒/๔๗๒	อนนฺตคณฺธ	๑๐๓/๑๕
อฏฺฐกจก	๑๐/๓๑๘	อนนฺตคณฺธ	๕๘๘/๖๘
อณฺท	๘๓/๘๗	อนนฺตคณฺธ	๒๐/๓๓๑
อฏฺฐโก	๓๒๐/๔๐	อนนฺตคณฺธ	๒๐/๑๓๓; ๓๐/๔๐๖;
อฏฺฐโก	๕๖/๔๒๗	อนนฺตคณฺธ	๔๐๙/๕๖; ๔๑๑/๑๒; ๔๓๘/๕๓
อฏฺฐโก	๕๗๑/๖๖	อนนฺตคณฺธ	๒๓/๑๗๓
อฏฺฐโก	๒๕/๒๙๔	อนนฺตคณฺธ	๑๒๕/๑๘
อฏฺฐโก	๑๐๙/๑๐๖	อนนฺตคณฺธ	๖๘/๑๗๗; ๙๐/๔๓๑;
อฏฺฐโก	๖๔/๑๒๔	อนนฺตคณฺธ	๔๓๖/๑๔๑
อฏฺฐโก	๔๗๓/๕๑๖	อนนฺตคณฺธ	๙๕/๔๒๐; ๔๓๘/๑๕๕
อฏฺฐโก	๒๖๖/๔๔๙	อนนฺตคณฺธ	๕/๒๙๙
อฏฺฐโก	๒๘๙/๓๗	อนนฺตคณฺธ	๗๕/๒๑๐
อฏฺฐโก	๔๓๗/๕๓	อนนฺตคณฺธ	๓๐/๒๙๕
อฏฺฐโก	๔๑๓/๔๖๓; ๔๘๐/๕๑	อนนฺตคณฺธ	๙๖/๑๔๒
อฏฺฐโก	๑๒๘/๑๐๘	อนนฺตคณฺธ	๕๗/๘๔
อฏฺฐโก	๔๑๑/๑๐	อนนฺตคณฺธ	๔๔/๓๔๐; ๔๖/๒๙๐
อฏฺฐโก	๔/๔๒๒	อนนฺตคณฺธ	๖๖/๒๐๙
อฏฺฐโก	๔๒๔/๕๑	อนนฺตคณฺธ	๑/๑๗๙; ๒๗/๓๒๖;
อนนฺตคณฺธ	๔๓๓/๑๑๗	อนนฺตคณฺธ	๓๓/๒๕๒

ปทานุภโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุภโม	ปทุเพ/องเก
อนุนโก	๓๐/๒๓๖	อปปฏิกนุธิกา	๑๔๓/๒๒
อนุปโม	๕๖/๔๒๗	อปปฏิโฆ	๙๘/๑๓
อนนถกั	๗๓/๑๒๕	อปปฏิพุทธจิตโต	๑๒๑/๑๗
อนนพมุโก	๑๒๖/๑๘	อปปมาโท	๑๐๑/๒๒๒
อนนั	๗๐/๑๖๙	อปปเมยโย	๒๔/๙๗; ๕๗๐/๖๖
อนนมหสสี	๕๓/๑๖๗	อปปริเมยเย	๒๕๓/๓๓
อนนทรวาสกั	๒๕/๔๒๔	อปปสสุสาโท	๑๑๗/๑๗
อนนทรวามรณั	๔๓๔/๑๒๐	อปปาพาโร	๔๐๕/๔๖๓
อนนตลิกขกโร	๔/๓๑๗	อปปาหารา	๓๐๖/๓๘
อนนตลิกขา	๑๑๖/๓๗๙; ๔๗๘/๓๗	อปปิจณา	๓๐๖/๓๘
อนนติมั	๕๔/๑๕๕; ๑๕/๑๑๘	อปโปสสุกโก	๙๙/๑๓
อนนโตชาลิกกา	๓๑๒/๔๕๓	อฝริ	๒๘/๒๒๗; ๕๓/๑๖๗
อนนธการา	๗/๑๓๑; ๗๑/๑๒๔	อพนุโร	๙๕/๑๒
อปจิตโต	๔๓๖/๑๔๑	อพพิทฐั	๔๐๖/๔๙
อปตถุทโร	๓๐/๓๐๓	อพพทนิรพพทานิ	๖๒/๓๖๒
อปทานั	๓๐/๓๓๒	อพโพกนิณั	๒๖๘/๓๔
อปราชิตโต	๙/๓๑๒; ๔๑๐/๑	อพุกุขานั	๖๙/๔๑๘
อปราชั	๗/๒๔๑	อพุกุณณั	๑๕/๓๒๕
อปปริเมยเย	๑๖/๓๒๕; ๑๒๔/๑๐๗; ๒๖๕/๓๔	อพุกิตีตา	๕๘๘/๖๘
อปปริโยสสิทสงฺกปโป	๒๙๙/๓๘	อพุกิตีทั	๒๘๙/๓๗
อปสฺเสนสนามโก	๒๒/๒๙๔	อพุกุคฺคมิ	๑๑๖/๙๑; ๕๗๒/๖๗
อปปีพยิ	๖/๑๗๙	อภยั	๕๗๓/๖๗
อเปกฺขา	๙๔/๑๒	อภาสถ	๖๐๑/๗๐; ๖๑๗/๗๒
อปฺปเกตุโส	๑๐๑/๓๔	อภิกุชฺชิสฺสุ	๔๗๘/๓๑
อปฺปโกโร	๔๓๘/๑๕๕	อภินฺญาปารมึ	๒๖๙/๓๕
		อภิปุชฺชยิ	๙๘/๒๔๕

ปทานุกรกโม	ปทพ/องร	ปทานุกรกโม	ปทพ/องร
อภิกุญ	๑๐๑/๑๓	อโกลุปา	๓๐๖/๓๘
อภียาจิ	๕๖๗/๖๖	อโกล	๑๒๑/๑๗
อภิวโป	๒๗๙/๓๖; ๔๓๓/๑๑๐	อตุลวฤดา	๕๖๖/๖๖
อภีโรเปสี	๑๑/๒๒๕	อตุลลิตรา	๕๖๖/๖๖
อภีวาทย์	๙/๑๕๕	อวิกรมปิโต	๓๓/๔๒๕
อภิสชชนา	๑๐๕/๑๔	อวิกุเขปมโน	๔๓๔/๑๒๒
อภิสชฌเณสี	๒๖/๑๘๑	อวิชชานิกุโท	๗๑/๑๒๔
อภิสมมทโก	๘๙/๑๐๓	อวิหะจย	๙๐/๑๑
อภีกรโป	๖๑๔/๗๑	อสงขิโย	๒๓/๑๖๓
อภะชชปริโส	๔๓๕/๑๒๘; ๔๓๘/๑๕๗	อสนีปาโต	๔๔/๑๗๕
อมตทสสี	๒๗๙/๓๖	อสมภิก	๓๐๖/๔๕๒
อมตภริมาหนิ	๖๑๐/๗๑	อสนีรา	๓๖/๒๖๖
อมตวฏฐิ	๖๔๔/๗๕	อสาทย	๕๖๐/๖๕
อมาปย	๔๖๑/๕๕; ๔๖๖/๕๖	อสีติโกฏิสนุนิจโย	๔๔๑/๕๓
อมิตถชโล	๑๒/๓๐๐	อสุจี	๑๓๑/๑๙
อมิตถตปาปโน	๕๘/๒๓๐	อโสภปถลว	๓๐/๒๗๓
อมพคณที	๑๕๗/๒๓	อสุสชินา	๒๙๑/๓๗
อมพญ	๔๑๐/๒	อสุสกุโ	๓/๑๗๙
อมพปิตุโ	๔๐/๓๔๐	อสุสมสามนุทา	๔๗๗/๓๐
อมพยาก	๓๐/๓๐๓	อสุสโม	๑/๙๔; ๓๔/๒๒๗; ๑๔๑/๒๒; ๓๓๓/๔๕๕; ๔๗๙/๔๕
อรณชชหา	๒๑/๒๗๒	อสุสยาน	๖/๗๘; ๓๘/๒๓๗; ๔๓๖/๑๔๓
อรินทโม	๗๕/๑๓๙	อสุสยณติ	๑๓๙/๑๐๙
อริยมณฑลา	๒๓/๓; ๒๙/๔		
อรุปี	๖๗/๑๒๔		
อลทฐโมกฐา	๒/๑; ๘๔/๑๐		
อลันจิตุโ	๑๒๔/๑๘		

ปทานุภุโกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุภุโกโม	ปทุเพ/องเก
[อา]		อายนุตุ	๙๙/๒๒๒
อากาศจุนทน์	๘๔/๑๔๑	อายากั	๙๕/๑๒๘
อากาศฏฐา	๗/๒	อายามโต	๗๕/๘๖; ๔๑๔/๕๐
อากาศธาตยา	๓๒๐/๔๐	อายาสี	๒๙๔/๓๗
อาภิณฺณา	๔๑๖/๕๐	อายุ	๑๓๘/๑๐๙
อาคาริโก	๘/๙๕	อายุปณฺณาสมาหิโต	๔๓๙/๑๖๗
อาจารย์คุณโสทรนั	๔๓๖/๑๔๕	อายุสงฺขยา	๓๔/๒๖๖
อาชาเนญโย	๓๕/๑๕๓	อาโยเก	๑๘/๔๒๓; ๔๓๘/๑๕๖
อาทามิ	๖๒/๑๒๓; ๔๔๒/๔๖๖;	อาธมณิกา	๓๐๗/๓๘
	๖๙๕/๗๖	อาธมวโร	๔๘/๑๓๖; ๑๒๐/๙๐;
อาทิกมมิโก	๖/๔๒๒		๑๒๔/๑๘
อาทิจุโจ	๙/๑๓๑	อาธมเยยฺย	๔๑๕/๕๑
อาทิตฺตา	๕๕๙/๖๕	อาธมทวารว	๑/๒๙๙; ๑๘/๑๑๘;
อาทิปุพฺพกุโม	๘๘/๔๓๐		๖๔๔/๗๕
อาทินว	๙๒/๑๒; ๑๒๕/๑๘	อาธามิโก	๔๑๐/๗
อาทียวโน	๒๘๗/๔๕๑; ๔๓๕/๑๒๘;	อาโลกกรณ	๖๔/๑๐๑
	๔๓๘/๑๕๗	อาโลกิโก	๒๔/๑๘๑
อาทโย	๔๘/๒๕๓	อาโลโก	๔๒/๒๐๖; ๔๓/๒๑๖;
อาณภาโว	๒๒/๒๘๗; ๑๓๓/๙๓		๘๒/๒๑๐; ๔๗๓/๕๑๑; ๔๗๗/๓๐
อาเนชการิโต	๒๙๔/๓๗	อาวสิสฺสตี	๕๕/๑๒๓; ๖๕/๑๓๘;
อาปาฏลี	๑/๑๗๐		๖๐๔/๗๐
อาพาธา	๓๐/๑๕๒	อาวุล	๓๒/๓๒๗
อามณฺท	๗๓/๑๓๘	อาเวณิกา	๕๕/๑๐๐
อามลกิ	๖/๗๒๙	อาเวฬุ	๔๓/๒๙๗; ๖๕/๓๖๓
อามิสฺสปานโกชน	๕๕/๑๓๗	อาสนฺทียโย	๒๐/๔๒๔; ๔๖๔/๕๖
อามุภุมณิกุณฺฑาลา	๗๕/๔๒๙	อาสโย	๕๙๐/๖๘

ປາທນຸກຸໂມ	ປາທນຸກຸໂມ	ປາທນຸກຸໂມ	ປາທນຸກຸໂມ
ອາສາວຸທ໌	໒໒/໒໒໒; ໑໒໒/໒໒	ອິຕິປະພຸທ໌	໒໒໒/໒໒
ອາສາທິໂຕ	໕໒໑/໒໕	ອິຕິກິໂມ	໒໒/໒໒໒
ອາສິສກາ	໓໐໒/໓໒	ອິຕິມຸກຸ	໑໕໕/໒໓
ອາສິໂນ	໔໔/໑໕໔	ອິຕິສັເພ	໑/໓໔໒
ອາສິວິໄສ	໒໒໐/໔໔໒; ໕໒໑/໒໒	ອິຕິສ໌	໓໒/໑໕໓; ໔໒໓/໔໒
ອາສຸມຸກຸ	໒໒/໑໒໔		
ອາທິນຸກຸມິ	໓໕໕/໔໕໒; ໔໒໕/໔໒໐	[ອ]	
ອາທິນຸ	໒໒/໓໒໒; ໒໒/໒໒໒; ໕໔/໑໒໒; ໒໒/໒໒໒; ໑໐໑/໓໒໒; ໔໒໓/໒໒; ໔໒໕/໓; ໒໒໒/໒໒	ອຸກຸ	໑໒/໓
ອາພກາ	໑໕໕/໒໓	ອຸກຸກຸ	໓໒/໑໒໒
	[ອ]	ອຸກຸກຸຈິ	໕໕/໑໒໒
ອິນຸທ໌ໂປກວຸດຸດຸກາ	໑໑/໒	ອຸກຸປາປຸ	໒໒/໒໒໒
ອິນຸທນາມາ	໑໐/໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸທນິດ	໒໓/໑໐໑	ອຸກຸກຸກຸ	໕໒/໑໒໒
ອິນຸທລຸກຸ	໔໒໓/໔໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸທສ໌	໑໒/໒໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸທິວຸ	໒/໒໒໒; ໒/໔໐໒; ໒໕/໑໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸເນ	໓໕໕/໔໕໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸຍົກ	໒໒໒/໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸຍາປດຸ	໔໒໒/໑໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິນຸຍາປດຸສຸປນຸໂນ	໒໒໒/໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິຕິ	໔/໒໒໒; ໒໒/໑໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒
ອິຕິກຸກຸ	໕໒໒/໒໒	ອຸກຸກຸກຸ	໑໒໓/໑໒໒

อปทานกุกโม	ปทุเพ/องุเก	อปทานกุกโม	ปทุเพ/องุเก
อุทกปุณณเ	๑๖/๔๒๓	อุปาเทนิ	๔๔๐/๑๘๑
อุทกมาพกั	๔๖๓/๕๖	อุปาโท	๕๕/๒๐๘
อุทกเสจนา	๔๕/๑๘๔	อุปายนิ	๓๘/๓๓๓; ๑๑๖/๑๔๕;
อุทกุกิจิโต	๑๑/๒๗๙; ๑๓/๓๘๔;		๖๐๓/๗๐
	๑๕/๒๑๓; ๔๓/๒๐๖; ๔๑๕/๕๐	อุปาหนา	๑๖/๔๒๓
อุทปาโน	๒๘/๒๗๓	อุเปนทิ	๕๘/๗
อุทวตถั	๒๕/๔๒๔	อุปปลปปุผานิ	๑๓/๓๘๔; ๑๕/๔๐๔
อุทธีรีย	๕๕/๓๖๒; ๑๗๑/๑๑๓	อุปปลทกทานิ	๖๗/๒๑๘; ๗๘/๑๔๐
อุทุมพรผลั	๔๑๑/๑๖	อุปปาทวยธมฺมิโน	๑๑๕/๙๑; ๑๒๓/๓๘๐
อุททาลกั	๓๕/๓๑๐	อุพพิทโร	๗๕/๑๐๒; ๔๑๑/๔๕
อุทฐวณฺเณ	๕๔/๑๗๖	อุมฺมาปปุผั	๒๒/๒๓๕
อุปกณฺเณ	๔๑๐/๒๑; ๔๓๘/๕๒;	อุยฺยานปาโล	๑๗/๒๗๒
	๔๗๓/๕๑๓; ๖๑๕/๗๑	อุยฺยานภุมิ	๓๔/๒๙๖
อุปชีวามิ	๓/๙๔	อุรโก	๔๓๑/๔๖๕
อุปฏฺฐิตสฺสติ	๔๓๕/๑๒๙	อุรพฺพุโว	๑/๒๘๕; ๙๗/๘๙
อุปททตฺสั	๑๕/๑๘๗	อุลลภิกฺกขั	๔๓/๓๔๐
อุปททโว	๑๐๗/๑๕	อุสภั	๒๗๘/๓๖
อุปนามยิ	๔๖๖/๕๖	อุสิรั	๑๕/๔๒๓
อุปนิธา	๘๕/๒๒๐	อุสฺสาเปสี	๑๗/๒๔๒
อุปรุจิ	๑๒/๑๘๗	อุพฺพราชา	๓๑๔/๓๙
อุปรุทฺเธติ	๕๘๒/๖๘		
อุปลิมฺปนฺติ	๓๒๕/๔๐		
อุปวิภูจั	๙/๑๔๙; ๔๕/๒๙๐	[เอ]	
อุปสมฺปาทยิ	๑๒๓/๑๐๗	เอกกุคฺคมานโส	๑๑๒/๑๔๔
อุปากณฺเณ	๒๖/๒๐๔	เอกกุโค	๑๑๕/๑๔๕
อุปาติวตฺโต	๑๑๑/๑๕	เอกจินฺตिका	๑๘/๒๐๓
		เอกขุโณ	๙/๓๓๐

ปทานุกรกโม

๕๑๙

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
เอกราตุ	๒๓/๓๐๘	โธมพิสฺสนฺติ	๖๔/๑๗๗
เอกสฺสา	๔๔๓/๕๔	โธโลกมยา	๑๔/๒
เอกาภิโย	๒/๙๔	โธสถิ	๒๖๗/๓๔; ๕๗๙/๖๗
เอโกปาหโน	๒๐/๓๑๓	โธสฺส	๓๘/๑๙๐
		โธหิโต	๕๑/๑๓๖

[โอ]

โอรุ	๘/๒๔๑
โอรุภมิ	๔๗๓/๕๑๑
โอรุภกุกุสุมภโว	๑๖/๑๓๒; ๔๔/๘๒;
	๘๘/๓๖๕; ๙๘/๑๐๔;
	๑๐๕/๘๘; ๒๕๓/๓๓,
	๓๔๑/๔๕๖; ๔๐๖/๔๖๓
โอรุภก	๔๑/๑๓๕
โอรุภกุกุสุมภโว	๗๗/๑๔๐
โอรุภก	๒๓/๒๕๐
โอรุภก	๓๐๘/๔๕๓; ๔๗๓/๕๑๔
โอรุภก	๒/๒๕๕
โอรุภก	๗๑/๑๒๔
โอรุภก	๓๘/๙๘
โอรุภก	๔/๑๓๑
โอรุภก	๑๕๕/๒๓
โอรุภก	๔๑๐/๔๙
โอรุภก	๑๘/๒๓๕
โอรุภก	๔๒๙/๔๖๕
โอรุภก	๑๐/๑๑๗; ๑๒๐/๑๔๕;
	๒๕๕/๓๓; ๔๕๔/๕๕

[ก]

กกุ	๑๑/๓๓๐; ๒๔/๒๖๕; ๓๕/๒๑๕
กกุ	๔๓๓/๑๑๐
กกุ	๗๐/๑๒๔
กกุ	๑๔๕/๒๒
กกุ	๒๐/๓
กกุ	๖/๑๙๔
กกุ	๙/๒๔๙
กกุ	๑/๒๗๘; ๒๔/๒๕๐; ๓๐/๒๘๑
กกุ	๑๑๗/๑๗
กกุ	๑๕๑/๒๓
กกุ	๘๑/๑๒๕
กกุ	๔๓/๒๐๖; ๑๗๒/๙๓;
	๔๕๖/๕๕
กกุ	๘๔/๑๐
กกุ	๑๖/๔๒๓; ๔๓๗/๑๔๙
กกุ	๔๗๓/๕๑๔
กกุ	๒๓/๔๒๔
กกุ	๒๘๕/๓๖
กกุ	๓๑/๒๔๓

อปทานกุกโม	ปทุเพ/อจุเก	อปทานกุกโม	ปทุเพ/อจุเก
กทล	๑๕๐/๒๓; ๓๘๘/๔๖๑	กามา	๑๐๖/๑๔
กทลิกณฺโณ	๒/๑๑๖	กายพนฺธ	๔๓๕/๑๒๗
กนกมยสงฺฆาฏ	๘/๒	กายา	๑๗๕/๑๑๔
กปิฏจา	๓๘๗/๔๖๑	การณฺตฤตา	๑๓๑/๑๙
กปฺปโกฏฐิ	๓๗๗/๔๖๐	การย	๑๐๒/๘๙
กปฺปรุกฺโข	๑๐๙/๑๓๐	การ	๘๖/๑๐๓; ๔๕๖/๕๕
กปฺเปมิ	๕๙๐/๖๘	การุณิโก	๔/๒๒๔; ๓๕/๗๒๑; ๑๒๒/๑๔๕; ๑๕๗/๑๑๑
กมฺปามิ	๔๓๕/๑๒๘	กาสงฺกโต	๔๓/๒๖๗; ๔๘/๓๖๑
กมฺพลา	๑๘/๓	กาสมาริโย	๑๖๗/๒๔
กมฺมมกริ	๗๒/๑๖๙; ๑๐๔/๑๐๕; ๔๗๘/๔๑	กาสายวฺกโก	๑๒๐/๑๗
กมฺมมกนิหริ	๖๖๑/๗๖	กาสายวสโน	๑๑/๓๓๖
กณฺเฑ	๑๘/๔๒๓; ๔๓๘/๑๖๒	กาสาว	๕๘๗/๖๘
กรวิกา	๔๒/๕	กาสุมาริผล	๔๐๙/๕๔
กรุณาวานสากริ	๓/๔๐๓	กาพานุสาริย	๓๐๘/๔๕๓
กวาฏกฺกสจฺจิตฺตา	๒๑/๓	กิจฺจการก	๙/๙๕
กสฺสก	๔๕/๑๕๔	กิลฺชเกสรา	๓๒/๓๐๙
กเพวริ	๒๘/๑๕๒	กิตฺตย	๑๔๑/๑๔๗; ๔๕๕/๕๕
กัสปายฺยา	๒๗/๒๑๔	กิณฺนโร	๑๗/๒๒๖; ๓๐/๓๒๑; ๓๕/๔๐๑
กัฏ	๔๐/๒๖๗; ๔๕/๓๖๑	กิมิ	๕๖๙/๖๖
กากเปยฺยา	๑๖/๒๘๐	กิลฺลข	๑๕/๓๐๑
กาทาภิปกฺขิโน	๔/๑๓๑	กิลฺลจกฺกจฺจาน	๔๓/๑๕๔
กานน	๑/๑๖๑; ๓๐/๓๐๓; ๔๖/๒๔๕; ๑๓๘/๙๓	กิลเลสา	๓/๒๙๒; ๘/๒๒๔; ๓๓/๑๗๔; ๔๐๙/๕๖
กามกามิ	๑๔/๒๔๙	กิโส	๔๒๐/๔๖๔
กามโกถิ	๗๕/๔๑๘		

ปทานุกรกโม

๕๒๑

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
กุกกฏ	๓๐/๒๔๓; ๕๒/๒๔๖	เกสรี	๓๔/๔๘; ๑๕๕/๒๓;
กุกกฏถก	๑๖๑/๒๔		๒๘๓/๓๖; ๓๒๗/๔๐; ๔๗๘/๓๑
กุกกฏโร	๑๐/๒๑๓	โกกนทำ	๕๒/๘๓
กุกกฏิกา	๑๗/๔๒๓	โกกิล	๑๖๐/๒๔
กุกกฏรา	๖๕๗/๗๖	โกกญา	๑๖๒/๒๔
กุกกฏ	๑๔/๒๕๖	โกเปมิ	๔/๕๕
กุกกฏโคปโก	๑๗/๓๐๗	โกโป	๕๖๘/๖๖
กุกกฏุป	๑๖๑/๑๑๒	โกกรณทำ	๓๖/๒๘๒
กุกกฏปนุติ	๕๖๕/๖๖	โกกรณพก	๔๘๘/๔๗๑
กุกกฏา	๓๒๕/๔๐	โกกร	๖/๓๒๕; ๕๔/๒๐๐
กุกกฏาโร	๕/๒๘๘	โกกรวิโท	๒๘/๑๑๘; ๕๕๑/๖๘
กุกกฏา	๖๘/๑๐๑	โกกรวิพาโร	๑๐๐/๑๓
กุกกฏมก	๔๑๕/๔๔	โกกรชช	๗๘/๕
กุกกฏกชกา	๗๖/๑๐๒	โกกรสิกา	๑๖๓/๒๔
กุกกฏีลา	๑๔๔/๒๒	โกกรสิโย	๕๖๓/๖๖
กุกกร	๑๖๒/๒๔	โกกรสมภา	๑๖๘/๒๔; ๓๘๐/๔๖๑
กุกกรวินเท	๒๒/๔๒๔		[๖]
กุกกรสมปทา	๔๑๘/๕๐	ชชชก	๑๓/๒๔๘
กุกกรสสุปสมปทา	๔๕/๒๘๓; ๕๒/๒๘๑	ชชชชา	๖๖/๘
กุกกราก	๓๗/๒๘๘	ชชชกัถา	๕๗๘/๖๗
กุกกรีกา	๑๖๑/๒๔	ชชชโท	๑๘/๑๗๒
กุกกร	๑๘/๙๖	ชชชกัถยานี	๔๐/๑๓๕
กุกกรการ	๑๐๓/๘๘; ๔๐๘/๔๘	ชชชกัถยา	๗๕/๕; ๕๘๓/๖๘
กุกกรกา	๑๕๐/๒๓	ชชชนีย	๓๖/๑๕๓
กุกกรกการโก	๘๖/๔๑๘	ชชชสสุ	๕๖๗/๖๖

ปทานกุกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานกุกโม	ปทุเพ/องุเก
ขมาปยิ	๕๗๔/๖๗	กทกโม	๓๑๗/๔๕๔
ขมิทา	๕๗๑/๖๖	กติปจฺเจทโน	๕๙/๒๑๘
ชราชินโร	๓๙/๑๘๓	กติมา	๕๗/๓๖๒
ชาโรภา	๒๖/๑๘๑; ๔๒/๒๒๘	กตุทำ	๔๓๗/๑๔๘
ชาโรโย	๙๐/๑๒๗	กนฺตคามโก	๕๕๔/๖๕
ชิตฺทาสมงฺกัหิ	๑๒๐/๑๐๗	กนฺธกนฺธิกั	๔๗/๒๔๕
ชีณสฺสโย	๒๖/๒๘๑	กนฺธรูป	๑/๓๖๘; ๒๔/๑๘๙
ชีณาสวา	๑๖/๒๔๑; ๕๖/๘๔	กนฺธพฺพา	๓๖/๑๐๒
ชีเย	๒๕๙/๓๔	กนฺธมภิโรปยิ	๕๒/๒๕๔
เชมโต	๗๘/๙	กนฺธมาทเน	๔๙๓/๔๗๑
ไชม	๑๘๕/๑๑๕	กนฺธมัล	๕/๓๔๒; ๒๗/๑๘๙;

๕๐/๒๐๗

[ก]

กคเน	๓๐๔/๔๕๒	กนฺธมฺภูจิ	๓๓/๔๐๖
กงฺกา	๒๕๕/๓๓; ๖๒๘/๗๓	กนฺธา	๖/๑๓๑; ๖๐/๗; ๓๐๐/๓๘
กงฺกาตีริ	๑๕/๒๘๐	กนฺธาเวฬา	๑๒/๒
กชราชา	๒๖/๙๗; ๓๑๘/๔๕๔	กนฺธิโย	๘/๓๒๔
กโช	๑๗/๙๕	กนฺโธทกั	๓๗/๒๑๖
กชฺชิตั	๓๔/๔๒๕	กมฺภีริ	๒๘๕/๓๖; ๔๓๓/๑๑๑
กณนา	๒๕๘/๓๓	กรฺพโยนี	๔๘/๑๖๖
กณวรุทฺตเม	๔๓๓/๑๐๙; ๔๓๔/๑๒๑;	กรฺพพา	๖๙/๑๐๑; ๔๙๕/๔๗๑
	๔๓๖/๑๔๐; ๔๓๘/๑๕๖	กรฺว	๒๗๒/๔๔๙
กณเสนฺถารโก	๖/๒๙๒	กวสุเส	๔๓๓/๑๑๓
กณิกา	๔๖/๖	กวเสกั	๒๓/๙๖
กณฺทาภทฺตส	๓๗/๒๘๙	กหฺภูจา	๙๙/๑๓
กณฺโท	๑๐๗/๑๕	กามเชกฺกั	๕๑/๑๗๖
		กามากามิ	๕๙๒/๖๙

ปทานุกรกโม

๕๒๓

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/อจุเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/อจุเก
กาหิ	๑๒/๑๑๗	โกสุชาตสนามโก	๒๑/๒๕๐
กิริทุกกุจโร	๓๕/๒๗๔; ๓๖/๑๖๕	โกธกา	๑๙๐/๒๓
กิริทุกุก	๖๐/๒๓๐		
กิริเนลลส	๔๓/๒๗๕	[ฃ]	
กิริปุนนาคา	๑๕๒/๒๓	ฆนภยจนาภา	๑๓๖/๒๐
กิริพุพเช	๘๓/๔๑๙	ฆรมาวสนุตา	๙๙/๑๓
กิริมณชรี	๔๓๓/๔๖๕	โฆรปูโป	๑/๒๕๕; ๒๗/๑๙๒
กิริพนุชานานิ	๑๐๐/๑๓	โฆโร	๒๗๐/๔๔๙; ๕๖๑/๖๕
กิริพยุชานานิ	๑๐๐/๑๓; ๑๒๐/๑๗		
กิริ	๑๐/๙๕	[จ]	
กุนคณานิ	๔๓๔/๔๖๕	จกุกวักกั	๔๒/๒๕๓; ๖๐/๒๑๙;
กุกุททวาโร	๕๕๕/๖๕		๔๓๐/๕๒; ๖๓๔/๗๔
กุกุทินุทริโย	๑๑๙/๑๗	จกุกวากา	๑๖๐/๒๔; ๔๕๙/๔๖๙
กุกุโต	๔๓๘/๑๖๓	จกุกวากุปกุกุชิตา	๔๕๖/๔๖๙
กุกุภิส	๒๑/๔๒๔	จกุกุมา	๒๙/๑๓๔; ๑๒๓/๑๐๗;
เกธมาปโน	๕๓/๑๙๙		๓๒๗/๔๕๕
เกธมายุโต	๓๐/๘๑	จกุกุมิ	๒๔/๙๗
เกธ	๑๒๑/๑๗	จกุกุริงกั	๗๑/๔๒๙; ๙๒/๑๐๔
โกจโร	๕๙๐/๖๙	จกุกุริงกุลา	๔๑๖/๕๕
โกณกุกุถก	๕๙/๑๓๗	จกุกุณณา	๓๑๙/๔๐
โกปโก	๘/๒๔๙	จกุกุสจจ	๔๕๐/๕๔
โกปานตี	๒๙๔/๔๕๐	จกุกุทนเวทิก	๑๗/๒๓๕
โกปาลโก	๖๖/๔๑๗	จกุกุทน	๒๓/๒๒๖; ๒๙/๓๓๙
โกปีย	๑๒๙/๑๐๙	จกุกุทภาทิก	๓๑๗/๓๙
โกสตี	๒๑/๓๓๗	จกุกุทสุรา	๙๐/๑๐๓

๕๒๔

ชุกทกนิกายสูตร อปทานปาลิย

อปทานกุกโม	ปทเพ/องเก	อปทานกุกโม	ปทเพ/องเก
จมุปกปุปผานิ	๑๔/๓๑๒	[น]	
จมุปกกา	๑๔๘/๒๒; ๓๘๗/๔๖๑; ๔๕๕/๔๖๘	ฉททีย	๕๘/๑๕๖
จมุขณุก	๗/๒๕๓	ฉททธารณา	๘๓/๔๓๑
จรกา	๔๔๓/๕๔	ฉททปณฺเณ	๔๑๕/๔๔
จเรย	๑๐๑/๑๓	ฉททาทิฉททา	๓๖/๕
จาทุรทโท	๗๔/๘๖; ๔๑๑/๔๙; ๔๘๐/๕๖	ฉททวสถานกา	๔๖/๒๕๓
จามวโร	๔๓๓/๑๑๗	ฉวลาท	๙/๙๕
จาวี	๑๒๘/๑๙	ฉพิกมฺวา	๔๘/๒๒๙; ๑๒๓/๙๒; ๓๑๒/๓๙; ๔๑๑/๑๔; ๕๙๕/๖๙; ๖๒๗/๗๓
จาทุสสโน	๔๔๐/๑๗๖	ฉาทย	๑๐๕/๑๔๔
จิตก	๒/๓๓๕; ๒๘/๓๒๖	ฉินนททา	๑๐๘/๔๓๒
จิตปฐ	๕๒/๒๐๗	[ข]	
จิตตกา	๔๔๐/๑๗๗	ชกท	๓๓/๓๐๓
จิตตพณฺธสมพทธา	๑๐๓/๔๓๒	ชงฺฆา	๗๘/๑๐๒
จิตตวสถานกา	๘๗/๒๑๑	ชณฺเณ	๔๔๗/๕๕
จิตตสนฺตาปน	๔๓๓/๑๑๕	ชญาชินฺธโร	๓๐๗/๔๕๒
จิตตา	๒๒/๑๖๓	ชนกาโย	๑๐๒/๑๔๓
จิตติสฺสรา	๑๓๔/๒๐	ชนาธิปา	๔๙/๑๘๔; ๑๐๖/๑๒๙
เจตนาปณฺธิท	๒๘/๒๓๖; ๘๐/๒๒๐; ๔๒๖/๕๑	ชนาภิกุ	๑๖๗/๑๑๓
เจโตคุณสมาธิโต	๕/๑๔๙	ชนินฺทา	๑๓๖/๒๐
เจโตปริยโกวิท	๑๓๑/๑๐๘	ชนคามร	๔๖๓/๕๖
เจตวิตานา	๓๗/๕	ชมพ	๖/๓๒๙
โจกิต	๑๗/๑๓๒; ๕๕/๒๔๖; ๕๗/๑๒๓; ๖๓/๑๕๗; ๘๕/๑๕๙; ๑๔๓/๑๐๙	ชมพมณฺทาส	๔๘๐/๕๖
		ชมพอนทา	๒๐/๓

ปทานุกรกโม

๕๒๕

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ชยปราชย์	๓๓/๑๙๘; ๔๐/๑๕๓	ชิตผนุทิตานิ	๘๙/๑๑
ชลกุกกฏ	๙/๓๐๖	ชิตสงคาม	๓๑๐/๔๕๓
ชลชกเก	๑/๓๑๗	ชินธาทุโย	๗๗/๒๑๐
ชลช	๕๑/๑๒๒; ๕๔/๒๔๖; ๗๐/๑๕๘; ๓๒๗/๔๐	ชินวโร	๑๑/๒๐๓
ชลชุตมนามโก	๘/๓๘๓	ชินสาวกา	๑๕๑/๑๑๐
ชลชุตมนายโก	๒๘/๘๐; ๔๔/๙๙	ชินสาสน	๒๗๐/๓๕; ๒๘๗/๓๖
ชลท	๑๐/๑๕๐; ๔๐๔/๔๙	ชีโน	๔๔๕/๕๔; ๕๖๑/๖๕
ชลนุโร	๑๗/๓๐๑	ชีวชีวกา	๔๕๙/๔๖๘
ชลมชฺเฒ	๓๒๗/๔๐	ชีวชีวา	๑๖๒/๒๔
ชลเมขลา	๕๗/๒๐๘	ชีวชีวลี	๑๓/๙๕
ชลวุฏฺฐิ	๘๒/๓๖๔	ชุตินุโร	๒๘/๒๔๓
ชลลชชา	๘๐/๓๖๔	ชิตยิสฺสท	๕๐๔/๔๗๒
ชลลาพฺชา	๔/๑๓๑	ชิตย	๔๘/๒๑๗
ชลลท	๔๑๔/๓๗	ชิตโย	๒๖/๓๑๔
ชลลล	๓๒๑/๔๐	ชิตโรโส	๒๗/๙๗; ๓๗/๔๒๕
ชหนท	๓๑๘/๔๐		
ชาทา	๓๒๕/๔๐; ๔๑๖/๕๕		
ชาติปุปฺผ	๖/๒๓๓; ๒๕/๑๙๗		
ชาติปฺพนา	๘๔/๒๑๑		
ชาติเภทภยา	๔๒/๑๓๕		
ชาติมเทน	๕๕๒/๖๕		
ชาติมา	๔๓๘/๑๖๑		
ชาติสวทฺธมา	๒๙/๔๒๕		
ชายท	๔๓๘/๑๕๗; ๕๖๙/๖๖		
ชาลา	๑๒/๒		

[ฌ]

ฌานรทา	๓๐๕/๓๘
ฌาปยิสฺสท	๕๘/๑๖๗
ฌาปย	๖๔๑/๗๔
ฌาปยทา	๑๓๘/๙๓; ๔๐๙/๕๖;
	๔๑๑/๑๒; ๕๙๓/๖๙
ฌายโท	๔๒๓/๕๑
ฌาย	๑๑/๑๑๗; ๑๗/๑๕๐;
	๓๐๕/๓๘

๕๒๖

ขุททกนิกายสุส อปทานปาลิย

อปทานกุกโม	ปพเพ/องฺเก	อปทานกุกโม	ปพเพ/องฺเก
[ฌ]		ทโมนุโท	๔๙/๒๔๖
ฌาณกุกฺกัณ	๔๓๗/๑๕๔	ทมฺพจุพฺพา	๑๖๒/๒๔
ฌาณปาวรี	๔๔๐/๑๗๖	ทมฺพปุปฺผิ	๘/๒๔๑
ฌาณาโลกั	๓๐๕/๔๕๒	ทมฺพมยา	๔๓๖/๑๔๔
ฌาติพนฺธุ	๕๗/๑๒๓; ๖๕๔/๗๖	ทวทิ	๕๘๓/๖๘
ฌาติเกโท	๓๓/๓๓๓	ทวณฺเฑ	๔๐/๑๓๕
ฌายเว	๓๑๙/๔๐	ทพากั	๑๑/๒๐๓
[จ]		ทาทิโน	๑/๑๔๘
จปนีโย	๓๙/๔๒๖	ทปสทา	๔๔๓/๕๔
จาทิ	๒๔/๑๗๓	ทารกั	๔๑/๒๒๘
จานจกฺกมฺ	๕๙๐/๖๘	ทารยสึ	๒/๓๑๑
จิตาสนฺตารกา	๔๙/๑๙๑	ทาลปคฺคทานิ	๗/๒๗๑
[ฌ]		ทาลวณฺณั	๓๑/๒๘๘; ๔๓/๔๐๘
		ทาสเ	๒๐/๒๙๔; ๕๙/๒๐๘; ๒๘๒/๔๕๐; ๔๓๕/๑๒๙;
ทยฺหุทฺธิ	๕๘๒/๖๘		๔๓๗/๑๕๐
ทยฺหุเว	๔๑๙/๔๖๔	ทิกิจฺจนโก	๙๑/๔๒๐
ทตฺตสิริสเป	๑๐๘/๑๕	ทิกฺขปญฺโฆ	๑๑๕/๑๐๖; ๒๕๑/๓๓; ๔๓๓/๑๑๐
[ฌ]		ทินฺตสนฺตารกั	๓๓๗/๔๕๖
ทณฺहुทฺขยั	๑๒๖/๑๘	ทินฺตฺต	๓๖/๒๔๔
ทนฺตีกาหา	๑๕๙/๒๔	ทินฺตฺทปปริจารโน	๒/๑๓๑
ทปฺปยิ	๓๒๕/๔๕๔	ทิกวนฺทกั	๓๖/๒๗๔
ทมฺฆาทนั	๔๓๓/๑๑๑	ทิมิรปุปฺผิ	๔/๑๗๙
ทมาตปุปฺผิ	๒/๒๗๐	ทิโรกฺกั	๕๓/๑๕๕
ทโมคโท	๘/๑๓๑	ทิโรเสถ	๕๓/๑๕๕

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
ติโลกครุโน	๑๓/๒๗๑	ถามเวกิก	๓๕/๒๗๔
ติโลกปติ	๒๕/๑๗๒	ถาสเก	๔๓๕/๑๓๖
ติโลกสรณ	๖๙/๑๖๙	ถูปทก	๑๖/๒๓๕
ติวร่าย	๑๓/๑๙๕; ๑๔/๓๐๐; ๓๖/๓๐๓; ๓๘/๒๕๒	ถูปปฐ	๕๕/๘๔
ตุฏฺฐมานส	๒๘๐/๓๖	ถูปสัชชนามกา	๘/๒๓๔
ตุฏฺฐหฏฺฐ	๒๗/๑๑๙	ถูป	๕๗/๑๐๐; ๗๕/๑๐๒
ตุริย	๓๒/๒๐๕	โถมิโต	๑๓/๑๕๐; ๗๖/๑๒๕
ตุฏฺฐกามิ	๔๗/๑๙๑	[ท]	
ตุสติกาย	๑๐๖/๑๔๔	ทกฺขิ	๘๓/๘๗
ตุสสิโต	๓๑๖/๔๕๓	ทกฺขินามุโข	๔๓๖/๕๒
ตุริเย	๔๐๑/๔๖๒	ทกฺขินารโห	๙๑/๒๒๑
ตุลิกา	๔๔๐/๑๗๗	ทกฺขิณเยโย	๒๙/๑๓๔
เทสสงฺขยา	๑๑๘/๑๔๕	ทณฺฑ	๙๐/๑๑
เทสทกฺกปทาปก	๒๒/๔๒๔	ทณฺฑทมเถ	๒๙๔/๓๗
เทวิชฺโช	๒๒/๑๙๑; ๑๓๑/๑๐๘	ทณฺฑปริวาโร	๑๓๐/๙๓
โตสยนฺโต	๕๗/๒๐๐	ทณฺโต	๒๗๙/๓๖
โตสสิโต	๔๖/๑๒๑; ๒๙๑/๓๗; ๔๗๓/๕๑๕	ทณฺธา	๔๘/๘๓
โตเสสิ	๑๐/๑๓๒	ทณฺมิโต	๓๑๘/๔๕๔
[ถ]		ทญฺหมาน	๕๗๔/๖๗
		ทสฺสยนฺโต	๔๕๕/๕๕
ถมฺภา	๑/๒๗๐; ๒๐/๓	ทสฺสย	๒๗๖/๔๕๐
ถวิท	๑๒/๑๓๒; ๗๖/๑๒๕	ทสฺสวโน	๑๙/๒๑๔
ถามพลฺลปฺปโน	๑๒๔/๑๘	ทพฺพนิกกโม	๑๒๔/๑๘
		ทพฺพมณฺธิจฺจาน	๗๖/๙

ปทานกุกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานกุกโม	ปพเพ/องฺเก
ทริปานกั	๒๖/๔๒๔	ทิพฺพยานั	๖/๗๘; ๗/๒๘๖;
ทมกกา	๒๙๖/๔๕๑		๓๘/๒๓๗; ๔๐๖/๔๙
ทมโถ	๓๒/๒๖๖	ทิพฺพโยนี	๙๒/๓๖๕
ทรรถั	๔๓๓/๑๑๕	ทิพฺพพวตฺถา	๒๘/๔
ทวฺทตฺตีสวรรตฺถกฺขณั	๑๕๕/๑๑๑	ทิพฺพพสยณั	๔๓๘/๑๕๙
ทสสทสฺสสิกมฺปโก	๑๔/๑๑๘	ทิพฺพพสุขั	๑๑๗/๑๐๗
ทสฺสนิสฺเส	๔๓๖/๑๔๐	ทิพฺพพา	๒๖/๔; ๓๐๐/๓๘
ทาจพลี	๑๒๘/๑๙	ทิสฺสทิสฺ	๑๒/๒๓๐; ๔๐๙/๔๙
ทาทพฺพกั	๗๔/๙	ทิมทสฺสี	๖๑๙/๗๒
ทานมททิ	๓๒/๒๑๕	ทิมสาลั	๒๗/๑๓๔
ทายาโท	๘๗/๑๐๓; ๑๒๐/๑๔๕; ๒๕๔/๓๓; ๔๕๔/๕๕	ทิมายโก	๑๔๙/๑๑๐
ทาสกมฺมกเร	๑๐๐/๑๐๕	ทิปเจติยั	๒/๒๐๒
ทาสทาสี	๔๓๕/๑๓๔	ทิปทานเ	๔๓๘/๑๖๐
ทิสฺสงฺฆา	๔๒/๕	ทิปธารเ	๑๘/๔๒๓
ทิชานั	๒/๓๘๓	ทิปฺรูกฺขา	๔๕/๕
ทิกฺกุจฺจรมฺมสฺสขาวหั	๔๑๑/๙	ทิปิ	๑๖๕/๒๔
ทิกฺกุจฺจอกุ	๔๓๓/๑๑๖	ทิปโป	๔๓๒/๕๒
ทิกฺกุจฺจิวิสฺสุทฺธานิ	๑๑๑/๑๕	ทุกฺกทิ	๔๐๙/๕๕
ทินทิกกา	๑๖๑/๒๔; ๔๕๙/๔๖๘	ทุกฺกจขั	๓๒/๔๒๕
ทิปทาทิปติ	๓๔/๑๗๔	ทุกฺกชโย	๑๓๔/๑๔๗
ทิปทินโท	๑/๒๔๘	ทุกฺกจิโส	๕๘๑/๖๗
ทิปทุตฺตมั	๔๕/๑๒๑	ทุกฺกโร	๔๘๐/๕๗
ทิพฺพพจขุ	๒๕/๑๙๗; ๔๓๑/๕๒	ทูปฺปภาตั	๗๓/๒๑๐
ทิพฺพพณยณั	๔๓๗/๑๕๓	ทุมนิสฺสิตา	๔๐/๑๙๘
ทิพฺพพมโย	๔๗๘/๓๗	ทุมหโร	๑๑/๑๗๑
		ทุมมา	๑๔๖/๒๒; ๓๐๐/๓๘

ปทานุกรโม

๕๒๙

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก
ทุมฺมโน	๔๙/๘๓	เทวโลกา	๙๙/๑๐๔; ๑๐๖/๙๐;
ทุราสทา	๒๖๙/๔๔๙; ๓๑๓/๓๙		๖๐๕/๗๐
ทุรุฏิจิทั	๗๓/๒๑๐	เทววณฺณิ	๕/๓๑๑
ทुरुปฺสงฺกมา	๒๗๒/๔๔๙	เทวสกุทฺธิ	๒๙/๒๙๕
ทูลลทฺธ	๗๓/๒๑๐	เทวสงฺเข	๖๐๑/๗๐
ทูลลภา	๑๓๑/๑๙	เทวสวหฺโย	๙๑/๑๔๒
ทุสฺสงฺกหา	๙๙/๑๓	เทวโสภกย	๖๑/๑๕๖
ทุสฺสจฺจน	๑๐๗/๓๗๙	เทสนากุสโล	๒๙๘/๔๕๒
ทุสฺสปปุผฺช	๘๐/๔๓๐	เทสย	๓๘๐/๔๖๐
ทุสฺสภณฺฑาน	๒๓/๓๐๒	เทห	๕๔/๗; ๔๒๖/๕๑; ๖๔๐/๗๔
ทุสฺสมทฺธิ	๔๑/๒๕๒	โทมนสฺส	๕๐/๓๖๑
เทยฺยธมฺโม	๕๒/๑๙๒; ๖๗/๒๓๑;	โทวาริโก	๑/๔๒๒
	๑๓๖/๑๐๙	โทสโมหคฺคิ	๔๓๓/๑๑๖
เทวกายา	๓๔/๒๖๖	โทโส	๖๑/๑๒๓
เทวคชฺชิต	๒๖/๒๗๓		
เทวคณฺธสนามา	๒๙/๑๘๙	[ข]	
เทวคณฺธิ	๓๖/๔๐๑	ธชา	๑๐๓/๑๐๕
เทวกุท	๑๒/๒๓๔; ๑๖๒/๑๑๒	ธญฺวตฺติยา	๖๕/๒๑๙
เทวเทว	๙/๓๐๖; ๕๖/๒๐๐	ธญฺวานิ	๑๑๖/๑๖
เทวนาคา	๖๕/๑๐๑	ธนธญฺวานิ	๔๔/๑๒๑
เทวปฺกฺโต	๒๑/๒๔๒	ธน	๒๖๗/๓๔
เทวภูโต	๑๔/๓๑๘	ธมฺมกุกฺกเว	๔๓๔/๑๑๘
เทวมนุสฺสา	๘/๒๗๑	ธมฺมกร	๓๑๗/๔๕๔
เทวราชา	๓๑/๒๐๕	ธมฺมจกฺก	๖๘/๔๒๘; ๑๐๒/๑๒๙;
เทวโล	๖/๓๑๑		๒๖๒/๓๔
เทวลญฺจิปฏิภาก	๑/๒๗๐	ธมฺมทวารวិวน	๔๓๗/๑๕๔

ปทานุคฺคโม	ปทุเพ/องฺเก	ปทานุคฺคโม	ปทุเพ/องฺเก
ธมฺมธวั	๑๑๔/๑๖	ธฺกฺโข	๖๗/๔๑๘
ธมฺมนิมฺมิโต	๑๐/๑๑๗; ๑๕/๑๕๐; ๙๐/๓๖๕; ๒๕๔/๓๓;	ธฺกฺนฺโ	๑๗/๒๓๕
	๔๐๗/๔๖๓; ๔๕๔/๕๕	ธฺเปสึ	๑๗/๓๐๗
ธมฺมนุจฺฉิตฺตวํ	๒๖๘/๔๔๙	ธฺมเกตุโน	๖๑/๒๖๙
ธมฺมปริยายํ	๘๒/๙	ธฺมเนทฺเต	๑๘/๔๒๓; ๔๓๘/๑๕๘
ธมฺมมุตฺตมํ	๒๘๘/๓๗	[น]	
ธมฺมราชา	๔/๒		
ธมฺมวโร	๔/๒๒๔	นขฺจนฺเตเน	๔๓๓/๑๑๒
ธมฺมวิเสสทสฺสึ	๑๓๒/๒๐๘	นคานํ	๓/๒๒๔
ธมฺมวฺภูจฺยา	๘๒/๓๖๔; ๔๕๑/๕๔	นงฺคลา	๖๑/๘๔
ธมฺมโสทํ	๑๑๖/๑๔๕	นทงฺโก	๑/๑; ๘๓/๑๐
ธมฺมาภิสมโย	๗๑/๑๗๘	นทฺถกํ	๒๖/๔๒๔
ธรรณฺธรรสาทิสํ	๕/๒๓๙	นทิกา	๑๔๒/๒๒
ธรรณฺธรรุทฺทป	๓๔/๒๐๕	นทิจฺจรา	๑๖๐/๒๔
ธรรณฺธรรุทา	๓๑๕/๓๙; ๔๙๔/๔๗๑	นทิตฺตํ	๑๖๙/๑๑๓
ธฺสึโต	๖๑/๑๒๓	นทฺทฺชนโน	๕๗/๑๒๓
ธฺตโย	๘๗/๒๑๑	นปฺปมชฺชิตุํ	๒๙๐/๗
ธฺตฺตเวทิสํ	๘๖/๑๐๓	นภสฺสา	๕๗/๗
ธฺตฺตปฺปจฺจน	๒๕/๓๐๘	นภํ	๕๗๒/๖๗
ธฺตเวมิ	๕๘๙/๖๘	นมสฺสณ	๘๑/๔
ธฺตฺติมา	๕๗/๓๖๒	นโม	๘๖/๒๒๐
ธฺตฺติจฺจริยวา	๑๐๕/๔๓๒	นรนาโร	๒๙๗/๔๕๑
ธฺตฺติมา	๑๓๖/๑๔๗	นรสารถิ	๓๐/๒๘๑
ธฺตฺติวา	๘๓/๑๐; ๓๐๕/๓๘	นราริโป	๒๗/๒๙๕; ๖๕๑/๗๕
ธฺตฺตทา	๓๐๗/๓๘	นราริภํ	๕๖/๒๐๐; ๔๐๙/๕๓;
			๔๒๑/๕๑; ๖๑๕/๗๑

ปทานุกรกโม

๕๓๑

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องฺเก
นลาทนต์	๒๗๗/๔๕๐	นิปโก	๖๒/๑๒๓; ๑๗๗/๑๑๔;
นหาบีเต	๔๓๓/๑๑๓		๖๕๕/๗๖
นหารโว	๔๓๘/๑๕๙	นิปที	๔๔/๑๗๕
นพกาโร	๑๔/๓๐๐	นิปฺถเวทินิ	๑๕/๒๙๓
นพมัลล	๓๗/๑๙๘	นิปปีปาโส	๑๑๒/๑๖
นาคเกทกกา	๓๘๗/๔๖๑	นิพฺพาเปสึ	๕๗๕/๖๗
นาคทานิ	๒/๒๘๕	นิมฺมกุโข	๑๑๒/๑๖
นาคปุพฺผิ	๔๒/๒๔๕; ๕๙/๔๒๘	นิมฺมิตา	๔๖/๒๓๘
นาคเสฏฺโง	๑/๒๘๕;	นินฺยามิ	๑๑๑/๑๕
นาโค	๑๐๒/๑๔; ๑๐๙/๑๕;	นินฺรุตกํ	๔๗๕/๗
	๑๔๐/๓๘๒; ๔๐๙/๕๖	นินฺราสโย	๑๑๒/๑๖
นาฏเก	๔๓๓/๑๑๓	นินฺรูปริ	๒๘/๒๒๗; ๔๗๓/๕๑๔;
นาทิตะ	๖๒๐/๗๒		๖๒๕/๗๒
นानาทิฏฺฐิ	๒๗๓/๓๕; ๓๒๓/๔๐	นิโรธะ	๒๘๖/๓๖
นानารตนปชฺโชเต	๖๔/๔๑๗	นิลลโลลฺลโป	๑๑๒/๑๖
นानาวณฺณิ	๒๓/๓๐๒	นิวาสีหิ	๑๓/๑๙๕
นาภิขานามิ	๔๐๙/๕๕	นิวฺภูจํ	๑๑๓/๑๖
นายโก	๒๕/๑๗๓; ๓๙/๓๒๒	นิเวทฺยํ	๕๑/๖
นาวิโก	๖๒๘/๗๓	นิสฺภาชานียํ	๑๑/๓๓๐
นิกฺกุกุโ	๑๑๒/๑๖	นิสฺเสถนิ	๙/๒๕๖
นิกฺขมึ	๔๘/๑๗๕	นิสฺสามมิ	๔๓๕/๔๓๕
นิกฺคณฺฑทฺธิปฺพํ	๒๑/๒๘๐; ๖๐/๓๖๒	นิจฺโยนียํ	๕๗๗/๖๗
นิจฺจกาลิกํ	๔๔๐/๑๘๒	นึปา	๑๔๘/๒๒; ๑๖๘/๒๔;
นิจฺจมาเปสฺสาม	๕๖๒/๖๖		๓๙๐/๔๖๑
นิตฺทิกฺกุโ	๔๑๖/๕๘	นุทฺตรโก	๕๕๖/๖๕
นินฺนาโท	๒๖/๑๕๒	นุปฺปชฺชเต	๔๔๕/๕๔

ปทานุกรโม	ปพเพ/อจเ	ปทานุกรโม	ปพเพ/อจเ
เนมิศุตา	๘๓/๒๑๑	ปณณายิสสทิม	๒๕๑/๓๓
เนรุ	๓/๒๒๔	ปฏิกุฏิก	๑๕/๓๘๔; ๑๗/๔๐๔; ๔๔๐/๔๖๖
[ป]		ปฏิกุคโท	๖๒/๑๓๗; ๗๙/๒๒๐; ๔๓๕/๕๒; ๔๗๕/๓
		ปฏิกุคตนามโก	๒๙/๓๒๖
ปกมุปถ	๕/๒๐๒	ปฏิวานนุติ	๔๓๖/๑๔๕
ปกาสติเต	๖๒๔/๗๒	ปฏิปชชนท	๔๑๓/๒๖
ปฏิตุทติ	๓๒๑/๔๕๔	ปฏิปาทิโก	๕๗๘/๖๗
ปฏิตุเทสิ	๔๓๕/๕๒; ๖๑๙/๗๒	ปฏิพนนุจติโก	๙๓/๑๒
ปฏิจิตุตา	๕๑๖/๕๐	ปฏิกาณวนท	๑๑๔/๑๖
ปฏิจิตฺสงโม	๔๖/๒๑๖	ปฏิกาณ	๑๑๖/๑๐๖
ปฏิจิ	๑๑๓/๓๗๙	ปฏิมุขามิ	๑๑๐/๑๐๖
ปฏิกุคิตมโน	๑๐๕/๔๓๒	ปฏิลจุนทิม	๑๐๓/๓๗๘
ปฏิกุณฺเณติ	๔๑๖/๕๐	ปฏิลทรมกุโก	๑๑๑/๑๕
ปจฺจุพฺยุถ	๒๘๙/๓๗	ปฏิลภ	๔๓๔/๑๒๔
ปจฺจุเวกฺขามิ	๕/๙๕	ปฏิวาทะหิ	๒๓๔/๔๐
ปจฺจุปฏฺจิกิโต	๒๐/๒๐๔	ปฏิสงฺขารสวฺหยา	๖/๑๘๖
ปจฺเจกฺชินา	๑๓๓/๒๐	ปฏิสมฺภิตา	๔/๑๗๐; ๑๐๕/๑๐๕; ๔๑๑/๑๔; ๔๒๐/๕๐; ๕๙๕/๖๙; ๖๒๗/๗๓
ปชา	๔๕/๑๓๕	ปฏิสถฺลนกรุกา	๒๗๒/๔๔๙
ปชฺชลิโก	๕๕๘/๖๕	ปฏิสถฺลนโกจโร	๔๔๒/๔๖๖
ปชฺชณายิ	๖/๔๗๕	ปฏิสถฺลนํ	๑/๑๑๖
ปณฺจานิสฺสเ	๔๓๓/๑๐๙; ๔๓๔/๑๑๘	ปจฺวี	๖๑/๒๐๘
ปณฺชติกา	๔๘/๖	ปจฺวีทฺนุทฺติ	๕๔/๒๑๗
ปณฺชติกกตา	๕๖๖/๖๖; ๕๙๗/๖๙		
ปณฺณายนฺโต	๒๕๘/๓๓; ๒๕๙/๓๔		

ปทานุกรกโม

๕๓๓

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก
ปจวิสทธิโส	๓๑๖/๓๙	ปทโก	๖๖/๒๑๘
ปณธี	๒๖/๑๙๗	ปทกขินาวตทา	๖/๒๗๐
ปณท	๔๒๐/๔๖๔	ปทกขินเ	๖๒/๑๗๗
ปณทปาวรา	๑๘/๓	ปทมนุทธ	๖๑๑/๗๑
ปณณกฏิก	๓๔/๓๑๕	ปทมโส	๒๘๙/๓๗
ปณณโกชนโกชน	๑/๓๒๙	ปทวิกุมมา	๔๙/๒๑๗
ปณณมฏฐิ	๔๒๕/๔๖๔	ปทสทท	๔๒๓/๔๖๔
ปณณสนน	๔๕/๑๙๑	ปทสสามิ	๔๒๓/๕๑
ปณณสาธา	๑/๙๔; ๑๔๑/๒๒	ปทโป	๘๐/๑๐๓
ปณณการ	๓๘/๒๕๒	ปทฏฐิจิโต	๒๔/๒๐๔
ปตปตทานิ	๕๘/๑๕๖	ปททุธาเร	๔๓๖/๑๔๔
ปตาปวา	๕/๒๗๘; ๖๔/๒๐๘; ๘๕/๔๓๑; ๓๐๗/๔๕๒; ๔๓๗/๑๔๗	ปทุมเก	๔๔๐/๑๘๑
ปติปปจารา	๑๓๕/๒๐	ปทุมปุปผานิ	๔๙/๑๗๖
ปติพพทา	๔๓๕/๑๓๔	ปทุมภาสนามา	๕๕/๑๘๕
ปตททาน	๒๐/๓๐๗	ปทุมิสสรนามโก	๘๖/๑๔๑
ปตทปฐานถาลเก	๒๔/๔๒๔	ปทุมิ	๑๐๙/๑๕
ปตติโก	๘๔/๔๑๘	ปทุมตทนายโก	๔๔๖/๕๔; ๖๒๙/๗๓
ปตติปปผมภิปุชย	๒๓/๔๐๕	ปทุมตทสมพุท	๕๙๖/๖๙
ปตโต	๗๔/๙	ปทุมตทโร	๔๓๕/๕๒
ปตตทโร	๕๕๒/๖๕	ปทุมปปอสนนโน	๕๑/๒๕๖
ปตตยนทา	๘๗/๑๑	ปทุมปปอสยตา	๒๑/๓
ปตตย	๔๕๙/๕๕	ปทตทช	๑๕/๑๓๒; ๓๘/๙๘; ๒๔๙/๓๓; ๔๘๐/๕๕; ๖๕๒/๗๕
ปตทวิน	๖๗/๘	ปฐิตา	๗๑/๑๒๔
ปตทกา	๔๒๘/๔๖๕	ปฐานวา	๑๒๖/๑๘

๕๓๔	ขุทฺทกนิกายสุส อปทานปาลิย		
ปทานุถุโกโม	ปทุเพ/อจุเ	ปทานุถุโกโม	ปทุเพ/อจุเ
ปธาน	๖๔/๑๕๗	ปรมตฺถทสฺสี	๑๓๔/๒๐
ปนาโท	๔๗๗/๓๐	ปรมทูลลภา	๙๒/๔๒๐
ปนิชฺฌาม	๕๗/๒๔๙	ปราชโย	๔๗/๔๒๖
ปนฺนเถ	๕๙๗/๖๙	ปริกฺขโณ	๖๙/๙๕; ๑๓๐/๑๔๖
ปปญฺจ	๘๘/๑๑	ปริกฺขารานิ	๘/๔๒๓
ปปฺตี	๑๑/๒๔๑	ปริกฺขิตฺโต	๑๕/๑๙๕
ปฺมุสฺสนฺติ	๓๒๒/๔๐	ปริกฺขิเป	๖๙/๑๒๔
ปพฺพช	๒๖๘/๓๔	ปริกฺขีณา	๗๓/๑๗๘; ๕๙๓/๖๙
ปพฺพชิสฺสติ	๖๒๔/๗๒	ปริโกเปย	๑๓๐/๑๐๘
ปพฺพเตยฺยา	๖/๑๓๑	ปริจเร	๔๗๕/๔
ปพฺพมกฺก	๔/๓๐๕	ปริจฺจช	๔๑๕/๕๐
ปพฺพการุญฺญ	๔๗๕/๑๑; ๔๗๗/๒๙	ปริณฺณาย	๖๒๕/๗๒
ปพฺพการ	๑๑๒/๕๐	ปริโถสฺสิต	๑๓/๒๗๑
ปภสฺสรานิ	๑๐๔/๑๔	ปริทาห	๔๐๕/๔๖๒
ปภา	๑๖/๑๕๐; ๔๗๓/๕๑๐	ปริทีเปนฺโต	๑๒๑/๓๘๐
ปภาวิตา	๒๕๕/๓๓	ปริเทวนา	๔๒๙/๔๖๕
ปภาสย	๔๐๗/๔๙	ปริพฺพชา	๔๔๓/๕๔
ปภินฺนา	๕๕๓/๖๕	ปริโปกานิ	๔๓๕/๑๓๔
ปมตฺถ	๑๑๓/๑๖	ปริมชฺชโก	๖/๓๓๕
ปมาท	๘๐/๙	ปริโมกฺขาสี	๔๘๐/๕๒
ปโมจัน	๔๗๓/๕๑๔	ปริเยสฺสย	๒๖๘/๓๔
ปมฺปกา	๑๖๒/๒๔	ปริวชฺชเยถ	๑๑๓/๑๖
ปรกฺิจจตฺถกฺิจจานิ	๒๙๔/๔๕๑	ปริวาเรณฺติ	๓๐๘/๓๙; ๕๕๓/๖๕
ปรกฺุชฺโต	๓๙/๒๔๔	ปริสา	๑๑๐/๑๓๐; ๓๐๔/๓๘; ๔๔๘/๕๔
ปรมการ	๒๓/๓๓๗		
ปรมฺภูโจ	๓๑/๑๖๔	ปริสฺสยาน	๙๘/๑๓

ปทานุกรกโม

๕๓๕

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺเ	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อญฺเ
ปรีสุทวเน	๔๓๔/๑๑๘	ปัสสูกิ	๙/๑๗๑; ๑๗/๒๘๗
ปรีพาหิ	๓๐/๑๕๒; ๕๖๗/๖๖;	ปาการิ	๔๖๕/๕๖
	๕๗๒/๖๗	ปาจิณามุไซ	๒๖/๓๓๒; ๔๓/๑๗๕;
ปรีพาโหปสนุติยา	๓๑/๒๘๘		๕๑/๒๑๗; ๕๗/๒๓๐
ปโรธโก	๖๖/๒๓๑	ปาฏฐีปุปฺผิ	๑๗/๓๑๓; ๓๗/๑๗๔
ปลลฺลํกมฺมาหุ	๓๐/๔	ปาจิโก	๔๕๙/๕๕
ปลลฺลํกา	๔๔๐/๑๗๔	ปาณิกมฺม	๒๖/๒๓๖
ปวกฺขามิ	๕๗๖/๖๗	ปาทปา	๒๐/๑๑๙; ๔๑/๑๕
ปวกฺกตโก	๖๗/๑๕๗	ปาทปฺปญฺจนิ	๕๑/๘๓
ปวกฺกตผลิ	๔๒๑/๔๖๔	ปาทปฺปทมฺ	๙/๒๔๑
ปวกฺกิตฺตสนฺธิ	๑๓/๙๕	ปาทโลโล	๑๑๙/๑๗
ปวนิ	๑/๑๖๑	ปานียโยคิ	๓๙๗/๔๖๒
ปวราวยา	๓๙/๑๓๕	ปาป	๑๑๓/๑๖
ปวโร	๓/๒๒๔	ปาโมชฺฐ	๒๒/๒๒๖; ๔๔/๒๐๖
ปวาริ	๔๕/๔๒๖	ปายาสิ	๒๗/๒๑๔
ปวิฏฺโฏ	๕๑/๑๘๕	ปารกฺ	๑/๒๑๒; ๔๘/๑๗๕;
ปสนฺนจิตฺโต	๒/๗๗; ๑๘/๑๘๑;		๑๓๐/๓๙๑; ๒๗๕/๓๕
	๕๐/๒๖๗; ๔๐๙/๕๔	ปาริจตฺตกปฺปผานิ	๗/๓๓๖
ปสนฺนมานโส	๔๑๑/๑๖	ปาริจตฺโต	๑๒๐/๑๗
ปัสสาม	๑๐๓/๑๔	ปาวารเก	๔๔๐/๑๗๘
ปสาทยํ	๔๓๗/๕๓	ปาสานสฺสขรา	๗๙/๔๑๙
ปสาวมิ	๕๙/๗	ปาสาทิโก	๒๗๙/๓๖
ปสฺสทฺททรรถิ	๔๖/๒๕๐	ปาหฺนกา	๔๓๐/๔๖๕
ปญฺจสาขापวฬิ	๑๑/๒	ปิฏฺจิกุขิ	๙๐/๔๒๐
ปทิตฺตฺโต	๖๒๕/๗๒	ปิฏกามิ	๒๑/๔๒๔
ปทฺตทธรณฺวา	๔๔๑/๕๓	ปิณฺฑจาว	๒๘๑/๓๖

ปทานกุกโม	ปพเพ/องเก	ปทานกุกโม	ปพเพ/องเก
ปิณฑปาโต	๔๖/๑๕๔	ปุนพุกโว	๗๓/๑๗๘; ๓๔๘/๔๕๗;
ปิณฑิการ	๑๙/๒๗๒		๔๗๖/๑๑; ๕๕๓/๖๙
ปิณฑุโท	๔๑๖/๕๔	ปุပ္ผกนธา	๔๙๔/๔๗๑
ปิปาต	๑๐๘/๑๕	ปุပ္ผจงโกฏก	๑๑/๓๒๔
ปิปปลิมริจานิ	๑๕/๔๒๓	ปุပ္ผจจกุก	๓๗/๘๒; ๗๖/๓๖๔
ปิปปเล	๑๙/๔๒๔	ปุပ္ผจทน	๔/๒๑๒; ๖๓๓/๗๓
ปิยงกุกา	๓๘๙/๔๖๑	ปุပ္ผทาม	๘๒/๑๐๓
ปิยวิปปโยค	๙๗/๑๓	ปุပ္ผนามกา	๒๓/๒๔๓
ปิยาล	๒๗/๓๐๒	ปุပ္ผนติ	๓๐๐/๓๘
ปิณฑขุ	๑๐/๒๒๕	ปุပ္ผภกโข	๑๗/๒๒๖
ปิโธติค	๖๖/๔๑๗	ปุပ္ผมณฑป	๕๘/๔๒๗
ปิสาโจ	๑๖/๓๓๑	ปุပ္ผวสุโส	๖๓/๑๗๗
ปิต	๕๘๒/๖๘	ปุပ္ผวฏจิ	๔๗/๑๙๑; ๗๓/๑๕๘
ปิติอุปาทเนน	๓๒/๑๙๗	ปุပ္ผสนถริ	๒๐/๓๒๕
ปิติสถชนโน	๔๓/๒๐๖	ปุပ္ผสติด	๒๗/๔๒๔
ปุณณกมมปภาวติ	๑๓๑/๑๔๖	ปุပ္ผหตถ	๑๔/๑๙๕
ปุณณกมมสมมจกโน	๓๑/๑๓๔;	ปุပ္ผภากิณณา	๓๙/๕
	๗๙/๔๓๐; ๑๐๐/๓๗๘;	ปุပ္ผโย	๓/๑๗๐
	๕๐๓/๔๗๒	ปุพพกมม	๔๐๕/๔๙
ปุณณกเขตถ	๕๘๐/๖๗	ปุพพกโม	๔๓/๓๓๔
ปุณณปาปปริกขีโน	๙๕/๔๒๐	ปุรกกจิโส	๕๑/๒๒๙
ปุณณผล	๕๑/๖	ปุริสาชณ	๑๒๙/๙๒
ปุฏก	๗๓/๑๒๕	ปุริสสุตโม	๔๑๑/๑๕
ปุณทริภลานิ	๗๖/๒๑๙	ปุวิโก	๙/๓๐๐
ปุณทริกสโมหิโต	๕๑/๒๔๖	ปุพินปุผโย	๘๙/๒๒๑
ปุณทริกา	๓๘๘/๔๖๑	ปุภรมเม	๒๘๑/๔๕๐

อปทานกุกโม	ปทุเพ/อจุเก	อปทานกุกโม	ปทุเพ/อจุเก
พฺรหฺมโณ	๖๕/๒๑๘; ๑๓๖/๑๔๗	พทุธา	๘๑/๙
พลวา	๔๓๖/๑๔๑	พทุธานุภาว	๖๒/๒๐๘
พลินาโก	๑๔/๙๖	พทุธานุสาสนี	๗๘/๙
พลีสสาโก	๕๕๘/๖๕	พทุธาปทานานิ	๕/๒
พลุกุกตา	๑๕/๒๒๕	พทุธามา	๔๒/๒๐๖
พหุหมมกายา	๑๓๔/๒๐	พทุธิมนุโต	๒๐/๑๑๙
พหุสฺสํ	๑๑๔/๑๖	เพลฺลว	๓๘๙/๔๖๑
พาลา	๑๓๗/๒๑	เพลฺล	๖/๓๒๙; ๕๔/๒๐๐
พาหิรเก	๒๗๐/๓๕	โพธยฺนุโต	๖๗/๔๒๘
พาฬุ	๔๗๖/๑๐	โพธิปุกฺขิเย	๒๖๖/๔๔๙
พิพฺโพหนะ	๒๑/๔๒๔; ๔๔๐/๑๘๐	โพธิปุชฺ	๓๙/๒๙๖
พิมฺพิขาลา	๑๔๙/๒๓	โพธิมุตฺตม	๓๒/๒๐๕
พิฬาลี	๕๘/๒๐๐	โพธิเวท	๒๖/๒๓๖
พีชสมปทา	๔๑๒/๔๖๓		
พทุธเขตฺตทา	๖๙/๘	[ก]	
พทุธจิริท	๘๒/๙	ภกฺขา	๕๘/๗
พทุธญฺปิ	๕๔/๑๐๐; ๗๘/๒๑๐	ภกฺกีนีมาลา	๑๔๙/๒๓
พทุธธมฺมา	๘๒/๙	ภฏฺเฏ	๔๓๓/๑๑๓
พทุธปริสทา	๔๔๙/๕๔	ภยเกราว	๒๐/๒๙๔
พทุธปุชา	๑๕/๓๐๑; ๘๓/๑๕๙	ภยเวรสมปฺปิโต	๗/๒๔๑
พทุธภูม	๕๙๖/๖๙	ภย	๑๐๕/๑๔
พทุธเวท	๓๖/๒๒๘	ภยานโก	๓๔/๓๒๑
พทุธสมฺมโต	๔๓๘/๑๖๑	ภยาภาโว	๔๓๕/๑๓๐
พทุธเสฏฺฐ	๘๔/๒๒๐; ๔๒๒/๕๑;	ภรณฺทกกา	๑๖๔/๒๔
	๖๖๖/๗๒; ๖๕๙/๗๖	ภลฺลาคก	๖/๓๒๙; ๕๔/๒๐๐
		ภตโก	๘๕/๑๐๓

ปทานุกรกโม

๕๓๙

ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อจฺเ	ปทานุกรกโม	ปพฺพ/อจฺเ
ภาน	๔๑๓/๔๙	[ม]	
ภานิมมิตา	๔๑/๒๓๘	มกรา	๑๔๔/๒๒
ภานุกโ	๓๑๗/๔๕๔	มกุกโ	๓๕/๒๗๔
ภวพฺพฐ	๘๒/๑๒๖	มกฺเขตี	๖/๓๑๗
ภวโยนีสุ	๖๖/๑๓๘	มกฺโข	๖๑/๑๒๓
ภวสสารโมจัน	๓๐๒/๓๘	มกฺกวเร	๔๔๐/๑๘๒
ภวภเว	๔๓๓/๑๑๐	มกฺคุรา	๑๕๘/๒๓
ภากีรตี	๒๕๕/๓๓; ๖๒๘/๗๓	มฆวปฺปเณ	๒๑/๓๓๑
ภการภริโ	๒๖๙/๓๕	มจฺจนกจฺจนปสฺสนนฺนา	๔๕๘/๔๖๘
ภาวเนยฺย	๙๔/๑๔๒	มจฺโณปฆาตเก	๘๖/๔๑๙
ภิกฺขา	๑๘/๑๗๒	มณฺจ	๒๒/๔๒๔
ภิกฺขิตฺตีเล	๖๔/๑๗๗	มณฺจวริก	๒๓/๓๑๔
ภินฺทเยยฺย	๕๖๘/๖๖	มณฺเฑาเล	๙๙/๔๓๒
ภิสฺมุพาล	๓๐/๑๖๔	มณฺเฑปฺปภาสนามกา	๑๓/๒๓๔
ภิสฺสโย	๔๔๐/๑๗๕	มณฺเฑมฺมุติกาตฺถกา	๔๖๐/๔๖๘
ภิมฺรโ	๑๓/๒๗๙	มณฺเฑเวโรจนา	๑๙/๓
ภุมฺมภูจฺา	๗/๒	มณฺฑปฺปรกฺขมฺมุลเก	๓๔๗/๔๕๗
ภุมฺมา	๓๓/๑๒๐	มณฺฑป	๔๔๙/๔๖๗
ภุคฺคโ	๓๕/๒๔๔	มตฺตีก	๑๙/๙๖
ภุมิปาโล	๓๘/๑๓๕	มณฺเฑนฺติ	๑๐๖/๑๔
ภุวิปฺปโย	๒๐/๒๒๖	มรฺกกา	๑๖๗/๒๔
ภเว	๑๒๗/๑๐๘	มรฺกชฺทเท	๒๕/๒๖๕
ภสฺสชฺ	๘๗/๑๑; ๔๓๖/๑๔๐	มรฺกเตล	๔๘๙/๔๗๑
ภอกฺตมฺปตฺติ	๔๓๘/๑๕๗	มรฺกผาณิกา	๒๘/๔
ภโก	๒๑/๑๕๑	มรฺกวา	๑๐๖/๑๔
ภทฺธิ	๘๘/๘๘	มรฺกวุสฺโส	๓๔๔/๔๕๖

อปทานกุกโม	ปพเพ/องเก	อปทานกุกโม	ปพเพ/องเก
มรุตกุกขรา	๖๕/๘	มหาอิสิ	๑/๓๒๙; ๗๔/๑๒๕;
มรุตตฤเณ	๒๒/๔๒๔		๖๔๘/๗๕
มนุชา	๗๒/๑๐๒	มหากถิ	๙๘/๓๖๖
มนุชาธิปา	๔/๓๓๕; ๓๔/๑๕๓	มหากาพา	๑๖๓/๒๔
มนุสสุตฤ	๒๕๐/๓๓; ๖๐๕/๗๐;	มหาโมโส	๒๐/๒๐๔; ๕๑/๒๖๘
	๖๓๗/๗๔	มหาชาตสุสโร	๑/๒๕๕; ๒๒/๑๗๒;
มนโรมา	๑๐๖/๑๔		๕๑/๒๔๖
มนุทธโร	๑/๒๑๒; ๗๕/๒๑๙;	มหาชฺติ	๕๗/๓๖๒
	๒๗๕/๓๕; ๔๓๔/๕๒;	มหาทมนุทโน	๗๒/๑๒๕
	๔๔๒/๕๓	มหาเทโช	๒๕/๓๓๘
มนุทปท	๓๐/๙๗	มหาถุปมโ	๒๑/๒๓๕
มนุทปารุก	๘/๑๔๙; ๑๐/๒๑๓;	มหานาโค	๑๐๘/๑๔๔
	๒๖/๒๒๗; ๔๔/๑๒๑;	มหานาโท	๕๙๙/๗๐
	๙๗/๒๖๖	มหานิล	๖๓/๑๐๑
มนุทาลกา	๓๒๕/๔๐	มหานุกาโว	๒๒/๑๘๑; ๖๕/๘๕
มมาหุติ	๔๗๖/๙	มหาปตาโป	๒๓/๒๘๐; ๓๗/๒๙๖
มยาราโม	๔๖๗/๕๖	มหาปุคฺคณ	๕๑/๑๙๒
มยุรโกณฺจาภิรฺทา	๔๕๘/๔๖๘	มหาปุช	๖๔/๓๖๒
มยุรา	๑๖๒/๒๔	มหาพล	๖๒๒/๗๒
มถหาริโน	๑๙/๔๒๔	มหาโพธิมโ	๑๓/๓๔๓; ๒๕/๑๕๒;
มทณฺเณ	๔๐/๗๒๒		๔๖/๑๘๔
มหนฺตรมมา	๑๓๔/๒๐	มหาภุคฺคณาลโย	๙๗/๒๒๒
มหนฺตรการปิตฺทา	๑๓๕/๑๐๙	มหาโกโก	๔๔๐/๑๗๓
มทพฺพล	๔๖/๒๙๗; ๒๘/๑๗๓;	มทามลฺลชนา	๕๕/๒๖๘
	๖๒/๒๑๘; ๔๑๒/๔๙	มทามุณี	๔๓๕/๕๒; ๖๑๙/๗๒
		มหาเมโ	๒๖/๑๕๒; ๙๘/๑๒๘

ปทานุกรกโม

๕๔๑

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก
มหารทณสญโย	๔๑๙/๕๐	มาลา	๕/๒๕๕; ๖๒/๗
มหารโถ	๔๔/๒๔๕	มาลาการโ	๒๔/๑๙๗; ๔๓/๒๙๗;
มหารจิ	๙/๑๘๗		๖๒/๑๖๘
มหาวน	๒๖๕/๔๔๕	มาลาหฤ	๔๘/๑๙๙
มหาวิตุการิก	๖๐/๑๗๗	มาลิโก	๑๓/๑๙๕; ๔๙/๑๗๖;
มหาสมุทโทวโก	๔๓๙/๔๖๖		๑๒๙/๓๘๑
มหาสมณมณฑิตา	๖๑/๑๗๗	มาลุนามกา	๔๕/๑๙๙
มหาสชา	๒๐/๑๘๑	มาลุปุพานิ	๒๗/๓๒๖
มหาสินธุ	๓๑/๓๒๗	มาฬ	๑๔/๙๗; ๔๕/๒๕๓
มหัทธิกา	๑๑/๒๔๙; ๔๘/๒๒๙;	มิกเกตุสนามโก	๔๖/๑๗๕
	๖๕๘/๗๖	มิกราชา	๖/๑๗๙; ๖๐/๒๓๐;
มทิ	๓๑๗/๓๙		๖๑๔/๗๑
มทิปติ	๑๘/๓๔๔; ๒๖/๓๑๔;	มิกราชาสมภโต	๑๑/๑๕๐; ๓๑๔/๓๙
	๕๘/๒๓๐	มิกฤทโ	๑/๓๐๕; ๑๒/๒๙๓;
มเทสี	๘๔/๑๐		๑๓/๒๕๖; ๒๗/๓๐๒;
มโหมทาน	๙๙/๘๙		๓๑/๑๘๙; ๔๒/๑๗๕
มาตงกวารโณ	๑/๓๔๒	มิกสงฆ์	๓๖/๑๖๕
มาตงกา	๑๖๕/๒๔; ๕๕๓/๖๕	มินเลปุปุ	๖/๒๗๘
มาตุงุณิ	๕๑/๓๖๑	มิโก	๙๕/๑๒
มาตุงุณจโน	๑๐๖/๑๐๕	มิตภาณิ	๗๗/๑๔๐
มานกฤ	๔๓๓/๑๑๖	มิตุทฆาตโก	๔๐/๓๑๖
มานกฤทโ	๔๔๕/๕๔	มิตุทา	๑๓๑/๑๙
มานล	๔๓๗/๑๕๐	มิพุมกษิ	๕๘๗/๖๘
มานุสา	๕๔/๑๐๓	มุขตุนแทน	๕/๓๘๓
มานโน	๖๑/๑๒๓	มุขปจัน	๙๓๗/๑๔๗
มาปเย	๔๖๐/๕๕	มุขโสธน	๒๖/๔๒๔

ปทานุกโกโม	ปทุเพ/อจุเก	ปทานุกโกโม	ปทุเพ/อจุเก
มฺนุชโรหิตา	๑๔๕/๒๒	ยโธธิกานิ	๑๑๖/๑๖
มฺกุตทาชาลปริกฺขิตํ	๓๖/๕	ยนฺทํ	๔๒๔/๕๑
มฺกฺกิตโต	๑/๓๑๑	ยมกา	๗๐/๘
มฺกฺกโก	๔๔๐/๑๗๖	ยสวา	๔๓๖/๑๔๑
มฺกฺกสมฺมสฺสา	๔๑๖/๕๕	ยสฺสสฺสินิ	๖๐/๑๓๗
มฺกฺกนิ	๔๑๔/๔๓	ยโส	๑๑๖/๑๐๖
มฺกฺกชวาทโก	๓๐/๒๖๕	ยสฺสสาธิการิ	๒๖๔/๓๔
มฺกฺกพาลโย	๑๕๖/๒๓	ยาจโยโก	๒๖/๒๒๗
เมตฺตจฺจิตฺตปฺปสฺสโน	๖/๒๘๕	ยานกาโร	๓๗/๒๓๗
เมตฺตจฺจิตฺโต	๕/๒๗๘; ๕๖/๒๓๐	ยานา	๖๑/๗
เมตฺตทากฺกฺกณฺณสฺสญฺญโต	๓๑๕/๔๕๓	ยาปนํ	๖๐๒/๗๐
เมทนี	๕๗/๒๐๘	ยิฏฺฐกาโม	๒๗/๒๑๔; ๖๗/๒๑๘
ไมยยี	๑๕๒/๑๑๐	ยฺยฺยฺยกาโก	๓๑๕/๔๕๓
ไมทามหิ	๑๑/๓๒๔; ๑๔/๒๔๘; ๘๗/๒๒๑	ยฺยฺย	๑๕/๙๖
ไมเนยฺยสฺมปฺปนา	๓๐๕/๓๘	โยชนํ	๔๒๘/๕๑
ไมรหฺตฺเต	๔๓๓/๑๑๗	โยนี	๔๓/๘๒
ไมหนฺธการปฺกฺขนฺโน	๗/๑๓๑		
โมโห	๖๑/๑๒๓		
		[ร]	
		รกฺขโส	๑/๒๕๕; ๓๔/๓๒๑
		รโฆชฺชลฺลํ	๙๐/๔๓๑; ๔๓๗/๑๔๘
		รชฺเชยฺยํ	๑๕๑/๑๑๐
		รฏฺฐํ	๑๐๒/๑๔; ๕๖๗/๖๖
		รทณฺณทํ	๗๙/๔๓๐
		รทณฺมยํ	๖๔๗/๗๕
		รทนา	๑๔/๒๙๓
		รทํ	๘๗/๑๓
[ย]			
ยกฺขโยนี	๗๒/๒๐๙		
ยกฺขา	๗๒/๑๐๒; ๕๙๒/๖๙		
ยถาณฺทชา	๔/๑๓๑		
ยถาภิรณฺทํ	๑๐๘/๑๕		
ยถิจฺฉกํ	๔๓๖/๑๔๖		

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก
รมิตุสทิ	๒๕/๑๑๙; ๔๘๐/๕๔	ลมพโก	๑๔๑/๒๒
รมมกั	๔๑๗/๕๐	ลตฺถ	๘๙/๑๒๗
รวนตุ	๔๓/๕	ลามาลาภ	๗๗/๖; ๕๘๔/๖๘
รววิหิตา	๑๖๐/๒๔; ๔๕๙/๔๖๘	ลามิ	๑๐๐/๔๓๒; ๔๓๙/๑๖๔
รโหคโต	๑๐๗/๑๐๖	ลายทิ	๖/๒๗๐
วิธิตา	๗๐/๘	ลาสิกา	๔๖/๖
รากฤทิ	๔๓๓/๑๑๖	ลิมุปติ	๓๒๗/๔๐; ๔๓๗/๑๔๘
รากรตุโต	๓๐/๘๑	ลุตฺทโก	๓๖/๓๓๙; ๔๖/๒๔๕
ราโค	๖๑/๑๒๓	ลูขจิรวา	๓๐๗/๓๘
ราชสตา	๑๗/๑๙๖	เลณ	๔๑๕/๔๙
ราชา	๑๐๒/๑๔	เลปน	๒๕/๑๓๓
วิตุททา	๓๗๗/๔๖๐	โลกฤคณายโก	๓/๑๔๙; ๕/๓๒๓
รุลณมน	๕๕๗/๖๕	โลกชิน	๔๔๐/๔๖๖
รุลนทิ	๓๑๕/๓๙	โลกเชฏฺจ	๔๐๙/๕๓; ๔๒๑/๕๒; ๕๙๖/๖๙
รุลมียา	๗๒/๘๖	โลกนายนโก	๑/๑๓๑; ๑๑๔/๙๑; ๖๑๙/๗๒
เรณ	๖๕/๒๐๑	โลกนิสฺสโก	๓๕/๒๔๔
เรณวติ	๗๕/๘๖	โลกนตฺต	๖๔๒/๗๔
โรปิโต	๔๖/๑๕๔	โลกปชฺโชโต	๔๒/๑๒๑
โรมโต	๓๒/๒๙๕	โลกพนฺธุโน	๑/๑๗๐; ๗/๒๙๗; ๓๗/๒๗๓; ๔๙/๒๐๗; ๖๓/๑๖๘; ๕๒๕/๕๑
โรหิจา	๑๖๔/๒๔		
[ล]			
ลกเช	๒๕๙/๓๔	โลกมทิต	๓/๔๐๓
ลกค	๙/๑๗๑	โลกวิทุ	๑๐๑/๑๔๓
ลกคิต	๗๖/๒๑๙	โลโก	๗๑/๑๒๔
ลกจิมธ	๑๕/๔๒๓		

อปทานกุกโม	ปทุเพ/องเก	อปทานกุกโม	ปทุเพ/องเก
โลมา	๔๑๕/๕๕	วตฺถสมปทา	๕๐/๑๖๖
โลมทฺสนิ	๖/๒๐๒; ๖/๒๑๒; ๔๒/๒๔๕	วทท	๔๒๔/๕๑; ๖๑๘/๗๒
โลทถาลเก	๑๔/๔๒๓	วนกมฺมิกา	๑๖๖/๒๔
โลทปทฺท	๖๖/๔๒๘	วนจโร	๒๖/๓๒๐
โลทิตกา	๑๑/๒	วนนิริท	๖๔๒/๗๔
โลทิตงฺกา	๑๖/๓	วนมชฺโฆคหิ	๔/๓๐๕
โลทิตจฺนุทเน	๔๔๐/๑๘๑	วนวฏฺสกา	๒๒/๑๖๓
โลทิตา	๙๖/๔๓๑	วนวาสิโก	๖/๒๗๐
		วนตโทสา	๔๕/๓๓๔
		วนุทมานา	๘๑/๙
[ว]		วปฺปเทเส	๓๔๗/๔๕๗
วกา	๑๖๔/๒๔	วมนิ	๕๗๙/๖๗
วกุลปฺปม	๓๐/๒๕๕	วรทสฺสโน	๗๓/๒๑๘
วกุโขโก	๔๘๐/๕๗	วรธมฺมปฺปกาสโก	๑๐/๑๕๐
วกุคฺคพา	๑๔๕/๒๒	วรธมฺมมฺนุปฺปทฺโต	๔๗๗/๒๕
วจิตฺตจฺจวริท	๒๘/๑๑๙; ๔๓/๑๘๕	วรธมฺมิ	๖๗/๑๕๒
วจนกิตฺธา	๒๖๗/๔๔๙	วรนาโก	๙๗/๘๙
วชิรคฺคสมณฺณวณ	๒๐/๑๘๘	วรมฺมสานิ	๓๙/๑๖๕
วชิรคฺคสม	๔๓๓/๑๑๑	วรลฺกขณ	๓๒/๒๓๗
วชิรวุทยา	๒๒/๑๘๘	วราหา	๑๖๔/๒๔
วฏฺสก	๓๔/๒๙๖; ๔๔/๒๓๘	วรฺโณ	๒๐/๑๗๒; ๖๐/๘๕;
วณฺณกาโร	๒๓/๓๐๒		๙๑/๑๔๒
วณฺณปเทสมตฺท	๘๖/๑๐	วลชา	๑๔๕/๒๒
วณฺณวา	๔๓๖/๑๔๑	วสเทโก	๓๗/๒๒๔
วตฺถสมปฺนโน	๕๒/๒๔๖	วลี	๒๓/๑๘๑; ๔๑๔/๔๓;
วตฺถททาน	๔๙/๑๖๖		๖๑๓/๗๑

ปทานุกรโม

๕๕๕

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก
วสุธั	๕๕/๑๒๓; ๑๓๗/๙๓;	วิสุทธิ	๓/๑๙๔; ๓๗/๑๕๓;
	๖๕๑/๗๕		๓๙/๑๙๐
วสุตีสถาณิก	๒๕/๔๒๔	วิธมิตฺตติ	๕๖๒/๖๖
วสุตูปนยิกา	๑๔๔/๑๐๙	วินโย	๕๙๐/๖๘
วหิส	๑๑/๙๕	วินสฺสาม	๕๖๑/๖๕
วิกตีกาโย	๔๔๐/๑๗๗	วินายก	๖๙/๒๓๑; ๕๙๖/๖๙
วิกิรณฺติ	๓๒๒/๔๐	วินาสย	๕๖๗/๖๖
วิกุพฺพนฺติ	๓๒/๔	วินิปาถ	๔/๑๔๙
วิโกปน	๑๑๔/๓๗๙	วินิปาติโก	๓๖/๒๔๔
วิกฺขมฺภนฺติ	๖๑๔/๗๑	วินิพฺพชฺฌเร	๓๓/๔
วิกตสฺสโมโห	๓๑๖/๔๕๓	วินิสฺสํ	๑๕/๙๖
วิจิตฺตมฺภ	๙/๒	วินศาร	๑๒๖/๙๒
วิจิตฺตา	๓๗/๕	วินยฺย	๑๑๔/๑๖
วิจิน	๒๖๖/๓๔	วิโนทยิ	๕๗๒/๖๗
วิขณฺยา	๑๓๒/๒๐	วินฺทเยย	๒๗๒/๓๕
วิธิกฺขจฺจมาโน	๙๗/๑๓	วิปฺสฺสกา	๑๓๒/๒๐
วิธิตาวี	๘๖/๑๔๑; ๔๑๑/๔๙;	วิปาโก	๘๒/๙
	๔๘๐/๕๖	วิปฺปนฺนฺจ	๖๖/๒๐๙
วิขฺชสฺสพทา	๗๕/๒๑๐	วิปฺสฺสนฺนมนาวิตา	๔๔/๓๓๔
วิขฺชา	๘/๒๒๔; ๔๐๙/๕๗;	วิกฺกตฺติคฺคฺโต	๔๓๘/๑๖๓
	๔๑๑/๑๓; ๕๙๔/๖๙	วิกฺกสฺนฺนฺจ	๑๑๕/๑๖
วิขฺชาธรรสฺมาภุ	๗๗/๘๖	วิกฺกทก	๖/๓๒๙
วิขฺญ	๙๕/๑๒	วิมโล	๗๔/๘๖; ๒๘๗/๓๖
วิขฺญโก	๘๗/๔๒๐	วิมฺหิตฺมานโส	๓๒/๓๒๗
วิกิณฺณกฺโข	๑๒๘/๑๔๖	วิรฺกตฺติคฺคา	๘๙/๑๑
		วิรฺวิปฺผ	๑๔/๓๐๗
		วิรฺกทฺถ	๘๘/๑๑

อปทานกุกโม	ปทเพ/องเก	อปทานกุกโม	ปทเพ/องเก
วิราคสมณี	๘๘/๑๑	เวยยากรโณ	๖๖/๒๑๘
วิรุทธาณ	๕๘๑/๖๗	เวยยาวาจจโร	๕๑/๑๙๒
วิรูปุรเปน	๑๐๖/๑๔	เวสสภูวรพุทธินา	๓๑/๑๖๔
วิเรจัน	๕๗๙/๖๗	ไวกิณณ	๕๗/๑๖๒; ๙๖/๑๒๘;
วิโรเจมิ	๔๒๘/๕๑		๓๖๙/๔๕๙
วิธามาลา	๘/๒๑๒		
วิโลกยิ	๕๐/๒๑๗	[ส]	
วิภูจฺจโท	๑๔/๑๕๐; ๑๕/๓๔๔	สกุทตปุชฺชิต	๗๓/๔๑๘
วิวาห	๗๙/๙	สกุทตมานิโต	๓๓/๓๓๓
วิเวกกาโม	๓๕๘/๔๕๘; ๔๑๐/๑	สงกปฺปปุณฺณ	๗/๔๒๒
วิเวกาภิรทา	๓๐๗/๓๘	สงกปโป	๒๕๙/๓๘
วิสสุโต	๙๔/๑๒	สงกิลเสกถ	๒๑/๙๖
วิสสารโท	๒๑/๑๓๓; ๒๕๖/๓๓	สงโกจิถ	๓/๒๕๕
วิสาลนยโน	๔๓๗/๑๕๒	สงขรมมโก	๕๖/๑๙๒
วิสฺสทฺธจฺจขุ	๒๕/๑๙๗	สงฆาตมโม	๑๒๖/๑๘
วิสฺสทฺธโกชน	๖๐/๘๔	สงฆาร	๑๑๕/๙๑
วิสฺสทฺธสีลา	๑๓๒/๒๐	สงกาทิโต	๓๑๗/๔๕๔
วิหารกุสโล	๕๐/๒๕๔	สงกาโม	๒๐/๒๐๔
วิเทเจติ	๔๖๕/๕๖	สงกิติ	๕๓/๒๖๘; ๔๓/๕
วิชนิกา	๑/๑๔๘	สงโก	๑๑๗/๑๗
วิชสมปทา	๒๑/๑๕๑	สงฆาฏิ	๒๐/๒๒๖
วินิวิญญฺ	๒๘๐/๔๕๐	สงฆาเส	๑๓๘/๒๑
วูปกฺกฺโข	๓๕/๘๑	สงฆปารมิ	๗๖/๙
วูปสโม	๑๒๓/๓๘๐	สงฆวินิสฺสิกา	๓๑๓/๔๕๓
เวทชาโต	๔๓/๒๐๖	สณฺจวิฑฺ	๕๓/๒๔๖
เวปุลลํ	๕๖๖/๕๖	สณฺจณฺณา	๓๒๒/๔๐

ปทานุกรกโม

๕๔๗

ปทานุกรกโม	ปพเพ/องโก	ปทานุกรกโม	ปพเพ/องเก
สณฺจนนปตฺโต	๑๒๐/๑๗	สปปีเทถ	๒๙/๒๕๑; ๔๕/๒๙๐
สณฺจนโน	๒๒/๑๗๒; ๙๗/๒๒๒	สพฺพกาลิก	๔๔๐/๑๘๓
สณฺชาตโกโป	๕๕๖/๖๕	สพฺพณฺวโร	๒/๑๐; ๘๔/๑๐
สณฺชาตชนฺโร	๑๐๙/๑๕	สพฺพปาจิ	๖๕๕/๗๖
สณฺณตา	๕๖๔/๖๖	สพฺพปฐา	๕๘/๔๒๗
สณฺจาทิ	๕๖๙/๖๖	สพฺพพณฺธนา	๑๕๒/๑๑๐
สณฺทาเส	๔๓๙/๑๖๙	สพฺพพลฺกชนฺสมฺปนฺโน	๔๓๙/๑๖๗
สทฺตปตฺตสนามโก	๑๒/๓๐๖	สพฺพสิปป	๔๓๕/๑๓๕
สทฺตภุมม	๔๐๖/๔๙	สมฺปชาโน	๗๖/๑๕๘
สทฺตตรทณฺฐิสทา	๑๓/๒	สมฺปคฺติ	๓๖/๑๓๔; ๑๑๙/๙๑
สทฺตตรทณฺสมฺปนฺโน	๒๒/๒๙๔; ๖๑/๒๑๘; ๙๙/๑๒๘; ๔๑๓/๔๙	สมฺปทสฺสยิ	๕๐/๑๒๒
สทฺตติปฺปผานิ	๒๗/๓๐๘	สมฺปทา	๕๕/๒๗๖
สทฺตวาทฺคโค	๘๑/๑๒๕	สมฺปภาส	๓๑/๓๒๗
สทฺตวาทฺโ	๔/๑๑๗	สมฺปวณฺติ	๓๐๐/๓๘
สทฺตฤกฺปิ	๕๘๙/๖๘	สมฺปทฺเสนฺโท	๔๑/๑๙๘
สทฺตฤสมฺปทา	๖๑/๒๐๘	สมฺโพธิมฺมุตฺตม	๗๔/๙
สนฺทจิจฺจ	๒๗๗/๓๕; ๕๗๗/๖๗	สมฺมานจลนา	๔๓๙/๑๖๔
สนฺทนี	๔๓๑/๔๖๕	สมฺมุขา	๓๓/๒๐๕
สนฺทวารณ	๔๐/๓๒๒	สมฺมุขชน	๒๕/๔๒๔
สนฺทิปท	๒๕๒/๓๓	สมฺมุทิต	๔๗๗/๒๑
สนฺถร	๑๑๓/๙๑	สํมญฺญมานานิ	๑๐๔/๑๔
สนฺทมานก	๔๓๖/๑๔๓	สํฆาราม	๙๘/๘๙; ๔๖๑/๕๕
สปปณฺณ	๒๗๗/๓๕	สํโยชนานิ	๑๑๘/๑๗
สปปภาโส	๙๕/๔๓๑; ๔๓๗/๑๔๘	สํวิภากรโท	๔๔๐/๑๗๔
สปปโก	๓๕/๓๒๗	สํเวเชติ	๒๑/๒๐๔
		สํสรามิ	๔๗๙/๕๐

ปทานุภกโม	ปพเพ/องเก	ปทานุภกโม	ปพเพ/องเก
สัเสทา	๔/๑๓๑	สีหเสยยกปยุ	๓๐/๔
สีขินายกั	๔๔/๒๕๗	สีหาสนั	๒/๗๗; ๔๗/๑๙๙
สิงคินิกขสุวรรณโก	๒๗/๙๗	เสตจจกโต	๙๘/๘๙
สิงคิเวร	๑๕/๔๒๓	เสตปีโต	๔๓๗/๑๕๒
สิงฆาปฏิปะตมกัณณา	๑๕๖/๒๓	เสนหา	๙๒/๑๒
สินทุราริธา	๓๘๗/๔๖๑	เสตุ	๓๙/๓๒๘
สินธว	๒๒/๓๓๗	เสเรยยกั	๓/๒๑๒
สินธุกุล	๓๓๔/๔๕๕	เสวิตพพา	๑๐๓/๑๔
สิรสา	๑๔/๑๗๑; ๕๘๗/๖๘	โสภสสวลวิโนทนั	๕๒/๒๖๘;
สีลาตเล	๖๔/๔๑๗		๒๖๔/๔๔๙; ๒๙๕/๓๗;
สีลาปฏั	๓๑/๑๒๐		๔๒๖/๔๖๕
สีลจจโย	๓/๒๒๔	โสจเร	๕๗๘/๖๗
สีเวฏีผลกั	๒๒/๔๒๔	โสณุปปลงกกา	๔๕/๖
สีสสคณา	๙๙/๒๒๒	โสณณรชตปาทุกา	๔๓๖/๑๔๔
สีสสสทั	๔๗๓/๕๑๒	โสณณภา	๒๖/๒๕๑
สีสสา	๓๐๔/๓๘; ๓๑๓/๓๙	โสเรติ	๔๕๖/๕๕
สีมพานา	๒๒/๓๓๗	โสภสิ	๓๑๔/๓๙
สีต	๑๐๘/๑๕; ๔๓๓/๑๑๕	โสมนสสโหมนสส	๑๒๓/๔๘
สีมาติโก	๓๑๗/๔๕๔	โสวณณปุปผานิ	๔๑/๒๐๖
สีมมนุปาลิย	๔๗/๓๓๔	โสสสาม	๖๑๘/๗๒
สีลวิทีโน	๑๘/๙๕		
สีลสมปนโน	๘๓/๘๗		
สีวลิกั	๔๑๙/๔๖๔		
สีสทุกขั	๘๗/๔๒๐		
สีหนาโท	๖๒๐/๗๒		
สีหปญชรา	๑๒/๒		
สีหพยคณา	๑๖๕/๒๔		

[ห]

หฐจมานโส	๑๒/๑๘๐; ๑๙/๓๘๔
หฐโจ	๖๐๐/๗๐
หฤตโรวณั	๑๔/๑๗๑
หฤตาโรโท	๘๒/๔๑๙

ปทานุกรกโม

๕๔๙

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องุเก
หตุถิยานัน	๖/๗๘; ๓๘/๒๓๗; ๔๓๖/๑๔๓	หาลัน	๓๔/๑๒๐; ๙๑/๓๖๕; ๔๗๓/๕๑๐
หนุทาว	๒๘๕/๓๖	หิตวปโป	๓๑๗/๔๕๔
หริโถภาเส	๒๖/๒๘๘	หิทานุกมบี	๙๐/๑๑
หริปณชรี	๑๖/๓	หิมวณทา	๒๕๕/๓๓; ๖๒๘/๒๓
หริทก	๖/๓๒๙; ๑๕/๔๒๓	หีนทก	๕๗๓/๖๗
หลาหล	๕๗๙/๖๗	เหตุจาสโน	๑๑๕/๓๗๙
หสุลา	๗๖/๔๒๙; ๙๕/๑๐๔	เหตุฐมมโนโรธาย	๔๗๖/๙
หัสกพิท	๒/๓๘๓	เหตุปุปภาว	๒๘๖/๓๖
หัสราชา	๔๗/๒๙๐; ๑๑๖/๙๑	เหวมณโน	๒๘/๘๐
หัสวติยา	๔๙/๑๗๖; ๙๐/๓๗๗; ๔๔๑/๕๓	เหสสทิ	๑๓๗/๑๔๗; ๒๕๔/๓๓; ๒๖๑/๓๔; ๔๕๔/๕๕;
หัส	๑๖๒/๒๔		๔๗๓/๕๐๘
หาเปติ	๙๓/๑๒	โทยาจินทโย	๘๒/๙

พุทธทศนิกายสุต อปทานปาลียัม

อสาธารณนามานิ

ปทานกุกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานกุกโม	ปทุเพ/องเก
[อ]		อตุตทสสี (ภควา)	๓/๒๕๕; ๑๑/๒๐๓;
อภกนตสณโก (เถโร)	๔๓/๒๕๐		๑๕/๒๘๐; ๑๘/๒๒๖;
อภคปุปผิโย (เถโร)	๔๑/๓๑๖		๑๘/๒๕๐; ๓๗/๑๖๕;
อภคิเตโช (จกกวตฺตี)	๕๓/๒๕๑		๔๕/๑๖๖; ๖๔/๑๒๔;
อภคินิพพปโน (จกกวตฺตี)	๕๗/๒๑๗	อตุตสหนุทสโก (เถโร)	๕๕/๑๔๒
อภคิสมา (จกกวตฺตี)	๒๓/๒๑๔	อริณตฺติโย (เถโร)	๕๔/๒๓๐
อภคิสฺวา (จกกวตฺตี)	๑๔/๑๘๐	อริณตฺโต (เถโร)	๔/๒๓๓
องฺโกลโก (เถโร)	๒๗/๒๗๓	อริณตฺโต (เถโร)	๘๘/๑๒๗
องฺโกลปุปผิโย (เถโร)	๑๔/๓๙๙	อโรปุปผิโย (เถโร)	๒๙/๑๘๒
อริโต (พฺรหฺมโน)	๑/๓๓๔	อนฺรุทฺโธ (เถโร)	๔๓๓/๕๒
อริณทโยโก (เถโร)	๑๑/๒๕๓	อนฺเลปทโยโก (เถโร)	๔๒/๓๔๗
อชฺชโน (สมฺพุทฺโธ)	๔๓/๔๑๔	อนฺโลมทโยโก (เถโร)	๓๑/๒๓๗
อณฺชโส (ชฺตฺติโย)	๕๕๑/๖๔	อนฺสํสวโก (เถโร)	๔๖/๓๔๐
อณฺชาโกณฺททโย (เถโร)	๖๑๒/๗๑	อนฺมทสสี (ภควา)	๒๖/๒๕๘;
อชฺชจฺนฺทโย (เถโร)	๑๓/๓๑๘		๒๗/๒๓๖; ๕๓/๑๖๗;
อชฺชเจสโก (เถโร)	๑๘/๑๘๘		๒๓๗/๓๑; ๒๕๐/๓๒;
อชฺชยา (จกกวตฺตี)	๓๒/๓๕๒		๓๗๕/๔๕
		อนฺตฺติกชฺชโร (จกกวตฺตี)	๔/๓๑๗
		อนฺสํสวโก (เถโร)	๓๘/๓๖๐;
			๑๖๐/๑๑๑

ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก
อปทานิโย (เถโร)	๓๒/๓๓๒	[อา]	
อพยวโก (เถโร)	๒๘/๒๙๕	อาเทโย (จกกวตฺตี)	๔๘/๒๕๓
อภิก (ภิกข)	๒๒/๑๘๑	อาธารทายโก (เถโร)	๔๓/๒๘๓
อมิตตชโล (จกกวตฺตี)	๑๒/๓๐๐	อาณนโท (อุปปจจาโก)	๖๕๔/๗๖
อมิตาโก (จกกวตฺตี)	๑๙/๒๘๗	อาณนโท (เถโร)	๖๖๓/๗๗
อมิตตโก (จกกวตฺตี)	๘/๓๕๐	อาณนโท (ธมมรชโย)	๕๔๒/๖๔
อมิตตตปโน (จกกวตฺตี)	๕๘/๒๓๐	อาณนโร (สมพทุโร)	๙/๓๑๒
อมพณชนทายโก (เถโร)	๑๘/๓๒๕	อาณนโท (สวโก)	๕๖/๓๖๒
อมพณผลทายโก (เถโร)	๑/๔๑๐	อาโปปฺปสโย (เถโร)	๑๒/๑๖๒
อมพทายโก (เถโร)	๖๑/๑๖๘	อายากทายโก (เถโร)	๑๐๑/๑๒๘
อมพปณฺธิโย (เถโร)	๔๒/๓๔๐	อารกขทายโก (เถโร)	๓/๓๔๙; ๒๓/๒๙๔
อมพยาคทายโก (เถโร)	๓๒/๓๐๓	อารามทายโก (เถโร)	๓๘/๓๔๖
อมพยาคทายโก (เถโร)	๒๕/๓๙๔	อาลมพนทายโก (เถโร)	๕/๒๙๒
อรรณตฺตโต (จกกวตฺตี)	๓๒/๓๕๙	อาลวทายโก (เถโร)	๓๔/๓๒๗
อรรณชหา (จกกวตฺตี)	๒๑/๒๗๒	อาสนสนฺถวิโก (เถโร)	๓๓/๓๕๒
อรรณปาโล (จกกวตฺตี)	๓/๒๗๘	อาสนนุฏจายโก (เถโร)	๕๒/๒๐๐
อรรณวติยา (นคเร)	๖/๓๙๑; ๙/๓๐๐; ๒๓/๓๐๒	อาสวตี (ลทา)	๕๐๕/๖๐
อสนโพธิโย (เถโร)	๙๒/๑๖๐	[อี]	
อสนโม (ชตฺติโย)	๓/๓๒๓	อินทสโม (จกกวตฺตี)	๑๖/๒๔๙
อสนโต (มาลาการ)	๔๓/๒๙๗		
อโสภชโก (เถโร)	๒๒/๒๗๒; ๔๑/๒๖๐	[อุ]	
อสุตฺธิ (พราหมณ)	๒๗/๖/๓๕	อุกขิตฺตปทุมโย (เถโร)	๑๔๒/๓๘๒
อสุตฺธิ (สวโก)	๓๖๘/๔๕	อุกคตา (จกกวตฺตี)	๕๕/๒๐๗
		อุกคโต (จกกวตฺตี)	๖๒/๑๕๖

อปทานกุกโม	ปพเพ/องฺเก	อปทานกุกโม	ปพเพ/องฺเก
อุตุทม (เจติย)	๒๖/๓๕๒	อุมฺมาปฺปมฺปิโย (เถโร)	๖/๓๕๖;
อุตุทเรยฺยทายโก (เถโร)	๑๑๐/๓๗๙		๒๕/๒๓๖
อุตุทติโย (เถโร)	๑๗๙/๑๑๔		
อุทกทายโก (เถโร)	๒๙/๒๙๑	[เอ]	
อุทกปฺฐโก (เถโร) ๑๓/๓๖๙; ๓๕/๑๙๘		เอกอมฺชติโก (จกฺกวตฺติ)	๒๒/๓๒๕
อุทกเสจนา (จกฺกวตฺติโน)	๔๙/๑๘๔	เอกจมฺปกปฺปมฺปิโย (เถโร)	๓๐/๔๐๑
อุทกาสนทายโก (เถโร)	๔/๒๙๙	เอกชฺโณ (จกฺกวตฺติ)	๙/๓๓๐
อุทปานทายโก (เถโร)	๒๐/๒๕๗	เอกอมฺชติโก (เถโร)	๑๘๓/๑๑๕
อุทายิ (สตฺถุสสาวโก)	๖๐/๑๒๓	เอกอมฺชติโย (เถโร)	๒๓/๓๒๕;
อุทมฺพรผลทายโก (เถโร)	๓/๔๑๒		๖๖/๓๙๐
อุเทโน (ขตฺติโย)	๒๓/๘๐	เอกตฺถมฺภิกโก (เถโร)	๒๖/๘๐
อุทฺทาลกปฺปมฺปิโย (เถโร)	๒๖/๔๐๐	เอกทิมฺปิโย (เถโร)	๓๓/๒๕๙
อุทฺทาลทายโก (เถโร)	๓๗/๓๑๐	เอกทฺสสทายโก (เถโร)	๓๗/๓๗๑
อุฏฺฐายิกโก (เถโร)	๒๙/๓๓๒	เอกปทฺมมฺปิโย (เถโร)	๑๐/๓๘๔
อุปติสฺส (สมฺพุทฺโธ)	๔๘/๓๘๘	เอกปฺปมฺปิโย (เถโร)	๑๙/๓๓๑
อุปรจิ (จกฺกวตฺติ)	๑๒/๑๘๗	เอกรสฺนิโย (เถโร)	๕๙/๒๓๐
อุปวาโณ (เถโร)	๑๐๕/๑๐๕	เอกวรฺหนมฺปิโย (เถโร)	๕๑/๒๙๘
อุปวาโณ (สตฺถุสสาวโก)	๑๐๑/๑๐๕	เอกสณฺณโก (เถโร)	๒๐/๒๘๗
อุปเสนโน (สตฺถุสสาวโก)	๙๔/๘๘	เอกสณฺณโม (เถโร)	๕/๑๗๒
อุปากตฺทาสนนิโย (เถโร)	๓๘/๓๒๒	เอกาสนทายโก (เถโร)	๘/๓๑๒
อุปาลิ (เถโร) ๒๔/๑๓๓; ๕๙๕/๖๙		เอกาสนนิโย (เถโร)	๓๙/๒๐๖
อุปาลิ (สาวโก)	๔๘๔/๕๘	เอกิสฺสโร (จกฺกวตฺติ)	๓๓/๒๗๔
อุปาหนทายโก (เถโร)	๒๒/๓๑๔	[โอ]	
อุปฺพลทฺตติโย (เถโร)	๑๘/๑๙๖	โอฏฺฐาโก (ราชา)	๓๘/๑๓๕
อุพฺพิทฺโธ (ขตฺติโย)	๔๑๑/๔๙	โอปวฺโยทฺ (เถโร)	๔๒/๑๕๔
		โอภาโส (ขตฺติโย)	๕๕/๒๑๗

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก
[ก]		กฤษณาทาโน (เถโร)	๑๖/๑๑๘
กฤตการุณปุณฺณโก (เถโร)	๒๔/๒๔๒	กฤษณทนายโก (เถโร)	๕๗/๒๔๗
กฤตการุณปุณฺณโย (เถโร)	๗/๓๙๘	กฤษณทนายโย (เถโร)	๘/๒๕๖;
กณเวรปุณฺณโย (เถโร)	๑๒/๒๔๙		๕๗/๓๕๕
กณิการจตุตฺติโย (เถโร)	๒๗/๒๕๑	กฤษณาสนฺนิโย (เถโร)	๗๔/๒๑๙
กณิการปุณฺณโย (เถโร)	๔/๒๗๘	เกณีย (คาปส)	๒๓๔/๔๔๖
กทมฺพปุณฺณโย (เถโร)	๒๓/๔๐๐;	เกสรปุณฺณโย (เถโร)	๑๕/๓๙๙
	๓๔/๒๔๔	โกฏุมฺพริโย (เถโร)	๑๗/๒๖๔
กทลิลทนายโก (เถโร)	๗/๔๑๔	โกณฺทลยฺมสฺส (ภควโต)	๙/๒๕๖;
กปฺปรุกฺขา	๒๖/๔		๑๔/๓๒๔
กปฺปรุกฺขิโย (เถโร)	๑๑๓/๑๓๐	โกธทนายปุณฺณโย (เถโร)	๓๙/๒๘๒
กรวิกา	๔๒/๕	โกธิต (โปโรหิจฺโจ)	๕๔๐/๖๓
กาสมาริผลทนายโก (เถโร)	๑๐/๔๐๙	โกธโล (ราชา)	๕๔/๓๖๑
กาฬทนาย (เถโร)	๖๓/๑๒๔	โกธโย (ชฎิล)	๒/๙๔
กิลฺยเกสรว (จกฺกวตฺติ)	๓๒/๓๐๙	[ข]	
กิลฺยทนายโก (เถโร)	๑๘/๓๐๑	ขชฺชทนายโก (เถโร)	๑๗/๒๕๐
กิสฺสยฺชโก (เถโร)	๓๔/๒๗๔	ขณฺฑทนายโย (เถโร)	๑๖/๒๗๒
กิกณิการปุณฺณโย (เถโร)	๑๔/๒๗๙	ขณฺฑโก (สวโก)	๑๘/๑๗๒
กิสฺสยฺชโก (เถโร)	๑๓/๓๙๒	โขมทนายโก (เถโร)	๑๘๘/๑๑๖
กุกฺกุฏ (ปพฺพโต)	๓๐/๒๔๓	[ค]	
กุกฺกุฏ (สกุณ)	๕๒/๒๔๖	คจฺจกา	๓๑๗/๓๙
กุกฺกุโร (สยฺมญ)	๓๔/๓๐๙	คณฺธิปุณฺณโย (เถโร)	๙๖/๒๒๒
กุกฺกุโร (ปพฺพโต)	๑๐/๒๑๓	คทสฺสทนายโก (เถโร)	๑๕/๑๘๐;
กุกฺกุชปุณฺณโย (เถโร)	๕/๒๖๒		๕๙/๓๕๐
กุกฺกุทนายโก (เถโร)	๒๖/๓๑๕		
กุกฺกุชปโก (เถโร)	๑๙/๓๐๗		

ปทานกถโม	ปพเพ/อจเ	ปทานกถโม	ปพเพ/อจเ
กติปจฺเจทโน (จกฺกวตฺติ)	๕๔/๒๑๘	จนฺทโน (สมฺพุทฺธสฺสทฺโร)	๒๐/๓๑๓
กนฺธฐปฺปิโย (เถโร)	๖/๓๖๘	จนฺทภาคา (นที)	๑/๑๗๙; ๑๑/๓๘๔;
กนฺธมาลียะ (เถโร)	๓๐/๑๘๙		๑๓/๔๐๔; ๑๗/๒๒๖;
กนฺธมฺภูจียะ (เถโร)	๔๗/๔๐๗		๒๓/๓๒๐; ๒๗/๓๒๖;
กนฺธิโย (ขตฺติโย)	๘/๓๒๔		๒๘/๓๕๙; ๓๑/๔๐๑;
กนฺโธทททายโก (เถโร)	๓๒/๑๕๒		๓๓/๒๕๒
กนฺโธททียะ (เถโร)	๔๐/๒๑๖	จนฺทวทียา (นกร)	๑๐๖/๑๐๕;
กิริเนลมฺภูจิปุชฺโก (เถโร)	๔๖/๒๗๕		๑๓๔/๑๐๘
กิริสโร (จกฺกวตฺติ)	๖๓/๒๑๘	จนฺทภา (จกฺกวตฺติ)	๓๒/๒๕๙
โกตโม (ปพฺพโต)	๙๗/๒๒๒	จมฺปกปฺปมฺปิโย (เถโร)	๑๖/๓๑๓;
โกตโม (สตุถา)	๘/๑๑๗; ๑๖/๑๓๒;		๔๓/๓๘๗; ๔๖/๒๒๙
	๔๐/๙๘; ๔๐/๑๒๑;	จมฺพโก (ขตฺติโย)	๖๓๕/๗๔
	๔๔/๘๒; ๕๖/๑๒๓;	จิตกปฺปชฺโก (เถโร)	๕/๓๓๕;
	๗๙/๘๖; ๘๙/๓๖๕;		๑๒/๓๑๒; ๓๐/๓๒๖;
	๙๘/๑๐๔; ๑๐๕/๘๙;		๔๒/๔๐๗; ๕๖/๒๐๘
	๒๕๓/๓๓; ๓๘๖/๔๖;	จิรปโป	๑๗/๓๒๕
	๔๕๓/๕๕; ๔๘๓/๕๘;	จุฬจฺจนฺโท (สตุถสวโก)	๑๓๗/๑๔๗
	๖๒๓/๗๒; ๖๓๖/๗๔;	จุฬปนฺธโก (เถโร)	๕๕/๘๓
	๖๕๓/๗๖		
โกตฺสนิกเขปโก (เถโร)	๒๖/๓๓๘		

[จ]

จกฺกมททายโก (เถโร)	๑๐๐/๑๔๓
จกฺโกฏฺฐกียะ (เถโร)	๑๓/๓๒๔
จนฺทตฺติโต (จกฺกวตฺติ)	๔/๒๗๐
จนฺทนปฺปชฺโก (เถโร)	๒๕/๒๒๖
จนฺทโน (ขตฺติโย)	๕๕๒/๖๕

[ฉ]

ฉตฺตททายโก (เถโร)	๑๖/๓๓๗
ฉาปโล (ปพฺพโต)	๓๙/๓๘๗

[ช]

ชกฺติกาโร (เถโร)	๓๕/๓๐๓
ชลนฺธโร (จกฺกวตฺติ)	๑๗/๓๐๑

ปทานกถโม	ปทุเพ/องุเก	ปทานกถโม	ปทุเพ/องุเก
ชลธิชา (จกกวตฺตี)	๘๐/๓๖๔	ครณโย (เถโร)	๔๑/๓๒๘
ชลตฺตโม (ราชา)	๑๐๔/๒๒๒	ทาวโณ (ชตฺติโย)	๖๓๔/๗๔
ชวหฺสโก (เถโร)	๒๙/๓๒๐	ทาลวณฺฏทายโก (เถโร)	๓๖/๒๘๙
ชาติปุชโก (เถโร)	๙๐/๒๑๑	ทิกณฺฑิปปุณฺณิโย (เถโร)	๕๒/๒๗๖
ชิตเสนา (จกกวตฺตี)	๑๕/๒๗๑	ทิกิจฺจนโก (เถโร)	๔๔/๒๖๐
ชุตินฺธโร (จกกวตฺตี)	๒๘/๒๔๓; ๓๓/๒๘๒	ทินณฺฎทายโก (เถโร)	๘๙/๓๗๗
โชติปาโล	๙๒/๔๒๐	ทินณฺฎจิทายโก (เถโร)	๕๘/๓๘๙
โชติโย (จกกวตฺตี)	๒๖/๓๑๔	ทินสณฺณการทายโก (เถโร)	๗/๑๗๓; ๑๑/๒๗๐
[ฌ]		ทินสูลโก (เถโร)	๓๘/๒๔๔
ฌาณโร (จกกวตฺตี)	๔๕/๓๕๔	ทิสฺส (ปุริ)	๙๕/๓๖๖
ฌาณสณฺณโก (เถโร)	๑๒/๑๙๕; ๙๐/๒๒๑	ทินทกทายโก (เถโร)	๔๑/๒๗๕
[จ]		ทินทกผลทายโก (เถโร)	๖๒/๓๙๐
จิตฺตชฺชโย (เถโร)	๙/๑๗๕	ทิปทมิโย (เถโร)	๗๔/๑๗๘
จิตตสณฺณการกา (จกกวตฺตีโน)	๔๙/๑๙๑	ทิปุณฺณิโย (เถโร)	๓๖/๑๙๐
[ต]		ทิมิรปุณฺณิโย (เถโร)	๙/๑๙๐; ๓๔/๔๐๑
ทมาลปุณฺณิโย (เถโร)	๕/๒๗๐	ทิวรีโย (เถโร)	๔๖/๓๕๔
ทโมนุโท (จกกวตฺตี)	๑๗/๓๗๐; ๔๙/๒๔๖	ทิลมฺมุจโย (เถโร)	๙/๓๒๔
ทมฺพปุณฺณิโย (เถโร)	๑๔/๒๔๑	ทิวราย (ปุเร)	๑๔/๓๐๐; ๓๖/๓๐๓
ทรวณโย (เถโร)	๒๐/๒๘๐; ๔๒/๓๒๒	ทิสฺรณคณฺนิโย (เถโร)	๑๓๓/๑๐๘
		ทิสฺสโส (ภควา)	๑๘/๒๖๔; ๓๗/๓๙๕; ๕๐/๒๕๔
		ทินทิกงกณฺนิปุชโก (เถโร)	๓๐/๓๘๖
		ทินปุณฺณมาลโย (เถโร)	๑๙/๓๘๕; ๒๑/๔๐๕

ปทานกถโม	ปทุเพ/องฺเก	ปทานกถโม	ปทุเพ/องฺเก
ทวารวฺจิทายโก (เถโร)	๓/๓๐๕	[ฐ]	
เตลมกฺขิโย (เถโร)	๙/๓๑๘	ธชทายโก (เถโร) ๒๖/๓๘๕; ๖๖/๑๕๗	
		ธณฺณวตฺติยา (นคโร)	๖๕/๒๑๘
[ฎ]		ธมฺมจกฺกโก (เถโร)	๑๐๗/๑๒๙
ถมฺบารโปโก (เถโร)	๙/๒๓๔	ธมฺมทสฺสีสฺส (มุนิโน)	๑/๓๔๙
โถมโก (เถโร)	๔/๓๑๑	ธมฺมสณฺณโก (เถโร)	๑๙/๓๔๔
		ธมฺมสฺสวณฺโณ (เถโร)	๑๒๘/๓๘๑
[ฑ]		ธรรมฺมโร (จกฺกวตฺตํ)	๓๗/๒๔๔
ทณฺฑาทายโก (เถโร)	๒๑/๓๙๓	ธาทปฺปชโก (เถโร)	๒๖/๓๐๘
ทณฺฑาเสโน (จกฺกวตฺตํ)	๘๙/๑๖๐	ธูปทายโก (เถโร)	๑๖๔/๑๑๒
ทวารวตฺติยา (นคโร)	๒๙/๒๗๓	[ณ]	
ทีปทายโก (เถโร)	๑๗/๓๑๙	นนฺโท (สาวโก)	๗๐/๔๑๘
ทุชฺชโย (จกฺกวตฺตํ)	๑๓๔/๑๔๗	นรฺกตฺมา (จกฺกวตฺตํ)	๑๑/๑๙๕
ทุมฺหโร (จกฺกวตฺตํ)	๑๑/๑๗๑	นพฺมาลโย (เถโร)	๔๖/๑๙๙
ทุสฺสทายโก (เถโร)	๔๓/๒๕๓	นพาคารโก (เถโร)	๓๘/๓๘๗
เทวคชฺชโร (จกฺกวตฺตํ)	๒๖/๒๗๓	นพินฺนเกสริโย (เถโร)	๑๓/๓๐๖
เทวทฺธโร	๗๙/๔๑๙	นาคเกสริโย (เถโร)	๘/๓๐๖
เทวฺรตฺตนิโย (เถโร)	๑๘/๒๙๔	นาคปฺปฉโย (เถโร)	๔๕/๒๔๕
เทวโล (ชกฺกตโย)	๑๒/๓๑๘	นาคสมาลโย (เถโร)	๑/๑๗๐
เทวโล (สมฺพุทฺโธ)	๕๕๕/๖๕	นารโท (พฺรหฺมโณ)	๒๙/๒๙๕; ๕๑/๒๒๙
เทวโล (สาวโก)	๖/๓๑๑	นาลิปฺปฉโย (เถโร)	๕๓/๓๕๕
เทวโล (อภฺกฺสาวโก)	๓๔/๑๕๓	นาพาคีรี	๘๓/๔๑๙
เทสทิทฺธิโก (เถโร)	๓๕/๓๓๙	นิกฺคณฺฑทฺธิปฺปฉโย (เถโร)	๒๔/๒๘๑; ๖๓/๓๖๒
เทสฺสปฺชโก (เถโร)	๒๒/๒๕๐		

ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก	ปทานุกรกโม	ปทุเพ/องเก
นิปนฺนฉลโก (เถโร)	๒๑/๑๘๑	ปทุมเกสรีย (เถโร)	๔/๓๔๒
นิมิตฺตสณฺณโก (เถโร)	๓๓/๓๕๙	ปทุมจฺจทนิโย (เถโร)	๘๗/๑๔๑
นิมฺมิตา (จกฺกวตฺติ)	๔๖/๒๓๘	ปทุมปฺปฬิโย (เถโร)	๕๖/๑๘๕
นิสโก (ปพฺพโต)	๑/๙๔	ปทุมปฺปชโก (เถโร)	๔๗/๓๘๘
นิสโก (สมณ)	๑๑๑/๑๐๖		๑๐๕/๒๒๓
นิสโก (สาวโก) ๑๓๗/๑๐๙; ๒๓๔/๓๑		ปทุมตฺตโร (ชิน)	๑/๒๒๔; ๑/๓๘๓;
นิสฺเสณิทายโก (เถโร)	๑๒/๒๕๖		๒๐/๓๗๐; ๓๐/๓๐๙;
เนสาโท (พฺรหฺมโณ)	๑๔/๓๕๐		๓๕/๘๑; ๔๐/๒๒๔;

[၂]

ปัจจุจากมนิโย (เถโร)	๑๙/๑๖๓	๑๑๑/๓๗๙; ๑๓๐/๓๘๑	
ปัจจุจกมนิโย (เถโร)	๑๕/๓๓๐	ปทุมุตฺตโร (พทุโธ)	๕๓/๔๒๗
ปัจจุปฏจกนสณฺณโก (เถโร)	๘๑/๒๑๐	ปทุมุตฺตโร (มหาอิสิ)	๖๔๘/๗๕
ปณฺจกฺกฺติโย (เถโร)	๕๔/๒๕๔	ปทุมุตฺตโร (มหามุนิ)	๑๑/๑๓๒;
ปณฺจทีปโก (เถโร)	๕๖/๑๕๖	๕๓/๒๔๖; ๖๒/๔๒๘;	
ปณฺจสีลสสมาทานิโย (เถโร)	๑๕๔/๑๑๑	๖๔๔/๗๕	
ปณฺจหตฺธิโย (เถโร)	๒๓/๒๖๔;	ปทุมุตฺตโร (สมพทุโธ)	๑๕/๒๓๕;
	๘๒/๑๔๐	๒๒/๔๐๕; ๕๒/๑๐๐	
ปจฺวิทฺตฺตฺติ (จกฺกวตฺตฺติ)	๕๔/๒๑๗	ปทุโม (เถโร)	๗๗/๑๕๘
ปณฺฑิตายโก (เถโร)	๔/๓๒๙;	ปทุโม (ภควา)	๑/๒๔๘; ๑๘/๒๗๒
	๓๒/๓๑๕	ปทุโม (สมพทุโธ)	๑๖/๓๙๙
ปทฺตทายโก (เถโร)	๒๒/๓๐๘	ปณฺสผลทายโก (เถโร)	๘/๔๑๕
ปทฺติปฺปติโย (เถโร)	๒๗/๔๐๖	ปพฺพการทายโก (เถโร)	๕๑/๓๔๘
ปทฺตฺตโก (เถโร)	๒๓/๑๙๖; ๓๐/๓๓๘	ปภงฺกโร (เถโร)	๗๓/๓๗๕
ปทฺตวิภกฺกโม (จกฺกวตฺตฺติ)	๖๑/๒๑๘	ปภสฺสโร (จกฺกวตฺตฺติ)	๓๘/๑๒๑
ปทฺสณฺณโก (เถโร)	๒/๑๗๑		

อปทานุภกโม	ปทเพ/องฺเก	อปทานุภกโม	ปทเพ/องฺเก
ปรปฺปสาทโก	๒๘/๑๖๔	ปฺปผจฺจโกฏฺฐิโย (เถโร)	๑๐/๑๖๘
ปรมนนฺททายโก (เถโร)	๑๒/๓๔๓	ปฺปผจฺจนฺตติโย (เถโร)	๘๑/๓๖๔
ปรีวโร (จกฺกวตฺตํ)	๑๔/๓๓๐	ปฺปผจฺจนฺนียา (จกฺกวตฺตํ)	๒๘/๒๕๘
ปรีสุทฺธโร (จกฺกวตฺตํ)	๔๒/๒๕๓	ปฺปผจฺจนฺนียโย (เถโร)	๓๓/๒๒๗
ปลฺลงฺกทายโก (เถโร)	๕๒/๒๓๘	ปฺปผณฺณปิโย (เถโร)	๒๕/๒๑๔
ปาฏฺฐิปปุณฺณิโย (เถโร)	๑๐/๑๗๕; ๑๒/๔๐๔	ปฺปผธารโก (เถโร)	๑๐/๓๓๖
ปาทปาวรา (จกฺกวตฺตํ)	๑๘/๓๕๑	ปฺปผาสนทายโก (เถโร)	๒๕/๓๕๒
ปานธิทายโก (เถโร)	๑๐/๒๘๖	ปฺปผิโย (จกฺกวตฺตํ)	๓/๑๗๐
ปาปนิวาริโย (เถโร)	๔๙/๒๘๔; ๕๔/๒๙๑	ปฺปพฺพงฺคณฺณิโย (เถโร)	๔๘/๓๓๔
ปายาสทายโก (เถโร)	๓๔/๒๑๕	ปฺปพินฺนปฺปผิโย (จกฺกวตฺตํ)	๘๘/๒๒๑
ปิณฺฑปาทิโก (เถโร)	๔๐/๓๙๖	ปฺปพินฺนปฺปโก (เถโร)	๑๒/๓๕๗; ๑๖๘/๑๑๓
ปิณฺฑโธตถการทฺวาไซ (เถโร)	๖๒๗/๗๓	โปทฺถทายโก (เถโร)	๒๖/๓๒๖
ปิยาลปฺปผิโย (เถโร)	๒๘/๓๐๒	[ฬ]	
ปิยาลิโน (จกฺกวตฺตํ)	๗๑/๒๓๒		
ปิณฑฺยผลทายโก (เถโร)	๔/๔๑๒	ผลททายโก (เถโร)	๔๒/๒๓๘
ปิณฑฺยทวฺจฺโจ (เถโร)	๖๗/๘๕	ผลททายโก (เถโร)	๑๐/๓๓๐; ๒๓/๓๔๕; ๔๒/๑๘๓;
ปิณฑฺยทวฺจฺโจ (สคฺคตฺตาวโก)	๘๔/๔๓๐		๘๓/๒๒๐
ปฺปณฺฑริโก (เถโร)	๓๗/๓๒๗	ผารุสผลททายโก (เถโร)	๕/๔๑๓
ปฺปณฺฑโก (ขตฺตติโย)	๙๑/๑๖๐	ผุสฺสิตกมฺมิโย (เถโร)	๕๒/๓๗๓
ปฺปณฺโณ มนฺตานิปฺปทโต (เถโร)	๔๔๐/๕๓	ผุสฺสิตโต (มนฺตานิปฺปทํ)	๔๕/๓๗๒
ปฺพนาลิ (รฺกฺกโต)	๖๗/๔๑๘	ผุสฺสิตโต (ภคฺวา)	๒๘/๒๕๑
ปฺพนาคปฺปผิโย (เถโร)	๑๘/๓๗๐; ๕๐/๒๔๖	ผุสฺสิตโต (สมฺมพฺพุทฺธโร)	๘/๓๙๘

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเ	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเ
[พ]		ภิสุมพาลทายโก (เถโร)	๑๑/๓๙๘
พนฺธฺวโก (เถโร)	๖/๒๕๐; ๑๑/๒๖๓	ภิสาลุทายโก (เถโร)	๔/๑๗๒
พนฺธฺมทียา (นคเร)	๓๙/๒๖๐;	ภีมรโธ (จกฺกวตฺตํ)	๑๓/๒๗๙
๔๔/๒๕๓; ๗๔/๓๗๕;		ภุคฺคโณ (ปพฺพโต)	๒๗/๓๘๖;
๑๘๔/๑๑๕			๓๕/๒๔๔
พนฺธฺม	๑/๒๐๒	ภุริปญฺญา (จกฺกวตฺตํ)	๘๐/๒๑๐
พฺลุกฺกตา (จกฺกวตฺตํ)	๑๕/๒๒๕	ภิชนทายโก (เถโร)	๙/๓๕๐
พิมฺพิชาลิปฺปมฺปิโย (เถโร)	๓๓/๓๐๙	[ม]	
พินฺพาลิตายโก (เถโร)	๖๑/๒๐๑	มกฺกทตฺตโก (เถโร)	๒๙/๒๕๘
พุทฺธสณฺณโก (เถโร)	๖๕/๒๐๙	มกฺกทายโก (เถโร)	๓๖/๒๓๗
พุทฺธสณฺณโก (เถโร)	๔๖/๓๔๗	มกฺกสณฺณโก (เถโร)	๗๑/๒๐๙
พุทฺธปฺปญฺจาโก (เถโร)	๖๐/๑๙๓	มฆวปฺปมฺปิโย (เถโร)	๒๓/๓๓๑
พุทฺธปฺปญฺจายโก (เถโร)	๔๒/๓๓๔	มกฺกโล (มาณโว)	๑/๓๙๗
พุทฺธโร (ชตฺตมฺปิโย)	๓๓/๒๑๕	มจฺจทายโก (เถโร)	๒๕/๓๒๐
โพธิวาทโก (เถโร)	๕/๔๐๓	มณฺจทายโก (เถโร)	๓๓/๓๙๕
โพธิสณฺณโก (เถโร)	๕๐/๑๘๔	มณฺชริปฺปโก (เถโร)	๒๗/๓๑๔
[ภ]		มณฺธิปฺปโก (เถโร)	๓๘/๒๕๙
ภทฺธิโย กาทิโกธายปฺปโก (เถโร)		มรฺฐปฺปโก (เถโร)	๔๔/๑๙๑
	๖๙/๑๓๘	มนฺทาววปฺปมฺปโก (เถโร)	๒๙/๒๔๓
ภานิมมิตา (จกฺกวตฺตํ)	๔๑/๒๓๘	มนฺทาววปฺปมฺปิโย (เถโร)	๔/๓๙๗
ภากิรีถิ (กงฺคา)	๒๐/๓๔๔;	มทฺทนา (จกฺกวตฺตํ)	๑๐/๒๗๑
	๖๒๘/๗๓	มหากจฺจายโน (เถโร)	๔๗/๑๒๒
ภาชนทายโก (เถโร)	๘/๓๐๐	มหากสฺสโป (เถโร)	๔๒๐/๕๐
ภิกฺขทายโก (เถโร)	๖/๑๙๔	มหาทฺทนฺทมิ (ราชา)	๒๙/๒๐๕
ภิสทายโก (เถโร)	๓๕/๑๖๕		

อปทานกโม	ปพเพ/องเก	อปทานกโม	ปพเพ/องเก
มหาปตาโป (จกกวตฺตี)	๒๓/๒๘๐; ๓๗/๒๙๖	ยวกลาปีโย (เถโร)	๑๐/๓๙๒
มหาปวิโร (เถโร)	๑๐/๒๐๓	ยโสธโร (ราชา)	๒๑/๗๙
มหาปพิโน (จกกวตฺตี)	๑๖๗/๑๑๓	ยามา (เทวา)	๕/๓๙๗
มหาโมคคัลลาน (เถโร)	๓๙๗/๔๘	ยฺฐิกปฺปผิโย (เถโร)	๓๗/๒๕๒
มหายสา (จกกวตฺตี)	๘/๑๗๙	ยฺฐิกปฺปผิโย (เถโร)	๕๗/๒๗๗
มหารโธ (จกกวตฺตี)	๔๔/๒๔๕	[ร]	
มหารุจิ (จกกวตฺตี)	๑๒/๑๘๗	รฏฺฐปาโล (สตฺถุสวโก)	๑๑๑/๙๐
มหาวิฑูธาริก (วิมาน)	๖๐/๑๗๗	รตนปฺปชฺชโล (จกกวตฺตี)	๖๑/๒๑๘
มหาวิโร (พทุโธ)	๘/๓๖๙	รตฺติยปฺปผิโย (เถโร)	๑๗/๒๕๗
มหาสิขา (จกกวตฺตี)	๒๐/๑๘๑	รเถสสา (ราชา)	๒๙/๒๐๕
มหิทธิกา (จกกวตฺตี)	๑๑/๒๔๙	รโหสณฺณโก (เถโร)	๔๐/๒๒๙
มเห	๓๑๗/๓๙	รสิสณฺณโก (เถโร)	๒๖/๒๘๘; ๓๔/๑๘๒
มาตงฺก (กฺขชฺร)	๕๐/๓๕๔	ราหุโล (เถโร)	๘๕/๘๗
มาตุโธ (จกกวตฺตี)	๔๓/๑๙๙	รุจิ (จกกวตฺตี)	๑๒/๑๘๗
มิณฺฑวฏฺฐิกโย (เถโร)	๔๒/๒๙๗	เรณฺ (ชฺตฺติโย)	๖๕/๒๐๑
มิตฺตมาตโก (จกกวตฺตี)	๔๐/๓๑๖	เรณฺปุชฺโก (เถโร)	๖๖/๒๐๑
มิเนลปฺปผิโย (เถโร)	๙/๒๗๙	เรณฺวตี (นกร)	๗๕/๘๖
มฺภูจิปฺปผิโย (เถโร)	๒๘/๑๙๗	เรวโต (สมพทุโธ)	๖๓/๓๙๐
มฺหุสสีตลา (จกกวตฺตี)	๓๗/๓๔๖	โรมโส (ชฺตฺติโย)	๓๒/๒๙๕
โมฆราโช (เถโร)	๘๓/๑๒๖	โรมโส (ทานโว)	๔๐/๓๔๐
[ย]		โรมโส (ปพฺพโต)	๑๘/๓๑๙; ๔๔/๓๘๘
ยณฺณสามิโก (เถโร)	๒๗/๓๕๙	โรมโส (สยมฺภ)	๓๕/๓๒๗
ยทตฺติโย (จกกวตฺตี)	๓๑/๓๑๕	โรหิณิ (จกกวตฺตี)	๒๔/๒๒๖
ยมนา	๓๑๗/๓๙		

ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องเก
[ล]		วิฐปนทายโก (เถโร)	๗/๑๔๙
ลพฐทายโก (เถโร)	๒/๔๑๑	วิปัสสิโน (ภควโต)	๑๓/๓๔๓;
ลพโก (ปพพโต)	๔๘/๓๘๘;		๑๘/๒๕๗; ๑๙/๓๐๑
	๑๔๑/๒๒	วิปัสสี (ภควา)	๑/๒๐๒; ๖/๔๐๓;
ลสณทายโก (เถโร)	๙๓/๑๒๗		๔๐/๒๐๖; ๖๘/๒๑๙; ๙๑/๒๒๑
[ว]		วิปัสสี (โลกนายโก)	๒๖/๓๙๔
วกุลปุปผิโย (เถโร)	๓๓/๒๙๖	วิปัสสี (สมพทุโร)	๓๗/๔๐๒;
วภูตโกโย (เถโร)	๔๗/๒๓๘		๓๘/๓๗๒; ๓๙/๓๒๒
วณณการโก (เถโร)	๒๖/๓๐๒	วิมโล (ขุติโย)	๗๔/๘๖
วตถทายโก (เถโร)	๕๒/๑๖๗	วิมโล (จกกวตฺตี)	๒๘/๒๘๑
วนิทุโร (จกกวตฺตี)	๒๙/๒๘๘	วิรวิปุปผิโย (เถโร)	๑๖/๓๐๗
วรทสฺสนโน (จกกวตฺตี)	๗๓/๒๑๙	วิลามาลา (จกกวตฺตี)	๘/๒๑๒
วรุโณ (อุปปจจาโก)	๒๓๘/๓๑	วิโลกโน (ราชา)	๖๒/๒๑๘
วรุโณ (ขุติโย)	๒๐/๑๗๒; ๖๐/๘๔;	วิพาลิทายโก (เถโร)	๒๒/๓๑๙
	๙๕/๒๒๑	วีสมโล (จกกวตฺตี)	๓๘/๒๘๒
วรุโณ (เทวราชา)	๓๑/๒๐๕	วีสมมชฺชโก (เถโร)	๒๐/๒๔๒
วรุโณ (นาคราชา)	๓๗๖/๔๕	เวทิกการโก (เถโร)	๑๔/๒๓๔
วตฺถิผลทายโก (เถโร)	๖/๔๑๔	เวทิกทายโก (เถโร)	๒๒/๓๐๑
วสโก (ปพพโต)	๓๔/๒๒๔	เวเทหมนี	๑/๑; ๘๓/๑๐
วาทสโม (ราชา)	๕๘/๒๑๘	เวภาโร (จกกวตฺตี)	๔๖/๒๙๗
วาสิทายโก (เถโร)	๘๓/๓๐๔	เวยยาวจจโก (เถโร)	๕๕/๑๙๒
วาเสฏฺโฐ (พราหมโณ)	๒๓๒/๔๔๖	เวสฺสภู (ภควา)	๑๑/๒๘๖
วาหนา (จกกวตฺตี)	๙/๒๐๒	เวสฺสภู (สมพทุโร)	๒๓/๒๕๐
วิกโน (ปพพโต)	๑๓/๓๑๒	เวสฺสวณโณ	๖๐/๒๐๘
วิชฺชาธโร	๑๒/๓๙๘		

อปทานกถโม	ปพเพ/องฺเก	อปทานกถโม	ปพเพ/องฺเก
[ส]		สพฺพคนฺธิโย (เถโร)	๘/๓๔๓
สกจิตฺตนิโย (เถโร)	๖/๑๖๑	สพฺพโฆววา (จกฺกวตฺตํ)	๑๘/๒๘๐
สโกสกโกโรณฺททายโก (เถโร)	๑๗/๓๙๓	สมฺมตจกฺขุ (จกฺกวตฺตํ)	๕/๒๔๐;
สจกฺขุ (จกฺกวตฺตํ)	๗๐/๒๐๙		๑๖/๓๑๙
สจจสยฺมโก (เถโร)	๖/๑๖๑	สมฺมตจกฺกโน (จกฺกวตฺตํ)	๕/๓๕๖
สยฺชโย (พฺรหฺมโน)	๒๗๕/๓๕	สมฺมตธโร (จกฺกวตฺตํ)	๙/๓๓๖
สตรฺสีโย (เถโร)	๑๙/๑๕๑	สมฺมตเนมิ (จกฺกวตฺตํ)	๙๐/๑๖๐
สตรฺสี (สมฺพทฺโร)	๒๒/๓๙๓	สมฺมตปาสาทิกา (จกฺกวตฺตํ)	๔/๒๘๕
สตฺตปณฺณิโย (เถโร)	๓๒/๔๐๖	สมฺมตวรณา (จกฺกวตฺตํ)	๔๒/๒๘๓
สตฺตปทฺมิโย (เถโร)	๑๙/๓๕๑	สมาทปโก (เถโร)	๔๙/๒๕๓
สตฺตปภาณฺธิโย (เถโร)	๑๙/๓๑๓	สมิทนฺทโน (จกฺกวตฺตํ)	๕๖/๒๗๖
สตฺตสตฺตลปฺปมฺปฺชโก (เถโร)	๒๙/๓๐๙	สมิโต (จกฺกวตฺตํ)	๖๔/๒๐๘
สตฺตาทปพฺพชิตฺโต (เถโร)	๓๗/๓๓๓	สมุทฺทกปโป (จกฺกวตฺตํ)	๑๐/๒๖๓
สตฺตสตฺตโม (จกฺกวตฺตํ)	๒๓/๒๔๒	สโมกโต (จกฺกวตฺตํ)	๔๐/๓๒๘
สตฺทสยฺมโก (เถโร)	๒๐/๓๓๗;	สโมกฺตกา (จกฺกวตฺตํ)	๔๗/๒๖๑
๓๘/๓๕๓; ๔๕/๑๘๔		สโมทโก (จกฺกวตฺตํ)	๓๑/๒๕๑
สตฺทสยฺมโก (เถโร)	๕/๓๙๑	สมฺปสาทิกโก (เถโร)	๓๑/๓๔๕
สนธิโต (เถโร)	๓๐/๒๘๘	สมฺปสฺสโน (จกฺกวตฺตํ)	๓๐/๒๓๖
สนฺนิฏฺฐาปโก (เถโร)	๗๖/๑๓๙	สมฺพหุลา (จกฺกวตฺตํ)	๑๑/๒๕๖
สปริวารจกฺกทายโก (เถโร)	๑๐๕/๓๖๗	สมฺมุขาทวิโก (เถโร)	๖๔/๒๑๘
สปริวาราสโน (เถโร)	๔๙/๑๕๕	สยฺนทายโก (เถโร)	๒๔/๑๕๑; ๙๓/๑๔๒
สปริวาริโย (เถโร)	๒๐/๒๓๕	สยฺมปโก (จกฺกวตฺตํ)	๕๓/๒๕๔
สพฺปีทายโก (เถโร)	๓๒/๒๕๑;	สวณฺคณฺนิโย (เถโร)	๓๐/๒๐๕;
๕๐/๒๙๑			๓๖/๓๙๕; ๓๙/๓๓๙
		สรวุ	๓๑๗/๓๙
		สรวุสฺสตี	๓๑๗/๓๙

ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก	ปทานุกรโม	ปพเพ/องฺเก
สทพปฎิโย (เถโร)	๔๐๐/๔๐๒	สจฺจนวิ (ชฺตติโย)	๘/๓๑๘
สทพมาลีย (เถโร)	๓๔/๒๘๒	สฺชาโต (จกฺกวตฺตี)	๒๕/๒๘๘
สทสฺสราชา (จกฺกวตฺตี)	๑๐๖/๑๒๙	สฺชาโต (พฺราหฺมโณ)	๔๔๑/๕๓
สทสฺสโร (จกฺกวตฺตี)	๗๑/๓๖๓	สฺชาโต (สมฺพทฺโร)	๒๔/๔๐๐
สํมุปฺปจฺจโก (เถโร)	๔๘/๒๖๑	สฺสทวา (จกฺกวตฺตี)	๑๘/๓๔๔
สาคโต (สทฺถสฺสวโก)	๒๗/๑๑๙; ๓๐/๑๒๐	สฺทสฺสโน (เถโร)	๑๖/๒๒๕
สาคโร (สวโก)	๗๔/๒๑๐	สฺทสฺสโน (ปาสาโท)	๗๖/๘๖
สามุทฺโท (จกฺกวตฺตี)	๓๖/๒๕๒	สฺทสฺสโน (พทฺโร)	๓๙/๓๘๗
สวรีปฺตโต (เถโร)	๓๗๔/๔๕	สฺทสฺสโน (มาลาการโ)	๒๔/๑๙๗
สวรีปฺตโต (ธมฺมเสนาปตี)	๕๓๙/๖๓	สฺทหายโก (จกฺกวตฺตี)	๑๐/๒๙๓
สาลทหายโก (เถโร)	๖๕/๒๓๑	สฺฐชฺ (ราชา)	๑๙/๒๔๒
สาลปฺปฎิโย (เถโร)	๑๓/๓๐๐	สฺฐาปิตฺติโย (เถโร)	๗/๑๘๖
สิขี (ภควา)	๕/๒๗๘	สฺเนกขมฺมา (จกฺกวตฺตี)	๓๖/๓๓๓
สิทฺธตฺโต (ภควา)	๗/๒๔๘; ๓๙/๒๕๒; ๑๑๒/๙๐	สฺนโนโท (จกฺกวตฺตี)	๔๒/๒๙๐
สิทฺธตฺโต (มหามุนี)	๒๔/๒๗๓	สฺนโนโท (ทาบโส)	๔๔๙/๕๔
สิทฺธตฺโต (สทฺธา)	๗๕/๓๖๔	สฺนโนโท (พฺราหฺมโณ)	๒๖/๒๒๗; ๙๗/๓๖๖
สินธุ	๓๑๗/๓๙	สฺเนโล (ชฺตติโย)	๔๕/๒๗๕
สิริธโร (ราชา)	๓๙/๒๒๘	สฺปาริจฺริยา (จกฺกวตฺตี)	๘๙/๒๑๑
สีหาสนทหายโก (เถโร)	๑๒/๗๘; ๒๕/๒๕๘	สฺปาริจฺริโย (เถโร)	๖/๒๔๘
สูกตาเวฬิโย (เถโร)	๔๗/๒๙๗	สฺปิจฺโย (เถโร)	๑๓/๑๘๗
สฺคนฺโร (ชฺตติโย)	๓๙/๒๑๖	สฺปฏฺกปฺปชโก (เถโร)	๒๙/๓๙๔
สฺจินฺตฺโต (เถโร)	๔๔/๑๖๖	สฺปฺปฎิศา (จกฺกวตฺตี)	๔/๒๖๒
สฺจินฺตฺติโย (จกฺกวตฺตี)	๕๔/๑๙๒	สฺปฺปพฺทฺโร (จกฺกวตฺตี)	๓๕/๒๓๗
สฺเจโฬ (จกฺกวตฺตี)	๗/๓๔๒	สฺพทฺโร (จกฺกวตฺตี)	๕๐/๓๔๘
		สฺพทฺโต (จกฺกวตฺตี)	๔๒/๑๙๘

จุฑาทกนิกายสุส อปทานปาลิย์

ภาณานิ ปจฺมปาทา

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อฺงฺเก	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อฺงฺเก
อภฺกุกฺเส อมฺรุเส	๑๐๖/๔๓๒	อฺงฺโกสกา พิมฺพิชาลา	๓๓๔/๕๐๖
อภฺกนฺตณฺจ ปทํ ทิสฺวา	๕/๑๗๐;	อฺงฺโกสํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	๑๗/๓๙๙;
๑๔/๓๙๒; ๓๕/๒๘๒		๒๓/๒๗๓	
อภฺโกสิตฺวาน สมณเ	๙/๑๑๗	อฺงฺกิริโส มหاناโก	๕๒/๑๓๖
อภฺขทสฺเสภฺวาเทวฺวา	๕๐/๔๒๗	อจฺรํ กตฺมตฺตมฺหิ	๒๘/๓๔๕
อการา อภินิภฺขมม	๑๑๙/๙๑;	อจฺโล โหมิ เมตฺตทาย	๒๘๗/๔๕๑
๓๔๕/๔๕๗; ๔๔๒/๔๖๖;		อจิรํ กตฺมตฺตํ มํ	๖/๑๗๙; ๕๒/๓๘๙
๕๑๒/๔๗๓; ๖๓๘/๗๔		อจิรํ กเต ปุคฺคณเ	๑๙/๗๙
อการาวสฺมาโนปี	๑๙/๙๖	อจฺจเยน อโหฺรตฺตํ	๔๔๖/๕๔
อภฺกขํ ปุปฺผมาทาย	๓๘/๓๑๖	อจฺจนฺโร โลเก อฺยุปฺปนํ	๕๖/๑๗๖
อภฺกิกฺขณฺโรว ชลฺลิติ	๔๐๔/๔๙	อจฺโณทกา สิตฺทลา	๓๔๓/๕๐๗
อภฺกิตฺทารุํ อหฺริทฺวา	๒/๔๗๕	อชฺคโรปี ปิเพสฺสิ	๒๗/๑๘๒
อภฺกิตฺทารุณฺจ จทฺเทวฺวา	๒๕๕/๔๙๙	อชฺช เม ฐมฺมปคฺคตฺสฺส	๗๐/๑๗๗
อภฺกิตฺติพฺพาปโน นาม	๕๗/๒๑๗	อชฺชาปี มํ มหาวีร	๕๗๕/๖๗
อภฺกิตฺติปากํ อนภฺกิตฺติ จ	๑๘๘/๒๖	อชฺชชฺนา อติมฺตฺตา จ	๑๐๕/๔๘๕
อภฺกิตฺติหุตฺตณฺจ เม อภฺกิตฺติ	๗๖/๒๑๙	อชฺชชฺโน นาม สมฺพุทฺโธ	๔๓/๔๑๔
อภฺกโก อารทฺธวិวิยานํ	๕๘/๔๑๖	อชฺชเชว ทานิ ปพฺพชฺชา	๑๒๓/๑๔๕
อภฺกมาเปทฺวา วาตชวํ	๓๖/๑๕๓	อชฺชฌายโก ภวิตฺวาน	๓๒๑/๕๐๕

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเณ	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเณ
อชฺฌายิกะ มนุสฺสโร	๒๓/๔๗๗; ๗๙/๑๒๙; ๒๖๕/๕๐๐; ๒๗๕/๓๕; ๔๓๔/๕๒; ๔๔๒/๕๓	อฏฺฐจฺทีเส อิทะ กปฺเป	๙/๑๘๗; ๑๒/๘๗; ๓๕/๓๑๕
อชฺฌายิกะ มนุสฺสโร ๑/๒๑๒; ๗๕/๒๑๙		อฏฺฐจฺปณฺณาสกปฺปมฺหิ	๖๓๔/๗๔
อชฺฌโณคาเหตุวาทิมานุสฺสํ	๒๐๙/๒๙	อฏฺฐจฺปณฺณาสกขทฺทํ จ	๖๕๒/๗๕
อชินจมฺมสทฺเทน	๑๓๘/๔๘๘	อฏฺฐจฺวิสฺสติกขทฺทาทํ	๓๙/๑๕๓
อชินานิรฺรธา เอเต	๓๕๑/๕๐๘	อฏฺฐจฺวิสฺสติกขทฺทณฺจ	๔๓๐/๕๒
อชินเนน นีวตฺถโกทํ	๒/๑๓๑; ๔๐/๓๗๒	อฏฺฐจฺวิเส กปฺปสฺสเท	๓๑/๑๕๒
อณฺชลิ ปคฺคเหตฺวาน ๒/๔๐๓; ๕/๑๗๙; ๘/๓๕๗; ๑๐/๓๔๓; ๒๒/๓๕๑; ๒๗/๑๓๔; ๒๗/๓๒๐; ๙๙/๓๖๖; ๑๒๗/๙๒		อฏฺฐจฺสฏฺฐจิมฺหิโต กปฺเป	๓๒/๓๐๙
อณฺณํ กิณฺณิ น ปสฺสามิ	๓๐/๒๗๓	อฏฺฐจฺสฏฺฐจิสฺสทฺธานิ	๑๖/๒๔๒
อณฺณํ เทหํ วรํ ทมฺมิ	๓๗/๔๒๕	อฏฺฐจฺสทฺสทฺสทฺธานิ	๒๖/๒๖๕
อณฺณปปี เม อจฺจนฺริยํ	๖๖/๓๗๔; ๖๗/๓๗๔; ๖๘/๓๗๕; ๖๙/๓๗๕; ๗๐/๓๗๕	อฏฺฐจฺสทฺทติกปฺปมฺหิ	๔/๒๘๕
อณฺเณ อจฺจนฺติ โทยานํ	๑๓๖/๔๘๘; ๑๘๖/๒๖	อฏฺฐจฺนุํ ปยิริปาสทํ	๑๓๓/๙๓
อณฺเณ ปุปฺพนฺติ ปทฺมา	๑๕๕/๒๓	อฏฺฐจฺนํ สกฺกณิการทฺสส	๑๑๐/๑๕
อฏฺฐ กปฺปานิ เทเวสฺสุ	๙๖/๑๒๘	อฏฺฐจฺนํ สํเส อนฺโณมิ	๑๐๔/๔๓๒
อฏฺฐ โคปานสี ททฺวา	๒๘๔/๔๕๐	อฏฺฐจฺรตฺส จ ทิกขทฺทํ	๕๕/๔๘๐
อฏฺฐจฺติเก มกฺกวเร	๑๘๒/๔๔๐	อฏฺฐจฺรตฺสจ ขทฺทํ โส	๑๔/๑๓๒
อฏฺฐจฺทีสมฺหิ กปฺปมฺหิ	๔๓/๑๖๖	อฏฺฐจฺรตฺสทฺสทฺธานิ	๑๐๓/๘๙
		อฏฺฐจฺรตฺส สิสฺสสทา	๗๖/๔๘๒
		อฏฺฐจฺรเส กปฺปสฺสเท ๒/๓๔๙; ๖/๒๕๕; ๑๗/๒๘๐; ๒๑/๒๕๐; ๒๒/๔๑๒; ๒๓/๒๒๖; ๓๔/๓๐๓; ๔๑/๓๔๗; ๕๐/๑๙๙; ๘๗/๑๒๖; ๙๙/๑๔๓; ๑๓๙/๙๓; ๓๗๘/๔๖๐; ๓๘๒/๔๖๐; ๔๗๔/๔๖๙	
		อฏฺฐจฺรตฺสทฺมฺหิโต กปฺเป	๕๕/๒๑๗

กาถานี ปจมปาทา

๕๖๗

ปจมปาทา	ปพเพ/องเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องเก
อทุฏฏเก อภิชาโต	๔๔/๑๒๑	อทุทสั วิรัช พุทธร	๑๔/๑๖๒;
อติพาพหิ นิปีเพสิ	๓๕/๔๒๕		๓๓/๓๔๖; ๓๘/๒๘๙;
อติมุตตา อโสกา จ	๑๔๙/๒๓		๕๐/๑๗๖
อติมุตตา สตุตติกา	๓๓๕/๕๐๖	อทุทสั สุปินนุเตน	๔๔/๓๔๗
อติตา จ ภวา สพเพ	๒๑/๑๘๘	อทุธา ปัสสาม สหายสมปท	๑๐๓/๑๔
อติตา นวติ กปปา	๕๖/๔๑๖	อธเน อทธิเก ชเน	๖๗/๘
อติเต สพพพุทเธ จ	๒๒/๓	อธารกั มยา ทินน	๔๐/๒๘๓
อตุตการมยเ อเอ	๒๗๑/๓๕	อริคณนึ ตทา ปิตี	๑๐/๔๑๑
อตุตทนนตา มหาวีรา	๕๗๑/๖๖	อริคณทวาน สพพณณ	๖๑๐/๗๑
อตุตทสสิมิหิ สุกเต	๗๒/๒๐๙	อริฏฺจหิ มหาวีโร	๔/๒๑๒;
อตุตทสสิสส ภกาวโต	๑/๒๙๒		๑๓๔/๓๘๑
อตุตทสสิสส มุนิโน	๓๙/๓๔๖;	อริवासนมณณาย	๕๔/๔๒๗; ๔๖๙/๕๖
	๙๓/๑๔๒	อริवासสิ ภกาว	๓๙/๒๕๒
อตุตทสสิ ชินวโร	๑๑/๒๐๓	อริवासสิ โส ธีโร	๔๒๔/๕๑
อตุตทสสิ ทุ ภกาว	๓/๒๕๕;	อนนตวาโน อสโม	๒๕๐/๔๔๗
	๑๕/๒๘๐; ๑๘/๒๒๖;	อนนตทสสิ ภกาว	๔๙/๑๓๖
	๑๘/๒๕๐; ๓๗/๑๖๕;	อนนตธา อิตอ กปเป	๗๓/๒๑๙
	๔๙/๑๖๖; ๖๔/๑๒๔	อนนตวาณโน อมิตยโส	๒๔๕/๔๔๗
อติเจตสิกั ทุกุข	๓๐/๔๒๕	อนิจจสมณณมุกคยฺห	๑๑๗/๓๘๐
อทุทสั สกยมนิ	๔๙๙/๕๙	อนตลิกฺเข จิตา ตตุถ	๒๓๖/๓๑
อทุทสสิ สมพุทธร	๑๒๕/๙๒	อนตลิกฺเข จิโต สตุธา	๙/๓๖๙;
อถ พุทฺธาปทานานิ	๕/๒		๓๑/๑๙๗; ๗๕/๑๒๕
อเถตฺถ สตุธา อากจฺนิ	๕๐/๘๓	อนธกา ทมิลา เจว	๒๘๘/๕๐๒
อทนฺตทมกั วีริ	๕๒/๑๗๖	อนธกา มุณฺษกา สพเพ	๒๘๙/๕๐๒
อทนฺตทมนั ทาทิ	๑๘๑/๑๑๕	อนนปानญจ ททฺวาน	๒๐๐/๔๔๒
		อนนปानํ ปฏฺจเปตฺวา	๔๖๘/๔๖๙
		อนนฺวิตา ตโต อากุ	๔๒๗/๔๖๕

ปรมปาทา	ปพเพ/องฺก	ปรมปาทา	ปพเพ/องฺก
อนิจฺจา วท สงฺขาร	๑๑๕/๙๑; ๑๒๓/๓๘๐	อโนมทสฺสีมุนิโน	๒๓๔/๓๑
อนิลณฺชสาสงฺขพฺโก	๒๓/๑๖๓	อโนมทสฺสีสส มุนิโน	๒๕/๑๓๓; ๒๖/๒๓๖; ๑๓๗/๑๐๙
อนิเณรียํ ทิสฺวา	๑๑/๓๕๐	อโนมทสฺสี ภควา	๒๖/๒๕๘; ๕๓/๑๖๗; ๒๐๘/๒๘; ๒๓๗/๓๑; ๒๔๐/๓๒; ๓๙๑/๔๖๑; ๔๑๐/๔๖๓
อนุกมฺปโก การุณิก	๗/๓๙๑; ๓๕/๓๒๑; ๘๖/๓๖๕; ๓๕๙/๔๕๘	อปคณฺณิ มหาวิโร	๔๒๔/๔๖๔
อนุกมฺปตุ เม พุทฺโธ	๓๐๙/๕๐๔	อปทานํ สุกทानํ	๓๐/๓๓๒
อนุกมฺป มหาวิโร	๔๒๓/๕๑	อปรีเมยฺยํ อูปาทาย	๔๘๗/๕๘; ๕๑๗/๖๑
อนุกมฺป อูปาทาย	๑๗/๑๘๑	อปรีเมยฺเย อิตฺถ กปฺเป	๑๖/๓๒๕; ๓๘/๑๓๕; ๑๓๒/๑๐๘; ๑๒๔/๑๐๗; ๑๕๓/๑๑๐; ๒๕๓/๓๓; ๔๐๖/๔๖๓; ๔๑๕/๔๖๓
อนุกมฺปาย เม สุตฺตา	๕๑/๘๓	อปรีเมยฺเย กตํ กมฺมํ	๒๖๕/๓๔
อนุกฺกตมฺหิ อาทิจฺเจ	๑๗/๓๓๗	อปรีเมยฺเยสฺส สีเสสฺส	๑๕๑/๑๑๐
อนุปฺพุทฺโธ อนินฺทิจ	๑๐๐/๔๓๒	อปรีโยสฺสิตสงฺกปฺโป	๒๙๙/๓๘
อนุปฺพุเพน ภควา	๒๙/๒๕๑	อปากตํ มหาวิโร	๔๑๑/๔๖๓
อนุปฺพยุชฺชนธโร พุทฺธ	๓๐/๒๙๕	อปฺปนายปฺปํ กิพฺพนฺติ	๓๒/๔
อนุกฺกตฺวาน สมฺปตฺตี	๕๓/๒๐๗	อปฺปมาทฺรตํ ทิสฺวา	๒๓/๙๖
อนุกฺกมิ ผลํ อิกฺกํ	๑๕/๑๙๕	อปฺปิจุณา นิปกา เอตฺ	๑๗๘/๒๕
อนุกฺกมิ มหาวิโร	๘๙/๘๘; ๙๘/๓๖๖; ๑๐๐/๘๙	อปฺปิจุณา นิปกา ธีรา	๓๐๖/๓๘
อนุสฺสรามิ ทํ สณฺณํ	๑๒๒/๓๘๐	อพฺภทฺตีตา จ เย พุทฺธา	๓๐/๓๕๙; ๕๘๘/๖๘
อนุสฺสริตฺวา สมฺพุทฺธ	๖๗/๒๐๙		
อนฺนํ ทานวโร	๗๐/๔๒๗; ๘๘/๔๓๐		
อเนกสทกฺขตฺตญฺจ	๖๒/๑๕๖		
อเนกสทสทฺสสา	๖๕๘/๗๖		
อนฺตตฺตสฺราสนเน	๖๔/๔๑๗		

กาถานํ ปจฺมปาทา

๕๖๙

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก
อพฺภนฺตรํ อคณฺหนฺตํ	๒๖๒/๔๔๘	อโย เม ปจฺจิมํ ชาคิ	๓๒๘/๔๕๕
อพฺภุคฺคณฺตฺวาน สมฺพุทฺโธ	๑๒/๑๓๒	อรณํ ผลิตฺตํ จ	๒๔/๔๒๔
อพฺโภกาสกํ สนฺตํ	๘๘/๔๘๓	อรหํ สิทฺธิปตฺตา จ	๔๓๗/๔๖๖
อพฺยาริธา รุปวตา	๑๙๒/๔๔๑	อรณํ วณโมกฺกยฺห	๑๓๘/๔๓
อภนฺตํ โหติ เม จิตฺตํ	๒๘๘/๔๕๑	อรณณิกสฺส ฉายิโน	๖/๒๘๕
อภินฺวาปารมิตฺตํ	๑๘๐/๒๖	อรณณํ กุณฺธิกํ กตฺวา	๗๐/๑๓๙
อภิตฺตวิทฺวา สิทฺธิ	๓๐/๓๕๒	อรณณคิยา นคเร	๙/๓๐๐
อภินิภมฺม ภาวนา	๔๖๓/๔๖๘	อรณฺสํ สกฺต ชนา	๕๑/๑๖๖
อภิกฺ ฌเฏ ปนฺชณาม	๕๗/๒๖๘	อโรโค อาสิ เทเนว	๔๑/๒๖๐
อภิกฺ นาม โส ภิกฺขุ	๒๒/๑๘๑	อลงฺกโต ปริสาหิ	๒๓/๑๑๙
อภิกฺโกติ น ทสฺสาภา	๘๐/๑๐๓	อลสฺสทกฺกา ปลฺลวกา	๒๘๐/๕๐๒
อภิกฺขุ มหาวิร	๑๗๒/๑๑๓	อลฺลวตฺถา อลฺลสิรา	๕๖๖/๖๖
อภิวาทิตฺวาน สมฺพุทฺธํ	๒๒/๒๒๖; ๖๖/๑๒๔	อวจาหํ โชติปาโล	๙๒/๔๒๐
อภิสสมฺมตโก คยฺห	๘๘/๑๐๓	อวณฺณา ปาริจริยา	๕๐๘/๖๐
อภิตฺตํ สิทฺทํ	๖๘/๑๖๘	อวเสสฺสํ กปฺเปสฺส ๒๓/๒๘๗; ๔๒/๑๖๕	
อภิตฺตํ ปตฺตํ	๖๑๔/๗๑	อวิชฺชานํ โส โส	๗๑/๑๒๔
อมตํ มยา อธิคตํ	๒๘๕/๓๗	อวิณฺณคตํ นิวาเสมิ	๑๐๘/๓๗๘
อมพชฺมพุทฺธิ สณฺณนฺนา	๓๓๓/๕๐๖	อวิทฺเร ปกฺขรณํ	๓๔๒/๕๐๗
อมพชฺชกา พุทฺธํ	๑๑๑/๔๘๕	อวิทฺเร หิมวณฺทสฺส	๕๕/๑๖๗
อมพา สาลา จ ติลกา	๑๔๗/๒๒	อสโน นามเชยฺเยน	๘๐/๑๕๙
อยมฺจ ปาจิโก ภิกฺขุ	๔๕๙/๕๕	อสนฺนํ อปพฺภารา	๑๔๓/๒๒
อยมฺจ พุทฺโธ อปฺปนฺโน	๔/๔๒๒	อสนฺนํ กเวสนํ ๒๖๖/๓๔; ๒๖๘/๓๔	
อโย นาคํ มหาวิโร	๒๑๒/๒๙	อสนฺนํ ปตฺตํ ราชา	๔๔/๒๘๗
อโย นุ โข มหาวิโร	๖๑/๒๓๑	อสนฺนํ อนฺตฺราสี	๓๐๕/๔๕๒
อโย ภาตฺตํ กงฺคา	๒๕๕/๓๓	อสนฺนํ โส ภาตฺตํ	๒๔๒/๔๔๗

ปรมปาหา	ปพเพ/อชฺเฏ	ปรมปาหา	ปพเพ/อชฺเฏ
อสีติกปเปนนุทยโส	๕/๑๖๑	อหิปี หิมวันตมฺหิ	๓๖/๘๒
อสีติโกฏี จทฺเททฺวา	๔๑/๘๘; ๑๐๐/๑๐๕	อหิสส สพฺพปาณีนํ	๒๑/๓๕๘
อสีติโกฏีนิจโย	๒๓๓/๔๔๖	อโห การํ ปรมการํ	๒๓/๓๓๗
อสีติโกฏี จทฺเททฺวา	๒๕๒/๓๓	อโห นฺน ส ภควา	๓๒๗/๔๕๕
อสีติกุชฺชํ เทวีนโ	๔๗/๘๘; ๑๑๗/๑๐๗	อโห พุทฺธา อโห ธมฺมา	๕/๒๐๒; ๗/๒๓๔; ๖๓/๔๘๑
อสีติยา สหสฺเสหิ	๓๖๔/๔๕๘	อโห พุทฺธ อโห ธมฺโม	๒๘/๑๕๒; ๖๑/๒๐๘; ๑๐๓/๓๖๖
อสีโต นาม นามเน	๔๓/๒๘๗	อโห เม สุกตํ กมฺมํ	๘๗/๔๓๐; ๕๕/๔๘๔; ๑๐๖/๓๗๘; ๒๖๔/๓๔
อโสภณํ จ วาริ	๓๓๘/๕๐๗	อโหสี จนฺตโน นาม	
อโสภํ ปุปฺพิตํ ทิสฺวา	๑๙/๒๗๒	อพฺภกา เพลฺวา ทตฺถ	๓๘๘/๔๖๑
อสฺสฏฺฐจเก ผลมเย	๑๓๘/๔๓๖	อพารปมฺหา หสฺสา ๗๖/๔๒๘; ๕๕/๑๐๔	
อสฺสฏฺฐเด หริโสภาเส	๒๖/๒๘๘	อํสวทฺเธ ชินे ททฺวา	๑๒๕/๔๓๔
อสฺส ปุณฺณวิปาเกน	๕๔/๑๒๓	อาภาสํ นิमितฺํ สกฺกา	๒๒๒/๓๐
อสฺสมสฺสวาทุมฺหิ	๑๗๑/๒๕	อาภาเสว ปทํ นตฺถิ	๑๐/๓๕๐
อสฺสมสฺสวาทูเร เม	๑๑๖/๔๘๖	อาภาเส ธารยิสฺสนฺติ	๓๖๘/๔๕๘
อสฺสมา อภินิฏฺขมฺม	๑๔/๒๑๓	อาภาเส เสยฺยํ กปฺเปมิ	๒๒/๑๕๑
อสฺสาสโก เทวโกโร	๒๕๓/๔๔๘	อาภจฺจนฺเต จ ปทฺเม	๖๘/๑๕๗
อสฺสาสิสฺสติ อสฺสสฺสโก	๓/๑๗๘	อาภนฺตฺตา ปาหฺนกา	๔๓๐/๔๖๕
อสฺเสว ทิปทานสฺส	๕๐๕/๔๗๒	อาภนฺตฺวาน จ สมฺพุทฺธ	๖๓๑/๗๓
อหณฺจ ปริสา เจว	๑๑๐/๑๓๐	อาภนฺตฺวาน มนฺตฺสฺสทํ	๘๒/๔๘๓
อหฺมปี การํ ทวิสฺสามิ	๘๗/๑๐๓	อาคาริโก ภวิตฺวาน	๘/๘๕
อหฺมปี ทานํ ทสฺสามิ	๕๖/๑๓๗	อาจารอุปจารณฺณ	๒๖๘/๔๔๘
อหฺมปี ปุพฺพพุทฺเธสุ	๔/๒	อาชานิยา วาตชวา	๒๒/๓๓๗
อหฺมปี หิมวันตมฺหิ	๒๓/๑๘๑		
อหํ เกวณฺณคามสฺมิ	๘๖/๔๑๘		
อหํ เทน สมเยน	๑๑๒/๓๗๘		
อหฺมปี ทานํ ทสฺสามิ	๖/๔๒๒		

กาธาน ปจมาปาหา

๕๗๑

ปจมาปาหา	ปพเพ/องุเก	ปจมาปาหา	ปพเพ/องุเก
อาชีวิกา วิตุตทาวิ	๒๘๖/๕๐๒	อาราธยิตวา สมพุทฺธ	๔๒/๙๘;
อาตาปี นิปโก จาปี ๖๕๕/๗๖; ๖๖๐/๗๖		๑๐๑/๑๐๕; ๒๖๑/๓๔;	
อาทียาเม นมสฺสามิ	๖๕๙/๗๖	๓๒๓/๕๐๕	
อาเทยวากยวจาโน	๒๖๕/๕๐๐	อาราธยิสฺส มํ เอเต	๑๔๐/๔๘๘
อาณนุสฺส นาม รณโณ	๓๐๐/๕๐๓	อาราธเยยฺยํ สมพุทฺธ	๕๑/๔๑๕
อาณนุโท นาม สมพุทฺธโร	๙/๓๑๒	อาราธิตो เม สมพุทฺธโร	๕๗/๔๑๖
อาปาณฺธิ อหํ ปุပ္ผิ	๑/๑๗๐	อารามทวารานํ นิทฺทมนํ	๑/๒๙๙;
อาพาธา เม น วิชฺชนฺติ	๓๐/๑๕๒	๒๑/๓๓๗; ๓๙/๓๗๒;	
อาณนฺตนา โหติ สหายมชฺฌเ	๙๖/๑๒	๖๔๔/๗๕	
อาณนฺตยิ ปริชนํ	๔๖๖/๔๖๙	อารุหิมฺห ตทา นาวํ	๓๔/๓๙๕
อายนฺตฺ เม สิสฺสคณฺา	๙๙/๒๒๒	อารุเพหฺว กามณฺีเยภิ	๒๔๐/๔๙๗;
อายาจิตฺวาน สมพุทฺธ	๔๔/๒๐๖	๒๔๒/๔๙๘	
อายาโมโต จตุพฺพิสา	๔๑๔/๕๐	อาโรจิตมฺหิ กาลมฺหิ ๒/๔๒๘; ๔๗๐/๕๖	
อายาเมน จตุพฺพิสา	๔/๗๘	อาโรปีตา จ เต ปุပ္ผา	๗๙/๑๔๐
อายุวา พลวา ธีโร	๑๔๑/๔๓๖;	อาโรปีเต จ จิตฺเก	๘๔/๑๔๑
	๒๐๑/๔๔๓	อาลุวา จ กทมฺพา จ	๑๑๕/๔๘๖;
อาโยเค ธุมเนตฺเต จ	๑๘/๔๒๓	๑๗๐/๒๕	
อาโยเค สุกเต ททฺวา	๑๕๖/๔๓๘	อาวาสํ อภิสซฺโณสฺสี	๒๖/๑๘๑
อารกฺขตฺถาย ภาณฺทสฺส	๕๒๙/๖๒	อาวาเส สทสฺสเส	๔๖๖/๕๖
อารกฺขํ ปญฺจเปตฺวาน	๔๖๕/๕๖	อาสนํ ปณฺณเปตฺวาน	๖๙/๒๑๙
อารณฺณิกา ฐตรตา	๓๐๗/๓๘	อาสนนฺเน เม กตํ กมฺมํ	๕๓/๓๘๙
อารทฺธวิริโย ปรมตฺถปฏฺติยา	๑๒๔/๑๘	อาสนฺทียो จ ปิจฺเก	๔๖๔/๕๖
อารทฺธวิริโย ปหิตตฺโต	๕/๑๔๙;	อาสนฺทียो ปิจฺเก จ	๒๐/๔๒๔
	๔๘/๑๓๖; ๑๒๐/๙๑	อาสโย พุทฺธิมนฺตานํ	๒๕๒/๔๔๘
อารทฺธโร จ อยํ ปโณห	๑๑๒/๑๔๔	อาสาทิตฺโต มยา พุทฺธโร	๕๖๑/๖๕
อารมฺมณฺณิมิตฺตีส	๒๕๕/๔๔๘		

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ
อาสาวที นาม ลตา	๕๐๕/๖๐	อิโต กปฺปสเท อาสี	๓๐/๒๓๖
อาสีวิสว กุปฺตี	๕๖๐/๖๕	อิโต คนฺตฺวา ยํ โปโป	๖๕๐/๗๕
อาสีวิโส ยถา โฆโร	๒๗๐/๔๔๔	อิโต จ ตติเย กปฺเป	๑๓/๒๔๑; ๑๖/๑๗๒
อาหริตฺวาน ปทุมํ	๓๕๘/๔๕๘	อิโต จตุตฺถเก กปฺเป	๑๑/๑๗๑; ๑๗/๒๔๔; ๑๙/๒๔๒
อาหุติ ยญฺจุกาโมหํ	๑๒๔/๙๒; ๒๓๖/๔๔๖	อิโต จตุทฺทเส กปฺเป	๑๐/๒๖๓
อาพารมฺฆา หสฺสุลา	๒๔๖/๔๙๘; ๒๔๗/๓๒; ๔๗๙/๕๗	อิโต จํทฺวาทเส กปฺเป	๓๗/๒๕๙
อาพกา อีสิมฺภุคา จ	๑๑๒/๔๘๕; ๑๕๔/๒๓	อิโต จ ทสฺเม กปฺเป	๒๘/๒๔๓
อาพาริกา จ สุทา จ	๒๑๓/๔๔๔	อิโต จ นวเม กปฺเป	๒๓/๒๔๒; ๒๔/๒๓๖; ๖๔/๒๓๑
อิจฺจนฺมาโน จหํ อชฺช	๒๕/๓๘๕	อิโต จ สทฺตเม กปฺเป	๒๗/๒๙๕; ๑๑๒/๑๓๐
อิจฺจนฺมํ มหาราช	๓๖/๔๒๕	อิโต จุโต ยํ โปโส	๑๐๖/๑๔๔; ๑๓๐/๑๔๖
อิจฺจนฺสสฺส ยทา วายํ	๘๐/๔๓๐	อิโต จุทฺทสกปฺมฺหิ	๑๒/๓๐๐; ๒๒/๓๒๕; ๖๔/๒๐๘
อิชฺชิต นาม นามเน	๑/๓๓๕	อิโต จญฺจมฺหิ กปฺมฺหิ	๒๒/๒๙๔
อิญฺจ กนฺตฺยิทํ โลเก	๕๑/๑๒๒	อิโต จพฺพิสฺสติกปฺเป	๔๑/๒๙๗
อิติ จ กณฺโฑ จ อุปทฺทโว จ	๑๐๗/๑๕	อิโต ทิสฺสติกปฺมฺหิ	๖/๑๘๖
อิโต อญฺจเม กปฺเป	๑๔/๑๘๐; ๖๒๑/๗๒	อิโต ทิสฺเส กปฺปสเท	๕๓/๒๓๐
อิโต เอกาทส กปฺเป	๒๑/๓๐๑; ๓๗/๒๔๔; ๕๓/๒๙๑; ๗๔/๓๖๓; ๑๐๖/๑๒๙	อิโต เทรสกปฺมฺหิ	๑๕/๒๒๕; ๑๖/๒๔๙; ๒๒/๒๖๔; ๒๙/๒๘๘
อิโต จ อญฺจเม กปฺเป	๑๖/๒๕๗; ๔๓/๒๖๐	อิโต เทวีสฺสติกปฺเป	๒๕/๓๐๒
อิโต จญฺจเม กปฺเป	๕๔/๑๙๒	อิโต เทสฺสจิกปฺมฺหิ	๔๐/๑๗๔

กาถานี ปจฺมปาทา

๕๗๓

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ
อิโต เทสฏฺจิเม กปฺเป	๓/๓๒๓		๘๒/๒๒๐
อิโต เทสศุคคิกปฺเป	๒๖/๓๑๔;	อิโต สศตมเก กปฺเป	๕/๒๔๐;
	๘๘/๒๒๑		๗/๑๗๐
อิโต เท สศตมเก กปฺเป	๑๘/๓๕๑;	อิโต สศตฺรเส กปฺเป	๔/๒๖๒;
	๔๗/๒๖๑		๔๘/๒๙๐
อิโต ทุคฺคิก กปฺเป ๒๘/๑๗๓; ๕๕๑/๖๔		อิโตโสฬสกปฺปมฺหิ	๘/๓๒๔
อิโต เทวสฏฺจิกปฺปมฺหิ	๔/๒๙๒	อิทํ ปจฺฉิมํ มยฺหิ	๓๙/๔๗๘
อิโต นวฺคิกปฺปมฺหิ	๕๓/๒๑๗	อิทํ เม อมิตํ โภกํ	๔๖๐/๕๕
อิโต ปณฺจมเก กปฺเป	๒๐/๑๘๑	อิทํ เม อาสนํ วีร	๓๓/๙๗
อิโต ปณฺจสเท กปฺเป	๔๓๙/๕๓	อิทํ เม สากฺกํ เอกํ	๒๒/๓๗๐
อิโต ปณฺวาสกปฺเปสฺ	๕๖/๒๗๖	อิทํ วทฺวาน เท เทวา	๔๐/๘๒
อิโต ปณฺวาสเก กปฺเป	๑๐/๒๙๓	อิทํ วทฺวาน สฬฺพณฺณ	๒๔/๓๕๘;
อิโต ปณฺณรเส กปฺเป	๓/๑๗๐;		๒๗/๓๔๕; ๑๑๖/๙๑
	๓/๒๙๙; ๙/๒๐๒;	อิทํ วทฺวาน สมฺพทฺโร	๘/๓๘๓;
	๗/๓๔๒		๒๙/๓๗๑; ๔๔/๙๙;
อิโต ปณฺนรเส กปฺเป	๗/๒๕๕;		๔๗/๑๕๔; ๗๗/๓๖๔;
	๗๑/๒๓๒		๕๗๒/๖๗
อิโต พทฺตีสกปฺปมฺหิ	๔/๓๑๗;	อิทํ สฬฺพํ อภิณฺเวย	๔๐๙/๔๖๓
	๕๐/๓๔๘	อิทฺธี วิมฺสมานา เท	๑๘๔/๒๖
อิโต โภ สุกฺคิ กจฺจ	๓๕/๒๖๖;	อิทฺธิกา กปฺณา สฬฺเพ	๒๘๓/๕๐๑
	๔๐/๓๖๐	อิทฺธิปาเทสฺ กุสลา	๓๑๑/๓๙
อิโต วิสกปฺปสเท	๘๑/๑๔๐	อิธ มานุสฺสเก รชฺเช	๒๓๒/๔๔๖
อิโต วิสฺตีกปฺปมฺหิ	๑๑/๑๖๒;	อินฺทนีลํ มหानीลํ	๖๓/๑๐๑
	๑๖/๒๖๔; ๒๖/๒๕๑	อิมมฺหิ ภทฺเท กปฺเป	๖๕/๘๕
อิโต วิสฺติเม กปฺเป	๔/๒๗๐	อิมสฺมีเยว กปฺปมฺหิ	๔๕๒/๔๖๗
อิโต สศตกปฺปสเท	๕๑/๑๙๙;	อิมสฺส มจฺจุภาตมฺหิ	๓๑/๑๓๔

ปรหมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปรหมปาทา	ปพเพ/องฺเก
อิมํ ปจฺฉิมกํ มยฺหํ	๔๐/๑๕๓	อิสฺสินํ สีสฺสคนฺธเณ	๒๐๓/๒๘
อิมาย คาคา ปเชตฺวาน	๒๒๖/๓๐	อิทิสฺสา โว มหาวีร	๓๑๓/๓๙
อิมาย อนุกมฺปาย ๓๙/๒๖๖; ๔๔/๓๖๐		อุกฺกามฺขปหฺนุโจ จ	๒๔๐/๔๔๖
อิมาย ปุพฺผปฺปาย	๖๔/๑๖๘	อุกฺกามฺขปหฺนุโจว	๑๙/๓๕๘
อิมาย จิตฺติ คาคาหิ	๒๔/๑๖๓	อุกฺกามฺขํ ปหฺนุจฺว	๖๔/๓๙๐
อิมาย ตีหิ คาคาหิ	๕๑/๒๒๙	อุกฺกาสิตฺตญจ ขิปิตํ	๒๗๑/๔๔๙
อิมินา อธิกาเรน	๕๔/๔๘๐	อุกฺกยฺห ตีณิ สฺรณ	๑๑๐/๑๐๖
อิมินา เอกทฺสฺเสน	๒๖/๓๗๐	อุกฺคา จ ราชปฺตฺตา จ	๒๑๒/๔๔๔
อิมินา เอกปฺทฺเมน	๗/๓๘๓	อุกฺคาหกา อชฺครา	๑๒๒/๔๘๖
อิมินา ทกฺทาเนน ๑๐/๓๖๙; ๓๒/๑๙๗		อุจฺจโต ปณฺจรัตนํ	๙๔/๑๔๒
อิมินา ปุพฺพทาเนน	๙๖/๑๔๒	อุจฺเจ กุเล ปชายามิ	๑๗๓/๔๔๐;
อิมินา ผลทาเนน	๘๐/๒๒๐		๒๙๑/๔๕๑
อิมินา มรฺทาเนน	๓๔๐/๔๕๖	อุฏฺจาย อภินิฏฺขมฺม	๑๐๙/๙๐
อิมินา มัสฺทาเนน	๑๔/๒๙๓	อุฏฺจาย อาสนา ทมฺหา	๑๐๐/๓๖๖
อิมินารามทาเนน	๔๗๓/๕๗	อุณฺณภิสฺสํ กุณฺณภิสฺสํ	๒๑/๔๒๔
อิมินา วตฺถทาเนน	๔๘/๑๖๖	อุณฺณเก ปทฺมเก จ	๑๘๑/๔๔๐
อิมินา วิชนิทาเนน	๔/๑๔๙;	อุตฺตมตฺถํ อนฺนโกมิ	๒/๒๘๕
	๔๒/๑๙๘; ๔๔/๑๙๙	อุตฺตมเม ทมฺเถ ทนฺโต	๕๑/๑๓๖
อิมินา สปปิณฑาเนน	๔๙/๔๗๙;	อุตฺตฺราสงฺกสงฺฆาญฺหิ	๒๖/๔๒๔
	๕๓/๔๘๐	อุตฺตฺริทฺวาน นทิกํ	๓๒/๒๓๗
อิมินา สุรทฺมฺเมน	๒๘/๒๓๖	อุตฺตฺตานกฺุลา นทิกา	๑๔๒/๒๒
อิมเ ตีณิสฺสา วีร	๒๒๕/๔๔๕	อุทเก อุทฺติ น สณฺจาทิ	๕๖๙/๖๖
อิมเ มํ อุทฺทิสฺสยนฺติ	๓๙/๓๓๓	อุทโกโรหกา เกจิ	๑๘๙/๒๗
อิริยาปณฺจ ทิสฺวาน	๓๙๔/๔๖๒	อุทกฺกจิตฺโต สุมโน	๑๓/๓๘๕;
อิสฺสิมฺภุคํ นิมฺนเตตฺวา	๒๕/๒๖๕		๑๕/๔๐๔; ๔๓/๒๐๖
อิสฺสัสมเ อหํ ปพฺเพ	๑/๓๔๒	อุทฺทารา กฏฺจทารา	๒๑๘/๔๔๔

กาถาน ปจมปาทา

๕๗๕

ปจมปาทา	ปพเท/อจุเก	ปจมปาทา	ปพเท/อจุเก
อุทุมพเว วสนตส	๑๙/๓๒๕	อุปวิฏฐ มหาวิริ	๙/๑๔๙; ๔๕/๒๙๐
อุเทนทัว มหาเมฆ	๒๖๕/๔๔๙	อุปสงกมม สมพุทฐ	๕๑/๔๒๗; ๒๒๔/๔๔๕; ๒๗๕/๔๕๐
อุเทนทึ สทริสว	๑๕/๒๔๑; ๒๑/๒๘๗; ๒๔/๒๖๕; ๔๓/๓๔๗	อุปสนโต จ สมพุทฐ	๒๗/๔๐๐
อุททาลกั กเหตุวาน	๓๕/๓๑๐	อุปสาลุกนาโมหิ	๓๑/๓๓๘
อุททาลกา จ ภูษชา	๑๕๓/๒๓	อุปเสโนติ นามเน	๙๔/๘๘
อุททาลกา ปาฐติกา	๑๐๖/๔๘๕	อุปากตญจ สมพุทฐ	๔/๒๕๕
อุทฐเต ปาเท ปุพพานิ	๒๗/๒๕๘	อุปากตึ มหานาคิ	๕๖/๒๐๐; ๗๒/๑๓๙
อุทฐรณทึ อิมิ โลกิ	๓๐๖/๔๕๒	อุปากตึ มหาวิริ	๓๖/๓๒๑; ๔๗/๔๗๙; ๑๔๓/๔๘๘; ๓๓๗/๔๕๖
อุปกนถวาน สมพุทฐ	๔๒๒/๕๑	อุปาสิตวาน สมพุทฐ	๓๗/๓๓๙
อุปกนถวาน สมพุทฐ	๑๔๒/๔๘๘	อุปาหนา ปาทุกาโย	๑๖/๔๒๓
อุปฏฐหิ มหาวิริ	๑๓๙/๑๔๗	อุปาหนา ชิเน ทตวา	๑๔๒/๔๓๖
อุปฏฐหิตวา ท. โพธิ	๓๔/๒๐๕	อุเปตญจ มหาวิริ	๓๙๒/๔๖๑
อุปฏฐานผลมปส	๕๗/๑๙๓	อุเปโตปปี ททา พุทฐ	๒๘/๓๓๘
อุปฏฐิตสสทิ โหมิ	๑๒๙/๔๓๕	อุปปลั ปทุม วาปี	๕๙/๔๒๘
อุปทพทสส ทตวาน	๑๕/๑๘๗	อุปปาเตส นิमितเตส	๑๗๗/๒๕
อุปปชชิต ส ทตเถว	๔๔/๒๖๗; ๔๙/๓๖๑	อุปปาเต สปิเน จาปี	๒๐๗/๒๘
อุปปชชิติ ย โยนิ	๒๒/๔๗๗; ๓๒๐/๕๐๕; ๔๗๕/๔๖๘	อุปปาทึ ตมทึ ทิสวา	๓๒/๔๗๘
อุปปนนสส เทวตคั	๔๒๗/๕๑	อุปปาทากมเน เจว	๓๓๕/๔๕๖
อุปมึ อุปทสเสตวา	๔๓/๓๕๔	อุปปาเตส นิमितเตส	๕๓๑/๖๒
อุปวิจจนัน อาสิ	๔๗๐/๔๖๙	อุพพิทฐ ภาวนิ ตสส	๑๓๑/๑๔๖
อุปวคตเน สาลวเน	๑๒๒/๑๔๕	อุพพิทฐ ภาวนิ มยหิ	๒๙/๑๕๒; ๓๕/๓๘๖

๕๗๖

ขุททกนิกายสุส อปทานปาถีย์

ปรมปาทา

ปพเพ/องเก

ปรมปาทา

ปพเพ/องเก

อุพพิทุรํ เสดมารุยฺห

๘/๑๔๙

เอกทีเส อิติท กปเป

๒/๑๗๐;

อุภินฺนํ เทวราชฺชนํ

๒๐/๒๐๔

๒/๒๙๙; ๔/๓๙๑; ๖/๒๙๒;

อุโกกุเลสุ นทียา

๑๔๖/๒๒

๗/๒๗๙; ๗/๓๔๙; ๙/๒๙๓;

อุโกปิ ปพพิชิสฺสามิ

๒๙๗/๓๗

๙/๓๙๒; ๑๐/๑๖๑; ๑๑/๓๐๐;

อุโกหตฺถเกหิ ปคฺคยฺห

๕/๓๐๕;

๑๔/๒๒๕; ๑๔/๒๙๖; ๑๔/๓๙๘;

๘/๒๖๓; ๓๘/๘๒;

๕๔/๒๗๖; ๖๓/๑๖๘;

๙๕/๓๗๗; ๑๔๑/๑๔๗

๑๕/๒๖๓; ๑๖/๓๙๓; ๑๘/๒๙๗;

๑๘/๓๙๙; ๒๒/๒๔๒; ๒๔/๓๐๒;

๒๕/๒๕๑; ๒๕/๔๐๐; ๒๗/๒๔๓;

อุมาปฺปมํ กเหตุวาน

๒/๓๕๖

๒๘/๑๘๒; ๒๘/๒๙๘; ๒๘/๓๐๙;

อุยฺยานนฺตมํ นียฺยนฺโต

๓๔/๒๙๖

๒๙/๓๘๖; ๒๙/๔๐๐; ๓๑/๓๕๒;

อุยฺโยชิตา มยา เจตา

๕๗/๑๓๗

๓๓/๑๖๔; ๓๓/๔๑๓; ๓๕/๓๙๕;

อุสภํ ปวฺรํ วีรํ

๒๐/๑๖๓;

๓๖/๒๙๖; ๓๖/๓๑๐; ๓๘/๒๒๘;

๔๘/๒๙๘; ๕๔/๓๕๕

๓๙/๒๑๖; ๓๙/๔๑๔; ๔๐/๒๙๗;

อุสฺสการา รมการา

๒๑๕/๔๔๔;

๔๐/๓๓๓; ๔๒/๓๘๗; ๔๔/๒๒๙;

๒๙๗/๕๐๓

อุพารภูโต มนุโช จ

๑๑๕/๓๗๕

๔๔/๒๔๕; ๔๕/๒๙๗; ๔๖/๒๖๐;

อุณฺทีเส กปฺปสฺสเท

๕/๒๔๘

๔๙/๒๙๘; ๕๔/๒๐๗; ๕๕/๔๐๙;

อุณฺวีเส กปฺปสฺสเท

๔๖/๒๓๘

๖๕/๑๖๘; ๗๒/๑๖๙; ๗๐/๒๓๒

เอกจฺจโร อสทิสฺโส

๓๑๕/๔๕๓

เอกโต กมฺมํ กเหตุวาน

๒๘๐/๔๕๐

เอกจฺจานณฺจ วมนํ

๕๗๙/๖๗

เอกโต ชาตีสํวฑฺฒา

๒๙/๔๒๕

เอกณฺจ ปุพฺผํ ปาเทสุ

๒/๓๑๗

เอกคฺคตีสมฺหิ กปฺปานํ

๑๑/๒๕๖

เอกตาฬิสฺสกปฺปมฺหิ

๗๕/๑๓๙

เอกคฺคตีส อิติท กปฺปเป

๓๓/๓๒๗;

เอกตาฬิสฺสโต กปฺปเป

๓๓/๒๑๕;

๑๐๐/๑๒๘

๙๕/๒๒๑

เอกคฺคตมฺภํ มมํ เทถ

๑๗/๗๙

ปฐมปาฐา	ปทุเพ/อจุเก	ปฐมปาฐา	ปทุเพ/อจุเก
เอกนวุเต ยิโต กปเป	๒/๓๐๕;	๔๑/๔๗๘; ๔๒/๒๖๐; ๔๕/๓๔๐;	
๒/๓๒๓; ๓/๓๑๑; ๓/๓๔๒;		๔๕/๔๑๕; ๔๖/๒๐๗; ๔๖/๓๘๘;	
๔/๓๘๗; ๔/๑๖๑; ๔/๔๐๓;		๔๗/๒๕๓; ๔๘/๑๘๔; ๔๘/๒๖๗;	
๘/๒๐๒; ๘/๓๓๖; ๑๑/๓๑๒;		๕๒/๒๑๗; ๕๓/๑๙๒; ๕๖/๓๕๕;	
๑๑/๓๔๓; ๑๑/๓๕๗; ๑๑/๔๐๔;		๕๘/๑๙๓; ๕๙/๔๑๖; ๖๑/๓๙๐;	
๑๑/๔๑๑; ๑๒/๒๔๑; ๑๒/๒๗๙;		๖๓/๒๐๘; ๖๓/๒๓๑; ๖๔/๒๐๑;	
๑๕/๑๗๒; ๑๕/๒๕๖; ๑๕/๓๐๗;		๗๒/๒๑๙; ๘๕/๑๔๑; ๘๘/๒๑๑;	
๑๕/๓๑๓; ๑๕/๓๕๗; ๑๖/๒๙๓;		๘๘/๒๒๑; ๘๘/๓๗๖; ๙๒/๑๒๗;	
๑๗/๑๖๓; ๑๗/๓๔๔; ๑๗/๔๑๑;		๙๔/๒๒๑; ๑๐๓/๒๒๒; ๑๖๖/๑๑๒;	
๑๘/๒๔๒; ๑๘/๓๓๑; ๑๘/๓๘๔;		๑๘๒/๑๑๕; ๑๘๖/๑๑๕	
๑๙/๒๕๗; ๒๐/๓๐๑; ๒๑/๓๑๓;		เอกนวุเต กปเป	๖/๒๙๙; ๖/๓๔๒;
๒๒/๑๘๘; ๒๒/๒๘๐; ๒๒/๓๓๑;			๗/๓๒๓
๒๒/๓๔๔; ๒๒/๓๙๙; ๒๕/๓๒๖;		เอกปณฺณาสกปฺมฺหิ	๑๗/๑๘๘;
๒๖/๒๙๕; ๒๗/๔๑๓; ๒๘/๓๐๒;			๑๐๔/๒๒๒
๒๘/๓๙๔; ๒๙/๓๓๘; ๓๑/๒๙๕;		เอกปณฺณาสกฺขกฺขณฺณ	๕๖/๔๘๐
๓๑/๒๐๓; ๓๒/๒๑๕; ๓๒/๓๒๑;		เอกปณฺณาสสทฺสเส	๖๕/๑๕๗
๓๒/๓๙๕; ๓๓/๑๘๒; ๓๓/๔๐๑;		เอกปณฺณาสิโต กปเป	๓๓/๒๘๒;
๓๔/๑๙๐; ๓๔/๓๑๕; ๓๕/๓๓๓;			๙๑/๑๔๒
๓๗/๒๘๒; ๓๗/๓๒๑; ๓๘/๒๑๖;		เอกมนฺตํ นิสฺสิทฺฐา	๓๖/๒๒๘
๓๘/๓๓๙; ๓๙/๓๒๘; ๓๙/๔๐๒;		เอกมฺหิ นวุเต กปเป	๑๗/๓๗๐;
๔๐/๒๓๘; ๔๑/๓๒๒; ๔๑/๓๔๐;			๔๙/๒๔๖
		เอกวีสทิกปฺมฺหิ	๒๓/๘๐; ๗๔/๘๖

ปรมปาหา	ปพเพ/อจุเก	ปรมปาหา	ปพเพ/อจุเก
เอกวีสถิกขตุํ จ	๙๑/๘๘	เอเต สพเพ อติกกมม	๕๔๓/๖๔
เอกสญจิมหิโต กปเป	๒๘/๒๘๑; ๔๕/๓๕๔	เอเต สพเพ สมากนตฺวา	๒๒๑/๔๕๕
เอกํ ทุสฺสํ ททิตฺวาน	๒๔/๓๗๐	เอเตสํ ปกุกมนฺตานํ	๑๙๒/๒๗
เอกํสํ อชินํ กตฺวา	๓/๑๓๑	เอเตสํ ปฏิฆํ นตฺถิ	๕๘๖/๖๘
เอกํสํ จีวรํ กตฺวา ๑๓/๑๑๘; ๕๕/๓๖๒		เอเตสํ กิพฺมาเนสุ	๒๘๒/๕๐๑
เอกา จ กญฺญา พุยาธิํ	๔๓/๑๓๕	เอเตสํ ปุพฺผชาเตสุ	๑๐๘/๔๘๕
เอกาทสฺสจขตุํ โส	๗/๑๑๗	เอเตหฺงฺเคหิ สมฺปนฺโน	๕๓๒/๖๓
เอการเส กปฺปสฺเต	๓๒/๒๒๗	เอถ สิสฺสา กมิสฺสาม	๑๖/๒๑๓
เอกาสนํ อหฺมํ	๑/๓๒๓	เอวํ ปิ นกรํ มยฺหิ	๔๑๗/๕๐
เอกาหํ อภินิขมฺม	๑๗/๒๑๓	เอวํ อจินฺตฺยา พุทฺธา	๘๒/๙
เอกุนฺตีสํ กปฺปมฺหิ	๘/๒๗๙; ๔๕/๒๒๙; ๕๕/๒๐๗	เอวํ กิตฺตฺยิ สมฺพุทฺโธ	๔๕๕/๕๕
เอกุนสฺสจิกปฺปมฺหิ	๔๘/๒๕๓	เอวํ ทุติเยนสฺสา มมสฺสํ	๑๐๕/๑๔
เอณิมิกา วราหา จ	๑๒๘/๔๘๗	เอวํ พุทฺโธ วียากาสิ	๒๒๙/๔๔๕
เอทาภิเส พุยมฺหฺวเร	๖๓/๑๗๗	เอวํ เม วิหรนฺตฺสส	๒๒/๙๖
เอทาสํ สนฺทมนานํ	๓๑๘/๔๐	เอวํ วิหารมาโนหิ	๒๙/๑๑๙
เอทิสฺสา พุทฺธปฺุชาย	๒๖/๑๙๗	เอวํ สมฺนุสาสิตฺวา	๑๐๒/๒๒๒
เอเต จญฺเฒ จ พหฺโว	๑๑๔/๔๘๖	เอวํ สพฺพงฺกสมฺปนฺเน	๑๗๓/๒๕
เอเต ฐมฺเม ภาวิตฺวา	๒๓/๓๕๘	เอวํ จินฺตฺยิตฺวาน ๔/๑๗๙; ๒๓/๓๗๐; ๓๑/๙๗; ๕๑/๑๗๖; ๗๗/๓๗๕; ๔๕๘/๕๕	
เอเตน มิสฺทานเน	๔๑/๑๖๕	เอวํ ทตฺถ วาเรมิ	๒๑/๙๖
เอเตเนว อุปาเยน	๑๐๗/๑๔๔	เอส พุทฺโธ มหาวิโร	๑๐/๑๕๐

กาลานัน ปฐมปาฐา

๕๗๕

ปฐมปาฐา	ปทุเพ/อรุณ	ปฐมปาฐา	ปทุเพ/อรุณ
เอส พุทฺโธ สมบุปฺปโน	๓๕๕/๕๐๕	กณฺจนกมุขยสงฺกาโส	๑๐/๒๗๕
เอเสว ธมฺโม ยถิ ทาวเทว	๒๘๕/๓๗	กณฺจนกมุขิ ปาสาทิ	๒/๑๕๔
โอภกนฺตํ มาตฺตฺจฺฉิ มํ	๕๖/๓๖๖	กณฺเวรํ กเหตฺวาน	๙/๒๔๕
โอภกํ ทิสฺยิตฺวาน	๔๑/๑๓๕	กณิการํ โอจฺฉิตฺวา	๒๔/๒๕๐
โอภชิตฺตจกฺขุ น จ ปาทโลโล	๑๑๕/๑๗	กณิการํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	๑/๒๗๘;
โอจฺฉิตฺวาน สลพํ	๓๖/๔๐๑		๘๗/๘๗
โอตฺตํ วิตฺตํ มยฺหํ	๕๘/๒๐๘	กณิการํ ชลิตํ ๓๗/๔๑๔; ๓๐๔/๔๕๒	
โอปาคเต จ สมฺพุทฺเธ	๑๗๑/๑๑๓	กณิการํ โชตนํ ๙/๓๔๓; ๑๒/๒๖๓;	
โอภาเสนฺตํ ทิสฺวา สพุทฺธา	๘/๑๕๕;	๑๗/๓๑๓; ๓๐/๒๘๑;	
	๑๒/๓๘๔; ๑๔/๔๐๔	๔๑/๒๒๘; ๕๓/๔๐๕; ๕๕/๓๘๕	
โอริยฺห หตฺถิกฺขนฺธมฺหา	๖๔๗/๗๕	กณฺณิกา กณิการา จ	๑๕๑/๒๓
โอเรน หิมวฺนตฺตฺส	๓๔/๒๕๕	กตฺตฺชลิ นมฺสฺสนฺติ	๔๕๖/๕๕
โอโรปยิตฺวา คิหิพฺยณฺชนานิ	๑๐๐/๑๓	กตฺตรทณฺเต สุกเต ทตฺวา	๑๔๙/๔๓๗
โอโรหนฺโต อนฺตฺติกา	๑๖/๓๗๕	กตฺวามิ นามเชยฺยํ เม	๓๘/๔๗๘
โอโรหิตฺวาน อากาสา	๒๐/๒๒๖	กตฺวา ทพฺพมฺริฏฺจํ	๗๖/๙
โอโลกมยา ปทุมา	๑๔/๒	กตฺวา สุกตฺพลฺลภํ	๒๕๐/๔๕๑
โอสธํ อณฺชนํ ทตฺวา	๑๕๑/๔๓๗	กตฺมํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา	๓๑/๒๔๓
โอหารยิตฺวา คิหิพฺยณฺชนานิ	๑๒๐/๑๗	กตฺติยา ผลํ คยฺห	๓๘/๔๑๔
โอพาโร ภควา เอโส	๘๖/๑๐๓	กปิ อหํ ททา อาสิ	๕๔/๑๖๗
ภกฺธํ วิสฺสนฺตํ	๗/๓๕๖	กปฺปกา นฺหาปกา สุทา	๒๔๑/๕๐๑
ภณฺจนกมุขยสงฺกาโส	๒/๓๖๘; ๒๕/๑๘๙;	กปฺปรุกฺขา พหุ อตฺถิ	๒๖/๔
	๑๒๗/๑๔๖	กปฺปสฺตสฺสสมฺมุติ	๘/๑๑๗; ๑๔/๑๕๐;

ปจรมปาทา

ปทุเพ/อจุเก

ปจรมปาทา

ปทุเพ/อจุเก

๑๖/๑๓๒; ๔๐/๙๘; ๔๐/๑๒๑;

๔๔/๘๒; ๕๖/๑๒๓; ๗๙/๘๖;

๘๒/๔๓๖; ๘๙/๓๖๔; ๙๓/๔๘๓;

๙๘/๑๐๔; ๑๐๕/๘๙; ๓๑๙/๕๐๕;

๔๕๓/๕๕; ๔๘๓/๕๘; ๕๐๖/๔๗๒;

๖๐๖/๗๐; ๖๒๓/๗๒; ๖๓๖/๗๔;

๖๕๓/๗๖

กปปสทสทสทานิ

๑๗๔/๔๔๐;

๒๔๘/๓๒; ๕๐๑/๔๖๒

กปปานํ สทสทสสํ

๖๑/๑๕๖

กปเป อิติ สทสทสเส

๗๔/๑๓๙

กปเปโต สทสทสเส

๖๖๑/๗๖

กปเป สทสทสสมุหิ

๗๔/๑๕๘

กมพลา ทุกุลา จินา

๑๘/๓

กมมารา โสณณการา จ

๒๑๖/๔๔๔

กมมาโรหํ ปุเร อาสี

๑๙/๑๘๘;

๓๖/๓๐๓

กมุโน ทสฺส เสเสน

๘๕/๔๑๙

กสฺสปสฺส พุทฺธสฺส

๑๒๐/๑๔๕

กานนํ วนโมกฺกยฺห

๑๓/๑๓๑;

๑๔/๓๖๙; ๑๘/๓๙๓;

๔๖/๒๔๕; ๔๗/๑๙๙

กานนา อภินิภขมฺม

๓๓/๓๓๙

กามา หิ จิตฺรา มรฺฐา มโนรมา ๑๐๖/๑๔

กายพนฺธเ ชินเ ททฺวา

๑๒๗/๔๓๕

กาเยน กุสฺลํ กทฺวา ๓๗/๒๖๖; ๔๒/๓๖๐

กาเย วิสํ น กมฺมํ

๙๗/๑๒๘

การยิสฺสติ อีสฺสรํ

๖๒๒/๗๒

การาเปทฺวานํ ทํ เสทํ

๘๒/๔๘๒

กาโล คตฺติ เม โสเรทฺมํ

๗๖/๓๗๕

กาพานุสํวริยํ คยฺห

๓๐๘/๔๕๓

กํ กโรสํ มหาปญฺญ

๔/๔๗๕

กํ นุ โสจฺสิ มา ภายิ

๗๕/๒๑๐

กํ ปมาเทน รชฺเชน

๒๓๗/๔๙๗

กํ เม อิมหิ ปุปฺเพหิ

๕๑/๑๗๖

กํ เม ปุทฺเตหิ ทาเวหิ

๒๓๘/๔๙๗

กิสฺสํ ปุปฺผิตํ ทิสฺวา

๑๑/๓๙๒

กิกว อณฺฑํ รกฺเขยฺย

๘๓/๘๗

กิจฺจปฺปทฺโตว หุตฺวาน

๔๖/๔๒๖

กิณฺนรา วานฺรา เจว

๑๖๖/๒๔

กิลเลสฺสพฺยาธิ พหุทฺทฺชา

๒๖๐/๔๔๘

กิลเลสา ฌาปิตา มยฺหํ

๓/๒๙๒;

๔/๔๑๐; ๘/๒๒๔; ๑๒/๔๑๑;

๑๘/๔๑๒; ๒๓/๔๑๒; ๒๕/๔๐๕;

๒๖/๔๗๗; ๒๘/๔๑๓; ๓๐/๔๐๖;

๓๓/๑๗๔; ๓๓/๒๘๙; ๓๔/๔๑๓;

การอ่าน ปฐมปาฐา

๕๘๑

ปฐมปาฐา	ปพเพ/อจก	ปฐมปาฐา	ปพเพ/อจก
๓๕/๔๐๗; ๓๖/๓๗๑; ๔๐/๔๐๗;		กฤษณ์ ฌนโท กิลาส จ	๖๕/๓๗๔
๔๐/๔๑๔; ๔๑/๒๘๓; ๔๒/๔๗๙;		กฤษณ์ ปฐกมาทนาย	๓๓/๒๓๗
๔๕/๔๐๘; ๔๖/๔๑๕; ๕๐/๔๐๘;		กฤษณ์ ปฐกิต์ ทตถ	๒/๒๕๕
๖๐/๔๑๖; ๖๙/๔๘๑; ๗๓/๑๗๘;		กฤษณ์ อมพกนธิ์ จ	๑๒๐/๔๘๖
๘๗/๔๘๔; ๑๐๔/๓๖๖; ๑๔๐/๓๘๒;		กฤษณ์ ฌนทา จ สماعيل	๖๙/๑๐๑
๒๐๕/๔๔๓; ๒๗๓/๕๐๐; ๓๐๑/๔๕๒;		กฤษณ์ ฌนทอ คเทศวาน	๔๔/๔๑๕
๓๒๗/๕๐๕; ๓๓๐/๔๕๕; ๓๕๐/๔๕๗;		กฤษณ์ ฌนทา จเทศ	๑๔๔/๒๒
๓๗๖/๕๑๐; ๓๘๓/๔๖๐; ๔๑๖/๔๖๓;		กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๕๙/๒๔;
๔๔๖/๔๖๖; ๔๕๓/๔๖๗; ๔๘๑/๔๗๐;			๓๔๖/๕๐๗
๕๑๗/๔๗๓; ๕๙๓/๖๙		กฤษณ์ ฌนทา จ	๒๒/๔๒๔
กิลาส ฌนทา จ	๖/๒๒๔; ๔๐๘/๔๖๓	กฤษณ์ ฌนทา จ	๒๔๓/๔๔๗
กิลาส ฌนทา จ	๔๗๒/๕๖	กฤษณ์ ฌนทา จ	๓๗/๒๘๙
กิลาส ฌนทา จ	๒๘๔/๓๖	กฤษณ์ ฌนทา จ	๓๙/๒๘๙
กิลาส ฌนทา จ	๑๐/๔๗๖	กฤษณ์ ฌนทา จ	๗๗/๑๘๔
กิลาส ฌนทา จ	๘/๔๗๕	กฤษณ์ ฌนทา จ	๗๐๗/๔๙
กิลาส ฌนทา จ	๑๘๕/๒๖	กฤษณ์ ฌนทา จ	๔๖๒/๕๕
กฤษณ์ ฌนทา จ	๕๒/๒๔๖	กฤษณ์ ฌนทา จ	๓๗๕/๔๖๐
กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๖๑/๒๔	กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๑/๒๒๕
กฤษณ์ ฌนทา จ	๓๔/๓๐๙	กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๕๐/๒๓
กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๕๕/๔๓๗	กฤษณ์ ฌนทา จ	๕๖/๔๒๗
กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๕๔/๔๓๗	กฤษณ์ ฌนทา จ	๓๙/๓๕๓
กฤษณ์ ฌนทา จ	๒/๒๖๒	กฤษณ์ ฌนทา จ	๖๒/๑๗๗
กฤษณ์ ฌนทา จ	๑๐๔/๔๘๕	กฤษณ์ ฌนทา จ	๙/๒๕๙;
			๑๔/๓๒๔

ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก
โกตถกกา สุกโปทา จ	๑๒๕/๔๘๗	ชิปปิ อสฺสมมากนฺตฺวา	๔๘๙/๔๗๑
โก นุ โข ภควา เหตุ	๒๓๙/๓๒	ชิปปิ อริยุท ปาสาทา	๓๐๘/๕๐๔
โกธมฺมํ ปุณฺณํ ทิสฺวา	๑๕/๓๙๒; ๓๖/๒๘๒	ชิปปิ ปพฺพตมารุญฺห	๓๙๗/๔๖๒
โกธิตโต อิทฺธิยา เสฏฺโง	๒๙๘/๓๘	ชีณาสวสทสฺสเสหิ	๑/๑๓๑; ๑๔/๓๐๗; ๖๙/๘๕
โกสชฺชํ ฃยโต ทิสฺวา	๗๘/๙	ชีณาสวา วนฺตโทสา	๔๕/๓๓๔
โกสิกา โปฏฺฐสฺสีสา จ	๑๖๓/๒๔	ชีณาสเวหิ สุกฺุเรหิ	๑๓๑/๓๘๑; ๒๓๕/๑๓
โกสิโย นาม นามเน	๒/๙๔	เชเปตฺวา ปาปํ กมฺมํ	๕๘/๑๖๗
โกสุมฺภา สลพา นีปา	๑๖๘/๒๔; ๓๓๖/๕๐๖; ๓๙๐/๔๖๑	คงฺคา ภากีรตี นาม	๗๒/๔๘๒; ๖๒๘/๗๓
โกเสยฺยกมฺพณฺณิยา ๙/๔๓๑; ๑๐๓/๓๗๘		คงฺจนฺโต ปฏิกฺกมฺโก	๑๕/๓๙๔; ๑๗/๔๐๔
ขชฺชโกชฺชํ สายนียํ	๒๗/๔	คงฺขชิตํ โข ตยา เทว	๓๔/๔๒๕
ขณฺเฑกาลุกลมฺพานิ	๕๔/๒๐๐	คงฺกนาโต อสงฺเขยฺยา	๓๗๗/๔๖๐
ขณฺโฑ นามาสี นามเน	๑๘/๑๗๒	คงฺกิกา กุมฺภทาสี จ	๒๒๐/๔๔๔
ขตฺตียมฺหิ กุเล ชาโต	๑๑/๔๗๖	คงฺกิกา ลาสิกา เจว	๔๖/๖
ขตฺตียา เนกมา เจว	๒๑๐/๔๔๔	คงฺกมคฺคํ กเวสนฺตา	๑๐/๒๔๑
ขตฺติโย นีหริตฺวาน	๔๔/๑๓๕	คงฺกิปจฺเจทโน นาม	๕๙/๒๑๘
ขนฺตียา อวิหีสาย	๕๘๓/๖๘	คงฺกิมมา ธิติมา เจว	๕๗/๓๖๒
ขมสฺสํ ทวํ มหาวีร	๕๖๗/๖๖	คงฺกนฺทพฺพา จ สมากนฺตฺวา	๗๖/๑๐๒
ชาณฺํ วา กณฺณํ วาปี	๖๔/๓๗๔	คงฺกนฺตาลํ มยา ทินฺนํ	๕/๓๔๒
ชาวิการณฺจ ปุเรตฺวา	๑๕/๔๗๖	คงฺกนฺธา จ ปพฺพเตยฺยา เย	๖/๑๓๑
ชาวิการํ คเหตฺวาน	๓๕๒/๕๐๘	คงฺกนฺโททกํ จ ปคฺคยฺห	๓๗/๒๑๖
ชาวิโย ปุริยิตฺวาน	๙๐/๑๒๗	คงฺกนฺทํ คณฺหนฺตฺติ ปทุมมา	๑๕๖/๒๓; ๑๑๘/๔๘๖
ชิทฺทํ วตฺติ กามสฺสขณฺจ โลกเ	๑๑๕/๑๖	กมเน ปตฺติเต มยฺหํ	๒๙๒/๔๕๑
ชิทฺทา วตฺติ โหติ สหายมฺชเ	๙๗/๑๓		
ชิปปิ อสฺสมมากนฺตฺวา	๓๕๙/๔๒๖		

กาถาน ปจฺมปาทา

๕๘๓

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ อจฺเ
กมฺภีรํ นิปฺณํ อตฺถํ	๘๐/๑๒๕	จตุทฺทสํ กปฺปานิ	๓๖๘/๔๕๙
กมฺภีรํ นิปฺณํ จานํ	๑๑๑/๔๓๓	จตุทฺทเส กปฺปสฺเต	๒๔/๒๒๖
กมฺภีเร อญฺจุจฺจา อุมิ	๓๒๒/๔๐	จตุทฺทิสํ โปกฺขรณฺโณ	๔๐/๕
กรุพา จ สมากนฺตฺวา	๖๕/๑๐๑	จตุทฺทิกปฺปานิ	๒๕/๑๖๔
กรุโพ ยถา โอปตฺติ	๕๐๑/๕๙	จตุทฺทเต อิทํ กปฺเป	๓/๓๒๙;
กเวสฺมาโน ปสฺสเยย	๔๙๒/๕๓;		๓/๔๑๐; ๔/๑๙๔; ๔/๓๕๖;
	๔๙๗/๕๙		๕/๑๘๖; ๘/๒๓๔; ๘/๓๓๐; ๙/๗๘;
กิริทฺทกฺจโร อาสี ๓๕/๒๗๔; ๓๖/๑๖๕			๙/๒๗๑; ๑๐/๑๙๕; ๑๒/๓๒๔;
กิริสาโรติ นามน	๖๓/๒๑๘		๑๒/๓๕๐; ๑๒/๓๙๒; ๑๓/๓๓๐;
โคจโร สพฺพพฺพุธานํ	๓๑/๔		๑๔/๓๓๖; ๑๖/๑๙๖; ๑๗/๑๙๖;
โคตโม นาม โคตฺเตน	๙๓/๘๘		๑๗/๓๕๑; ๑๙/๓๓๗; ๒๐/๓๙๓;
โคปานสิโย ททฺวาน	๒๘๑/๔๕๐		๒๑/๑๙๖; ๒๑/๒๙๔; ๒๓/๒๓๖;
ฆรโต นิภฺขมฺนฺตฺสฺส	๙๗/๓๗๘		๒๔/๓๓๘; ๒๔/๓๕๑; ๒๔/๓๙๔;
จกฺกวัตฺติสฺส สมนฺตฺสฺส	๑๐๓/๑๐๕		๒๕/๘๐; ๒๖/๑๖๔; ๒๖/๓๕๘;
จกฺกวาพมฺปาทาย	๓๒/๓๗๑		๒๗/๓๓๒; ๒๘/๓๒๖; ๓๐/๓๔๔;
จกฺกมิตฺวาน สมนฺตฺสฺส	๒๘/๒๒๗		๓๒/๓๕๙; ๓๔/๒๓๗; ๓๕/๒๕๒;
จกฺกเม วา ปธาเน วา	๑๘๕/๔๔๑		๓๖/๓๒๗; ๓๖/๓๔๖; ๓๗/๓๕๓;
จกฺกโกฏฺเฏ จเปตฺวา	๗๐/๑๖๙		๓๗/๓๖๐; ๓๙/๒๗๔; ๔๑/๒๕๒;
จกฺกตฺตีสฺสทฺทฺทํ จ	๖๕๑/๗๕		๔๑/๒๙๐; ๔๒/๑๙๑; ๔๔/๓๕๔;
จกฺกตฺตีสํ อิทํ กปฺเป	๔๓/๑๙๑		๔๔/๔๐๘; ๔๕/๓๔๗; ๔๗/๓๓๔;
จกฺกตฺตีสํ กปฺปสฺเต	๕๕/๑๕๕		๔๘/๑๙๑; ๔๙/๔๐๘; ๕๒/๓๕๕;
จกฺกตฺตีสํ สหสมฺมฺหิ	๔๑/๑๕๓		๕๗/๓๘๙; ๕๙/๑๙๓; ๖๕/๓๙๐;
จกฺกตฺตีสํ กปฺปมฺหิ	๒๗/๑๖๔		๗๙/๓๖๔; ๘๐/๑๔๑; ๑๐๕/๑๒๙;
จกฺกตฺตีสํ กปฺเปสฺส	๓๓/๓๘๖		๑๑๑/๑๓๐; ๑๕๙/๑๑๑; ๑๖๓/๑๑๒;
			๑๗๘/๑๑๔

ปรมปาหา	ปพฺพ/อจฺเณ	ปรมปาหา	ปพฺพ/อจฺเณ
จตุมนฺวติโต กปฺเป	๑๐/๒๔๙; ๒๐/๒๗๒; ๓๒/๒๔๓; ๑๒๒/๙๑	จตุสจฺจํ ปกาเสณฺโต	๖๗/๑๕๗; ๔๕๐/๕๔
จตุมนฺวเต อิตฺโต กปฺเป	๓/๒๙๕; ๓/๓๑๗; ๕/๓๖๘; ๗/๑๗๙; ๗/๑๗๓; ๘/๒๙๖; ๙/๒๖๓; ๑๕/๓๑๙; ๑๖/๓๐๑; ๑๘/๓๐๗; ๑๙/๓๑๓; ๒๑/๓๐๘; ๒๑/๓๑๙; ๒๔/๓๒๐; ๒๕/๒๗๓; ๒๕/๓๐๘; ๒๗/๒๙๑; ๒๘/๓๒๐; ๓๐/๓๑๕; ๓๒/๒๗๔; ๓๒/๒๙๒; ๓๖/๒๕๙; ๓๗/๓๐๔; ๔๘/๒๙๐; ๕๐/๒๗๖	จตุสสฺสจิกฺขตฺถํ เทวีนฺโท	๗๓/๘๖
		จตุสสฺสจิจฺจ ขตฺถํ โส	๗๗/๑๒๕
		จตุสสฺสจติกปฺปมฺหิ	๘๐/๓๖๔
		จตุสสฺสจติกขตฺถํ จ	๓๑๘/๕๐๕
		จตุสสฺสจติกขตฺถํ โส	๖๔/๑๓๘
		จตุสสฺสจติขตฺถํ โส	๑๓๒/๑๔๗
		จตุสสฺสจติโต กปฺเป	๓๒/๒๙๕
		จตุสสฺสจติโต กปฺเป	๘๙/๑๖๐
		จตุทวาริ สสทสฺสสุณฺนิ	๖๑/๑๗๗
		จตุทวาริสมฺหิ เอกุณฺเ	๒๙/๑๘๙
		จตุทวาริสมฺหิ สทสฺส	๒๘/๒๖๕
		จตุทวาริสมฺหิ สทสฺส	๒๓/๒๑๔
		จตุทวาริเส อิตฺโต กปฺเป	๒๐/๑๗๒
จตุปณฺวาสสทสฺสสุณฺนิ	๙๙/๘; ๑๐๒/๘๙	จตุทวาริเสว เม กาโย	๔๘/๓๗๓
จตุปณฺวาสิตโต กปฺเป	๖๐/๒๐๐	จตุทวาริ ปุริยิตฺวาน	๑๐๓/๑๔๓
จตุปณฺวาสกปฺปมฺหิ	๔๖/๑๗๕	จตุทวาริกานทีเร	๑/๑๗๙; ๑๑/๓๘๔; ๑๓/๓๐๔; ๑๗/๒๒๖;
จตุพฺพิสสทสฺสสุณฺนิ	๑๗๕/๒๕		๒๓/๓๒๐; ๒๖/๓๒๐;
จตุโยชนมฺพเพโร	๖๘/๑๐๑		๒๗/๓๒๖; ๒๘/๓๕๙;
จตุรํกฺขตา จ เม โถมา	๕๕/๔๑๖		๓๐/๓๒๑; ๓๑/๔๐๑;
จตุวณฺณาย โสภามิ	๑๐๓/๑๒๙		๓๓/๒๕๒; ๓๕/๔๐๑;
จตุวิสฺติ กปฺปมฺหิ	๕๐/๒๙๘		๑๖๑/๑๑๓;
จตุวิเส อิตฺโต กปฺเป	๘/๓๑๘	จตุทวาริ วิมฺลํ สฺสทฺธํ	๑/๒๔๐
จตุสจฺจํ ปกาเสณฺทํ	๒/๓๙๑		

กาถาน ปรมปาทา

๕๘๕

ปรมปาทา	ปพเพ/อญเก	ปรมปาทา	ปพเพ/อญเก
จมปกา สลพา นีปา	๑๔๘/๒๒	เจลาวกา อารมพา จ	๒๙๒/๕๐๒
จมปเก นาคมลิเก	๒๖๐/๔๙๙	เจลาวกา วามนิกา	๒๗๙/๕๐๑
จมมชณท์ มยา ทินุ์	๗/๒๙๓	เจลาว ทายหมานมทิ	๓๖๑/๔๐๙
จรมณน จ สมปนโน	๕๕๕/๖๕	นตทตทตทสสานิ	๖๔/๔๒๘
จริม วตตเต มยหิ	๔๖/๒๙๓; ๕๙/๒๐๐; ๙๕/๘๘	นตทํ อลงกตํ คยห	๘๔/๓๖๕
จริเม วตตมานมทิ	๑๑๓/๑๐๖; ๑๑๘/๓๘๐;	นตทาทินตทาทา ทิฏฐนทิ	๓๖/๕
จริโม วตตเต มยหิ	๓๒/๑๖๔	นตทิสกขตทํ เทวินโท	๒๗/๓๗๑; ๕๐๐/๔๗๒
จาทุททิสํ นมสฺสิตฺวา	๖๑๖/๗๒	นตทิสกขตทํ ราชา จ	๑๐๑/๓๗๘
จาทุททิสอ อปปฏิโม จ ไททิ	๙๘/๑๓	นตทิสมทิ อิตो กปเป	๒๖/๒๗๓
จิตกมทิ ปุชํ กตฺวาน	๕๑/๒๐๗	นตเต สุกเต ททฺวาน	๘๙/๔๓๑
จิตเก กรียมาเน	๓๓/๔๐๖	นปฺปณฺวาสมทิ กปฺปมทิ	๘/๑๗๙
จิตตณจ สฺวิมฺมตํ เม	๑๔๒/๑๔๘	นปฺปณฺวาเส อิตอ กปเป	๓๑/๒๕๑
จิตตพณฺธนสมฺพทฺธา	๑๐๓/๔๓๒	นพพิสฺสติกปฺปสเต	๒๖๖/๕๐๐
จิตํ ชเนตฺวา นิฏฺขมเม	๓๗๒/๔๕๙	นพพิสฺสติมทิ กปฺปมทิ	๖๖/๑๖๘
จินฺเตตฺวาทํ พหุวิธํ	๗/๔๒๒	นพพิสฺสมทิ อิตอ กปเป	๑๕/๒๘๖
จิรปํ กพฺภํ ธาเรนฺติ	๕๑๒/๖๐	นวาลาตํ ยถา กฏฺจํ	๙/๙๕
จิวรํ ปิณฺทปาตณฺจ	๓๗๔/๔๖๐	นวาลาตฺยโส ทฺวสิ	๑๐/๙๕
จิเวเร ปิณฺทปาเต จ	๓๗๖/๔๖๐	นพาสีติมทิโต กปเป	๕๑/๒๗๖
จตุปปาตกุสโล	๕๔๐/๖๓	นพาสีติสทสฺสานิ	๗๕/๔๒๙; ๙๔/๑๐๔; ๔๗๘/๕๗
จตุลลสํทิสทสฺสานิ	๑/๒๗๐; ๓/๒๐๒; ๑๘/๓๕๘; ๔๓/๓๓๔; ๒๒๗/๓๐; ๓๕๔/๕๐๘	ชงฺฆวิหารํ วิจรํ	๒๓๔/๔๔๖
เจติยํ อุตฺตมํ นาม	๒๖/๓๕๒	ชงฺฆา มณฺนิมยา อาสิ	๕๓/๑๐๐
เจโตสุขํ กายสุขํ	๑๒๔/๔๓๔	ชฏาชินฺธโร อาสิ	๓๐๗/๔๕๒
		ชฏาภาเรน ภริตา	๓๕๐/๕๐๘
		ชฏาย ภารภริโต	๒๖๙/๓๕

ปชมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปชมปาทา	ปพเพ/องฺเก
ชนฺดาพรํ อภิสิลา	๔๖๓/๕๖	ฌายี ฌานรตา ธีรา	๑๗๙/๒๖;
ชลขํ อหริทฺวาน	๗๔/๓๖๔		๓๐๕/๓๘
ชลขํ กุมฺภํ จิตฺวา	๔๕/๒๔๖	ฌาณมฺหิ ปุชฺชกฺทฺวาน	๑๓/๒๒๕
ชลนํ จิตํ ทิสฺวา	๒/๓๓๕	ฌาณํ อุปนึชา นตฺถิ	๕๘/๒๒๐
ชลนํ หิปรุกขํ	๒๑๑/๒๙	ฌาณํ อุปนึชา ยสฺส	๔/๒๒๙
ชหิตฺวา กรพฺพณํ	๔๖/๑๖๖	ฌาณํ จิตํ ปสาเททฺวา	๙/๑๙๕;
ชหิตฺวา มานสํ โยนี	๙๒/๓๖๕		๘๗/๒๒๑
ชาตมตฺตสฺส เม สฺทฺวา	๕๔/๔๑๖	จปนีโย มหาวีโร	๓๙/๔๒๖
ชาตมตฺโต จ สมฺพุทฺโธ	๕๐/๒๑๗	จานจฺกมฺมียา เกจิ	๑๙๕/๒๗
ชาตฺรํ ปโยกา ญฺญํ	๑๘/๙๖	จิตาสนฺตารกา นาม	๔๙/๑๙๑
ชาตสฺสรสฺส เวมฺชเณ	๙/๓๐๖	ตณฺจ อจฺฉริยํ ทิสฺวา	๖/๒๐๒;
ชาตสฺสเร กเวสนฺโต	๗/๒๖๓		๖/๒๑๒; ๒๙/๒๑๕;
ชาติปฺปมํ กเหทฺวาน	๒๕/๑๙๗		๔๒/๒๔๕
ชาติมา องฺกสมฺปนฺโน	๑๖๑/๔๓๘	ตณฺจ ทานํ ททิตฺวาน	๕๕/๒๔๖
ชาติยา ปณฺจวสฺเสน	๑๔๖/๑๑๐	ตณฺจ ทุสฺสํ ปฏิกฺกยฺห	๔๗/๑๖๖
ชาติยา สตฺตวสฺเสน	๕๒/๓๖๑;	ตณฺจ สพฺพํ สฺมุสฺสํ	๓๔/๑๒๐
	๑๒๓/๑๐๗	ตณฺหุขยํ ปตฺถมมฺปมตฺโต	๑๒๖/๑๘
ชาติยา สตฺตวสฺสโร	๕๖/๓๖๒	ตณฺหาสฺสสฺส จินฺนํ	๑๐๘/๔๓๒
ชาติยา สตฺตวสฺสโร	๑๐/๑๘๐;	ตโต อุปฺปจฺจํ ปุณฺณํ	๓๘/๒๖๖
	๑๖/๑๕๐; ๑๗/๓๕๘;	ตโต อุปฺปทฺมปฺพินํ	๑๐/๓๕๗
	๗๘/๑๕๙; ๑๒๕/๓๘๐	ตโต โอบธิกํ ปุณฺณํ	๔๓/๓๖๐
ชานาหิ โช มหาราช	๓๒/๔๒๕	ตโต กญฺจํ กเหทฺวาน	๖/๔๗๓
ชายนฺตสฺส วิปสฺสสฺส	๘๒/๒๑๐	ตโต กมฺมวเสเสน	๕๓/๔๑๖
ชายนฺตสฺส วิปสฺสมฺหิ	๔๑/๒๑๖	ตโต จนฺทณฺมทาย	๒๕๖/๔๙๙
ชิกฺขณฺตสฺส นํ วิญฺญ	๑๒/๙๕		
ชิวํ นินฺนํ ยทฺวา จ	๒๗๗/๔๕๐		

กาถาน ปจมปาทา

๕๘๗

ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก
ตโต จุโตยฺ มนุโช	๒๖๙/๕๐๐	ตตถ เม สุกตํ พุยมหํ	๖๐/๓๗๔;
ตโต ปตฺติโต สุมโน	๒๗/๓๙๕		๑๓๖/๓๙๑
ตโต ปรี อูปาทาย	๖๙/๒๓๑	ตตถ รชชํ กริตฺวาน	๖๒/๙๔
ตโต ปาสาทมารุญฺห	๒๗๗/๕๐๑	ตตถ ฐปฺปิยมมฺมํ	๙/๒
ตโต ปิณฺฑํ อาทริตฺวา	๑๓๗/๔๙๘	ตตถากโต อิลิกฺกโม	๗๔/๔๑๘
ตโต มํ วณฺนิรตํ	๖๔๒/๗๔	ตตถาปํ พุยมหํ ปวรี	๓๗/๑๓๕
ตโต มาณวกา สพฺเพ	๗๖/๔๑๘	ตตถาปํ ภาวนํ มยฺหํ	๒๒/๙๐
ตโต เม อสนีปาโต	๔๔/๑๗๕	ตตถาหํ อมฺชลิ กตฺวา	๔๓/๑๗๕
ตโต สตฺถมเก วสฺเส	๖๐๘/๗๐	ตถากตํ เชตวเน วสนฺตํ ๑/๑; ๘๓/๑๐	
ตโต สภา ปุพฺผกณฺจกา	๕/๒๑๒	ตถาสมสโม เจว	๕๗/๔๒๗
ตโตหํ อวจํ สิสฺเส	๗๕/๔๑๘	ตเถว ชฺฌิตา ทํปิ	๑๖/๙๖
ตตถ จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	๓๗/๒๒๘;	ตเถว ทวํ มหาวีร	๓๒๑/๔๐;
	๙๐/๑๐๔; ๔๐๕/๔๙		๕๓๓/๖๓
ตตถ จิตฺตํ ปสาเทสี	๒/๑๗๙	ตเถว ทิตฺติยา โลก	๒๗๓/๓๕;
ตตถ ทวํ วิวเช เขตฺเต	๒๖/๓๔๕		๓๑๓/๔๕๓; ๓๒๓/๔๐
ตตถททสาสี สมนํ	๑๒๑/๑๐๗	ตเถว พหฺกา สตฺธา	๓๒๖/๔๐
ตตถททสาสี สมนเ	๗๗/๔๘๒	ตเถว ภทฺทเก กปฺเป	๔๑๒/๔๙
ตตถททสาสี สมนุทฺธํ	๗๒/๔๑๓;	ตเถว หิ มหาวีร	๒๓๑/๓๑
	๓๕๖/๔๕๘; ๔๘๖/๔๗๑	ตเถวายํ ปิณฺฑปาโต	๔๖/๑๕๔
ตตถ ปณฺจมิ ยา ภูมิ	๕๖/๑๐๐	ตเถวายํ สารีปฺตโต	๒๕๖/๓๓
ตตถ ปตฺตํ กเหตฺวาน	๗๓/๑๕๘	ตเถวาทํ มหาวีร ๓๐๑/๓๘; ๔๘๙/๕๘;	
ตตถ ปุพฺผมยํ พุยมหํ	๓๗๐/๔๕๙		๔๙๓/๕๙; ๔๙๘/๕๙;
ตตถ ภูตฺวา ปิวิตฺวา จ	๔๑๘/๕๐		๕๐๓/๖๐
ตตถ มนฺเต อธิยามิ	๕๙/๔๘๐	ตเถวเม จตฺวณฺณา	๓๑๙/๔๐
ตตถ เม อหุ สงฺกปโป	๔๕๗/๕๕	ตเถวีสฺส ภาณมฺหิ	๓๗๑/๔๕๙
		ตทา กุตฺโต สฺขลฺมฺกํ	๑๖๓/๔๓๘

ปรมปาทา	ปพเพ/อจฺเฏ	ปรมปาทา	ปพเพ/อจฺเฏ
ตทานุจฺฉริกา เอเต	๒๐๐/๒๘	ตมฺหาสนมฺหิ อาสีโน	๔๔/๑๕๔
ตทาปี มํ มหาวีร	๕๗๔/๖๗	ตมฺหิ นฺหาทฺวา จ ปิตฺวา	๒๓/๑๗๓
ตทา วิปสฺสี ภควา	๖๘/๒๑๕	ตโย อาโลเก ทิสฺวาน	๔๑/๓๕๓
ตทา สุตฺตโน นาม	๓๖๒/๔๕๘	ตโย มาณวกา อาสํ	๔๒/๒๒๘
ตทา โสปกโต สนฺโต	๑๑๐/๑๔๔	ตโย หิ อาโลกกรา	๔๒/๓๕๓
ตทาห สพฺพพญฺวโร มเหสี	๒/๑; ๘๔/๑๐	ตว กณฺฐํ ฆายิตฺวาน	๒๖๑/๔๙๙
ตทาหํ วิรเช เขตฺเต	๒๙/๓๔๕	ตว ฌาเณน สพฺพพญฺ	๓๖๙/๕๐๙
ตณฺธาเร สุนฺธิเต	๑๖๘/๔๓๙	ตว ทสฺสนกาโมหํ	๖๐/๔๘๐
ตปสฺสีโน พุรฺหมจาวี	๓๕๕/๕๐๘	ตว ทฺกขํ มม ทฺกขํ	๓๑/๔๒๕
ตปปีตา ปรมนฺเนน	๒๙/๔	ตว สฺสฺสฺสฺส ฌาเณน	๒๓๒/๓๑
ตมฺททสํ สมฺพุทฺธํ	๓๗๙/๔๖๐	ตสฺมา อิมาย ชาตียา	๙๓/๔๓๑
ตมฺททสํ สปฺปญฺญํ	๒๗๗/๓๕	ตสฺมี จิตฺตํ ปสาเททฺวา	๙/๓๙๘
ตมฺททสํ สมฺพุทฺธํ	๑๙/๑๑๘; ๘๓/๓๖๔	ตสฺมี ปสนฺนมานโส	๑๖/๔๑๑
ตมฺททสํ สมฺพุทฺธํ	๒๑๐/๒๘	ตสฺมี ปสนฺโน สุกเต	๑๐/๔๐๔
ตมฺหํ อูปกนฺตฺวาน	๕๑/๓๕๔	ตสฺมี มหาการุณิกะ	๑๕๘/๑๑๑
ตมฺหํ ทินฺมาทาย	๗/๒๗๑	ตสฺส กณฺจนวนฺณสฺส	๓๑/๑๗๓
ตมาลปฺปํ ปกฺกยฺห	๒/๒๗๐	ตสฺส จงฺกมมานสฺส	๔๓/๒๗๕
ตมฺปิ สกฺกา อเสเสน	๒๕๘/๓๓	ตสฺส จิตฺตํ มยา ทินฺนํ	๑๐๒/๓๖๖
ตมฺเม พุทฺโธ วิทยาภาสิ	๒๘/๘๐; ๕๖/๑๖๗	ตสฺส เทวาทิเทวสฺส	๕/๓๔๙
ตมฺหา กายา จิตฺวาน	๓๗/๔๗๘; ๔๖/๑๓๕; ๕๐/๓๖๑; ๙๕/๓๖๖; ๑๗๕/๑๑๔	ตสฺส ธมฺเมสุ ทายาโท	๑๐/๑๑๗; ๑๕/๑๐๕; ๗๕/๑๕๘; ๙๐/๓๖๕; ๙๔/๔๘๔; ๒๕๔/๓๓; ๓๔๒/๔๕๖; ๔๐๗/๔๖๓; ๔๕๔/๕๕; ๔๗๗/๔๗๐; ๔๘๔/๕๘; ๕๐๗/๔๗๒

กาถานี ปจมปาทา

๕๘๘

ปจมปาทา	ปพเพ/องเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องเก
ทสฺส ปจฺจุคฺคมิทฺวาน	๒๑/๓๕๑	ทาย วาจา ย มรฺรฺยา	๓๕/๓๕๓
ทสฺส เม วรทินฺนสฺส	๔๓/๔๒๖	ทายเวว ทินฺนกุฏิกาย	๘๗/๓๗๖
ทสฺส เม สุกทํ กมฺมํ	๔๑๒/๔๖๓	ทารโก ทฺวํ ยถา นาวา	๓๑๘/๔๕๔
ทสฺส รณฺโณ อหํ ปุตุโธ	๕๕๒/๖๕	ทาลวณฺณํ มยา ทินฺนํ	๓๑/๒๘๘
ทสฺส สงฺกปฺปมณฺเวยาย	๒๐/๔๗๖	ทาว อจฺจุคฺคโต เนรฺ	๒๒๘/๓๐
ทสฺส สิสฺโส ภวิตฺวาน	๒๗๐/๕๐๐	ทาวทิสํ อโธ สนฺโต	๔๕๐/๔๖๗
ทสฺส หิเนน มนสา	๑๒๑/๑๔๕	ทาวทิสฺสา อิทาณฺทฺวา	๑/๓๙๗
ทสฺสํ ฐมฺมมณฺเวยาย	๘๔/๘๗;	ทาวทิสฺสา จวิตฺวาน	๕๑/๓๖๑
	๑๑๗/๑๔๕	ทาวทิสฺสํ เทเวสฺ	๕๑/๒๑๘
ทสฺสํ ฐมฺมํ สุตฺวา	๑๓/๒๘๖;	ทาสฺ ทาสฺว ภูมิตฺ	๑๙/๓
	๑๖/๓๔๔; ๔๑/๒๐๖;	ทาสฺ มยฺหํ สมฺปฺปन्नโน	๕๙/๒๐๘
	๕๘/๓๖๒	ทาทํ ทิสฺวา นมสฺสิตฺ	๑๕/๒๑๓
ทสฺสํ นาคํ ทิสฺวาน	๕๕/๓๖๒	ทาทํ ฐมฺมํ สุนิตฺวาน	๔๓๖/๕๒
ทสฺสํ ลกฺขณํ ทิสฺวา	๒๗๘/๔๕๐	ทาทํ ธาตุํ กเหทฺวาน	๒๔/๓๐๘
ทสฺสํ วาณํ สุตฺวา	๒/๒๒๔;	ทิสกปฺปสทสฺสมฺหิ	๓๐/๑๗๓;
	๔๓/๒๖๗; ๔๘/๓๖๑		๔๕/๑๙๙; ๔๕/๒๓๘;
ทํ เทวา ปยิริปาสนฺติ	๕๐๖/๖๐		๕๐/๒๓๙; ๖๑/๔๘๐;
ทํ ปุณฺณํ โอจินิตฺวาน	๑๕/๓๖๙;		๖๔/๘๕; ๓๔๑/๔๕๖;
	๔๗/๒๔๕		๓๔๙/๔๕๗; ๔๔๕/๔๖๖;
ทํ ปุริตํ ทยา กิจฺจํ	๓๖/๔๗๘		๔๗๖/๔๖๙; ๔๘๐/๔๗๐
ทํ เม พุทฺโธ อนฺโมทิ	๖/๓๔๙	ทิสกปฺปสทสฺसानิ	๓๔/๑๓๔;
ทํ เม พุทฺโธ วียากาสิ	๔๘/๓๔๘;		๓๗/๙๘; ๕๘/๑๗๖;
	๑๐๑/๘๙		๗๗/๔๒๙; ๘๐/๑๔๐;
ทํ วิญญู ปวทิสฺสนฺติ	๑๓/๙๕		๘๖/๑๐๔; ๙๙/๓๗๘;
ทํ สุตฺวา อนฺโมทิตฺวา	๑๑/๑๓๒		๑๑๙/๓๘๐; ๒๓๐/๔๔๕;
ทานํ กนฺธานํ ฆายนฺโต	๑๒๗/๔๘๗		๓๑๗/๕๐๕; ๓๗๔/๕๑๐;
			๔๘๐/๕๗

ปรหมปาทา	ปพเพ อุงเก	ปรหมปาทา	ปพเพ/อุงเก
ทิสกปโปสหัสเสโต	๒๔/๒๘๘	ติปุรายํ ปุเร รมเม	๑๗/๒๗๒
ทิสกปปานิ เทวินโท	๓๗/๑๒๑; ๗๒/๑๕๘; ๔๒๙/๕๑	ติมิรา ปุปพิตา ตตถ	๑๐๓/๔๘๔
ทิสกปปานิ เทเวสุ	๘๔/๑๕๙	ทิมพวุสทกวนณาโก	๒๓๙/๔๔๖
ทิสกขตฺตุมจ เทวินโท	๑๔๑/๑๐๙	ทิมพวุสทกวนณาโก	๒๔/๙๗
ทิสมตฺเต กปโปสหัสเส	๖๐๔/๗๐	ทियोชนสทสฺสมหิ	๕๖๕/๖๖
ทิกณฺธิปุปฺผํ ปกฺกยฺห	๔๙/๒๗๖	ทิจฺจนานโยนํ นิริยํ	๓๗๑/๕๑๐
ทิกณฺธิปุปฺผํ ปกฺกยฺห	๔๗/๒๖๗	ทิโรกฺขํ ทิโรเสถ	๕๓/๑๕๕
ทิกิจฺจโก อหํ อาสี	๙๑/๔๒๐	ทิวรายํ นิวาสีหิ	๑๓/๑๙๕
ทิจฺจนตฺตํ โสณฺณปฺลตฺตงฺกา	๔๕/๖	ทิวรายํ ปุเร รมเม ๑๔/๓๐๐; ๓๘/๒๕๒	
ทิกณฺฏจฺฉว วลฺลิจฺฉว	๕๘/๓๗๔; ๗๘/๒๗๖	ทิวริกฺกํ นินฺพพฺตา มยฺหํ	๒๗๒/๕๐๐
ทิสฺสูลํ คเหตฺวาน	๓๖/๒๔๔	ทิสทานิ จ วารานิ	๖๑/๓๗๔
ทิสํ ภาฏจฺฉว ปุเรทฺวา	๓๔/๔๗๘	ทิสทาปี จ เขมฺมโจ จ	๒๒๗/๔๔๕
ทิตฺถิเย นีหริทฺวาน	๕๓๔/๖๓	ทิสฺสูลโกณฺทิมนฺเตหิ	๒๓๓/๔๙๗
ทิตฺถนฺทเก คเหตฺวาน	๔๙๐/๔๗๑	ทิสฺสสฺส ไช ภควโต	๑๐/๓๑๘; ๑๓/๒๔๙
ทิตฺถนฺเต จทนํ กตฺวา	๘/๒๗๑	ทิสฺสสฺส ทิปทินฺทสฺส	๒๐/๓๒๕
ทิตฺสา โส จวิตฺวาน	๖๐๗/๗๐; ๖๓๗/๗๐	ทิสฺสสฺส โลกนาถสฺส	๘/๑๘๗
ทิตฺเสหิ ยถา อินฺโท	๗๔/๔๘๒	ทิสฺสสฺส หิ ภควโต	๔๔/๒๘๓
ทิตฺถกฺคิ นินฺพพฺตา มยฺหํ	๓๗/๒๐๖	ทิสฺสสฺสสํ ภาควโต ๑๔/๑๘๗; ๗๙/๑๕๙	
ทิตฺถปฺปภินฺนํ มาตฺตงฺกํ	๑๔/๙๖	ทิสฺโส ตทา โส สมฺพทฺโร	๘๒/๑๕๙
ทินฺทกํ สผลํ ทิสฺวา	๖๐/๑๘๙	ทิสฺโส นาม อหุ สกฺกา	๒๐/๓๘๕
ทินฺทกา จ ปิยาธา จ	๑๑๐/๔๘๕	ทิสฺโส นามาสิ ภควา	๑๘/๒๖๔; ๕๐/๒๕๔
ทินฺทกานิ ปิยาธานิ	๑๖๗/๒๔	ทิสฺโส นามาสิ สมฺพทฺโร	๓๗/๓๙๕
ทิปณฺณวเส อิตฺถ กปฺเป	๑๖๗/๑๑๓	ตีณิ กปฺปานิ เทเวสุ	๙๗/๑๔๒
		ตีณิ กิงฺกณฺธิปฺปฺพานิ	๓๘/๓๘๖

คำถ่าน ปจฺมปาทา

๕๕๑

ปจฺมปาทา	ปพฺพ/อจฺเภ	ปจฺมปาทา	ปพฺพ/อจฺเภ
ทีณิ เกสรปฺปฺมานิ	๑๓/๓๙๘	เตน กมฺมวิปาเกน ๖๖/๔๑๗; ๖๘/๔๑๘;	
ทีณิ ปาฏฺฐิปปฺมานิ	๗/๔๐๓	๗๗/๔๑๘; ๗๙/๔๑๙;	
ทีณิ สีสฺสสทฺสฺสานิ	๓๕/๒๒๘	๘๑/๔๑๙; ๘๓/๔๑๙;	
ทีหิ วิชฺชาหิ สมฺปนฺโน	๘๑/๑๒๕	๘๗/๔๒๐; ๘๙/๔๒๐;	
ทฺฏฺจทฺฏฺจํ ฌภิสฺสติ	๒๗/๑๑๙	๙๓/๔๒๐	
ทฺฏฺโจ จ โภทฺโหม พุทฺโธ	๑๙/๑๓๒	เตน กมฺมวิเสสฺเสน ๒๐/๒๙๔	
ทฺณฺแทน เกสโร คยฺห	๑๐/๓๐๖	เตน กมฺมวเสสฺเสน ๔๓/๑๙๙;	
ทฺมฺพเก จ กรณฺเต จ	๑๖๒/๔๓๘	๕๔/๑๕๕; ๖๙/๔๑๘;	
ทฺริยสทฺสทฺสฺสานิ	๓๑๖/๕๐๕	๗๒/๔๑๘	
ทฺริยา อาหตา มยฺหิ	๒๗๘/๕๐๑	เตน กมฺเมน ทิปทินฺท ๗/๒๙๖;	
ทฺวํ จกฺขฺสฺสิ สพฺเพสํ	๗๒/๑๒๕	๙/๑๖๒; ๑๑/๓๖๙;	
ทฺวํ พุทฺโธสฺสิ สพฺพญฺญ	๓๐/๒๑๕	๓๓/๑๙๙; ๔๙/๑๙๙;	
ทฺวํ สทฺถา จ เกตุ จ	๒๑๙/๓๐;	๖๑/๓๖๒; ๖๙/๒๐๙;	
	๓๖๗/๕๐๙	๗๙/๒๑๐	
ทฺสฺสิตาว จวิตฺวาน	๘๐/๘๖	เตน กมฺเมน ภควา ๑๔/๑๑๘	
ทฺสฺสิตาหํ จวิตฺวาน	๕๑๑/๔๗๓	เตน กมฺเมน ยํ มยฺหิ ๒๕/๒๙๕	
ทฺสฺสิตา หิ อธิราคนฺตฺวา	๖๐๓/๗๐	เตน กมฺเมน สมฺพุทฺโธ ๔๒/๓๗๒	
ทฺสฺสิตา หิ จวิตฺวาน ๒๖/๑๑๙; ๔๑/๑๒๑;	๘๕/๑๕๙	เตน กมฺเมน สุกเตน ๑๖/๓๙๔;	
	๑๗๗/๔๔๐	๑๘/๔๐๕; ๒๑/๓๙๕;	
ทฺลิกา วิกิตฺกาโย	๑๗๗/๔๔๐	๔๖/๙๙; ๕๔/๗;	
เต ชฺฎาชาธิกริตา	๑๙๙/๒๘	๕๙/๓๗๔; ๘๐/๓๗๖;	
เต ตาทีเส ปุชฺชโต	๒/๑๘๖	๑๓๕/๓๙๑	
เตตฺถิสฺสทฺสทฺทํ เทวินฺโท	๒๖๗/๕๐๐	เตน กมฺเมนทํ อชฺช ๒๐/๑๙๖	
เตตฺถิสฺสมฺหิ อิตฺโถ กปฺเป	๑๘/๓๔๔	เตน กมฺเมนทํ วีร ๕๗๓/๖๗	
เตตฺถิสฺเส วตฺตมานมฺหิ	๔๙/๑๘๔	เตน กาเลนฺ เย เกจิ ๘๑/๑๐๓	

ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก	ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก
เตน จิตฺตปฺปสาเทน ๗/๒๑๒; ๑๐/๒๕๖; ๑๙/๑๗๒; ๑๙/๓๙๓; ๒๐/๗๙; ๒๗/๑๗๓; ๒๗/๒๖๕; ๔๐/๑๖๕; ๔๔/๒๗๕; ๕๒/๒๒๙; ๕๕/๒๗๖; ๕๘/๘๔; ๖๗/๓๖๓; ๗๑/๑๖๙; ๘๐/๘๘; ๘๓/๒๒๑; ๔๒๖/๕๑		เต เม ปญฺญา พยากริสฺส เต เม ปญฺญา วิทยาภิสุ เต เม สรีรํ ฌาเปตฺวา เต เม สุตฺวาน วจัน เตรสฺสโต กปฺปสฺเต เตรสฺสโต กปฺปสฺเต เตสฺสพภณฺชน ทตฺวา เตสฺสราเร สุกฺเต ทตฺวา เตลิกา กญฺจหารา จ เตวิชฺชา ฉพฺปิณฺณา จ เตวิชฺโช อิทฺธิปตฺโตมฺหิ เตวีสฺสติกปฺปสฺเต เตวีสฺสมฺหิ อิตฺโต กปฺเป เตสฺสจฺฉิมฺหิ อิตฺโต กปฺเป เตสฺสจฺจติ อิตฺโต กปฺเป ๑๐/๗๘; ๕๐/๑๖๐ เตสฺสจฺจตฺติมฺหิ กปฺปมฺหิ เตสฺสจฺจตฺติมฺหิโต กปฺเป ๔๕/๒๕๓ ๔๑๐/๔๙ ๔๖/๓๓๔ ๔๕/๑๓๕ ๔๘๘/๔๗๑ ๕๒/๒๖๘ ๕๕๙/๗๐; ๖๑๕/๗๒ เตสฺสาหํ วจัน สุตฺวา	๑๙/๒๑๔ ๑๖/๗๙ ๒๑/๒๑๔ ๒๒๒/๔๔๕ ๑๘/๒๘๐ ๖๑/๒๖๙ ๑๙๑/๔๔๑ ๑๒๑/๔๓๔ ๒๙๘/๕๐๓ ๓๑๒/๓๙ ๑๓๑/๑๐๘ ๔๕/๒๗๕ ๔๑/๓๓๓ ๓๕/๒๘๙ ๑๒/๓๐๖ ๑๑/๑๙๕; ๔๙/๒๖๘ ๔๕/๒๕๓ ๔๑๐/๔๙ ๔๖/๓๓๔ ๔๕/๑๓๕ ๔๘๘/๔๗๑ ๕๒/๒๖๘ ๕๕๙/๗๐; ๖๑๕/๗๒ ๒๐/๒๑๔
เตน ทฺวาเรน ปวิสฺสฺวา	๒๓/๓		
เตน ปฺลฏฺฐกทาเนน	๒๙๓/๔๕๑		
เตน ยานนํ โปโส	๓๒/๑๓๔		
เตน สยันทาเนน	๒๑/๑๕๑		
เตน สฺจจิเตนาคํ	๗๐/๓๖๓		
เตน โสเกน สนฺตตฺโต	๔๒๐/๔๖๔		
เตเนว เอกทฺสฺเสน	๓๓/๓๗๑		
เตเนว สมฺโพธิมฺุเชน ธีรํ	๓/๑		
เตเนว สํเวคมฺุเชน ธีรํ	๘๕/๑๐		
เตเนว สุกกมฺุเลน	๓๑/๒๒๗; ๕๒/๔๑๕; ๘๑/๒๒๐		
เตเนว สฺจิทาเนน	๓๒/๑๗๔		
เตเนว สนิเวเกน	๒๗/๑๕๒		
เตเนว กปฺพุเมน	๑๓๙/๓๘๒		
เตปณฺณาสเ อิตฺโต กปฺเป	๗/๓๐๐		
เตปี มํ ปรีวาเรนฺติ	๔๔๔/๕๔		
เต เม ฌมฺภํ ปเวจฺฉิสฺส	๑๘/๗๙		

กาถาน ปจมปาทา

๕๕๓

ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก
เทห์ อรณฺเณ ทิสฺวาน	๑๕/๗๙	ทริโต ปพฺพโต วา	๙๖/๔๘๓
เทห์ สพฺพ อติโภมิ	๑๕/๒๙๓	ทวินนํ ยกฺขราชูณํ	๒๖/๒๐๔
เทห์ สิสฺเสหิ ปริวฺโต	๒๐๒/๒๘; ๓๑๔/๓๙	ทส จ อฏฺฐกฺขตฺตํ	๑๓๗/๙๓
โตสยิณจาปี สมฺพทฺธํ	๖๒/๑๒๓	ทสมฺมจกฺขตฺตญฺจ โส	๕๓/๑๒๒
โตสยิตฺวาน สมฺพทฺธํ	๔๐/๔๗๘; ๓๘๑/๔๖๐; ๕๐๘/๔๗๓	ทสวสฺสสทฺสฺสานิ	๗๑/๔๑๘
โตสิโต เม มหาวิโร	๔๖/๑๒๑	ทสสทฺทาวีวิตฺตนํ	๗๗/๙๖
โตสิโตหํ อสฺสชินา	๒๙๑/๓๗	ทสฺส โลกาตฺตํ	๒๔๓/๓๒
ถามวา รูปสมฺปนฺโน	๑๙๔/๔๔๒	ทานสฺส วณฺเณ กิตฺเตนโต	๒๙๘/๔๕๒
ถาลเก สุกเต ททฺวา	๑๓๖/๔๓๕	ทานे ทเม สณฺณเม จ	๑๘๓/๔๔๐
ถูปํ กตฺวาน เวพินํ	๒/๑๖๑	ทาวโกว อหํ สนฺโต	๑๒๖/๓๙๐
เถโร โภฏวิโส โสโณ	๖๓/๔๑๗	ทาสทาสี ควสฺเส จ	๑๑๓/๔๓๓
โธเมทฺวา ทสคาถาหิ	๓๑๙/๔๕๔	ทาสี ทาสา จ ภริยา	๑๙๐/๔๔๑
ทกฺขิณมฺหิ ทวารมฺหิ	๑๖/๓๓๑	ทิจฺฉิวิสฺสุกานิ อฺปาติวฺตโต	๑๑๑/๑๕
ททฺวา ทาทพฺพกํ ทานํ	๒๔/๙	ทิจฺฉโ จ อหํ รมฺมวํ	๕๐๔/๖๐
ททฺวาน เทวเทวสฺส	๕๑/๓๘๘	ทินฺทิกา จกฺกวากา จ	๑๒๔/๔๘๗
ททฺวานาหํ พุทฺธเสฏฺเฐ	๔๘/๔๗๘	ทิปทาธิปตึ นาม	๓๔/๑๗๔
ทธี ททฺวาน สมฺปนฺนํ	๑๙๗/๔๔๒	ทิพฺพกณฺฐํ ปวายนฺตํ	๑๒๙/๑๔๖
ทนฺตา มยํ สารถินา	๒๙๙/๔๕๒	ทิพฺพกณฺฐํ สมฺปวณฺตํ	๔๙/๓๗๓
ทนฺโต ทนฺตปรีวาโร	๑๐๓/๙๓	ทิพฺพวตฺถา สฺมาหุทฺวา	๒๘/๔
ทนฺโต ทนฺตปฺรกฺขโต	๒๒/๑๑๙	ทิวสภาคํ ถวิตฺวาน	๒๘/๓๕๒
ทนฺโต พุทฺโธ ทเมตฺยาปี	๕๑๔/๔๗๓	ทิวา วา ยทึ วา รตฺตี	๑๗/๙๖; ๓๙/๑๒๑; ๔๕๑/๔๖๗; ๕๐๓/๔๗๒
ทนฺธา มยฺหํ กติ อาสิ	๔๘/๙๓	ทิวาวิหารา นิกฺขนฺโต	๒๖/๓๙๔
ทเมเน ยุตฺตเมนาหํ	๕๙/๑๖๗	ทิสฺวา ทสฺวิธา โลเก	๖๙/๙
		ทิสฺวาสุ ปุชฺชิตो โหมิ	๑๑๕/๑๐๖; ๒๘๒/๔๕๐

ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก
ทิสทิส ปกฺกมนฺติ	๑๙๓/๒๗	ทุเว ภเว ปชานามิ	๕๕/๗
ทิสฺวา จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	๔/๓๖๘	ทุสฺสงฺกหา ปพฺพชิตาปี เอเก	๙๙/๑๓
ทิสฺวา ทํ โลกปชฺโชตํ	๔๐/๒๘๙	ทุสฺสสทสทสฺสานิ	๑๐/๔๒๓; ๙๖/๔๓๑
ทิสฺวา ทํ สุกทํ กมฺมํ	๒๗/๒๓๖	ทุสฺसानิ สุกเต ทตฺวา	๙๔/๔๓๑
ทิสฺวาน ทสฺโสปมํ	๑๔/๓๑๒	ทุสฺเสหิ ภูมึ เลณฺสส	๕๐/๔๑๕
ทิสฺวา นเภา จงฺกมนฺตํ	๒๙/๙๗	ทุรโต ปตฺติทิสฺวาน	๑๔/๓๕๗
ทิสฺวาน วณฺที ปาเทสุ	๓๒/๓๓๙	ทุรโตว มมํ ทิสฺวา	๒๙๒/๓๗
ทิสฺวานหํ เทวเทวํ	๔/๓๘๓;	เทยฺยธมฺโม จ เม อตฺถิ	๑๓๖/๑๐๙
	๑๓๒/๓๘๑; ๒๑๓/๒๙	เทยฺยธมฺโม จ เม นตฺถิ	๕๒/๑๙๒
	๓๕๗/๔๕๘	เทวนวฺเต อิตฺถ กปฺเป	๒/๒๘๗;
ทิสฺวานหํ พุทฺธสฺเมจฺจํ	๙๒/๒๒๑		๓/๒๖๒; ๖/๑๗๐; ๖/๓๐๕;
ทิสฺวานาหํ พุทฺธญฺปิ	๕๖/๓๗๓		๖/๓๙๗; ๑๐/๑๗๑; ๑๐/๓๙๘;
ทิสฺวา นิสฺสนํ วิมลํ	๘/๓๙๒		๑๑/๑๘๗; ๑๑/๓๐๖;
ทิสฺวา ปสนฺโน สุมโน	๒๑/๓๓๑		๑๑/๓๑๘; ๑๓/๑๘๐;
ทิสฺวา มํ สุปสนฺนํ	๔๗/๒๙๐		๑๔/๒๗๑; ๑๕/๒๔๙;
ทิสฺวา เม จิตฺตมุปฺปชฺชิ	๒๗๘/๓๖		๑๖/๑๘๗; ๑๖/๓๖๙;
ทิสฺวา สุวณฺณสฺส ปภสฺสวานิ	๑๐๔/๑๔		๑๙/๑๘๑; ๒๐/๔๐๕;
ทิปทาเน ชินฺเต ทตฺวา	๑๖๐/๔๓๘		๒๑/๒๖๔; ๒๑/๓๒๕;
ทุกฺขสฺสทํ กโร พุทฺโธ	๓๘๐/๔๖๐		๒๔/๓๘๕; ๒๕/๓๑๔;
ทุชฺชโย นาม นามเณ	๑๓๔/๑๔๗		๓๐/๒๕๑; ๓๑/๓๓๒;
ทุมฺกุเภา ปพฺพตฺตุเก วา	๔๗/๖		๓๓/๒๔๓; ๓๔/๒๘๙;
ทุมฺกุเภา ปัสสฺสลิเก	๙/๑๗๑; ๑๓/๓๕๗;		๓๔/๓๓๙; ๓๗/๑๘๓;
	๑๗/๒๘๗		๓๙/๑๗๔; ๓๙/๓๙๖;
ทุราสทา ภควนฺโต	๒๖๘/๔๔๙		๔๑/๑๘๓; ๔๔/๑๘๔;
ทุราสโต ทุปฺปสฺสโห	๒๔๙/๔๔๗		๔๕/๑๗๕; ๔๗/๒๘๓;
ทูลฺลทูลฺลํ วต เม อาสิ	๗๓/๒๑๐		๔๘/๒๔๕; ๕๒/๒๕๔;
			๕๔/๑๘๕; ๘๘/๑๖๐

กาดานัน ปจุมปาทา

๕๕๕

ปจุมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจุมปาทา	ปพเพ/องฺเก
ทว ภาตโร ภวิสฺสนฺติ	๔๖/๘๓	เทวโลเก มนุสฺสเส วา	๒๘/๓๗๑;
ทวสทฺตติมิทฺโต กปฺเป	๕๓/๒๕๔		๕๐/๔๘๓; ๑๐๒/๔๓๒;
ทวสทฺตติ อิทฺโต กปฺเป	๔๘/๒๘๓		๓๒๕/๕๐๕; ๔๕๒/๕๔;
ทว สมปฺตฺติ อนฺโกทฺวา	๒๙/๘๑;		๕๑๐/๔๓๗
	๓๖/๑๔๓; ๓๖/๓๘๗;	เทวโลเก วสฺนฺตฺส	๗๙/๔๓๐;
	๑๑๘/๕๑		๑๐๐/๓๗๘
เทวทฺตเต จ วรเก	๕๕๕/๖๘	เทวโล นาม นามเน	๖/๓๑๑
เทวปฺตฺโต อหํ สฺนฺโต	๒๑/๒๔๒;	เทวโล นาม สมฺโน	๔๙๖/๔๗๑
	๒๕/๒๔๓	เทวา ทฺตฺถ สมฺกณฺทฺวา	๕๘/๑๐๐
เทวภูตฺสส สฺนฺตฺส	๔๖/๓๗๒	เทวานํ อธิโก โหมิ	๕๖/๗
เทวภูโต อหํ สฺนฺโต	๑๔/๓๑๘;	เทวานํ ทิรมณฺวาย	๖๐๐/๗๐
	๔๖/๒๖๗	เทวา สทฺตรคเนหิ	๖๐/๑๐๐
เทวภูโต มนุสฺสเส วา	๔๐๕/๔๖๓	เทวโล นาม นามเน	๓๔/๑๕๓
เทวราชา ยทาโหสิ	๔๕/๓๗๒	เทเวหิ จปฺปีโต ยกฺโข	๘๒/๑๐๓
เทวราชาเนน ปตฺตพฺพํ	๔๘๑/๕๗	โทวาริกา อนีกฺตฺตา	๒๙๙/๕๐๓
เทวโลกคโต สฺนฺโต	๑๑๔/๑๐๖	ธนํ อเทวฺชฺฌ กทฺวาน	๓๑/๒๘๒
เทวโลกา อิทฺถกณฺทฺวา	๑๐/๓๑๒;	ธนํ อเวชฺช กทฺวาน	๔/๓๐๕
	๓๔๓/๔๕๖	ธมฺมกามา วินีตา เท	๓๓๔/๔๕๕
เทวโลกา จิตฺวาน	๔๗/๑๓๖;	ธมฺมกายณฺจ ที่เปนฺทํ	๕๐/๒๒๙
	๕๖/๓๘๙; ๘๑/๔๓๐;	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตนฺโต	๖๘/๔๒๘
	๙๔/๓๖๕; ๙๙/๑๐๔;	ธมฺมจกฺกํ ปวตฺเตสิ	๓๑๐/๔๕๓
	๑๐๖/๙๐; ๑๔๓/๑๐๙;	ธมฺมทสฺสีสส มุนิโน	๑/๓๔๙
	๔๔๑/๔๖๖; ๖๐๕/๗๐	ธมฺมเมฆเนน วสฺสนฺเต	๗๓/๘
เทวโลเก จิตฺโต สฺนฺโต	๑/๓๑๑	ธมฺมราชํ อุปกมฺม	๑๑๖/๑๔๕
		ธมฺมวิธี จเปทฺวาน	๔/๒๒๔
		ธมฺมากทํ กเวสนฺโต	๔๙๔/๕๙

ปรมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	ปรมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก
ธมฺโมสถํ ปิวิตฺวาน	๔๔๕/๕๔	นคเร รมมวตฺติยา	๓๐/๒๖๕
ธวณิ ปฏฺธิปชฺชามิ	๒/๒๔๒	นคเร หัสวตฺติยา	๑/๔๒๒; ๑๔/๓๗๐;
ธาทิโย มํ อปฺภุจฺหนฺติ	๘๗/๒๑๑		๔๔/๑๗๖; ๗๕/๔๘๒;
ธาทุ อาเวณิกา นตฺถิ	๕๕/๑๐๐		๘๕/๑๐๓; ๙๐/๓๗๗;
ธาวเรตฺถํ ปจฺวี สกฺกา	๒๒๑/๓๐		๑๒๙/๓๘๑; ๒๐๘/๔๔๓;
ธาวเรตฺถํ อฺปฺริจฺจตฺถํ	๖๓/๔๒๘		๒๗๖/๕๐๑; ๔๔๑/๕๓
ธิตฺติวิริยวา โหมิ	๑๐๕/๔๓๒	น จตฺถิ มยฺหมาวาโ	๒๓๗/๔๔๖
ธโร วิคตสมฺโมโ	๓๑๖/๔๕๓	นจฺจนนํ นปฺปฏิรูปํ	๕๗/๓๗๔
ธูปํ ทตฺวาน สุกเต	๒๐๒/๔๔๓	น เต อคฺคิ ปชฺชตฺติ	๗/๔๗๕
ธุมเนตฺเต ชินฺ ทตฺวา	๑๕๘/๔๓๘	น เต ทารุ ออาหารนฺติ	๓๕๓/๕๐๘
น โกจิ วิสฺสิ กนฺตํ	๕๔/๓๗๓	น เต ปสฺสนฺติ ตํ ยกฺขํ	๘๓/๑๐๓
นขฺจฺเจทเน สุกเต ทตฺวา	๑๑๒/๔๓๓	น เต พิชฺ ปวปฺปนฺติ	๖๑/๘๔
นคเร เรณฺวตี นาม	๗๕/๘๖	นตฺถิ พาหิรเก สฺสทฺธิ	๒๗๐/๓๕
นครา อภินิขมฺม	๒/๒๐๒	นตฺถเก สุกเต ทตฺวา	๑๗๐/๔๓๙
นครา นิขมิตฺวาน	๑๒๐/๑๐๗;	นทฺติยา ปาริเม ตีเร	๑๗๔/๑๑๔
	๒๔๘/๔๙๘	นทฺธิโย สนฺทเร ตตฺถ	๓๓๑/๕๐๖
นคเร อรฺจนวตฺติยา	๖/๓๙๑; ๒๓/๓๐๒	นทฺธิกุเล วสามหํ	๑๔/๓๕๐
นคเร จนฺทวตฺติยา	๑๐๖/๑๐๕;	นทฺธิ จ สนฺทที ตตฺถ	๑๐๑/๔๘๔
	๑๓๔/๑๐๘	นทฺธิ เต กชฺชิตํ เทว	๓๘/๔๒๖
นคเร ทวารวตฺติยา	๒๘/๒๗๓	น ปาปสฺสปีนสฺสสาหํ	๘๖/๓๗๖
นคเร ธนฺตวตฺติยา	๖๕/๒๑๘	นตฺถสฺสมาโน อฏฺฐาสิ	๓๕/๔๘
นคเร พนฺธมฺมตฺติยา	๕/๒๙๙; ๗/๔๑๐;	นตฺถสฺสโย กงฺขจฺเจโท	๑๑๐/๔๓๓
	๓๙/๒๖๐; ๔๔/๒๕๓;	น มํ มิตฺตา มิตฺตา วา	๖๓/๘๔
	๗๔/๓๗๕; ๑๘๗/๑๑๕	น เม อิทํ ญตฺตปฺพฬํ	๑๑๔/๓๗๙
		น เม สฺสโต วา ทิฏฺฐิโจ วา	๓๐/๙๗

กาถาน ปฐมปาทา

๕๕๗

ปฐมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปฐมปาทา	ปพเพ/องฺเก
นโม เต ปุริสาชฌณ ๒/๓๑๑; ๑๖/๒๐๓; ๑๙/๒๒๖; ๒๙/๓๕๒; ๘๖/๒๒๐; ๑๒๙/๙๒.		นानาวณฺณเหที ปปฺเฬหี	๒๖/๑๓๓
นโม เต พุทฺธวীরตฺถ	๒๔/๓๔๕	นาภิขานามิ กาเยน	๖๙/๓๖๓
นยิตา อมฺพคณฺธี จ	๑๕๗/๒๓	นารโท อิติ นามเณ	๕๕/๒๓๐
นยิตา อมฺพคณฺธี จ	๓๔๘/๕๐๘	นารโท อิติ เม นามํ	๒๙/๒๙๕
นรา นาคา จ คณฺฐพฺพา	๔๘/๖	นาวา น วิชฺชเต ตตฺถ	๔๐/๓๒๒
นว ปฺตเต ชเนตฺวาน	๔๐/๑๓๕	นาสุส โจรา ปสหนฺติ	๘๘/๔๘๓
นมมฺทานทียา ตีเร	๒๐/๓๓๑	นาหํ อทฺทกฺขี สมฺพุทฺธํ	๔๘๕/๔๗๐
น วินสฺสนฺติ เม โภกา	๑๐๑/๔๓๒	นาหํ เอเตน มกฺเคน	๙๔/๔๒๐
นไวทกํ ออาหารนฺติ	๑๓๔/๔๘๘	นาหํ โกเปมิ อาชีว์	๔/๙๕
นฺหาตฺวา ปีตฺวา จ สมฺพุทฺโธ	๑๒/๒๐๓	นิกฺขนฺเตนानุปพฺพชฺชี	๖๐๙/๗๑
นฺทานกาเล จ โพธิยา	๒๖/๑๕๒	นิกฺขมิตฺวา อการมฺหา	๘๒/๘๗
นเหว ตวํ มหาวีร	๒๙๗/๔๕๑	นิกฺขมิตฺวา กติปาหํ	๓๖/๒๗๔
นพการา เปสการา	๒๙๕/๕๐๓	นิกฺขมิตฺวาน กุจฺฉิมฺหา	๗๖/๑๕๘
นพกาเร อุปากมฺม	๙/๔๒๓	นิกฺขมม พนฺธุมฺติยา	๘/๔๐๔
นพมาลํ คเหตฺวาน	๓๗/๑๙๘	นิกฺคณฺธิโย พหุ ตตฺถ	๓๘๙/๔๖๑
นพาคารํ กริตฺวาน	๔๒/๓๘๖	นิกฺคเห ปฏิกมฺเม จ	๕๒๐/๖๑
นาคสทสฺสสฺสานิ	๕๕๓/๖๕	นิกฺคณฺธี สิริณิกฺคณฺธี	๓๔๑/๕๐๗
นาคํ รุณฺณมนํ ทิสฺวา	๕๕๗/๖๕	นิกฺขมาฏฺถํ อมิตฺตานํ	๕๒๘/๖๒
นาคา ตตฺถ สมากนฺตฺวา	๖๑/๑๐๑	นิกฺโขสสทฺทํ สุตฺวาน	๓๖/๓๕๓
นาโคว ยฺถา น วิวชฺชยิตฺวา	๑๐๙/๑๕	นิจฺจาปีโต มยาราโม	๔๖๗/๕๖
นาเทนฺโต ปพฺพตํ เสถ	๖๘/๘	นิจฺจาเปตฺวาน ตํ ปุพฺผํ	๑๒๖/๑๔๖
นानาปฺปเฬ สมานेतฺวา	๕๘/๔๒๗	นิจฺจาเปตฺวาน ตํ สาลํ	๒๒๓/๔๔๕
นानา พหุเนกสฺตา	๑๗/๓	นิจฺจิตฺเต นวกมฺเม จ	๔๐/๓๔๗
		นินฺนคานทียา ตีเร	๑๕/๔๑๑
		นิพฺพตฺติสฺสติ เต พฺยุมฺหํ	๖๓๓/๗๓

ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก	ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก
นิพพุตติสฺสตี โยนิมฺหิ	๑๓๖/๑๔๗	นิสโก นาม สมฺโณ	๑๑๑/๑๐๖
นิพพุตติสฺสตี โส ยฺโย	๔๙/๓๔๘	นิสินฺนกาลมณฺเฑ	๔๗๑/๕๖
นิพพาปยฺนํ ชนํ	๒/๒๔๐	นิสินฺโน ปาสาทวเร	๔๔/๒๕๐
นิพพานฺเต จ สมฺพุทฺธ	๑๐/๑๔๓	นิสินฺโน ภควา ตตฺถ	๔๑/๑๔๘
นิพพุตฺติ มหานาคํ	๓๘/๑๙๐	นิสฺสีทิ ตตฺถ ภควา	๓๔/๙๘
นิพพุเต กกุสนฺธมฺหิ	๔๔๘/๔๖๗	นิสฺสีทิวาน สมฺพุทฺธ	๑๔๔/๔๘๘
นิพพุเต จ มหาวิเร	๑๖/๒๓๕	นิสฺสีทิ ภควา ตตฺถ	๑๔/๔๗๖
นิพพุเต โลกนาถมฺหิ	๑/๗๗;	นิสฺเสถนี มาปยิตฺวาน	๖/๒๓๓
	๕/๒๓๓; ๑๐/๒๓๔;	นีลา ปิตา โลหิตกา	๑๓/๒
	๒๑/๒๓๕; ๒๑/๒๕๗;	นีหรนฺเต สรีรมฺหิ	๒๓/๔๐๕
	๒๓/๓๐๘; ๓๒/๒๐๕;	เนกาสนธิ์ สุวิภุตฺตา	๒๑/๓
	๓๓/๓๐๓; ๓๙/๒๙๖;	เนมิทฺธา จ วียากํสุ	๘๓/๒๑๑
	๕๕/๘๔; ๘๓/๑๔๐;	เนมิทฺธานํ สุนิตฺวาน	๘๔/๒๑๑
	๘๔/๑๒๖; ๘๔/๑๒๘	โน เจ ตํ นิชฺฌาเปสฺสาม	๕๖๒/๖๖
นิพพุทฺธ วัฏฏมานมฺหิ	๙๐/๔๒๐	โน เจ ลภเถ นิปํ สหาย	๑๐๒/๑๔
นิมนฺตยิตฺวาน สมฺพุทฺธ	๓๑๐/๕๐๔	ปกาสิเต ปาวจเน ๔๕/๘๒; ๖๒๔/๗๒	
นิมนฺเตทฺวา สํวรณํ	๘๕/๑๒๖	ปกิตฺเตนฺเต จ สพฺเพสํ	๑๕๐/๑๑๐
นิมฺมโล โหมหํ อชฺช	๒๖/๒๘๑	ปโกโกสาปยิตฺสสาหํ	๒๕/๓๓๒
นियามํ ปฏิธาวนฺติ	๑๔๕/๔๓๖	ปกุชฺชาโต ตทา อาสี	๔๕/๑๖๕
นिरุทฺติยา จ กุสโล	๕๒๒/๖๒	ปกุชฺชาโต วียากาเส	๒๔/๑๘๑
นิลลโกลุโป นิกฺกุโห นิปปปาโส		ปคฺคยฺห อณฺชลิ ตตฺถ	๑๓/๘๓๖
	๑๑๒/๑๖	ปคฺคยฺห คีณิปปุผํ	๑๑/๒๗๙
นิวตํ โหติ เม ปาป	๔๕/๒๘๓	ปคฺคยฺห คีณิ สรณ	๑๒๙/๑๐๘
นิสฺชชํ ตตฺถ ภควา	๔๒๖/๔๖๕	ปคฺคยฺห ทกฺขิณํ พานํ	๒๖๔/๔๔๘
นิสฺชช ปาสาทวเร	๒๑/๓๙๙;	ปัจจุคฺคณฺตฺวาน สมฺพุทฺธ	๑๖/๓๕๑;
	๓๕/๒๑๕		๖๐/๑๓๗

การานัน ปรมปาทา

๕๙๙

ปรมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปรมปาทา	ปพเพ/องฺเก
ปจฺเจกชินฺเสฏฺฐเจสุ	๒/๓๔๒	ปณฺจวิสตฺติกปฺปานิ	๔๒/๘๒
ปจฺเจกพุทฺธํ ทิสฺวาน	๒๓/๓๓๓	ปณฺจวิสตฺติกขตฺถํ โส	๑๙/๔๗๖
ปจฺเจกพุทฺธาน สมากทานํ	๘๘/๑๑	ปณฺจวิสตฺทิมตฺถํ	๑๕/๑๓๒
ปจฺเจกพุทฺธาน สุภาสิตานิ	๑๓๗/๒; ๑๓๘/๒๑	ปณฺจวิสตฺทสสฺสมฺหิ	๕๕/๑๒๓
ปจฺเจกพุทฺธเนกสฺสเท	๒๕/๔	ปณฺจวิเส อิตฺถ กปฺเป	๘/๓๕๐; ๑๒/๓๑๘; ๑๕/๓๓๖; ๑๙/๒๘๗; ๔๖/๒๙๗
ปจฺเจกพุทฺธเทหิ ชินฺเหิ ภาสิตา	๑๓๙/๒๑	ปณฺจสฺสจฺจิมฺหิโต กปฺเป	๑๐/๒๗๑
ปจฺเจกํ พุทฺธเสฏฺฐเจสุ	๗๓/๑๐๒	ปณฺจสฺสทตฺติกปฺปมฺหิ	๒๕/๓๓๘
ปจฺฉิเม จ ภเว อสฺมึ	๑๙/๒๘๐	ปณฺจสฺสทตฺติกขตฺถมฺหา	๖๗/๑๗๗; ๑๑๘/๑๐๗; ๑๔๒/๑๐๙
ปจฺฉิเม ภวสฺมปฺตฺเต	๑๑๙/๑๐๗; ๒๒๘/๔๔๕; ๒๕๐/๓๓; ๒๗๔/๓๕	ปณฺจ สิสฺสสสฺสสถานิ	๑๑/๒๑๓
ปณฺจ อปฺปปลฺลหตฺถา จ	๑๙/๒๖๔	ปณฺจสฺสํถานํ โภเปตฺวา	๑๔๙/๑๑๐
ปณฺจ อปฺปปลฺลหตฺถานิ	๔๗/๒๑๘; ๗๘/๑๔๐	ปณฺจสฺสํเส สมากาย	๓๑๕/๕๐๔
ปณฺจกปฺปสสฺสสมฺหิ	๒๓/๑๕๑; ๓๒/๘๑	ปณฺจจานิสํเส อนฺนโกมิ	๑๐๗/๔๓๒
ปณฺจจกฺกเกหิ ทฺวริเยหิ	๔๖๙/๔๖๙	ปณฺจจาทํ สนนฺนิปตฺนติ	๓๕๖/๕๐๘
ปณฺจจทีเส อิตฺถ กปฺเป	๓/๒๗๘; ๒๓/๒๘๐	ปณฺจจาว สทกขตฺถมฺหา	๗๘/๑๒๕
ปณฺจ ฅมฺภานิ ททฺวา	๒๘๖/๔๕๑	ปณฺจจาย อคฺโข นิกฺขตฺโต	๕๓๙/๖๓
ปณฺจจทฺเต กปฺปสฺสเท	๑๙/๒๓๕	ปณฺจจาสทกขตฺถํ เทวินฺโท	๑๐๔/๘๙
ปณฺจปณฺจจาสกปฺปมฺหิ	๔๐๓/๔๖๒	ปณฺจจาเส กปฺปสสฺสสมฺหิ	๗/๒๒๔
ปณฺจปณฺจจาสเก กปฺเป	๑๖/๓๑๙	ปณฺจกา ลมฺภิกา ลพฺเพ	๒๘๕/๕๐๒
ปณฺจปณฺจจาสิตฺถ กปฺเป	๕/๓๕๖; ๔๐/๓๒๘	ปณฺจกฺกเททฺวา ภควา	๓/๑๑๗
ปณฺจวิสตฺติกปฺปมฺหิ	๔๐/๓๑๖	ปณฺจกฺกเททฺวา สพฺพพณฺณ	๓๘/๑๙๘
		ปณฺจกฺกเททฺวา สมนฺพทฺโร	๓๗/๔๐๒; ๔๗๔/๕๗

ปรมปาทา

ปพเพ/อญฺเณ

ปรมปาทา

ปพเพ/อญฺเณ

ปฏิกุณฺเฬสิ ภควา ๓๑/๒๑๕; ๕๕/๑๔๒

ปฏิกุณฺเฬสิ ภิสิว ๒๓๕/๔๔๖

ปฏิสันธิ น ปสฺสํ ๕๐๙/๖๐

ปฏิสันธิกา จสฺสโส ๓/๓๐๕; ๓/๓๔๙;

๔/๑๗๐; ๔/๒๓๓; ๔/๒๗๘;

๔/๒๙๙; ๔/๓๑๑; ๔/๓๒๓;

๔/๓๒๙; ๔/๓๔๒; ๔/๓๕๗;

๕/๒๖๒; ๕/๒๗๐; ๕/๒๘๕;

๕/๒๙๒; ๕/๓๑๗; ๕/๓๓๕;

๕/๓๙๑; ๕/๔๐๓; ๖/๑๖๑;

๖/๑๙๔; ๖/๒๔๐; ๖/๒๔๘;

๖/๓๕๖; ๖/๓๖๘; ๖/๔๑๐;

๗/๑๔๙; ๗/๑๘๖; ๗/๓๙๘;

๘/๑๗๑; ๘/๒๕๖; ๘/๓๐๐;

๘/๓๐๖; ๘/๓๑๒; ๘/๓๔๓;

๙/๑๘๐; ๙/๒๑๓; ๙/๒๒๕;

๙/๒๓๔; ๙/๒๗๙; ๙/๓๑๘;

๙/๓๒๔; ๙/๓๕๐; ๑๐/๓๕๐;

๑๑/๓๕๑; ๑๐/๒๐๓; ๑๐/๒๙๖;

๑๐/๓๓๐; ๑๐/๓๓๖; ๑๐/๓๙๔;

๑๑/๒๖๓; ๑๑/๒๗๑; ๑๑/๒๙๓;

๑๑/๓๙๘; ๑๒/๗๘; ๑๒/๑๖๒;

๑๒/๑๗๑; ๑๒/๑๙๕; ๑๒/๒๔๙;

๑๒/๓๑๒; ๑๒/๓๔๓; ๑๒/๒๕๖;

๑๒/๓๕๗; ๑๒/๔๐๔; ๑๓/๑๘๗;

๑๓/๓๐๐; ๑๓/๓๐๖; ๑๓/๓๑๘;

๑๓/๓๒๔; ๑๓/๓๖๙; ๑๔/๒๓๔;

๑๒/๒๔๑; ๑๔/๒๗๙; ๑๔/๔๑๑;

๑๕/๑๘๐; ๑๕/๓๓๐; ๑๕/๓๙๙;

๑๖/๑๑๘; ๑๖/๒๒๙; ๑๖/๒๗๒;

๑๖/๒๙๗; ๑๖/๓๐๗; ๑๖/๓๑๓;

๑๖/๓๓๗; ๑๖/๓๕๗; ๑๗/๑๗๒;

๑๗/๒๕๐; ๑๗/๒๕๗; ๑๗/๒๖๔;

๑๗/๓๑๙; ๑๗/๓๙๓; ๑๘/๑๘๘;

๑๘/๑๙๖; ๑๘/๒๙๔; ๑๘/๓๐๑;

๑๘/๓๒๕; ๑๘/๓๗๐; ๑๙/๑๕๐;

๑๙/๑๖๓; ๑๙/๒๐๔; ๑๙/๓๐๗;

๑๙/๓๑๓; ๑๙/๓๓๑; ๑๙/๓๔๔;

๑๙/๓๕๕; ๑๙/๓๙๙; ๒๐/๒๓๕;

๒๐/๒๔๒; ๒๐/๒๕๗; ๒๐/๒๙๐;

๒๐/๒๙๗; ๒๐/๓๓๗; ๒๐/๔๑๒;

๒๑/๑๗๒; ๒๑/๑๘๑; ๒๑/๒๙๓;

๒๑/๔๐๕; ๒๒/๒๕๐; ๒๒/๒๗๒;

๒๒/๓๐๑; ๒๒/๓๐๘; ๒๒/๓๑๕;

๒๒/๓๑๙; ๒๒/๑๘๘; ๒๒/๑๙๖;

๒๒/๒๖๔; ๒๒/๒๙๔; ๒๒/๓๒๕;

๒๒/๓๓๑; ๒๒/๓๔๔; ๒๒/๔๐๐;

๒๔/๑๓๓; ๒๔/๑๕๑; ๒๔/๒๔๒;

๒๔/๒๙๑; ๒๕/๒๑๔; ๒๕/๒๒๖;

๒๕/๒๓๖; ๒๕/๒๕๘; ๒๕/๓๒๐;

ปจฺมปาทา

ปพฺพេ/อํฤ

ปจฺมปาทา

ปพฺพេ/อํฤ

๒๕/๓๕๒; ๒๕/๓๕๔; ๒๕/๔๑๒;
 ๒๖/๔๐; ๒๖/๒๕๔; ๒๖/๓๐๒;
 ๒๖/๓๐๔; ๒๖/๓๒๖; ๒๖/๓๓๒;
 ๒๖/๓๓๔; ๒๖/๔๐๐; ๒๗/๒๕๑;
 ๒๗/๒๗๓; ๒๗/๓๑๔; ๒๗/๓๕๔;
 ๒๗/๔๐๖; ๒๘/๑๖๔; ๒๘/๑๗๗;
 ๒๘/๒๕๕; ๒๘/๔๗๗; ๒๘/๑๓๔;
 ๒๘/๑๗๓; ๒๘/๑๗๒; ๒๘/๒๕๓;
 ๒๘/๒๕๕; ๒๘/๒๖๕; ๒๘/๒๗๑;
 ๒๘/๓๐๒; ๒๘/๓๐๔; ๒๘/๓๒๐;
 ๒๘/๓๓๒; ๒๘/๓๕๔; ๓๐/๑๒๐;
 ๓๐/๑๗๔; ๓๐/๒๐๕; ๓๐/๒๗๔;
 ๓๐/๓๒๖; ๓๐/๓๓๔; ๓๐/๔๐๑;
 ๓๐/๔๑๓; ๓๑/๒๗๗; ๓๑/๓๕๕;
 ๓๒/๑๕๒; ๓๒/๒๕๑; ๓๒/๓๐๓;
 ๓๒/๓๑๕; ๓๒/๓๓๒; ๓๒/๔๐๖;
 ๓๓/๒๒๗; ๓๓/๒๕๕; ๓๓/๒๖๖;
 ๓๓/๒๗๖; ๓๓/๓๐๔; ๓๓/๓๒๑;
 ๓๓/๓๕๔; ๓๓/๓๕๕; ๓๔/๗๑;
 ๓๔/๑๗๒; ๓๔/๒๑๕; ๓๔/๒๕๔;
 ๓๔/๒๗๔; ๓๔/๒๗๒; ๓๔/๓๒๗;
 ๓๔/๔๐๑; ๓๔/๑๖๕; ๓๕/๑๗๔;
 ๓๕/๑๗๔; ๓๕/๓๐๓; ๓๕/๓๓๔;
 ๓๖/๑๗๐; ๓๖/๒๗๗; ๓๖/๒๗๔;
 ๓๖/๓๑๕; ๓๖/๓๕๕; ๓๖/๔๑๔;

๓๗/๒๕๒; ๓๗/๓๑๐; ๓๗/๓๒๗;
 ๓๗/๓๓๓; ๓๗/๓๗๑; ๓๗/๔๐๗;
 ๓๘/๑๗๓; ๓๘/๒๕๔; ๓๘/๒๕๖;
 ๓๘/๒๕๕; ๓๘/๒๗๖; ๓๘/๓๐๔;
 ๓๘/๓๒๒; ๓๘/๓๕๓; ๓๘/๓๖๐;
 ๓๘/๓๗๗; ๓๘/๒๐๖; ๓๘/๒๗๒;
 ๓๘/๓๓๔; ๔๐/๒๑๖; ๔๐/๒๒๘;
 ๔๐/๓๖๔; ๔๐/๔๐๒; ๔๑/๑๗๕;
 ๔๑/๒๗๕; ๔๑/๓๑๖; ๔๑/๓๒๘;
 ๔๒/๑๕๔; ๔๒/๑๗๓; ๔๒/๒๓๔;
 ๔๒/๒๗๗; ๔๒/๓๒๒; ๔๒/๓๓๔;
 ๔๒/๓๔๐; ๔๒/๓๕๗; ๔๒/๔๐๗;
 ๔๒/๔๑๔; ๔๓/๒๕๓; ๔๓/๒๗๓;
 ๔๓/๒๗๐; ๔๓/๓๗๗; ๔๔/๑๖๖;
 ๔๔/๑๗๑; ๔๔/๒๖๐; ๔๔/๔๗๔;
 ๔๕/๗๓; ๔๕/๑๗๔; ๔๕/๒๕๕;
 ๔๕/๒๖๗; ๔๖/๑๗๔; ๔๖/๒๒๘;
 ๔๖/๒๗๕; ๔๖/๓๔๐; ๔๖/๓๕๗;
 ๔๖/๓๕๕; ๔๗/๑๒๒; ๔๗/๑๗๕;
 ๔๗/๒๓๔; ๔๗/๓๗๔; ๔๗/๔๐๔;
 ๔๘/๒๐๗; ๔๘/๒๖๑; ๔๘/๓๓๔;
 ๔๘/๔๑๕; ๔๘/๑๕๕; ๔๘/๒๗๔;
 ๕๐/๑๗๔; ๕๐/๑๗๒; ๕๐/๒๕๖;
 ๕๐/๒๖๔; ๕๐/๒๗๑; ๕๑/๗๔;

กาถานี ปจฺมปาทา

๖๐๓

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/อจฺเ
ปจฺวียํ ปติฏฺฐาย ๓๐๐/๓๘; ๓๑๕/๓๙		ปทุมมา ปุพฺผเร ทตฺถ	๓๔๔/๕๐๗
ปจฺวีกมฺปกายา เอเต	๑๙๔/๒๗	ปทุมมาภาสนามา จ	๕๕/๑๘๕
ปจฺวีนุทฺทิก นาม	๕๔/๒๑๗	ปทุมุตฺตฺรนาถสฺส	๓๑/๑๒๐
ปจฺวีสทฺธิโส ทวฺสี	๓๑๖/๓๙	ปทุมุตฺตฺรนาถโก	๖๒๙/๗๓
ปณฺฑิตเต ปรีปฺพจิตฺตวา	๗๕/๙	ปทุมุตฺตฺรพทุทฺสส ๑/๑๔๘; ๒๐/๑๕๑;	
ปณฺฑิตาพฺสีโต กปฺเป	๖๕/๒๐๑	๒๕/๑๕๒; ๓๓/๑๕๓; ๓๖/๑๙๘;	
ปณฺณรสสทสฺสมฺหิ	๘/๒๑๒	๔๓/๑๕๔; ๔๘/๑๒๒; ๕๐/๑๕๕;	
ปณฺณวีสทฺธิโต กปฺเป	๙๑/๑๖๐	๕๗/๑๕๖; ๖๐/๓๖๒; ๖๖/๒๐๙;	
ปณฺณสาลํ ภิรุตฺวาน	๒๔๙/๔๙๘	๕๑๓/๖๑	
ปณฺณสาลา นิสินฺโนมฺหิ	๑/๓๒๙	ปทุมุตฺตฺรสมฺพทุทฺธ ๕๔/๑๓๗; ๕๙๖/๖๙	
ปตปฺตฺตานี คุณฺหิตฺวา	๕๘/๑๕๖	ปทุมุตฺตฺรภควโต	๕๓/๓๗๓
ปติฏฺฐา ภิยฺยิตานํ	๒๕๑/๔๔๗	ปทุมุตฺตฺรสฺส ภควโต ๒๗/๘๐; ๖๘/๘๕;	
ปติฏฺฐา ว วุญฺหํ โอเม	๓๑๔/๔๕๓	๘๗/๘๙	
ปตฺเต จ สกฺเต ทตฺวา	๙๘/๔๓๑	ปทุมุตฺตฺรสฺส มุนิโน	๓๐/๒๕๘
ปตฺเตน ปตฺตสณฺณนเน	๖๕/๑๗๗	ปทุมุตฺตรํ ภควนฺตํ	๘๖/๘๗
ปตฺตฺริตฺวา ชินฺจมฺมํ	๑๓/๔๗๖	ปทุมุตฺตรโร นาม ชินฺ ๑/๒๒๔; ๑/๓๘๓;	
ปตฺติทํ ปจฺมํ พุทฺธํ	๖๖/๔๑๗	๑๕/๒๓๕; ๒๐/๓๗๐; ๓๓/๓๐๙;	
ปทโก เวยฺยากรโณ	๖๖/๒๑๘	๓๕/๘๑; ๔๐/๒๔๔; ๔๘/๑๗๕;	
ปทวิภกฺกมโน นาม	๖๑/๑๒๘	๕๒/๑๐๐; ๕๓/๒๗๖; ๑๑๑/๓๗๙;	
ปทสทฺทํ สุนฺทิตฺวาน	๔๒๓/๔๖๔	๑๓๐/๓๘๑; ๔๘๔/๔๗๐; ๖๑๓/๗๑	
ปทํ อนุปทญฺจาปี	๕๒๔/๖๒	ปทุมุตฺตรโร โลภวิทฺ ๓/๓๘๓; ๓/๔๗๕;	
ปทปทานปาทสี	๕๑/๑๕๕	๖/๓๘๓; ๑๗/๔๗๖; ๒๑/๒๐๔;	
ปทญฺจจิตฺโต มนุสฺส	๒๔/๒๐๔	๒๕/๓๗๐; ๒๗/๒๒๗; ๕๓/๒๔๖;	
ปทุมปฺปมฺ คเหตฺวาน	๕๒/๑๘๕	๕๓/๔๒๗; ๕๕/๒๐๐; ๕๗/๑๗๖;	
		๕๙/๑๓๗; ๖๒/๑๓๗; ๖๕/๔๒๘;	

ปรมปาทา

ปพเพ/องฺเก

ปรมปาทา

ปพเพ/องฺเก

๗๔/๑๓๙; ๗๗/๒๑๙; ๘๒/๓๖๔;

๘๔/๔๘๓; ๙๒/๓๘๗; ๑๐๑/๑๔๓;

๑๔๑/๔๘๘; ๓๑๒/๕๐๔; ๓๐๒/๔๕๔;

๓๖๒/๕๐๙; ๓๗๒/๕๑๐; ๔๓๕/๕๒;

๔๖๘/๕๖; ๔๘๗/๔๗๒; ๖๑๗/๗๒

ปทุมุปปตสณฺณนา ๑๗๒/๒๕

ปทุมุปปลา พุทฺธ ๑๑๗/๔๘๖

ปทุมเมธ ราชปุตฺเตน ๕/๔๒๒

ปทุมโม นาม นามเน ๑/๒๔๘; ๑๘/๒๗๒

ปทุมโม นาม สมพุทฺธ ๑๖/๓๙๙

ปเทนนูปทายนฺติ ๓/๑๙๔

ปเทสฺสชฺช วิปุลํ ๒๓/๓๙๕; ๓๘/๙๘;

๔๘/๙๙; ๑๓๘/๓๘๒; ๕๐๒/๔๗๒

ปเทสฺสชฺช สหสฺสํ ๖๕/๑๓๘

ปธานํ ปหิตฺตโต โส ๖๐/๑๒๓

ปธานํ ปหิตฺตวาน ๔๔๓/๔๖๖

ปธานํ ปหิตฺตโตมฺหิ ๓๗/๓๘๗;

๖๔/๑๕๗; ๙๖/๔๘๔

ปธานํ ปหิตฺตโตสิ ๑๐/๑๓๒

ปธานํ ปหิตฺตโต โส ๘๖/๑๕๙;

๑๐๘/๙๐; ๖๒๕/๗๒; ๖๕๖/๗๖

ปนฺเถ ทิสฺวาน กาสาวํ ๕๘๗/๖๘

ปนฺนํ โส กเหตุวาน ๕๐๒/๕๙

ปนฺนรตสฺสสมฺหิ ๒๔/๒๕๘

ปนฺนรเส กปฺปสฺเต

๓๒/๒๖๖

ปพฺพชิตา จ เต สพฺเพ

๔๒/๑๓๔

ปพฺพชิตฺวาน กาเยน

๒๘/๑๑๙;

๕๓/๑๘๕; ๓๒๔/๔๕๔

ปพฺพชิตฺวาน ทฺวํ ทตฺถ

๓๑/๘๑

ปพฺพชฺชํ อปณฺตฺวาน

๓๔/๓๓๓

ปพฺพตฺถเก ยถา อภฺย

๒๔๑/๔๔๗

ปพฺพตฺตราชฯ หิมวา

๖๖/๔๘๑

ปพฺพเต สฺสเก ทิสฺวา

๓๖/๑๘๓

ปพฺพเต หิมวณฺตมฺหิ

๑/๒๕๕;

๒๗/๓๓๘; ๒๘/๓๑๔; ๓๐/๑๘๒;

๓๑/๓๒๗; ๓๕/๑๘๓; ๓๖/๓๓๙;

๓๙/๑๘๓; ๔๓/๑๘๔; ๘๔/๒๒๐

ปพฺพการุญฺญํ นิสฺสาย ๑/๔๗๕; ๒๙/๔๗๗

ปพฺพการุ โสธณฺตสฺส

๑๑๒/๙๐

ปภํ ทิสฺวาน พุทฺธสฺส

๓๐๗/๕๐๔

ปภา นิกฺกจฺจนฺเต ทสฺส

๗๘/๘๖

ปภา นิกฺขวเต ทสฺส

๕๕/๓๘๙

ปภา ปกิตฺติตา มยฺหิ

๗๐/๘

ปภาสฺสํ อิทํ พุยมฺหิ

๓๘/๒๓๗

ปมาทํ ภาโย ทิสฺวา

๘๐/๙

ปรกมฺมายเน ยุตฺโต

๗/๒๔๑

ปรกฺกจฺจตฺตกฺกจฺจานิ

๒๙๔/๔๕๑

ปรกฺกการุญฺยปตฺโตมฺหิ

๑๒/๒๘๖

ปรเมน ทมฺเถน

๒๐/๓๐๗

คาถานํ ปจฺมปาทา

๖๐๕

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก
ปรโมปสเม ยุตฺตํ	๓๒/๓๒๗	ปสทญฺจ มิกํ หนฺตฺวา	๓๘/๑๖๕
ปราชโย ตฺวํ เทว	๔๗/๔๒๖	ปสทา จ วราหา จ	๑๖๔/๒๔
ปริกฺขารานิ ทสฺสามิ	๘/๔๒๓	ปสฺนฺนจิตฺตํ ทิสฺวาน	๒๔/๑๑๘;
ปริกฺคหิตฺวา นิสิตฺตฺวา	๑๗/๒๐๓		๑๑๓/๑๔๔
ปรีณฺุจิตฺตาสลฺมึ	๒๕๕/๔๕๑	ปสฺนฺนจิตฺโต สฺมโน	๒/๗๑; ๖/๒๗๘;
ปรีณิพฺพุเต ภควติ ๑/๒๓๓; ๓๘/๔๐๗			๑๔/๑๙๕; ๑๗/๒๓๕; ๑๘/๑๘๑;
ปรีปฺณณานิ โคเปตฺวา	๑๔๗/๑๑๐		๒๓/๒๕๘; ๒๔/๓๑๔; ๒๘/๔๐๐;
ปรีพฺพชา เอกสฺสชา	๔๔๓/๕๕		๓๑/๓๒๑; ๓๒/๔๐๑; ๓๘/๔๐๒;
ปรีภุชฺชิตฺวา สมฺพทุโร	๔/๑๑๗		๓๓/๓๔๐; ๕๐/๒๐๗; ๕๔/๔๐๘;
ปรีภุชฺชิ มหาวิโร	๕๐/๑๒๒;		๗๓/๑๓๘; ๗๘/๒๒๐; ๘๘/๓๗๘;
	๕๗/๒๐๐		๑๓๒/๙๓; ๔๙๒/๔๗๑
ปรีภุชฺเต มหาวิโร	๓๙๘/๔๖๒	ปสฺนฺนมุขเนตฺโตสิ	๒๙๓/๓๗
ปรีภอกฺภาชเน จ	๑๔/๔๒๓	ปสฺนฺนมุขวณฺโณมฺหิ	๒๙/๒๓๖
ปรีวตฺตกา สิทฺธิปตฺตา	๒๘๗/๕๐๒	ปสฺสทฺธทฺธํ ทิสฺวา	๔๖/๒๙๐
ปรีวฺโต อหํ เตหิ	๑๓๙/๔๘๘	ปสฺสทฺธํ ทฺธํ ทิสฺวา	๓๙๙/๔๖๒
ปรีสฺสาวเน สุกเต	๑๑๘/๔๓๔	ปญฺจุสสาชาปาวพ	๑๑/๒
ปรีพฺพหฺกจฺจนฺชโลมา	๑๙๐/๒๗๐	ปหาย ปญฺจาวรณานิ เจตฺโส	๑๒๒/๑๘
ปโรธโก ตทา อาสี	๖๖/๒๓๑	ปหีนสพฺพาวรณา ชนินฺหา	๑๓๖/๒๐
ปฺลตฺถเกน นิสฺชชาย	๑๘๒/๒๖	ปญฺจกฺกโข หุตฺวาน	๓๑๔/๕๐๔
ปวตฺตติํ ฐมฺมจกฺกํ	๒๖๒/๓๔	ปญฺเตนฺนฺนปानเน	๔๗๑/๔๖๘
ปวนํ กานนํ ทิสฺวา	๑/๑๖๑	ปการํ ปรีกฺขญฺจาปี	๕๒๖/๖๒
ปวนาโต มธํ กยฺห	๓๓๘/๔๕๖	ปาฏลํ ชลิตํ ทิสฺวา	๑/๔๐๓
ปวนา นิกฺขมฺนเตน	๒๗/๓๕๒	ปาจฺบีเจ ชินे ทตฺวา	๑๘/๔๔๑
ปวเน พยฺยกฺมราชาว	๓๒๔/๕๐๕	ปาจฺจึนา ปาวุสา มจฺญา	๑๐๒/๔๘๔;
ปวีเวกํ อนฺยุตฺโต	๑๑/๑๑๘		๑๔๕/๒๒; ๑๕๘/๒๓;

ปรหมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปรหมปาทา	ปพเพ/องฺเก
๓๓๒/๕๐๖; ๓๔๕/๕๐๗		ปิเปฬีลล มริจา ตตฺถ	๑๑๓/๔๘๖
ปาณินา อุทกํ กยฺหุ ๘/๓๖๙; ๓๐/๑๙๗		ปิยทสฺสีโน ภควโต	๔๗/๓๔๗
ปาตฺราเส อนุปฺปตฺเต	๒๙/๓๑๔	ปิยทสฺสีสฺส ภควโต	๕๑/๒๙๑
ปาโถว สหฺนึปาเทคฺวา	๑๙๑/๒๗	ปิยทสฺสี จ ภควา	๑๓๔/๙๓
ปาทุเก สุกเต ททฺวา	๑๔๖/๔๓๖	ปิยทสฺสี นาม ภควา	๓๕๓/๔๕๘
ปาเท ปาทํ นิกฺขิปปนฺตา	๒๐๑/๒๘	ปิยาลผลมาทาย	๖๘/๒๓๑
ปาปํ วิวชฺชนตฺถาย	๕๒/๒๙๑	ปิณฺทวจุโณ นามเน	๘๔/๔๓๐
ปาปํ สหํยํ ปรีวชฺชเยถ	๑๑๓/๑๖	ปิสาจา ทานวา เจว	๑๓๐/๔๘๗
ปามุชฺชํ ชนยิตฺวาน	๓๘/๒๗๔	ปิจํ พุทฺธสฺส ททฺวาน	๑๐/๑๘๗
ปาเรวทา ววิทฺสา ๑๖๐/๒๔; ๓๔๗/๕๐๗		ปีติสณฺชนํ มยฺหํ	๙/๔๑๑
ปาเรวทา รวทฺสา จ	๔๕๙/๔๖๘	ปุจฺฉิตฺวา นิปุณฺเ ปณฺเฑ	๒๗๑/๕๐๐
ปาวารเก จ มุทฺเต	๑๗๘/๔๔๐	ปุณฺณกมฺมมิกิณฺโพนฺทตา	๔๐๙/๔๙
ปาสาทสฺสวาทุเร จ	๓๖/๒๑๕	ปุณฺณกมฺเมเน สยฺยตฺตา	๒๑/๔๗๗
ปาสาทา สวิกา เจว	๓๙/๒๓๘	ปุณฺณปาปปริกฺขีโน	๙๕/๔๒๐
ปาสาเท จ กุหํ รุมนํ	๔๖/๑๙๑	ปุณฺณํ ปุริยิตฺวาน	๗๓/๑๒๕
ปาสาทิโก อิริยติ	๒๗/๓๖	ปุณฺณเก สกฺต ปุณฺณานิ	๔๓/๒๒๘
ปิจเก สุกเต ททฺวา	๑๗๒/๔๓๙	ปุทฺตณฺจ ทาวํ ปีตรณฺจ มาตรํ	๑๑๖/๑๖
ปิณฺทจาวํ จรณตสฺส	๙๖/๓๗๗; ๒๘๑/๓๖	ปุทฺตนา มยฺหํ พหุ โหนฺติ	๑๕๐/๔๓๗
ปิณฺทจาวํ จริตฺวาน	๔๘/๒๗๖	ปุทฺโต มม ปพฺพชฺชิต	๑๑/๓๓๖
ปิณฺทปาตณฺจ ปาทาสี	๘๘/๘๘	ปุณฺาปี ตฺสึเต กาเย	๑๐๘/๑๔๔
ปิณฺทาย จรณานาหํ	๔๓/๓๔๐	ปุณฺาติ นามหํ ฐิต	๖๗/๔๑๘
ปีตุ อตฺถาย โส พุทฺโธ	๔๔๘/๕๔	ปุณฺาภา กิริปปุณฺาภา	๑๕๒/๒๓; ๓๔๐/๕๐๗
ปีตุเมเว นิสฺสึทฺวา	๑๒๑/๓๘๐	ปุณฺาจฺฉตฺถํ กเหตฺวาน	๓๗/๘๒
ปีปาสีโตว อุทกํ	๒๖๗/๔๔๙	ปุณฺาณตฺถ ปาทปา สพฺเพ	๔๑/๕

ปจมาพา	ปพเพ/องุณ	ปจมาพา	ปพเพ/องุณ
ปุปผสัทธ ปิไลติยจ	๒๗/๔๒๔	ปฐารหิ น ปฐสามิ	๔๔๕/๕๔
ปุปผิ ยุทธิกมาทาย	๓๔/๒๕๒	ปฐารเห ปฐยโต	๑/๑๘๖
ปุปผิ เหมวนทํ คยฺห	๔๐/๓๘๗	ปฐิตํ เทวสํเมน	๑๓/๒๖๓
ปุปผานํ ปุปผมานานํ	๒๐๕/๒๘	ปฐเวทฺวา ทว สงกปโป	๔๙/๔๒๗
ปุปผานิ อภิโรเปทฺวา	๑๔/๓๔๘	เปเสทฺวา สิริกํ นาคํ	๕๕๖/๖๕
ปุปผานิ ปกุกยฺห	๑๔/๒๖๓	ไปกฺขรวณํ ปวิฏฺโฆ	๕๑/๑๘๕
ปุปผากิณฺเณ สฺวจิตฺตา	๓๙/๕	ไปราณกฺวสฺสโร	๕๔๑/๖๓
ปุปผาสนํ ปณฺวาเปทฺวา	๓๒/๙๗	ผลปีเจ ชินฺเน ททฺวา	๑๘๗/๔๔
ปุปผาสเน นิสฺสิทฺวา	๑๑๔/๙๑	ผลทฺโถ อหํ ทิสฺวา	๒/๔๑๐
ปุปฺผิกา มาลิกา เจว	๒๑๙/๔๔๔	ผลํ มุลญฺจ ปณฺณญฺจ	๓/๙๔
ปุปฺผิตํ ปาทปํ ทิสฺวา	๘/๒๔๑; ๘๑/๑๕๙	ผฺลิตา ปณฺจสทฺสสา	๔๓/๓๗๒
ปุปฺผเหติ ญูปํ กริตฺวาน	๒๒/๒๑๔	ผฺลฺโส นามาสี ภาควา	๒๘/๒๕๑
ปุปฺพกมฺเมน สยฺยโต	๑๑๕/๑๔๕	ผฺลฺโส นามาสี สมพฺพุโร	๘/๓๙๘
ปุปฺเพ จิตฺตํ วิโสเรทฺวา	๒๕/๓๕๘	ผฺลฺสสฺส ชโย ภาควโต	๑๒/๒๗๑
ปฺรกุชฺชํ สาวเกหิ	๖๓/๒๐๑	ผฺลฺสสฺสสํ ปาวาเจเน	๘๘/๔๒๐
ปฺรกุชฺชโต สติสฺเสหิ	๙๑/๓๗๗	พณฺธุชฺชวปฺปผานิ	๓/๒๔๐
ปฺรโต เปเสนฺติ เท ขาริ	๑๘๗/๒๖	พยุคฺขุสภวํ ปวริ ๓/๓๖๘; ๒๖/๑๘๙; ๙/๔๐๔	๙/๔๐๔
ปฺรารณํ จทฺทยิตฺวาน	๓๖๐/๔๕๘	พฺยารโย เม น วิชฺชนฺติ	๒๘๓/๔๕๐
ปฺรเรทํ ทารโก หุตฺวา	๘๐/๔๑๙	พฺยาริตํ สมณํ ทิสฺวา	๔๐/๒๖๐
ปฺรชฺทํ โลกนาถสฺส	๑๕/๓๐๑	พฺยามปโป โชนวโร	๑๓/๒๑๓
ปฺรชฺยิตฺวาน ทํ พุทฺธํ	๒๑๖/๒๙	พฺรหฺมณฺณกฺลสมฺภูโต	๔๑๙/๕๐
ปฺรชฺยิตฺวาน ปุปฺผานิ	๑๖/๔๐๔	พฺรหฺมสฺสสฺส มุนิโน	๓/๓๙๑
ปฺรชฺยิตฺวาน สมพฺพุทฺธํ	๓๖๔/๕๐๙; ๔๓๔/๔๖๕	พฺราหฺมโณ สุตฺวา อาสี	๗๓/๔๑๘
		พฺรหฺมสฺสํ ฐมฺมธโร ภาเชถ	๑๑๔/๑๖
		พฺรหฺมสฺสโต ฐมฺมธโร	๕๔๒/๖๔

ปรมปาหา	ปพเพ/อจุเ	ปรมปาหา	ปพเพ/อจุเ
พหู นาวา สมานะตฺวา	๖๓๐/๗๓	ภควา จ ทมฺหิ สมเย	๒๓๓/๓๑
พหู เมว คตา โภกา	๓/๔๒๒	ภควา จานุกมฺปิ มํ	๒๑/๑๓๓
พหุติ กนฺธมาเลหิ	๒๒/๒๕๗	ภควา ทมฺหิ สมเย	๑๔/๓๔๓;
พิมพิชาลกุปฺพานิ	๓๑/๓๐๙	๑๘/๑๑๘; ๒๘/๒๑๕; ๒๕๗/๔๙๙;	
พัพโพทเน ชินะ ทตฺวา	๑๘๐/๔๔๐	๓๐๓/๕๐๓	
พทุธเสฏฺฐสฺส อปฺริ	๑๑๓/๓๗๙	ภชฺชติ เสวณฺติ จ การณฺตฺตา	๑๓๑/๑๙
พทุธสฺส อานภาโว โส	๒๒/๒๘๗	ภตฺตา เจลฺลกา เจว	๒๑๗/๔๔๔
พทุธสฺส กจฺจนานสฺส	๔๐/๒๕๒	ภยํ วา จมฺภิตฺตํ วา	๘๓/๓๗๖
พทุธสฺส ทิรวณฺณาย ๓/๒๔๘; ๕๑/๓๖๕;		ภริยา ทาสทาสี จ	๑๓๔/๔๓๕
๒๔๒/๓๒; ๔๓๒/๔๖๕; ๖๑๘/๗๒		ภริยา เม กาลํ กตา	๔๑๙/๔๖๔
พทุธสฺส ทมฺหิ ทตฺวา	๑๔/๒๔๙	ภวนํ อปฺวิฏฺโฆ	๔๕/๒๐๖
พทุธสฺส เท กิสฺสยา	๓๑/๒๗๓	ภวนํ ปรีวาเรตฺวา	๖๖/๑๗๗
พทุธสฺส ปตฺถํ ปคฺคยฺห	๑๐/๓๐๐	ภวนา อภินิภฺขมฺม	๔/๒๐๒
พทุธสฺส ยมิทํ ทาสี	๓๕/๓๔๖	ภวนา โอริหิตฺวาน	๖๘/๒๐๙
พทุธํ อปคฺคํ ทิสฺวา	๑๑๓/๙๑	ภวนา นิภฺขมิทฺวาน	๔๕/๓๘๘
พทุธานุภาวํ กิตฺเตตฺวา	๖๒/๒๐๘	ภวเน อปฺวิฏฺโฆ ๑๓/๒๐๓; ๕๒/๒๐๗	
พทุธา ปจฺเจกพทุธา จ	๓๕/๕	ภวณฺติ เจลฺลวานา	๓๗/๕
พทุธาปิ พทุเธ ปุจฺจนฺติ	๓๓/๔	ภวามเว สํสฺรณฺโต ๓๙/๙๘; ๔๗/๓๗๒;	
พทุเธ กตฺสฺส การสฺส	๒๘/๑๘๙	๔๙/๙๙; ๖๒/๓๗๔	
พทุโรติ โฆสํ วเทสิ	๒๖๑/๔๔๘	ภเว นิพฺพตฺตมานมฺหิ	๑๘/๒๓๕;
พทุโร โลเก สมฺปฺปนฺโน	๑๒/๒๑๓;	๓๑/๒๕๙; ๕๐/๑๖๖	
๑๐๙/๑๐๖; ๒๐๙/๔๔๔;		ภเว สํสฺรมานสฺส	๑๐๒/๓๗๘
๑๒๗/๑๐๘; ๒๕๓/๔๙๙		ภเว สาทํ น วินฺทามิ	๔๙๐/๕๘
พทุโร สมฺมุสฺสีโต โลเก	๒๕๖/๔๔๘	ภาคิรีณินทิตฺเร	๒๐/๓๔๔
ภควนฺทํ ชฺชติมนฺทํ	๑๒๖/๙๒	ภาชเน ปรีโภเก จ	๑๓๒/๔๓๕
		ภาตฺร เม อปฺภุจฺหิตฺวา	๑๔๐/๑๔๗

กาถาน ปจมปาทา

๖๐๙

ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก
ภาเวหิ พุทธานุสฺสตี	๓๖/๙๘	มณฺเษฏจกํ โลหิตกํ	๑๖/๓
ภิกฺขุโน เอกเมกสฺส	๖๖/๔๒๘	มณฺเษ ปกฺกยฺห ปฺลฺลงกํ	๓๕/๒๕๕
ภิกฺขุสงฺฆสฺส ปุโรโต	๒๒๖/๔๔๕	มณฺเษการา โลหการา	๒๕๖/๕๐๓
ภิกฺขุสํเม จิตฺ สกฺกตา	๖๐/๑๕๖	มณฺเษมยา จ ปฺลฺลงกา	๗/๗๘
ภิกฺขุสํเม นิสฺสิตฺวา	๔๓/๙๙;	มณฺเษมยา ทมฺพมยา	๑๔๔/๔๓๖
	๔๗๘/๔๗๐; ๕๔๖/๖๔	มณฺเษหิ ปรีวาเรทฺวา	๑๑/๒๓๔
ภิกฺขุโน ภิกฺขุโนนฺนจ	๘๕/๔๓๐	มณฺเษปา จ พฺหุ ทฺกฺท	๓๘๘/๔๖๑
ภิกฺขุโน สทสฺสทฺส	๖๑/๑๓๗	มณฺเษเป รุกฺขมฺเล วา	๑๗/๑๕๐;
ภิกฺขุหิ สหิตฺโต วิถิ	๓๐๔/๕๐๓		๑๐๗/๓๗๘; ๒๕๐/๔๘๘
ภิกฺกฺขิโน นาคทนฺเต	๖๔/๑๗๗	มณฺเษสฺสเทหิ สวติ	๔๑/๑๙๑
ภิสฺมพาลํ กณฺหิตฺวา	๓๐/๑๖๔	มณฺเษ ภิสฺมทา สวติ	๑๑๙/๔๘๖
ภิสาลวณฺจ ปาทาสี	๑๔/๑๗๑	มณฺเษกา โกสฺลกา	๒๕๑/๕๐๒
ภิสฺสโย สกฺเต ททฺวา	๑๗๕/๔๔๐	มนฺสา ทานํ มยา ทินฺนํ	๕๓/๖
ภุณฺชนนํ สมณํ ทิสฺวา	๒๕/๒๘๑	มนฺสา ปกฺกิตํ สพฺพํ	๑๐๔/๓๗๘
ภุทฺตาวิ กาลมณฺวาย	๗๑/๒๑๙;	มนฺสฺสโลกมกนฺตฺวา	๓๘/๑๒๑;
	๓๑๑/๕๐๔		๔๐๒/๔๖๒
ภุทฺติปณฺณาว จตฺตาริ	๘๐/๒๑๐	มนฺสฺสโลกํ อากนฺตฺวา	๙๘/๑๔๓
ภริโย สพฺพา วชฺชนนฺ	๔๓/๕	มโนมเนสฺส กาเยสฺส	๕๓/๘๓
ภสฺสชฺชํ สุกตํ ททฺวา	๑๔๐/๔๓๖	มนฺทารวํ กเหตฺวาน	๕๓/๒๖๘
ภอชนํ วิวิธํ เสฏฺฐํ	๕๗/๗	มนฺทาลเกหิ สณฺจนฺนา	๔๕๗/๔๖๘
มจฺจุกาเล จ สมปฺตฺเต	๑๓๙/๑๐๙	มม อสฺสสมสามนฺตา	๓๐/๔๗๗;
มจฺจนฺกจฺจนฺปสณฺจนฺนา	๑๒๓/๔๘๖;		๒๕๒/๔๙๙; ๓๕๘/๕๐๘
	๔๕๘/๔๖๘	มม อุกฺกชฺชนํ สุตฺวา	๑๗๓/๑๑๓
มชฺเช มยฺหิ ภวา อสฺส	๓๔๘/๔๕๗	มม กมฺมํ กเถนฺตสฺส	๗๑/๑๗๘
มณฺชริกํ กิริทฺวาน	๒๓/๓๑๔	มม กมฺมํ สิริทฺวาน	๕๔๘/๖๔

กาดานี้ ปรมปาทา

๖.๑๑

ปรมปาทา	ปพฺพ/อญฺเ	ปรมปาทา	ปพฺพ/อญฺเ
มิโค อรณฺณมฺหิ ยถา อพฺนโร	๕๕/๑๒	ยถาปี อฺรโค ชินฺณํ	๔๓๑/๔๖๕
มิตฺตามจฺเจ สฺมาเนตฺวา	๕๕/๔๒๗	ยถาปี จนฺโท วิมฺโล	๓๒๐/๔๐
มิตฺเต สฺหชฺเช อนฺกมฺปมาโน	๕๓/๑๒	ยถาปี ปฏิกา สทฺธา	๔๒๘/๔๖๕
มฺชตฺถนฺเตน ปกฺคยฺห	๕/๓๘๓	ยถาปี ปทฺมํ ชลฺลํ	๓๒๗/๔๐
มฺชโรวณํ ททฺวาน	๑๕๕/๔๔๒	ยถาปี ปทฺมํ นาม	๕๑๐/๖๐
มฺชปฺปณฺณํ สุกฺเต ททฺวา	๑๔๗/๔๓๗	ยถาปี พฺยาธิโก โปโส	๒๖๗/๓๔
มฺหิ การุณฺนิโก โลเก	๓๖/๓๖๐	ยถาปี ภทฺทเก เขตฺเต	๔๕/๑๕๔
เมตฺตจิตฺโต การุณฺนิโก	๕๖/๒๓๐	ยถาปี ราชา พฺลวา	๕๒๕/๖๒
เมตฺตํ อฺเปกฺขํ กรุณํ วิมฺุตฺติ	๑๒๙/๑๙	ยถา พฺลากโยนิมฺหิ	๕๑๑/๖๐
เมตฺตาวิหาริโน เอเต	๑๙๖/๒๗	ยถา ภูตภูมฺิโต โปโส	๔๙๖/๕๙
ไมรหฺตเถ จามริโย	๑๑๗/๔๓๓	ยถาภูตํ รสํ ททฺวา	๑๙๙/๔๔๒
ไมหรฺนการปฺกชนโร	๗/๑๓๑	ยถา เม กาโย นิพฺพาติ	๓๙/๑๙๘
ยกฺขสฺส วจันํ สุตฺวา	๒๕๔/๔๙๙;	ยถา วิสาโท ปฺริโส	๔๙๑/๕๘
	๓๖๐/๕๐๙	ยถาสเกน ถาเมน	๑๒๘/๑๐๘
ยกฺขา ตตฺถ สฺมาคณฺตฺวา	๗๒/๑๐๒	ยถา สมฺมทฺโท อฺทธีนฺมคฺโค	๓/๒๒๔
ยกฺขานํ สมโย อาสิ	๒/๒๔๘	ยถา สารตฺถิโก โปโส	๒๗๒/๓๕
ยโต สรามี อตฺตานํ	๒๔/๔๗๗;	ยถา สฺจุจิมเร สฺจุ	๔๑๖/๕๐
	๑๗๙/๔๔๐	ยถา สฺตุลาวุโต โปโส	๔๘๘/๕๘
ยถา อตฺถงฺกเต สฺริเย	๘/๑๓๑	ยโตทยนโต อาทิจฺโจ	๙/๑๓๑
ยถา จ ภูมํ อจฺลา	๕๗๐/๖๖	ยทา กุปฺปนฺติ อิสโย	๕๖๔/๖๖
ยถา จ เมโฆ ถนยํ	๓๒๕/๔๕๔	ยทา ทฺวํ สกฺยมนิ	๕๑๕/๖๑
ยถาณฺเตชา จ สํเสทา	๔/๑๓๑	ยทา เทโว เทวกาเย	๓๔/๒๖๖;
ยถาปี อฺทเก ชาตา	๓๒๕/๔๐		๓๙/๓๖๐
		ยทา นิพฺพายิ สมฺพทฺโร	๒๒/๔๐๕
		ยทา วณฺเวสสิโก อิสฺสิ	๖/๒๗๐

ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก	ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก
ยทา วิปสฺสี โลกกุโค	๕๗/๒๐๘	๕๒/๑๕๕; ๘๒/๓๗๖; ๘๖/๒๑๑;	
ยทาหํ ปณฺหํ ปุจฺจามิ	๒๗๓/๔๔๘	๑๐๘/๑๓๐	
ยทิจฺฉามิ อหํ วสฺสํ	๘๘/๑๒๘	ยํ วทนฺทึ สฺเมวโรทึ ๘๒/๘๘; ๔๗๒/๔๖๘	
ยทึ พุทฺโธ ทวํ ธีร	๑๓๓/๓๘๑	ยํ โส เทเสทึ สทฺธมฺมํ	๒๗๔/๔๕๐
ยทึ พุทฺโธสิ สพุพฺพณฺณ	๑๒/๔๗๖	ยานกาโร ปุเร อาสิ	๓๗/๒๓๗
ยณฺณนฺ/พุทฺธเสฏฺฐจฺฉสฺ	๘๐/๔๘๒	ยามา เทวา อิธาคนฺตฺวา	๕/๓๘๗
ยณฺณนาหํ อุตฺตมกฺกํ	๒๘๐/๓๖	ยาวทา คณฺโณ โลเก	๓๖๘/๕๐๘
ยมมํ ผลมทาสิ	๔๐/๑๘๓	ยาวทา จกฺกฺวาพสฺส	๖๕/๔๘๑
ยมทึ เทเส จิโต สตุถา	๑๘/๒๕๐	ยาวทา เทวตา ภูมฺมา	๓๓/๑๒๐
ยสฺมึ จ ชายมานสฺมึ	๕๒/๒๑๖;	ยาวทา นกรํ อาสิ	๓๐/๒๒๗;
๔๓/๒๑๖; ๔๔/๒๑๖; ๔๖/๒๑๖		๕๐๔/๔๗๕	
ยสฺมิณฺจ ชายมานสฺมึ	๔๗/๒๑๗;	ยาวทา พุทฺธเชตฺตมฺหิ	๔๔/๖;
๔๘/๒๑๗; ๔๙/๒๑๗		๓๐๓/๓๘; ๕๔๕/๖๔	
ยสฺส ฌานํ อปฺปเมยฺยํ	๒๕๗/๔๔๘	ยาวทา พุทฺธเชตฺเตสฺ	๗/๒
ยสฺส ธีรํ อสฺสทฺธา	๒๕๘/๔๔๘	ยาวทา พุทฺธภณฺตี	๕๔๗/๖๔
ยสฺส สทฺธา ทถาคเต	๑๕/๑๖๒	ยาวทา โพธิยา มฺเ	๕๔๗/๖๔
ยํ ภิกฺขจึ กุสฺสํ กมฺมํ	๔๙/๖	ยาวทา รุปีโน สตุถา	๖๗/๑๒๔
ยํ เม อตฺถิ กถํ ปณฺณํ	๒๓/๓๕๑	ยาวทา วณฺสณฺทสฺมึ	๓๑/๔๗๘;
ยํ เม อตฺถิ สเก เกเห	๗๐/๒๑๘;	๓๖๔/๔๕๘	
๑๓๑/๔๓		ยาวทา วิชิตฺ อตฺถิ	๓๓/๔๒๕
ยํ ยํ โยนี สํสฺวติ	๔๓/๘๒	ยาวทา หิมนฺทมฺหิ	๔๘๕/๔๗๑
ยํ ยํ โยนฺปปชฺชามิ	๓๐/๓๗๑;	ยาวทา หิมนฺทสฺมึ	๕/๒๕๕
๖๘/๓๖๓; ๘๖/๑๒๖; ๑๖๒/๑๑๒		ยฺกมกฺกตฺตฺวา เปกฺขนฺทา	๑๓๒/๔๘๗
ยํ ยํ โยนฺปปชฺชามิ	๑๒/๒๓๔;	ยฺถา วินิสฺสํ โส สนฺโต	๑๕/๙๖
๑๕/๒๐๓; ๒๔/๘๐; ๓๗/๑๕๓;		ยฺโป ทตฺถ สฺโก อาสิ	๕๕/๓๘๘

กาถาน์ ปจรมปาทา

๖๑๓

ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก
เย เกจิ ทมกา โลเก	๒๙๖/๔๕๑	เย มยา กิตฺติตา สพฺเพ	๓๐๑/๕๐๓
เย เกจิ ปาณภุทฺตฺติ	๕/๑๓๑	เย เม ปฏฺจจฺวา อาสํ	๕๙/๒๖๙
เย เกจิ ปาทปา สพฺเพ	๒๐/๑๑๙	เยสฺสจ เจตนา อตฺถิ	๖๙/๑๒๔
เย เกจิ ปุพฺพคณฺธา เส	๔๙๔/๔๗๑	เย สทฺธทา สณฺณิโน อตฺถิ	๕๐/๖
เย เกจิ มนุชา ทิสฺวา	๕๕/๑๗๖	เยสํ โสทาวธานตฺถิ	๑๒๖/๑๐๗;
เย เกจิเม คณฺธชาทา	๓๗๐/๕๑๐		๕๗๖/๖๗
เย เกจิ เม สฺสทา ธมฺมา	๑๓๑/๔๓๕	โย โภจิ วินเย ปณฺหํ	๕๔๔/๖๔
เย จ เอตฺรหิ อตฺถิ	๒๔/๓	โย จ ปจฺจนา ปพฺพชิตฺวา	๑๓๗/๑๔๗
เย จ ชินาสฺวา ทตฺถ	๕๖/๙๔	โย จ ปุชฺเชยฺย สมฺพทฺธํ	๗๖/๒๑๐
เย จ สนฺติ สมฺมิตาโร	๕/๑๑๗	โยชนนฺเตปิ วทฺเชสฺสุ	๗๑/๑๐๒;
เย ทํ กทํ สุวิทฺทํ	๕๑/๖		๗๕/๑๐๒
เย ธมฺมา เหตุปฺปภา	๒๙๖/๓๖	โย ทํ อทาสิ มธฺ เม	๓๓๙/๔๕๖
เยน นตฺตมฺมิตํ ทินฺนํ	๙๗/๓๖๕	โย ปุพฺผํ อภิโรเปสิ	๕๒/๑๒๒
เยน ฌาเนน ปทฺโตสิ	๑๒/๒๒๕;	โย มํ ทฺวิเยนฺนปฏฺจาสิ	๓๑๓/๕๐๔
	๒๒๕/๓๐	โย มํ ปุพฺเพน ปุชฺเชสิ	๒๔๑/๓๒
เยน ฌาเนน สมฺพทฺธโร	๒๑๗/๒๙;	โย มํ สทฺธทาหํ ปุชฺเชสิ	๓๖๖/๔๕๙
	๓๖๕/๕๐๙	โย เม อทาสิ เกสฺสขํ	๔๐๐/๔๖๒
เยนํ อณฺชลิ ทินฺโน	๑๓/๑๕๐	โย เม อนฺเนน ปาเนน	๔๗๓/๔๖๙
เยนํ โชติตา เสยฺยา	๗๑/๙๖	โย เม กุณฺถํ ปกิตฺเตสิ	๒๖๔/๕๐๐
เยนํ โรปีตา โพร	๙๓/๑๕๙	โย เม จิตฺตํ ปสาเททฺวา	๗๖/๓๖๔
เยนํ อาสนํ ทินฺนํ	๓๖/๑๒๐;	โย เม ฌาณํ อปฺุชฺเชสิ	๓๗๓/๕๑๐
	๖๓/๑๓๘	โย เม ทิปปํ ปทีเปสิ	๔๘๙/๔๗๒
เยนํ ฌวิตํ ฌาณํ ๑๓/๑๓๒; ๗๖/๑๒๕		โย เม ปจฺฉิมเก กาเล	๑๐๕/๑๔๔
เยนํ ปทฺมํ ชิตฺตํ	๗๑/๑๕๘	โย เม ฌเณน ทปฺเปสิ	๑๘/๔๗๖
เยนํ ปทฺมํ ทินฺนํ	๖๒๐/๗๒	โย เม สีสฺสจ ปณฺณณฺจ	๓๒๑/๔๕๔
		โย เม เสทฺถํ อกาเรสิ	๘๕/๔๘๓

๖๑๔

ขุททกนิกายสุส อปทานปาลิย

ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจรมปาทา	ปพเพ/องฺเก
โย โส นตฺตํ อธารยิ	๖๔๙/๗๕	วากคฺคิ โทสโมหคฺคิ	๑๑๖/๔๓๓
โย โส ฌาณํ ปกิตฺเตสฺส	๕/๒๒๔	วากคฺคจ โทสคฺคจ ปหาย โมหํ	๑๓๐/๑๕
โย โส ทาเวสสิ สมฺพทฺธํ	๖๓๒/๗๓	วากคฺคโต สฺสขสฺสิโล	๓๐/๘๑
โย โส พุทฺธสฺส ปาทาสิ	๔๗๕/๕๗	วากฺคปสฺสํ จิตฺตํ	๕/๙๕
โย โส พุทฺธํ อปฺมุเชสิ	๕๘/๑๗๖	วากฺ โทโส จ โมโห จ	๖๑/๑๒๓;
โย โส พุทฺธํ อปฺมุจาสิ	๖/๑๑๗		๒๕๙/๔๔๘
โย โส สํมํ อโภเชสิ	๑๓๕/๙๓	ราชา ตตฺถเวย จตฺวาน	๔๘/๔๒๖
โย โส สาทํ ชเนตฺวาน	๒๕/๑๑๙	ราชา วาตสโม นาม	๕๘/๒๑๘
โย โส หฏฺฐเจน จิตฺเตน	๓๐/๑๓๔	ราชา วิโลคโน นาม	๖๒/๒๑๘
โยหํ ฐมํ คเวสฺสนโต	๒๙๐/๓๗	ราชาหํ ปตฺติโก อาสึ	๘๔/๔๑๙
รชกา เปสการา จ	๒๑๔/๔๔๔	รุกฺขมฺมุเล นิสฺสินโนหํ	๑๖/๑๙๐
รชนีเย น รชฺชนฺติ	๑๘๓/๒๖	รุกฺขมฺมุเล วสนฺตสฺส	๓๗๓/๔๕๙
รชฺชเส รชฺชนีเย จ	๖/๙๕	รูปทกฺโข อหํ อชฺช	๕๒๓/๖๒
รณฺโณ อนฺเตปุเร อาสึ	๘/๒๔๙	เรวโต นาม สมฺพทฺธโร	๖๓/๓๙๐
รณฺโณ หตฺถเถ คเหตฺวาน	๔๑/๔๒๖	โรมโส นาม นามเนน	๓๕/๓๒๗;
รตนปฺปชฺชโล นาม	๖๐/๒๑๘		๔๐/๓๔๐
รตนามยจฺจตฺตญจ	๓๒/๑๒๐	โรหกา สินฺธวฺา เจว	๒๙๓/๕๐๒
รติ จ สมฺจริยาเย	๒๒/๓๕๘	ลกฺขณานิ วิโลเกตฺวา	๔๘๗/๔๗๑
รตฺตํ ปุณฺณํ ทิสฺวา	๑๔/๒๕๖	ลกฺขณํ อิติหาเส จ	๑๗๖/๒๕
รตฺตนิทฺวํ น ชานามิ	๒๐๔/๒๘	ลกฺขณํ เทว จ ทกฺขามิ	๒๗๖/๔๕๐
รณฺธิํ ปฏฺิพชฺชนฺตํ	๒๔/๓๓๒	ลกฺเช จปฺปิยมานมฺหิ ๒๒๙/๓๑; ๒๕๙/๓๔	
รเสสฺส เถรํ อกรํ อโลโล	๑๒๑/๑๗	ลพฺพชฺสส ผลํ กยฺห	๘/๔๑๑
รโหคโต นิสฺสิทฺวา ๒/๔๒๒; ๗๕/๓๗๕;	๑๐๗/๑๐๖	ลภามิ จตุโร วณฺเณ	๑๖๕/๔๓๔
		ลภามิ ทิพฺพนยฺนํ	๑๕๓/๔๓๗
รเส จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	๓๒/๑๘๒	ลภามิ อมฺหํ สุตฺตฺธา โน	๔๖๗/๔๖๙

กาถานี้ ปจมปาทา

๖๑๕

ปจมปาทา	ปพเพ/องเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องเก
ลาภา ทยหิ สุตทฐนเต	๕๑/๔๘๐	วนทิตวาน มทานากิ	๔๓๓/๔๖๕
ลาภา เทสึ สุตทฐิ วา	๓๘/๑๕๓	วนทิตวา สตุณโน ปาเท	๒๗/๑๘๘
ลาภา มม สุตทฐิ เม	๔๑๓/๔๖๓	วนทิตวาทิ โลกชินิ	๔๕๐/๔๖๖
ลาภาลาเภ น สชชนติ	๕๘๔/๖๘	ววจนทเนนนานุติมิปี	๒๖๒/๔๘๘
ลาภาลาเภ สุขะ ทุกเข	๗๗/๕	ววมมมมปตโต	๒๕/๔๗๗
ลายเนน ทินิ คยห	๒๕/๑๗๓	วมนิ ปฏิปนนานิ	๕๘๐/๖๗
โลกานุกมปาย อิมานิ เทสึ	๑๔๐/๒๑	วรมิสานิ ปกคยห	๓๘/๑๖๕
โลกะ สมุสสุติโต วิโร	๒๕๔/๔๔๘	วรุโณ นาม นามเน	๓๑/๒๐๕
โลกโทณิ กเหตุวาน	๑๓๕/๔๘๘	วรุโณ นามปฏจาโก	๒๓๘/๓๑
วคฺคฺส ภาสमानาสุ	๓๐๒/๕๐๓	วสามิ ราชายตเน	๔๕/๒๐๗
วํ อุตฺติ ลมฺภิมํ	๑๕/๔๒๓	วสี คณิ ปตาปี จ	๒๔๖/๔๔๗
วชิรคฺคสมณฺณณานิ	๒๐/๑๘๘	วสีสทสทสเสหิ	๕๒/๔๒๗
วชฺชนติ เภริโย สพฺพา	๓๐๕/๕๐๕	วสุธา ยถาปปเมยฺยา	๒๒/๑๖๓
วชฺชमानาสุ เภริสฺ	๒๑/๗๕	วสฺสสทสทสทานิ	๑๓๘/๑๐๕;
วทฺทกฺกิ กถาเปตฺวา	๕๕/๑๒๘		๑๑๒/๑๐๖
วณฺเฏ จิตฺวาน ปุปฺพานิ	๒๙/๒๒๗	วสฺสเก ปุปฺพมานสมิ	๒๕๕/๔๕๕
วณฺณกนฺธโรโสเปกํ	๑๘๘/๔๔๒	วสฺสฺพนายิกะ กาเล	๑๔๔/๑๐๕
วทฺทเต จริเม จิตฺเต	๑๔๐/๑๐๕	วสฺสเสว เท โอรัมมิตะ	๔๒๕/๔๖๕
วทฺเต กุณเ จ ปฏิเม	๑๘๔/๔๔๑	วโส วิสาโลว ยถา วิสฺสโต	๙๔/๑๒
วทฺเต กุณเ ปฏิปตฺติ	๑๓๘/๓๔๖	วากจิริโร อาสี	๖/๓๓๕
วทฺถิ กนฺธนฺจ สปิณฺจ	๖๗/๔๘๑	วากจิริ ฐนฺนทา เท	๑๓๓/๔๘๗
วนกมฺมิโก ททา อาสี	๕๕/๓๗๓	วาทิเคน จ นจฺเจน	๓๓/๒๐๕
วนนฺทเร พุทฺธํ ทิสฺวา	๒๑/๔๑๒	วายมิตฺวานนํ โปโส	๑๑๔/๑๔๔
วนสนฺทํ สโมคฺคยห	๓๕๔/๔๕๘	วาสิโย สตุณเก จาปี	๑๑/๔๒๓
วนทิตฺวาน อหํ โพธิ	๑๑/๒๔๑	วิจรณฺโต อรณฺณมฺหิ	๓๓๓/๔๖๑

ปรมปาหา	ปทุเพ/อจุเก	ปรมปาหา	ปทุเพ/อจุเก
วิจิตตมมัม สุกตัม	๙/๒	วินิปาตัม อคณฺทฺวาน	๑๓๕/๑๔๗
วิจันนุโต สกัม ปุตุตัม	๑๒/๓๓๖	วินิปาตัม วิวชเชตฺวา	๕๐/๔๗๙
วิชิตฺวา เทววณฺณํ	๕/๓๑๑	วิปสฺสี ตตฺถ อทฺทกฺขี	๒๑/๓๔๔
วิชฺชเน ปนฺตเสยฺยมฺหิ	๖๒๖/๗๓	วิปสฺสี โลกปชฺโชตัม	๗/๓๓๖
วิชฺชาธรา เทวตา จ	๑๙๖/๒๗	วิปสฺสี โลกมฺหิตัม	๓/๔๐๓
วิชฺชาธโร ตทา อาสี	๑๒/๓๙๙	วิปสฺสีโน ปาวจเน	๔๙/๔๑๕
วิชฺชา มนฺตปเท เจว	๑๓๕/๔๓๕	วิปสฺสีโน ภควโต ๑๓/๓๔๓; ๑๘/๒๕๗;	
วิททา มลฺยาเมหิ	๓๘/๕		๑๙/๓๐๑; ๓๐/๓๙๔
วิทฺถนฺนงฺโข สมฺพุทฺโธ	๑๒๘/๑๔๖	วิปสฺสีสุส นรฺกสฺส	๑๗/๓๓๑;
วิทฺถโนสฺสิ มหาวีร	๔๓๕/๔๖๕		๙๑/๑๒๗
วิทฺติ เม ปาหฺนา ทาว	๓๙/๑๙๐	วิปสฺสีสุส ภควโต	๒๑/๒๘๐;
วิทฺถตาย นทฺยา ตีเร	๑๐/๒๒๕		๒๔/๒๙๔; ๓๓/๓๓๐; ๔๖/๑๘๔;
วิทฺถาริเก ปาวจเน	๕๓/๓๖๑		๕๑/๑๙๒; ๑๖๕/๑๑๒
วิทฺถาริเก พฺหุ ชณฺเณ	๔๔๗/๕๔	วิปสฺสี นาม ภควา	๑/๒๐๒; ๖/๔๐๓;
วิธูปเน ตาลปณฺเณ	๑๒/๔๒๓		๔๐/๒๐๖
วิธูปเน สุกเต ททฺวา	๑๑๔/๔๓๓	วิปสฺสี นาม สมฺพุทฺโธ	๓๘/๓๗๒
วินเย ชนฺธเก จาปี	๕๑๙/๖๑;	วิปากัม เอกทฺสสฺส	๓๔/๓๗๑
	๕๒๑/๖๑	วิปฺภิจิกฺทฺวาน สุขญจ ทฺกฺขี	๑๒๓/๑๘
วินเย ปารมี ปตฺโต	๕๑๘/๖๑	วิปฺปํ จาริ สมฺพุทฺโธ	๓๓/๓๑๕
วินเย ปารมี ปตฺวา	๔๘๕/๕๘	วิปฺเล จ กุณฺเณ ลาภี	๑๖๔/๔๓๙
วินเย ปารมีปตฺโต	๕๕๑/๖๘	วิปฺปสนฺเนน จิตฺเตน	๕๐/๓๘๘
วินโย อาสโย มยฺหํ	๕๙๐/๖๘	วิมตฺตี เทวพฺหํ วาปี	๔๓๖/๔๖๕
วินิจฺจนํ ปาปฺณามิ	๔๐/๔๒๖	วิมานา นิกฺขมนฺตสฺส	๙๓/๓๖๕
		วิมุตฺติปฺปผเมสนฺโต	๓๐๒/๓๘

กาถานี ปจิมปาทา

๖๑๗

ปจิมปาทา	ปพเพ/องฺก	ปจิมปาทา	ปพเพ/องฺก
วิรุทธา เย ปาวจเน	๘๔/๑๐๓	วีริยํ เม ฐุโรธฺยํ	๑๕/๑๑๘;
วิรุพฺพมูลสนฺตานํ	๘๗/๔๘๓		๑๑๐/๕๐; ๖๔๐/๗๔
วิโรจยํ กนฺธกฺขี	๗๐/๘๕	วิสกปฺปสทฺสสมฺหิ	๒๔/๒๑๔;
วิธินํ จนฺทนาทาย	๒๑/๒๒๖		๒๘/๒๕๘; ๕๑/๒๓๙
วีนเน กานเน ทิสฺวา	๓๗/๑๙๐	วฺภูจฺมฺหิ เทเว จิตฺตฺรํกุลฺมฺหิ	๕๐/๑๓๖
วិชาทํ ภยโต ทิสฺวา	๗๙/๙	วฺภูจฺมฺหิ เทเว จิตฺตฺรํกุเล ทิณฺเน๓๔๗/๔๕๗	
วิเวกมณฺยุตฺโตมฺหิ	๖๗/๑๓๘;	วฺภูจฺมฺหิ ตวาทิมฺหา	๓๖๑/๔๕๘
	๓๒๖/๕๐๕; ๔๔๔/๔๖๖	วฺภูจฺมฺหิ กาลมณฺวาย	๒/๑๑๖
วิเวกมณฺยุตฺโตทํ ๘๗/๑๖๐; ๑๗๗/๑๑๔		วฺภูจฺมฺหิ นรเทวมฺหิ	๗๘/๓๖๔
วิสมณฺจ สมนํ กตฺวา	๑๓/๒๗๑	เวตทปิโน กุมฺภณฺนิ	๒๘๐/๕๐๑
วิสาลนยโน โหมิ	๑๕๒/๔๓๗	เวทีย สทฺต กตฺวาน	๗๘/๑๐๒
วิสาลมาเพ อาสีโน	๔๗/๒๒๙	เวธมฺภินิทิ เม นามํ	๓๘/๓๓๓
วิสิฏฺฐจฺมรฺรนาแทน	๗๒/๘	เวปฺปุลลชวณสฺสปฺปณฺโณ	๒๐๔/๔๔๓
วิสฺสฏฺโง โหหิ มา ภายิ	๕๒/๔๘๐	เวมชฺฌมฺหิ จ ทสฺสสสิ	๘๘/๒๒๒
วิสุทฺธกณฺโจ มรฺตฺสโร	๑๙๖/๔๔๒	เวมาตุ ภาตฺรํ ปุพฺเพ	๗๘/๔๑๙
วิสุทฺธเกลาสนฺนิโก	๒๘/๙๒	เวสฺสภมฺหิ ภควติ	๔๕/๓๖๐
วิสุทฺธสีลา สุวิสุทฺธปณฺญา	๑๓๒/๒๐	เวสฺสภสฺส ภควโต	๖๔/๓๖๒
วิสุทฺธานํ อัย วาโส	๗/๙๕	เวสฺสภุ นาม นามเน	๒๙/๑๖๔
วิหารา อภินิขมฺม	๗/๑๖๒	เวสฺสภุ นาม ภควา	๑๑/๒๘๖
วิพาลิโย กเหตุวาน	๑๙/๓๑๙	เวสฺสภุ นาม สมฺพุทฺโธ	๒๓/๒๕๐
วิพาลิ เต มม ทินฺนา	๒๐/๓๑๙	เวสฺสวณฺโณ อิทาณมม	๖๐/๒๐๘
วีนํ ปกฺกเหตุวาน	๓/๑๔๙	เวทายเส จงฺกมฺหิ	๔๑/๒๔๕
วีนฺตเร อนุปฺปตฺตํ	๒๘๒/๓๖	สกกมฺมาภิตฺตํ โส	๕๗/๑๒๓
วีนํ ปฏฺิปปนฺนสฺส	๑๘๕/๑๑๕	สกกมฺมาภิตฺตํ	๓๕/๒๐๕

๖๑๘

ขุททกนิกายสุส อปทานปาลิย

ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก	ปรมปาหา	ปพเพ/องฺเก
สกั กมฺมํ กริตฺวาน	๒๐/๙๖	สเจ วเสยฺย อการํ	๘๑/๘๗
สกั จิตฺตํ ปสาเทตฺวา	๒/๑๔๘;	สญฺญาเปตฺวาน ชนตํ	๒๗/๒๐๔
๒๖/๑๗๓; ๔๑/๓๗๒; ๕๘/๒๐๐		สญฺจิสฺสสทฺสฺสานิ	๒๔๑/๔๘๗
สกั จิตฺตํ ปสาเทตฺวาน	๕๗/๒๓๐	สญฺจิชฺชิตฺตสทฺสฺสานิ	๒๔๕/๔๘๘
สกั ทิฏฺฐิํ ชหิตฺวาน	๑๑๗/๙๑	สญฺจิกปฺปสทฺสสมฺหิ ๖/๑๔๙; ๕๕/๒๖๘;	๔๑๑/๔๙
สกั ปิํทํ หลาหฺลํ	๕๘๒/๖๘		๑๘/๑๕๐;
สเก ชฺเวเร นิสิตฺวา	๒๑/๓๗๐	สญฺจิกปฺปสทฺสฺสานิ	๕๐๘/๔๗๓
สเก สิปฺเป อปฺตฺตฺทโร	๓๐/๓๐๓	สญฺจิกโกฏี หิรวณฺสฺส	๕๘/๔๘๐
สกุภา สมฺมุตฺเต อหํ	๒๒๐/๓๐	สญฺจิกามสทฺสฺสานิ	๒๔๗/๔๘๘
สกุญฺนํ คุลเกตฺตฺส	๑๐๙/๑๔๔	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๗๔/๔๒๙
สกุญฺนํ คุลเกตฺตฺส	๖๕๔/๗๖	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๔๖๒/๔๖๘
สกุญฺนํ นนฺทิกชนโก	๕๕๐/๖๔	สญฺจิกุริยสทฺสเสหิ	๑๐๔/๑๒๙
สการโว สปปติสฺโส	๒๘๙/๔๕๑	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๒๔๔/๔๘๘
สงฺขสทฺทํ เภริสทฺทํ	๒๓๒/๔๘๗	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๒๓๙/๔๘๗
สงฺขิตฺตํ ปุจฺจิตํ ปณฺหํ	๔๓/๑๒๑	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๗๓/๔๒๙;
สงฺขิตฺเตน จ เทเสนโต	๑๕/๓๔๔		๒๔๓/๔๘๘
สงฺขิตฺเตนปิ เทเสนโต	๔๓๘/๕๓	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๓๒๒/๔๕๔;
สงฺขิตฺเตน สุนฺทิตฺวาน	๔๓๗/๕๓		๔๘๙/๔๗๒
สงฺขิตฺเตนปิ ปุจฺจนฺเต	๔๕/๑๒๑	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๓๖/๒๐๕
สงฺกาคีโต คตมโท	๓๑๗/๔๕๔	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๘๓/๑๐๔;
สงฺกามสฺสเณ นาโกว	๒๕/๒๐๔		๒๔๕/๓๒; ๔๗๗/๕๗
สงฺโก เอโส ปริตฺตเตตฺถ สฺสชฺชํ ๑๑๗/๑๗		สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๑๙/๔๒๔
สจฺจชฺช นาม นามเณ	๗๐/๒๐๙	สญฺจิกุริยสทฺสฺสานิ	๑๗๐/๔๓๙;
สเจ จ ตํ ปาปฺพนฺติ	๓๒๔/๔๐	สทกปฺปสทฺสสมฺหิ	๓๒/๘๑
สเจ ลภเณ นิปํ สหายํ	๑๐๑/๑๓	สทปฺปตฺตณฺทํ ปกฺกยฺท	๔๑/๘๒
		สทฺทวีสว โชตนํ	๑๔/๒๐๓

กาถานี ปจิมปาทา

๖๑๙

ปจิมปาทา	ปพเพ/อจฺเณ	ปจิมปาทา	ปพเพ/อจฺเณ
สทวิสี นาม ภควา	๑/๔๑๐	สตีปฏฺจานลยโน	๖๘/๔๘๑
สทวิสี นาม สมฺพุทฺโธ	๒๒/๓๙๓	สตี เม อชฺฐกา โหติ	๑๕๙/๔๓๘
สทสทสสปลฺลงกํ	๕๘/๑๓๗	สเทหิ ตีหิ สหิโต	๒๗๙/๔๕๐
สทสทสสํ อุปทาย ๕๐๗/๖๐; ๕๑๔/๖๑;		สทฺถ กณฺณาสทฺถสถานิ	๕/๗๘
	๕๔๙/๖๔	สทฺถกํ นาคีปฺปฺผานิ	๔๙/๓๕๕
สทสทสฺสา เท ธีรา	๖๔๕/๗๕	สทฺถกฺขทฺถกฺขจ เทวินโท	๑๗๖/๑๑๔
สทสทสฺสา เทวิชฺชา	๔๘/๒๒๙	สทฺถกฺขทฺถกํ จ เทเวสุ	๘๘/๓๖๕
สทสทสฺสิตो กปฺเป	๓๕/๓๗๑;	สทฺถจมฺปกปฺปฺผานิ	๔๑/๓๘๗
	๕๐/๙๙; ๑๑๘/๑๔๕	สทฺถคิมฺหิ อิตฺโต กปฺเป	๒๑/๒๗๒
สทสทสฺเส อิตฺโต กปฺเป	๗/๓๑๑;	สทฺถคีสฺเส อิตฺโต กปฺเป	๓๗/๓๔๖;
	๙/๓๘๓; ๒๔/๔๐๕; ๒๙/๔๐๖;		๔๒/๒๙๐
	๓๔/๔๐๗; ๓๙/๔๐๗; ๔๓/๒๔๕	สทฺถคทาฬีสฺสิตฺโต กปฺเป	๘๖/๑๔๑
	๕๑/๓๗๓; ๗๒/๑๗๘; ๗๒/๓๗๕;	สทฺถนงฺกสฺสกีปฺปฺผเ	๑๑/๑๘๐
๑๐๑/๓๖๖; ๑๐๔/๑๐๕; ๑๐๙/๓๗๙;		สทฺถปณฺณาสกปฺปมฺหิ	๒๕/๒๘๘;
๑๒๗/๓๘๐; ๑๔๑/๓๘๒; ๓๐๐/๔๕๒;			๓๕/๓๒๗; ๓๘/๒๘๒; ๔๐/๒๗๔;
	๓๒๙/๔๕๕; ๕๑๖/๔๗๓		๔๑/๒๓๘; ๕๗/๑๖๗; ๖๓๕/๗๔
สทสทสฺเส กทํ กมฺมํ	๘๖/๔๓๐;	สทฺถปณฺณาสิตฺโต กปฺเป	๙/๓๓๐;
	๑๐๒/๑๐๕; ๖๔๑/๗๔		๒๘/๓๓๒
สทสทสฺสสฺส วยํ	๘๓/๔๘๓	สทฺถ ปุปฺผานิ กณฺหิตฺวา	๒๕/๑๘๑
สทํ สทสฺสํ ททฺวาน	๘๑/๔๘๒	สทฺถเม ทิวเส ปทฺเต	๖๙/๔๒๙
สทํ ทินฺนิกฺขทฺถกฺขจ	๑๗/๓๘๔;	สทฺถโยชนมฺพุเพโธ	๗๙/๑๐๒
	๑๙/๔๐๕; ๒๒/๓๘๕	สทฺถโยชนิกํ อาสิ	๑๑๙/๑๔๕
สทาสนสทฺถสถานิ	๖๐/๔๒๘; ๖๑/๔๒๘	สทฺถรตนสมฺปนฺโน	๓/๑๖๑;
สตี ปฏฺฐิตฺวาน	๔๒๕/๔๖๔		๔๙/๒๓๙; ๕๙/๑๒๘; ๔๐๔/๔๖๒,
สตีปฏฺจานกฺสลา	๓๑๐/๓๙		๔๑๓/๔๙
สตีปฏฺจานมณฺเฑ	๕๓๖/๖๓		

กาถานี ปจฺมปาทา

๖๒๑

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺก	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺก
สพฺเพเลหิ ปเรโตหิ	๕๕๔/๖๕	สพฺเพ เทวานโมทิสฺ	๕๔/๒๖๘
สพฺพกามสมิทฺโธ	๓๔๖/๔๕๗	สพฺเพ เทวา สมากณฺเฑ	๔๐/๑๙๘
สพฺพตฺถหาโร ภควา	๓๕/๑๕๓	สพฺเพ โลกมฺหิ เย สกฺตฺตา	๕๒/๖
สพฺพเมตํ อภิณฺเวย	๘๓/๔๓๐;	สพฺเพ สงฺกมฺม มนฺเตตฺวา	๑๔/๗๙
๒๖๓/๓๔; ๔๑๔/๔๖๓; ๔๘๖/๕๘		สพฺเพสํ สมตฺติกมฺม	๑๑๙/๔๓๔
สพฺพเมตํ สมานेतฺวา	๒๘/๔๒๔	สพฺเพ สิสฺเส สมานेतฺวา	๑๘/๒๑๓
สพฺพโมหาทิวาทตฺตสฺ	๑๕/๓๒๕	สพฺเพสุ ภูเตสุ นิธาย ทณฺฑํ	๙๐/๑๑;
สพฺพมฺหิ โลกมฺหิ มมฺ จเปตฺวา	๘๖/๑๐		๙๑/๑๑
สพฺพพลกฺขณสมปฺนโน	๑๖๗/๔๓๙	สมกฺโค โหติ โส รวฺโณ	๕๓๐/๖๒
สพฺพโลกहितตฺถาสิ	๒๓๘/๔๔๖	สมณฺา พฺราหฺมณฺา เจว	๒๘๔/๕๐๑
สพฺพโวสิตโวसानโน	๒๘๕/๔๕๐	สมตฺติตฺติ กากเปยฺยา	๑๖/๒๘๐
สพฺพโสณณฺมยา รุกฺขา	๔๖๑/๔๖๘	สมนฺตคณฺธนามาสฺ	๒๒/๑๙๖
สพฺพํ เทว คยา ทินฺนํ	๔๕/๔๒๖	สมนฺตโต อทฺธมโกสํ	๕๐๒/๔๗๒
สพฺพํ มณฺเฑมฺยํ อาสิ	๖๔/๑๐๑	สมนฺตปาสาทิกา นาม	๓๕/๑๙๐
สพฺพํ มณฺเฑมฺยํ ฏปํ	๖๗/๑๐๑	สมนฺตฺตา โยชนํ สพฺพํ	๔๒๘/๕๑
สพฺพภาภิสฺส พุทฺธสฺส	๗๐/๔๑๘	สมสฺสทตฺติโต กปฺเป	๑๑/๗๘
สพฺพาลงฺการยฺยตฺตานิ	๙๒/๔๓๑	สมสฺสทตฺโตปจฺจิโต	๑๗๖/๔๔๐
สพฺพาสฺส ภวโยนีสุ	๖๖/๑๓๘	สมากตา พหุ พุทฺธา	๘๑/๔
สพฺเพกฺกิสฺส พุทฺธฏฺฐปํ	๗๗/๑๐๒	สมากเตสฺส ยกฺเชสฺส	๓๖๕/๔๕๙
สพฺเพ กณฺธา วณฺมยา	๔๔๓/๔๗๑	สมาธินา นิสินฺนสฺส	๒/๓๙๗
สพฺเพ ชนา สมากมฺม	๓๑/๔๑๓;	สมาธิมฺหา วุฏฺฐจิตฺวา	๒๐๖/๒๘
	๖๖/๓๖๓	สมาธิสฺส น กปฺปามิ	๑๒๘/๔๓๕;
สพฺเพ เทวา อตฺตมฺนา	๒๒/๒๐๔;		๑๕๗/๔๓๘
	๓๙/๘๒	สมาหิตํ สมากปฺนฺนํ	๑/๓๕๖
สพฺเพ เทวา คุฏฺฐจมนฺา	๕๙๘/๖๙	สมุทฺธรมิํ โลกํ	๒๑๘/๒๙

ปรมปาหา	ปพเพ/อญเ	ปรมปาหา	ปพเพ/อญเ
สมุทฺธรรสิมิ โลกิ	๗๐/๑๒๔; ๓๐๙/๔๕๓	สรีริกัจจิ กุทวาน	๕๔/๑๐๐
สเม จิตฺตปฺปสาทมฺหิ	๗๗/๒๑๐	สรีริ ฌาปิตฺวาน	๓๕/๔๗๘
สโมธานา จ ราชาน	๓๔/๑๖๕	สทฺพิ ปุบฺบิตํ ทิสฺวา	๔๔/๒๓๘
สมฺปตฺติ อนุกฺโกตฺวาน	๘/๒๙๓; ๖๓/๑๕๗	สฺวากทํ วต เม อาสิ	๕/๔๑๐; ๑๓/๔๑๑; ๑๖/๑๖๓; ๑๙/๔๑๒; ๒๔/๔๑๒; ๒๖/๔๐๕; ๒๗/๔๗๗; ๒๙/๔๑๓; ๓๑/๔๐๖; ๓๕/๔๑๓; ๓๖/๔๐๗; ๔๑/๔๐๘; ๔๑/๔๑๔; ๔๓/๔๗๙; ๔๖/๔๐๘; ๔๗/๔๑๕; ๕๗/๔๐๙; ๖๑/๔๑๖; ๗๐/๔๘๑; ๘๘/๔๘๔; ๒๐๖/๔๔๓; ๒๗๔/๕๐๐; ๓๐๒/๔๕๒; ๓๒๘/๔๐๖; ๓๓๑/๔๕๕; ๓๕๑/๔๕๖; ๓๗๗/๕๑๐; ๓๘๔/๔๖๐; ๔๑๗/๔๖๔; ๔๔๗/๔๖๖; ๔๕๔/๔๖๗; ๔๘๒/๔๗๐; ๕๑๘/๔๗๓; ๕๔๔/๖๙; ๖๖๒/๗๖
สมฺปตฺติโย ทฺเว กุทฺวา	๖๘/๑๗๗	สสากรนฺตา ปจฺวี	๕๕๙/๖๕
สมฺปฺนฺเน ตีสฺกปฺปมฺหิ	๗๓/๑๖๙	สท กาคิ สฺสณิตฺวาน	๑๒๔/๓๘๐
สมฺพทฺธํ อภินาเมทฺวา	๑๕๗/๑๑๑	สทฺตฺตา กิสฺปาญฺญา	๒๗/๒๑๔
สมฺพทฺธํ อภิวาเททฺวา	๓๘/๓๙๕; ๔๖๔/๔๖๘	สท สฺสทฺวานทํ สีสํ	๑๔๕/๑๑๐
สมโพรี พุทฺธสฺสจฺจานํ	๖/๒	สทสฺสกณฺโฑ สทฺเคณฺฑุ	๘๑/๓๗๖
สมมฺชฺชิตฺวาน ทํ โพรี	๙/๒๔๑	สทสฺสกฺขตฺตํ จกฺกวตฺตี	๔๘๒/๕๗
สมมฺชฺชิตฺวาน ทํ วิถี	๑๗/๒๔๒	สทสฺสกฺขตฺตํ เทวินฺโท	๑๓๗/๓๘๒; ๒๔๙/๓๓
สมมฺชฺชนิ กเหทฺวาน	๒๑๕/๒๙	สทสฺสกฺขตฺตํ ราชา จ	๗๘/๔๒๙; ๒๓๑/๔๖๖
สมมนฺโตมฺนฺชานํ โน	๔๔๙/๕๔		
สมมุชา วีย สมฺพทฺธํ	๓๓/๑๙๐; ๕๙/๑๕๖		
สมมุชฺชนํ อุทฺวตฺถิ	๒๕/๔๒๔		
สยเนหํ ทฺวณฺณฺโต	๒๓๖/๔๙๗		
สยเนหํ ทฺวณฺณฺมิ	๔๗/๑๙๑		
สยเมว พุทฺธาน มหาอิสฺสินํ	๘๗/๑๑		
สยมฺภุํ ทํ วิมาเนทฺวา	๕๗๗/๖๗		
สราควตฺตฺส วิราจฺสณฺณิ	๘๙/๑๑		
สราคา สโมหา เจเต	๔๔/๓๓๔		

กาถานี ปจฺมปาทา

๖๒๓

ปจฺมปาทา	ปทุเพ/อจุเก	ปจฺมปาทา	ปทุเพ/อจุเก
สหสสภยทตฺตํ ราชวปี	๔๗/๑๐๔	สามณณํ เม อนุปปตฺตํ	๔๗๘/๔๗๐
สหสสภยทตฺตํ หยวาที	๔๐๖/๔๕	สามณเรวโร โล สนฺโต	๑๓๘/๑๔๗
สหสสราชนาเม	๑๒/๓๖๕; ๓๔/๑๔๘	สายํ ปาตมฺจ ปสฺสามิ	๖๗/๒๓๑
สหสสโลกํ ฌาณน	๔๓๑/๕๒	สายํ ปาตํ อပ္ภุจิจฺจวา	๓๑/๒๖๕
สหสสวฏฺฐิปาทาสิ	๔๒๕/๕๑	สายํ ปาตํ ตรณฺทาเม	๗๘/๔๘๒
สหสสารานิ จุกฺกานิ	๒๑๔/๒๔	สาวกา พุทฺเธ ปุณฺณนฺติ	๓๔/๔
สหสสสุสา วาตชวา	๙๑/๔๘๓	สาวเกหิ ปริวฺโต	๑๒/๑๑๗
สํมสฺสทฺถาย กุฏิกํ	๗๙/๓๗๖	สาวโก เท มหาวีร	๒๗๖/๓๕
สํวิกุโณ ททา อสึ	๔๕/๓๖๑	สาวตฺถิ นาม นกรํ	๕๔/๓๖๑
สํวฺตา ฉสฺส ทฺวาเรสฺส	๑๘๑/๒๖	สาสเนน วิรุตฺถานํ	๕๘๑/๖๗
สํวฺโต ปาฏิมอกฺขสมฺมิ	๔๘/๑๕๔	สาสิโต โลกนาถน	๔๕/๙๙
สํวฺโต ปาติโมกฺขสมฺมิ	๒๒/๑๓๓	สีฆาฏกํ ปจฺจรรณฺจ	๕๒๗/๖๒
สํเวชยิตฺวา ชนทํ	๕๑/๒๑๗	สิขี ติโลกสรณํ	๖๙/๑๖๙
สํสฺสภยทตฺตํ ฆวนฺติ เสนหา	๙๒/๑๒	สิขิโน ทตฺถ นจฺจนฺตุ	๔๒/๕
สํสาร์โสทํ ฉินฺทิตฺวา	๓๖๖/๕๐๙	สิขิสฺส กิริมณฺณาย	๘/๑๖๒
สํสาร์โสทํ สยณฺณทํ	๕๐๐/๕๙	สิงฺกิณฺทิตฺวา ฌนาโก	๒๗/๙๗
สํหริทฺวาน กุสฺลํ	๘๕/๒๑๑	สิทฺถตฺถมฺมิ ภกฺวติ	๖/๓๑๗
สาขํ สาสสฺส ภณฺชิตฺวาน	๖๒/๒๓๑	สิทฺถตฺถสฺส นรคฺคสฺส	๔/๑๘๖
สาชาปฺลาสกฺกฺจฺจานิ	๕๐/๓๗๓	สิทฺถตฺถสฺส ภกฺวโต	๑/๒๘๕;
สาครสฺส วโจ สุตฺวา	๗๘/๒๑๐		๑/๓๖๘; ๑๓/๗๙; ๑๗/๓๐๗;
สาทํ ทตฺถ น วินฺทามิ	๕๕๘/๖๕		๑๙/๑๙๖; ๑๙/๒๙๔; ๒๔/๑๘๙;
สา เท สทฺธา นิวิฏฺฐสฺส	๓๖/๒๖๖; ๔๑/๓๖๐		๓๒/๓๔๖; ๔๐/๑๙๐; ๔๓/๔๐๘;
สารุทฺติ เท ปฏิสฺสุตฺวา	๔๖/๒๕๓		๔๕/๑๙๑; ๔๘/๔๐๘; ๗๓/๓๖๓;
สารุทฺติ โส ปฏิสฺสุตฺวา	๒๙๖/๓๗		๘๘/๑๔๑; ๑๐๒/๑๒๙; ๑๐๘/๑๒๙;
			๑๒๕/๑๔๖; ๑๖๑/๑๑๒

ปรมปาทา	ปพเพ/องฺเ	ปรมปาทา	ปพเพ/องฺเ
สิทธะตถุสส มเหสีโน	๑๑/๓๒๔	สีตํ อุณฺหํ น ชานามิ	๙๐/๔๓๑;
สิทธะตถุสส มเหสีสุส	๗/๓๓๐		๑๑๕/๔๓๓
สิทธะตถุ โลภปชฺโชตํ	๑๒/๓๓๐;	สีลธิติสมากิณฺโณ	๒๔๘/๔๔๗
	๑๕๖/๑๑๑	สีลวา วตฺตสมฺปนฺโน	๑๗๔/๒๕
สิทธะตถุ สพฺพสิทธะตถุ	๓๕/๓๖๐	สีลํ ปญฺญมฺวา ฐมฺมมฺวา	๓๒๖/๔๕๔
สิทธะตถุ โจ โลกวิทู	๗๕/๓๖๔	สีลํ ปาการิกํ ตถุถ	๕๓๕/๖๓
สิทธะตถุ โท ทมฺหิ สมเย	๒๔/๒๗๓;	สีลํ สมาริ ปญฺญา จ	๑๘๖/๔๔๑
	๑๗๐/๑๑๓	สีหปุญฺญมา จ ทิปี จ	๘๔/๓๗๖;
สิทธะตถุ โท ทสฺส พุฏฺฐากาสิ	๒๕/๓๔๕		๑๖๕/๒๔
สิทธะตถุ โท นาม ภควา	๘/๒๔๘	สีหราชาวสมฺภิตา	๑๙๗/๒๗
สิทธะตถุ โท โลกปชฺโชโต	๒/๓๒๙	สีหราชาวสมฺภิตอ	๒๖/๙๗
สิทธะตถุ โท สพฺพสิทธะตถุ โท	๒๐/๓๕๘	สีหํ ยถา วณฺจํ	๒/๒๑๒; ๑๑/๓๓๐
สินฺธุสมฺมสนฺโตโส	๕/๓๒๙	สีหา พุญฺญมา จ ทิปี จ	๓๔๙/๕๐๘;
สินฺธุยา นทียา ตีเร	๑๓/๑๖๒;		๑๒๖/๔๘๗
	๔๗/๓๕๔; ๓๓๓/๔๕๕	สีหาสเน จ วสฺสเนเต	๓/๗๗
สินฺธุ สรตฺสตี เจว	๓๑๗/๓๙	สีโห ยถา ทาจฺพลี ปสฺยห	๑๒๘/๑๙
สินฺธุ อนุจฺรณฺโตหํ	๔๘/๓๕๔	สีโหว สทฺเทศฺสู อสนฺทสนฺโต	๑๒๗/๑๙
สียา นุโช ทว เอตํ	๑๑/๙๕	สุกฺขปณฺณานิ กณฺหิตฺวา	๓๒/๑๘๙
สิรสี อณฺชลี ภูควา	๙๔/๓๗๗	สุขฺมจฺฉนิกชาลาณี	๓๑๒/๔๕๓
สิริสปา จ ภูตา จ	๘๕/๓๗๖	สุขฺมจฺฉนิกชาเลณ	๖๘/๑๒๔
สิริยา หตฺถิชนฺเรน	๖๓/๓๗๔	สุขฺมจฺฉนิกเณ ชาเลณ	๒๓๐/๓๑
สิสฺเส ททา สฺมาเนทฺวา	๑๐๑/๒๒๒	สุขฺมจฺฉนวิโก โหมิ	๙๑/๔๓๑
สิสฺเสหิ สมฺปวิทู	๖๕/๑๒๔	สุกฺคานุกตํ มกฺกํ	๑๒/๑๘๐
สีมํ คโต สมารุญฺห	๓๕/๒๙๖	สุกฺคณฺฐเทโท ยสฺวา	๒๐๓/๔๔๓
สีตมฺจ อุณฺหนมฺจ ขุทํ ปิปาสํ	๑๐๘/๑๕	สุกฺคณฺฐมาลฺยมาทาย	๕๑/๒๕๔
		สุโกปิํคํ เม สรณํ	๑๒๕/๑๐๗

กาถานี ปจมปาทา

๖๒๕

ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปจมปาทา	ปพเพ/องฺเก
สุจารุทสนา นาม	๑๘/๑๖๓	สุสุลลํ ปทุมํ คยฺห	๔๙/๑๒๒;
สุจารุรูปํ ทิสฺวาน	๙๓/๓๗๗		๓๖๓/๕๐๙; ๖๑๕/๗๑
สุจารุรูปํ สุภทฺโท	๑๒๒/๔๓๔	สุสุลลํ สาลราชํ	๓๓/๔๗๘
สุจิณฺณสฺส ผลํ ปสฺสํ	๕/๒๔๘	สุสุลลา พนฺธุชฺชา จ	๑๒๑/๔๘๖
สุจิณฺณํ เม ปญฺจสํ	๑๕๒/๑๑๐	สุสุลโล สาลราชาว	๒๕/๙๗
สุจิตฺตา วีย ติฏฺฐนฺเต	๓/๓๕๖	สุพาหุ นาม นามเน	๓๘/๒๐๖
สุชาโต นาม สมฺพุทฺโธ	๒๔/๔๐๐	สุภทฺทโก ทวํ มนุช	๕/๔๗๕
สุชาโต สาลลญฺจิ	๔/๓๔๙	สุภานุรูปํ อายาสิ	๒๙๔/๓๗
สุณฺณํ อนิมิตฺตญ	๕๑๖/๖๑	สุมนฺทโลติ นามเน	๔๗/๒๗๕
สุณฺณํ อภิธมฺมญ	๕๓๗/๖๓	สุมนํ นาม นามเน	๔๒/๒๖๗;
สุณฺณปฺปณฺธิริชฺช ตถานิมิตฺตํ	๑๓๓/๒๐		๔๗/๓๖๑; ๖๒/๑๖๘
สุณฺนํ เม อภฺชทฺสสา	๔๒/๔๒๖	สุมนํ นาม สมฺพุทฺโธ	๒๘/๔๐๖
สุณฺนํ อภฺชเว มยฺหํ	๖๖/๔๑๗	สุเมชฺโช โกสิโย จ	๕๖๓/๖๖
สุตฺตํ อภิธมฺมญ	๕๓๗/๖๓	สุเมธสฺส ภควโต	๔๘/๒๓๙; ๕๗/๙๔
สุตฺวาน มฺหิโน วากยํ	๒๘๘/๓๗	สุเมธํ ภควนฺตาทํ	๔๒๑/๕๑
สุทฺตสฺสโนติ นามเน	๒๔/๑๙๗	สุเมธํ นาม นามเน	๔๓/๒๓๘
สุทฺตสฺสโน นาม ปาสาโท	๗๖/๘๖	สุเมธํ นาม ภควา	๔๒/๒๗๕;
สุทฺตสฺสโน มหาวีโร	๓๔/๓๕๓		๒๖๓/๕๐๐
สุทฺธิโจ วต เม พุทฺโธ	๖๙/๑๗๗	สุเมธํ นาม สมฺพุทฺโธ	๔๖/๔๗๙;
สุทฺททสํ สุนิพนํ	๓๖๗/๔๕๙		๗๗/๑๔๐; ๒๕๑/๔๙๘; ๓๓๖/๔๕๖;
สุธาย ปิณฺทํ กถฺวาน	๖๕/๓๖๓		๔๒๒/๔๖๔; ๔๓๒/๕๒
สุธํ ราชเกนาหํ	๘๘/๑๐๓	สุริยสฺส จ อาโลกํ	๔๐/๓๕๓
สุนนฺโท นาม นามเน	๒๖/๒๒๗;	สทฺทลภํ ลทฺโธมฺหิ	๓๗๕/๕๑๐
	๕๘/๒๖๙; ๙๗/๓๖๖	สุวโจ นาม นามเน	๓๙/๒๔๔
สุปาริจริยา นาม	๘๙/๒๑๑	สุวณฺณทํ อาสิ	๔๒/๒๐๖
สุปาริกา กุมารว จ	๒๙๔/๕๐๒	สุวณฺณธเล มณฺเฑ	๙๙/๔๓๒

ปชฌปาทา	ปพเพ/องฺเก	ปชฌปาทา	ปพเพ/องฺเก
สฺวณฺณวณฺณํ สมฺพุทฺธํ	๑/๑๙๔;	โส อฏฺฐจารสวสฺสโสหํ	๔๗/๘๓
๑/๒๖๒; ๗/๑๙๕; ๗/๓๖๘;		โส อหํ วิจิริสฺสามิ	๕๙๒/๖๙
๑๕/๓๕๑; ๒๐/๓๕๑; ๒๐/๒๖๔;		โส กสฺสสฺสสฺสปรโตปี	๔๒๑/๔๖๔
๒๐/๓๙๙; ๒๖/๒๑๔; ๒๖/๔๑๓;		โส จ ปจฺญา ปพฺพชิตฺวา	๑๘/๑๓๒;
๒๙/๑๙๗; ๓๑/๑๘๒; ๓๔/๓๕๙;		๕๘/๑๒๓; ๓๒๒/๕๐๕	
๓๖/๑๗๔; ๓๗/๓๑๕; ๕๐/๓๕๔;		โสณฺณมยา รุปีมยา	๘/๗๘; ๗๒/๘๖
๖๒/๒๐๑; ๑๕๕/๑๑๑; ๑๘๐/๑๑๔		โสณฺณมเย มณฺนิมเย	๑๘๘/๔๔๑
สฺวณฺณวณฺณํ สิทฺธตฺถํ	๑/๓๑๗	โสตาปนฺนา จ วิมฺลา	๓๐๙/๓๙
สฺวณฺณวณฺณเณ ภควา ๕/๒๗๘; ๙๑/๒๒๑		โสทานิ ปทฺโต อมตํ	๖๑๑/๗๑
สฺวณฺณวณฺณเณ สพฺพตฺถ	๑๑๖/๑๐๖	โส ปจฺญา ปพฺพชิตฺวาน	๔๒/๑๒๑;
สฺวณฺณวณฺณเณ สมฺพุทฺธโร	๓๙/๓๒๒;	๑๐๕/๓๗๘; ๑๐๗/๙๐; ๓๒๓/๔๕๔;	
	๗๙/๒๒๐	๖๓๙/๗๔	
สฺวณฺณวณฺณเณ วิโร	๙๕/๔๓๑;	โสณํ นาม อารามํ	๔๖๑/๕๕
	๑๔๘/๔๓๗	โสณนฺติ เเฮสิกา ฏมฺภา	๒๐/๓
สฺวณฺณวณฺณํ ขมฺมุชา	๑๒/๒	โสภิตํ นาม อาราโม	๗๓/๔๘๒
สฺวณฺณวณฺณํ จ เท สิสฺสา	๓๐๔/๓๘	โสภิตํ นาม นามเน	๑๗/๑๑๘
สฺวณฺณวณฺณํ ขมฺมุชา	๘๕/๓๖๕	โสภิตํ นาม สมฺพุทฺธโร	๖/๒๖๒
สฺวณฺณวณฺณํ ปุณฺนิ อยุ	๙/๓๕๗	โส เม กเถสิ อานนฺท	๙๑/๑๐๔
สฺวณฺณวณฺณํ ทว วณฺ	๔๔/๔๒๖	โส เม ปุณฺณโจ กเถ สพฺพ	๒๘๕/๓๖
สฺวณฺณวณฺณํ อสวทฺธ	๑๓/๔๒๓	โส เม ปุณฺณโจ วียากาสิ	๒๘๓/๓๖
สฺวณฺณวณฺณํ สุกเต ททฺวา	๑๒๓/๔๓๔	โสณฺณมเย มณฺนิมเย	๑๓๓/๔๓๕;
สฺวณฺณวณฺณํ สุกเต ททฺวา	๑๐๙/๔๓๓		๑๓๗/๔๓๖
สฺวณฺณวณฺณํ ปุทฺธโร ททา อาสิ	๓๗/๑๗๔	โสหนํ กาสงฺกโต ททฺธ	๖๐/๒๖๙
สฺวณฺณวณฺณํ ปุทฺธโร ททา อาสิ	๙๘/๘๘	โสหนํ จิตฺตํ ปสาเททฺวา	๗/๒๐๒
สฺวณฺณวณฺณํ ปาทปฺปญฺเ	๒๓/๔๒๔	โสหนํ ปณฺจสฺส สีสฺส	๖๖/๘๕
สฺวณฺณวณฺณํ กเถทฺวาน	๓/๒๑๒	โสหนํ ปณฺจมิโต สนฺโต	๔๙/๘๓

กาถาน ปจมปาทา

๖๒๗

ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	ปจฺมปาทา	ปพฺเพ/องฺเก	
โสฬํ ยลํ อนุภาวี	๑๔๘/๑๑๐	หรีตกี อามลกํ	๖/๓๒๕	
โสฬํ วิสสุชชิตะ ปเมห	๒๘๗/๓๖	หังสราชา ททา โหมิ	๒/๓๘๓	
โสฬํ สุตฺวาน สรณํ	๑๒๒/๑๐๗	หังสา โภยจาภินทิตา	๔๖๐/๔๖๘	
โสฬสาสีสุ ราชาน	๒๗/๑๙๗; ๔๗/๒๐๗	หังสา โภยจา มยุรา จ	๑๒๙/๔๘๗; ๑๖๒/๒๔	
โสฬสโต กปฺปสเท	๑๓/๒๓๔; ๑๘/๒๐๓	หาสยิตฺวาน สมพฺพุทโธ	๑๑๑/๑๔๔	
โสฬสติดิสหุตฺตานํ	๓๙/๑๓๕	หิตฺวา มานุสํ โยคํ	๘๒/๑๒๖	
โสฬสติดิสหุตฺตานิ	๒๔๖/๓๒	หิมนวตอวิทุเร	๑๓/๓๑๒	
โสฬเส กปฺปสทฺเต	๓๒/๒๕๙	หิมนวตสส อวิทุเร ๑/๙๔; ๑๐/๒๑๓; ๑๘/๓๑๙; ๒๒/๑๗๒; ๔๕/๔๗๙; ๕๓/๒๐๐; ๘๙/๑๒๗; ๑๐๐/๔๘๔; ๑๔๑/๒๒; ๓๓๐/๕๐๖		
โสฬสโต กปฺปสเท	๕๖/๒๔๖	หิมนวตสส เวมชฺฌเณ	๓๔/๓๒๑	
หฏฺฐจ หฏฺฐเจน จิตฺเตน	๓๔/๓๔๖; ๓๘/๑๗๔	หิมนวตสสววิทุเร	๒๗/๓๘๖; ๓๐/๒๔๓; ๓๑/๓๘๖; ๓๔/๒๒๗ ๓๕/๒๔๔; ๓๙/๓๘๗; ๔๔/๓๘๘; ๔๘/๓๘๘; ๕๑/๒๔๖; ๙๗/๒๒๒; ๓๘๖/๔๖๑	
หตฺถถิลลคเก ทตฺวา	๑๖๖/๔๓๙	หิมนวตํ อุปาทาย	๒๕๗/๓๓	
หตฺถาโรหา อนิกตฺตา	๒๑๑/๔๔๔	หิมนวเต วสนฺโตหิ	๕๑๓/๔๗๓	
หตฺถาโรโห ปุเร อาสี	๘๒/๔๖๙	หิมนววาปริเมยโย	๒๑/๑๖๓	
หตฺถิกุขนฺธคโต อาสี	๖๔๖/๗๕	เหตุธมมนิโรธาย	๙/๔๗๖	
หตฺถิยานํ อสฺสยานํ ๖/๗๘; ๓๑/๓๙๕; ๗๒/๔๒๙; ๑๔๓/๔๓๖		เหมชาเลน สญฺจนฺนา	๑๕/๓	
หตฺถิ อสฺสา รธา ปตฺติ	๗๑/๔๒๙; ๙๒/๑๐๔; ๒๔๔/๓๒; ๔๗๖/๕๗	เหมสาเน นิสิตฺตฺวา	๓๕/๑๒๐	
หตฺถิ ทมฺหิ คยฺห	๕๒/๘๓			
หรีตกา อามลกา	๑๐๙/๔๘๕; ๑๖๙/๒๕; ๓๓๗/๕๐๗			

1

UNIVERSITY OF CALIFORNIA

LIBRARY

BERKELEY, CALIF.

1968

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

โทร. ๒๒๔-๘๒๑๔, ๒๒๑-๘๘๙๒

โทรสาร ๒๒๔-๘๒๑๔
